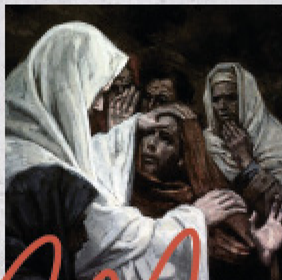
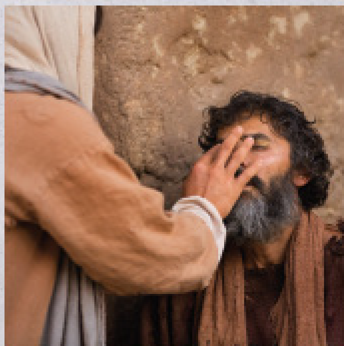
VIRGIL IONICĂ

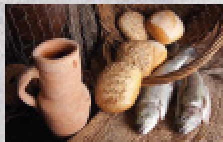
Miracolele LUI ISUS

Miracolele
LUI ISUS

VIRGIL IONICĂ

Virgil Ionică

MIRACOLELE LUI ISUS

Craiova
2020

Corectură: Elena Mutulescu
Copertă și tehnoredactare: Dragoș Gârea

ISBN 978-973-0-31934-7

Această carte exprimă punctul de vedere al autorului şi nicidecum doctrina unei biserici.

Mulțumesc fratelui meu, Aurel IONICĂ, pentru supervizarea acestei cărți.

Mulțumesc soției mele, Alina, pentru ajutorul acordat în documentarea şi redactarea acestei lucrări.

Cuprins

1

Miracol! Aţi spus miracol?

Cel ce a descoperit dimensiunea binelui în viaţa sa aşa cum Isus a prezentat-o şi a trăit-o, descoperă sensul existenței lui.

După modul meu de înțelegere a textului biblic, miracolul este o percepție personală a unui fenomen care se derulează în mod neașteptat și inexpicabil pentru persoana respectivă. Rolul miracolului este acela de a atrage atenția omului care devine sclavul existenței fizice, că idealul lui trebuie să fie cu mult superior şi că moralitatea propusă de Biblie așa cum a fost exprimată de Isus, îl face să descopere adevărata viață la care nu are acces nicio altă creatură căci este destinată numai omului. Este, în acest domeniu al vieții, că omul îl poate întâlni pe Creatorul său, iar relația cu Dumnezeu dă o dimensiune a vieții egală cu veşnicia.

Nu voi încerca să explic un miracol şi nici nu voi încerca să-l neg, ceea ce mă preocupă este să-i înteleg sensul, mesajul care este transmis şi în ce masură, acest mesaj mă interpelează în relația mea cu Dumnezeu. Biblia foloseşte rar termenul de „minune", cel mai frecvent este folosit termenul de „semn", care implică necesitatea înțelegerii semnificației evenimentului respectiv. *Acest început al **semnelor** Lui l-a făcut Isus în Cana din*

Galileea. El Şi-a arătat slava Sa, şi ucenicii Lui au crezut în El. (Ioan 2 :11 – sublinierea autorului[1]). Un eveniment descris în Biblie poate fi interpretat ca un fapt natural sau ca o manifestare supranaturală, ca o binecuvântare sau blestem, sau un limbaj religios cunoscut în Antichitate ce avea ca mesaj de a protesta împotriva răului[2], sau pur și simplu un fapt istoric care a fost greşit înțeles, influiențat de o persoană ce avea o imaginație foarte puternică[3]. Biblia este înainte de toate o carte de morală, ce exprimă un mod de gândire şi de evaluare a elementelor vieții individuale privind relația cu Dumnezeu, dar şi a elementelor sociale, privind relația cu semenii, ce trebuie să ducă la fericire, bunăstare şi viață lungă.

Există tendința să încercăm să descriem evenimentele pe care Biblia le prezintă sub forma unui aspect miraculos, drept fapte banale, greşit înțelese şi deci greşit descrise, cum și extrema opusă, să ne limităm la aceste evenimente produse ca o acțiune a lui Dumnezeu produsă prin puterea Lui supranaturală, apriori de neînțeles şi imposibil de înțeles, care trebuie să ne lase perplex şi în fața cărora nu avem ca soluție decât să-i suportăm consecințele.

Realitatea este că la toate evenimentele descrise în Biblie ce au un aspect miraculos, noi nu avem acces decât prin intermediul textului. Cum abordăm textul biblic şi ce înțelegem citindu-l, este o problemă deosebit de complexă. Citind cartea lui

1. Sublinierile din textul biblic aparțin în toate cazurile autorului.

2. Daniel Marguerat, Le Dieu des premiers chrétiens, Labor et Fides, 1990.

3. Ernest Renan, La Vie de Jésus, Calmann Lévy, Paris, 1895. Pentru Renan, este evident că tot ceea ce ține de supranatural (miracole, viziuni și înviere) provine din imaginația febrilă a sufletelor credule : « *puternica imaginație a lui Maria Magdalena a jucat un rol capital în această împrejurare. Puterea divină a iubirii! Momente sacre când pasiunea unuei halucinații dă lumii un Dumnezeu înviat!* ». p. 449-450.

Iov, Iona sau miracolele lui Isus, ce citim de fapt: o istorie, o poveste, o legendă sau o lecţie de morală?

Exegeza istorico-critică este o metodă de analiză a textului biblic dezvoltată la mijlocul secolului al XIX-lea în special în Germania şi actualmente este cea mai frecvent utilizată în studierea textului biblic de către specialişti. Această medodă face apel la istorie, lingvistică, filologie, epigrafie, sociologie şi arheologie, studiază sursele documentelor, locul şi timpul când textul a fost compus de către autor pentru a stabili versiunea originală şi eventuale etape intermediare.

S-a sperat că această metodă va permite o citire unică a Bibliei de către toţi cititorii, dar în realitate, există atâtea citiri (interpretări) câţi cititori există, căci fiecare cititor o trece prin filtrul înţelegerii lui şi foarte frecvent cititorul, care are deja o credinţă încadrată de dogmele unei instituţii religioase, va căuta mai degrabă argumente în textul biblic pentru a-şi justifica propria credinţă, decât înţelegerea textului respectiv. Analizând lucrările privind viaţa lui Isus publicate înaintea sa, Albert Schweizer[4] evidenţiază paradoxul lor: în timp ce aceștia pretindeau că sunt obiectivi, s-a dovedit că reflectau îndeaproape ideile și lumea autorilor lor: o lume liberală, raţionalistă, romantică, idealistă sau orientată moral. Trăim cu iluzia că am putea fi feriţi de toate presupunerile personale și putem rămâne fideli la o aşa numită neutralitate ştiinţifică. Pentru Albert Schweizer, personajul, Isus istoric, natura sa profundă, ne este necunoscută însă mesajul său este valabil oricărui om în toate timpurile.

Cred că Dumnezeu ne va judeca nu atât după capacitatea noastră şi modul de înţelegere a textului biblic cât mai degrabă

4. Albert Schweizer, Le secret historique de la vie de Jésus, ed. Albert Michel, Paris, 1961.

după incoerențele pe care le acceptăm în modul nostru de înțelegere și trăire a ceea ce Dumnezeu așteaptă de la noi.

În ceea ce mă privește, nu mă preocupă în mod particular faptele, ci mesajul care este transmis prin textul respectiv și în particular mesajul pe care mi-l transmite mie însumi. Dacă Biblia este Cuvântul lui Dumnezeu care mi se adresează mie, ea nu are numai un sens obiectiv: s-a întâmplat așa și nu mai are rost să te întrebi de ce și cum!

Dacă acest„Cuvânt al lui Dumnezeu" îmi vorbește, este pentru că are ceva să-mi spună, la care eu trebuie să răspund. Dacă acest Cuvânt îmi spune *„ferice de cei ce plâng, ferice de cei flămânzi și însetați după neprihănire, ferice de cei prigoniți…* » textul nu îmi spune că este mai bine să plâng, nici că trebuie să sufăr de foame, nici să caut să fiu prigonit pentru credința mea, pentru a fi acceptat de Dumnezeu, ci acest Cuvânt mă întrebă care este atitudinea mea față de cei ce suferă, față de cei nedreptățiți, față de problema neprihănirii, față de cei ce sunt prigoniți și împiedicați să trăiască conform voinței lui Dumnezeu ?

Sunt de acord că cei ce au o cultură vastă, studii în domeniul interpretării textului au la dispoziție un instrument de analiză mult mai larg și bogat ce le permite să umple mii de pagini, dar este necesară o raportare personală la textul Bibliei, o așa-numită « lectură spirituală »[1] în a personaliza textul biblic pentru a înțelege mesajul pe care mi-l transmite mie. Este unghiul din care voi aborda textul biblic.

Din moment ce accept că Dumnezeu există, că este creatorul a tot ce ne înconjoară și că viața mea vine de la El, și văzând ordinea din lumea creată, sunt nevoit să accept și să consider

1. François Angelier et Emile Poulat, « Sur l'exégèse spirituelle de la Biblie » *in* Question de L'approbation sacrée. Paul Claudel et la Bible, n° 94, 1993. p. 90-97.

că acest Dumnezeu este înțelept, drept, coerent și constant în atitudinea sa față de om și implicit față de mine. Biblia are multe incoerențe prezentate în numele lui Dumnezeu căci reflectă modul în care oamenii l-au înțeles și uneori l-au folosit pentru a-și justifica acțiunile. În ceea ce mă privește, iau ca model de referință al lui Dumnezeu, cel prezentat de Isus căci nimeni nu a exprimat și prezentat mai bine chipul lui Dumnezeu decât l-a prezentat și trăit Isus.

În legătură cu miracolele prezentate pe paginile Bibliei, dacă ținem cont numai de textul care descrie evenimentul, întrebarea care se pune în prioritate este: ***cum*** a fost posibil ? Dacă ținem seama însă de contextul în care este descris evenimentul respectiv, de faptul că Biblia este o carte de morală, întrebarea prioritară nu mai este „***cum*** s-a întamplat", ci „***de ce*** s-a întâmplat ceea ce s-a întâmplat"? Descrierea evenimentului este așa cum a fost percepută de autorul textului și exprimă dimensiunea impactului pe care l-a avut evenimentul respectiv asupra celor ce au fost prezenți, însă descrierea respectivă urmărește să transmită un mesaj ce este coerent cu contextul în care a fost descris, dar și cu învățătura Bibliei. Este perspectiva din care voi aborda acest subiect al miracolelor lui Isus.

De asemenea, trebuie ținut cont de faptul că autorii Bibliei folosesc frecvent simbolurile și metaforele pentru descrierea evenimentelor și în special pentru transmiterea unei învățături. Vorbirea în parabole a lui Isus permitea ascultătorului, pe de-o parte să rețină foarte ușor învățătura care era grefată pe o întâmplare familiară sau imaginară, iar pe de altă parte îl punea pe ascultător în situația de a-și folosi gândirea pentru a găsi singur răspunsul. Un răspuns la o problemă a vieții care este rezultatul propriei gândiri este mult mai ușor acceptat decât răspunsul dat

de altcineva, care înainte de toate este privit cu rezervă și suspiciune. În plus, noțiunea de minune sau miracol, dă o dimensiune adevărului prezentat ce trece dincolo de preocupările noastre centrate pe nevoile fizice și pe aspectele vieții materiale.

Ce este viața și care este sensul ei? Sunt întrebări care vor frământa mereu mintea omului în căutarea unor răspunsuri satisfăcătoare. Ințelegem noi sensul vieții așa cum l-a prezentat Isus? Ce generează în om această nevoie de miracole în viața noastră? Dacă pentru mulți, minunea este să câștigi la loto, pentru evangheliști adevărata minune este schimbarea vieții, ca într-o lume a răului, unde toate aspectele vieții sunt supuse influenței răului, aceea ca un om să decidă să facă binele chiar dacă este în detrimentul propriilor interese materiale. Cel ce a descoperit dimensiunea binelui în viața sa, așa cum Isus a prezentat-o și a trăit-o descoperă sensul existenței lui, cel pentru care Dumnezeu ne-a creat.

Dacă ținem seama de sfatul dat de Isus ucenicilor, acela de a nu se îngrijora de viața aceasta, înțelegem că este frica de a duce lipsă de ceva în viața aceasta și în cele din urmă, frica de moarte care ne face vulnerabili în fața Diavolului. Este frica de a duce lipsă de cele necesare vieții, băutură, mâncare, îmbrăcăminte care îl face pe om, fie că este flămând și sărac, fie că este sătul și bogat, să accepte propunerile Diavolului și să apuce calea Celui Rău. *De aceea vă spun: nu vă îngrijorați de viața voastră, gândindu-vă ce veți mânca sau ce veți bea; nici de trupul vostru, gândindu-vă cu ce vă veți îmbrăca. Oare nu este viața mai mult decât hrana, și trupul mai mult decât îmbrăcămintea?* (Matei 6 ;25).

Este această frică ce i-a făcut pe oameni să-și creeze tot felul de idoli și să se închine înaintea lor, deoarece le propun rezolvarea problemelor lor prin intervenții miraculoase. Este acest

motiv care este la baza vieții de credință a mulți creștini, care-și creează o relație « de contract » cu Dumnezeu în care fiecare parte are obligațiile și drepturile ei, așa cum popoarele idolatre o aveau cu idolii lor. Omul se conformează doctrinei bisericii și așteaptă ca Dumnezeu să se conformeze promisiunilor, pe care responsabilii religioși le avansează în dreptul lui Dumnezeu.

În ce măsură funcționează acest tip de relație, depinde de răbdarea sau îndelunga răbdare a celui în cauză, căci răbdarea este în ea însăși prezentată ca o probă de credință. Un pastor, cu mulți ani în urmă ce sfătuia ca oamenii să fie răbdători în ce privește răspunsul lui Dumnezeu la rugăciuni, povestea că s-a rugat în permanență 15 ani pentru o problemă a lui și a primit răspuns după 15 ani. Mă întreb în ce fel este pusă la încercare credința unui om care mizează totul pe intervenția miraculoasă a lui Dumnezeu, renunță la orice tratament pentru cancerul lui și constată că în ciuda rugăciunilor, boala evoluează și situația se degradează din ce în ce mai mult ? Este o lipsă de încredere în Dumnezeu a celui ce se roagă pentru vindecarea lui și continuă tratamentul medical prescris sau oprirea tratamentului este necesară pentru a aduce proba că vindecarea a fost o intervenție miraculoasă a lui Dumnezeu ? In cele din urmă persona respectivă este pedepsită de două ori : odată de cancerul nevindecat și a doua oară de sentimentul unei credințe insuficiente ce să permită producerea minunii.

Preocuparea omului însă trebuie să fie focalizată pe aspectele morale ale vieții, a trăi conform voinței lui Dumnezeu, căci aceasta dă sens vieții unui om conform învățăturii lui Isus. *Nu vă temeți de cei ce ucid trupul, dar care nu pot ucide sufletul; ci temeți-vă mai degrabă de Cel ce poate să piardă și sufletul și trupul în gheenă.* (Matei 10 ;28).

Avem nevoie de miracole? Trebuie să facem bine diferența între miracole și magie căci ambele au jucat un rol important în convertirea la cristianism în primele secole. În procesul de separare a iudeilor farisei de iudeii creştini, o cauză importantă a fost practicarea magiei[1] în creştinism, literatura rabinică conservă mărturii în acest sens[2]. Miracolul ca eveniment supranatural păstrează un rol central în relația creştinului cu Dumnezeu și mă întreb în ce măsură un Dumnezeu ce nu face miracole ar interesa pe creştini ?

Au rolul miracolele să ne dovedească existența lui Dumnezeu? Este evident că bisericile prezintă pe Dumnezeu ca un Dumnezeu al miracolelor, iar bisericile fac cunoscut frecvent miracole produse în cadrul lor ca o probă că biserica respectivă este cea prin care Dumnezeu își manifestă prezența și puterea Sa.

Cred că înainte de toate credința în Dumnezeu este o chestiune de alegere și cred că fiecare om are în profunzimea ființei sale această chemare la care dimensiunea spirituală caută să raspundă și să găsească un punct de ataş. Singura probă a existenței lui Dumnezeu este propria noastră existență și în cele din urmă propria noastră credință în El.

Conform teoriei evoluției, nevoia a creat organul ce să rezolve problema, omul este un rezultat al nevoii lui. Conform acestei teorii, nevoia de a prinde obiectele a creat organul ce să rezolve problema respectivă, adică degetul opozabil al mâinii. De ce natura ne-a creat un organ, un creier ce ne face conştienți de moarte, și în consecință, ne creează nevoia de a trăi veşnic ? De

1. Magia este fondată pe credința în existența de ființe sau puteri ascunse în natură și legi oculte care permit de a acționa asupra lumii materiale prin intermediul unor ritualuri specifice.

2. Simon Claude Mimouni et Pierre Marval, Le Christianisme des origines à Constantin, PUF, 2006.

ce în cazul creierului omului lucrurile se petrec pe dos, adică ne creează organul care ne dă nevoia ? Este nevoia de Dumnezeu care ne face să înțelegem că murim și avem nevoie să trăim, sau este gândul de veşnicie care ne face să-l căutăm pe Dumnezeu?

Orice lucru El îl face frumos la vremea lui; ***a pus în inima lor chiar şi gândul veşniciei,*** *măcar că omul nu poate cuprinde, de la început până la sfârşit, lucrarea pe care a făcut-o Dumnezeu.* (Eclesiastul 3 ;11). Cred că este această idee pe care o subliniază Eclesiastul, că nevoia de Dumnezeu este înscrisă în ființa omului, că omul nu va putea rămâne indiferent acestei chemări şi că la un moment dat, va trebui să dea un răspuns, pozitiv sau negativ.

Miracolul poate fi momentul în care nevoia de răspuns devine acută, miracolul poate fi un suport în relația cu Dumnezeu, dar niciodată miracolul nu poate fi baza relației cu Dumnezeu. Dumnezeu nu se pune niciodată în slujba omului, nu va crea miracole pentru a dovedi existența Lui, ci aşteaptă ca omul să se pună în slujba Lui şi aşa cum Isus a promis, Dumnezeu va lucra în viața fiecăruia pentru a-l conduce pe calea vieții. Dacă cineva aşteaptă ca un miracol să-i dovedească existența lui Dumnezeu, acest miracol nu va veni niciodată şi chiar dacă va veni, acesta nu vor avea valoare de probă, căci un miracol este percepția omului care este deja în slujba lui Dumnezeu.

2

Anatomia unui miracol

Nu putem înțelege mesajul dacă nu înțelegem vindecarea și nu înțelegem vindecarea dacă nu înțelegem boala.

Merită remarcat, că majoritatea vindecărilor făcute de Isus au loc în sinagogi, că acțiunea lui Isus produce o mare bucurie celui vindecat, dar și celor prezenți care slăvesc pe Dumnezeu, cu excepția preotului sau responsabililor religioşi care se revoltă aşa încât plănuiesc chiar să-l omoare. De ce aceştia nu se bucură ca toți oamenii de rând şi au o reacție contrară? Ce boli vindecă Isus și ce putere folosea el pentru a avea un astfel de succes asupra oamenilor?

Este întrebarea pe care preoții o pun lui Isus şi la care Isus nu răspunde, pentru că evanghelistul o transmite cititorului pentru ca acesta să găsească răspunsul în textul evangheliei.

*Isus S-a dus în Templu; și, pe când învăța norodul, au venit la El preoții cei mai de seamă și bătrânii norodului și I-au zis: « **Cu ce putere** faci Tu lucrurile acestea și cine Ți-a dat puterea aceasta? »* (Matei 21 :23).

Este întrebarea cheie în problema vindecărilor miraculoase şi numai un răspuns la această întrebare ne ajută să înțelegem mesajul transmis de evanghelist prin intermediul acestor vindecări.

Este o tehnică deja folosită de evangheliști de a pune o întrebare pe care o consideră esențială și pe care, pe moment, o lasă fără răspuns pentru a atrage atenția cititorului de a căuta răspunsul în textul evangheliei. Cu o altă ocazie, Pilat pune o întrebare lui Isus « ***ce este adevărul*** » și la care Isus nu a răspuns, pentru că evanghelistul consideră că este o întrebare cheie și prin aceasta atrage atenția cititorului că trebuie să găsească singur răspuns în textul evangheliei.

În ce a constat puterea lui Isus ce a permis realizarea miracolelor ?

Miracolele lui Isus relatate în evanghelii, așa cum sunt explicate și interpretate de responsabilii religioși, reprezintă cel mai atractiv element ce determină pe om să îmbrățișeze credința și să rămână atașat bisericii în care a cunoscut-o. Dacă parabolele lui Isus prezintă o învățătură pe care orice cititor o poate înțelege, miracolul este explicat ca un fenomen ce depășește capacitatea noastră de înțelegere, așa că trebuie acceptat așa cum este prezentat. Trebuie recunoscut că, uneori, se fac contorsiuni interpretative dintre cele mai complexe, aș zice, chiar o violență a textului pentru a concluziona că trebuie să crezi ceea ce mintea nu poate să înțeleagă și refuză să accepte.

Miracolul este dorit și căutat în biserici căci este proba că Dumnezeu acreditează biserica respectivă și a face parte din acea biserică îți dă acces la soluții ce te pun la adăpost de nenumărate nenorociri.

Iar atunci când miracolul nu are loc, când pacientul a renunțat la tratamentul cancerului și în ciuda rugăciunilor, punerii mâinilor sau ungerii cu ulei sfințit, boala lui se agravează, pacientul este podepsit atât de boala lui, cât și de argumentul cum credința lui nu a depășit dimensiunea unui grăunte de muștar.

Boala creează un inconfort al vieții care în multe situații este greu de suportat și dacă nu ar exista speranța vindecării, pacientul, în multe situații, ar fi dispus să renunțe la viață. Din fericire, aş zice, chiar atunci când medicul afirmă că nu are nici o soluție la boala cu care este confruntat pacientul său, acesta păstrează o doză de speranță într-o vindecare ce să vină din altă parte. Credința în vindecare este o necesitate și este frecvent condiție ca aceasta să aibă loc.

Miracolele lui Isus au făcut obiect de dezbatere și interpretare în toate timpurile, iar literatura în acest domeniu este foarte bogată. Așa cum se întâmplă de obicei cu Biblia, și în special cu miracolele lui Isus, fiecare susține ce vrea și orice argument este bun și util pentru a justifica o idee preconcepută care ne confortează viața, așa că paleta interpretărilor este foarte largă și le voi aminti pe cele care mi se par semnificative.

1. Vindecările miraculoase ca o ficţiune

Exegeza istorico-critică, aşa cum am amintit deja, a permis un alt mod de abordare a textului biblic. „Formgeschichte" sau „critica formelor", este un tip de analiză literară ce ține de exegeza istorico–critică dezvoltată de exegeți germani la începutul secolului al XX-lea, care pretinde că aspectul literar este indisociabil de mediul cultural, social sau contextul istoric în care s-a forjat textul respectiv şi printr-un proces invers scrierii lor, permite să se ajungă la forma inițială care a dat naştere tradiției, să se ajungă la discuțiile şi divergențele dogmatice inițiale.

Aceşti exegeți consideră că miracolele sunt o formă de povestire, asemenea folclorului, cum ar fi cântecele de dragoste, cântecele de jale, parabolele, ghicitorile, basmele, etc. Se consideră deci, că miracolele, fiind şi ele o formă antică de povestire, erau produsul unei populații şi de aceea nu au un anumit autor, aşa că evangheliştii nu au făcut altceva decât să culeagă acest folclor pe care ni l-au transmis în scris.

Acest mod de analiză a apărut în Germania şi este inaugurată de Hermann Gunkel[1] dezvoltată apoi, în principal, de Martin Dibelius[2] şi Rudolf Bultmann[3], care au aplicat-o la Noul Testament.

Fără a intra în detalii, aş aminti că Bultmann, în analiza lui, elimină tot ce i se pare retuş sau adăugire în textul evanghelic.

1. Hermann Gunkel a publicat o analiză a Genezei şi Psalmilor inaugurând în această lucrare o metodă exegetică, numită „critica formelor", care se bazează pe contextul socio-economic şi istoric (Sitz im Leben, expresie creată de Gunkel). Această abordare se bazează pe presupunerea că fiecare gen de texte este corelat organic cu o situație socială și istorică particulară. Gunkel consideră că această abordare oferă o îmbunătățire a exegezei critice. /James Muilenburg, "Form Criticism and Beyond," Journal of Biblical Literature, vol. 88, no. 1, March 1969, pp. 1-18.

2. Martin Dibelius, Die Formgeschichte des Evangeliums, Tübingen (1919), 1971.

3. Rudolf Bultmann, L'Histoire de la tradition synoptique (1921), Seuil, 1973.

După Bultmann aproape tot ce este în evanghelii se datorează geniului creator al comunității primare care s-a hrănit cu „Mitul lui Hristos” creat de Pavel: Isus n-a formulat nicio regulă privind postul sau Sabatul, sunt creştinii din Ierusalim care în confruntarea lor cu evreii le-au inventat şi au pus aceste cuvinte în gura lui Isus pentru a le da autoritate. Isus n-a vindecat pe nimeni, dar creştinii din Antiohia au inventat vindecările pentru că nu au vrut ca Isus să fie inferior zeilor păgâni. După Dibelius, descrierea miracolelor sunt împrumuturi provenite din medii evreieşti şi elenistice. Vindecarea demonizatului de la Gadara este un episod ce pune în evidență o exorcizare evreiască, iar miracolul la nunta din Cana este de origine păgână în care personajul principal este Dyonisos, zeul vinului.

Conform adepților acestei teorii, în evanghelii nu este prezentat ce a fost Isus, ci ce ar fi vrut creştinii să fie, iar creştinii de astăzi cred nu în adevăratul Isus, ci într-un Isus fabricat de primii creştini.

Această metodă a criticii formelor a avut parte şi ea de critică şi sunt numeroşi autori care au criticat această metodă de analiză care, pentru considerente filozofice[4], pune totul pe seama puterii creatoare a unei comunități.

Aş aminti remarca unui exeget englez, Vincent Taylor, ce face referire la rolul creator al comunității primitive.

„Adevărul este că o comunitate nu creează, ci este întotdeauna un individ care produce ceva nou. Acest lucru este evident în istorie, dar este şi mai evident în domeniul literaturii. Mulți au pretins că Bacon a fost veritabilul autor al pieselor lui Shakespeare; dar nimeni nu şi-a imaginat vreodată că acestea au

4. Pierre Benoit, Reflexion sur la „Formgeschichtliche Methode” dans, Exégése et Théologie, Paris, 1961.

fost operele unui public ce a asistat la reprezentațiile teatrului Glob”.[1]

Este cea mai radicală rezolvare a misterului miracolului: din moment ce nu există miracol, de ce ar exista o explicație a acestuia?

1. Vincent Taylor, The formation of the Gospel Tradition, New York, 1933.

2. Vindecările miraculoase ca vindecări pur medicale

Există teologi care consideră că au identificat, din punct de vedere medical, toate bolile cu care a fost confruntat Isus: femeia cu scurgere de sânge este diagnosticată ca suferind, fie de hemoroizi, fie de metroragie, copilul demonizat ce face spume la gură în timpul crizei este diagnosticat de epilepsie, femeia gârbovă ca suferind de cifoză, demonizații ca suferind de boli psihice, lepra vindecată de Isus este identificată ca boală dermatologică, etc. Acești bolnavi pe care astăzi îi putem diagnostica și trata cu ușurință au venit la Isus, care, folosind mijloacele medicale existente la vremea aceea nu a făcut decât să le aplice și în felul acesta să-i vindece. Isus a vindecat pe bolnavi așa cum orice medic o făcea în vremea aceea.

Thierry Murcia, doctor în istorie, specialist în istoria antichității, compară leacurile folosite de Isus în vindecarea bolnavilor cu leacurile celor mai buni medici ai Antichității ca Hipocrate, Celsus și Galen, și consideră că mijloacele de vindecare sunt la fel. După cum oameni „orbi", „paralitici", precum și oameni „morți" au fost vindecați sau „înviați" de cei mai buni medici ai Antichității, tot așa i-a vindecat și Isus. Diferența a fost că în plus, Isus a acordat și iertarea păcatelor[2].

Referitor la vindecarea orbului de la Betsaida (Marcu 8 : 22-25) Therry Murcia face următoarea afirmație, lăsând să se înțeleagă că în realitate, orbul nu era orb, ci avea numai ceva probleme de vedere:

„Și aici, traducerea poate crea confuzie. Ce înseamnă exact cuvântul tradus „orb" în Evanghelie în limba greacă? „τυφλος",

2. Thierry MURCIA, Jésus, les miracles élucidés par la médecine, Carnot, Paris (Chatou), 2003.

în greacă, mai întâi desemnează tot ceea ce este închis, blocat, obstrucționat de orice obstacol. Termenul se poate aplica oricărui bolnav ce suferă de o afecțiune a ochilor (oftalmie, keratită) ce este lipsit temporar sau definitiv de vedere. Prin urmare, un „τυφλος" nu este neapărat un orb în sens medical cum îl înțelegem astăzi. Acesta este unul dintre motivele pentru care „orbii" erau mult mai numeroși în Antichitate decât astăzi".[1]

Bineînțeles că Thierry Murcia face tot posibilul să asimileze orbii din evanghelii cu afecțiuni oftalmologice chiar cu cele ce afectează foarte puțin vederea pentru a susține că Isus a aplicat tratamente pe care orice medic o făcea în timpul acela. Orbii erau mai numeroşi în antichitate nu pentru că anticii defineau greşit „orbirea", ci pentru că numeroase boli care duc la orbire nu puteau fi tratate ca: glaucomul, retinopathia diabetică, nevritele optice, cataracte, traumatismele oculare, hemoragiile intraoculare, numeroase infecții, etc.

Biblia face însă deosebire între „vedere slabă" şi „orbire" sau „cecitate", în limbaj medical. Este menționat în Biblie atât cazul lui Isaac, cât și al lui Lea, care aveau „ochii slăbiți" pentru că această expresie face referire la vedere scăzută, și nu la cecitate.

Isaac îmbătrânise, şi ***ochii îi slăbiseră****, aşa că nu mai vedea. Atunci a chemat pe Esau, fiul lui cel mai mare, şi i-a zis: „ Fiule!" „Iată-mă", i-a răspuns el.* (Gen. 27 :1).

Lea avea ***ochii slabi****; dar Rahela era frumoasă la statură şi mândră la față.* (Gen. 29 :17).

Autorul, într-o altă lucrare, se concentrează asupra detaliilor menționate în descrierea evenimentului şi le consideră ca fiind „detalii medicale". De exemplu, în Marcu (8: 22-25), Hris-

1. http://thierry-murcia-recherches-historico-bibliques.over-blog.com/2017/12/rennes-le-chateau-conference-jesus-les-miracles-elucides-par-la-medecine-3/6.html

tos scuipă în mâinile Sale înainte de a le pune pe ochii unui orb. Acesta din urmă poate vedea mai bine, dar Isus trebuie să o facă din nou pentru ca omul să vadă perfect. Aceeași procedură se repetă și în Ioan (9: 1-7), dar, acolo, Hristos folosește mai întâi noroiul. După cum subliniază autorul, acestea nu sunt actele unui zeu cu puteri supranaturale, (care nu ar trebui să folosească noroi sau salivă pentru a efectua o cură), ci practicile unui medic cunoscător al practicii medicale din acea perioadă. În sprijinul acestui argument, Thierry Murcia citează numeroase exemple de astfel de „minuni" medicale existente în alte texte antice. Făcând acest lucru, el consideră că nu discreditează nici divinitatea lui Isus si nici miracolul în sine, ci explorează umanitatea Sa - pentru a arăta că El a acceptat întreaga condiție de a fi om și s-a inspirat atât cât a fost posibil din practica medicală existentă în timpul său[2].

Altfel spus, Isus a fost un bun medic al timpului său şi nu a făcut decât să aplice ceea ce marii medici ai Antichității au descoperit și au învățat.

Thierry Murcia pleacă de la tratamentul aplicat pentru a determina boala de care suferă pacientul. Aş zice că, din punct de vedere medical, autorul face o eroare de metodă. În realitate este mai greu de determinat boala, când cunoşti tratamentul, decât de determinat tratamentul, atunci când cunoşti boala.

Dacă un pacient vine la medic pe motiv că i-a scăzut vederea şi a fost tratat cu antibiotic, nu voi încerca să identific ce boală se tratează cu antibiotic pentru a determina de ce boală suferă pacientul.

Prezentat într-un mod foarte rezumativ, un medic stabileşte diagnosticul în funcție de simptome (adică ceea ce pacientul

2. Thierry Murcia, Jésus, les miracles en question, Osmondes, Paris, 1998.

acuză), de „semne" (ceea ce medicul constată examinând pacientul) şi de investigaţiile pe care tehnica medicală i le pune la dispoziţie.

Este exact această lipsă de metodă pe care o critică autorilor unei serii televizate intitulată „Corpus Christi", ce a fost difuzată pe „Arte", cărora le reproşează o rigoare istorică deficitară şi o lipsă de metodă, după cum urmează: „Nimeni nu se poate improviza ca istoric, deoarece nimeni nu se poate improviza medic sau stomatolog. În plus, este necesar să aplici pentru fiecare disciplină metodele care sunt specifice acesteia. Nu mi-aş da niciodată maxilarul unui instalator sanitar, chiar dacă acesta ar spune că poate face la fel de bine ca un stomatolog.[1]"

Corect! Dar un specialist în istorie este calificat să trateze vindecările lui Isus ca acte medicale şi să afirme că Isus a dat vedere unui orb cu salivă şi tină? Dacă acest tratament ar fi fost aşa de eficient nu ar fi el aplicat şi în zilele noastre? Am înţeles cum ar proceda cu maxilarul, dar dacă Thierry Murcia ar suferi de o conjunctivită, şi-ar da el ochii unui medic oftalmolog care i-ar propune să-l trateze, punându-i scuipat în ochi? De ce să propui altora un tratament pe care nu-l accepţi tu însuţi?

Nu este oare riscul ca cei ce adoptă acest mod de înţelegere al textului biblic să caute soluţie la problemele oculare în tină şi salivă?

Poate părea anecdotic, dar chiar am primit recent în consultaţie un prieten care avea un şalazion (un chist al pleoapei) de mai bine de o lună de zile. Acest chist este rezultatul unui abces al pleoapei care nu a fost tratat corect şi în consecinţă se cicatrizează sub forma unui chist. L-am întrebat de ce nu a venit când a avut abcesul respectiv şi mi-a mărturisit că soţia lui l-a

1. Thierry Murcia, Jésus contre Jésus : Droit de réponse en 101 points, Osmondes, Paris, 2000.

tratat cu cataplasmă cu tină, adică tratamentul aplicat de Isus, care nu a funcționat, așa că a trebuit să-i fac o mică întervenție chirurgicală pentru a-i rezolva problema.

Dacă teologii care nu au studii medicale, explică miracolele lui Isus din punct de vedere medical, de ce un medic nu ar avea dreptul să le analizeze din punct de vedere medical și să le explice din punct de vedere teologic, dacă constată că explicațiile medicale nu funcționează?

Din punctul meu de vedere, mi se pare indispensabil de a analiza vindecările miraculoase ale lui Isus, folosind metodologia medicală, aceea de a determina în primul rând care era boala în cauză ce face obiectul vindecării miraculoase în evanghelii, plecând nu de la tratamentul aplicat, ci de la simptomele pacientului, pentru a înțelege tratamentul aplicat și în ce a constat miracolul.

3. Vindecările miraculoase ca acte de magie

Se consideră că toate vindecările lui Isus nu au nimic de-a face cu activitatea medicală și deși bolnavul era orb fizic, vindecarea s-a făcut prin forțe supranaturale, iar când se introduce supranaturalul în eveniment este practic imposibil de separat miracolul de magie. Cum să admiți lipsa supranaturalului în realizarea miracolului, când acesta este argumentul principal pe care se bazează bisericile pentru a justifica divinitatea lui Isus? Este important de înțeles în ce constă magia, căci elemente ale magiei au fost introduse în creștinism care se practică și astăzi, iar creștinul trebuie să evalueze în ce și în cine crede.

Magia sau vrăjitoria, este un set de credințe și practici bazate pe ideea că există puteri ascunse în natură, cu care poți să te înțelegi sau să le deturnezi, pentru a face un bine (magie albă) sau a provoca o nenorocire (magie neagră), vizând astfel o eficiență pe plan material.[1] Practicarea ei constă în invocări, conjurații, faptul de a arunca sau neutraliza vrăji și toate ritualurile corespunzătoare posibile și imaginabile (de exemplu, realizarea nodurilor, scrierea unor cuvinte determinate, diagrame), precum și utilizarea unor instrumente adecvate: talismane, cuțite, ace, oase, păr, sânge, rășină, iarbă etc. În general, se apelează la magie atunci când se caută o cale practică de ieșire dintr-o situație dificilă, care nu necesită eforturi spirituale sau schimbarea vieții. Este într-adevăr atât de simplu: rostești o formulă magică, să sufli, să scuipi și să crezi că totul va fi bine! În spatele acestei practici se ascunde o întreagă viziune asupra lumii care merită să fie înțeleasă pentru a face bine diferența între magie și

1. https://www.larousse.fr/dictionnaires/francais/magie/48531 Consultat pe 21/12/2019.

credința în Dumnezeu. Elementul cheie al magiei sau vrăjitoriei este ***supranaturalul.***

Viziunea despre lumea magică presupune că există o forță secretă, ascunsă, care cuprinde toată creația într-un mod invizibil. Oamenii, spiritele invizibile, elementele naturii, totul este supus legilor oculte. Cine a găsit cheia acestor legi, acela controlează lumea.

Există deci o așa-numită „magie albă", reprezentată de un set de rituri și practici al căror obiectiv este de a îndepărta spiritele rele, de a evita ghinionul și/sau a vindeca persoanele care sunt victime ale vrăjilor malefice, ale blestemelor, ale spiritelor rele; şi o „magie neagră", care este un set de practici secrete ce au ca scop de a colabora cu spiritele rele, cu forțele supranaturale, astfel încât să-și exercite puterile împotriva cuiva în scopul de a-i face rău.

Există şi o aşa numită „magie roz", arta de a produce în circ sau în sala de spectacol anumite efecte minunate, care se datorează numai unor cauze naturale (dexteritate manuală, iluzie optică, efecte speciale, etc.) şi care în realitate nu are nimic de-a face cu magia în adevăratul sens al cuvântului, aşa că nu voi face nicio aluzie la aceste aspecte.

Termenul de „mag" se consideră că este de origine persană, apare pentru prima dată pe o inscripție gravată în anul 515 î.Hr, pe timpul lui Darius I[2], dar magia a existat în toate timpurile şi în toate societățile.

Magii se ocupau cu interpretarea viselor, prezicerea viitorului prin astrologie, chiromanție, sacrificii aduse Soarelui, Lu-

2. Sur les Mages mèdes : R. C. Zaehner, The Dawn and Twilight of Zoroastrianism (1961), Phoenix Press, 2002, p. 160 sq. G. Widengren, Les religions de l'Iran (1965), trad., Paris, Payot, «Les religions de l'humanité», 1968, p. 134 sq. Pierre A. Riffard, Ésotérismes d'ailleurs, Paris, Robert Laffont, «Bouquins», 1997, p. 503-511.

nii, Pământului, Focului, Apelor și Vânturilor (pentru că aceste elemente dețineau puterea), participau la puterea politică, efectuau rituri funerare şi se ocupau cu vindecarea bolilor prin procedee specifice magiei.

Magia a fost practicată în toate timpurile şi în toate societățile, inclusiv în Israel şi chiar pe timpul lui Isus. Existau practici adoptate de exorciştii evrei care nu au ezitat să folosească incantații și elemente materiale ce considerau că aveau în ele puteri supranaturale pentru a alunga demonii. Erau invocate frecvent nume de persoane cu autoritate, ca cel al lui Solomon, ce participau la manifestarea puterilor supranaturale. Această practică a fost introdusă şi în creştinism, invocându-se nume ale sfinților, Fecioarei Maria sau chiar numele lui Isus.

Flavius Josephus este un martor direct al acestui mod de operare. El povesteste că a asistat la o exorcizare efectuată de un iudeu numit Eleazar, care a procedat după cum urmează:

„Se apropia de nasul demoniacului cu un inel cu pisicuță care conținea una dintre rădăcinile lui Solomon și apoi, respirând, a speriat spiritul demonic prin nările sale; bărbatul a căzut imediat și Eleazar l-a avertizat pe demon să nu se mai întoarcă la el, pronunțând numele lui Solomon și incantațiile compuse de el. Pentru a convinge și a-i conștientiza pe asistenți că deține această putere, Eleazar a așezat lângă el un pahar plin cu apă și o baie de picioare și a poruncit demonului, odată eliberat de om, să rastoarne aceste recipiente și să le facă cunoscute spectatorilor că a părăsit omul."[1]

Puterea magului constă în faptul de a cunoaște elementele ce aveau puteri supranaturale, asocierea lor și formula prin care putea declanşa şi folosi forțele respective. Magului nu i se cerea

1. Josèphe, Antiquites Judaiques, Livre VIII, 47-48.

o viață morală, ci ceea ce-l califica era cunoștința pe care a împrumutat-o de la cel ce i-a transmis-o. Oricine putea practica magia cu condiția de a cunoaște formulele.

Dar nici celui ce beneficiază de serviciul magului sau vrăjitorului nu i se cere moralitate sau schimbarea vieții ci numai să se pună la dispoziția celui ce o practică și este motivul pentru care această practică este atractivă și are succes la populație. Omul preferă să fie purtat de alții, și alții să se ocupe de problemele lui.

Aceste superstiții ce însoțesc practicarea magiei sunt uneori foarte asemănătoare, din punct de vedere exterior, cu practicile religioase dar semnificația reală este complet opusă de cea a veritabilei credințe în Dumnezeu.

Atâta timp cât rămâne pe plan religios, omul se roagă, imploră, aduce sacrificii, dar nu constrânge divinitatea să-l asculte. Cu totul alta este mentalitatea în magie; pentru cel ce crede în valoarea procedeelor magiei, divinitatea se pune la dispoziția lui. Atunci când toate formulele au fost pronunțate corect, când toate gesturile au fost făcute cu scrupulozitate și când toate clauzele au fost implinite cu minuțiozitate, magia este atât de eficace încât obligă divinitatea de a se supune voinței omului care devine astfel atot-puternic[2].

Teza că Isus a acționat ca un mag a fost promovată în principal de Morton Smith[3], care se bazează în principal pe un document ce datează din jurul anului 200 d.Hr. pe care l-a văzut numai el însuși și care a dispărut. Literatura apocrifă cu miracolele lui Isus este bogată, însă ceea ce mă preocupă, este de a defini evenimentul care a stat la baza descrierii miracolului din evanghelii, considerând că Isus a fost coerent cu el însuși. Mor-

2. Edmond Rochedieu, De l'Antiquité au Moyen Age, Edito-Service S.A., Genève, 1966, p.33.

3. M. Smith, Jesus the Magician, San Francisco, 1978.

ton Smith pleacă de la observația că în antichitate principala activitate a magicianului era să facă miracole și este normal să-l considerăm pe Isus un magician din moment ce și el a făcut miracole și ca argumente, se bazează în special pe surse rabinice, adică pe opinia celor ce i-au reproșat lui Isus că face miracole cu ajutorul Diavolului. De alfel, autorul dă credibilitate prioritar surselor extrabiblice, considerând evangheliile ca texte ce au fost redactate pentru a ameliora imaginea lui Isus.

Morton Smith consideră că utilizarea salivei (Marcu 7, 33; 8, 23; Jn 9, 6) și punerea mâinilor pentru vindecarea bolnavilor (Marcu 5, 23 / Mattei 9, 18; Marcu 6, 5 ; 7, 32; 8, 23. 25; Luca 4, 40; 13, 13) sunt procese care sunt similare cu metodele magului.[1] Este adevărat că în credința populară s-au atribuit salivei virtuți curative, atât în lumea greco-romană, cât și în cea evreiască. Prin urmare, este de înțeles că magii greci și evrei au încorporat saliva în rețetele lor.

Folosirea salivei ce este prezentă în unele dintre vindecările lui Isus este adusă ca argument că Isus ar fi făcut acte de magie, deoarece saliva era frecvent utilizată de magicieni în formulele lor de tratament. Este un raționament destul de reducționist și nu este singurul.

Trebuie precizat că saliva conține o enzimă numită lizozim, ce are efect bactericid, ceea ce explică de ce câinii își ling rănile. Pliniu cel Bătrân (sfârșitul secolului I) scrie că saliva era folosită ca remediu pentru blefarite[2], așa că folosirea salivei nu înseamnă în mod obligatoriu magie și nici că atunci când un câine își linge rănile face un act de magie.

În marea majoritate a cazurilor (cu excepția demonizaților) Isus se adresa bolnavului cu întrebarea „vrei să te faci sănătos?",

1. M. Smith, , Jesus the Magician, San Francisco, 1978. p. 128.

2.Pline L'Ancien, Histoire Naturelle, XXVIII, 7.

ceea ce este asimilat cu formulele magice ale magicienilor. Aş zice că mai rămâne să asimileze întrebarea medicului „ce te doare" cu formulele magice şi să-i acuze şi pe medici de practicarea magiei. Trebuie precizat că incantaţiile magice se caracterizau prin cuvinte misterioase şi de neînţeles, care nu erau accesibile muritorului de rând. Au rămas proverbiale „abra-cadabra" sau „hocus-pocus" dar, în general, era o înşiruire lungă de cuvinte fără sens, imposibil de memorat de către „spectatori".

Trebuie reţinut că magia face întotdeauna apel la supranatural, fie că forţele respective sunt în obiectele cu care lucrează, fie în forţe oculte. Magul are o poziţie dominantă faţă de semenii săi, căci manipulează forţe la care semenii săi nu au acces şi de care aceştia sunt dependenţi. Este cunoscut că omul suferind este dispus să dea tot ce are pentru a-şi recupera sănătatea, aşa că magia este profitabilă înainte de toate pentru cel ce o practică. Evangheliştii menţionează că este situaţia în care s-a aflat femeia cu scurgere de sânge care fusese deposedată de tot ce avea şi chiar fără niciun rezultat.

Ni se relatează în Faptele Apostolilor cazul unui astfel de practicant, pe nume Simon, care află că Duhul Sfânt poate fi unul dintre ingredientele necesare formulelor magice şi cere lui Petru şi Ioan această putere în schimbul unei sume de bani. Pentru acest Simon, cumpărarea unei noi formule magice nu era decât o investiţie care, după calculele lui, ar fi fost foarte profitabilă.

Când a văzut Simon că Duhul Sfânt era dat prin punerea mâinilor apostolilor, le-a dat bani şi a zis: „Daţi-mi şi mie puterea aceasta, pentru ca peste oricine-mi voi pune mâinile să primească Duhul Sfânt." (Fapte 8 :18,19).

Când Petru îl mustră pentru gândurile lui murdare şi-l sfătuieşte să se roage lui Dumnezeu pentru a fi iertat, Simon con-

sideră mustrarea lui Petru ca o utilzare a forțelor supranaturale în scopul de a-i face rău (magie neagră) şi nu se roagă el însuși lui Dumnezeu, ci îi cere lui Petru să se roage lui Dumnezeu ca să nu se întâmple aceste lucruri. *Simon a răspuns: „Rugați-vă voi Domnului pentru mine, ca să nu mi se întâmple nimic din ce ați zis."* (Fapte 8 :24). Pentru Simon Magul, Petru deținea puterea, deci Petru trebuia să se roage pentru a înlătura magia neagră ce fusese declanșată.

Trebuie menționat că toate practicile magiei erau condamnate în Vechiul Israel şi considerate ca o abominație în fața lui Dumnezeu: cititul în stele, ghicitul, prezicerea viitorului sau chemarea duhurilor morților.

Să nu fie la tine nimeni care să-şi treacă pe fiul sau pe fiica lui prin foc, nimeni care să aibă meşteşugul de ghicitor, de cititor în stele, de vestitor al viitorului, de vrăjitor, de descântător, nimeni care să întrebe pe cei ce cheamă duhurile sau dau cu ghiocul, nimeni care să întrebe pe morți. Căci oricine face aceste lucruri este o urâciune înaintea Domnului; şi din pricina acestor lucruri va izgoni Domnul Dumnezeul tău pe aceste neamuri dinaintea ta. Tu să te ții în totul totului tot, numai de Domnul Dumnezeul tău. Căci neamurile acelea pe care le vei izgoni, ascultă de cei ce citesc în stele şi de ghicitori; dar ție, Domnul Dumnezeul tău nu-ți îngăduie lucrul acesta. (Deut. 18 :10-14).

Să nu vă duceți la cei ce cheamă duhurile morților, nici la vrăjitori: să nu-i întrebați, ca să nu vă spurcați cu ei. Eu sunt Domnul Dumnezeul vostru. (Lev. 19 :31).

Dar dacă un om sau o femeie cheamă duhul unui mort sau se îndeletniceşte cu ghicirea să fie pedepsiți cu moartea; să-i ucideți cu pietre: sângele lor să cadă asupra lor. (Lev. 20 :27).

4. Vindecările miraculoase ca fenomen supranatural

În ciuda interdicțiilor, care sunt exprimate în modul cel mai clar, magia şi vrăjitoria au fost introduse în creştinism şi sunt practici curente în numeroase biserici creştine.

Atunci când se introduce supranaturalul în explicația vindecărilor miraculoase ale lui Isus, se deschide poarta tuturor abuzurilor, căci oferă posibilitatea manipulării oamenilor de către responsabilii religioşi.

Supranaturalul nu este numai un fenomen inexplicabil, ci un fenomen care anulează legile naturii. Mitologia este plină de asemenea manifestări supranaturale, căci zeii nu se supuneau legilor naturii, ei le transformau și le modificau după bunul lor plac.

Ca exemplu, se povesteşte că fiului unui rege, pe nume Acteon, i se dusese vestea că era la fel de priceput, ba chiar mai iscusit la vânătoare decât însăşi zeița vânătorii, Artemis. Acest zvon a ajuns la urechile ei și socoteşte că o asemenea încumetare trebuie pedepsită, aşa că îl atrage pe Acteon cu ceata lui de câini de vânătoare într-o poieniță, unde zeița înconjurată de nimfe se scălda. Acteon o priveşte, fascinat de frumusețea ei în timp ce zeița îi rosteşte:

„- Nemernicule, tu care te-ai înfumurat că eşti mai meşter decât mine, ai merita să fii țintuit în inimă cu o săgeată... Dar ai să ispăşeşti cumplit". Zicând acestea, zeița i-a azvârlit în ochi apă fermecată care l-a transformat în cerb. Întrucât câinii nu-l mai recunoşteau, Acteon, transformat în cerb, a fugit urmărit de câini, care în cele din urmă l-au încolțit și sfâșitat. În zadar câinii își chemau stăpânul să vadă cerbul vânat fără să-și dea seama că cerbul era stăpânul lor[1].

1. Al. Mitru, Legendele Olimpului, Zeii, Editura Ion Creangă, Bucureşti, 1983.

Dacă zeița Artemis avea putere supranaturală care să transforme apa în apă fermecată, de ce Isus nu ar avea puteri supranaturale ca să tranforme apa în vin sau să folosească puterile supranaturale pentru a face bine cu ele?

Dumnezeu a creat acest univers cu toate legile care îl fac să funcționeze și omul studiază aceste legi pentru că trebuie să le înțeleagă și este nevoit să se bazeze pe ele căci trăiește prin aceste legi. Problema nu se pune dacă Dumnezeu ***poate*** să înfrângă sau să anuleze aceste legi stabilite de El însuși, ci ***dacă o face*** și ***de ce*** ar face-o? Dacă Dumnezeu are nevoie să întervină în viața noastră, de ce Dumnezeu nu ar interveni prin legile pe care El însuși le-a creat?

Organismul omului este de o complexitate inimaginabilă, că numai cel ce a făcut studii avansate în acest domeniu poate să-i realizeze dimensiunile. Suntem înzestrați cu un sistem imunitar, sistem de regenerare și reparare a leziunilor și un sistem de coagulare a sângelui de o complexitate impresionantă, toate acestea sunt la dispoziția noastră pentru a asigura organismului nostru vindecarea și repararea traumelor produse, cel mai frecvent, de neglijențele noastre în alimentație, în muncă, odihnă și a agresiunii substanțelor toxice la care supunem corpul nostru, ca: fumatul, alcoolul, drogurile, etc. De ce Dumnezeu nu ar interveni prin mijloacele de care organismul dispune, atunci când ne rugăm pentru vindecare și trebuie să oprească soarele pe cer ca să ne dea dovada că El a intervenit în viața noastră?

Cine are nevoie de ***supranatural,*** Dumnezeu sau omul? Când o vindecare are loc, cum se poate spune că vindecarea se datorează intervenției lui Dumnezeu și nu este o vindecare naturală? Atunci când o vindecare se consideră că este produsă prin intervenția lui Dumnezeu, omul are nevoie să adauge o

manifestare supranaturală ca dovadă că Dumnezeu a intervenit în cazul acela.

Este semnificativ cazul lui Ezechia, rege în Israel, care era grav bolnav, căruia profetul Isaia i-a anunțat că va muri. Ezechia se roagă lui Dumnezeu şi profetul Isaia se întoarce şi-l anunță că Dumnezeu îl va face sănătos şi a treia zi va putea să urce la Casa Domnului.

Ezechia zisese lui Isaia: „După care semn voi cunoaşte că mă va vindeca Domnul şi că mă voi sui a treia zi la Casa Domnului?" Şi Isaia a zis: „Iată, din partea Domnului, semnul după care vei cunoaşte că Domnul va împlini cuvântul pe care l-a rostit: „Cum vrei: să treacă umbra peste zece trepte înainte sau să dea înapoi cu zece trepte?" Ezechia a răspuns: „Nu este mare lucru ca umbra să treacă înainte peste zece trepte; ci mai bine să se dea înapoi cu zece trepte". (2Regi 20 :8-10).

De ce avea nevoie Ezechia de un semn, când vindecarea în sine era dovada că Dumnezeu a intervenit și i-a ascultat rugăciunea ? Semnul de care avea nevoie Ezechia era o manifestare supranaturală, care să dovedească lumii întregi că vindecarea vine de la Dumnezeu și ca să nu existe dubii nici în mintea celor mai sceptici dintre sceptici, consideră că a face ca soarele să meargă mai repede pe cer nu este suficient de supranatural ca a-l face să se întoarcă și să meargă în sens invers.

Este evident că nu Dumnezeu are nevoie de intervenție supranaturală, ci că omul are nevoie pentru ca puterea supranaturală a lui Dumnezeu să fie la dispoziția lui şi să-i dea superioritate asupra semenilor. Citez mai jos modul în care este înțeles termenul de„miracol" conform unui site internet creştin.

„Miracolul se distinge de evenimentele naturale, imprevizibile, neobișnuite și inexplicabile, prin faptul că evenimentele

naturale, oricât de misterioase ar fi pentru noi, sunt considerate naturale, căci sunt cauzate de forțele naturale cu care au relații constante, capabile să fie exprimate prin legi universale, cunoașterea noastră despre lume fiind insuficientă pentru a le exprima încă; în timp ce miracolul este considerat supranatural, adică cauzat de o putere supranaturală, fără a ține cont de legile naturale sau în ciuda acestora: găsim astfel sensul profund al ideii de miracol care este o intervenție supranaturală în lumea naturală."[1]

Acest mod de a înțelege miracolul biblic, pentru credincios este nu numai argumentul că Dumnezeu există, dar şi proba că Dumnezeu răspunde celor ce i se adresează.

Este ceea ce explică Billy Williams în lucrarea sa *„The Miracles of Christ"*, că Isus înfrânge legile naturii cu ocazia miracolului de la nunta din Cana, făcând apa să fermeteze instantaneu, chiar fără suc de struguri şi în plus să-i dea gustul unui vin de o calitate deosebită.

„Acest miracol a fost de fapt un adevărat miracol și prin acest miracol, Isus își arată puterea asupra naturii. Da, apa are capacitatea de a crea vin prin procesul de fermentare naturală, cuplat cu struguri, dar Isus a luat apa simplă și a transformat-o din H2O în vin real și a făcut-o instantaneu. Procesul de fermentare în sine pentru a face vin ar fi durat câteva luni, Isus a realizat această minune într-o clipă! Acest miracol a răspuns nevoii Mariei, dar și a ucenicilor de a crede în Isus."[2]

Nu văd cum apa (H2O) ar fi fermentat într-o clipă şi nici în câteva luni dacă nu ar fi avut şi zahăr în ea şi cu atât mai

1. https://topbible.topchretien.com/dictionnaire/miracle/ Consultat pe 21/12/2019.

2. Billy Williams, The Miracles of Christ, A Christological Study of the Miracles of Christ. Amridge University Montgomery, AL TH6311- Christology.

puțin cum ar fi putut căpăta și aroma și gustul vinului obținut din struguri, dar ce nu este posibil atunci când ai credință? Cei ce sunt calificați în interpretarea textului biblic, fac apel la puterea supranaturală pe care ar fi manifestat-o Isus, este un fel de a spune, circulați, nu este nimic de înțeles, aici este numai de crezut.

A face apel la puterea supranaturală chiar în cazul lui Isus pentru a explica miracolele pune mai multe probleme. Dacă Isus a folosit puterea supranaturală în ce măsură mai este relevantă viața sa ca model pentru mine, din moment ce eu nu posed acea putere supranaturală? De altfel, textul evangheliilor nu face nicio mențiune că Isus ar fi utilizat puteri supranaturale pentru realizarea vindecărilor. Este menționat că Isus a dat chiar ucenicilor puterea de a vindeca orice boală și neputință. *Apoi Isus a chemat pe cei doisprezece ucenici ai Săi și le-a dat putere să scoată afară duhurile necurate și să tămăduiască orice fel de boală și orice fel de neputință.* (Mat. 10 :1).

Dacă Isus ar fi făcut aceste miracole cu putere supranaturală înseamnă că ceea ce a dat ucenicilor pentru a face aceleași miracole a fost de asemenea putere supranaturală.

De asemenea, este menționat că ucenicii chiar au obținut aceleași vindecări ca și Isus, ba chiar cei 70 de ucenici, care mai târziu l-au părăsit. *Cei șaptezeci s-au întors plini de bucurie și au zis: „Doamne, chiar și dracii ne sunt supuși în Numele Tău."* (Luca 10 :17). Oricine poate avea aceleași rezultate cu condiția să aplice metoda lui Isus.

Dacă aceste vindecări miraculoase ar fi fost făcute cu puteri supranaturale, ar fi dat Dumnezeu puterea Lui supranaturală celor care l-au lepădat pe Dumnezeu și pe care Dumnezeu, la rândul Lui, i-a lepădat? *Mulți Îmi vor zice în ziua aceea: „Doam-*

ne, Doamne! N-am prorocit noi în Numele Tău? ***N-am scos noi draci în Numele Tău? Şi n-am făcut noi multe minuni în Numele Tău?"*** (Mat. 7 :22).

Ba mai mult, Isus chiar atrage atenția că « minunile » oricine poate să le facă şi chiar în scopul de a înşela pe cei ce caută sincer să facă voia lui Dumnezeu. Dacă minunile stăteau în manifestarea puterilor supranaturale, înseamnă că şi Diavolul le face şi cum mai putem face diferența între acțiunile lui Dumnezeu şi cele ale Diavolului din moment ce ambele sunt supranaturale şi imposibil de înțeles pentru noi ? *Căci se vor scula hristoşi mincinoşi şi proroci mincinoşi; vor face semne mari şi* ***minuni, până acolo încât să înşele****, dacă va fi cu putință, chiar şi pe cei aleşi.* (Mat. 24 :24).

Biblia nu face diferență între magia „albă" și „neagră" sau între utilizarea magiei (ce face apel la supranatural) pentru a face binele sau a face răul: orice formă de magie este interzisă, deoarece foloseşte o sursă de putere străină de Dumnezeu.

Aşa că supranaturalul nu are rolul de a ne conduce la Isus, ci a ne depărta de el. Supranaturalul este însă foarte apreciat de responsabilii religioşi, care consideră că au moştenit această putere de-a lungul generațiilor chiar de la Hristos şi aceasta s-a transmis timp de 2000 de ani, chiar dacă uneori a fost folosit şi argumentul lui Simon Magul pentru a o avea. A poseda o putere supranaturală este un argument puternic față de cei ce doresc să cunoască ce aşteaptă Dumnezeu de la ei.

Dar este foarte atractivă şi față de oameni în general, căci soluția la problema lor vine din exterior şi nu implică schimbarea vieții, ceea ce explică de ce a considera că miracolele lui Isus sunt produse prin puteri supranaturale convine atât responsabililor religioşi, cât şi credincioşilor. Este mai uşor şi preferabil să te

pleci în fața unei icoane sau statui, să fii stropit cu apa sfințită pentru iertarea păcatelor, decât să duci o viață morală fără păcat.

A considera că anumite obiecte au sau capătă puteri supranaturale prin intervenția preotului, cum ar fi „o icoană făcătoare de minuni", apa sfințită, uleiul sfințit, este o practică ce a fost împrumutată din magie și nu are nimic de-a face cu Biblia sau cu ceea ce a învățat Isus. A considera că preotul are puterea să transforme vinul de la Eucaristie efectiv în sângele lui Hristos sau pâinea să o transforme efectiv în corpul lui Hristos, este o practică și o ideologie împrumutată din magie.

Preotul duce prin aceasta soluție, atât la boala fizică, cât și la boala spirituală, care este păcatul. De ce să te lași de fumat, de consumul de băuturi alcoolice, de o alimentație nesănătoasă, și în plus, să duci o viață morală fără păcat, când preotul are soluție la toate acestea prin puterile care i-au fost conferite chiar de Isus ?

Dacă undelemnul sfințit conform tainei Sfântului Maslu[1] are putere vindecătoare (sufletește și trupește), de ce preoții când se îmbolnăvesc aleargă la medic și nu se mulțumesc cu uleiul sfințit pe care-l propun altora?

Trebuie remarcat că Biserica a profitat din plin de aceste puteri pe care și le atribuia ca venind de la Dumnezeu, în timp ce alte manifestări similare, ce nu erau în cadrul bisericii, erau considerate magie sau vrăjitorie. Este estimat la 60.000 numărul de victime acuzate de vrăjitorie în Evul Mediu și începutul Renașterii, ce au plătit cu viața pentru că nu s-au încadrat în dogmele bisericii[2].

1. Taina Sfântului Maslu, este slujba prin care Biserica se roagă pentru cei bolnavi, dăruindu-le harul tămăduirii, al iertării păcatelor prin ungerea cu untdelemn sfințit însoțită de rugăciunea preoților (Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, „Dogmatică", vol III). / https://doxologia.ro/viata-bisericii/liturgica/ce-este-taina-sfantului-maslu (consultat pe 9/02/2020).

2. Levack, Brian P. The witch hunt in early modern Europe, Third Edition. London and New York: Longman, 2006.

Puterea folosită de Isus era puterea cuvântului lui care schimba viața și condiția oamenilor, căci aceştia înțelegeau învățăturile lui şi le adoptau.

Este utilizat frecvent cuvânt grecesc,„dunamis", ce înseamnă putere. Acest cuvânt se găsește în Matei 7:22, 11:21, 13: 54-58, 14:2, Marcu 9:39, Luca 19:37, Fapte 19:11, 1Co 12: 10,29, etc. Acțiunea miraculoasă a lui Hristos nu este prezentată ca efectul unei puteri supranaturale; Isus „nu a făcut minuni", ci el „și-a exercitat puterea", iar puterea Lui era în Cuvântul lui. Măsurăm cât de departe este această noțiune de ***putere a Cuvântului lui*** față de noțiunea de miracol prin puteri supranaturale.

A considera că anumite locuri de pelerinaj au puteri vindecătoare este de asemenea o practică a magiei ce vine din păgânism. De ce Dumnezeu ar avea nevoie de grota de la Lourdes (Franța) pentru a-şi manifesta puterea vindecătoare asupra oamenilor?

Acest mod de a prezenta miracolul ca argument al învestirii cu autoritate divină a devenit neproductiv în ultimul timp, chiar pentru Biserica Catolică, deoarece numeroase alte biserici apărute ulterior o afişează de asemenea tot prin vindecări miraculoase produse în sânul lor. Aşa că Biserica Catolică a devenit foarte restrictivă în a califica vindecarea drept „miraculoasă" prin instituirea de comisii mixte de medici şi clerici ce analizează „la lupă" cazurile candidate la acest titlu. Se constată că după anul 1920, când au fost instituite comisii de evaluare consituite exclusiv din medici, numărul de vindecări miraculoase a scăzut vertiginos. La ora actuală, Biserica Catolică a recunoscut 70 de vindecări miraculoase la Lourdes. Bineînțeles că scopul este de a demonstra că vindecările miraculoase produse în cadrul Bisericii Catolice sunt autentice față de cele produse în alte biserici, care sunt mai puțin riguroase în a le selecta.

De ce Biserica Catolică a considerat absolut necesar să asocieze comisii medicale pentru a da credibilitate vindecărilor miraculoase ca fiind produse prin intervenții supranaturale?

Știința medicală face parte din științele exacte, așa-zise „dure" și știința medicală nu recunoaște intervenția supranaturală. Medicina consideră că lumea în care trăim poate fi cunoscută și că ne putem folosi de legile ei. Din punct de vedere strict medical nu există vindecări miraculoase, ci numai vindecări ***inexplicabile încă*** și dacă medicina a făcut progrese uriașe de-a lungul timpului a fost datorită faptului că a rămas fidelă acestui principiu.

Pentru biserică, o vindecare miraculoasă nu poate fi decât aceea în care medicina s-a declarat incapabilă să o explice, așa că biserica avea nevoie ca o comisie medicală să declare o vindecare inexplicabilă pentru ca biserica să vină cu explicația ei, ca fiind prin intervenție supranaturală, mai ales dacă preotul a participat și el cu ceva apă sfințită, ungere cu ulei sau spovedanie.

De exemplu, în cazul infecției cu HIV (virusul imunodeficienței umane), așa cum numele îl definește, virusul respectiv creează o deficiență a sistemului imunitar al organismului, care nu se mai poate apăra împotriva bolilor și care are consecințe letale. Atunci când boala a fost descoperită și medicina nu avea nicio soluție de tratament, prognosticul era letal în procent de 100 %, căci o bună perioadă de timp nimeni nu a supraviețuit acestei patologii. Cu cât numărul de cazuri a crescut și eșantionul s-a mărit, cu atât probabilitatea prognosticului a devenit mai exactă până când au fost descoperite cazuri, extrem de rare, când persoane ce fuseseră diagnosticate ca purtatoare ale virusului au devenit sănătoase, fără nici un tratament. Prin ce mecanism sistemul imunitar al organismului a învins virusul

respectiv? Medicina nu are nicio explicație. Numărul acestor cazuri este așa de mic față de eșantion, încât medicina nu îl ia în calcul ca o posibilitate de evoluție spontană spre vindecare. Aş spune chiar, din fericire, căci altfel, nu s-ar mai fi descoperit așa-numita „triterapie", care aduce soluție celor peste 40 de milioane[1] de bolnavi de SIDA în lume.

Când biserca recuperează aceste cazuri, ele sunt etichetate ca vindecări miraculoase prin intervenție divină. Nu neg intervenția lui Dumnezeu, nici în aceste cazuri şi nici în cazuri de vindecări ce nu sunt considerate miraculoase, dar dacă Dumnezeu a intervenit în aceste cazuri, El a făcut-o folosind legile organismului pe care El însuşi le-a prevăzut de la creațiune.

Vindecările miraculoase trebuie evaluate în funcție de eșantionul din care acestea fac parte. Dacă se ține cont de faptul că la Lourdes se prezintă între 500.000 şi 800.000 de vizitatori pe an, numărul de vindecări inexplicabile nu este surprinzător.

O'Regan și Hirshberg constată că aceste cazuri de vindecări inexplicabile apar la o frecvență estimată de 1 caz la 100.000 şi acestea se produc în acelaşi procentaj, atât în mediu spitalicesc, cât și în locurile considerate a fi cu puteri vindecătoare. „S-a observat, de exemplu, că infecțiile cu febră ridicată, reacții imune sau alergice au provocat uneori vindecări inexplicabile. Cert este că în starea actuală a cunoştințelor medicale, nu știm aproape nimic despre acest fenomen. Prin urmare, medicina nu este competentă să clarifice cazurile de vindecări miraculoase, dar nici nu există o preocupare particulară pentru a le studia şi înțelege mecanismul, indiferent dacă au loc la Lourdes sau într-un mediu spitalicesc"[2].

1. https://www.unaids.org/fr/resources/fact-sheet / consultat pe 8/02/2020.

2. O'Regan B. & Hirschberg C. (1993), Spontaneous Remission. An Annotated Bibliography, Sausalito CA, Institute of Noetic Sciences.

Trebuie precizat că ceea ce face dificilă studierea acestor cazuri este raritatea lor, căci cu cât sunt mai numeroase, cu atât sunt mai ușor de determinat elementele comune ce au participat la procesul vindecării.

Diferența între vindecările miraculoase în mediu spitalicesc și cele de la Lourdes este că cele ce au loc în mediu spitalicesc nu sunt popularizate, deoarece mediul spitalicesc atrage atenția în special atunci când au fost făcute greșeli medicale, pe când vindecările de la Lourdes sunt mediatizate atât de televiziune, cât și radio, presă, internet și conferințe, ce atrag un număr și mai mare de vizitatori, care măresc eșantionul și deci șansele să apară un nou caz miraculos. Nu trebuie uitată nici adevărata industrie financiară ce se construiește în jurul acestor locuri făcătoare de minuni. Nu este de mirare nici faptul că nu s-a vorbit niciodată de sutele de mii de bolnavi care s-au dus la Lourdes și s-au rugat Feciorei Maria în speranța vindecării și nu au avut nici un rezultat, afară de cheltuielie necesare unui astfel de demers.

În aceste cazuri de vindecări miraculoase, intervenția lui Dumnezeu nu poate fi decât presupusă, dar nu poate fi adusă ca probă, căci ea nu funcționeză decât o dată la 100.000, ori pentru a fi adusă ca probă, bisericile au nevoie de elemente exterioare ca probă că Dumnezeu intervine în mod supranatural.

Evanghelistul Ioan descrie o situație cu totul similară la scăldătoarea din Betesda, unde o mulțime de bolnavi așteptau tulburarea apei care nu avea efect decât asupra primului intrat în scăldătoare. Evanghelistul nu dă multe detalii, dar ne putem imagina vacarmul și busculărea ce se producea când se considera că apa a fost tulburată. Foarte probabil că dacă nimeni nu se declara vindecat, însemna că apa nu a fost tulburată și a fost o alarmă falsă. Cine întreținea astfel de credințe și practici?

Așa cum preoții din timpul lui Isus aveau nevoie de scăldătoarea Siloamului sau de cea din Betesda pentru a certifica intervenția lui Dumnezeu, tot astfel și preoții de azi au nevoie de scăldătoarea de la Lourdes, de ofertoriul Sfântului Iosif de la Montreal, de icoana făcătoare de minuni, ulei sfințit, apă sfințită pentru a certifica intervenția lui Dumnezeu.

Se înțelege de ce Isus a interzis orbului să facă publicitate privind cazul lui. *Atunci Isus l-a trimis acasă și i-a zis: „Să nu intri în sat și nici să nu spui cuiva în sat."* (Marcu 8 :26). Dumnezeu intervine în viața omului, dar nu pentru a crea spectacol în rândul populației.

Mediatizarea unui fapt miraculos sau zvonul care susține că este posibil să se vadă dorințele cuiva realizate cu mai multe șanse aici decât în altă parte, are așadar rolul de a provoca un fenomen de recrutare, care va crește mecanic numărul acestora care își vor „încerca norocul". Cu cât este mai mare numărul de candidați, cu atât este mai mare probabilitatea ca în timpul dat să existe cel puțin un „ales" care și-a văzut împlinită dorința. Apariția unui caz miraculos va amplifica fenomenul de recrutare până la un prag critic în care un loc sau o persoană, va fi considerată ca un vector al miracolelor.

Pentru a înțelege mai bine cum funcționează fenomenul în conformitate cu această logică, merită de observat cazul lui Alfred Bessette, ce a fost canonizat pe 17 octombrie 2010 de Biserica Catolică, pentru miracole ce au fost autentificate și i-au fost atribuite în 2009, adică la peste 70 de ani de la moartea lui[1].

Nimic nu l-a predestinat pe Alfred Bessette pentru o astfel de onoare: provenind dintr-o familie foarte modestă, al nouă-

1. Gérald Bronner, Les miracles au risque des probabilités, Revue des Sciences Sociales, 2013, n° 49, « Penser le religieux ».

lea într-o familie de treisprezece copii, cu o sănătate fragilă și a educație redusă. În ciuda a tot ce îl descalifica pentru această funcție, i s-a încredințat meseria de portar la Colegiul Notre-Dame din Montreal, unde a stat acolo aproape 40 de ani, la ușă, primind vizitatorii și servind ca un om bun la toate. Dar curând s-a dus zvonul că omul cel mic este bun și că rugăciunile sale pot vindeca.

Vizitatorii, inițial, își confesează suferința şi bolile lor, nu în speranța că vor fi vindecați, ci doar pentru că este religios şi să se roage pentru ei. El îi însoțește cu rugăciunea lui și uneori merge la casa lor, le dă un medalion cu Sfântul Iosif, arde ulei de măsline în fața statuii sfântului, şi îi încurajează să-şi ungă corpul cu acel ulei. Prima mărturie colectată este cea a lui Désiré-Michel Giraudeau, numit şi fratele Aldéric, care raportează mai multe vindecări. În 1878, la opt ani după ce a început să-și ocupe postul de portar, a apărut la Paris, în revista „The Annals of the Saint-Joseph", un articol despre darurile celui supranumit „fratele cel mic".

Rumoarea s-a răspândit foarte repede, așa încât un local a fost construit special pentru a face față numărului crescând de vizitatori, ce va fi mărit în mai multe reprize cu ajutorul fondurilor donatorilor ajungându-se la una din cele mai impunătoare construcții religioase din lume: oratoriul Saint Joseph du Mont Royal.

Din 1910, numărul scrisorilor adresate lui Alfred Bessette este atât de mare încât a trebuit să i se angajeze o secretară. Dar se pare că miracolul a avut loc şi asupra revistei care a făcut cunoscute miracolele, căci „The Annals of the Saint-Joseph" destinată publicității lucrărilor din oratoriul Sfântului Iosif, unde a fost plasat fratele André, a trecut de la un tiraj de 3.600 în 1912 la 122.000 în 1932.

Două minuni au fost necesare pentru canonizarea lui Alfred Bessette care au avut loc ... după moartea sa! Primul se referă la un american din Rochester, Giuseppe Carlo Audino, care suferă de cancer de ficat, generalizat în 1957 (20 de ani de la moartea lui Alfred Bessette) și care, după multe rugăciuni, însoțit „în spirit" de fratele André a fost declarat complet vindecat. Bolnavul a beneficiat de un tratament medical pe care l-a oprit. Astăzi, medicii din comisia de evaluare l-ar fi exclus din categoria vindecărilor miraculoase, deoarece azi nu sunt acceptate cazurile de cancer ce au beneficiat de tratament medical. Biserica însă, nu mai revine asupra cazurilor declarate deja „vindecări miraculoase".

Cel de-al doilea caz se referă la un copil de zece ani care a intrat într-o comă profundă în 1990, după ce a fost lovit de o mașină. Suferind de două fracturi de craniu și de o hemoragie cerebrală majoră, prognosticul său vital era mai mult decât rezervat. Cu toate acestea, trei săptămâni mai târziu, un membru al familiei a făcut călătoria la Oratorul Sfântului Iosif și a cerut vindecarea copilului ... care s-a trezit din comă în aceeași zi și s-a vindecat fără sechele.

Alfred Bessette, chiar după moartea sa, primește între unul și două milioane de vizitatori pe an, ceea ce este considerabil. Prin urmare, este de înțeles că mecanica probabilistică de la Lourdes funcționează și aici și se poate spune, chiar mai bine. De ce? Dacă în cazul vindecărilor miraculoase de la Lourdes, în majoritatea cazurilor miracolul s-a produs prin acțiunea apei din „scăldătoarea" de la Lourdes, în cazul persoanelor considerate vindecate în mod miraculos la Oratoriul Sfântul Iosif de la Montreal, nu este necesar ca persoana deținătoare de puteri supranaturale să fie în contact fizic cu ele pentru a vedea minunea realizată.

În aceste condiții (personajul cu puteri miraculoase nici nu trebuie să fie prezent, nici nu trebuie să fie viu), ne imaginăm că probabilitatea de a colecta cazuri de vindecare inexplicabile crește considerabil, proporțional cu dimensiunea unui eșantion care devine din ce în ce mai mare.

Trebuie remarcat că toate cazurile de vindecări miraculoase sunt considerate ca miraculoase, deoarece vindecarea s-a produs într-un stadiu în care posibilitățile organismului de luptă împotriva bolii au fost considerate depășite, ca de exemplu, un cancer generalizat. Cum organismul reușește să găsească resurse pentru a înfrânge boala? Medicina face prognostic în funcție de probabilitate, iar în aceste cazuri probabilitatea de vindecare era extrem de redusă, sau practic nulă. Dacă este o intervenție divină, în toate aceste cazuri ea nu a acționat decât prin legile pe care Creatorul le-a pus în organismul nostru.

Am primit recent la consultație o femeie ce pierduse un ochi datorită unei agresiuni în timpul copilăriei, ce a venit însoțită de o prietenă. Însoțitoarea ei a adus-o la consultație și deși văzuse mai mulți medici, avea nevoie de un alt aviz cu privire la posibilitatea de a recupera vederea la ochiul respectiv.

Ochiul drept era absolut normal cu vedere 10/10, ochiul stâng avea leziuni multiple cicatriciale, nu avea nici cel puțin percepția luminii. Avea ceea ce se numește „un glob ocular dezorganizat". I-am spus că medicina la ora actuală nu are nicio posibilitate de a recupera vederea într-o astfel de situație și la orice medic s-ar duce, va primi același răspuns.

„Întrucât medicina nu are soluție, ne vom adresa lui Dumnezeu pentru vindecare", a afirmat însoțitoarea. I-am explicat că nu trebuie să dramatizeze situația, că un ochi pierdut nu înseamnă jumătate din vedere pierdută, ci între 5% și 10% căci

creierul se adaptează să folosească ochiul indemn şi persoana respectivă poate să ducă o viaţă normală. O persoană ce a pierdut un ochi are un handicap minim, mult mai puţin important decât pierderea unei mâini, de exemplu.

Mi-a promis că vor reveni la consultaţie atunci când miracolul se va produce. Aşa li se explică oamenilor în biserici vindecările lui Isus şi aceasta aşteaptă oamenii de la Isus.

Problema este că dacă miracolul nu are loc, frecvent persoana respectivă va considera fie că Dumnezeu nu se interesează de lumea pe care a creat-o, fie că Dumnezeu nu există şi se va refugia în agnosticism sau ateism.

Trebuie observat că nici o refacere a unui picior amputat sau refacere a unui glob ocular dezorganizat sau atrofic nu a putut fi înregistrată, căci nu există nicio lege în organism de a regenera un picior amputat sau reface un glob ocular distrus. Dacă aceste fenomene ar avea loc, s-ar putea aduce ca argument că Dumnezeu intervine în lumea noastră prin înfrângerea legilor date de El, în aşteptare, trebuie să ne mulţumim cu un Isus, care face miracole asupra minţii oamenilor, când aceştia acceptă învăţătura lui.

5. Vindecările miraculoase ca semn surprinzător şi demn de admiraţie

Ce este un miracolul, ce înțelegem noi astăzi prin acest cuvânt și ce înțelegeau evangheliștii atunci când au descris activitatea lui Isus? Care este diferența între magie și miracol? Voi prezenta două definiții ale miracolului:

Dicționarul Larousse defineşte miracolul ca „un fenomen interpretat ca o intervenție divină"[1].

Dicționarul „ Oxford Living" definește miracolul ca „un eveniment surprinzător și binevenit, care nu este explicabil prin legile naturale sau științifice și, prin urmare, este considerat a fi opera unei intervenții divine"[2].

De remarcat că ambele dicționare fac apel la o intervenție divină ca fiind la originea miracolului, dar prin ce stabilim ce este o intervenție divină? Dicționarul Oxford precizează că nu este explicată prin legile naturale sau științifice. Inexplicabilă nu înseamnă în mod obligatoriu intervenție de forțe supranaturale, ci că fenomenul s-a petrecut în mod imprevizibil şi neaşteptat. Cuvântul „miracol" înseamnă, etimologic, ceva surprinzător și demn de admirație.

Primii creştini nu au considerat miracolele ca fenomene supranaturale, ci ca „semne" şi este termenul cel mai des folosit atunci când se face referire la vindecări sau manifestări miraculoase. „Semnele" nu erau manifestări supranaturale, ci indicii că cei ce erau însoțiți de „semne" făceau lucrarea lui Dumnezeu. Chiar o ploaie după o perioadă de secetă putea fi considerată un „semn", deşi nu avea nimic supranatural.

1. https://www.larousse.fr/dictionnaires/francais/miracle/51703 Consultat pe 21/12/2019.

2. https://en.oxforddictionaries.com/definition/miracle. Consultat pe 21/12/2019.

Iosif Flavius îl prezintă pe Isus drept „un făcător de acte ieșite din comun"[1], dar nu vorbește nici de miracole, nici de magie, nici de manifestări supranaturale.

Cele trei evanghelii sinoptice, ce relatează lucrările lui Isus, nu folosesc niciodată, strict vorbind, cuvântul miracol[2]. Cuvântul grec pentru „minune" este „thauma", iar pentru „semn" este „semeion". Cuvântul „semn" presupune ceva ce are un sens, ce trebuie decodificat și înțeles. Așa cum semnele de circulație trebuie înțelese pentru a fi utile, tot astfel și cuvântul lui Isus este util numai când este înțeles și adoptat. Semnul de circulație „stop" nu are puterea să te oprească, ci este un semn care trebuie înțeles și respectat. Minunile cu sensul de manifestări supranaturale sunt prin natura lor imposibil de înțeles și sensul lor este dat de cel ce le realizează. „Minunile" ce se făceau prin magie aveau rol de spectacol pentru a impresiona mulțimea și a o manipula.

Evanghelistul Ioan folosește aproape în exclusivitate cuvântul: „semeion", al cărui sens este de „semn" sau „dovadă". Termenul de „semeion" este folosit de 43 de ori in evanghelii. Aici lucrările lui Isus sunt prezentate ca semne ale lui Dumnezeu sau dovezi ale puterii sale.

Iar ei au plecat și au propovăduit pretutindeni. Domnul lucra împreună cu ei și întărea Cuvântul prin ***semnele*** *care-l însoțeau.* (Marcu 16 :20). Acest pasaj exprimă clar că scopul miracolelor era să confirme cuvintele. Acțiunea lui Isus și a ucenicilor era

1. Josèphe, Antiquites Judaiques, Livre, XVIII, 63.

2. Fratele meu, Aurel Ionică, m-a sfătuit să nu folosesc termenul de « miracol » referindu-mă la vindecările lui Isus, deoarece este impropriu și creează confuzie. Am preferat să-l păstrez, deoarece este termenul utilizat în limbajul curent, dar țin să precizez, că din punctul meu de vedere, acțiunile evaluate ca « miraculoase » în dreptul lui Isus nu sunt fenomene supranaturale.

„propovăduirea Cuvântului" și această propovăduire avea un rezultat ce putea fi calificat drept miraculos.

Revenind la vindecarea orbilor din evanghelii, este normal să mă întreb: ce înțeleg eu ca medic oftalmolog prin „orbire" și ce înțelegeau evangheliștii atunci când au prezentat aceste vindecări miraculoase? A tratat Isus aceleași boli cu care sunt și am fost confruntat o viață întreagă? Trebuie și merită să adopt în activitatea mea profesională metoda și elementele folosite de Isus în procesul vindecării?

Nu putem înțelege mesajul miracolului dacă nu înțelegem în ce a constat vindecarea și nu înțelegem vindecarea, dacă nu înțelegem care a fost boala.

Aș remarca faptul că frecvent ceea ce este insuportabil pentru un pacient într-o afecțiune oculară este în primul rând durerea și numai, după aceea scăderea vederii și sunt situații când pacientul cere să i se scoată ochiul și să i se pună o proteză oculară din cauza durerii insuportabile. Fac această remarcă, deoarece, dacă vindecările menționate în evanghelii ar face referire la boli fizice, de ce în nici un caz la Isus nu se prezintă un bolnav ce se plânge de durere?

De asemenea, merită observat că evangheliștii au selecționat în descrierea miracolelor numai afecțiuni ce generează un handicap major.

Pe de altă parte, dacă în cazul paraliziei, se menționează cazul unui individ paralizat de o singură mână (Matei 12:9-13; Marcu 3;1-5), evenghelistul Luca (Luca 6:6-10) specifică chiar că era mâna dreaptă (voi aborda ulterior această vindecare) dar, nu se menționează nici un caz în care lipsa vederii să afecteze un singur ochi sau surzenia să afecteze numai o singură ureche. Isus vindecă „orbi", dar nu „chiori", vindecă surzi de ambele

urechi, căci ceea ce vizează vindecarea respectivă nu este boala, ci handicapul pe care aceasta îl realizează.

Este evident că evangheliştii au ales cu grijă bolile pe care Isus le-a vindecat şi că ele nu sunt creaţia imaginativă a unei comunităţi fascinate de „mitul lui Hristos", aşa cum susţine Martin Dibelius şi Rudolf Bultman, căci o comunitate ce dorea să-l facă pe Isus asemenea zeilor păgâni nu ar fi avut un astfel de discernământ şi nu ar fi făcut o asemenea selecţie.

Aceasta mă face să consider, de asemenea, că indivizii vindecaţi nu sufereau de patologii medicale ce au beneficiat de tratament medical, aşa cum susţine Thierry Murcia, că nu erau cazuri similare cu cele pe care eu le primesc în cabinetul de consultaţii, cu blefarite, conjunctivite sau keratite, care sufereau în primul rând de dureri oculare, ci oameni la care ochii nu vedeau ceea ce trebuia să vadă.

Vindecările lui Isus nu sunt nici acţiuni magice, aşa cum sunt prezentate de Morton Smith şi nici vindecări cu puteri supranaturale, aşa cum prezintă Billy Williams şi cum sunt prezentate în biserici, care nu ar avea nevoie să fie selectate, din moment ce puterile supranaturale ar trebui să rezolve orice patologie, inclusiv un picior amputat sau un ochi atrofiat.

Dicţionarul „Bible Hub" traduce termenul „τυφλος" drept „o persoană oarbă fizic sau mintal".[1] Adică orb înseamnă nu numai orbirea produsă prin distrugerea ochilor aşa cum i-au făcut filistenii lui Samson, dar şi refuzul de a vedea ceea ce deranjează sau nu convine şi nu trebuie să ne imaginăm că fariseii, ce erau calificaţi de „orbi" de Isus, sufereau neapărat de afecţiuni oftalmologice. *Fariseu orb! Curăţă întâi partea dinăuntru a paharului şi a blidului, pentru ca şi partea de afară să fie curată.* (Mat. 23 :26).

1. https://biblehub.com/greek/5185.htm Consultat pe 21/12/2019.

Orbirea exprimă cel mai bine starea de dependență a unei persoane față de altă persoană, căci orbul nu poate supraviețui fără ajutorul unui semen, este motivul pentru care a fost folosită cel mai frecvent ca simbol pentru a defini o stare de dependență a celui ce refuză să-și folosească propria sa gândire și se lasă condus de mintea altuia ce îl manipulează în propriul interes.

Era în interesul responsabililor religioși ce aveau ca misiune educarea populației de a-i transforma în „orbi" pentru a-i putea manipula în interesul lor. *„Lăsați-i: sunt niște călăuze oarbe; și când un orb călăuzește pe un alt orb, vor cădea amândoi în groapă".* (Mat.15 :14).

Această idee este preluată și de evanghelistul Luca, ce o exprimă sub forma unei parabole. *Le-a spus și pilda următoare: „Oare poate un orb să călăuzească pe un alt orb? Nu vor cădea amândoi în groapă?"* (Luca 6 :39).

Evangheliștii nu au făcut altceva decât să folosească limbajul, care era deja utilizat în Vechiul Testament, ce exprima nepăsarea și complacerea în a face răul, dar și indiferența la toate apelurile profeților. *Scoate afară poporul cel orb, care totuși are ochi, și surzii, care totuși au urechi (Isaia 43 :8).* Bineînțeles că nu ochii sau urechile sunt vizate, ci mintea care face să funcționeze, atât ochii, cât și urechile și este mintea pervertită de educația reponsabililor politici și religioși, care fac un popor să fie orb și surd, pentru că un popor orb și surd este cel mai ușor de manipulat.

Din punctul meu de vedere, miracolul nu este o descriere literară a evenimentului, ci este o compoziție literară privind activitatea lui Isus, care sintetizează învățătura și activitatea lui, dar și efectul ei asupra celor ce au acceptat-o. Miracolul nu trebuie căutat în ceea ce a făcut Isus, ci în efectul a ceea ce a făcut Isus asupra oamenilor.

Dacă Isus ar fi utilizat puteri supranaturale, ar fi avut succes în orice situație, căci nimeni nu se poate opune puterii supranaturale. Şi totuşi, în Nazaret Isus nu a putut face nici o minune pentru că puterea cu care Isus făcea miracole nu era supranaturală, ci era învățătura lui, care, dacă oamenii nu o acceptau, nu avea nici un efect.

Se observă o schematizare în povestirea diverselor episoade privind miracolele, construită pe baza aceluiaşi plan foarte simplu, ce ia o forma stereotipică. Acest mod de a prezenta miracolele permite cititorului sau auditoriului, ca şi în cazul parabolelor, de a reține foarte uşor descrierea, de a o putea reproduce şi de a-şi folosi propria gândire pentru a înțelege mesajul.

Descrierea miracolului urmăreşte o structură oarecum standard: omul ce se prezintă la Isus are o problemă şi aceasta este definită în text în mod precis (îi este sete, deci are nevoie de apă, nu mai are vin, deci are nevoie de vin, îi este foame, deci are nevoie de pâine, este paralizat, deci are nevoie să meargă, este surd, deci are nevoie să audă, este orb, deci are nevoie să vadă, etc.).

Bolnavul se prezintă la Isus cu o cerere, însă Isus îi oferă nu ceea ce „bolnavul" cere sau consideră că are nevoie, ci ceea ce îi trebuie, iar ceea ce-i oferă Isus este incomparabil superior a ceea ce bolnavul cere. Când bolnavul descoperă valoarea a ceea ce Isus i-a oferit, că apa care i s-a oferit îi ține de sete toată viața şi o poate oferi şi altora, că pâinea care i s-a oferit îi ține de foame toată viața şi o poate oferi şi altora, că vederea care i-a fost vindecată de către Isus îi permite să vadă nu numai ce este în jurul lui, dar şi sensul existenței şi bucuria de a fi om după chipul lui Dumnezeu, această realizare în viața omului ia dimensiunea miracolului.

Isus a „operat" nu cu puteri supranaturale, ci cu învățătura lui care a fost pe înțelesul tuturor şi a permis oamenilor să înțeleagă ce aşteaptă Dumnezeu de la ei şi este această învățătură pe care a dat-o şi ucenicilor pentru a face minunile pe care le-a făcut El.

Aşa cum a explicat în parabola oii pierdute, bucuria în ceruri nu este atunci când oaia are burta plină, ci când oaia l-a întâlnit pe Isus. *Tot aşa, vă spun că va fi mai multă bucurie în cer pentru un singur păcătos care se pocăieşte, decât pentru nouăzeci şi nouă de oameni neprihăniți care n-au nevoie de pocăință.* (Luca 15:7).

În aceasta a constat adevăratul miracol al acțiunii lui Isus asupra celor bolnavi, în a îndrepta pe cei rătăciți pe calea mântuirii. Omul care descoperă sensul existenței lui, trăieşte miracolul vieții lui.

Să nu pierdem din vedere că, dacă parabolele reproduc nu numai ideile lui Isus, dar chiar şi cuvintele lui Isus, deoarece parabolele sunt povestiri ce sunt uşor de reținut şi reprodus, şi chiar dacă evangheliile au fost scrise cu zeci de ani mai târziu, ele reproduc cu fidelitate ideile lui Isus. În ceea ce priveşte miracolele şi vindecările miraculoase, acestea nu reproduc cuvintele lui Isus şi nu urmăresc nici să reproducă ***gesturile*** lui Isus, ci sunt o descriere a evenimentelor şi a unei activități, aşa cum a fost percepută de evanghelişti, iar descrierea urmăreşte acelaşi scop ca şi al parabolelor, acela de a reda învățătura lui Isus şi efectul ei asupra oamenilor.

Dintre toate handicapurile omului, paralizia, muțenia, surditatea, cel mai frecvent şi sugestiv handicap reprezentat în evanghelii este orbirea. Peste 90 % dintre informații privind lumea exterioară le primim pe cale vizuală, de aceea lipsa vederii

este handicapul cel mai greu de purtat şi nu cred că este întâmplător că orbirea este handicapul cel mai frecvent de care Isus s-a ocupat.

Din punct de vedere fizic şi psihic există o diferenţă considerabilă între orbirea din naştere şi pierderea vederii ce apare în timpul vieţii.

Cel ce a pierdut vederea în cursul vieţii are avantajul că a cunoscut deja lumea şi este chiar această cunoaştere care îi face existenţa insuportabilă, căci pierderea vederii nu-i mai permite accesul la ea. Atunci când boala afectează vederea, produce pacientului o îngrijorare extremă. Este întrebarea pe care am auzit-o cel mai frecvent în activitatea mea profesională: „Domnule doctor, am să-mi pierd vederea?"

Pare surprinzător, dar orbirea din naştere, chiar dacă este unul dintre cele mai grele handicapuri, nu-l face pe orb nefericit, căci acesta nu realizează dimensiunea handicapului său. Lumea exterioară pentru un orb din naştere este un mister, căci orbul nu are niciun element de referinţă pentru a o înţelege, nu ştie ce este frumeseţea unui răsărit sau apus de soare, nici a câmpului verde sau pomilor înfloriţi şi întrucât nu ştie frumuseţea şi complexitatea care este în jur şi la care nu are acces, orbul se mulţumeşte cu simplitatea şi întunericul care îl înconjoară. De aceea, orbul din naştere este luat ca simbol şi folosit de evanghelişti pentru a exemplifica orbirea spirituală şi starea omului care se lasă manipulat de responsabilii religioşi şi se complace în situaţia respectivă.

Este felul lor de a spune că cei ce se mulţumesc cu existenţa lor fizică fără să accepte să trăiască dimensiunea binelui în viaţa lor se aseamănă cu orbul din naştere care preferă să rămână în întunericul în care s-a născut, atunci când accesul la lumină este

la dispoziția lui. Cel ce nu acceptă ideile și modelul vieții lui Isus este asemenea unui orb din naștere care refuză să fie vindecat.

Isus identifică învățătura lui cu lumina și cu adevărul, la care oricine are acces cu condiția să-l accepte. Ne imaginăm că orbul cu care s-a întâlnit Isus era cu un baston alb în mână și că bâjbâia pe unde să meargă. Nu ochii lui erau orbi, ci mintea lui era oarbă, căci așa a fost crescut și educat, atât de părinți, cât și de responsabilii religioși, și Isus s-a ocupat de mintea lui.

Este evident că părinții l-au educat în religia fariseilor, așa cum au fost educați și ei, căci preoții și fariseii au deturnat închinarea ce omul o datora lui Dumnezeu în avantajul lor. Templul devenise locul unde locuia Dumnezeu și omul avea acces la Dumnezeu numai în Templu, iar cine era exclus din sinagogă, nu mai avea acces la Dumnezeu. Era o metoda de presiune formidabilă asupra oamenilor, care a funcționat foarte bine față de părinții orbului, așa cum declara textul că se temeau de a fi excluși din sinagogă.

Este ceea ce fac multe biserici din zilele noastre, care se consideră „poarta cerului", iar excluderea unui membru din biserică este înțeleasă de reponsabilii religioși și trăită de cel în cauză ca o închidere a accesului la Dumnezeu și la Împărăția cerurilor, conform textului: *„Îți voi da cheile Împărăției cerurilor, și orice vei lega pe pământ va fi legat în ceruri, și orice vei dezlega pe pământ va fi dezlegat în ceruri.»* (Matei 16 :19).

Atunci când au fost interogați de farisei privind felul în care și-a recăpătat vederea, părinții au mărturisit că ei l-au educat corect conform învățăturii fariseilor și ei nu sunt responsabili de felul cum vede și înțelege lumea în momentul de față. Este discuția cu Isus care i-au deschis ochii orbului să vadă că relația cu Dumnezeu este liberă, că Dumnezeu dorește ca omul să se

bucure de viața care i-a fost dată și că responsabilii religioși fac contrariul de ce așteaptă Dumnezeu.

Tina și spălatul la scăldătoarea Siloamului nu sunt decât simboluri ale orbirii pe care le foloseau fariseii. Foarte probabil în discuția cu orbul, subiectul a fost soluția la păcat. Soluția fariseilor era spălatul ca ritual în urma căruia preotul declara curat pe cel bolnav, dar și pe cel păcătos.

Era suficient ca omul să se ducă și să vadă ce se petrece la scăldătoarea Siloamului, că apa de acolo nu curățește decât exteriorul omului, așa cum Isus le reproșa fariseilor că nu curăța paharul decât pe dinafară, dar interiorul era plin de necurăție. La scăldătoarea Siloamului, orbul în cauză a avut proba că Isus avea dreptate în ceea ce l-a învățat.

Soluția lui Isus la problema păcatului era cea pe care i-a spus-o și slăbănogului vindecat la scăldătoarea de la Betesda. *După aceea Isus l-a găsit în Templu și i-a zis: „Iată că te-ai făcut sănătos; de acum să nu mai păcătuiești, ca să nu ți se întâmple ceva mai rău."* (Ioan 5:14). Adică, soluția la problema păcatului din punctul de vedere al lui Isus, nu vine din exterior, ci din interiorul omului, este aceea de a nu mai păcătui.

În Israel erau mulți orbi, dar nu toți recunoșteau că sunt orbi și chiar dacă Isus le spunea că sunt orbi, ei refuzau să accepte condiția lor și asupra acestora Isus nu avea nici o putere. Așa cum le-a reproșat celor din Nazaret că mulți leproși au fost în Israel, dar numai Naaman sirianul a fost vindecat de lepra lui, tot astfel le-a reproșat și fariseilor și responsabililor religioși că sunt orbi, că practica religioasă a fost deturnată în interese personale și închinarea ce se datora lui Dumnezeu deturnată în scopul instituției religioase.

Vindecările miraculoase pe care Isus le-a făcut au fost cu învățătura lui și aceasta se adresa minții oamenilor, căci mintea

face să funcționeze corect şi vederea şi auzul şi vorbirea şi activitatea mâinilor şi a picioarelor. Cei vindecați au fost eliberați de starea de handicap în care au fost duşi de responsabilii religioşi pentru a-i pune în serviciul lor. Cel ce acceptă ceea ce Isus a învățat descoperă în el soluția la problema handicapului, omul devine stăpânul vieții sale şi responsabil în fața lui Dumnezeu de felul cum își administrează viața.

Cel ce descoperă că se poate conduce cu propria lui minte şi că este propriul lui stăpân, descoperă că adevărata închinare te eliberează și dă bucurie vieții. Ceea ce este regretabil este faptul că tot ce a învățat Isus a fost „băgat sub preş" de către instituțiile religioase, iar miracolele lui au fost transformate în acte de magie, care fascinează pe oameni și dau puteri supranaturale responsabililor religioşi.

Magia este atractivă şi a fascinat pe oameni în toate timpurile și autoarea britanică J. K. Rowling a exploatat foarte bine această atracție a oamenilor spre supranatural, când a creat cele 7 volume ale lui „Harry Potter", ce au avut un succes planetar, traduse în 80 de limbi, preluate de cinematografie, de televiziune şi de comerțul cu produse derivate.

Supranaturalul este atractiv, căci soluția la problema omului vine din exterior, omului nu i se cere să-și schimbe viața și prin aceasta nu implică responsabilitate. Pentru acest motiv, magia a fost introdusă în creştinism, iar puterile supranaturale ale magului au fost transferate asupra preoților ca venind de la Isus. Cei ce aşteaptă o rezolvare supranaturală la problemele lor vor deveni sclavii celor ce manipulează acele puteri. Pe aceşti oameni, evangheliştii îi numesc „handicapați", orbi, surzi, muți, demonizați sau paralizați. Leproşii, ca şi femeia cu pierdere de

sânge, erau o altă categorie, a celor excluși din societate și tratați de preoți ca „rebuturi" ale societății.

Chiar dacă pare surprinzător, starea de handicap în care cel în cauză devine dependent de alții sau de societate, creează o stare de confort și este chiar o situație dorită, atunci când problemele celui în cauză sunt preluate de societate. După o anchetă efectuată de INSEE (Institut national de la statistique et des études économiques) în 2007 în Franța, 24% din populația activă (între 15 – 64 ani) aveau statut de „handicapat", adică un sfert din populația activă[1]. Fără să neg existența adevăraților handicapați și al dificultăților pe care le crează handicapul, se creează un cerc vicios, căci avantajele pe care le oferă statutul de handicapat face ca acesta să fie de dorit, iar numărul mare de handicapați să reprezinte o forță electivă importantă de care candidații la funcții politice trebuie să țină cont în acordarea de privilegii suplimentare.

Din punctul de vedere al evangheliștilor, schimbarea omului în a-l face în stare să facă ceea ce mai înainte părea imposibil pentru el să facă, a fost dintotdeauna ceva aproape imposibil. Toate societățile și instituțiile de învățământ au visat să creeze așa-zisul „om nou", adică un om care să fie mult mai bun decât fusese înainte. Dar dacă oamenii pot să capete cunoștințe tehnice în școli, atunci când este vorba de schimbarea caracterului, atât instituțiile de învățământ, instituțiile religioase, cât și cele corecționale s-au dovedit complet neputincioase. Ceea ce se așteaptă de la cei care au fost în pușcării este ca la scurt timp după ce ies din pușcărie să facă ceva asemănător, dacă nu chiar mai grav și vor fi din nou în spatele gratiilor. Nici o școală și nici o pușcărie, nu poate spune unuia care a făcut ceva

1. https://www.seton.fr/infographie-handicap-france.html /consultat pe 29/02/2020.

rău: „du-te și să nu mai păcătuiești/faci." Iar bisericile, care au misiunea de a o spune, au găsit tot felul de soluții la problema răului, alta decât aceea de a nu-l face, chiar aceea că Isus nu o mai cere, deoarece a plătit prețul păcatului și acum răul poate fi făcut. De aceea, această transformare în oameni care îi făcea în stare să trăiască o viață cu totul diferită de ceea ce trăiau înainte, după ce ajungeau să-l cunoască și să-l înțeleagă pe Isus, era percepută, atât de cei care se simțeau transformați, cât și de cei din jur care asistau la o astfel de transformare, ca la ceva incredibil, ca fiind cu adevărat o minune, ceva ce nu sfidează legile lumii naturale, ci ceva ce sfidează legile la care sunt supuse ființele umane și caracterele lor.

Ca atare, handicapurile, ce-i împiedicau pe oameni să trăiască o viață fericită, nu erau în principal handicapuri fizice ca urmare a defectelor din naștere sau a accidentelor din timpul vieții, ci a handicapurilor spirituale și mentale ca urmare a mentalităților cu care ei erau crescuți, atât de părinții lor fizici, cât mai ales de părinții lor spirituali. Depășirea acestor handicapuri spirituale și mentale părea la fel de imposibilă și incredibilă ca și depășirea unui handicap fizic cum ar fi fost orbirea, surditatea, muțenia, atrofierea mâinilor, a picioarelor, etc. Motivul pentru care transformările care aveau loc în oameni după ce cunoașteau învățăturile lui Isus sunt prezentate ca fiind minuni este pentru că ele erau considerate la fel de spectaculoase și incredibile ca și cum cineva ar fi fost în stare să restaureze handicapurile fizice ale oamenilor. Dacă evangheliștii ar fi vrut să sugereze că Isus făcea doar transformări fizice ce încălcau legile biologice ale organismului, în mod sigur ei ar fi folosit cuvântul de „minune" sau „thauma" pentru a desemna ce s-a întâmplat, dar pentru ca

cititorii să nu înțeleagă greșit că Isus ar fi făcut transformări fizice, ei folosesc termenul de „semn”, deoarece orice semn trebuie descifrat și înțeles.

Cei ce au fost în prezența lui Isus și au acceptat învățătura lui au descoperit adevărata viață, așa cum un orb din naștere descoperă lumina și tot ce aceasta îl face să cunoască. Este argumentul pe care îl folosesc evangheliștii pentru a convinge pe cei ce caută sensul vieții să se îndrepte spre Isus.

Vor abandona bisericile supranaturalul în relația lor cu credincioșii? Este o întrebare la care voi încerca să răspund printr-o ilustrație.

Să presupunem că medicina ar descoperi un medicament panaceu, o pastiluță roșie ce ar rezolva orice boală. Vine bolnavul la medic cu o bronșită tabagică, medicul îi dă pastiluța roșie și boala trece ca prin minune, vine din nou cu o ciroză alcoolică, medicul îi dă pastiluța roșie și bolnavul se face sănătos imediat, apoi vine cu o nevrită optică alcoolo-tabagică, medicul îi dă pastiluța roșie și vederea îi revine imediat.

Care pacient ar veni la medic și ar întreba: „Domnule doctor, nu există nicio soluție să nu mă mai îmbolnăvesc și să nu mai am nevoie de pastiluța roșie?” Și care medic ar spune: „Da, este o soluție, aceea de a te lăsa de fumat, de alcool, de droguri, să ai o alimentație sănătoasă și să trăiești în pace cu toți oamenii făcând numai ce este bine”, când medicul respectiv trăiește din vânzarea de pastiluțe roșii?

Medicina nu a inventat pastiluța roșie și nici nu sunt speranțe să o inventeze, însă au inventat-o bisericile, fiecare biserică are pastiluța ei pe care o propune celor bolnavi spirituali, ce aderă la doctrina bisericii respective.

Ceea ce este regretabil este că tot ce Isus a făcut și învățat, creştinismul l-a înlocuit cu pastiluțe roşii. Produce vindecare această pastiluță?

Isus nu a fost omorât pentru a plăti păcatele oamenilor, ci pentru că s-a atins de cutia cu pastiluțe roşii, atât a preoților, cât şi a „bolnavilor” ce trăiesc în păcat, aşa că moartea lui Isus a fost transformată în pastiluță roşie, ca fiecare să poată să-şi ducă viața cum îi place.

Este de datoria fiecăruia să-şi administreze viața, folosindu-și propria capacitate de înțelegere, descoperind libertatea unei vieți responsabile, aşa cum Isus a învățat şi a trăit.

Dacă medicul trebuie să justifice eficiența tratamentului lui prin vindecarea bolii în viața aceasta, (vom trăi şi vom vedea), responsabilul religios, promite vindecarea și Împărăția cerurilor după moarte, şi cum nimeni nu a venit de pe lumea cealălaltă să confirme sau să infirme şi nici nu va veni, conform parabolei bogatului şi săracului Lazăr, ce riscă vânzătorii de „pastile roşii”? Vom trăi, vom muri şi vom vedea!

3

Miracolul hainei, vindecarea femeii cu pierderea de sânge

Haina este elementul prin care putem avea asemănarea cu Dumnezeu.

„Şi era o femeie, care de doisprezece ani avea o scurgere de sânge. Ea suferise mult de la mulţi doctori; cheltuise tot ce avea, şi nu simţise nici o uşurare; ba încă îi era mai rău. [7] A auzit vorbindu-se despre Isus, a venit pe dinapoi prin mulţime, şi s-a atins de haina Lui. Căci îşi zicea ea: „Dacă aş putea doar să mă ating de haina Lui, mă voi tămădui." Şi îndată, a secat izvorul sângelui ei. Şi a simţit în tot trupul ei că s-a tămăduit de boală. Isus a cunoscut îndată că o putere ieşise din El; şi, întorcându-Se spre mulţime, a zis: „Cine s-a atins de hainele Mele?" Ucenicii I-au zis: „Vezi că mulţimea Te îmbulzeşte, şi mai zici: „Cine s-a atins de Mine?" [2]El se uita de jur împrejur să vadă pe cea care făcuse lucrul acesta. Femeia, înfricoşată şi tremurând, căci ştia ce se petrecuse în ea, a venit de s-a aruncat la picioarele Lui, şi I-a spus tot adevărul. Dar Isus i-a zis: „Fiică, credinţa ta te-a mântuit; du-te în pace, şi fii tămăduită de boala ta."» (Marcu 5 ;25-34).

În cea mai mare parte a vindecărilor, bolnavul se prezintă, sau este adus în faţa lui Isus iar Isus îl întrebă dacă vrea să fie vindecat. Isus aşteaptă ca bolnavul să-şi exprime dorinţa de a

fi vindecat, vindecarea nu se face împotriva voinței bolnavului afară de unele cazuri particulare, cum ar fi demonizații, ce nu își pot exprima dorința pentru că demonul se exprimă în locul lor. Ce a vindecat-o pe această femeie? Bineînțeles, credința ei, așa cum de fapt Isus o afirmă. Dar întrebarea este de fapt: credința în ce?

La această întrebare, în bisericile protestante, cât și în cele neoprotestante se răspunde: credința în Isus, atingerea hainei face referire la Isus și nu la haina cu care era îmbrăcat. Cu acest răspuns, subiectul este încheiat, nu mai este nevoie de nici un comentariu sau argument. Problema este că textul biblic afirmă cât se poate de clar că femeia și-a pus credința în haina lui; *„Dacă aș putea doar* ***să mă ating de haina Lui****, mă voi tămădui."* În plus, când Isus se adresează mulțimii, se adresează cu cuvintele: *„Cine s-a atins de hainele Mele?"*, menționând în mod clar că atingerea făcea referire la haina Lui. De observat, de asemenea, că evanghelistul Marcu afirmă că aceste vindecări produse prin atingerea de haina lui Isus erau numeroase, aveau loc în mod curent: *„Oriunde intra El, în sate, în cetăți sau în cătune, puneau pe bolnavi pe piețe, și-L rugau să le dea voie* ***doar să se atingă de poalele hainei Lui****. Și toți câți se atingeau de El, erau tămăduiți" (Marcu 6 ;56).*

Isus trecea prin mulțime, era îmbulzit de mulțime, după cum afirmă chiar ucenicii și fără îndoială că erau mulți care se atingeau de haina Lui. Cei ce vroiau să fie vindecați, spune evanghelistul, cereau voie să se atingă de haina Lui și în felul acesta erau toți tămăduiți.

În cazul de față, femeia suferindă dorește vindecarea, dar preferă ca nimeni să nu fie la curent nici de boala ei, nici de vindecarea ei. Am putea spune că femeia a încercat „să fure" vin-

decarea și foarte probabil că spera ca nu numai anturajul să nu observe vindecarea, dar să treacă neobservată chiar de Isus.

În bisericile tradiționale, catolică și ortodoxă, răspunsul la întrebarea privind obiectul credinței femeii, este haina lui Isus, făcând referire efectiv la materialul din care haina era confecționată, care, prin faptul că era purtată de El, avea puteri miraculoase ce se manifestau asupra bolnavilor, ce se atingeau de ea cu credință. Dacă haina lui Isus avea puteri miraculoase, este pentru faptul că a fost în contact cu Isus. Este și argumentul principal pentru care bisericile tradiționale au introdus cultul moaștelor și relicvelor.

La Catedrala Notre Dame de Paris sunt depozitate trei relicve legate de crucificarea lui Isus: coroana de spini ce i-a fost pusă pe cap de soldații romani atunci când a fost torturat, o bucată din lemnul crucii și un cui folosit la crucificare. Aceste relicve se pretinde că au fost descoperite de mama lui Constantin cel Mare la ceva timp după conciliul de la Nicea din anul 325. Între secolele VII și X, acestea au fost transferate la Constantinopol în capela împăraților bizantini pentru a fi la adapost de invazia perșilor. În 1238, împăratul bizantin Baudouin II de Courtenay, în mare dificultate financiară, le-a vândut regelui Franței Louis IX, care a devenit Sfântul Louis, pentru o suma astronomică, ce depășește de trei ori prețul construirii Catedralei Notre Dame de Paris[1]. Fiecare dintre aceste relicve are o istorie bogată, cea mai venerată dintre ele este însă coroana de spini pe care chiar regele Franței Louis IX a purtat-o pe cap atunci când procesiunea a ajuns la Paris, iar regele a lăsat la o parte prerogativele regale, a îmbrăcat o haină simplă și desculț, cu coroana de spini pe cap a dus-o la Catedrala Notre Dame

1. Jannic Durand, Le trésor de la Sainte-Chapelle, Éd. de la Réunion des Musées Nationaux, 2001.

de Paris. După Revoluția franceză, când o bună parte din relicve au fost distruse, deoarece reprezentau fanatismul religios, aceste relicve au fost salvate și depozitate în mai multe locuri, printre care la Biblioteca Națională ca din 1806 să fie transferate din nou la Catedrala Notre Dame de Paris, unde sunt prezentate credincioșilor în prima vinere din fiecare lună pentru venerare. În anul 2007, aceste relicve au fost în centrul relațiilor ecumenice dintre biserica catolică și biserica ortodoxă, când arhiepiscopul Constantinopolului și patriarhul Alexis II al Rusiei au venit fiecare să venereze aceste relicve.

Venerarea relicvelor a început în urma Edictului de la Milano, dat de împaratul Constantin I, în anul 313, care este cunoscut ca „edictul toleranței", căci acordă libertatea ca fiecare să poată adora „divinitatea din cer", așa cum găsește de cuviință și nu mai aveau obligația de a venera „divinitatea de pe pământ", adică pe împărat. În urma acestui edict nu numai că se pune capăt persecuției creștinilor, dar creștinismul este prezentat ca religie de stat, astfel creștinii care erau mai înainte persecutați, capătă un statut favorizat în stat. Problema este că nu cei ce au fost persecutați, adică, adevărații creștini au ocupat posturile de conducere în instituțiile religioase, ci cei ce aveau funcții și aveau practici religioase păgâne s-au creștinat, iar obiectivul principal nu a fost introducerea învățăturilor lui Isus, ci „rotunjirea colțurilor" din dorința de unificare spre binele imperiului. Așa se face că numeroase practici păgâne au fost atât adaptate creștinismului, cât și adoptate în creștinism. Adorarea idolilor a fost înlocuită cu adorarea vestigiilor materiale ale creștinismului și a locurilor unde anumite evenimetele au avut loc. Astfel, se începe practicarea pe scară largă a pelerinajelor la mormintele martirilor și venerarea lor și în același timp se începe un ade-

vărat trafic al relicvelor. Al III-lea Conciliu din Cartagina, din 397, autorizează construirea de altare pe mormintele martirilor, cât şi pe locurile unde aceştia au suferit martirul. Al IV-lea Conciliu din Cartagina din 401 ia o hotărâre contrarie pentru că s-a constatat dezgroparea cadavrele de sub altare pentru a se alimenta traficul cu relicve[1].

La al II-lea Conciliu din Nicea din 787 se afirmă necesitatea de a se venera imaginile și relicvele[2]. Pentru că trebuia dovedit că biserica poseda în mod real aceste relicve, în Evul Mediu s-au inventat așa-numitele procesiuni, prin care un cortegiu format din autorități religioase și civile efectuau un parcurs în localitate cu relicvele, parcurs ce avea un rol protector pentru localitate și populație[3]. Această nevoie de a fi în prezența sfinților și a relicvelor au dat naştere în Evul Mediu la câteva inovații arhitecturale privind arhitectura bisericilor catolice, cum ar fi crearea unui culoar în spatele altarului, așa încât, pelerinul să poată circula în jurul altarului și să fie cât mai aproape de relicve.

Prestigiul sfinților era atât de mare, încât nu este nici o surpriză că s-au descoperit și s-au creat din ce în ce mai mulți sfinți, așa încât în secolul al XIII-lea s-a ajuns la o culme a comerțului cu relicve, sprijinite fie de cauze politice, fie religioase, fie instituționale, care erau sursă de prestigiu și venituri financiare importante ca urmare a pelerinajelor. Prețul lor a crescut din ce în ce mai mult, în funcție de cât au fost apropiate sau au fost în contact direct cu Isus, iar cumpărarea lor era considerată înainte de toate o investiție profitabilă așa cum astăzi, prețul cum-

1. Voltaire, Dictionnaire philosophique, Cosse et Gaultier-Laguionie, 1838.

2. Hippolyte Delehaye, Sanctus : essai sur le culte des saints dans l'antiquité, Jules de Meester et Fils, 1927.

3. Patrick J. Geary, Le Vol des reliques au Moyen Âge : furta sacra, Editions Aubier, 1993.

părării unor jucători de fotbal foarte populari ajunge la sume astronomice. Așa se face că sunt găsite două capete (declarate autentice de către Vatican) şi 32 de degete ale Sfântului Petru, 8 brațe ale Sfântului Blaise, 11 picioare ale evanghelistului Matei, 14 prepuțuri şi numeroase bucăți de cordon ombilical considerate a fi ale lui Isus.[1]

Este interesul oamenilor care în cele din urmă defineşte prețul acestor tranzacții şi cum interesul oamenilor azi este mai mare pentru fotbal decât pentru slujbele religioase, prețul fotbaliştilor creşte, iar al relicvelor scade, așa încât se găsesc relicve de vânzare chiar pe internet. Trebuie ținut cont şi de faptul că masele sunt uşor influențabile şi manipulate în interesul instituțiilor ce dețin puterea sau banul, și cel mai des pe amândouă căci cele două fac mereu casă bună împreună. Numărul relicvelor legate de viața şi crucificarea lui Isus ce sunt venerate în catedralele creştinătății, este impresionant, aş aminti numai câteva în afară de cele amintite deja: leagănul lui Isus, darurile magilor, dinții de lapte ai lui Isus, cuțitul cu care s-a făcut circumcizia, lacrimile lui Isus, sandalele lui Isus, cupa folosită la Cina Cea de Taină, scara pe care Pons Pilat s-a adresat mulțimii, lemnul crucii, biciul cu care a fost biciuit, coloana de care a fost legat pentru biciuire, cuiele folosite la crucificare, buretele ce a fost înmuiat în oțet şi dat lui Isus pe cruce, lancea ce i-a stăpuns coasta, numeroase eşantioane de sânge, linţoliu în care a fost învelit când a fost în mormânt (linţoliu din Torino, datat cu C14 ca fiind din Evul Mediu), „titulus crucis", adică lemnul pe care s-a scris inscripția „Isus, împăratul iudeilor", amprentele lăsate de picioarele lui Isus în momentul înălțării la cer. Dacă după edictul din Milano din

1. Clémentine Portier-Kaltenbach, Histoires d'os et autres illustres abattis, Lattès, 2007.

anul 313, deci trei sute de ani mai târziu, s-au găsit până şi amprentele paşilor lui Isus, ca să nu mai vorbim de elemente efemere (volatile), cum ar fi lacrimile lui Isus sau laptele pe care l-a supt, aceasta explică la ce apogeu şi absurdităţi a dus această goană după relicve. Deşi evangheliile nu vorbesc despre folosirea cuielor la răstignire, există o controversă încă nerezolvată privind câte cuie au fost folosite la crucificare, trei sau patru, adică dacă picioarele au fost fixate la cruce cu un singur cui sau fiecare individual cu un cui aparte. După Calvin, în secolul al XIV-lea erau deja 14 cuie considerate ca relicve ale crucificării, rămâne de găsit unde este eroarea!

În secolul al XVI-lea cultul şi traficul de relicve este denunţat de reforma protestantă, dar chiar şi de personaje catolice influente cum ar fi Jean-Baptiste Thiers, autor al lucrării „Traité des superstitions", publicat în 1679 [2]. Jean Calvin este de asemenea un critic al cultului relicvelor în lucrarea sa „Traité des reliques" din 1543[3] în care afirmă cum că cu lemnul crucii pe care a fost răstignit Isus ar putea încărca cu uşurinţă o corabie.

M-am găsit şi eu în prezenţa aşa-zisului lemn al crucii lui Isus cu mai mulţi ani în urmă, când am fost invitat la o conferinţă ţinută de Vassula Ryden, o femeie de credinţă greco-ortodoxă şi care pretindea că, frecvent, i se arăta Isus şi avea conversaţii cu el. Eu, dacă aş avea ocazia să discut cu Isus, aş avea o mie de întrebări să-i pun. Am un sentiment de surpriză şi în acelaşi timp de neînţelegere faţă de cei care în relaţia lor cu Dumnezeu totul este clar şi nu ar avea nici o întrebare de pus. Am fost

2. Philippe Boutry, Pierre-Antoine Fabre, Dominique Julia, Reliques modernes : cultes et usages chrétiens des corps saints des Réformes aux révolutions, Éditions de l'École des hautes études en sciences sociales, 2009.

3. Jean Calvin, Traité des reliques, Édition Max Chaleil, Paris. 2008.

curios să văd ce întrebări avea această femeie în discuțiile ei cu Isus, ce răspunsuri primea și în ce măsură ele erau concordante cu învățătura Evangheliei. Dialogul ei cu Isus era însă lipsit de conținut și părea a fi inspirat din Cântarea Cântarilor, căci Isus i se adresa cu „floarea mea, porumbița mea" iar dialogul era strict personal, în afara sentimentalismelor, încurajare la credință, perseverență, încredere, mesaj ce-l transmitea de altfel și publicului fără nici măcar un element concret, în ce să crezi și cum să crezi așa încât cel ce venea la conferință cu tot felul de prostii în cap, pleca cu credința întărită în ele. La sfârșitul conferinței a scos o cruciuliță din lemn pe care, după spusele ei, a primit-o cadou într-o vizită în Israel, iar cei ce i-au oferit-o i-au mărturisit că era făcută din lemnul crucii pe care fusese răstignit Isus și cu această cruce a binecuvântat sala. Mi-am zis că ar fi putut să întrebe pe Isus dacă era efectiv lemnul crucii, însă era evident că a preferat să creadă pe cei ce i-au oferit-o. De altfel, ce contează o bucățică de lemn în plus față de cantitățile industriale care există dispersate prin bisericile din toată lumea ale celor ce vând iluzii credulilor ce-și lasă rațiunea să-și facă somnul dulce al naivității? De ce era important ca crucea respectivă să fie din lemnul crucii pe care a fost răstignit Isus? Este evident că binecuvântarea făcută cu crucea ei avea alt efect și o valoare mult mai importantă decât cea făcută cu o cruce obișnuită, așa cum atingerea femeii cu pierderea de sânge de haina lui Isus a avut efectul miraculos al vindecării și nu atingerea de haina vindecătorilor ce i-au luat tot ce avea. Vă întrebați probabil: cum se face că s-au găsit până și dinții de lapte ai lui Isus si nu s-a găsit această haină a lui Isus care a produs vindecarea miraculoasă? Nu vă faceți griji, s-a găsit și nu una, ci s-au găsit peste 30 de haine a lui Isus, două întregi (cea de la basilica Saint-Denys d'Ar-

genteuil – Franța și cea de la catedrala din Trèves - Germania) iar altele numai bucăți, care sunt ca toate relicvele, răspândite prin bisericile din această lume.

Prezint câteva date sumare privind haina de la basilica Saint-Denys d'Argenteuil, care se găsește în apropiere de Paris. Conform legendei, este atribuită ca fiind descoperită de Sfânta Elena, mama lui Constantin cel Mare între anii 327 – 328, ca de altfel și cea de la catedrala din Trèves, cât și multe alte relicve, căci era un gaj de autenticitate din lipsă de orice document istoric ce să o ateste. Se crede că împărăteasa Irène de Constantinopol, în dorința de a se apropia de Roma, ar fi făcut-o cadou împăratului Francilor, Charlemagne în jurul anului 800, pentru a crea o alianță între cele două imperii, care la rândul lui a încredințat-o fiicei lui, Thèodrade, care era călugariță a mănăstirii benedictine din Argenteuil. Prin anul 850 haina a fost ascunsă în zidul mănăstirii pentru a fi protejată de jaful normanzilor, fiind descoperită 200 de ani mai târziu. A fost venerată până în secolul al XVI-lea când a fost din nou ascunsă și în parte arsă în urma cuceririi localității de către hughenoți (protestanții din Franța) în războiul cu catolicii din 1657. În timpul revoluției franceze, pentru a fi protejată, haina a fost împărțită în bucăți și îngropată, după care a fost cusută și reconstituită. Datările făcute cu C14 în 2004 și 2005 sunt evaluate între 530-630, respectiv 670-880. Bineînțeles că biserica contestă aceste rezultate, deoarece credința trebuie să primeze în fața datelor stiințifice. Ultima prezentare făcută mulțimii în 2016, a atras 200 000 de persoane.

Dar pretinsa haină a lui Isus nu este numai un obiect de venerație și deși nu s-a putut proba autenticitatea ei, s-a putut proba eficacitatea ei, nu numai în a strânge mulțimile, dar și

în a face miracole, chiar dacă ea nu mai este purtată de Isus şi numeroasele plăci afişate în basilica din Argenteuil mărturisesc puterea ei thaumaturgică, adică făcătoare de miracole. În 1673 o anchetă făcută de Monsenior Pierre du Camboust de Coislin, arhiepiscop de Paris a reuşit să obţină mărturii de 55 vindecări miraculoase inexplicabile, de orbi, bolnavi de hydropica şi paralizaţi. De exemplu, în 1675 o anchetă specială făcută de P. Charles de Henniques, mare vicar şi arhiepiscop de Paris constată că cu doi ani mai înainte, adică, la data la care fusese făcută ancheta precedentă, o tânără în vârstă de 20 de ani, paralizată de ambele picioare de 7 ani, ce fusese condusă în faţa sfintei haine, a fost vindecată instantaneu de boala ei. Conform aceleiaşi surse, se pare că haina are şi puteri malefice, căci cel mai vechi miracol atribuit hainei, este raportat înainte de 1546, când un oarecare cavaler Haute Pierre a fost cuprins de dureri foarte violente după ce a furat o parte din sfânta haină, iar durerile nu au trecut decât după ce a restituit-o şi şi-a exprimat sincere regrete.[1] De înţeles că haina ar avea puteri miraculoase numai când este în posesia bisericii şi dacă ar fi furată ar avea puteri malefice, aviz amatorilor! În ciuda acestui aşa-zis avertisment, haina a fost declarată furată în decembrie 1983, dar la mai puţin de 2 luni, preotul primeşte un telefon anonim prin care i se propune să i se restituie relicva cu condiţia să-şi retragă plângerea şi să păstreze anonimatul celor în cauză, ceea ce a şi făcut. Acest eveniment care a fost foarte mediatizat de toate mediile de informare, nu se ştie dacă ar fi avut vreun efect malefic asupra celor ce ar fi furat-o, dar a avut un efect foarte benefic asupra celor ce au recuperat-o, căci a sporit şi mai mult interesul pentru această haină.

1. http://basilique.argenteuil.free.fr/sttunique/tunique.htm (consultat pe 9.06.2018).

Ce trebuie să înteleg? Ferice de cel ce a pus mâna pe haina cu care a fost îmbrăcat Isus, pe cuiele şi pe lemnul crucii pe care a fost răstignit, pe coroana de spini şi pe biciul cu care a fost biciuit, pe lancea cu care a fost străpuns şi ferice de cel ce are ocazia să se prosterneze în fața lor? Nu ştiu cât de mare trebuie considerată tragedia morții lui Isus, dar încerc să-mi imaginez, cu cât ar fi fost mai mare tragedia dacă Isus nu ar fi fost răstignit şi toate acestea nu ar fi existat, în fața a ce s-ar mai fi prosternat oamenii şi unde ar mai fi căutat ei rezolvarea problemelor lor? Sau dacă Isus ar fi fost executat prin împuşcare, câte sfinte gloanțe ar fi fost venerate astăzi, sfinte puşti sau sfinte kalaşnicoave? Sau dacă ar fi fost executat prin injectare cu o substanță letală, câte sfinte siringi şi sfinte ace de siringă, ar fi venerate prin catedralele şi bazilicile acestei lumi? Indecența vânzătorilor de iluzii merge fără îndoială mai departe decât naivitatea şi prostia omenească.

Trebuie recunoscut că vindecarea femeii cu scurgerea de sânge, aduce un element nou în procesul vindecării, un intermediar între Isus şi bolnav, care este haina. Haina la care se referă evanghelistul, a făcut şi face miracole, numai că negustorii vieții veşnice şi Împărăției cerurilor nu au reuşit sau nu vor să o identifice, pentru că acea haina nu atrage pe nimeni şi cel ce vrea să o prezinte mulțimii în cel mai bun caz, face faliment, iar în cel mai rău caz, să aibă aceeaşi soartă pe care a avut-o cel ce a purtat-o, adică Isus. Pentru a identifica această haină, trebuie să ne punem în contextul Bibliei.

Noul Testament este construit pe Vechiul Testament, iar Vechiul Testament este construit pe Geneză, aşa că Noul Testament, nu poate fi înțeles fără înțelegerea Vechiului Testament, iar Vechiul Testament nu poate fi înțeles fără înțelegerea Gene-

zei, care pune elementele de bază pe care sunt construite învățăturile Bibliei. Trebuie menționat că termenii de „Vechiul" si „Noul" Testament nu sunt biblici şi sunt improprii, căci sugerează că tot ce s-a scris până la Isus este învechit şi caduc. De aici s-a dezvoltat conceptul de „vechiul legământ" care face referire la relația poporului Israel cu Dumnezeu și „noul legământ", care face referire la relația „noului Israel", adică a creştinului cu Dumnezeu și prin urmare ceea ce a existat pentru poporul Israel, nu mai este valabil pentru creştini. Este o greşeală de a separa „Noul Testament" de „Vechiul Testament" şi această separare a dus întotdeauna la confuzie, incoerențe și contradicții, încât relația cu Dumnezeu capătă o formă ce se adaptează bunului plac al fiecăruia.

Pentru înțelegerea mesajului Bibliei, trebuie ținut cont de faptul că scriitorii Bibliei folosesc foarte frecvent simbolurile: lumina, întunericul, grâul, neghina, aluatul, pâinea, crucea, apa, sarea și bineînțeles haina. Pentru prima dată termenul de haină este folosit în Geneza, în descrierea creațiunii. Frecvent este considerat că descrierea din Geneza este o relatare istorică de cum a avut loc creațiunea. Nu am nimic împotriva unei astfel de înțelegeri, dar este evident că Biblia devine o carte de poveşti şi se pierde mesajul pe care autorul textului doreşte să-l trasmită cititorului. In înțelegerea mea, autorul nu descrie ***cum*** a fost creată lumea, ci ***cine*** a creat-o și ***de ce***.

Dacă admitem că Geneza a fost scrisă de Moise, foarte probabil a fost scrisă în perioada celor 40 de ani în pustie, deci se adresează în primul rând unui popor de sclavi ce trebuia înainte de toate să învețe libertatea și implicit responsabilitatea în cadrul moralitații din punctul de vedere a lui Dumnezeu. Deşi autorul Genezei foloseşte în descrierea creațiunii cuvinte

şi imagini simple, această descrirere are multe subtilităţi care, neobservate, duc la concluzii greşite. Este ce i-a făcut pe istorico-critici să considere că autorul Genezei a folosit două povestiri mai vechi pe care le-a pus una după alta, adică o povestire care începe cu Geneza 1;1 (*La început, Dumnezeu a făcut cerurile şi pământul*) şi se sfârşeşte cu Geneza 2;3 (*„Dumnezeu a binecuvântat ziua a şaptea şi a sfinţit-o, pentru că în ziua aceasta S-a odihnit de toată lucrarea Lui, pe care o zidise şi o făcuse")* şi a doua povestire care începe cu Gen. 2 ;4 (*„Iată istoria cerurilor şi a pământului, când au fost făcute")* şi se termină cu Geneza 3;22 *(Domnul Dumnezeu a zis: „Iată că omul a ajuns ca unul dintre Noi, cunoscând binele şi răul").*

Este evident că descrierea se face în două părţi, iar elementul principal al creaţiunii este prezentat ca fiind omul.

Prima parte a descrierii este cronologică, încadrată în zilele săptămânii, iar fiecare etapă este durata unei zile: primele 5 zile în care se creează cadrul necesar existenţei omului, ziua a 6-a crearea omului şi ziua a 7-a, ziua de odihnă, ce a fost sfinţită şi binecuvântată. Această descriere încadrată în zilele săptămânii este, din punctul meu de vedere, prezentată astfel pentru a scoate în evidenţă importanţa şi semnificaţia „zilei de odihna", care are o semnificaţie aparte asupra căreia voi reveni ulterior (vezi „Miracolul vindecării paraliziei Sabatului").

În a doua parte a povestirii se revine asupra creării omului, iar în această parte timpul este complet absent. Dacă în prima parte se urmăreşte descrierea cronologică a evenimentelor, în a doua parte descrierea urmăreşte realizarea unui proiect exprimat în prima parte a descrierii, adică în Gen.1;26 *„Dumnezeu a zis: « Să facem om* ***după chipul Nostru, după asemănarea Noastră;*** *»"*. Textul exprimă cât se poate de clar că proiectul este ca

omul să se asemene cu Dumnezeu iar evenimentele ce sunt descrise exprimă dezvoltarea omului spre împlinirea proiectului inițial. Specificul acestei parți este că omul participă la propria sa creație.

În Geneza haina capătă un sens de simbol și înțelegerea acestui simbol este esențială pentru înțelegerea mesajului biblic în toate situațiile în care haina este folosită ca simbol.

Dacă ar trebui să răspund la întrebarea : când s-a terminat creațiunea, aş putea da două răspunsuri și ambele sunt corecte, una face referire la timp, alta la împlinirea unui proiect.

Primul răspuns este: la sfarşitul zilei a 6-a, cu crearea omului, sau cu ziua a 7-a, dacă introducem odihna în creație, conform primei descrieri.

Al doilea răspuns este: atunci când omul corespunde proiectului făcut inițial, exprimat în Gen.1 ;26, adică atunci când omul are asemănarea cu Dumnezeu, iar Dumnezeu validează împlinirea acestui proiect două capitole mai departe: *„Domnul Dumnezeu a făcut lui Adam și nevestei lui* ***haine*** *de piele, și i-a îmbrăcat cu ele. Domnul Dumnezeu a zis: «* ***Iată că omul a ajuns ca unul din Noi, cunoscând binele şi răul.*** *»"* (Gen.3 ;21-22).

Trebuie precizat că în mod tradițional se ia în considerație numai primul aspect și se consideră că omul desăvârşit este omul gol, fără rușine și fără haină din grădina Edenului, care nu a mâncat încă din pomul cunostinței binelui și răului, aşa cum autorul Genezei descrie starea omului în grădina Edenului: *„Omul şi nevasta lui erau amândoi goi, şi nu le era ruşine".* (Gen.2,25).

Mâncarea din pomul respectiv este considerată « cădere » deci « păcat », adică o degradare a ceea ce a fost creat. Ruşinea pe care omul începe să o înțeleagă și să o trăiască, este conside-

rată ca o consecință a păcatului, iar nevoia de haină este prezentată ca nevoia de a acoperi păcatul, adică, haina este elementul care acoperă goliciunea ce este consecința păcatului original. Goliciunea înainte de păcătuire prin prisma păcatului original pune totuşi serioase probleme de interpretare şi a dat naştere la contorsiuni interpretative dintre cele mai originale.

Grégoire de Naziane explică faptul că primul om „era gol din cauza simplității lui și a unei vieți lipsite de artificii, departe de disimulare şi deghizare"[1]. Altfel spus, era gol mai degrabă în interior, dar dacă goliciunea la care face referire textul era interioară, de ce Dumnezeu i-a acoperit exteriorul? Ioan Gură de Aur, vorbeşte de o slavă care este ca un veşmânt. Adam și Eva „dacă posedau un corp, nu-i simțeau limitele. (...) Cum ar fi putut ei cunoaşte nuditatea lor, când o slavă cerească le apărea ca un superb veşmânt"[2]. Adică, textul spune că erau goi dar, autorul textului nu a observat că în realitate ei erau de fapt îmbrăcați. De aici și numeroase reprezentări picturale în care Adam şi Eva sunt reprezentați îmbrăcati într-un nor, în fața pomului cunoştinței binelui şi răului.

Sfântul Augustin, merge chiar mai departe în a forța metafora, afirmând că Adam şi Eva „nu erau atenți pentru a cunoaşte ceea ce acoperea în ei veşmântul de har"[3]. Adică, Adam şi Eva aveau numai impresia că erau goi dar ei nu erau goi și după ce au mâncat din pomul cunoştinței binelui şi răului le-a dispărut această impresie, în sensul că impresia s-a devenit a fi realitate.

Cum să explici un om fără păcat, care este gol și nu îi este

1. Gregoire de Nazianze, Discours 38,12, Paris, Ed. du Cerf, 1990, p. 129.

2. Jean Chrysostome, Commentaire sur la Genèse, 16, Perpignan, Ed.Artège, 2013, p.78.

3. Augutin, La Cité de Dieux, 14, 17, G. Combes (éd.), Bibliothèque Augustinienne, 35, Paris, Desclée De Brouwer, 1959-1960, p. 427.

rușine, decât prin a-i inventa o haină, fie de slavă, fie de har, de care textul biblic nu vorbește nici unde. Întrucât haina era considerată ca acoperind păcatul, chiar „haina de slavă" a lui Ioan Gură de Aur și „haina de har" a lui Augustin pun probleme, căci întrebarea este: ce trebuia să acopere aceste haine? Era natura umană „păcătoasă" înainte de creație? Înseamnă că păcatul nu a făcut decât să reveleze că el era deja „în germene" și deci înseamnă că creația nu a fost desăvârșită, că omul nu a fost creat după chipul Creatorului.

În acest mod de a considera că Adam și Eva, aveau nevoie să fie acoperiți de o haină de har înainte de cădere, Giorgio Agamben vede „un rezidiu gnostic", ceea ce primii părinți ai bisericii au denunțat cu vigoare. „Că natura umană să fie imperfectă, ininterpretabilă, potențial coruptă și că ar avea nevoie de har, textul Genezei nu o spune explicit niciunde"[1].

Anne Lécu realizează că inventarea unei haine înainte de „cădere" este o contrazicere a textului Genezei și acceptă că omul era gol („nu" în franceză) înainte de a fi mâncat din pomul cunoștinței binelui și răului, dar după ce a mâncat, din punctul ei de vedere, a devenit dezgolit („denudé" în franceză), însă nu explică cum putea fi dezgolit un om gol. Ce i s-a luat atunci când a fost „dezgolit"? Rușinea nu era datorită goliciunii, ci datorită dezgolirii, așa că haina de piele pe care Dumnezeu a creat-o omului „acoperea nu goliciunea, ci rușinea"[2].

Philon d'Alexandrie consideră că, după cădere, „în sens alegoric, haina de piele este simbolul pielii naturale a corpului

1. Giorgio Agamben, *Nudités*, Paris, Ed. Rivages, 2012, p. 91.

2. Anne Lécu. *Tu as couvert ma honte*. Paris. Ed. du Cerf. 2016, p. 21.

nostru"[3]. Adică, înainte de a fi mâncat din pomul cunoștinței binelui și răului trăia fără piele, iar după ce a mâncat, Dumnezeu i-a creat pielea pe el. Omul îmbrăcat de Dumnezeu este de fapt omul gol, fără haine.

Delphine Horvilleur preia aceasta idee și inventează „corpuri transparente" care nu aveau nevoie să fie acoperite. „Căderea corespundea deci, nu în pierderea unei naivități, ci în sfârșitul unei stări originale de luminozitate și transparență, care făcea loc unei intrări într-o lume a întunericului. Trecem dintr-o lume a transparenței într-o lume opacă, acoperită"[4]. Adică, înainte de actul mâncării, Adam și Eva trăiau în lumină și goliciunea nu putea fi văzută, iar după actul mâncării, au trăit în întuneric și goliciunea putea fi văzută în întuneric.

Este evident că noțiunea de haină din Geneza, pune o adevarată problemă conceptului de „păcat originar". Consider că sensul metaforei hainei din cartea Genezei trebuie înțeles în contextul întregii Biblii, căci a înțelege haina ca o consecință a păcatului pune următoarele probleme:

1. Dacă haina ar fi fost „elementul de acoperire a păcatului", Dumnezeu nu ar fi făcut haine primii perechi, căci Dumnezeu nu consideră că soluția la păcat este acoperirea lui.

2. Trebuie remarcat că termenii de „cădere", „pomul oprit", „fruct interzis" și „păcat" nu sunt folosiți în textul biblic privind creațiunea. Dacă omul proiectat și dorit de Dumnezeu trebuia să aibă starea de goliciune, Dumnezeu l-ar fi declarat asemenea Lui înainte de a fi mâncat din pomul cunoștinței și înainte de a fi îmbrăcat. Dar Dumnezeu îl

3. Philon d'Alexandrie, *Questions et solutions sur la Genèse*, 1, 53, *Oeuvre*, 34, I, Paris, Ed. du Cerf, 1979, p. 20-23.

4. Delphine Horvilleur, *En tenu d'Eve*, Paris, Grasset, 2013, p. 71.

declară asemenea Lui după ce a mâncat din pomul cunoştinţei binelui şi răului, prin care a obţinut moralitate şi după ce Dumnezeu însuşi l-a îmbrăcat. Altfel spus, omul asemenea lui Dumnezeu, aşa cum a fost în intenţia lui Dumnezeu este omul moral, ce poartă haină şi nicidecum omul lipsit de moralitate şi gol.

3. Dacă în concepţia Bibliei, haina are semnificaţia de a acoperi păcatul, de ce mântuiţii în Împărăţia Cerurilor vor purta haină. *„Cel ce va birui, va fi* ***îmbrăcat astfel în haine albe****"*. (Apoc.3 ;5).

4. De ce îngerii necăzuţi în păcat sunt prezentaţi ca purtând haină ? *„Şi iată că s-a făcut un mare cutremur de pământ; căci un înger al Domnului s-a pogorât din cer, a venit şi a prăvălit piatra de la uşa mormântului, şi a şezut pe ea. Înfăţişarea lui era ca fulgerul, şi* ***îmbrăcămintea lui albă ca zăpada.****"* (Mat.28:52,3). De remarcat că atunci când este meniţionat Diavolul, nu se face niciodată aluzie că ar purta haină.

5. De ce Dumnezeu însuşi este prezentat ca purtând haină? *„Binecuvântează, suflete, pe Domnul! Doamne, Dumnezeule, Tu eşti nemărginit de mare! Tu eşti* ***îmbrăcat cu strălucire şi măreție****!"* (Ps.104:1). De ce ar avea nevoie de haină îngerii necăzuţi în păcat cât şi Dumnezeu, dacă haina ar avea rolul de a acoperi păcatul?

Înţelegrea goliciunii, sentimentul de ruşine şi nevoia de a-şi acoperi goliciunea este rezultatul mâncării din pomul cunoştinţei binelui şi răului, ca o achiziţionare a moralităţii pe care numai omul o are, căci este singura creatură căreia i s-a oferit

şi a ales această posibilitate. Deoarece capacitatea de a înțelege diferența dintre bine şi rău nu este vizibilă fizic, autorul Genezei foloseşte haina ca un simbol şi element vizibil al moralității achiziționată în urma mâncării din pomul cunoştinței binelui şi răului, prin care omul se aseamănă cu Dumnezeu.

În momentul în care omul a ales moralitatea şi capacitatea de a face diferența între bine şi rău, omul are posibilitatea de a realiza chipul lui Dumnezeu în el şi pentru aceasta, omul trebuie să aleagă în mod invariabil binele. Este ceea ce aşteaptă Dumnezeu de la el şi scopul în care a fost creat. Binele este în sprijinul vieții şi îl reprezintă pe Dumnezeu ca autor al ei. Omul este liber, dar în acelaşi timp, responsabil înaintea lui Dumnezeu. Alegerea răului trebuie întotdeauna jusificată înaintea lui Dumnezeu, așa cum lui Cain i s-a cerut să dea socoteală lui Dumnezeu de crima făcută față de fratele lui.

Modul în care cineva îşi trăieşte moralitatea este prezentat în Biblie ca purtând în chip simbolic, un anume tip de haină. Din punctul acesta de vedere, Biblia nu prezintă decât două feluri de haine: haina albă, ce reprezeintă pe cei ce aleg să facă numai ce este bine, pe care o poartă îngerii şi o vor purta cei mântuiți pe Noul Pământ, și haina murdară a celor ce trăiesc în păcat. De remarcat că Dumnezeu este prezentat ca purtând o haină de un alb atât de intens și strălucitor, încât ochiul omului nu poate suporta să privească această strălucire.

Voi numi această haină simbolică „haină morală", pentru că face referire la modul în care individul îşi trăieşte moralitatea și pentru a o diferenția de haina fizică în care fiecare om este îmbrăcat. Nu înseamnă că de fiecare dată când în Biblie se foloseşte termenul de haină, autorul face referire şi la haina moralității, ci este contextul care ne sugerează că autorul face referire şi la aspectul simbolic al hainei.

Revenind la cazul femeii cu scurgere de sânge, conform regulilor existente în vechiul Israel, o femeie ce avea o scurgere de sânge trebuia să stea în carantină 7 zile şi să nu intre în contact cu alte persoane. *„Femeia care va avea o scurgere, şi anume o scurgere de sânge din trupul ei, să rămână şapte zile în necurăţia ei. Oricine se va atinge de ea, va fi necurat până seara.”* (Lev.15 ;19).

Necurăţia la care se referă textul din Levetic, nu ţine de moralitate, ci de regulile de igienă existente în Israel şi descrise în cartea Leveticul. Pe când eram student la medicină şi am făcut cursul de epidemiologie, privind izolarea bolnavilor contaminaţi, ţinerea lor în carantină pentru a împiedica dezvoltarea unei epidemii, am avut impresia că citeam regulile de igienă descrise în cartea Leveticul. Chiar dacă populaţia nu a înţeles la timpul acela exact care era rolul lor este sigur că aceste reguli, atunci când au fost respectate, au protejat poporul de numeroase epidemii. Dacă populaţia Europei în timpul Evului Mediu ar fi respectat asemenea reguli, ar fi putut fi evitate epidemiile de pestă ce au redus populaţia Europei la două treimi. Conducătorii religioşi din Evul Mediu ce aveau textul bibliei în mâinile lor, erau mai preocupaţi de comerţul cu rămăşiţe de cadavre decât de regulile de igienă stabilite cu peste 3000 de ani înainte în Israel. Este conform acestor reguli de igienă că femeia cu scurgere de sânge nu avea voie să se atingă de haina lui Isus. Nu că Isus nu ar fi respectat aceste reguli, însă Isus a făcut să se înţeleagă adevăratul lor rol, aşa cum a răspuns fariseilor care reproşau ucenicilor că mâncau cu mâinile nespălate şi nu a confundat regulile de igienă cu regulile de morală.

Pentru că acest termen de „pierdere de sânge” de care suferă femeia în cauză, sugerează atât boala, cât şi necurăţia, este numai normal să ne punem întrebarea: femeia era necurată pen-

tru că era bolnavă sau era bolnavă pentru că era necurată? Nu putem înțelege o vindecare, dacă nu înțelegem boala respectivă și nu înțelegem mesajul dacă nu înțelegem vindecarea. Ce înseamnă să fii sănătos și ce înseamnă să fii bolnav? Ce însemană să fii curat și ce înseamnă să fii necurat? Defineau preoții în vechiul Israel cât și pe timpul lui Isus boala așa cum o definim și o înțelegem noi astăzi?

Organizația Mondială a Sănătății definește sănătatea ca „stare completă de bine (bien-être în franceză) fizică, mintală și socială" și nu neapărat absența bolii sau infirmității. Boala este o deviație de la starea de„bien-être" fizică sau socială, a unui organism care implică o serie de simptome și o etiologie bine definită și care duce la deteriorarea funcționării lui normale. Orice definiție are limitele ei și a intra în astfel de detalii ar fi o abatere de la subiectul pe care mi l-am propus.

Dacă ar fi să dau o definiție simplă și pentru că suntem în domeniul simbolului, aș zice că: boala este o groapă pe drumul vieții care de multe ori este evitată, uneori cel ce cade în ea reușește să iasă, iar când nu mai poate ieși, este îngropat în ea.

Am petrecut numeroși ani din viață în a studia cum să eviți aceste gropi și cum poți să-i scoți pe oameni din ele și am făcut și fac aceasta și la vârsta pensiei, dar ceea ce mă surprinde este neglijența oamenilor în a le evita și de multe ori chiar a căuta aceste gropi. Este evident că în general oamenii sunt inconștienți de această stare de „bien-être" până în momentul când o pierd. Niciodată starea de sănătate nu este mai prețuită decât atunci când nu o mai ai, iar bolnavii sunt gata să dea orice pentru sănătatea lor sau a celor dragi și bineînțeles nu lipsesc cei care exploatează această situație în înțelesul lor, iar această exploatare poate merge foarte departe.

Îmi amintesc de cazul unui prieten din România pe care nu-l văzusem de mulți ani și pe care l-am reîntâlnit la câțiva ani după căderea comunismului când m-am reîntors în România. Avea o fată cu o miopie forte, de minus 13 dioptrii și a răspuns unui anunț în ziar, pe care chiar mi l-a arătat, în care un medic afirma că vindeca o mulțime de boli din toate domeniile prin acupunctură. Deoarece miopia era în acea lungă listă, s-a dus în orașul respectiv, a stat la hotel perioada cât a trebuit ca fata să facă ședințele de acupunctură, iar în urma ședințelor, medicul respectiv, l-a anunțat că a redus miopia fetei la numai 7 dioptrii. Tatăl, în culmea fericirii datorită unui rezultat atât de spectaculos, i-a cerut medicului repsectiv să-i mai facă o serie și să-i vindece definitiv miopia, însă medicul a refuzat. Un escroc pentru a-și putea continua escrocheria trebuia să aibă o doză minimă de realism. Bineînțeles că dacă pretindea că a rezolvat complet miopia, fetița trebuia să vadă fără ochelari, așa că i-a spus să vină altă dată.

A plătit o sumă ce era pe măsura rezultatelor spectaculoase, însă ceea ce era important era înainte de toate sănătatea copilului. Auzind că m-am întors în vizită în România, a venit la mine cu fetița și foarte bucuros mi-a făcut cunoscut că miopia fetiței a scăzut la numai 7 dioptrii grație unui tratament spectaculos și întrebându-mă dacă sunt la curent de existența acestui tratament. Mi-a părut rău să-l dezamăgesc că a fost victima unei escrocherii, că tratamentul nu a avut nici un efect asupra miopiei fetei, ci numai asupra portofelului lui și că asemenea indivizi, cu diplomă sau nu, ar trebui dați pe seama justiției oamenilor înainte de a ajunge în seama justiției divine.

Boala dă un disconfort în viață care uneori devine insuportabil, iar, în căutarea sănătății, bolnavul este dispus să dea tot ce

are. Atunci când sunt nevoit să anunț bolnavul că medicina nu are soluție la boala lui, bolnavul, în disperarea lui, se adresează medicului cu expresia: „Domnule doctor, dau oricât, numai să mă fac sănătos". La ce-i folosesc unui om toate bunurile pe care le are dacă nu se mai poate bucura de ele? Nu a fost niciodată lipsă de vindecători calificați oficial sau „calificați peste noapte" ce sunt sensibili la aceste argumente și promit imposibilul pentru un profit material. Bolnavii sunt cel mai ușor de manipulat și de jefuit atunci când li se promite însănătoșirea, nimic nu este mai ușor decât să exploatezi suferința oamenilor și de aceea medicii și cadrele medicale au o responsabilitate imensă în fața lui Dumnezeu privind onestitatea lor față de omul bolnav. Este un avertisment ce trebuie privit cu toată seriozitatea, adresat tuturor celor ce se ocupă de sănătatea fizică, dar și celor ce se ocupă de sănătatea morală a oamenilor, și mă refer aici la preoți, pastori sau responsabili religioși, căci Dumnezeu nu va lăsa nepedepsit pe cel ce exploatează suferința, sau comercializează ceea ce nu pot oferi.

Dar ceea ce este și mai grav este atunci când boala este creată artificial, adică persoana este sănătoasă, dar este făcută să înțeleagă că este bolnavă și are nevoie de tratament, iar cel ce-i spune că este bolnavă, are bineînțeles și tratamentul la boala ei.

Recent am primit telefon de la un cunoscut pe care nu-l mai văzusem de multă vreme, care m-a rugat să-l examinez și să-i spun punctul meu de vedere privind situația lui oculară. Fusese la un medic oftalmolog pentru a-și schimba ochelarii și în urma examinării i s-a spus că este inutil să-și refacă ochelarii, deoarece are cataractă la ambii ochi, vederea este de numai 5/10 și deci, trebuie să se opereze, așa că i-a făcut dosarul de operație și i-a făcut și programarea intervenției chirurgicale. Pacientul însă

nu se simțea jenat de vederea lui și a fost nemulțumit de felul în care operația i-a fost mai mult impusă decât propusă, așa că a anulat programarea și a vrut să aibă și un alt aviz.

Pentru a înțelege situația sunt nevoit să fac câteva precizări. Cataracta este dată de opacifierea cristalinului, o lentilă în ochi care permite punerea la punct a imaginii asemenea obiectivului unui aparat de fotografiat. Opacifierea care se produce cel mai frecvent prin procesul de îmbătrânire, este în general lentă și creează impresia unui voal în fața ochilor. Nu duce la orbire, ci la scăderea progresivă a vederii până a ajunge, într-o fază finală, la percepția luminii. Bineînțeles că jena produsă este în funcție de exigențele persoanei în cauză, de activitățile pe care le are, ca de exemplu, condusul mașinii, etc. Este important ca pacientul să fie informat de situația lui, de riscurile și beneficiile operației și este numai normal ca decizia operației să fie luată de comun acord cu pacientul atunci când scăderea vederii creează un handicap în viața de toate zilele, lăsând la o parte situațiile extreme.

Ceea ce m-a surprins a fost că pacientul respectiv vedea cu o corecție adaptată vederii lui, 10/10 la ambii ochi, atât vederea la distanță, cât și cea de aproape, este norma ce se cere piloților. A opera o cataractă prematur presupune riscul ca pacientul să aibă o vedere mai slabă după operație decât înainte, ceea ce este jenant și regretabil și pentru pacient dar și pentru medic. A plecat cu o rețetă de ochelari și cu o grijă mai puțin pentru că soția lui era bolnavă și invalidă și numai de o operație inutilă nu avea nevoie. Nu trebuie înțeles că în toate patologiile trebuie avută aceeași atitudine, a temporiza în mon inutil un cancer are consecințe extrem de grave.

Această practică de a exploata suferința oamenilor, a existat fără îndoială în toate timpurile așa că femeia cu pierderea de sân-

ge a fost și ea victimă a acestei practici după cum se afirmă în text. Autorul textului nu dă detalii privind boala femeii, ceea ce lasă loc la multe supoziții și nu dă nici numele femeii pentru că ceea ce prezintă evanghelistul este un caz care trebuie studiat și cu care fiecare se poate identifica. Este important că această femeie a fost vindecată, dar dacă boala ei nu mă privește în nici un fel și nu-mi aduce nici o învățătură privind relația mea cu Dumnezeu, de ce evanghelistul a scris-o? Ca să ne spună că Dumnezeu poate să facă minuni? Dacă cineva crede că Universtul a fost creat de Dumnezeu, mai este nevoie să se afirme că Dumnezeu poate face o mică schimbare în lumea în care trăim? Sau această întâmplare transmite un mesaj asupra unei situații cu care toți putem fi confruntați, o boală de care fiecare om se poate îmbolnăvi?

Dar nu numai medicul este într-o poziție de „forță" față de bolnavul care ar da orice pentru sănătatea lui, dar și cel ce se ocupă de boala spirituală a unui om, sau de modul cum poate obține omul viața veșnică și Împărăția cerurilor, adică preotul, pastorul sau responsabilul religios ce trebuie să îndrume pe om spre o viață conformă cu voința lui Dumnezeu. Sunt oameni care ascultă orbește de preot sau pastor, pentru că se consideră că el e medicul care conduce pe om pe calea vieții, spre mântuire. Cu atât mai mult această poziție de dominare și autoritate este mai importantă atunci când cele două profesii, medic și preot sunt reunite, așa cum au fost în perioada Vechiului Israel. Calea care duce spre vindecarea fizică și vindecarea morală este corectă atunci când cel ce este însărcinat cu misiunea de a o arăta este corect. Cum a funcționat această relație între omul bolnav sau/și păcătos și preot?

Pentru aceasta trebuie înainte de toate să ne întoarcem în perioada Vechiului Testament, mai precis în cartea Leveticul.

Chiar dacă nu este foarte atractivă, această carte dă indicații prețioase privind modul de funcționare a unei societăți ce era preocupată în egală măsură de sănătatea morală prin a soluționa problema păcatului dar şi de sănătatea fizică, de a da un răspuns în fața bolii fizice. Preoții, proveniți din seminția lui Levi erau cei ce se ocupau atât de sanatatea morală, dar şi de cea fizică şi trebuie remarcat că atât în cazul unui păcat cât şi al unei boli, persoana respectivă era declarată„necurată", iar procesul de „curățire" se făcea prin spălare și prin jertfă.

Cartea Levetic începe cu regulile de sănătate morală, care sunt cele mai importante şi se poate spune că agentul patogen al bolii morale este păcatul. Ca în orice boală şi în boala morală soluția este prevenția, adică a evita păcatul, sau folosind simbolul, pe care mi-am permis să-l folosesc pentru definirea bolii, a evita „groapa" pe calea vieții. Celor neatenți, celor contaminați de păcat și căzuți în groapă li se dădea ocazia de a ieși din groapă şi erau sancționați cu o dublă pedeapsă:

1. În toate cazurile, păcatul trebuia să fie mărturisit, căci o faptă rea trebuia conştientizată şi regretată pentru a nu se repeta. *Când cineva deci se va face vinovat de unul din aceste lucruri,* ***trebuie să-şi mărturisească păcatul***. (Lev.5 ;5)

2. Păcatul era sancționat cu o amendă care era modulată în funcție de responsabilitatea persoanei respective în societate. Cu cât persoana respectivă avea o funcție mai înaltă, cu atât sancțiunea pentru păcat era mai importantă, este contrar cu ceea ce se petrece în societățile noastre moderne, unde cei de la putere fie că nu sunt sancționați, fie sunt sancționați cu suspendarea pedepsei.

Problema păcatului avea două aspecte, unul moral, care trebuia rezolvat înaintea preotului şi altul juridic, care trebuia rezolvat faţă de popor şi faţă de victimă. Rezolvarea păcatului prevedea nu numai recunoşterea greşelii (aspectul moral), dar şi repararea ei (aspectul juridic) şi aceasta se făcea întotdeauna cu penalitate. Trebuie remarcat că încălcarea primelor patru porunci din decalog, ce se referă exclusiv la relația omului cu Dumnezeu, au numai un aspect moral, pe când păcatul împotriva semenului necesită rezolvarea celor două aspecte.

Aspectul juridic este amplu exemplificat în Pentateuc, dar trebuie reținut că cerea repararea pagubei pricinuite, atunci când aceasta era posibilă. *Dacă un om fură un bou sau o oaie, şi-l taie sau îl vinde, să dea cinci boi pentru boul furat și patru oi pentru oaia furată.* (Exod 22 ;1). Nu era de conceput ca problema să se rezolve numai prin „îmi pare rău, iartă-mă", căci părerea de rău şi iertarea treceau numai prin repararea răului făcut, iar aceasta se făcea cu o penalitate ce era direct proporțională cu paguba facută și avea rolul să descurajeze pe cel în cauză de a recidiva.

Atunci când păcatul consta într-o agresiune corporală ce nu putea fi reparată, agresorul trebuia să suporte acelaşi handicap cu cel ce a pricinuit semenului său, răufăcătorul trebuia să experimenteze pe propria-i piele răul pe care l-a făcut. *Să n-ai nicio milă, ci să ceri: viață pentru viață, ochi pentru ochi, dinte pentru dinte, mână pentru mână, picior pentru picior.* (Deuteronom 19 ;21).

În caz de omor prin imprudență, erau instituite în Israel trei cetăți de scăpare, unde cel ce se făcea vinovat putea să se refugieze. *Aşa, de pildă, un om se va duce să taie lemne în pădure cu un alt om; ridică securea cu mâna, ca să taie copacul, fierul scapă din coadă, loveşte pe tovarăşul său şi-l omoară. Atunci el să fugă*

într-una dintre cetățile acestea ca să-și scape viața. (Deuteronom 19 ;5). Respectarea acestei pedepse de domiciliu forțat, era dovada că omorul a fost involuntar căci dacă cel în cauză părăsea cetatea respectivă o făcea cu riscul vieții sale.

Bineînțeles că aceste măsuri drastice aveau rolul de a proteja populația, era modul de „izolare" a răufăcătorului, de a-l pune în dificultate și a descuraja răul. Societatea în vremea aceea nu avea posibilitatea să creeze închisori, care costau foarte scump, pentru a proteja populația prin izolarea răufăcătorilor. În Franța un deținut costă 36 500 € pe an[1], ceea ce înseamnă că 3 persoane trebuie să lucreze timp complet pentru întreținerea unui deținut. Eficiența măsurilor este discutabilă atât în vechiul Israel, cât și în Franța de astăzi, dar ceea ce trebuie reținut este preocuparea populației de a se proteja față de răufăcători și că acesta era scopul acestor măsuri.

Aspectul moral al păcatului trebuia rezolvat înaintea preotului, căci păcatul excludea din societate pe cel ce l-a înfăptuit. Societatea trebuia să se protejeze față de păcătos, iar reintegrarea în societate se făcea prin jertfă, care era de asemenea o sancțiune în urma căreia individul respectiv era declarat apt de a trăi în mijlocul societății.

Dacă marele preot a păcătuit, trebuia să aducă drept jertfă un vițel, era sancțiunea cea mai mare, aceeași ca și când întregul popor a păcătuit: ***Dacă a păcătuit preotul*** *care a primit ungerea, și prin aceasta a adus vina asupra poporului, să aducă Domnului un* ***vițel*** *fără cusur, ca jertfă de ispășire pentru păcatul pe care l-a făcut.* ***Dacă toată adunarea lui Israel a păcătuit*** *fără voie și fără să știe, făcând împotriva uneia din poruncile Domnului lucruri care nu trebuie făcute, și făcându-se astfel vinovată, și*

1. http://www.assemblee-nationale.fr/14/propositions/pion2847.asp / consultat pe 29/09/2018.

dacă păcatul săvârşit s-a descoperit, adunarea să aducă un ***viţel*** *ca jertfă de ispăşire, şi anume să-l aducă înaintea Cortului întâlnirii.* (Lev.4 ;3,13-14).

Dacă păcatul era al unei căpetenii, trebuia să aducă drept jerfă un ţap. ***Dacă o căpetenie a păcătuit,*** *făcând fără voie împotriva uneia din poruncile Domnului Dumnezeului său lucruri care nu trebuie făcute, şi s-a făcut astfel vinovat, şi ajunge să descopere păcatul pe care l-a făcut, să aducă jertfă un* ***ţap*** *fără cusur!* (Lev.4 ;22-23).

Atunci când păcătuia un om de rând din popor, trebuia să aducă jertfă o oaie sau o capră, şi dacă posibilitățile materiale nu-i permit, putea aduce ca jertfă două turturele sau doi pui de porumbel, sau în cele din urmă o zecime de o efă de faină. *Dacă nu va putea să aducă o oaie sau o capră, să aducă Domnului ca jertfă de vină pentru păcatul lui* ***două turturele sau doi pui de porumbel****, unul ca jertfă de ispăşire, iar celălalt ca ardere de tot. Dacă nu poate să aducă nici două turturele sau doi pui de porumbel, să aducă pentru păcatul lui, ca dar,* ***a zecea parte dintr-o efă de floarea făinii****, şi anume ca dar de ispăşire; să nu pună untdelemn pe ea şi să n-adauge nici tămâie, căci este un dar de ispăşire.* (Lev.5 ;7,11).

Omul ce a păcătuit, era necurat, iar procesul curățirii era indispensabil pentru a trăi în societate. Era inimaginabil ca cineva să trăiască în permanență în păcat chiar dacă mijloacele materiale i-ar fi permis aducerea a numeroase jertfe. Jertfa de ispăşire, chiar dacă era o sancțiune, nu plătea păcatul, căci un rău făcut nu întotdeauna poate fi reparat şi chiar atunci când este posibil, reparația nu este lipsită de urmări. Bineînțeles că Dumnezeu este bun şi îndurător şi iartă păcatul mărturisit şi regretat şi ne permite « să ieşim din groapă » pentru a ne reface

relația cu El dar, ca și în aspectele fizice ale vieții, boala morală trebuie evitată cu orice preț, mărturisirea urmată de iertare și jertfa de ispășire sau amendă, nu era panaceu, ci un tratament de urgență pentru a readuce la viață un bolnav.

Problemele de sănătate fizică sunt tratate în capitolele următoare și așa cum face și medicina modernă, se începe prin cele de prevenție a bolii cum ar fi regulile de alimentație, animalele curate, destinate consumației și cele necurate, interzicerea de a se atinge de cadavre (Lev. 11), interzicerea de a mânca sânge (Lev.7 ;26-27), cât și consumul de vin sau băuturi alcoolice deoarece alterează capacitatea omului de a face diferența între bine și rău. *Tu și fiii tăi împreună cu tine **să nu beți vin, nici băutură amețitoare**, când veți intra în Cortul întâlnirii, ca să nu muriți: aceasta va fi o lege veșnică printre urmașii voștri, **ca să puteți deosebi** ce este sfânt de ce nu este sfânt, **ce este necurat de ce este curat**.* (Lev.10 ;9-10).

Necurăția era atribuită și unor manifestări fiziologice ale organismului cum ar fi fost menstruația sau perioada de lăuzie, care, din cauze greu de înțeles, era de durată dublă în cazul că nașterea era a unei fetițe față de un băiat. *Vorbește copiilor lui Israel și spune-le: « Când o femeie va rămâne însărcinată și va naște **un copil de parte bărbătească, să fie necurată șapte zile**; să fie necurată ca în vremea sorocului ei.Femeia să mai rămână **încă treizeci și trei de zile** ca să se curețe de sângele ei; să nu se atingă de niciun lucru sfânt și să nu se ducă la Sfântul Locaș, până nu se vor împlini zilele curățării ei. Dacă naște **o fată, să fie necurată două săptămâni,** ca pe vremea când i-a venit sorocul; și să rămână **șaizeci și șase de zile** ca să se curețe de sângele ei ».* (Lev.12 ;2,4-5).

Ceea ce merită să fie remarcat este faptul că orice secreție a organismului era privită ca un factor de risc pentru societate și

problema era privită cu toată seriozitatea fie că secreția era fiziologică, fie că era inexplicabilă şi deci patologică. *Vorbiţi copiilor lui Israel şi spuneţi-le: « Orice om care are o* ***scurgere din trupul lui,*** *prin chiar faptul acesta este necurat. Din pricina scurgerii lui este necurat: fie că trupul lui lasă să se facă scurgerea, fie că o opreşte, este necurat. Orice pat în care se va culca va fi necurat; şi orice lucru pe care va şedea va fi necurat. »* (Lev.15 ;2-4). Sunt aceste reguli de prevenție şi prudență privind contaminarea care au salvat poporul de la multe nenorociri chiar dacă, unele dintre ele, actualizate cunoştințelor zilelor noastre sunt considerate inutile.

După terminarea perioadei stabilite, curățirea se făcea de către preot printr-o « jertfă de ispăşire ». *Când se vor împlini zilele curățării ei, pentru un fiu sau pentru o fiică, să aducă preotului, la uşa Cortului întâlnirii, un miel de un an pentru arderea de tot şi un pui de porumbel sau o turturea pentru jertfa de ispăşire. Preotul să le jertfească înaintea Domnului şi să facă ispăşire pentru ea; şi astfel ea va fi curățată de scurgerea sângelui ei. Aceasta este legea pentru femeia care naşte un băiat sau o fată. Dacă nu poate să aducă un miel, să ia două turturele sau doi pui de porumbel, unul pentru arderea de tot, altul pentru jertfa de ispăşire. Preotul să facă ispăşire pentru ea, şi va fi curată.* (Lev. 12 ;6-8).

În interpretarea clasică, jertfa de ispăşire avea rolul de a plăti prețul păcatului şi de aici, acest sens a fost extins asupra morții lui Isus care este considerată jertfa de ispăşire ce a plătit păcatele omenirii. Ceea ce este evident însă, este că în Vechiul Testament, jertfa de ispăşire se făcea atât ca urmare a păcatului, cât şi ca urmare a naşterii de copii.

Dacă jertfa de ispăşire ispăşeşte păcatul, în cazul naşterii de copii, de ce păcat se făcea vinovată o femeie prin faptul că a

născut un copil ? Pare evident că jertfa de ispașire era un ceremonial sau ritual al obținerii „curăției" fără nicio deosebire între curăția morală și curăția fizică sau spus altfel, între sănătatea morală și cea fizică.

Începând cu capitolul 13 din Levetic se studiază cazuri de patologie medicală care au manifestări dermatologice. Este evident că preocuparea principală este sănătatea întregului popor și din acest punct de vedere, fiecare individ are o răspundere pentru a respecta regulile stabilite. Problema care se pune este dacă boala respectivă este contagioasă sau nu, adică dacă prezintă un risc pentru restul populației sau nu.

Nu știm cum tratau ei bolile, nu știm dacă existau medici în vechiul Israel, însă diagnosticarea contagiozității era sarcina preotului, de aceea, orice om care avea o manifestare patologică era obligat să se prezinte la preot și preotul trebuia să-i pună diagnosticul de « curat » sau « necurat ». În cazul suspiciunii, individul era izolat în carantină 7 zile și dacă după această perioadă cazul nu era elucidat, carantina se prelungea încă 7 zile. Obiectivul era în a se stabili dacă boala este contagioasă sau nu. *„A șaptea zi preotul să-l cerceteze iarăși. Dacă i se pare că rana a stat pe loc și nu s-a întins pe piele, preotul să-l închidă a doua oară încă șapte zile. Preotul să-l cerceteze a doua oară în ziua a șaptea. Dacă rana a mai scăzut și nu s-a întins pe piele, preotul va spune că omul acesta este curat: este o pecingine; el să-și spele hainele, și va fi curat".* (Lev. 13 ;5-6). Spălarea hainelor era obligatorie, chiar dacă se stabilea că leziunea este necontagioasă, făcea parte din procesul de curățire și era indispensabilă pentru ca individul să fie declarat « curat ».

Când se stabilea că leziunea este contagioasă, carantina sau perioada de observație era inutilă, individul era declarat necurat

şi scos în afara societăţii. *„Când se va arăta o rană de lepră pe un om, să-l aducă la preot. Preotul să-l cerceteze. Şi dacă are pe piele o umflătură albă, dacă umflătura aceasta a făcut ca părul să albească, şi în umflătură este şi o urmă de carne vie, atunci pe pielea trupului omului acestuia este o lepră învechită: preotul să-l declare necurat; să nu-l închidă, căci este necurat".* (Lev. 13 ;9-11).

Lepra este o boală cu contagiozitate slabă, perioada de incubaţie a germenului este în medie de 5 ani, dar poate merge până la 20 de ani. Era o boală de temut căci era o boală foarte mutilantă şi provoca infirmităţi severe. Termenul de « lepră » înglobează însă toate bolile ce aveau manifestări vizibile şi care erau susceptibile de a fi contagioase, deci, prezentau un risc pentru populaţie.

Prin faptul că preotul se ocupă de ambele aspecte, atât al sănătăţii morale, cât şi al sănătăţii fizice, s-a ajuns la un amalgam care a dus la o contopire a celor două aspecte : bonavul fizic era bolnav pentru că a păcătuit. Un lepros nu era numai bolnav fizic, ci era în mod automat şi bolnav moral. Boala fizică nu putea fi consecinţa decât a bolii morale, adică a păcatului.

S-a ajuns că, în plus de infirmităţile create de boală se adăugau infirmităţile pe care le creau preoţii căci individul atins de boală era considerat ca lepădat de Dumnezeu şi dacă Dumnezeu l-a lepădat era numai normal să fie lepădat şi de societate. Calificativul de « necurat » cu care era etichetat viza nu numai boala lui, ci şi moralitatea lui, căci chiar şi haina pe care o purta, trebuia să fie sfâşiată şi trebuia el insuşi să strige de departe când cineva se apropia de el : necurat, necurat ! *„Leprosul atins de această rană **să-şi poarte hainele sfâşiate** şi să umble cu capul gol; să-şi acopere barba şi **să strige: « Necurat! Necurat!"*** (Lev. 13 ;45).

De ce leprosul nu avea voie să poarte o haină normală şi haina lui trebuia să fie sfâşiată ? Este evident că boala lui nu putea fi separată de moralitatea lui. Întrucât lepra nu putea fi vindecată, deoarece nu exista tratament la data aceea pentru lepră, nici moralitatea leprosului nu putea fi reparată, de aceea hainele lui trebuiau să fie sfâșiate. Leprosul, din moment ce nu putea fi vindecat de boala lui, nu putea fi « curățit » de moralitatea lui deficitară şi implicit haina lui nu putea decât să fie toată viața lui sfâşiată. Preoții nu aveau metode de tratament a bolii fizice, iar spălarea ca şi ritual al curățirii a devenit starea de sănătate nu numai fizică, dar și morală. În această extremă a căzut poporul Israel, dus de conducătorii religioşi care, fascinați de avantajele pe care puterea o dădea asupra semenilor, au transformat actul spălării într-un ritual ce rezolvă nu numai curăția fizică, ci și cea morală.

Se ajunge la două situații aberante pe care Isus le-a denunțat:

1. 1. Se consideră că boala este în toate cazurile un rezultat al păcatului. Această concepție era generalizată în Israel şi chiar ucenicii aveau acest punct de vedere, când, referindu-se la orbul din naştere au întrebat, *„Învățătorule, cine a păcătuit: omul acesta sau părinții lui, de s-a născut orb?"* (Ioan 9 ;2).

2. 2. Se consideră că cel ce a făcut actul curățirii rituale decisă de preot este curat nu numai fizic dar şi moral iar preoții nu se declarau niciodată necurați ei înşişi, aşa că era suficient un act al curățirii pentru a-şi duce viața după bunul plac și a se considera curați în fața lui Dumnezeu.

Este pentru acest motiv că Isus i-a numit morminte văruite sau pahare curățate numai pe dinafară, ceea ce exprimă cum

curațirea fizică nu are nici o legatură cu cea morală. *Vai de voi, cărturari şi farisei făţarnici! Pentru că voi curăţaţi partea de afară a paharului şi a blidului, dar înăuntru sunt pline de răpire şi de necumpătare. Fariseu orb! Curăţă întâi partea dinăuntru a paharului şi a blidului, pentru ca şi partea de afară să fie curată. Vai de voi, cărturari şi farisei făţarnici! Pentru că voi sunteţi ca mormintele văruite, care pe dinafară se arată frumoase, iar pe dinăuntru sunt pline de oasele morţilor şi de orice fel de necurăţenie.* (Mat. 15 ;25-27).

Întotdeauna o acțiune bună a fost deturnată de Diavol pentru a fi în detrimentul oamenilor şi aceasta datorită faptului că mulți acceptă oferta lui de a primi onorurile acestei lumi în schimbul închinării în fața Diavolului. Cum poate fi schimbată mentalitatea oamenilor ce au puterea când schimbările îi privează de prerogativele puterii ? Avantajele pe care le dă puterea au fost întotdeauna prioritare atunci când erau puse în balanță cu moralitatea. Nu este de mirare că Isus a stârnit un interes deosebit pentru oamenii simpli și oamenii bolnavi care suportau abuzurile celor puternici, iar față de conducători nu a întâlnit decât împotrivire.

Este oare greu de înțeles că pe lângă durerea şi handicapul creat de boală, oricare ar fi fost boala, se mai adaugă și povara « necurăției » care excludea pe individ din societate și-l condamna la o mizerie uneori insuportabilă ? De aceea revin la întrebarea inițială legată de cazul femeii cu pierderea de sânge: **femeia era necurată pentru că era bolnavă sau era bolnavă pentru că era necurată?** Ce era mai greu de suportat și ce o handicapa cel mai mult, boala sau necurăția?

Răspunsul poate fi dat numai în acest context al amalgamului făcut de preoți între necurăția dată de o scurgere de sânge

fiziologică și necurăția datorată păcatului, pentru că descrierea făcută de evanghelistul Marcu nu intră în astfel de detalii deoarece evanghelistul consideră că cititorul acestui eveniment a citit deja cartea Leveticul, dar avem nevoie de o doză minimă de discernământ pentru a înțelege că problema femeii era înainte de toate morală, iar boala era creată de cei ce o jefuiseră timp de 12 ani. Isus îi explică faptul că credința în haina Lui îi oferă atât mântuirea cât și tămăduirea de boala ei. *Dar Isus i-a zis: „Fiică, credința ta te-a mântuit; du-te în pace și fii tămăduită de boala ta.”*

Ce înseamnă însă credința în haina lui Isus? În cazul vindecării femeii cu scurgere de sânge [1], evanghelistul Marcu ne prezintă în realitate întâlnirea a două haine, a hainei femeii cu haina lui Isus. Dacă este să ne referim la aspectul fizic al hainei, femeia era îmbracată într-o haină sărăcăcioasă, pentru că așa cum spune textul *„cheltuise tot ce avea”*[2]. Este indispensabil să facem diferență între aspectul fizic al hainei și aspectul moral pentru a înțelege mesajul transmis de textul respectiv.

Preoții și cărturarii făcuseră să se considere moralitatea omului după haina lui, așa încât ținuta preoților și cărturarilor ce aveau haine scumpe cu ciucuri albaştri lungi, o afişau ca simbol al moralității dar această haină nu făcea decât să ascundă corupția și imoralitatea. Această ipocrizie este prezentată prin rugăciunile făcute în templu de un vameş și un fariseu. Fariseii făceau parte din clasa conducătoare şi ca în toate societățile, clasa conducătoare trăieşte din munca altora ce era luată prin impozitele stabilite de cei de la putere. Vameşii, ca și colectorii

1. M. DULAEY, « Les miracles de guérison du Christ dans l'exégèse latine », *in* Annuaire EPHE, Section des Sciences Religieuses 114, 2005-2006, p. 273-277.

2. După cum afirmă M. DULAEY, Origen identifică pe medicii incompetenți ca fiind filozofi, profeți și autoritățile religioase din Israel, Sfântul Augustin cu astrologi și șarlatani, iar Bède, cu teologi incompetenți.

de impozite din zilele noastre, erau puşi în funcţie de cei de la putere, chiar de farisei pe timpul lui Isus. În timp ce vameşul îşi regreta păcatele şi-şi cerea iertare, fariseul nu făcea decât să manifeste dispreţ faţă de cel ce era în slujba fariseului. Ceea ce este revoltător aici este că fariseul îl dispreţuieşte pe vameş pentru misiunea pe care chiar fariseul i-a încredinţat-o. Acest mod pervers de a arăta că vameşii erau vinovaţi de jefuirea oamenilor şi fariseii nu aveau nimic de-a face cu activitatea lor este denunţată de Isus atunci când le reproşază că ei erau la originea corupţiei şi nedreptăţilor sociale.

Haina omului sărac era identificată cu haina păcătosului, iar cel ce purta haine scumpe era haina celui drept şi nu putea să stea la masă cu cei aveau haine sărace.

Un om sărac nu putea pretinde că este un om curat din punct de vedere moral. Isus era calificat drept „păcătos" pentru că stătea la masă cu cei păcătoşi, adică cu vameşii şi prostituatele. Isus le explică faptul că haina scumpă nu trebuie confundată cu haina curată. Femeia cu scurgerea de sânge ce era îmbrăcată în haine sărăcăcioase nu s-ar fi atins sub nici o formă de haina unui fariseu sau cărturar, dar a îndrăznit să se atingă de haina lui Isus pentru că Isus purtă o haină săracă şi este această haină săracă ce i-a atras pe toţi cei ce erau dispreţuiţi de preoţi.

Haina morală a femeii cu scurgerea de sânge, este o haină murdară ce sugerează păcatul. Această femeie era în realitate bolnavă spiritual. Sângele de pe haina ei, sugerează că era purtătoarea unui păcat sau a unor păcate grele de care nu se putea debarasa şi nimeni dintre cei la care a făcut apel nu a putut-o ajuta, de aceea ultima ei speranţă este Isus.

În ceea ce priveşte haina fizică a lui Isus, haina lui era haina omului de rând, haina omului simplu şi este foarte probabil că în

mulțime, Isus nu putea fi identificat prin haina pe care o purta și nu se deosebea nici de ucenici și nici de omul de rând din mulțime. Așa se explică de ce Iuda a trebuit să-l identifice în grădina Ghețimani pentru că cei ce veniseră să-l aresteze nu l-ar fi diferențiat de ucenici. Trebuie să ne debarasăm de imaginile care îl prezintă pe Isus blond cu ochii albaștri, purtând mantie roșie ce se diferenția de toți ceilalți ce purtau haine sărăcăcioase. Aceste imagini nu au nimic de-a face cu realitatea și cu textul biblic.

Dacă ne referim la haina morală a lui Isus, la faptul că în viața Lui, a ales și a făcut în mod invariabil binele, chipul său exprimă în mod perfect chipul Tatălui, după cum o afirmă el însuși: *„Isus i-a zis: „De atâta vreme sunt cu voi, şi nu M-ai cunoscut, Filipe? Cine M-a văzut pe Mine, a văzut pe Tatăl. Cum zici tu dar: „Arată-ne pe Tatăl!"* (Ioan 14 ;9), așa că haina lui spirituală este aceeași cu haina Tatălui. Când Isus a luat cu El pe Petru, Ioan și Iacov să se roage, aceștia au avut ocazia să vadă adevărata haină a lui Isus, haina spirituală strălucitoare, care exprimă moralitatea Lui în perfectă armonie cu a Tatălui, iar locul unde a avut loc a căpătat numele de „muntele schimbării la față". *„Pe când Se ruga, I s-a schimbat înfăţişarea feţei, şi* ***îmbrăcămintea I s-a făcut albă strălucitoare****."* (Luc.9 ;29).

Întâlnirea celor două haine a avut un efect spectaculos, căci femeia a simțit imediat o transformare în corpul ei și că boala a părăsit-o. Se pare că îmbulzeala era mare, după cum se exprimă ucenicii, iar atingerea mulțimii din cauza îmbulzelii nu avea nici un efect asupra celor ce-i atingeau haina, însă femeia nu s-a atins din greșeală de haina lui Isus, ci cu intenția și cu credința de a fi vindecată.

Lăsând la o parte aspectul fizic al vindecării, care din punctul meu de vedere este puțin important, căci vizează numai o singură

persoană, ceea ce este mai important este aspectul spiritual, căci din acest punct de vedere această vindecare, ne vizează pe fiecare dintre noi. Este adevărat că oamenii sunt foarte atraşi de ceea ce este spectaculos, dar vindecarea respectivă a fost scrisă pentru a transmite o învățătură şi nicidecum o manifestare supranaturală.

Avea haina fizică în care era îmbrăcat Isus puteri miraculoase prin faptul că era purtată de El, aşa cum este înțeles textul în bisericile tradiționale? Este adevărat că în credințele populare există obiecte considerate ca având virtuți particulare, cum ar fi rolul protector al amuletelor sau puterile miraculoase ale talismanelor considerate că înlătură „piaza rea" care au fost luate din păgânism și au fost introduse în creştinism, însă Biblia este cât se poate de categorică din acest punct de vedere, obiectele nu au puteri miraculoase şi nimeni nu poate transmite puteri miraculoase obiectelor. Profetul Hagai pune această întrebare preoților: *„Aşa vorbeşte Domnul oştirilor: „Pune preoţilor următoarea întrebare asupra Legii: „Dacă poartă cineva în poala hainei sale carne sfințită, și atinge cu haina lui pâine, bucate fierte, vin, untdelemn, sau o mâncare oarecare, lucrurile acestea vor fi sfințite?" Preoții au răspuns: „Nu!"* (Hagai 2 ;11,12). Haina fizică în care era îmbrăcat Isus nu avea nicio putere miraculoasă.

Evanghelistul Matei dar și Luca fac precizarea că femeia s-a atins de„poala hainei Lui"*„Ea s-a apropiat pe dinapoi, și s-a atins de **poala hainei** lui Isus."* (Luc.8;44).

Moise dăduse o instrucțiune privind un detaliu al hainei şi anume, aceea de a-şi face un ciucure cu fir albastru pe care să-l coase la poala veşmântului. Ciucurele respectiv trebuia să le amintească de toate poruncile pe care Dumnezeu le dăduse şi pe care trebuia să le respecte. Ciucurele respectiv era ca un semnal de alarmă ca atunci când cineva ar fi tentat să facă ceva

rău, văzând acest ciucure să-şi reamintească de legile după care ei trebuia să trăiască.

„Vorbeşte copiilor lui Israel, şi spune-le să-şi facă, din neam în neam, un ciucure la colţurile veşmintelor lor, şi să pună un fir albastru peste ciucurele acesta din colţurile veşmintelor. Când veţi avea ciucurele acesta, să vă uitaţi la el, şi să vă aduceţi aminte de toate poruncile Domnului, ca să le împliniţi şi să nu urmaţi după poftele inimilor voastre şi după poftele ochilor voştri, ca să vă lăsaţi târâţi la curvie. Să vă aduceţi astfel aminte de poruncile Mele, să le împliniţi, şi să fiţi sfinţi pentru Dumnezeul vostru." (Numeri 15 ;38-40).

Nu ştim dacă Isus avea acest ciucure cusut la poala hainei, Biblia nu o menţionează însă este evident că Isus nu avea nevoie de un asemenea ciucure pentru a-şi aminti că trebuie să respecte legile morale, însă faptul că textul menţionează că atingerea era a „poalei hainei" este evident că această atingere a poalei hainei, face referire la moralitate.

Acest tip de vindecare, prin atingerea poalei hainei lui Isus, conform evangheliştilor Marcu şi Matei, aveau loc frecvent şi textul spune în ambele evanghelii că ***toţi*** cei ce se atingeau de poalele hainei lui erau vindecaţi. Ceea ce este important însă este că bolnavii îi cereau să le dea voie să se atingă de poalele hainei Lui. *„Oriunde intra El, în sate, în cetăţi sau în cătune, puneau pe bolnavi pe pieţe,* ***şi-L rugau să le dea voie doar să se atingă de poalele hainei Lui.*** *Şi* ***toţi*** *câţi se atingeau de El, erau tămăduiţi" (Marcu 6 ;56). „Bolnavii îl rugau să le dea voie numai să se atingă de poala hainei Lui. Şi toţi câţi s-au atins, s-au vindecat ."* (Mat.14 ;36).

În cazul de faţă, femeia nu numai că nu-i cere voie, dar doreşte ca nimeni să nu observe această atingere, nici chiar Isus şi

astfel cazul ei să treacă neobservat. Vindecarea spirituală nu se face în felul acesta, omul trebuie să realizeze că răul în viața lui a fost o alegere greșită care are consecințe grave și modul de viață trebuie schimbat. Curățirea hainei spirituale a acestei femei se face prin procesul iertării, așa cum profetul Zaharia prezintă cazul marelui preot Iosua îmbrăcat în haină murdară ce stătea în fața îngerului, în timp ce Satana îl acuza și implicit îl revendica drept unul de-ai lui. Haina lui Iosua a fost schimbată cu o haină curată, strălucitoare, semnul că păcatele au fost iertate, iar Satana nu mai putea să-l revendice. Acest proces al iertării se face însă condiționat, căci prin viața lui, cel iertat trebuie să-și păstreze haina curată, așa cum i se cere marelui preot Iosua. *„Așa vorbește Domnul oștirilor: Dacă vei umbla pe căile Mele și dacă vei păzi poruncile Mele, vei judeca și Casa Mea și vei priveghea asupra curților Mele, și te voi lăsa să intri împreună cu cei ce sunt aici."* (Zah.3 ;7).

Textul ne spune că femeia s-a apropiat prin spate de Isus, pentru a trece neobservată însă Isus, prin întrebarea „cine s-a atins de mine" o invită să se manifeste și să vină în față. Mărturisirea păcatelor este penibilă, dar necesară așa că femeia este nevoită să vină în față și să-și povestească viața. Ne imaginăm că întâlnirea aceasta a fost foarte scurtă, adică a luat tot atât de puțin timp, cât este necesar de a o citi, însă textul menționează că *„a venit și a căzut înaintea Lui și I-a mărturisit* ***tot*** *adevărul"* ceea ce lasă impresia că a fost o discuție lungă în care femeia i-a povestit toate greșelile prin care a ajuns în această situație, dar și suferințele pricinuite de un sistem ce pune la stâlpul infamiei pe cel suferind și nenorocit.

O femeie la vârsta menstruației este necurată o săptămână în fiecare lună, adică un sfert din viața ei de fecunditate. Exis-

tă situații în care pierderea de sânge este în afara menstruației, termenul medical este de „metroragie", iar cauzele pot fi multiple. Biblia nu dă explicații pentru a lămuri cazul din punct de vedere medical, dar denunță o dublă pedeapsă atât a celui care suportă suferința bolii, cât și a oprobiului public provocat de instanțele religioase.

Este discuția cu Isus care i-a schimbat viața și i-a produs vindecarea, poalele hainei Lui[1], care cel mai probabil că nu aveau ciucuri cu fir albastru, reprezintă învățătura Sa ce rezumă voința lui Dumnezeu și ce așteaptă Dumnezeu de la noi. *„Fiică, credința ta te-a mântuit; du-te în pace, și fii tămăduită de boala ta."* (Marcu 5 ;34). Credința care a tămăduit-o a fost credința în haina morală a lui Isus, pe care Isus a învățat-o tuturor celor ce voiau să-l asculte, aceea care a fost arătată pe muntele schimbării la față. Asemenea marelui preot Iosua, trecutul ei a fost șters, haina ei a fost curățată, o nouă viață începe, în care femeia se va strădui să-și păstreze haina curată. Este această haină strălucitoare care a produs vindecarea acestei femei și poate să vindece pe toți cei ce se aporpie de El și-i cer permisiunea de a se atinge de poalele hainei Lui. Această haină se obține prin iertarea acordată de Dumnezeu și printr-o viață trăită în armonie cu morala lui Dumnezeu învățată și trăită de Isus.

Este învățătura pe care evanghelistul dorește să o transmită cititorului. E adevărat că noi suntem foarte atașați aspectelor materiale ale vieții, iar pentru noi vindecarea fizică este aspectul esențial, însă Isus a privilegiat întotdeauna sănătatea morală și preocuparea sa majoră a fost să aducă această însănătoșire. Nu

1. După cum afirmă M. DULAEY, Origen consideră că haina lui Isus reprezintă natura lui umană iar atingerea unui ciucure (adică a poalei veșmântului), simbolizează faptul că noi nu putem avea decât o cunoaștere foarte parțială.

întâmplător femeia în cauză nu are nume, ca oricine să se poată identifica cu ea.

Dacă ținem seama de contextul în care a avut loc vindecarea femeii cu scurgerea de sânge, această vindecare este ca o etapă intermediară și indispensabilă a procesului învierii. Cu ceva timp mai înainte unul dintre fruntașii sinagogii, pe nume Iair, a venit la Isus, s-a aruncat la picioarele lui și l-a rugat să vină să-i salveze fiica ce era pe moarte. Se înțelege disperarea acestui om și că Isus era singura lui speranță pentru vindecare. Isus merge spre locuința lui, însoțit de Iair, de ucenici și de o gloată numeroasă care, fie atrasă de învățăturile Lui, fie din curiozitate, îl însoțeau. Este în drumul spre casa lui Iair că intervine această femeie ce avea nevoie și ea de vindecare. Ne putem imagina nerăbdarea care era în sufletul lui Iair pentru a ajunge cât mai repede acasă, unde fiica lui era într-o stare critică.

Isus nu numai că se oprește și discută cu această femeie, dar își ia chiar tot timpul necesar pentru a asculta povestea vieții ei. Îmi imaginez că dacă aș fi fost în locul lui Iair, aș fi intervenit și să atrag atenția acestei femei să „păstreze rândul", cu atât mai mult cu cât boala ei dura de 12 ani, iar cazul fetiței ce era între viată și moarte, spre care mergea Isus, era urgent și nu mai putea să întârzie nici o clipă. Și, ca și când toate acestea nu ar fi fost de ajuns, când în sfârșit, cazul acestei femei este rezolvat, i se aduce vestea că deranjul lui Isus este inutil, deoarece fiica lui a murit. *„Pe când vorbea El încă, iată că vin niște oameni de la fruntașul sinagogii, care-i spun: „Fiica ta a murit; pentru ce mai superi pe Învățătorul?"* (Marcu 5 ;35). Gândirea omenească și a medicului ce sunt, mă face să consider că Isus a evaluat greșit situația, deoarece a lăsat de o parte o urgență medicală, un caz în care viața era în pericol iminent, pentru a se ocupa cu prioritate de

un caz cronic ce putea să mai aştepte. Este evident că focalizarea noastră asupra aspectelor materiale ale vieţii, chiar atunci când este vorba de boală, ne împiedică să percepem mesajul evangheliei, care dă prioritate vieţii spirituale şi a tuturor aspectelor ei.

Este foarte probabil şi numai normal, că la primirea veştii, Iair a fost cuprins de durere şi disperare, este şi motivul pentru care Isus îl încurajază cu cuvintele: *„Nu te teme, crede numai!”* (Marcu 5 ;36). Isus nu este acolo pentru a crea spectacol, aşa că îndepărtează toată mulţimea care-l însoţea. Ajuns la casa lui Iair şi văzând lumea care se tânguieşte şi face multă zarvă, încearcă să-i liniştească, spunându-le cum copila nu a murit, ci doarme. Isus şi mulţimea, inclusiv cei din casa lui Iair, sunt pe drumuri diferite, viaţa nu are aceleaşi priorităţi sau mai bine zis priorităţile nu sunt aceleaşi în viaţă. Mulţimea îşi bate joc de Isus, când le spune că moartea pentru cel credincios nu este decât un somn. Cele două evenimente nu pot fi separate, durata de 12 ani a bolii femeii și vârsta de 12 ani a fetiței pe pragul morții le asociază pe cele două într-un singur eveniment, ca și cum naşterea fetiţei ar fi fost problema femeii respective.

Vârsta de 12 ani la fetițe este în general vârsta primei menstruații, vârsta la care fertilitatea femeii este asociată cu „necurăția”. Nu ştim suferinţa fetiţei, dar nu putea să fie simplu ca un fruntaş al sinagogii să-şi declare propriul copil „necurat”. Învierea fetiței de către Isus, transmite mesajul că derapajul ideologiei fariseilor şi cărturarilor îi duc pe oameni la moarte, pe când învăţătura lui Isus le redă viaţa.

Nu avem detalii şi nu este important, dar această coincidență privind durata bolii femeii cu scurgerea de sânge și vârsta fetiței, leagă pe cele două evenimente unul de altul, ca două procese ce trebuie să fie făcute într-o ordine precisă pentru ca ele

să se producă. Vindecarea morală de care a beneficiat femeia cu scurgerea de sânge era indispensabilă pentru a obține invierea fetiței. Este și mesajul care este transmis cititorului, a celui ce speră ca într-o zi să aibă parte de înviere, este indispensabil ca mai înainte să treacă prin procesul curățirii hainei, căci numai cei ce vor avea haina curată, vor avea parte de inviere. Pentru cel ce are haina curată, moartea nu este decât un somn, iar cel adormit în haine albe va auzi la un moment dat vocea lui Dumnezeu care-l va trezi din somn: *„Talita cumi"*.

Este normal să ne întrebăm de ce bisericile, care pretind că au rolul să îndrume pe om spre Dumnezeu nu propun oamenilor haina de lumină pe care Isus a arătat-o pe muntele schimbării la față și contrar învățăturii Bibliei, propun niște zdrențe de proveniență dubioasă ce sunt folosite ca talisman cu puteri miraculoase? Este adevărat că a propune haina de lumină nu numai că nu aduce niciun venit, dar nici nu atrage prea mulți adepți, căci, cine dorește constrângeri în plus față de cele pe care societatea le impune deja? Haina de lumină nu se poate vinde, nu se poate expune în vitrine și nu se poate comercializa, așa că nu aduce niciun venit bisericilor. Este mai simplu să te închini în fața unei relicve decât să alegi întotdeauna binele, care uneori este în defavoarea ta și este tentant pentru cei ce caută facilitatea, atunci când sunt popularizate tot felul de miracole produse de aceste relicve. Problema este că atunci când omul încearcă o relație cu divinitatea așa cum o prezintă bisericile, prin intermediul acestor obiecte cu așa-zise puteri miraculoase și este dezamăgit, nu mai vrea să audă nici de adevărata relație cu divinitatea, așa cum o prezintă Biblia. Nu întâmplător Isus a fost foarte critic față de cei ce exploatează dorința omului de a crea o relație cu divinitatea și o deturnează spre profitul lor. *„Vai*

de voi, cărturari şi farisei făţarnici! Pentru că voi închideţi oamenilor Împărăţia cerurilor: nici voi nu intraţi în ea, şi nici pe cei ce vor să intre nu-i lăsaţi să intre." (Matei 23 ;13).

E adevărat că omul poate fi înşelat odată, unii chiar de două ori, dar sunt puţini care pot fi înşelaţi la infinit. Cei ce au mizat pe astfel de practici pentru a-i ţine pe oameni legaţi de instituţie încep să plătească preţul erorii lor. Mai este nevoie să te întrebi de ce o biserică de 100 de locuri este goală şi un stadion de 100.000 de locuri este arhiplin?

Haina morală pe care Isus a purtat-o este ceva ce se obţine, se poartă, dar se şi face cunoscută altora pentru a o adopta, este chiar o datorie a fiecarui om cu atât mai mult a celor ce vând Împărăţia Cerurilor şi viaţa veşnică. Cel ce intră în contact cu învăţătura lui Isus şi o acceptă, acceptă în realitate haina lui. La ziua judecăţii oamenii vor fi evaluaţi în funcţie de haina pe care o poartă; dar şi de haina pe care au promovat-o sau au propus-o altora.

« Atunci Împăratul va zice celor de la dreapta Lui: „Veniţi, binecuvântaţii Tatălui Meu, de moşteniţi Împărăţia, care v-a fost pregătită de la întemeierea lumii. Căci am fost flămând, şi Mi-aţi dat de mâncat; Mi-a fost sete, şi Mi-aţi dat de băut; am fost străin, şi M-aţi primit; ***am fost gol, şi M-aţi îmbrăcat****; am fost bolnav, şi aţi venit să Mă vedeţi; am fost în temniţă, şi aţi venit pe la Mine. »* (Mat.35 ;34-36). „Îmbrăcarea" la care face referire Isus nu este nicidecum îmbrăcarea în haine fizice, cum nici a da de mâncat sau de băut nu face referire la mâncarea fizică sau apa fizică, cum este greşit înţeleasă şi învăţată de instituţiile religioase, dar acest aspect îl voi aborda ulterior. Goliciunea la care face referire Isus aici este abandonarea moralităţii Bibliei, aşa cum a fost învăţată şi trăită de El. Fiecare societate umană propune o moralitate

proprie care este definită prin legile statului respectiv. Cât este de eficient acest tip de moralitate, este suficient să priveşti acolo unde aterizează toţi cei ce o încalcă. Expresia lui Isus *„am fost în temniţă, şi aţi venit pe la Mine”* nu este întâmplătoare, căci este locul unde oamenii cei mai „dezbrăcaţi” ai societaţii aterizează, sunt cei ce au cea mai mare nevoie de haine şi din nefericire, tot ce face societatea este în cele din urmă să-i „dezbrace” şi de puţinul pe care-l mai au. Isus se identifică cu toţi „dezbrăcaţii” lumii acesteia şi aşteaptă de la toţi cei ce au cunoscut „haina Lui” să o facă cunoscut celor „dezbrăcaţi”.

Ca unul care am făcut consultaţii şi la închisoare, am cunoscut că acest sistem de a învăţa moralitatea nu numai că nu are nici o eficienţă, dar rezultatul de cele mai multe ori este exact opus. Individul aterizat în închisoare ca urmare a încălcării moralităţii impuse de lege, iese din închisoare fie instruit de alţi deţinuţi ce au un cazier mult mai bogat privind felul cum poate fi încălcată legea fără să fie prins sau, de cele mai multe ori, capătă o revoltă împotriva moralităţii impuse de legea ţării respective care l-a pedepsit şi cu dorinţa de a se răzbuna. Se discută mult în Franţa de cazurile de „radicalizare”, în care musulmani încarceraţi sunt instruiţi în închisoare de alţi musulmani ce predică ura şi violenţa şi decid să treacă la acte teroriste odată eliberaţi din închisoare. Desigur, societatea este complet dezarmată în faţa acestei situaţii, căci nu are nimic eficient de propus, deoarece a abandonat valorile creştinismului şi pe bună dreptate, din moment ce bisericile propun zdrenţele roase de vreme pentru a „îmbrăca” pe aceşti „dezbrăcaţi”.

« Apoi va zice celor de la stânga Lui: „Duceţi-vă de la Mine, blestemaţilor, în focul cel veşnic, care a fost pregătit diavolului şi îngerilor lui! Căci am fost flămând, şi nu Mi-aţi dat să mănânc;

Mi-a fost sete, şi nu Mi-aţi dat să beau; am fost străin, şi nu M-aţi primit; ***am fost gol, şi nu M-aţi îmbrăcat; am fost bolnav şi în temniţă, şi n-aţi venit pe la Mine.*** » (Mat. 25 ;41-43). Sunt oare conştienţi cei ce comercializează Împărăția cerurilor şi viața veşnică cu Biblia în mână, de răspunderea pe care o au în fața lui Dumnezeu? Ce haină ți se propune şi în ce măsură corespunde ea cu haina lui Isus – este o întrebare pe care orice om ce doreşte o relație cu Dumnezeu trebuie să şi-o pună, căci viața ca şi ocazia de a o obține este unică.

Este o singură haină care va rămâne veşnic şi aceea este haina albă pe care o vor purta cei neprihăniți, căci este singurul lucru care poate să-l califice pe cineva pentru Împarăția cerurilor.*„După aceea m-am uitat şi iată că era o mare gloată pe care nu putea s-o numere nimeni, din orice neam, din orice seminție, din orice norod şi de orice limbă, care stătea în picioare înaintea scaunului de domnie şi înaintea Mielului,* ***îmbrăcaţi în haine albe****, cu ramuri de finic în mâini;”* (Apocalips 7 ;9).

Diavolul a dus întotdeauna o luptă împotriva hainei pe care Dumnezeu a propus-o omului şi pe care a purtat-o Isus şi atunci când nu a putut s-o desființeze a înlocuit-o cu o altă haină şi din acest punct de vedere Diavolul are o garderobă foarte bogată din care face propuneri oamenilor, haine la modă şi atrăgătoare, dar să fiți siguri că acolo nu veți găsi nici o „haină albă".

Mantia de Şinear

Biblia exemplifică în modul cel mai categoric, faptul că răul nu se poate uni cu binele şi că nu pot trăi împreună

***„Am văzut în pradă o manta frumoasă de Şinear**, două sute de sicli de argint, şi o placă de aur în greutate de cincizeci de sicli; le-am poftit, şi le-am luat; iată, sunt ascunse în pământ în mijlocul cortului meu, şi argintul este pus sub ele".* (Iosua 7;21). Este mărturisirea lui Acan ca urmare a interogatoriului lui Iosua ce caută o explicaţie privind înfrângerea lui Israel în faţa unei mici cetăţi numită Ai. Mantia de Şinear sau mantia babiloniană este o realitate, dar şi un simbol folosit de autorii Bibliei căci această haină are semnificaţii deosebit de profunde.

Ca să identificăm sensul acestui simbol, este indispensabil să-l examinăm în contextul „larg" al Bibliei, ce a dus la crearea ei şi de ce evenimente este legată această mantie, dar şi în contextul „restrâns", al cuceririi Ierihonului, atunci când această mantie reapare şi produce o atracţie irezistibilă lui Acan. Pentru a înţelege cine a creat mantia de Şinear şi de ce, trebuie să ne întoarcem din nou în Geneza, unde se prezintă ce aşteaptă Dumnezeu de la om.

Dumnezeu a creat pe oameni liberi și egali, astfel încât omul să nu aibă decât un singur stăpân, pe Dumnezeu. Relația între oameni trebuie determinată de legi care, odată respectate, permit tuturor să trăiască în pace și bună înțelegere. Este ceea ce realizează genealogia lui Set, cel ce l-a înlocuit pe Abel, ucis de fratele lui Cain, și drept binecuvântare a aplicării principiului binelui, descendenții lui Set au o viață foarte lungă de peste 900 de ani. Acest mod de trăire a moralității în conformitate cu voința lui Dumnezeu este simbolizat prin haina albă. Este haina pe care o poartă îngerii necăzuți în păcat și pe care a purtat-o Isus.

Descendenții lui Cain, urmează principiul răului înstituit de Cain, genealogia lui Cain este dominată de violență, crimă și o structurare ierarhică a societății unde șeful, cel din vârful piramidei, stabilește legile, iar supușii trebuie să le urmeze. Și cum binele nu poate conviețui cu răul, unirea celor două genealogii merge spre autodistrugere, care este reprezentată prin potop. Este motivul pentru care în Împărăția cerurilor, răul nu poate intra și este și motivul pentru care Împărăția cerurilor este singura care va dura veșnic.

Un nou început are loc prin Noe, singurul om neprihănit în lumea ce devenise lumea răului, un început ce trebuia să fie a unei societăți conform așteptărilor lui Dumnezeu. Din nefericire Noe, își plantează o vie, își face vin, se îmbată și sub influiența băuturii își dezbracă „haina albă" datorită căreia a fost ales să supraviețuiască potopului și este văzut în mod cu totul întâmplător de fiul său Ham, care previne pe frații săi de situația în care se găsea Noe. Dezbrăcarea hainei simbolizează renunțarea la moralitate și este și motivul pentru care învățătura Bibliei este împotriva consumului de băuturi alcoolice, care afectează capacitatea omului de a discerne binele de rău.

Noe este îmbrăcat de fiii lui, dar „dezbrăcarea" nu este lipsită de consecințe; trezit din beție, ca o consecință a dezbrăcării și deci, lipsei de discernământ, nu-și recunoaște greșeala și pronunță un blestem asupra lui Canaan, fiul lui Ham și nepotul său, pe care îl destină să fie robul fraților lui, punând astfel bazele aceleași societăți din care a ieșit și pe care trebuia s-o transforme conform voinței lui Dumnezeu. *„Noe s-a trezit din amețeala vinului, și a aflat ce-i făcuse fiul său cel mai tânăr. Si a zis: « Blestemat să fie Canaan! Să fie robul robilor fraților lui! »"* (Gen.9 ;24,25). Se pare că haina pe care Noe o îmbracă nu mai este haina albă a dreptății și egalității între oameni, ci haina generației potopului, a ideologiei dezvoltată de Cain și descendenții lui.

Atunci când ți se spune că tu vei fi robul fraților tăi este numai normal să faci totul ca aceasta să nu se întâmple. Dacă tot trebuie să fie societate piramidală în care unii trebuie să fie sus, iar alții robi, de ce să fiu eu robul și să nu fiu eu stăpânul, așa că nu este de mirare că descendenții lui Ham nu numai că nu au devenit sclavi, dar ei au devenit stăpâni de vază dintre care un nepot al lui Ham pe nume Nimrod a fost cel mai vestit, el a fost cel ce a construit cetatea Babel, devenită mai târziu Babilon și a pus bazele societății piramidale simbolizată prin turnul Babel în țara Șinear.

« Cuș a născut și pe Nimrod: el este acela care a început să fie puternic pe pământ. El a fost un viteaz vânător înaintea Domnului; iată de ce se zice: „Ca Nimrod, viteaz vânător înaintea Domnului." ***El a domnit la început peste Babel****, Erec, Acad și Calne*, ***în țara Șinear.*** » (Gen.10 ;8-10). Sunt descendenții lui Ham care au populat țara Canaanului, s-au îndepărtat de Dumnezeu

şi au dezvoltat un alt mod de moralitate, aceea impusă de şef şi care este în slujba celui ce este în vârful piramidei. În această societate problemele se rezolvă prin violenţă şi este cel ce are cuţitul cel mai lung sau buzduganul cel mai mare care are dreptate. Stăpânul nu mai este Dumnezeu, omul se pune în locul lui Dumnezeu, iar Dumnezeu este înlocuit cu idoli făcuţi de mâna omului, care sunt în slujba celui ce are puterea. Moralitatea aceasta instituită de cel ce este la putere este simbolizată în Biblie de „mantia de Şinear" sau „mantia babiloniană", iar cel ce o poartă sau doreşte să o poarte este cel ce adoptă o astfel de moralitate. Este o ideologie pe care Biblia o denunţă şi atrage atenţia asupra pericolului unui astfel de mod de gândire care duce la violenţă, suferinţă, asuprire şi moarte.

Abraam, care este un descendent al lui Sem, primul născut al lui Noe, este chemat de Dumnezeu şi trimis în Canaan, ţara descendenţilor lui Ham, ţara „mantiei de Şinear" pentru a le face cunoscută „haina albă" a lui Dumnezeu, haina care permite oamenilor să trăiască în pace şi bună înţelegere, bunăstare şi fericire, simbolizate prin „laptele şi mierea" ce vor curge în această ţară. *«Domnul zisese lui Avram: „Ieşi din ţara ta, din rudenia ta, şi din casa tatălui tău, şi vino în ţara pe care ţi-o voi arăta. Voi face din tine un neam mare, şi te voi binecuvânta; îţi voi face un nume mare, şi vei fi o binecuvântare. Voi binecuvânta pe cei ce te vor binecuvânta, şi voi blestema pe cei ce te vor blestema; şi **toate familiile pământului vor fi binecuvântate în tine."*** » (Gen.12;1-3). Chemarea în Canaan, „ţara pe care ţi-o voi arăta", este nu numai în interesul şi spre fericirea lui Abraam, ci şi a popoarelor Canaanului, căci nu înteleg cum binecuvântarea lor se putea face prin masacrarea lor. În întâlnirea celor două haine era numai normal ca oamenii, ce sunt fiinţe dotate cu inteligenţă şi raţionalitate

să o aleagă pe cea care le aduce fericirea, bunăstarea şi o viaţă lungă. Cum se face că atunci când omului i se oferă tot ce poate fi oferit pentru a face o alegere bună, omul alege întotdeauna răul? Este o întrebare pe care prin intermediul textului biblic Dumnezeu şi-o pune şi aşteaptă ca omul să şi-o pună şi el şi să dea un răspuns.

În ce măsură Abraam şi descendenţii lui au fost dispuşi să îndeplinească acest plan, este simbolizat prin foametea care apare, nicidecum întâmplător, în timpul fiecarei generaţii, atât a lui Abraam, cât şi a lui Isaac şi a lui Iacov şi de fiecare dată soluţia a fost părăsirea misiunii date şi fuga spre altă societate piramidală cum era cea a Egiptului. Bineînţeles că se consideră că refugiul în Egipt era o necesitate, aşa cum şi vânzarea lui Iosif ca sclav era o necesitate, căci cum ar fi supravieţuit ei altfel dacă refugiul sau vânzarea lui Iosif în Egipt nu ar fi avut loc, dar întrebarea este: cum se face că popoarele Canaanului care nu cunoşteau pe Dumnezeu, nu aveau asigurarea protecţiei Lui, au supravieţuit acestor perioade de foamete şi nu au găsit necesar să se refugieze în altă parte şi Abraam cu descendenţii lui care erau în atenţia deosebită a lui Dumnezeu, nu ar fi supravieţuit? Există întotdeauna un „bun" pretext pentru cei ce au misiunea să prezinte şi să poarte haina albă a lui Dumnezeu să nu o prezinte sau să poarte mantia de Şinear.

Aşa a fost şi în cazul fiilor lui Iacov, atunci când sora lor Dina, s-a căsătorit cu Sihem, fiul regelui Sihemului şi când toată cetatea a hotărât să se închine adevăratului Dumnezeu şi să poarte „haina alba", numai că a treia zi după ce s-au circumcis, echivalentul botezului în creştinism, fiii lui Iacov *„Simeon şi Levi, fraţii Dinei, şi-au luat fiecare sabia, s-au năpustit asupra cetăţii, care se credea în linişte, şi au ucis pe toţi bărbaţii"*.(Gen.

34;25). Cum ar fi putut familia lui Iacov să prezinte o „haină" pe care ei înşişi nu o cunoşteau şi nu o purtau?

Întrucât nu au putut să se ocupe de „îmbrăcarea" canaaniţilor, s-au ocupat de „dezbrăcarea" lor şi la figurat, dar şi la propriu, aşa cum textul o sugerează destul de explicit: *„Fiii lui Iacov* ***s-au aruncat asupra celor morţi,*** *şi au jefuit cetatea, pentru că necinstiseră pe sora lor. Le-au luat oile, boii şi măgarii, tot ce era în cetate şi ce era pe câmp; le-au luat ca pradă de război toate bogăţiile, copiii şi nevestele, şi tot ce se găsea în case."* (Gen. 34 ;27-29). Dezbrăcarea morţilor era o practică curentă căci hainele nu erau făcute de maşini ca în zilele de azi, iar confecţionarea unei haine cerea mult efort şi timp, dar în contextul respectiv are şi un aspect simbolic. Deşi Iacov nu este la curent de intenţia fiilor lui şi dezaprobă actul lor, el are o mare responsabilitate în ceea ce s-a întâmplat căci nu a promovat „haina albă" nici el în familia lui şi lasă chiar impresia că era adeptul „hainei babiloniene" cu care consideră că merită să fie îmbrăcat fiul său iubit, Iosif.

« Israel iubea pe Iosif mai mult decât pe toţi ceilalţi fii ai săi, pentru că îl născuse la bătrâneţe; şi i-a făcut o ***haină pestriţă***. (Gen. 37 ;3). Deşi acest detaliu pare lipsit de importanţă, această haină ce-l deosebeşte de fraţii săi, este la originea sclaviei poporului Israel căci este momentul când fraţii Lui Iosif încep să-l urască. *„Fraţii lui au văzut că tatăl lor îl iubea mai mult decât pe ei toţi, şi au început să-l urască. Nu puteau să-i spună nici o vorbă prietenească."* (Gen. 37 ;4). Se pare că această haină odată îmbrăcată te face să-ţi schimbi viziunea privind semenii din jurul tău, pe care, găseşti normal să-i vezi plecându-se în faţa ta, este ceea ce sugerează visele lui Iosif.

Sclavia nu a fost ca o catastrofă naturală ce nu putea fi evitată, ci a fost o alegere deliberată. Dacă la primele două

generații, Abraam și Isaac, Dumnezeu a intervenit pentru ai aduce înapoi în țară făgăduită pe care o părăsiseră sub pretextul foametei, la a treia și a patra generație, adică în cazul lui Iacov și fiilor lui, Dumnezeu le respectă alegerea. Care a fost motivația lui Iacov pentru a-i face lui Iosif o asemenea haină, se înțelege privind în contextul povestirii. Trebuie să facem bine diferența între haina fizică și haina ca simbol sau „haina morală", așa cum am numit-o. Iosif primește o haină fizică de model babilonian, dar ce urmează demonstrează că Iosif o adoptă și ca haină morală atunci când visează în două rânduri ca frații lui să se prosterne în fața lui, iar în al doilea vis, inclusiv tatăl și mama lui.

Frații lui Iosif nu purtau haină fizică babiloniană, dar din evenimentele privind cetatea Sihem arată că erau adepții ei, iar în lumea mantiei babiloniene, unul trebuia să fie șeful, iar ceilalți supușii. Mai este de mirarea de ce haina oferită de Iacov lui Iosif, a creat o astfel de reacție în rândul fraților lui încât au fost gata să-și ucidă propriul frate?

Ceea ce motivează și condiționează relația omului cu Dumnezeu în vechiul Israel ca și în creștinism de altfel, este moștenirea pe care Dumnezeu a promis-o celor ce vor purta „haina albă", în cazul lui Israel, această moștnire este „țara unde curge lapte și miere". Problema este că pentru a curge laptele și mierea, oamenii trebuie să adopte moralitatea pe care o cere Dumnezeu, adică să poarte haina Lui. Israel reține destul de ușor promisiunea, dar are o adevărată problemă pentru a reține condiția acestei promisiuni, căci în țara unde se poartă „haina babiloniană" în loc de lapte și miere, curge sânge și curg lacrimi. Iacov face experiența amară, când i se aduce haina vărgată a lui Iosif, înmuiată în sânge, care se amestecă cu lacrimile lui.

« Iacov a cunoscut-o, şi a zis: „Este haina fiului meu! O fiară sălbatică l-a mâncat! Da, Iosif a fost făcut bucăţi!" Şi şi-a rupt hainele, şi-a pus un sac pe coapse, şi a jelit multă vreme pe fiul său. Toţi fiii şi toate fiicele lui au venit ca să-l mângâie; dar el nu voia să primească nici o mângâiere, ci zicea: „Plângând mă voi pogorî la fiul meu în locuinţa morţilor." Şi plângea astfel pe fiul său. » (Gen. 37 ;33-35).

De ce în Canaan ideea ca Iosif să poarte „mantia de Şinear" le-a produs un asemenea sentiment de ură fraţilor lui, ce a putut merge pană la crimă, iar atunci când Iosif o purta în Egipt, le-a declanşat un sentiment de dragoste frăţească irezistibilă încât au părăsit Canaanul pentru a trăi alături de el în Egipt? Intrarea în robia egipteană este un proces bogat ilustrat prin experienţa lui Iosif şi a fraţilor lui, iar autorul textului foloseşte şi alte simboluri pentru a explica drumul spre sclavie, cum ar fi cel al pâinii, care va fi discutat ulterior la „Miracolul pâinilor".

Moise, face şi el experienţa hainei violenţei şi puterii pe care o avea în Egipt unde ocupa un loc important în piramida puterii, dar Moise are un parcurs exact invers decât al lui Iosif, căci această mentalitate promovată de instituţiile puterii din toate timpurile produce suferinţă şi nefericire, încât Moise abandonează Egiptul şi îmbracă haina de păstor. După 400 de ani de robie, Dumnezeu intervine pentru a elibera pe Israel în ideea de a-şi relua misiunea ce a fost dată părintelui lor, Abraam. Îmi permit să prezint în câteva cuvinte exodul din perspectiva acestui simbol al hainei.

Iosif este dezbrăcat de două ori, odată de fraţii lui, când i se ia „mantia de Şinear" şi este vândut ca sclav şi a doua oară de soţia lui Potifar când este lăsat gol şi făcut responsabil de ceea ce nu a făcut. Sclavul este o proprietate a stăpânului şi asemenea

unui animal de muncă nu i se cere moralitate, ci i se cere ascultare. Sclavul este vinovat nu când face ceva rău, ci când nu-şi ascultă stăpânul. Deşi este făcut sclav şi este în slujba lui Potifar, Iosif încearcă să-şi păstreze moralitatea şi să decidă el ce este bine şi ce este rău. Iosif se comportă cu soția lui Potifar conform normelor de moralitate, însă stăpîna îi reaminteşte prin dezbrăcarea lui că un sclav nu are dreptul la moralitate, ci are obligația ascultării. Este şi adevăratul motiv pentru care Iosif este pus în închisoare, căci la un sclav nu se apreciază moralitatea, ci ascultarea. Din punct de vedere al „hainei morale", sclavul este dezbrăcat, deci gol.

Dumnezeu ne-a creat ca ființe libere, cu moralitate, Dumnezeu nu ne doreşte sclavii Lui, nu ne cere ascultare, ci ne cere să-l alegem ca ființe libere prin facerea a ceea ce este bine. Ieşirea din robie trece inevitabil prin deşert, căci sclavul căruia i se cerea mai înainte ascultare trebuia să învețe libertatea de a alege numai ce este bine, altfel spus, sclavul trebuia înainte de toate „îmbrăcat" cu haina moralității lui Dumnezeu, ceea ce are loc pe muntele Sinai, unde Moise le aduce legea celor 10 porunci, scrise „cu degetul lui Dumnezeu". Această lege exprimă limitele moralității ce nu trebuie depăşite, adică acolo unde începe libertatea altuia. Sunt aceste legi care odată respectate permit unei comunități să trăiască în bună înțelegere pace şi porsperitate. *„le-a zis: „Puneți-vă la inimă toate cuvintele pe care vă jur astăzi să le porunciți copiilor voştri, ca să păzească şi să împlinească toate cuvintele legii acesteia. Căci nu este un lucru fără însemnătate pentru voi;* ***este viața voastră****, şi prin aceasta vă veți lungi zilele în țara pe care o veți lua în stăpânire, după ce veți trece Iordanul ».* (Deut. 32:46-47). *„Să păziți legile şi poruncile Mele: omul care le va împlini,* ***va trăi prin ele****. Eu sunt Domnul!"* (Lev. 18:5).

În ce măsură au fost dispuşi să aplice aceste legi ce reprezentau „haina lui Dumnezeu” şi să le transmită descendenţilor lui Ham, adepţii şi purtătorii „mantiei de Şinear”, este cât se poate de clar exemplificat. Din experienţa ieşirii din Egipt, a plăgilor şi trecerii Mării Roşii, poporul Israel nu a învăţat practic nimic, că ceea ce nu poate face omul, face Dumnezeu, că în acest proces omul are partea lui de făcut, iar Dumnezeu îşi face partea Lui, că omul nu trebuie să se substituie lui Dumnezeu cu atât mai mult atunci când consideră că ideea lui este mai bună decât a lui Dumnezeu. Atunci când erau urmăriţi de armata egipteană, nimeni nu le-a cerut să ia armele şi nici nu a fost nevoie să o facă pentru că Dumnezeu se ocupa de ceea ce nu poate face omul. Dumnezeu nu i-a scos din Egipt pentru a-i îmbrăca în haina babiloniană, haina violenţei şi a criminalilor, ci să-i îmbrace în haina albă, haina moralităţii, a respectului faţă de semen şi a unei vieţuiri în bună înţelegere.

Ajunşi la hotarele Canaanului, hotărăsc că este mai bine să folosească sabia ca argument decât „haina lui Dumnezeu” şi deşi au fost preveniţi să nu o facă pentru că Dumnezeu nu este cu ei, au făcut experienţa unei înfrângeri dureroase, aşa că Dumnezeu îi întoarce din nou în pustie pentru un instructaj mult mai prelungit, în speranţa că ceea ce n-au învăţat în 40 de zile, vor învăţa în 40 de ani.

Reveniţi la hotarele Canaanului, două evenimente miraculoase au loc, şi au o semnificaţie deosebită în ceea ce aşteaptă Dumnezeu de la Israel.

Primul eveniment are loc la traversarea Iordanului, când cei doisprezece bărbaţi, câte unul din fiecare seminţie, ce purtau chivotul în care erau tablele legii, urmat de întregul popor au atins apa Iordanului cu piciorul, Iordanul s-a despicat în două,

lăsând tot poporul să traverseze ca pe uscat. Fiecare seminție are un reprezentant ca martor al unui miracol ce trebuia să le întărească încrederea că Dumnezeu intervine acolo unde posibilitătile omenești sunt depășite. Așa cum Marea Roșie s-a despicat făcând posibilă trecerea poporului pe când era urmărit de armata egipteană, tot astfel, Iordanul și se subînțelege că orice barieră naturală, va fi înlăturată pentru ca „haina albă" ce era reprezentată de legea morală din chivot să poată ajunge la cunoștința popoarelor Canaanului. Elementul-cheie pentru cucerirea popoarelor Canaanului și a lumii întregi era în chivot și era această lege, care era soluția pentru rezolvarea neînțelegerilor popoarelor păgâne ce nu aveau altă soluție decât violența. *„Iată,* ***chivotul legământului Domnului întregului pământ*** *va trece înaintea voastră în Iordan"* (Iosua 3:11). Referirea la „întreg pământul" arată că legea respectivă nu a fost destinată numai poporului Israel, așa cum se susține în unele biserici, care caută o lărgire cât mai mare a limitelor moralitații cerute de Dumnezeu pentru a prezenta o religie cât mai atractivă și libertină. Acestei noi generații, crescută în pustie, ce nu trăise personal traversarea Mării Roșii, i se oferă aceeași experiență a traversării miraculoase așa încât Dumnezeu îi pregătește cum nu se poate mai bine pentru a aborda cucerirea Canaanului în modul în care Dumnezeu voia să aibă loc.

Al doilea eveniment are loc la zidurile cetații Ierihon, ziduri considerate indestructibile ținând cont de mijloacele tehnice din vremea aceea, acolo unde un alt eveniment miraculos are loc, din nou în prezența aceluiași chivot, purtat de șapte preoți. *„Șapte preoți să poarte înaintea chivotului șapte trâmbițe de corn de berbec; în ziua a șaptea, să înconjurați cetatea de șapte ori, și preoții să sune din trâmbițe. Când vor suna lung din cornul de ber-*

bec, şi când veţi auzi sunetul trâmbiţei, tot poporul să scoată mari strigăte. Atunci zidul cetăţii se va prăbuşi, şi poporul să se suie, fiecare drept înainte." (Iosua 6 ;4-5). Preoţii, erau toţi din seminţia lui Levi care nu a primit moştenire pentru că moştenirea lor a fost instruirea poporului în respectarea legilor date. Altfel spus, preoţii aveau datoria „îmbrăcării" poporului cu haina albă propusă de Dumnezeu, atât a poporului Israel, dar şi a popoarelor idolatre ale Canaanului. Prăbuşirea zidurilor Ierihonului fără nicio forţă omenească exprimă ideea că orice barieră omenească nu putea face obstacol în prezentarea a ceea ce era în chivot. Din nou, nu trebuie să confundăm simbolul cu obiectul, căci nu chivotul ca obiect avea puteri miraculoase aşa cum nici materialul din care era confecţionată haina lui Isus nu avea nicio putere miraculoasă, ci ceea ce simboliza chivotul şi haina lui Isus.

Trebuie precizat că Iosua trimisese iscoade în cetatea Ierihonului pentru a studia punctele slabe şi moralul locuitorilor Ierihonului. Cei doi spioni sunt găzduiţi de prostituata Rahav care le face un raport foarte detaliat, că locuitorii Ierihonului sunt tetanizaţi de frică în faţa lui Israel, că sunt la curent de minunea privind trecerea mării Roşii şi că recunosc că Dumnezeul lui Israel este singurul Dumnezeu.

„Şi le-a zis: „Ştiu că Domnul v-a dat ţara aceasta, căci ne-a apucat groaza de voi, şi toţi locuitorii ţării tremură înaintea voastră. Fiindcă am auzit cum, la ieşirea voastră din Egipt, Domnul a secat înaintea voastră apele mării Roşii, şi am auzit ce aţi făcut celor doi împăraţi ai Amoriţilor dincolo de Iordan, lui Sihon şi Og, pe care i-aţi nimicit cu desăvârşire. De când am auzit lucrul acesta, ni s-a tăiat inima, şi toţi ne-am pierdut nădejdea înaintea voastră; ***căci Domnul, Dumnezeul vostru, este Dumnezeu sus în ceruri şi jos pe pământ"***. (Iosua 2:9-11). Conform declara-

țiilor lui Rahav, poporul este dispus să capituleze și să accepte ca Dumnezeu pe Dumnezeul lui Israel. Este o situație similară cu căsătoria lui Dina, fiica lui Iacov, cu Sihem, fiul lui Hamor.

Două popoare ce prezentau haine diferite și ce fuseseră separate de ziduri indestructibile care se dărâmaseră ca prin minune, erau față în față. Bineînțeles, mă refer nu la hainele fizice în care erau îmbracăți și care le permitea fiecăruia să identifice cui să-i spintece burta, ci la moralitatea și modul de a înțelege viața, pe care fiecare trebuia să o propună adversarului.

În interiorul cetății, erau adepții și adoratorii „mantiei de Șinear", ce reprezenta idolatria, violența, asuprirea, moralitatea inițiată de Cain și adoptată de Ham, de nepotul său Nimrod și de descendeții lui din țara Canaanului. În mod similar cu genealogia lui Cain, în genealogia lui Ham, nu cunoaștem vârstele descendenților, căci genealogia lor urmează ideologia violenței și răului care este în detrimentul vieții.

În exterior, erau descendenții lui Set, primul născut al lui Noe, a cărui descendență până la Abraam, în mod similar cu genealogia lui Sem, trăiesc vârste foarte înaintate de câteva sute de ani, ceea ce sugerează că au adoptat ideologia binelui, iar facerea binelui este recompensată printr-o viață foarte lungă. Descendenții lui Abraam, deși au abandonat ideologia binelui, după ieșirea din robie și un instructajul prelungit făcut în pustie, sunt chemați a purta „haina albă" a moralității lui Dumnezeu ce era reprezentată de legea existentă în chivot. Misiunea lor era de asemenea de a prezenta această „haină albă" celor din Ierihon ca aceștia să o adopte.

Cum și-a îndeplinit poporul Israel misiunea ce a fost încredințată lui Abraam și pentru care au fost instruiți 40 de ani în pustie, este reprezentată prin „păcatul lui Acan" sau „mantia de

Șinear". « *Au pus mâna pe cetate, şi au nimicit-o cu desăvârşire, trecând prin ascuţişul sabiei tot ce era în cetate, bărbaţi şi femei, copii şi bătrâni, până la boi, oi şi măgari.* » (Iosua 6 ;21). Dacă în cazul cetății Sihem, toți bărbații au fost uciși, iar femeile și copiii au fost luați ca sclavi de către fiii lui Iacov, în cazul Ierihonului, Iosua nu face nici un prizonier, nici chiar pe copiii mici.

Cine a adoptat haina cui? Această violență extremă când legea ce o purtau în chivot spunea fără echivoc, „să nu ucizi", exprimă de fapt că Israel a adoptat „mantia de Șinear" și nici unui locuitor al cetății nu i s-a lăsat posibilitatea de a adopta „haina albă" propusă de Dumnezeu. Dumnezeu nu impune nimănui haina Sa, ci așteaptă ca fiecare să o aleagăîn mod liber. Este adevărat că morții nu o pot alege.

Am auzit frecvent explicații de la cei ce învață pe alții înțelegerea textului biblic, că locuitorii Canaanului erau atât de decăzuți, încât Dumnezeu a ales să fie macelăriți pentru că nu mai putea să se facă nimic bun din ei, nici chiar din copiii ce alăptau, iar agumentul principal era că populația Canaanului se dăduse la așa numita „prostituție sacră". Cum se face atunci că a fost salvată numai cea mai prostituată dintr-un popor prostituat?

Dacă prostituatei Rahav și familiei ei i s-a lăsat posibilitatea de a-și schimba haina, a fost nu pentru că Rahav a fost mai bună decât ceilalți locuitori ai Ierihonului, ci după cum spune textul, pentru că ascunsese pe iscoadele trimise de Iosua. *„Iosua a lăsat cu viață pe curva Rahav, casa tatălui ei, și pe toți ai ei; ea a locuit în mijlocul lui Israel până în ziua de azi,* ***pentru că ascunsese solii****, pe care-i trimisese Iosua să iscodească Ierihonul".* (Iosua 6:25).

Această « față în față » între Israel și Canaaniți, care este prezentată la intrarea în Canaan și în care Dumnezeu înlătu-

ră barierele între cele două popoare, reprezintă confruntarea a două ideologii, cea care este folosită de oameni în care problemele ce intervin sunt rezolvate prin violență și care este reprezentată de „mantia de Șinear" și ideologia lui Dumnezeu, reprezentată de legile ce definesc moralitatea din punctul de vedere al lui Dumnezeu, fără crime, furt, adulter, minciună etc. și care este reprezentată de „haina alba" ce trebuia sa fie purtată de Israel și prezentată popoarelor Canaanului.

Ce haină a biruit în această confruntare? Oricât de straniu poate să pară, dar deși locuitorii Ierihonului au fost măcelăriți cu desăvârșire, femei, copii și bătrâni, cea care a biruit a fost haina canaaniților pe care a îmbrăcat-o și a purtat-o Israel. Păcatul lui Acan ce constă în păstrarea „mantiei de Șinear" exprimă în realitate alegerea întregului Israel de a refuza haina albă propusă de Dumnezeu și de a alege mantia de Șinear cu tot ce aduce ea, adică aur și argint. Trebuie remarcat că din acest moment intervențiile miraculoase ale lui Dumnezeu, cum sunt secarea Iordanului și căderea zidurilor Ierihonului, nu mai au loc, căci Israel a ales metoda „mantiei de Șinear", iar atunci când Iosua este învins în fața cetății Ai de un număr mic de oameni i se arată că cel ce alege mantia de Șinear nu mai poate conta pe ajutorul lui Dumnezeu.

Condamnarea și omorârea cu pietre a lui Acan și a familiei lui, inclusiv a băieților și fetelor ce le avea, exprimă lipsa de luciditate a lui Iosua și a poporului în care masacrarea copiilor alături de adulți devenise la ordinea zilei și nu a ameliorat în nimic relația cu Dumnezeu, căci cei ce au omorât pe Acan și familia lui purtau ei înșiși împreună cu Iosua mantia de Șinear. Israel nu putea să transmită locuitorilor Canaanului o haină pe care ei înșiși nu o purtau.

Biblia exemplifică în modul cel mai categoric, faptul că răul nu se poate uni cu binele şi că nu pot trăi împreună. Cine îşi imaginează că va intra în Împărăţia cerurilor făcând răul, cu toate spovedaniile, pelerinajele, penitenţele, darurile şi zecimile sau credinţa în jertfa ispăşitoare a lui Isus, se înşală singur. Aşa cum în întâlnirea celor două linii genealogice, a lui Cain, cei ce au ales haina răului şi violenţei, şi a lui Sem, ce aleseseră haina binelui şi a vieţii, a câştigat haina violenţei ce a dus la o societate distructivă şi autodistructivă simbolizată de generaţia Potopului, tot astfel în întâlnirea celor două moduri de viaţă şi moralităţi, cea a locuitorilor Canaanului simbolzată de haina de Şinear şi cea a lui Israel, simbolizată de haina albă a lui Dumnezeu, cea care a câştigat a fost mantia de Şinear.

Cu o anumită ocazie a fost adusă în faţa lui Isus o femeie ce fusese prinsă în adulter, pentru a fi omorâtă cu pietre. Învăţătura lui Isus este că răul se combate prin a nu-l face şi nicidecum prin omorârea individului, căci cei ce iau viaţa unei persoane au deja răul pe care vor să-l combată în ei înşişi.

Cum şi-a îndeplinit Israel misiunea faţă de popoarele Canaanului este exprimată chiar de Iosua la sfârşitul campaniei de cucerire a ţării promise.

«Când i-a trimis Iosua la corturile lor, i-a binecuvântat, şi le-a zis: „Voi vă întoarceţi la corturile voastre cu mari bogăţii, cu foarte multe turme, şi cu o mare mulţime de ***argint, de aur, de aramă, de fier, şi de îmbrăcăminte.*** *Împărţiţi cu fraţii voştri prada luată de la vrăjmaşii voştri."* » (Ios.22 ;8).

În realitate, Israel după ce a măcelărit pe canaaniţi nu a făcut decât să dezbrace morţii, să le poarte hainele şi la propriu şi la figurat, adică şi hainele fizice şi hainele morale. Mantia de Şinear, aduce multe bogăţii, aur şi argint, aşa cum a recunoscut

Acan, însă ceea ce este luat prin violență nu îmbogățește, iar la un moment dat va veni un altul îmbrăcat cu această mantie, înarmat cu un buzdugan mai mare sau un cuțit mai lung, va omorî femei, copii și bătrâni și va lua tot ce posedă aceştia căci asta este ideologia răului simbolizată de această haină.

Istoria fiilor lui Iacov cu masacrul cetății Sihem ce i-a dus în robia egipteană nu face decât să se repete, dar la o scară mult mai mare. Abandonarea credinței în Dumnezeu și alipirea de idoli a lui Israel, urmate de robiile babiloniană și asiriană nu sunt decât o confirmare a acestui mod de funcționare a răului. Spirala răului poate fi oprită numai prin facerea de bine și prin principiul Bibliei enunțat de Isus de a răspunde răului prin bine, care este exemplificat și în Vechiul Testament.

Biblia raportează un caz de vindecare de lepră în Vechiul Testament, pe vremea proorocului Elisei. *Naaman, căpetenia oștirii împăratului Siriei, avea trecere înaintea stăpânului său și mare vază; căci prin el izbăvise Domnul pe sirieni. Dar omul acesta tare și viteaz era lepros.* (2 Regi 5 ;1) Împăratul Siriei, se adresează omologului său din Israel pentru rezolvarea cazului lui Naaman.

Lepra este prezentată ca parte vizibilă a bolii morale, iar boala cea mai gravă de care era atins Naaman, căpetenia oștirii siriene, era violența. Fetița israelită care devenise sclavă lui nu ajunsese întâmplător la el printr-un gest caritativ, ci foarte probabil că părinții ei fuseseră omorâți chiar de el. Era practica vremii ca atunci când un popor învingea un altul, masacra toți bărbații, iar copiii erau luați ca sclavi. Excepție făceau israeliții care nu aveau voie să facă sclavi prin legile date de Moise, așa că masacrau și copiii și rezolvau în acest fel problema.

Reacția împăratului lui Israel arată ca gândirea lui era absolut identică cu a sirienilor și că la violență trebuie să răspunzi cu violență.

Chiar o fetiță israelită făcută sclavă la sirieni era mai la curent de soluția pe care o are Dumnezeu privind boala violenței, decât împăratul lui Israel. Este o situație care dă de gândit și exemplifică expresia « adevărul vine din gura copiilor ».

Soluția vindecării pe care i-o dă Elisei, este spălarea de șapte ori în apa Iordanului spre surprinderea lui Naaman, care după înțelegerea lui, vindecarea se face prin punerea mâinii și invocarea lui Dumnezeu. *Naaman s-a mâniat și a plecat, zicând: „Eu credeam că va ieși la mine, se va înfățișa el însuși, va chema Numele Domnului Dumnezeului lui, își va duce mâna pe locul rănii și va vindeca lepra."* (2 Regi 4 ;11).

Sunt puse în paralel două moduri de înțelegere ale vindecării. Cea propusă de Elisei, în care boala este rezolvată prin renunțarea la violență și păcat, iar spălarea era un ceremonial similar cu botezul în Noul Testament, care reprezenta adoparea moralității conforme cu voința lui Dumnezeu, și cel al lui Naaman care era un fel de « hocus-pocus » al divinității pentru a-i rezolva problema prin magie. Aceste două moduri de înțelegere exprimă și două tipuri de relație pe care omul le stabilește cu divinitatea. În primul caz, omul se pune în slujba divinității, iar rezolvarea problemelor este o consecință a adoptării voinței lui Dumnezeu, iar în al doilea caz, divinitatea se pune în slujba omului și-i rezolvă problema la cerere.

Autorii Bibliei folosesc frecvent imagini pentru a sugera o învățătură. Faptul că Elisei nu se prezintă în fața lui Naaman, exprimă faptul că el nu este decât un mesager ce transmite voia lui Dumnezeu. Naaman venise cu zece mantii de Șinear și cu

aurul şi argintul asociat acestora. *Şi împăratul Siriei a zis: „Du-te la Samaria, şi voi trimite o scrisoare împăratului lui Israel." A plecat, luând cu el zece talanţi de argint, şase mii de sicli de aur şi* ***zece haine de schimb****.* (2 Regi 5 ;5).

Nu întâmplător Elisei nu a acceptat niciun dar din partea lui Naaman, căci mantiile de Şinear cu care venise Naaman trebuiau aruncate la gunoi. Ceea ce i se poropune lui Naaman este haina albă a moralității conforme voinței lui Dumnezeu pe care Naaman o acceptă.

Acceptarea ceremonialului spălării presupune înainte de toate dezbrăcarea de haina violenţei şi a mantiei de Şinear cu care era îmbrăcat Naaman, este echivalentă cu acceptarea de a se închina lui Dumnezeu şi numai Lui şi de a trăi conform voinței lui Dumnezeu. *S-a coborât atunci şi s-a cufundat de şapte ori în Iordan, după cuvântul omului lui Dumnezeu; şi carnea lui s-a făcut iarăşi cum este carnea unui copilaş, şi s-a curăţat.* (2 Regi 5 ;14).

Vindecarea fizică este întotdeauna concomitentă cu vindecarea morală, căci nu întâmplator este menționat că Naaman a decis să se închine numai lui Dumnezeu. *Atunci Naaman a zis: „Fiindcă nu vrei să primeşti tu, îngăduie să se dea robului tău pământ cât pot duce doi catâri; căci robul tău nu mai vrea să mai aducă altor dumnezei nici ardere de tot, nici jertfă, ci va aduce numai Domnului."* (2 Regi 5 ;17).

În timp ce Naaman era vindecat de lepra ce pusese stăpânire pe el, poporul Israel reprezentat aici de Ghehazi, care avea rețeta vindecării preferă să se închine mantiei de Şinear şi să-şi păstreze lepra.

Ghehazi, slujitorul lui Elisei, consideră că Dumnezeu trebuie comercializat. Dumnezeu este un bun personal al poporu-

lui Israel şi dacă cineva doreşte să beneficieze de serviciile Lui este numai normal să plătească proprietarului preţul cuvenit. *El a răspuns: «Totul este bine. Stăpânul meu mă trimite să-ţi spun: „Iată că au venit la mine doi tineri din muntele lui Efraim, dintre fiii prorocilor; dă-mi pentru ei, te rog, un talant de argint şi două haine de schimb."* » (2 Regi 5 ;22).

Ghehazi este un simbol al poporului Israel, al unui popor ce avea cunoştiinţa adevăratului Dumnezeu, a cărui închinare ar fi adus vindecarea, dar ei preferau să se închine mantiei de Şinear. Cel ce adoptă această haină, din punctul de vedere al Bibliei devine lepros. Ghehazii este şi simbolul multor biserici din toate timpurile ce comercializează credinţa în Dumnezeu pentru profitul celor ce slujesc instituţia religioasă. Această mentalitate de a se folosi de Dumnezeu în loc să se pună în slujba Lui a pus stăpânire pe farisei şi cărturari, iar acest derapaj a ajuns la un apogeu în timpul lui Isus.

Vindecarea lui Naaman de lepra lui nu l-a impresionat pe împăratul Siriei, care la scurt timp a declarat război lui Israel şi organiza în mod repetat ambuscade, unde să-i prindă pe israeliţi, dar Elisei îi făcea cunoscut împăratului lui Israel locul unde era organizată ambuscada. Întrucât împăratul lui Israel era prevenit, ambuscada sirienilor se întorcea contra lor, aşa că împăratul sirienilor a dedus că este un trădător printre ei. I s-a adus la cunoştinţă că proorocul Elisei ştie ce se vorbeşte în camera de culcare a împăratului, aşa că împăratul a dat ordin să îl aducă pe Elisei. O oaste puternică este trimisă pentru a-l captura pe Elisei, dar Elisei cere lui Dumnezeu să-i lovească cu orbire şi-i conduce în Samaria, unde sunt făcuţi prizonieri de împăratul lui Israel. *Sirienii s-au coborât la Elisei. El a făcut atunci următoarea rugăciune către Domnul: „Loveşte, rogu-Te, pe poporul acesta*

cu orbire." Şi Domnul i-a lovit cu orbire, după cuvântul lui Elisei. (2 Regi 6 ;18).

Orbirea de care sunt loviți cei ce poartă mantia de Şinear este această mentalitate ce consideră că violența rezolvă preblemele între oameni, când, în realitate nu face decât să le agraveze şi această mentalitate o au şi israeliții, deşi aveau toate instrucțiunile ce îi învățau contrariul.

Când au intrat în Samaria, Elisei a zis: « Doamne, deschide ochii oamenilor acestora să vadă! » Şi Domnul le-a deschis ochii şi au văzut că erau în mijlocul Samariei. (2 Regi 6 ;20). Când ochii li s-au deschis, au văzut şi înțeles că singura soluție de a stopa spirala răului nu este să întorci rău pentru rău, ci să întorci bine pentru rău, este ceea ce a explicat Elisei împăratului lui Israel.

Împăratul lui Israel, văzându-i, a zis lui Elisei: « Să-i măcelăresc? Să-i măcelăresc, părinte? » « Să nu-i măcelăreşti », a răspuns Elisei. « Obişnuieşti tu oare să măcelăreşti pe aceia pe care îi iei prinşi cu sabia şi cu arcul tău? Dă-le pâine şi apă, ca să mănânce şi să bea; apoi să se ducă la stăpânul lor. » Împăratul lui Israel le-a dat un prânz mare, şi ei au mâncat şi au băut; apoi le-a dat drumul, şi au plecat la stăpânul lor. ***Şi oştile sirienilor nu s-au mai întors pe ținutul lui Israel.*** (2Regi 6 ;21-23).

În ce masură Naaman a fost implicat în aceste evenimente, textul nu menționează decât că el a devenit un închinător al adevăratului Dumnezeu, dar ceea ce deducem este că un bine făcut nu rămâne niciodată nerăsplătit şi a întoarce bine pentru rău întrerupe spirala violenței declanşată de mantiile de Şinear, încât Israel a avut linişte din partea sirienilor. De alfel, dacă Israel ar fi făcut cunoscut pe adevăratul Dumnezeu popoarelor Canaanului, era cea mai bună soluție pentru a putea trăi în pace cu ei şi să evite toate războaiele distructive ce au avut loc.

Mantia de Șinear nu este decât o variantă a hainei murdare ce exprimă păcatul. Desigur în ochii oamenilor adepți ai puterii, violenței și asupririi ea este văzută ca o haină frumoasă și atrăgătoare, care îl pune în valoare pe cel ce o poartă, dar toți cei ce o acceptă devin slujitori ai Diavolului. Ceea ce a deranjat pe farisei a fost că Isus le-a demascat adevarata haină ce o purtau și că ei erau în slujba Diavolului.

Ucenicii au fost și ei atrași de haina ce te pune deasupra altora și-ți dă o poziție favorizată în ierarhia piramidei puterii și fiecare avea motive întemeiate și argumente că merită poziția cea mai de sus, însă Isus le-a explicat că orice formă de putere în societate vine de la cel rău și că singura putere care vine de la Dumnezeu este puterea de a servi, așa că cine vrea să fie mare, să fie slujitorul tuturor. *„Cel mai mare dintre voi să fie slujitorul vostru”.* (Mat.23 ;11).

Și lui Isus Diavolul i-a propus această haină care promite împărățiile acestei lumi și strălucirea lor numai că îmbrăcarea ei înseamnă închinarea la Diavol. *„Diavolul L-a dus apoi pe un munte foarte înalt, I-a arătat toate împărățiile lumii și strălucirea lor și I-a zis: «Toate aceste lucruri Ți le voi da Ție, daca Te vei arunca cu fața la pământ și Te vei închina mie. »”* (Mat.4 ;8-9). Pentru că a refuzat „haina de Șinear” oferită de Diavol, cei ce acceptaseră haina Diavolului l-au condamnat pe Isus la moarte. Este foate semnificativ că fariseiii îl acuză pe Isus că incită poporul la răscoală și violență și interzice plătirea birului la Cezar, fapte care îi caracterizau de fapt pe ei. *„Și au început să-L pârască, și să zică: «Pe omul acesta l-am găsit ațâțând neamul nostru la răscoală, oprind a plăti bir Cezarului, și zicând că el este Hristosul, Împăratul.»”* (Luc.23 ;2). Altfel spus, ei preferă să slujească mantiei Cezarului și nicidecum hainei lui Isus.

Elementul principal în acuzarea lui Isus a fost în realitate haina pe care o purta. Pentru că Pilat a constatat că acuzațiile erau false l-a trimis în Galilea unde Irod era administrator, pentru a se debarasa de acest caz, după afirmațiile evanghelistului Luca. Irod, a evaluat gestul lui Pilat ca un act de apreciere la adresa lui şi este evident că Irod se lasă influențat de farisei şi cărturari şi-l trimite înapoi la Pilat după ce-l îmbracă pe Isus cu o „mantie de Şinear", ca o probă că Isus proclamă violența şi revolta împotriva autorităților romane. *„Preoții cei mai de seamă şi cărturarii stăteau acolo, şi-L pârau cu înfierbântare. Irod, cu ostaşii lui de pază, se purtau cu El cu dispreț; şi, după ce şi-a bătut joc de El,* ***şi L-a îmbrăcat cu o haină strălucitoare,*** *L-a trimis înapoi la Pilat".* (Luc.23 ;10-11).

Pilat, după ce examinează din nou cazul, rămâne convins că Isus este nevinovat de acuzația care i se face, că mantia de Şinear cu care a fost îmbrăcat, nu este haina lui adevărată şi nu îl caracterizează. A-i pune cu forța pe umeri o mantie de Şinear, nu-i înlătură haina albă pe care o purta, de aceea evanghelistul Marcu dă un detaliu ce pare lipsit de importanță însă are o deosebită semnificație, aceea că haina albă, care caracterizează moralitatea lui Dumnezeu atunci când omul o acceptă, nu i-o poate lua nimeni cu forța. *„După ce şi-au bătut astfel joc de El,* ***L-au dezbrăcat de haina de purpură, L-au îmbrăcat în hainele Lui,*** *şi L-au dus să-L răstignească."* (Marcu 15 ;20).

Pilat pune înaintea poporului Israel posibilitatea de a alege ce haină vor să poarte şi să slujească: mantia de Şinear pe care o purta Baraba, sau haina albă purtată de Isus. Fariseii şi cărturarii îl acuză pe Isus de incitare la răscoală împotriva Cezarului, exact faptele pentru care fusese închis Baraba.

„La fiecare praznic al Paştelor, Pilat trebuia să le slobozească un întemnițat. Ei au strigat cu toții într-un glas: „La moarte cu

omul acesta, şi slobozeşte-ne pe Baraba!" Baraba fusese aruncat în temniţă pentru o răscoală, care avusese loc în cetate, şi pentru un omor". (Luc.23 ;17-19).

Nimic nu exemplifică mai bine confuzia şi iraţionalitatea celor ce se pun în slujba răului ca această alegere care este pusă în faţa poporului; aleg pe criminal şi-l tratează ca pe cel drept şi pe cel drept îl tratează ca pe criminal. Tâlharii l-au ales pe tâlhar, adică cei cu haina murdară, au ales haina cu care erau deja îmbrăcaţi. Haina albă a lui Isus nu prezenta nici un interes, era chiar o permanentă mustrare pentru ei, aşa a fost atunci şi aşa a rămas până în ziua de azi.

Mantia de Şinear, prezentă în Geneza este menţionată pe tot parcursul Bibliei ca fiind purtată de cei ce s-au pus în slujba Diavolului şi este regăsită în cartea Apocalipsei la cei ce o poartă şi afişeajază că sunt în slujba lui Dumnezeu. Această situaţie de a face răul şi a-l afişa ca fiind voia lui Dumnezeu, autorul textului o numeşte „curvie", a se pune în slujba lui Dumnezeu şi a sevi în realitate Diavolului. *Apoi, unul din cei şapte îngeri care ţineau cele şapte potire a venit de a vorbit cu mine şi mi-a zis: „Vino să-ţi arăt judecata curvei celei mari, care şade pe ape mari".* (Apoc. 17 ;1). Aceştia sunt reprezentaţi în mod simbolic de o femeie desfrânată ce poartă o mantie de Şinear cu toate accesoriile ei, aur, pietre scumpe şi mărgăritare, adică ceea ce propune Diavolul celor ce se pun în slujba lui. *Şi m-a dus, în Duhul, într-un pustiu. Şi am văzut o femeie şezând pe o fiară de culoare stacojie, plină cu nume de hulă, şi avea şapte capete şi zece coarne. Femeia aceasta era **îmbrăcată cu purpură şi stacojiu**; era împodobită cu aur, cu pietre scumpe şi cu mărgăritare. Ţinea în mână un potir de aur plin de spurcăciuni şi de necurăţiile curviei ei.* (Apoc. 17 ;3,4)

Toţi cei ce se străduiesc să-şi păstreze haina albă sunt preocuparea principală a Diavolului şi Diavolul face tot posibilul pentru a-i face să renunţe la ea. Diavolul nu are nici o putere asupra hainei morale decât dacă omul renunţă de bunăvoie la ea sau şi-o murdăreşte singur. Haina albă a fost motivul persecuţiilor în toate timpurile. Aşa au fost condamnaţi la moarte miile de martiri din timpul persecuţiilor pentru că haina lor morală nu a putut nimeni să le-o dezbrace.

Haina cu două feţe

Împărăţia Cerurilor este un dar al lui Dumnezeu ce va fi oferit celor ce vor fi găsiţi că vor purta haina albă la venirea Sa.

Haina cu două fețe sau haina fățărniciei este haina care dă impresia înaintea oamenilor că este albă și curată, dar în realitate, este plină de minciună, înşelătorie, asuprire şi violență. Este haina cel mai des îmbrăcată în societate, dar se întâlneşte frecvent şi în biserici, acolo unde oamenii vin pentru a cunoaşte voia lui Dumnezeu. Faptul că cineva alege o biserică ce îi propune tot felul de substituții care să înlocuiască moralitatea și responsabilitatea în fața lui Dumnezeu, este în ultimă instanță problema lui, fiecare este răspunzător în mod personal în fața lui Dumnezeu. Isus însă atrage atenția asupra acelora ce au misiunea de a-i îndruma pe alții spre Dumnezeu când acest demers este deturnat într-un scop personal. Individul ce doreşte o relație cu Dumnezeu devine astfel manipulat și servește interesele personale ale celui ce trebuie să-l îndrume spre Dumnezeu.

Isus a criticat deosebit de aspru această categorie a celor ce şi-au ales ca misiune de a-i dirija pe oameni spre Dumnezeu, dar ei înşişi nu au o relație adevărată cu Dumnezeu. Nu poți

prezenta altora necesitatea de a purta o anumită haină pe care nu o porți tu însuți. Pentru a avea un minim de credibilitate, atunci când pâinea sau un trai confortabil este în joc, de ce nu, un retuş exterior cu câteva accesorii şi viața poate continua ca mai înainte. Aşa a fost în vechiul Israel, aşa a fost şi pe timpul lui Isus şi este şi în zilele noastre.

Trebuie ținut cont că pe timpul lui Isus erau puțini oameni ce ştiau carte şi încă şi mai puțini ce aveau posibilitatea de a citi ei înşişi Tora şi scrierile profeților. Oamenii luau cunoştință de ceea ce aşteaptă Dumnezeu de la ei prin intermediul preoților, cărturarilor şi leviților care îşi făcuseră o meserie de a instrui oamenii şi a prezenta învățătura scrierilor sfinte. Comportamentul lor era în opoziție completă cu ceea ce trebuiau să instruiască pe oameni, de aceea erau principalii responsabili de decăderea morală a poporului, iar vina lor era de nescuzat. *Vai de voi, cărturari şi Farisei fățarnici! Pentru că voi înconjurați marea şi pământul, ca să faceți un tovarăş de credință; şi, după ce a ajuns tovarăş de credință, faceți din el un fiu al gheenei, de două ori mai rău decât sunteți voi înşivă.* (Mat. 23 ;15).

În „parabola samariteanului milos" Isus denunță acest comportament în care haina unui preot şi a unui levit erau numai haine de paradă, pentru a fi văzute de alții, dar nicidecum haine ce să le propună celor „dezbrăcați", căci comportamentul lor era mai rău decât al celor pe care ei înşişi îi disprețuiau ca fiind decăzuți, lepădați şi „dezbrăcați".

Este vorba de un învățător al legii, cel ce trebuia să învețe pe alții cum să se îmbrace oamenii şi cum să-i îmbrace pe cei cărora le lipsesc hainele care se adresează lui Isus cu întrebarea „cine este aproapele meu". Cunoştea legea ce spunea: *Să iubeşti pe Domnul, Dumnezeul tău, cu toată inima ta, cu tot sufletul tău, cu*

toată puterea ta şi cu tot cugetul tău; şi pe aproapele tău ca pe tine însuţi (Luca 10;27), dar voia să ştie cum să-ţi manifeşti iubirea şi către cine, aşa că Isus îi spune o parabolă la care răspunsul trebuie să-l dea singur.

Isus a luat din nou cuvântul, şi a zis: „Un om se cobora din Ierusalim la Ierihon. A căzut între nişte tâlhari, care l-au dezbrăcat, l-au jefuit de tot, l-au bătut zdravăn, au plecat, şi l-au lăsat aproape mort. Din întâmplare, se cobora pe acelaşi drum un preot; şi, când a văzut pe omul acesta, a trecut înainte pe alături. Un Levit trecea şi el prin locul acela; şi când l-a văzut, a trecut înainte pe alături. Dar un Samaritean, care era în călătorie, a venit în locul unde era el, şi când l-a văzut, i s-a făcut milă de el. S-a apropiat de i-a legat rănile, şi a turnat peste ele untdelemn şi vin; apoi l-a pus pe dobitocul lui, l-a dus la un han, şi a îngrijit de el. A doua zi, când a pornit la drum, a scos doi lei, i-a dat hangiului, şi i-a zis: „Ai grijă de el, şi orice vei mai cheltui, îţi voi da înapoi la întoarcere." Care dintr-aceşti trei ţi se pare că a dat dovadă că este aproapele celui ce căzuse între tâlhari?" „Cel ce şi-a făcut milă cu el", a răspuns învăţătorul Legii. „Du-te de fă şi tu la fel", i-a zis Isus. (Luca 10 ;30-37).

Fără să intru în detalii, aş remarca faptul că cel ce fusese atacat de tâlhari era incoştient şi dezbrăcat, imposibil de identificat ce naţionalitate avea, ce limbă vorbea şi cu atât mai puţin ce fel de haine purta. Cei ce aveau misiunea şi erau plătiţi de sistemul existent la data aceea de a se ocupa de aceşti nenorociţi şi dezbrăcaţi ai societăţii trec indiferenţi pe alături, atât preotul, cât şi levitul, când numai instinctul de umanitate ce orice om ar trebuie să îl aibă în el, îţi dictează că trebuie să ajuţi pe cel căzut într-o astfel de nenorocire.

„Toate faptele lor le fac pentru ca să fie văzuţi de oameni. Astfel, îşi fac filacteriile late, îşi fac poalele veşmintelor cu ciucuri lungi"

(Mat. 23 ;5). Aşa cum am amintit, ciucurii cu fir albastru de la poalele veşmântului aveau rolul de a-i reaminti individului legile moralității pe care trebuia să le respecte. Filacteriile, erau benzi pe care erau scrise fragmente din lege şi care erau purtate în jurul brațului sau pe frunte şi care aveau acelaşi rol ca legile morale să fie în permanență în atenția individului ca o prioritate absolută în modul de a se comporta. Isus denunță aici o practică ce a fost deturnată de la scopul ei inițial. Filacteriile late şi ciucurii lungi nu mai erau accesorii ca să fie văzute mai bine de individul care le purta, ci să fie văzute mai bine de cei din jur şi fără îndoială se ajunsese la o cursă în a avea filacteriile cât mai late şi ciucurii cât mai lungi. Această practică arată în realitate că cei ce o practicau nu aveau nicio preocupare în a respecta regulile ce erau înscrise în aceste simboluri, ci numai să dea impresia în jurul lor că sunt preocupați să le respecte.

Este evident că în fața lui Dumnezeu aceste artificii nu numai că nu au nicio valoare, dar ele sunt mai degrabă o acuzare pentru cei ce recurg la ele. Dar ce este cel mai grav este că aceştia dau o mărturie complet greşită de ce aşteaptă Dumnezeu de la om şi în felul acesta sunt mai mult o piedică decât un ajutor, altfel spus, fac lucrarea Diavolului şi nicidecum a lui Dumnezeu. *„Vai de voi, cărturari şi Farisei făţarnici! Pentru că voi închideţi oamenilor Împărăţia cerurilor: nici voi nu intraţi în ea, şi nici pe cei ce vor să intre, nu-i lăsaţi să intre”.* (Mat. 23 ;13).

Apostolul Iacov reia unul dintre sfaturile lui Isus şi atrage atenția de a nu face discriminare între oameni în funcție de haina aparenței, care în realitate este mantia de Şinear. *Căci, de pildă, dacă intră în adunarea voastră un om cu un inel de aur şi cu o haină strălucitoare, şi intră şi un sărac îmbrăcat prost; şi voi puneţi ochii pe cel ce poartă haina strălucitoare şi-i ziceţi: „Tu şezi în locul*

acesta bun!", şi apoi ziceţi săracului: „Tu stai acolo în picioare!" sau: „Şezi jos la picioarele mele!" (Iacov 2 ; 2, 3).

Au fost în toate timpurile vânzători ai Împărăției cerurilor care au profitat de naivitatea sau chiar de prostia unora pentru a-i exploata, escroca şi a-i pune în slujba lor. Isus nu numai că a criticat cu toată asprimea pe cei ce s-au pus în slujba lui Dumnezeu şi fac lucrarea Diavolului, dar a prevenit pe toți cei ce-l caută pe Dumnezeu să nu se lase induşi în eroare de aceşti impostori. *Păziți-vă de proroci mincinoşi. Ei vin la voi îmbrăcați în haine de oi, dar pe dinăuntru sunt nişte lupi răpitori. Îi veți cunoaşte după roadele lor. Culeg oamenii struguri din spini, sau smochine din mărăcini?* (Mat. 7 ;15-16).

Împărăția cerurilor şi viața veşnică nu este de vânzare şi nicio biserică nu o are în magazia sa, căci ea este un dar al lui Dumnezeu ce va fi oferit celor ce vor fi găsiți că vor purta haina albă la venirea Sa. *Ferice de cei ce îşi spală hainele, ca să aibă drept la pomul vieții, şi să intre pe porți în cetate!* (Apoc. 22;14).

Haina omului gol

Omul poate renunța la moralitate, poate renunța chiar la libertate, dar nu poate renunța la responsabilitate.

Biblia prezintă și situația omului gol în care se consideră că moralitatea lui Dumnezeu nu mai este necesară, că omul poate trăi și fără moralitate, că cea care o pretinde sau o permite societatea în care trăim este suficientă. Biblia califică pe omul care a renunțat la moralitatea pe care a învățat-o și trăit-o Isus, ca fiind gol, iar pe cel ce nu-și realizează goliciunea ca fiind fără rușine, așa cum era și Adam și Eva în Grădina Edenului înainte de a fi mâncat din pomul cunoștinței binelui și răului.

În creștinism se consideră că starea de goliciune a omului era situația ideală și dacă lumea este în starea de decădere în care a ajuns, este din cauza Evei, care a mâncat din pomul cunoștinței binelui și răului.

Cei ce visează la starea omului din Grădina Edenului uită că atunci când omul a fost izgonit afară, un înger al Domnului a fost pus gardian ca să împiedice drumul de întoarcere, căci omul care a achiziționat ***moralitatea*** mâncând din pomul cunoștinței binelui și răului a achiziționat nu numai ***libertatea*** de a face fie binele, fie răul, dar și ***responsabilitatea***, adică, fiecare individ va trebui să dea socoteală în fața lui Dumnezeu de cum a folosit

moralitatea și libertatea în viața sa. Dacă în societate, renunțarea la moralitate și la responsabilitate este posibilă pentru cei ce sunt la putere, în fața lui Dumnezeu această situație este imposibilă. Omul poate renunța la moralitate, poate renunța chiar la libertate, dar nu poate renunța la responsabilitate.

Așa că renunțarea la moralitate nu înseamnă și renunțarea la responsabilitate, ceea ce înseamnă că omul gol, cel ce a renunțat la moralitate va fi tras la răspundere la fel ca și cel ce a ales în mod deliberat de a face răul. Aș menționa 3 situații:

1. situația celui căruia i se ia libertatea de a-și trăi moralitatea, așa cum este situația celui luat în robie;

2. situația celui care renunță de bună voie la libertatea de a-și trăi moralitatea și altcineva îi dictează sau hotărăște pentru el regulile pe care trebuie să le urmeze, cum este situația demonizatului;

3. situația celui ce renunță de bună voie la moralitate și-și păstrează libertatea de a-și face propriile reguli.

Trebuie specificat că Dumnezeu nu va pune stăpânire niciodată pe mintea omului pentru a-l împiedica să facă răul și nici nu-l va obliga să facă binele, adică Dumnezeu va respecta întotdeauna libertatea omului de a alege în a face binele sau răul. Mai mult chiar, Dumnezeu nu va permite niciodată nici lui Satana de a pune stăpânire cu forța pe mintea cuiva și a-i impune de a face răul. Satana poate pune stăpânire pe mintea cuiva numai dacă persoana respectivă decide să se pună în slujba celui Rău, în această situație Dumnezeu îi respectă alegerea.

Altfel spus, omul este singurul care decide ce haină spirituală vrea să poarte și nimeni nu-l poate îmbrăca cu forța sau dezbrăca cu forța de haina spirituală pe care omul decide să o poarte și pe care și-o construiește prin faptele sale, bune sau rele.

1. Haina sclavului

Diavolul ne ține captivii lui cu frica de moarte și amenințarea cu moartea a făcut pe mulți să renunțe la credința în Dumnezeu

Sclavia este o formă extremă de dominare a unei persoane în care sclavul este un bun material pentru cel ce-l posedă și asupra căruia are drept de viață și de moarte. Deși sclavia este practic desființată în timpurile noastre, societățile piramidale existente fac cetățenii dependenți și supuși instituțiilor de putere și în ce masură acestea permit trăirea moralității învățată de Isus, este variabil de la o societate la alta.

Instituțiile de putere, pentru a-și impune credibilitatea și autoritatea în fața populației, fie se manifestă ca un aliat al divinității, afișându-se ca învestiți de Dumnezeu pentru a guverna, fie neagă complet existența divinității și interzic tuturor a crede în existența unei divinități, așa cum au făcut și fac guvernele comuniste. Am trăit mai mult de jumătate din viață într-o societate care, deși afișa prin constituție libertatea fiecaruia de a-și trăi credința, în realitate totul era făcut pentru a stigmatiza, ridiculiza, penaliza și persecuta pe cei ce alegeau ca mod de viață credința în Dumnezeu.

Orice individ ce împiedică pe cineva să-și trăiască moralitatea conform învățăturii Bibliei se pune în slujba Diavolului, iar Isus condamnă în modul cel mai categoric pe cei ce se pun în astfel de situații. Este cazul și celor ce se pun în slujba instituțiilor de putere și acționează „respectând ordinele" și-și imaginează că sunt disculpați prin faptul că deciziile au fost luate de alții. Omul este o ființă rațională și în orice situație este responsabil de actele

sale. *Dar, dacă va face cineva să păcătuiască pe unul dintre aceşti micuţi, care cred în Mine, ar fi mai bine pentru el să i se lege de gât o piatră mare de moară şi să fie aruncat în mare.* (Marcu 9 ;42).

Conform ideologiei Bibliei sclavia este contrară voinței lui Dumnezeu, căci Dumnezeu a creat pe om liber în a alege să facă binele sau răul. Întrucât stăpânul are drept de viață şi de moarte asupra sclavului său, dacă sclavul decide să-şi păstreze moralitatea împotriva voinței stăpânului în cazul acesta îşi riscă viața. Ce trebuie să aleagă sclavul când ordinele care vin de la stăpân sunt contradictorii cum a fost în cazul lui Iosif? Stăpânul îi interzice să aibă relații cu soția lui, iar soția îi poruncește contrariul. Oricare ar fi fost alegerea lui Iosif, el și-a riscat viața, dar textul menționează că Iosif alege să nu păcătuiască împotriva lui Dumnezeu.*„El nu este mai mare decât mine în casa aceasta, şi nu mi-a oprit nimic, afară de tine, pentru că eşti nevasta lui. Cum aş putea să fac eu un rău atât de mare şi* ***să păcătuiesc împotriva lui Dumnezeu?****"* (Gen. 39 ;9). Este evident că Potifar nu a crezut spusele soției căci altfel Iosif ar fi fost condamnat la moarte pentru o astfel de faptă, iar condamnarea lui a fost în realitate pentru a salva onoarea familiei.

Mai este omul responsabil în fața lui Dumnezeu, când este în totalitate sub puterea unei alte persoane sau unei instituții de putere şi când i se impune o moralitate diferită de cea a Bibliei? Cum își poate trăi moralitatea un om în astfel de condiții, când trebuie să plătească cu suferința şi chiar cu viața, posibilitatea de a-şi păstra haina albă? Se mai poate vorbi de „haină morală" în cazul celui a cărui viață este la bunul plac al unui individ sau instituții ce este în slujba răului?

Sclavia este amplu reprezentată şi exemplificată în Vechiul Testament. Textul cărții Exodul, lasă să se înteleagă că des-

cendenții lui Iacov în sclavia egipteană au abandonat complet pe Dumnezeu și implicit moralitatea lui. Din punct de vedere spiritual Israel a adoptat zeii Egiptului și modul lor de viață, ceea ce este reprezentat din punct de vedere moral prin situația omului fără haină, adică, a omului gol. Chiar dacă pare surprinzător însă goliciunea generează un sentiment de confort în care omul se complace, iar cel ce s-a obișnuit gol, cu greu va accepta să poarte haină. Ieșirea din Egipt și traversarea Mării Roșii este echivalentă cu ieșirea din Grădina Edenului, când omul odată cu moralitatea acceptă haina făcută de Dumnezeu. Închiderea Mării Roșii în urma poporului exprimă închiderea drumului de întoarcere așa cum drumul de întoarcere spre Grădina Edenului a fost închis de un înger cu sabia învăpăiată. Apa scoasă din stâncă pentru a-și potoli setea, cât și mana coborâtă din cer pentru a-și potoli foamea reprezintă moralitatea exprimată prin cele zece porunci scrise cu degetul lui Dumnezeu pe muntele Sinai. Procesul educației morale a poporului Israel în timpul traversării deșertului poate fi exprimat în mod simbolic prin îmbrăcarea spirituală a unui popor gol.

Cât de dispus a fost poporul Israel de a accepta haina oferită de Dumnezeu este exemplificată prin mai multe episoade din timpul traversării deșertului: apa din deșert nu era la fel de bună ca apa din Egipt, (vezi episodul apelor amare de la Mara) și mana din cer dată de Dumnezeu nu era la fel de bună ca mâncarea din Egipt. *„Ne aducem aminte de peștii pe care-i mâncam în Egipt, și care nu ne costau nimic, de castraveți, de pepeni, de praji, de ceapă și de usturoi. Acum ni s-a uscat sufletul: nu mai este nimic! Ochii noștri nu văd decât mana aceasta.”* (Numeri 11:5-6).

Episodul care concluzionează acest refuz repetat este când la darea legii pe muntele Sinai poporul a ales să-și facă un idol

al Egiptului pe care să-l slujească. *Aaron le-a răspuns: „Scoateți cerceii de aur din urechile nevestelor, fiilor lui Aaron". El i-a luat din mâinile lor, a bătut aurul cu dalta, și a făcut un vițel turnat. Și ei au zis: „Israele! iată dumnezeul tău, care te-a scos din țara Egiptului."* (Exod 32,2-4). Modul în care s-a făcut cucerirea Canaanului arată că Israel nu a adoptat haina propusă de Dumnezeu și conform învățăturii Bibliei, cei ce nu acceptă libertatea pe care o propune Dumnezeu vor merge dintr-o sclavie în alta. Așa se face că poporul Israel ajunge câteva sute de ani mai târziu în sclavia babiloniană.

Un episod cu totul ieșit din comun este descris în cartea lui Daniel, ce exprimă în ce măsură un sclav și impicit cel ce se găsește sub stăpânirea unei instituții de putere în structura piramidală, poate adopta haina propusă de Dumnezeu.

Există un paralelism între situația lui Iosif în Egipt și cea a lui Daniel în Babilon. Ambii ajung sclavi într-o țară guvernată de un despot care are niște vise ce îl tulbură și cere învățaților din slujba lui să le tălmăcească. Visele sunt considerate ca mesaje ale divinitații care sunt transmise muritorilor și răspund unor preocupări pe care despoții le au. În cazul lui Iosif, faraon este preocupat cum să-și domine poporul și poporul să fie supus și la dispoziția faraonului pe când în cazul lui Daniel, împăratul Nebucadnețar, este preocupat ca domnia lui să fie veșnică. În ambele cazuri învățații din slujba despotului se declară incapabili de a-i explica visul și este motivul pentru care se face apel la sclavul evreu. *„Ce cere împăratul este greu; nu este nimeni care să spună lucrul acesta împăratului, afară de zei, a căror locuință nu este printre muritori!"* (Daniel 2 ;11).

Atât Iosif, cât și Daniel explică despotului că visul vine de la Dumnezeu care este stăpânul evenimentelor și prin vis i se

face cunoscut atât lui faraon, cât și împăratului Nebucadneţar, că viitorul este în mâinile lui Dumnezeu şi nimeni nu se poate opune lui Dumnezeu, ci numai să se adapteze voinţei Lui.

Lui Nebucadneţar i se face cunoscut că o împărăţie ca a lui, bazată pe asuprire şi violenţă, nu poate să dăinuiască veşnic şi că aceste împărăţii ce au la bază asemenea principii, se succed şi se construiesc unele pe ruinele celei precedente. Împărăţia lui construită pe violenţă, va fi distrusă prin violenţă de o altă împărăţie care la rândul ei va avea aceaşi soartă, şi aşa mai departe până când, o piatră ce nu face parte din chip, va sfărâma totul şi le va înlocui cu o împărăţie ce va dura veşnic. Nici aurul, nici arginul nici arama şi nici fierul şi nici o altă valoare specifică acestor împărăţii, nu se pot opune acestei împărăţii care va umple tot pământul şi nu va avea sfârşit.

Nebucadneţar îl recompensează pe Daniel şi pe cei trei tovarăşi ai lui cu funcţii înalte în conducere aşa cum şi Iosif a fost recompensat de faraon. *Daniel a rugat pe împărat să dea grija treburilor ţinutului Babilonului în mâna lui Şadrac, Meşac şi Abed-Nego. Daniel însă a rămas la curtea împăratului.* (Daniel 2;49). Prin faptul că lui Daniel i s-a făcut cunoscută această taină a visului, împăratul recunoaşte că *„Cu adevărat, Dumnezeul vostru este Dumnezeul dumnezeilor şi Domnul împăraţilor, şi El descoperă tainele, fiindcă ai putut să descoperi taina aceasta!"* (Daniel 2;47), dar nu este de acord cu hotărârea lui Dumnezeu, că domnia lui este trecătoare, cât şi a celor ce vor construi pe ruinele împărăţiei lui, de aceea construieşte chipul din vis în întregime din aur ca o decizie că împărăţia lui va fi veşnică şi impune tuturor celor ce aveau funcţii în ierarhia piramidei puterii, să adere la proiectul lui și să se închine în faţa acestui chip. *Împăratul Nebucadneţar a poruncit să cheme pe dregători, pe îngrijitori şi*

pe cârmuitori, pe judecătorii cei mari, pe vistiernici, pe legiuitori, pe judecători, şi pe toate căpeteniile ţinuturilor, ca să vină la sfinţirea chipului, pe care-l înălţase împăratul Nebucadneţar. (Daniel 3 ;2). Textul lasă să se înţeleagă că cei chemaţi pe câmpia Dura, acolo unde a fost ridicat chipul de aur sunt numai cei ce fac parte din structura de putere, cei care erau în slujba împăratului şi aveau interesul ca, chipul de aur să dureze veşnic.

Populaţia de rând, cei ce sunt la baza piramidei nu au fost chemaţi să se închine chipului pentru ca cei de la baza piramidei nu au nevoie să adere la un proiect, ei au obligaţia să execute ordinele primite de sus, iar aparatul represiv al puterii, dispune de mijloace suficient de disuazive, în cazul de faţă reprezentat de cuptorul de foc, pentru a descuraja orice formă de nesupunere.

Cu cât se urcă în ierarhia puterii cu atât lupta pentru un loc mai sus este mai intensă şi fără îndoială că posturile ocupate de cei trei prieteni ai lui Daniel care erau printre cele mai importante aveau mulţi pretendenţi. Aşa se face că la sunetul trâmbiţei care anunţă momentul prosternării în faţa chipului de aur când cei trei prieteni, Şadrac, Meşac şi Abed-Nego nu se închină, câţiva haldei, cărora li se salvase viaţa atunci când Daniel a făcut cunoscut visul împăratului, vin să-l informeze că cei trei iudei „care aveau în grijă ţinuturile Babilonului" refuză să adere proiectului împăratului ca împărăţia lui să fie veşnică, spre deosebire de ei care-i doresc viaţă veşnică. *Ei au luat cuvântul şi au zis împăratului Nebucadneţar: „**Să trăieşti veşnic împărate**! Dar, sunt nişte Iudei, cărora le-ai dat în grijă treburile ţinutului Babilonului, şi anume Şadrac, Meşac şi Abed-Nego, oameni care nu ţin seama deloc de tine, împărate. Ei nu slujesc dumnezeilor tăi, şi nu se închină chipului de aur pe care l-ai înălţat tu!"* (Daniel 3;9).

Mai poate un om, sclav sau în completă dependență de o instituție de putere să aleagă binele atunci când răul îi este impus cu forța sau sub amenințarea cu moartea? Mai poate cineva într-o astfel de situație să-şi păstreze haina curată? Ce preț are o haină albă atunci când ceea ce ți se pune înainte este, fie să o dezbraci şi să păstrezi o poziție înaltă şi un trai confortabil în ierarhia puterii, fie să o păsterzi şi să mergi cu ea în cuptorul cu foc? Este alegerea care li s-a pus în față celor trei tineri, iar alegerea lor a fost fără nicio ezitare de a-şi păstra haina albă, adică de a se închina numai lui Dumnezeu. *Şadrac, Meşac şi Abed-Nego au răspuns împăratului Nebucadnețar: „Noi n-avem nevoie să-ți răspundem la cele de mai sus. Iată, Dumnezeul nostru, căruia îi slujim, poate să ne scoată din cuptorul aprins, şi ne va scoate din mâna ta, împărate. Şi chiar de nu ne va scoate, să ştii, împărate, că nu vom sluji dumnezeilor tăi, şi nici nu ne vom închina chipului de aur, pe care l-ai înălțat!"* (Daniel 3;16-18).

Împăratul ordonă ca Şadrac, Meşac şi Abed-Nego să fie legați şi auncați în cuptorul cu foc de cei mai voinici soldați însă rezultatul este contrar a ceea ce se aştepta: focul a ars pe cei ce i-au aruncat în foc, iar celor trei condamnați la moarte, li s-au ars legăturile şi se plimbau liberi prin mijlocul focului însoțiți de un al patrulea personaj, ce semăna cu un fiu de Dumnezeu. Împăratul îi cheamă afară şi constată că focul nu a avut niciun efect asupra corpului lor şi nici asupra hainelor lor. *Dregătorii, îngrijitorii, cârmuitorii, şi sfetnicii împăratului s-au strâns şi au văzut că focul n-avusese nicio putere asupra trupului acestor oameni, că nici perii capului lor nu se pârliseră,* ***hainele le rămăseseră neschimbate,*** *şi nici măcar miros de foc nu se prinsese de ei.* (Daniel 3 ;27).

Daniel are şi el o experiență foarte asemănătoare (descrisă în Daniel 6) când este ținta celor ce-i vor locul în ierarhia puterii şi

se pune la cale un plan asemănător prin care închinarea trebuia adusă numai împăratului Darius. Daniel rămâne fidel lui Dumnezeu şi este condamnat ca şi cei trei prieteni ai lui, numai că cuptorul de foc este o groapă cu lei înfometați în care este aruncat. Are loc aceeaşi minune, căci leii nu s-au atins de Daniel, dar au sfâșiat pe cei ce puseseră la cale planul împotriva lui Daniel.

Aceste două miracole sunt frecvent citate în biserici pentru a încuraja pe credincioşi în necazurile lor promițându-le miracole în viața lor, dacă au o credință puternică. Acest mod de a înțelege mesajul Bibliei este naiv şi pune o bază greşită relației cu Dumnezeu, o relație sub forma unui contract în care omul se angajează să respecte voința lui Dumnezeu iar Dumnezeu se angajază să rezolve problemele ce decurg din această relație. Acest tip de relație este sortită eşecului, căci mai devreme sau mai târziu, cel în cauză va constata că Dumnezeu nu a semnat un astfel de contract, iar rezultatul este fie abandonarea relației, fie cel în cauză adoptă ateismul.

Un pastor prezenta cazul unui tânăr din timpul perioadei comuniste când serviciul militar era obligatoriu, iar tânărul respectiv a refuzat să depună jurământul militar. Acest fapt era considerat ca un act de trădare şi a fost condamnat la 5 ani de închisoare în condiții de detenție speciale, rezervate deținuților politici. În această perioadă a suferit torturi inimaginabile însă după ce a fost eliberat, spre surpriza tuturor, a renunțat complet la credința în Dumnezeu. Pastorul l-a întrebat: cum se face că după ce ai suferit atât pentru credință, ai renunțat la ea fără ca cineva să ți-o mai ceară? Răspunsul lui a fost că dacă Dumnezeu ar exista, ar fi văzut suferința lui în închisoare şi nu l-ar fi lăsat acolo. Experiența celor trei tineri din cuptorul cu foc şi a lui Daniel din groapa cu lei, aşa cum

i s-a explicat în biserică şi aşa cum se aştepta să fie şi în viaţa lui, aceasta nu a avut loc.

Ce valoare au miracolele în relaţia omului cu Dumnezeu? Atât în cazul lui Iosif, în cazul lui Şadrac, Meşac şi Abed-Nego, cât şi în cazul lui Daniel, despotul, atât faraon cât şi Nebucadneţar, respectiv Darius, recunosc puterea lui Dumnezeu, dar niciunul nu-l adoptă ca Dumnezeul lui. Nimeni nu vrea un Dumnezeu în slujba căruia să te pui, ci un Dumnezeu care să fie în slujba ta. De ce sunt oamenii atât de doritori de miracole, este pentru că doresc un Dumnezeu în slujba omului. Bisericile popularizează frecvent evenimente ce sunt prezentate ca miracole pentru că este considerat un argument că Dumnezeu cauţionează biserica respectivă, iar mesajul este că cel ce doreşte o relaţie cu Dumnezeu, o poate avea prin intermediul bisericii respective. Cine devine adeptul bisericii respective, aşteaptă ca Dumnezeu să se pună în slujba lui şi să-i rezolve toate problemele.

Dacă Dumnezeu poate face miracole sau nu, este o întrebare care nici nu merită să fie pusă de cel ce crede că Dumnezeu a creat universul şi viaţa şi fără îndoială că Dumnezeu a intervenit în mod miraculos în viaţa multor persoane. Cum trebuie înţelese evenimentele miraculoase descrise în Biblie, ce loc trebuie să ocupe miracolul în relaţia noastră cu Dumnezeu şi în ce măsură condiţionează relaţia noastră cu El este însă o întrebare pe care fiecare trebuie să şi-o pună. Avem nevoie de un miracol, în viaţa noastră sau în viaţa altora pentru a crede în Dumnezeu? Cu o anumită ocazie fariseii cer lui Isus un semn, o acţiune miraculoasă pentru a dovedi mesianitatea Lui, ceea ce Isus refuză să facă, iar atunci când au avut un semn fără să-l ceară, este vorba de vindecarea unui demonizat, fariseii îl acuză că face aceasta cu puterea Diavolului.

Biblia arată că Dumnezeu nu numai că poate, dar chiar face miracole în viața omului atunci când omul este dispus să accepte învățătura Lui, dar miracolul produs în viața mea nu va avea niciun efect asupra vieții altora, așa cum miracolul trăit de Şadrac, Meşac şi Abed-Nego nu au schimbat viața lui Nebucadnețar și nici miracolul trăit de Daniel nu a schimbat viața lui Darius. Niciunul dintre despoții care au fost martori la manifestările miraculoase nu au devenit închinători lui Dumnezeu. Scopul istorisirii acestor miracole nu este pentru a convinge pe cititor că Dumnezeu poate face miracole, ci pentru a transmite un mesaj privind importanța alegerii noastre și efectul ei asupra vieții noastre, cât și a responsabilității pe care o avem în fața lui Dumnezeu.

De ce Dumnezeu a salvat pe Şadrac, Meşac şi Abed-Nego din cuptorul de foc și pe Daniel din groapa cu lei, iar pe miile de martiri de-a lungul istoriei nu i-a salvat? A fost credința lor mai puternică decât a celor ce au murit în arenele de circ sfâșiați de animale sau cei ce au sfârșit în flăcări pe un rug aprins? Sau ceea ce transmite Biblia este un mesaj ce ne ajută să înțelegem ce fel de relație trebuie să avem cu Dumnezeu și de ce omul trebuie să aleagă binele?

În răspunsul dat lui Nebucadnețar de Şadrac, Meşac şi Abed-Nego este un element esențial care arată motivația lor pentru o astfel de decizie: *„**Şi chiar de nu ne va scoate**, să ştii, împărate, că nu vom sluji dumnezeilor tăi, şi nici nu ne vom închina chipului de aur, pe care l-ai înălţat!"* Cei trei nu se bazează pe o probabilă intervenție a lui Dumnezeu, căci relația lor cu Dumnezeu nu este condiționată. Biblia învață că viața vine de la Dumnezeu, iar cel ce este credincios lui Dumnezeu nu trebuie să se teamă de moarte, căci moartea nu are nici o putere asupra

lui. Diavolul ne ține captivii lui cu frica de moarte și amenințarea cu moartea a făcut pe mulți să renunțe la credința în Dumnezeu. Fie că se pronunță o condamnare la moarte, fie că celui credincios i se iau mijlocele de subzistență pentru a fi condamnat la o moarte lentă, acestea sunt metodele Diavolului de a face presiune asupra celui credincios. Isus a exprimat-o cât se poate de clar atunci când a spus: *Nu vă temeți de cei ce ucid trupul, dar care nu pot ucide sufletul; ci temeți-vă mai degrabă de Cel ce poate să piardă și sufletul și trupul în gheenă.* (Matei 10 ;28)

Dacă cei trei tineri şi Daniel au renunțat la un post foarte confortabil în ierarhia puterii şi au ales cuptorul cu foc, iar Daniel a ales groapa cu lei, este pentru că nu le-a fost frică de moarte și au crezut în promisiunile lui Dumnezeu privind soarta împărățiilor acestei lumi şi că singura care va dăinui veşnic va fi cea instituită de Dumnezeu. Să nu uităm că Biblia este o carte de morală înainte de a fi o carte de istorie, că autorii ei au dat prioritate înainte de toate adevărului moral, iar adevărul istoric a fost subordonat celui moral. Cartea lui Daniel este o carte profetică, iar Biblia este foarte clară în privința faptului că va fi o judecată în care fiecare va da socoteală în fața lui Dumnezeu de ceea ce a ales în viață, fie binele, fie răul. Experiența cuptorului cu foc și a gropii cu lei explică foarte bine această judecată a lui Dumnezeu în care cel drept va trăi, iar cel rău va fi pedepsit și va muri. Trebuie remarcat faptul că experiența cuptorului cu foc în cazul lui Șadrac, Meşac şi Abed-Nego este ultimul act menționat privind viața lor. Dacă Șadrac, Meşac şi Abed-Nego au murit ca martiri în cuptorul de foc sau au supraviețuit pentru a muri mai târziu de bătrânețe din punctul de vedere al Bibliei este puțin important. Ceea ce este important este că la ziua judecății cuptorul cu foc nu va avea niciun efect

asupra lor cum nu va avea nici un efect asupra miilor de martiri ce au plătit cu viața pentru credința lor în timp ce persecutorii care i-au aruncat în foc sau în arenele de circ pentru a fi sfâșiați de animale, vor plăti și vor fi pedepsiți cu moartea veșnică. Cei drepți, cei ce și-au păstrat haina curată vor avea parte de viața veșnică în Împărăția cerurilor reprezentată de piatra ce a lovit chipul văzut de Nebucadnețar.

Desigur, noi suntem foarte atașați valorilor materiale și vieții acesteia și ceea ce este important este că ei au putut fi salvați și au continuat să trăiască dar, conform valorilor Bibliei, cel ce alege să rămână credincios lui Dumnezeu, alege viața, iar cei ce aleg să-i impiedice pe alții să fie credincioși lui Dumnezeu, aleg moartea. Este ceea ce se întâmplă în cazul celor două miracole și este mesajul, care este transmis cititorului și celui ce caută o relație autentică cu Dumnezeu. Prin aceste exemple Biblia învață că toți cei ce sunt sub puterea unui stăpân de sclavi sau a unei instituții de putere, că sunt sclavi sau au o funcție importantă în piramida puterii, Dumnezeu așteaptă ca toți să-și păstreze haina curată și că presiunile sau persecuțiile exercitate asupra credinciosului nu sunt o scuză pentru ca acesta să-și abandoneze haina.

2. Haina demonizatului

Cei ce au acceptat propunerea Diavolului, sunt pe calea morții și prezentați ca fiind goi, fără haină.

Așa cum am prezentat, haina în Biblie simbolizează moralitatea, iar îngerii fideli lui Dumnezeu poartă haină albă strălucitoare specifică lui Dumnezeu. Deși Biblia nu menționează în mod expres dacă demonii poartă haină sau nu, Biblia prezintă mentalitatea demonilor ca o inversare a moralității în sensul că binele este înlocuit cu răul și răul cu binele. Demonul nu trăiește în păcat, el este păcatul însuși, iar demonizatul este omul care se pune în slujba demonului și adoptă ideologia lui.

Dumnezeu a înzestrat pe om cu capacitatea de a diferenția binele de rău și orice om poate înțelege expresia lui Isus „ceea ce doriți să vă facă vouă oamenii, faceți-le și voi la fel". Omul este o ființă socială ce este înzestrată cu capacitatea de a observa, înțelege și învăța așa încât acțiunile lui să fie în sprijinul vieții, a propriei vieți, dar și a semenilor lui. Nimeni nu poate pune stăpânire pe gândirea cuiva atâta timp cât omul nu-și abandonează această raționalitate ce-i permite să facă diferența între bine și rău. În momentul în care această raționalitate este pusă în stare de somnolență și încredințată unei alte persoane care să decidă în locul lui ce este bine și ce este rău, omul se pune într-o situație de risc major de a fi dus spre ideologia Diavolului.

Diavolul promite întotdeauna bogăție și slavă în schimbul renunțării la haină, adică la capacitatea de a înțelege și adopta moralitatea lui Dumnezeu numai că această bogăție și slavă, Diavolul o promite tuturor, după care este de datoria fiecăruia să se lupte pentru a o avea cu mijloacele pe care Diavolul i le

pune la dispoziție. Este ceea ce i-a promis și lui Isus. *Diavolul L-a suit pe un munte înalt, I-a arătat într-o clipă toate împărățiile pământului și I-a zis: „Ție Îți voi da toată stăpânirea și slava acestor împărății; căci mie îmi este dată și o dau oricui voiesc. Dacă, dar, Te vei închina înaintea mea, toată va fi a Ta.* (Luca 4 ;5-8).

Cei ce au acceptat propunerea Diavolului, întră în stăpânirea lui, iar din punctul de vedere al Bibliei, aceştia sunt pe calea morții și prezentați ca fiind goi, fară haină. Este cazul demonizatului din Gadara care putea să fie şef de sinagogă sau om cu influență, îmbrăcat cu haine scumpe, însă din punctul de vedere al Bibliei el este văzut ca gol, locuind în morminte, făcându-şi rău lui însuși, tăindu-se cu pietre, dar și terorizând populația. Prezentarea acestui demonizat exprimă ideea că acțiunile lui sunt împotriva vieții.

Vindecările demonizaților vor fi tratate ulterior. Doresc numai să precizez că întâlnirea cu Isus este salvatoare pentru el, iar vindecarea demonizatului constă în faptul că acesta își reia controlul gândirii și acțiunilor lui ceea ce este reprezentat prin faptul că era liniștit la picioarele lui Isus și îmbrăcat. Tentațiile Diavolului sunt permanente, atitudinea fiecăruia trebuie să fie cea exprimată de Isus în răspunsul lui la propunerea Diavolului : *Drept răspuns, Isus i-a zis: «Înapoia Mea, Satano! Este scris: „Să te închini Domnului Dumnezeului tău și numai Lui să-I slujești."* » (Luca 4 ;9).

3. Haina nudistului spiritual

Nudismul spiritual este situația în care omul renunță de bunăvoie la haina moralității

Îngerului Bisericii din Laodicea scrie-i: „Iată ce zice Cel ce este Amin, Martorul credincios și adevărat, începutul zidirii lui Dumnezeu: „Știu faptele tale: că nu ești nici rece, nici în clocot. O, dacă ai fi rece sau în clocot! Dar, fiindcă ești căldicel, nici rece, nici în clocot, am să te vărs din gura Mea". Pentru că zici: „Sunt bogat, m-am îmbogățit, și nu duc lipsă de nimic", ***și nu știi că ești*** *ticălos, nenorocit, sărac, orb și* ***gol, te sfătuiesc să cumperi de la Mine*** *aur curățit prin foc, ca să te îmbogățești; și* ***haine albe, ca să te îmbraci cu ele, și să nu ți se vadă rușinea goliciunii tale;*** *și doctorie pentru ochi, ca să-ți ungi ochii, și să vezi.* (Apoc.3 ;14-18).

Biserica Laodicea în creștinism este considerată ca fiind biserica timpului din urmă sau biserica din timpul sfârșitului. Creștinii au considerat în toate timpurile că trăiesc timpul din urmă și cu atât mai mult acum se consideră fără ezitare că biserica Laodicea este biserica timpului nostru. Din nenumăratele biserici creștine nici una nu va spune că: „timpul nostru a trecut, de acum altă biserică este biserica lui Dumnezeu" și fiecare consideră că are tot adevărul și este biserica adevărată, dar puține au curajul să se definească drept biserica Laodicea, iar cele care o fac, fie minimalizează mesajul, fie nu-l înțeleg. Biserica ce se autodefinește Laodicea sau biserica timpului din urmă este pe punctul de a fi lepădată datorită decăderii morale în care se găsește. Este valorizant să te consideri „biserica adevarată", dar este foarte degradant să fii „biserica timpului prezent" datorită descrierii foarte negative pe care Martorul Credincios

o face. Expresia folosită de „senzație de vomă", exprimă nu numai dezaprobarea, ci un dezgust intens privind moralitatea ce caracterizează această biserică. Mesajul către Laodicea este cel mai preocupant, căci biserica Laodicea este într-o situație paradoxală, ea prezintă un mesaj care trebuie să fie mesajul salvării, însă în realitate mesajul ei duce la pieire.

A defini această biserică mi se pare lipsit de importanță, căci nicio biserică nu va fi judecată „la grămadă", ci judecata fiecărui om se face în mod individual. Fie că autorul se referă la ideologia unei comunități locale, fie că se referă la ideologia bisericilor din timpul din urmă, cert este că acest mod de a trăi credința în Dumnezeu a existat în toate timpurile. Așa că, ceea ce mă preocupă este mesajul care mi se adresează mie, în ce măsură starea care este denunțată mă vizează și ce trebuie să schimb în viața mea.

Trebuie ținut cont de faptul că Apocalipsa a fost scrisă în perioada cea mai neagră a lui Israel, dar și a creștinismului când legea cerea să se aducă sacrificiu în fața statuii împăratului ce era considerat ca divinitate și orice scriere ce părea subversivă era sancționată cu o asprime extremă, ceea ce explică folosirea unei adevărate avalanșe de simboluri, cifre, animale înfricoșătoare, iar cheia acestora, ce trebuia să fie evidentă pentru creștini în timpul acela, devine un mister două milenii mai târziu. Este de asemenea de remarcat faptul că Apocalisa este cartea care face cele mai multe referințe la alte cărți ale Bibliei și în special la Geneza.

Mesajul adresat bisericii din Laodicea este complex și face referire printre altele în mod evident și la vindecarea făcută de Isus asupra orbului din naștere. Doresc însă să analizez acest mesaj numai prin prisma hainei, căci textul menționează că la-

odiceanul „este gol și nu știe că este gol", această expresie făcând referire în mod evident la omul din Grădina Edenului, înainte de mâncarea din pomul cunoștinței binelui și răului.

Moralitatea a fost în toate timpurile o problemă pentru om prin aceea că trebuie trăită și cu atât mai mult când o instanță superioară o cere. Atunci când instanța superioară este o instituție de putere există soluții de a se sustrage, fie prin a evita ca imoralitatea să fie cunoscută, fie, a fi cât mai sus în ierarhia puterii. Situația devine cu totul diferită atunci când instanța superioară este Dumnezeu, care este atotștiutor și atotputernic și nimeni nu se poate sustrage legilor moralității.

Grădina Edenului în care omul să aibă toate cele necesare fără să muncească și fără să fie responsabil a fost un vis al omului din toate timpurile și în toate societățile. Este acest vis care îi împinge pe oameni spre construirea unei societăți piramidale, căci Grădina Edenului este realizată pentru cei din vârful piramdei, la care cei mai mulți aspiră. De ce în lumea în care trăim și în toate timpurile s-a dus lipsă de oameni care să muncească pământul, să construiască drumuri sau case și nu s-a dus niciodată lipsă de oameni care să ocupe posturi de conducere, postul din vârful piramidei societății sau postul de conducere al unei instituții de putere, ba încă pretendenții sunt atât de numeroși încât bătălia pentru a le ocupa este lipsită de orice scrupule?

Isus a refuzat oferta Diavolului de a primi toate bogățiile acestei lumi dar problema este că în toate timpurile sunt prea mulți cei care acceptă oferta lui și i se închină. Închinarea la Diavol înseamnă renunțarea la moralitate sau folosind simbolul hainei, înseamnă dezbrăcarea hainei și a trăi gol.

Nudismul spiritual este situația în care omul renunță de bunăvoie la haina moralității (moralitatea Bibliei) și din acest

punct de vedere omul rămâne complet gol, fără să realizeze că este gol pentru că această morală o înlocuiește cu altceva. Individul poate să-și păstreze intactă morala societății în care trăiește, să fie un bun cetățean, ce respectă cu strictețe legile țării în care traiește, dar nu este în niciun fel interesat de ce așteaptă Dumnezeu de la el sau ceea ce așteaptă Dumezeu de la el este înlocuit cu tot felul de practici care se pot substitui moralității și pe care le propun instituțiile bisericești. În felul acesta individul adoptă haina pe care i-o propune biserica și are sentimentul că este îmbrăcat, dar din punctul de vedere al lui Dumnezeu el este gol.

Există mulți creștini care-și imaginează că intrarea în Împărăția cerurilor promisă de Isus este similară cu intrarea în Grădina Edenului, unde omul nu mai are nevoie să muncească, pentru că Dumnezeu îi furnizează tot ce are nevoie.

Așa cum am amintit, drumul înapoi spre Grădina Edenului, spre necunoștința binelui și răului este închis, așa că fie că vrea sau nu, fiecare este responsabil în fața lui Dumnezeu de tot ce face în viață. În toate timpurile oamenii au fost foarte inventivi în a găsi modalități de a scăpa de responsabilitate în fața păcatului, iar soluții la problema păcatului au variat de-a lungul timpului, de la „jertfa ispășitoare" în vechiul Israel, care era considerată că plătește păcatul făcut, la cele mai costisitoare ca pelerinajele la locurile sfinte sau cumpărarea indulgențelor pentru plata păcatelor făcute sau nefăcute încă dar programate, la cele mai ieftine cum ar fi credința în jertfa ispășitoare a lui Isus care plătește toate păcatele lumii, iar legile care definesc moralitatea trebuie abandonate.

Soluția la problema păcatului după învățătura Bibliei și exprimată în modul cel mai clar de Isus este aceea de a nu-l face.

Noi trăim într-o lume a păcatului și inevitabil suntem influențați de răul care ne înconjoară dar ca ființe raționale, dotate cu inteligență și capacitatea de a învăța din experiența nostră și a semenilor noștri, noi putem ameliora în permanență modul nostru de a trăi în conformitate cu morala Bibliei. În mesajul adresat bisericii din Sardes, Martorului Credincios recunoaște că în mijlocul celor ce trăiesc în nepăsare sau în păcat există oameni care au haina curată, nepătată, dovada că păcatul nu este o fatalitate și cine este credincios lui Dumnezeu poate să-și păstreze haina albă. *Totuși ai în Sardes câteva nume* ***care nu și-au mânjit hainele****. Ei vor umbla împreună cu Mine, îmbrăcați în alb, fiindcă sunt vrednici.* (Apoc. 3,4).

După cum Dumnezeu este fără păcat și sfânt, ceea ce așteaptă Dumnezeu de la noi este să fim asemenea Lui, adică să ducem o viață fără păcat, și deci să fim sfinți : *Căci este scris: « Fiți sfinți, căci Eu sunt sfânt ».* (1Petru 1;16). Sfințirea se obține prin trăirea moralității lui Dumnezeu și nicidecum prin tot felul de practici inventate de instituțiile religioase pentru a obține profit sau a domina și manipula pe cei ce caută mântuirea acolo unde nu este. *Să vă aduceți astfel aminte de poruncile Mele, să le împliniți, și să fiți sfinți pentru Dumnezeul vostru.* (Numeri 15;40). Conform acestui text cât și învățăturii Bibliei, cel ce va avea parte de Impărăția Cerurilor va fi numai cel ce va avea haina curată. Pelerinaje la locurile așa-zis « sfinte », închinarea la icoane ce au puteri supranaturale sau la moaște, penitențele, spovedaniile, pomenile și credința că jertfa lui Isus ar fi plătit prețul păcatului pentru ca oamenii să poată păcătui, nu scutește pe nimeni de a trai o viață fără păcat. Isus nu a trăit o viață fără păcat pentru a permite celor ce cred în jertfa Lui să trăiască în păcat, este marea înșelătorie a Diavolului ce a deturnat cea mai

oribilă crimă într-un prilej de bucurie şi eliberare de mai trăi morala lui Dumnezeu.

Isus a exemplificat prin mai multe parabole pe ce criterii se va face judecata şi de fiecare dată este scoasă în evidenţă o viaţă exemplară conformă cu moralitatea pe care a exprimat-o Isus.

Parabolele folosesc foarte mult simbolurile şi de aceea sunt foarte bogate în învăţături. În parabola nunţii fiului de împărat, invitaţia la nuntă este un eveniment care se adresează tuturor şi de la care nimeni nu se poate sustrage fără să suporte consecinţele. Cei poftiţi primii la nuntă, nu numai că au refuzat dar chiar au omorât pe robii trimişi să transmită invitaţia. *„Dar ei, fără să le pese de poftirea lui, au plecat: unul la holda lui, şi altul la negustoria lui. Ceilalţi au pus mâna pe robi, şi-au bătut joc de ei şi i-au omorât".* (Mat. 22 ; 5-6)

Aceştia, spune textul că au fost nimiciţi şi li s-a ars cetatea, după care invitaţia s-a adresat tuturor. Elementul comun al celor intraţi la nuntă a fost haina, şi nu orice fel de haină, ci „haina de nuntă", de sărbătoare, adică o haină curată. Când împăratul a intrat să-şi vadă oaspeţii a văzut pe cineva care nu era îmbrăcat în haină de nuntă. *Împăratul a intrat să-şi vadă oaspeţii; şi a zărit acolo pe un om, care nu era îmbrăcat în haina de nuntă.* (Mat.22,11).

De ce într-o mulţime o singură persoană a ieşit în evidenţă atât de vizibil? Este evident că textul face referire la „haina morală" şi dacă individul respectiv „făcea pată în peisaj" este pentru că faţă de toţi cei prezenţi îmbrăcaţi în haine albe, el era gol şi îşi imagina că haina pelerinajelor, a spovedaniei, a indulgenţelor sau credinţei în jertfa mântuitoare care spală toate păcatele lumii fără a trăi o viaţă corespunzătoare, toate acestea permit a avea o haină de substituţie acceptată de Dumnezeu.

Individul respectiv a amuțit, pentru că în fața lui Dumnezeu nimeni nu poate sta gol iar soarta lui a fost aceeași cu cea a celor ce au refuzat invitația. În parabola nunții fiului de împărat, Isus relatează faptul că cel ce a venit la nuntă fară haină, nu numai că nu i se va da haină, dar „va fi dat afară unde va fi plânsul și scrâșnirea dinților". *« „Prietene", i-a zis el, „cum ai intrat aici fără să ai haină de nuntă?" Omul acela a amuțit. Atunci împăratul a zis slujitorilor săi: „Legați-i mâinile și picioarele și luati-l și aruncați-l în întunericul de afară; acolo va fi plânsul și scrâșnirea dinților ».* (Mat.22 :12-13).

Într-o altă ilustrație folosită de Isus, a Păstorului ce desparte oile de capre, Dumnezeu va despărți pe cei ce au haina de nuntă de cei ce nu au haină, așa cum pastorul va despărți oile de capre și după cum păstorul nu poate confunda o oaie cu o capră, tot așa Dumnezeu nu va confunda pe cei ce au haina albă cu cei ce pretind numai că sunt îmbrăcați.

Haina este în învățătura Bibliei o noțiune, un simbol, cu semnificații profunde și de importanță capitală. Haina albă, este singurul element prin care ne putem asemăna cu Dumnezeu și este singurul element care permite să avem părtășia cu El.

Haina murdară este prezentată în Biblie ca o boală ce duce la moarte și singura soluție pentru vindecare este curățirea ei, luând ca model haina lui Dumnezeu purtată de Isus. Dumnezeu este bun și îndurător și știe că a trăi într-o lume a răului, ne expune la greșeli și de aceea ne acordă iertarea lui și deci curățirea hainei, dar cine nu prețuiște haina curată și nu se străduiește să o păstreze curată, nu va avea parte cu Dumnezeu. ***Nimic întinat nu va intra în ea****, nimeni care trăiește în spurcăciune și în minciună; ci numai cei scriși în cartea vieții Mielului* (Apoc. 21,27). Este învățătura pe care ne-o transmite vindecarea miraculoasă

a femeii cu scurgerea de sânge, şi a tuturor ce se atingeau de poalele hainei lui şi erau vindecaţi.

Situaţia laodiceanului, a celui ce este gol şi nu ştie că este gol, este situaţia cea mai critică şi regretabilă. Cel ce e bolnav şi nu ştie că este bolnav, nu va căuta niciodată vindecare. Ceea ce regretă Martorul Credincios este că creştinul din zilele din urmă, în ciuda posibilitaţii cunoaşterii pe care omul modern o are, s-a închistat în dogmele unei instituţii religioase şi crede că aceasta este suficient pentru a avea o haină acceptabilă la judecată. Atât cât mai este timp, sfatul Martorului Credincios este încă de actualitate : *„te sfătuiesc să cumperi de la Mine aur curăţat prin foc, ca să te îmbogăţeşti; şi* ***haine albe, ca sa te îmbraci cu ele şi să nu ţi se vadă ruşinea goliciunii tale****; şi doctorie pentru ochi, ca să-ţi ungi ochii şi să vezi."* (Apoc. 3 :18)

Haina morală, reprezentată de inul alb, strălucitor şi curat este singura haină ce permite intrarea în Împaraţia Cerurilor la nunta Mielului şi această haină nu se obţine decât prin a face ceea ce este bine şi a trăi în armonie cu voinţa lui Dumnezeu ce ne-a fost exemplificată în Isus. *„Să ne bucurăm, să ne înveselim şi să-I dăm slavă! Căci a venit nunta Mielului; soţia Lui s-a pregătit şi i s-a dat să se îmbrace cu in subţire, strălucitor şi curat." (****Inul subţire sunt faptele neprihănite ale sfinţilor****.)* (Apocalips 19 ;7,8).

Haina sfâşiată

Haina albă a neprihănirii nu poate fi sfâşiată de nimeni

Sfâşiaţi-vă inimile, nu hainele, şi întoarceţi-vă la Domnul Dumnezeul vostru. Căci El este milostiv şi plin de îndurare, îndelung răbdător şi bogat în bunătate şi-I pare rău de relele pe care le trimite. (Ioel 2 ;13)

Reamintesc ceea ce am menționat deja, că haina în Biblie este asimilată cu moralitatea, trăsătură ce ne aseamănă cu Dumnezeu. Moralitatea este trăită în mod diferit şi nu întotdeauna se consideră că îți aduce fericirea. Cum să fii fericit când cei din jurul tău au de toate pentru că fură, iar tu trăieşti în lipsuri pentru că moralitatea pe care tu o trăieşti nu-ți permite furtul? Cum să fii fericit când moralitatea pe care te străduieşti să o trăieşti te marginalizează, te pune pe banca celor disprețuiți sau persecutați, îți ia serviciul sau te bagă în închisoare, ca să nu mai vorbim de situațiile când eşti aruncat în arenele de circ, pentru a fi sfâşiat de animale sau pus pe un rug pentru a fi ars de viu ?

Merită să te mai îmbraci cu moralitate sau este mai bine să o sfâşii şi să-ți trăieşti goliciunea liniştit şi în pace ? Este o întrebare cu care este confruntat orice om ce doreşte o relație cu

Dumnezeu, când fericirea care îi este promisă întârzie să vină şi ceea ce trăieşte este suferinţă şi nefericire. Ce ne învaţă Biblia şi ce ne propun bisericile ? Este o întrebare care trebuie să ne preocupe pe fiecare.

Ce semnificaţie avea sfâşierea hainei în Antichitate, inclusiv în vechiul Israel şi ce semnificaţie trebuie să aibă în contextul simbolului hainei folosit de scriitorii Bibliei ? Este problema pe care o pune profetul Ioel poporului Israel, dar şi cititorului textului biblic.

Sfâşierea hainei este un gest frecvent menţionat în Biblie şi pe care israeliţii din vechime îl făceau pentru a-şi exprima o emoţie foarte puternică provocată de disperare, tristeţe, umilinţă, mânie sau doliu. Pentru cititorul modern, pare un gest ciudat, dar Scripturile menţionează situaţii numeroase în care oamenii şi-au sfâşiat hainele şi pentru a înţelege semnificaţia acestui gest este necesar de a-l analiza în contextul în care acesta avea loc.

În vechiul Israel, haina, ca element vestimetar, era obiectul cel mai indispensabil al unui om. Dacă cineva trebuia să piardă ceea ce are, ultimul lucru care îi mai rămânea era haina. Prin rolul ei dublu, haina nu era numai obiectul cu care să te îmbraci pentru a te încălzi sau a te proteja de soare, dar era şi obiectul care-ţi acoperea ruşinea şi-ţi permitea să-ţi trăieşti moralitatea. Unui om căruia i se lua haina, nu i se lua numai obiectul cu care se proteja împotriva frigului, dar i se lua umanitatea, tot ceea ce-l scotea din rândul animalelor. Este pentru acest motiv că în vechiul Israel era o lege ce interzicea ca haina să poată fi luată ca zălog, iar cel ce făcea, actul respectiv era considerat ca actul cel mai reporbabil după cum exprimă profetul Amos atunci când denunţă ororile săvârşite în Israel. *Se întind lângă fiecare altar pe*

haine luate ca zălog *şi beau în casa dumnezeilor lor amenda celor osândiţi de ei.* (Amos 2 ;8).

Trebuie remarcat că sfâşierea hainei nu avea o dimensiune spirituală, nu este menţionat nici unde, că acest act are origini într-o poruncă sau cerinţă a lui Dumnezeu, ci era un obicei ce exterioriza o durere extremă, aşa cum este în cazul pierderii copiilor de către părinţi sau moartea tragică a unui membru al familiei. În Biblie pentru prima dată acest gest este menţionat în cazul lui Ruben, fratele mai mare al lui Iosif atunci când constată dispariţia fratelui său. Trebuie precizat că cel ce a fost iniţiatorul şi a propus omorârea lui Iosif a fost Simeon, însă Ruben a propus să-l coboare într-o groapă cu intenţia de a-l scoate mai târziu pentru a-i salva viaţa. De vânzarea lui Iosif el nu a fost la curent şi întrucât era primul născut, textul lasă impresia că se simţea responsabil de viaţa fiecăruia dintre fraţii lui. *Ruben s-a întors la groapă; şi iată că Iosif nu mai era în groapă. El* ***şi-a rupt hainele****, s-a întors la fraţii săi şi a zis: « Băiatul nu mai este! Ce mă voi face eu? »* (Gen. 37 ; 29,30). Ruben, care era cel mai mare între fraţi se simte responsabil de soarta fratelui său mai tânăr, iar durerea pierderii lui Iosif este exprimată prin sfâşierea hainei. « *Ce mă voi face eu* » exprimă faptul că el trebuia să dea socoteală tatălui lui de dispariţia lui Iosif.

Atunci când Iacov primeşte haina înmuiată în sânge a fiului său Iosif, înţelegând prin aceasta că fiul său a fost sfâşiat de o fiară sălbatică, Iacov îşi manifestă durerea în acelaşi fel, adică prin a-şi sfâşia hainele. *Iacov a cunoscut-o şi a zis: „Este haina fiului meu! O fiară sălbatică l-a mâncat! Da, Iosif a fost făcut bucăţi!" Şi* ***şi-a rupt hainele,*** *şi-a pus un sac pe coapse şi a jelit multă vreme pe fiul său.* (Gen. 37 ;33,34). Pierderea fiului iubit simboliza pentru Iacov pierderea a tot ceea ce avea, inclusiv a hainei de pe

sine, este gestul prin care exprimă că trăiește o durere extremă și că viața pentru el nu mai avea niciun interes. Din nou, când întorși în Egipt pentru provizii și Beniamin este acuzat de furt și reținut pentru a fi făcut sclav, toți și-au sfâșiat hainele. *Ei și-au rupt hainele, și-a încărcat fiecare măgarul și s-au întors în cetate.* (Gen. 44 ;13).

Această punere în scenă organizată de Iosif, pare să fie făcută pentru a vedea dacă și cu fratele lui mai mic, frații lui aveau același plan de a se debarasa de el. Bineînțeles că Iosif înțelesese că tatăl său îi acorda o afecțiune deosebită datorită faptului că mama lui era soția preferată a tatălui și această dragoste, odată cu dispariția lui, era de așteptat să fie transferată asupra lui Beniamin.

De ce față de Iosif, frații lui au o așa ură încât îl vând ca sclav, iar pentru Beniamin, ideea de a deveni sclav le produce așa durere, încât își sfâșie cu toții hainele ? Fără îndoială că Iosif a înțeles că mustrările de conștiință ce le-au avut de-a lungul anilor frații lui au fost dificil de purtat și a contribuit în a le acorda iertarea.

Același sentiment de durere manifestat prin sfâșierea hainelor îl are și David când primește vestea că Absalom ar fi ucis toți fiii lui (2 Samuel 13 ;30, 31). În toate aceste situații se lasă să se înțeleagă că acest gest al sfâșierii hainei era pentru a exterioriza și arăta anturajului durerea trăită de persoana ce făcea un asemenea act.

Este foarte probabil că acest mod de manifestare a durerii să fi avut și popoarele din jur căci același act de sfâșiere a hainei îl are și Iov atunci când primește vestea morții copiilor lui, iar starea de goliciune pe care o afișează, arată că nu-i mai rămâne absolut nimic, că este așa cum a fost la naștere. *Atunci Iov s-a*

sculat, și-a sfâșiat mantaua și și-a tuns capul. Apoi, aruncându-se la pământ, s-a închinat și a zis: „Gol am ieșit din pântecele mamei mele și gol mă voi întoarce în sânul pământului. Domnul a dat și Domnul a luat - binecuvântat fie Numele Domnului!” (Iov 1 ;20-21). Același gest îl au și prietenii lui Iov, care, văzând durerea lui își rup și ei hainele pentru a se asocia durerii lui Iov.

De asemenea, este menționat în Faptele Apostolilor că Pavel și Barnaba și-au sfâșiat hainele într-o localitate numită Licaonia, ce se găsea în Capadocia, o provincie romană, cu ocazia vindecării unui olog din naștere, ocazie când locuitorii cetății i-au luat drept zei coborâți între oameni și s-au pregătit să le aducă jertfe. *Apostolii Barnaba și Pavel, când au auzit lucrul acesta, și-au rupt hainele, au sărit în mijlocul norodului și au strigat: „Oamenilor, de ce faceți lucrul acesta? Și noi suntem oameni de aceeași fire cu voi; noi vă aducem o veste bună, ca să vă întoarceți de la aceste lucruri deșarte la Dumnezeul cel Viu, care a făcut cerul, pământul și marea și tot ce este în ele.* (Fapte 14 ; 14,15). Barnaba și Pavel sunt șocați de felul cum este interpretat actul lor de către locuitorii cetății și ceea ce transmit prin sfâșierea hainelor este dezaprobarea lor, că refuză viața pe care locuitorii cetății le-o propun, aceea de a fi tratați ca zei. Sfâșierea hainei era gestul cel mai categoric pe care-l puteau săvârși pentru a exprima opoziția lor și era fără îndoială un act pe care locuitorii cetății îl înțelegeau, altfel Pavel și Barnaba nu l-ar fi făcut.

Sfâșierea hainei reprezenta nu numai faptul că viața nu mai avea valoare pentru persoana respectivă dar, în ultimă instanță reprezenta moartea. Era frecvent asociată cu punerea de cenușe pe cap sau punerea de țărână pe cap ce simboliza moartea sau înmormântarea. Omul ce avea haina sfâșiată, deși trăia, era în realitate mort. În cartea Esterei se povestește că atunci când

Haman a uneltit împotriva poporului Israel şi o lege a împăratului decreta nimicirea poporului Israel, Mardoheu şi-a sfâşiat hainele şi şi-a presărat cenuşă pe cap. *Mardoheu, aflând tot ce se petrecea, şi-a sfâşiat hainele, s-a îmbrăcat cu un sac şi s-a presărat cu cenuşă.* (Estera 4 ;1)

Când capul era presărat cu cenuşă, pielea căpăta o culoare cadaverică care reprezintă moartea. Omul cu cenuşe pe cap era pe calea morții. De asemenea, când Amon, fiul lui David a violat-o pe Tamar, propria-i soră şi a refuzat să o ceară de soție, aceasta şi-a sfâşiat hainele şi şi-a presărat cenuşă pe cap, simbolizând faptul că viața ei s-a încheiat. *Tamar şi-a presărat cenuşă pe cap şi şi-a sfâşiat haina pestriță; a pus mâna în cap şi a plecat țipând.* (2Samuel 13 ;19). De altfel, nu mai ştim ce s-a întamplat cu Tamar după acest viol, dacă ea a avut un soț şi dacă a avut o viață normală. Haina sfâşiată şi cenuşa de pe capul ei simboliza că ea a murit în acel moment.

Este de asemenea asociată haina sfâşiată cu acoperirea capului cu țărână şi este foarte bine reprezentată cu ocazia războiului lui Israel cu Filistenii, când Israel a fost învins de filisteni şi chivotul Domnului a fost luat ca pradă de război. Mesagerul ce vine să aducă această tristă veste are hainele sfâşiate şi capul acoperit cu țărână. *Un om ca Beniamin a alergat din tabăra de bătaie şi a venit la Silo, în aceeaşi zi cu hainele sfâşiate şi cu capul acoperit cu țărână.* (1Samuel 4 ;12).

Vestea pierderii chivotului Domnului, dar şi a morții celor doi fii ai lui Eli, Hofni şi Fineas, produc şi moartea marelui preot Eli. *Cel ce aducea vestea aceasta, ca răspuns, a zis: « Israel a fugit dinaintea filistenilor, şi poporul a suferit o mare înfrângere; şi chiar cei doi fii ai tăi, Hofni şi Fineas, au murit, şi chivotul Domnului a fost luat. » Abia a pomenit de chivotul lui Dumnezeu, şi Eli a*

căzut de pe scaun pe spate, lângă poartă; și-a rupt ceafa și a murit, căci era om bătrân și greu. El fusese judecător în Israel patruzeci de ani. (1Samuel 4 ;17,18).

Trebuie remarcat că ceea ce producea sfâșierea hainei era moartea violentă, căci o moarte naturală, chiar prematură, nu producea această reacție de sfâșiere a hainei. Este de înțeles că moartea Rahelei la nașterea fiului ei, Beniamin, a produs o mare durere lui Iacov însă nu este menționat că și-ar fi sfâșiat hainele. Moartea naturală, chiar prematură era acceptată ca o decizie divină însă moartea violentă era urmarea unei decizii umane și o reacție de inacceptare a situației.

Învățătura Bibliei, așa cum a exprimat-o Isus este că omul nu trebuie să se teamă de moarte, pentru că viața vine de la Dumnezeu și El o poate da oricui înapoi, omul însă trebuie să se teamă de situația când își pierde sufletul, căci atunci moartea este ireversibilă. *Nu vă temeți de cei ce ucid trupul, dar care nu pot ucide sufletul; ci temeți-vă mai degrabă de Cel ce poate să piardă și sufletul și trupul în gheenă.* (Matei 10 ;28). Omul trebuie să se ferească de trăirea în păcat, căci aceasta duce la moarte veșnică.

Pierderea unui membru al familiei sau a unui prieten apropiat produce o suferință care este greu de suportat și uneori, chiar imposibil de trăit, ce se exprimă în Israel prin sfâșierea hainei. Există numeroase mărturii de părinți ce au trăit tragedia pierderii unui copil, iar viața lor, chiar dacă a continuat în mod biologic, în realitate, părinții au murit cu copilul în același timp. Camera copilului a rămas mobilată așa cum a fost în ziua pierderii copilului, cu jucăriile la locul lor chiar zeci de ani mai târziu, iar viața părinților a rămas suspendată în mometul când a avut loc tragedia. Această durere a pierderii celui drag și în

acelaş timp, refuzul vieții de către persoana ce trăieşte tragedia era exprimată în Biblie prin sfâşierea hainei.

Nu trebuie minimalizată această durere şi în nici un caz culpabilizat cel ce o trăieşte, însă Isus atrage atenția asupra adevăratului scop al vieții şi că moartea nu este o finalitate. Adevăratul scop al vieții este cunoaşterea de Dumnezeu, căci cel ce l-a cunoscut pe Dumnezeu, va trăi veşnic. Adevărata tragedie în viață este aceea de a alege răul, căci cel ce alege răul, alege moartea veşnică şi aceasta ar trebui să producă durerea extremă ce ar justifica sfâşierea hainei.

Durerea cea mai mare a omului, conform ideologiei lui Isus, ar trebui să fie cea pe care o produce răul în viața sa şi la care omul, din nefericire, a devenit insensibil şi acest aspect este denunțat şi de profeții vechiului Testament, printre care, Ioel, Samuel şi Ieremia, ce au încercat prin mesajele lor să trezească poporul spre adevărata viață care trebuie pusă în slujba binelui şi deci a lui Dumnezeu.

Această durere ce este produsă de o decădere morală este trăită de împăratul Iosia, atunci când i se face cunoscută voia Domnului şi consecințele decăderii morale în care a fost dus poporul. Este important de examinat situația respectivă în contextul în care a avut loc.

În timpul vechiului Israel, împăratul Manase ce a domnit peste Iuda, a dus poporul într-o stare de decădere morală extremă, ce a devenit de altfel o referință în a califica până unde poate merge răul : a introdus cultul tuturor zeilor construind altare zeilor până şi în Casa Domnului, a vărsat mult sânge nevinovat, *„până acolo încât a umplut Ierusalimul de la un capăt la altul"*, adoptând toate practicile popoarelor păgâne. *Şi-a trecut pe fiul său prin foc; se îndeletnicea cu ghicirea şi vrăjitoria, şi a ținut*

la el oameni care chemau duhurile şi ghiceau viitorul. A făcut din ce în ce mai mult ce este rău înaintea Domnului, mâniindu-L. (2 Regi 21 ;6).

Împăratul Manase renunță complet la moralitate, nici durerea pierderii propriului copil nu-l afectează pentru că el însuşi îl arde în foc ca jerfă zeilor și cu atât mai puțin răul făcut semenilor, încât *„a umplut Ierusalimul de la un capăt la altul"* cu sânge nevinovat. În cazul lui Manase, nimic nu-l putea determina să-şi sfâşie haina pentru că nici durerea părintelui ce-şi pierde copilul nu o mai are şi cu atât mai puțin durerea produsă de o viață în păcat.

Fiul său, Amon, ce a ajuns împărat la vârsta de 22 de ani, a urmat calea tatălui său şi după numai doi ani de domnie a fost asasinat de slujitorii lui, iar fiul său, Iosia, este pus împărat la vârsta de numai 8 ani.

Împăratul Iosia, spre deosebire de bunicul şi tatăl său, se interesează de cultul lui Yahve şi decide să repare Casa Domnului, când cu acea ocazie este găsită cartea Legii, ce fusese complet abandonată. Bineînțeles că preoții şi leviții ce aveau misiunea de a educa poporul în problemele moralității şi-au abandonat complet misiunea, ceea ce a dus la o derivă spre o decădere morală ce întrecea pe cea a popoarelor Canaanului. Este greu să ne imaginăm la ce folosea Casa Domnului, când cartea care trebuia să fie studiată acolo fusese atât de ascunsă încât descoperirea ei are aerul unei descoperire arheologică a zilelor noastre. Cartea este citită ca o noutate, în fața împăratului şi cu această ocazie Iosia ia cunoştiință cu ceea ce aşteptă Dumnezeu de la popor şi care sunt consecințele atunci când poporul se alipeşte de rău.

Ceea ce i se citeşte este fără îndoială decizia lui Dumnezeu transmisă prin profeți privind consecințele răului ce era făcut

în Israel, ceea ce fusese transmis deja de pe vremea bunicului său Manase. *Voi întinde asupra Ierusalimului frânghia, ca asupra Samariei, şi cumpăna, ca asupra casei lui Ahab: şi voi curăţa Ierusalimul, ca o farfurie, care se curăţă şi se răstoarnă cu faţa în jos, după ce a fost curăţată. Voi părăsi rămăşiţa moştenirii Mele şi-i voi da în mâinile vrăjmaşilor lor; şi vor ajunge de jaful şi prada tuturor vrăjmaşilor lor.* (2 Regi 21 ; 13,14).

Situaţia existentă era aşa de departe de ce trebuia să fie, încât împăratul este îngrozit şi îşi sfâşie hainele de îngrijorare cu gândul la nenorocirile ce vor urma. *Când a auzit împăratul cuvintele din cartea Legii, şi-a sfâşiat hainele.* (2 Regi 22 ;11).

Acest act de sfâşiere a hainei, care exprimă pocăinţa şi reformele ce au urmat pentru a îndrepta lucrurile, este privit de Dumenzeu ca un act de smerenie şi umilinţă şi Dumnezeu îi acordă o domnie paşnică, ferit de nenorocirile ce urmau să vină asupra lui Israel. *„Pentru că ţi s-a mişcat inima, pentru că te-ai smerit înaintea Domnului când ai auzit ce am spus împotriva acestui loc şi împotriva locuitorilor lui, care vor ajunge de spaimă şi de blestem, şi pentru că ţi-ai sfâşiat hainele şi ai plâns înaintea Mea, şi Eu am auzit - zice Domnul. De aceea, iată, te voi adăuga la părinţii tăi, vei fi adăugat în pace în mormântul tău şi nu-ţi vor vedea ochii toate nenorocirile pe care le voi aduce asupra locului acestuia." Ei au adus împăratului răspunsul acesta.* (2 Regi 22 ;1 ;20).

Actul sfâşierii hainei, care de obicei exprima şi exterioriza durerea, este frecvent folosit pentru a-i face pe israeliţi să înţeleagă că adevarata durere nu trebuie să fie cea fizică, produsă de pierderea unei persoane apropiate, ci ceea ce trebuie să îngrijoreze pe om este răul care a pus stăpânire pe el, iar sfâşierea hainei, care era o exteriorizare a durerii trebuia să fie însoţită de o sfâşiere a inimii ce produce o schimbare a vieţii. Dacă sfâşi-

erea hainei reprezintă durerea, Dumnezeu aşteaptă ca această durere să fie provocată de haina răului pe care omul a îmbrăcat-o şi o poartă şi care trebuie sfâşiată pentru a îmbrăca haina neprihănirii.

Este ideea care este transmisă de profetul Ioel, poporului Israel ce a abandonat închinarea la Dumnezeu. ***Sfâşiaţi-vă inimile, nu hainele****, şi întoarceţi-vă la Domnul Dumnezeul vostru. Căci El este milostiv şi plin de îndurare, îndelung răbdător şi bogat în bunătate şi-I pare rău de relele pe care le trimite.* (Ioel 2 ;13).

Profetul Ieremia foloseşte acest simbol al sfâşierii hainei pentru a exprima starea de indiferenţă, inconştienţă şi iresponsabilitate a conducătorilor religioşi şi politici în faţa răului care pusese stăpânire pe tot poporul. Fiind în închisoare, Ieremia, cheamă pe Baruc, scribul său, pentru a scrie mesajul transmis poporului din partea lui Dumnezeu şi pe care Baruc să-l citească în Casa Domnului în auzul tuturor. Acest lucru a fost adus la cunoştinţa responsabililor politici şi religioşi ce au propus să o citească împăratului Ioiachim, fiul şi urmaşul la tron al lui Iosia. Auzind cele scrise, nici nu a aşteptat să o citească până la capăt pentru că împăratul a luat cartea, a tăiat-o şi aruncat-o în foc, chiar dacă unii din anturaj i-au cerut să nu o facă. Problema răului nu se rezolvă cu arderea cărţii care îl denunţă, aşa cum adevărul Bibliei nu a dispărut prin arderea ei în pieţele publice, nici prin denigrarea ei de ideologia comunistă.

La auzul mesajului care era în această carte împăratul Ioiachim, care a urmat întru totul calea străbunicului lui Manase şi bunicului lui Amon, are o atitudine exact contrară faţă de atitudinea tatălui său Iosia, sfâşie cartea în loc să-şi sfâşie hainele. *După ce Iehudi a citit trei sau patru foi, împăratul a tăiat cartea cu briceagul logofătului şi a aruncat-o în jăraticul de cărbuni, unde*

a fost arsă de tot. Împăratul şi toţi slujitorii lui care au auzit toate cuvintele acelea nu s-au înspăimântat şi nu şi-au sfâşiat hainele. (Ieremia 36 ;23, 24)

Atunci când fiii lui Aaron, Nadab si Abihu, au adus foc străin în templu şi au fost mistuiţi de foc printr-o pedeapsă divină, Moise îl previne pe Aaron, dar şi pe ceilalţi fii ai lui, Eliaza şi Itamar, să nu-şi sfâşie hainele. A-ţi manifesta durerea şi suferinţa atunci când Dumnezeu pedepseşte răul făcut, înseamnă a te da de partea răului, a-l aproba şi prin urmare, a împărtăşi aceeaşi pedeapsă. *Moise a zis lui Aaron, lui Eleazar şi lui Itamar, fiii lui Aaron: „ Să nu vă descoperiţi capetele şi* ***să nu vă rupeţi hainele****, ca nu cumva să muriţi şi să Se mânie Domnul împotriva întregii adunări. Lăsaţi pe fraţii voştri, pe toată casa lui Israel, să plângă arderea care a venit de la Domnul.”* (Levetic 10 ;6).

Problema în Israel era că sfâşierea hainei era practicată şi înţeleasă ca o expiere a răului. Era suficient să-ţi sfâşii haina şi problema răului era rezolvată, puteai chiar continua să-l săvârşeşti. Exemplul lui Iefta este cât se poate de concludent privind această mentalitate. În război cu fiii lui Amon, Jefta face o juruinţă că: *oricine va ieşi pe porţile casei mele înaintea mea, la întoarcerea mea fericită de la fiii lui Amon, va fi închinat Domnului şi-l voi aduce ca ardere de tot.* Este evident că nu putea să se aştepte să-i iasă în întâmpinare un miel, dar cum omorurile făceau parte din actele cele mai banale, un altul în plus, mai ales că era închinat Domnului, ce mai conta ? Acest fapt arată cât de întunecată devine mintea omului ce a apucat pe calea răului, căci cine altcineva ar fi putut să-i iasă în întâmpinare venind acasă mai ales că avea un singur copil. Când este întâmpinat de fiica lui, soluţia pe care o găseşte este sfâşierea hainei, căci mintea şi inima care trebuiau sfâşiate nu mai funcţionau. *Cum a văzut-o,*

el şi-a rupt hainele şi a zis: „Ah! fata mea! Adânc mă loveşti şi mă tulburi! Am făcut o juruinţă Domnului şi n-o pot întoarce." (Jud. 11 ;35)

O singură persoană în Israel purta o haină care nu era a lui pentru că îi era dată, şi acela era marele preot. Haina marelui preot simboliza haina neprihănirii, era o haină care îl desemna ca mare preot, iar viaţa lui trebuia să se conformeze hainei pe care o purta. *Preotul care este mare preot între fraţii lui, pe capul căruia a fost turnat untdelemnul pentru ungere, şi care a fost închinat în slujba Domnului şi îmbrăcat în veşminte sfinţite, să nu-şi descopere capul şi să nu-şi sfâşie veşmintele.* (Levetic 21 ;10). De aceea marele preot nu avea voie să-şi sfâşie haina, el avea voie şi trebuia numai să-şi sfâşie inima atunci când viaţa lui nu corespundea hainei pe care o purta.

La întâlnirea lui Isus cu marele Preot, se întâlnesc în realitate două haine care sunt hainele neprihănirii. Isus purta haina neprihănirii Lui, pe când marele Preot purta haina neprihănirii ce i-a fost dată odată cu funcţia de mare preot, numai că haina ce o purta, nu o merita, iar viaţa lui era în dezacord complet cu haina ce o purta. Gestul marelui preot de a-şi sfâşia haina în faţa lui Isus este plină de semnificaţii. El a preferat să-şi păstreze haina ce îl caracteriza, aceea a omului mizerabil ce trăieşte în păcat şi a sfâşiat haina neprihănirii ce i-a fost dată, pe care nu avea voie să o sfâşie.

La cruce, atunci când Isus a fost răstignit şi a fost dezbrăcat, haina lui nu a fost sfâşiată şi prin gestul tragerii la sorţi al soldaţilor romani, această haină a fost oferită întregii omeniri ca toţi cei ce vor neprihănirea să o poarte. A purta haina neprihănirii obligă pe cel ce o poartă să se conformeze hainei respective aşa cum marele preot era obligat să se conformeze hainei ce îi era

dată. Ce face omul cu această haină lăsată omenirii de Isus pentru a fi purtată este suficient să priveşti în biserici sau în docrina lor, care au transformat-o într-un obiect de muzeu.

A crede că neprihănirea este dată şi omul poate să-şi ducă în continuare viața în păcat este cea mai mare înşelătorie a Diavolului şi în creştinism se propun tot felul de soluții fanteziste pentru ca omul să-şi poată duce viața cum îi place cu speranța că harul, spovedania, pelerinajele, ofrandele, penitențele rezolvă problema păcatului. Biblia nu prezintă decât o singură soluție a păcatului, că place sau nu, este aceea de a nu-l face. *Şi am auzit un glas din cer care zicea: „Scrie: Ferice de acum încolo de morții care mor în Domnul!" „Da", zice Duhul, „ei se vor odihni de ostenelile lor,* ***căci faptele lor îi urmează****!"* (Apoc. 14 ;13)

Dumnezeu aşteaptă ca omul să facă bine diferența, între ce haină trebuie sfâşiată şi ce haină trebuie purtată fără a fi sfâşiată. În fața lui Dumnezeu, omul nu poate şi nu trebuie să stea îmbrăcat în haină murdară, în haina păcatului şi dacă sfâşierea ei este necesară, nu este şi soluție pentru că omul nu poate sta nici gol în fața lui Dumnezeu. Biblia învață că singura haină pe care omul trebuie să o poarte şi cu care poate sta în fața lui Dumnezeu este haina albă a neprihănirii. *Hainele să-ți fie albe în orice vreme, şi untdelemnul să nu-ți lipsească de pe cap.* (Ecl. 9 ;8).

Există două situații în care problema sfâşierii hainei nu se pune :

- Situația împăratului Manase, când omul devine insensibil atât la moartea violentă a unei persoane apropiate, cât şi la trăirea în păcat, atunci când păcatul devine normă de conduită în viață şi este trăit ca normalitate ;

- Situația celui ce poartă haina albă a neprihănirii, aceea pe care a purtat-o Isus şi pe care a lăsat-o să fie purtat de

fiecare dintre noi. Omul neprihănit nu are nevoie să-şi sfâşie haina nici în cazul morţii violente a unei persoane apropiate pentru că pentru cel neprihănit, moartea nu este decât un somn, şi nu are nevoie să-şi sfâşie haina nici în faţa păcatului, căci păcatul nu mai face parte din existenţa sa.

Bineînţeles, noi trăim într-o lume a răului, suntem supuşi slăbiciunilor, de aceea Dumnezeu este bun şi îndurător şi iartă greşelile atunci când omul le regretă şi se străduieşte să nu le mai repete, însă nu trebuie uitat că fiecare poartă în realitate haina faptelor sale, iar Dumnezeu nu face niciodată confuzie între haina neprihănirii şi haina răului, iar judecata nu se face după aşa zisa credinţă cu care numeroşi creştini se mândresc că au găsit soluţia salvării, ci fiecare va fi judecat după faptele lui. *Marea a dat înapoi pe morţii care erau în ea; Moartea şi Locuinţa morţilor au dat înapoi pe morţii care erau în ele.* ***Fiecare a fost judecat după faptele lui.*** (Apoc. 20 ;13)

Haina albă a neprihănirii nu poate fi nici luată de nimeni şi nici sfâşiată de nimeni şi aşa cum s-a dovedit în cazul celor trei prieteni ai lui Daniel, nici în cuptorul de foc nu poate fi arsă, nici pe rugurile martirilor din toate timpurile şi nu poate fi sfâşiată nici de fiarele sălbatice din arenele circurilor şi nici în groapa leilor. Este singura haină care va dăinui veşnic cu cei ce o vor purta.

4

Miracolul apei

Apa este un alt simbol care a fost utilizat de Isus în cuvântările sale. Obiectul central al învățăturii lui Isus a fost întotdeauna viața și în înțelegerea lui Isus, adevărata viață este numai atunci când aceasta este în conformitate cu voința lui Dumnezeu. Atunci când relația individului cu Dumnezeu este deficitară, Isus consideră acest om bolnav și modul de a fi vindecat trece înainte de toate prin repararea relației lui cu Dumnezeu. Atunci când omul este separat de Dumnezeu, când nu mai are nicio relație cu Creatorul său, în înțelegerea lui Isus, omul acela este mort. A ajuta un astfel de om în a-și reface relația cu Dumnezeu, înseamnă a-l readuce la viață. *„Dar trebuia să ne veselim și să ne bucurăm, pentru că acest frate al tău era mort și a înviat, era pierdut și a fost găsit."* (Luca 15 ;32).

Conform învățăturii Bibliei, viața vine de la Dumnezeu și cel ce vrea să trăiască, trebuie să o trăiască conform moralitații lui Dumnezeu. Cine își iubește viața trebuie, înainte de toate să iubească modul în care Dumnezeu dorește să trăim.

Deoarece apa este unul dintre elementele esențiale vieții, acest element este folosit ca simbol pentru a exprima nevoia de Dumnezeu și de tot ce ne poate apropia de El. După cum omul nu poate trăi fără apă, tot astfel viața fără Dumnezeu este impo-

sibilă. Această realitate este ilustrată de nenumărate ori în experiența poporului Israel din care voi aminti numai un episod, acela al exodului.

Dacă lăsăm la o parte toate filmele care ilustrează sclavia egipteană şi care au rolul de a crea spectacol şi nicidecum redarea adevărului biblic, este evident că poporul Israel a prins gustul sclaviei şi a adoptat zeii Egiptului, aşa că ideea de a părăsi Egiptul a creat mai mult nemulțumire decât bucurie. Chiar semnele făcute de Moise în fața lor nu au avut niciun efect, căci atunci când faraonul le-a îngreunat munca, Moise a fost pe punctul de a fi linşat. Plăgile au avut înainte de toate rolul de a convinge pe israeliți că Dumnezeu este stăpânul evenimentelor şi că zeii Egiptului nu au nicio putere.

Ajunşi în pustie, apa, ca element esențial al vieții, este folosită ca simbol pentru a compara apa Egiptului cu apa pe care o dă Dumnezeu, calitatea vieții pe care o oferă Egiptul în comparație cu cea oferită de Dumnezeu. Prima plagă pe care Dumnezeu o aplică egiptenilor face referire la transformarea apei în sânge. *Moise şi Aaron au făcut cum le poruncise Domnul. Aaron a ridicat toiagul şi a lovit apele râului, sub ochii lui faraon şi sub ochii slujitorilor lui; şi toate apele râului s-au prefăcut în sânge. Peştii din râu au pierit, râul s-a împuțit, aşa că egiptenii nu mai puteau să bea apa râului, şi a fost sânge în toată țara Egiptului. (Exod 7 ;20-21).*

Acest episod este pus în comparație cu evenimentul de la stânca Horebului, acolo unde Israel regretă că a părăsit apa Egiptului şi unde Dumnezeu le scoate apă din stâncă. *Poporul stătea acolo, chinuit de sete, şi cârtea împotriva lui Moise. El zicea: „Pentru ce ne-ai scos din Egipt, ca să ne faci să murim de sete aici cu copiii şi turmele noastre?" Domnul a zis lui Moise: „Treci înaintea poporului şi ia cu tine vreo câțiva dintre bătrânii lui Israel;* ***ia-ți***

în mână și toiagul cu care ai lovit râul, *și pornește! Iată, Eu voi sta înaintea ta pe stânca Horebului; vei lovi stânca și va țâșni apă din ea, și poporul va bea." Moise a făcut așa, în fața bătrânilor lui Israel.* (Exod 17 ;3,5-6).

Nu întâmplător textul specifică faptul că este folostit același toiag pentru a transforma apa în sânge în Egipt și a scoate apă din stâncă și aceasta pentru a lega cele două evenimente, pentru a le pune în comparație în mintea cititorului. Cine a avut ocazia să vadă apa Nilului de aproape a putut constata că apa Nilului este foarte tulbure și nu este deloc atractivă pentru a o bea, pe când apa din stâncă este reputată ca fiind de cea mai bună calitate, așa că cele două evenimente sunt asociate pentru a compara ce oferă Dumnezeu față de ce oferă Egiptul.

În general, noi suntem foarte atașați aspectului istoric al evenimentelor și considerăm că Dumnezeu a făcut asemenea minuni pentru a-i impresiona pe israeliți, ca aceștia să accepte închinarea la Dumnezeu, însă aceste evenimente trasmit un mod de înțelegere a vieții și aspectelor ei așa cum trebuie văzute din punctul de vedere al lui Dumnezeu. O societate bazată pe asuprire și violență așa cum era societatea Egiptului nu promovează viața, ci suferința și este în slujba morții, după cum apa Egiptului din punctul de vedere al lui Dumnezeu era « sânge » și nu putea fi băută pentru a întreține viața.

Dumnezeu propune altceva și ceea ce propune El este descoperit pe Muntele Sinai, atunci când transmite legile după care trebuie să funcționeze moralitatea conformă voinței lui Dumnezeu, iar aceste legi vor permite tuturor celor ce doresc viața să trăiască așa cum apa din stâncă dă viață celor însetați.

Același simbol este folosit la Mara, unde poporul găsește că apa este amară și nu poate fi băută, iar Dumnezeu intervine și

transformă apa amară în apă bună de băut. Este menționat în text cât se poate de evident că autorul folosește acest eveniment ca simbol ce trebuie asociat cu legile pe care le dă Dumnezeu. *Au ajuns la Mara; dar n-au putut să bea apă din Mara, pentru că era amară. De aceea locul acela a fost numit Mara. Moise a strigat către Domnul; și Domnul i-a arătat un lemn, pe care l-a aruncat în apă. Și apa s-a făcut dulce.* ***Acolo a dat Domnul poporului legi și porunci, și acolo l-a pus la încercare.*** (Exod.15 ;23,25).

Miracolul transformării apei din apă amară în apă bună de băut este asociat cu darea legilor conform cărora poporul trebuia să trăiască. Cine nu înțelege rolul acestor legi nu are decât să compare diferența între apa amară și apa bună de băut și care este efectul ei asupra vieții. Darea legilor care a urmat acestui eveniment le-a permis izraeliților de a avea apă din belșug reprezentată prin cele 12 izvoare de apă de la Elim, câte un izvor pentru fiecare seminție. *El a zis: „Dacă vei asculta cu luare aminte glasul Domnului Dumnezeului tău, dacă vei face ce este bine înaintea Lui, dacă vei asculta de poruncile Lui și dacă vei păzi toate legile Lui, nu te voi lovi cu niciuna din bolile cu care am lovit pe egipteni; căci Eu sunt Domnul care te vindecă.”* ***Au ajuns la Elim, unde erau douăsprezece izvoare de apă*** *și șaptezeci de finici. Și au tăbărât acolo, lângă apă.* (Exod.15 ;26-27)

A bea apa celor 12 izvoare înseamnă a trăi conform legilor date de Dumnezeu ce duc la o viață sănătoasă, a le abandona înseamnă a alege răul, boala și moartea. Cât privesc bolile cu care au fost loviți egiptenii, ele sunt consecința unei societăți disfuncționale ce este bazată pe asuprire și violență care în mod simbolic, consumă o apă transformată în sânge.

Apa care era indispensabilă supraviețuirii fizice era folosită ca simbol pentru ideologia care alimenta viața spirituală și frec-

vent poporul Israel a căutat această ideologie la popoarele idolatre din vecinătatea lor așa cum le-o reproșa cu regret profetul Ieremia. *Şi acum, ce cauţi să te duci în Egipt să bei apa Nilului? Ce cauţi să te duci în Asiria să bei apa râului?* (Ieremia 2,18).

Aceasta este simbolistica pe care a folosit-o şi Isus atunci când a învățat poporul şi pe care au folosit-o şi evangheliştii atunci când au descris miracolele lui Isus, iar unul dintre episoadele cele mai semnificative privind miracolele lui Isus, este raportat de evanghelistul Ioan privind transformarea apei şi care are loc în două situații : odată apa este tranformată în apă vie şi cu o altă ocazie este transformată în vin.

Transformarea apei în apă vie – la fântâna lui Iacov

Nu este important „unde” te închini, ci „cum” te închini şi „cui” te închini.

Fiindcă trebuia să treacă prin Samaria, a ajuns lângă o cetate din ținutul Samariei, numită Sihar, aproape de ogorul pe care-l dăduse Iacov fiului său Iosif. Acolo se afla fântâna lui Iacov. Isus, ostenit de călătorie, ședea lângă fântână. Era cam pe la ceasul al șaselea. A venit o femeie din Samaria să scoată apă. „Dă-Mi să beau”, i-a zis Isus. Căci ucenicii Lui se duseseră în cetate să cumpere de-ale mâncării. Femeia samariteancă I-a zis: „Cum Tu, iudeu, ceri să bei de la mine, femeie samariteancă?” Iudeii, în adevăr, n-au legături cu samaritenii. Drept răspuns, Isus i-a zis: „Dacă ai fi cunoscut tu darul lui Dumnezeu și cine este Cel ce-ți zice: „Dă-Mi să beau!”, tu singură ai fi cerut să bei, și El ți-ar fi dat apă vie.” „Doamne”, I-a zis femeia, „n-ai cu ce să scoți apă, și fântâna este adâncă, de unde ai putea să ai dar această apă vie? Ești Tu oare mai mare decât părintele nostru Iacov, care ne-a dat fântâna aceasta și a băut din ea el însuși și feciorii lui și vitele lui?” Isus i-a răspuns: „Oricui bea din apa aceasta îi va fi iarăși sete. Dar oricui va bea din apa

pe care i-o voi da Eu în veac nu-i va fi sete, ba încă apa pe care i-o voi da Eu se va preface în el într-un izvor de apă, care va țâșni în viața veșnică." „Doamne", I-a zis femeia, „dă-mi această apă, ca să nu-mi mai fie sete și să nu mai vin până aici să scot." „Du-te", i-a zis Isus, „de cheamă pe bărbatul tău și vino aici." Femeia I-a răspuns: „N-am bărbat." Isus i-a zis: „Bine ai zis că n-ai bărbat. Pentru că cinci bărbați ai avut; și acela pe care-l ai acum nu-ți este bărbat. Aici ai spus adevărul." „Doamne", I-a zis femeia, „văd că ești proroc. Părinții noștri s-au închinat pe muntele acesta; și voi ziceți că în Ierusalim este locul unde trebuie să se închine oamenii." „Femeie", i-a zis Isus, „crede-Mă că vine ceasul când nu vă veți închina Tatălui nici pe muntele acesta, nici în Ierusalim. Voi vă închinați la ce nu cunoașteți, noi ne închinăm la ce cunoaștem, căci mântuirea vine de la iudei. Dar vine ceasul, și acum a și venit, când închinătorii adevărați se vor închina Tatălui în duh și în adevăr, fiindcă astfel de închinători dorește și Tatăl. Dumnezeu este Duh; și cine se închină Lui trebuie să I se închine în duh și în adevăr." „Știu", I-a zis femeia, „că are să vină Mesia (căruia I se zice Hristos); când va veni El, are să ne spună toate lucrurile." Isus i-a zis: „Eu, cel care vorbesc cu tine, sunt Acela." Atunci au venit ucenicii Lui și se mirau că vorbea cu o femeie. Totuși niciunul nu I-a zis: „Ce cauți?" sau „Despre ce vorbești cu ea?" Atunci, femeia și-a lăsat găleata, s-a dus în cetate și a zis oamenilor: „Veniți de vedeți un om care mi-a spus tot ce am făcut. Nu cumva este acesta Hristosul?" Ei au ieșit din cetate și veneau spre El. În timpul acesta, ucenicii Îl rugau să mănânce și ziceau: „Învățătorule, mănâncă!" Dar El le-a zis: „Eu am de mâncat o mâncare pe care voi n-o cunoașteți." Ucenicii au început să-și zică deci unii altora: „Nu cumva I-a adus cineva să mănânce?" Isus le-a zis: „Mâncarea Mea este să fac voia Celui ce M-a trimis și să împlinesc lucrarea Lui. (Ioan 4 ;4-34).

Acest eveniment nu este considerat ca făcând parte din minunile lui Isus și totuși el este întru totul similar cu episodul ce descrie miracolul pâinii și care poartă titlul de „înmulțirea pâinilor", pe care îl voi aborda ulterior.

Evanghelistul Ioan ne spune că Isus a plecat din Iudea, care se găsea în partea de sud a Israelului spre Cana, care era înspre nord în ținutul Galileii, și a trebuit astfel să treacă prin ținutul Samariei. În general, Samaria era evitată de iudei, deoarece cele două populații se detestau în mod reciproc așa încât nu era nicio legatură între ei. La origine este separarea împărăției lui David, după moartea lui Solomon în două regate, cel de sud cu capitala la Ierusalim și cel de nord cu capitala la Samaria. Regatul de nord a fost cucerit de Asirieni în anul 722 î.H. iar regatul de sud a fost cucerit de babilonieni, iar populația deportată în anul 586 î.H. La întoarcerea din exil, iudeii îi consideră pe samariteni eretici, datorită căsătoriilor mixte cu babilonienii, în timp ce samaritenii se consideră a fi descendenții puri ai celor 10 triburi ale lui Israel. Samaritenii sunt excluși de la construirea templului, așa că și-au construit propriul templu pe muntele Garizim.

Așa se face că Isus, trecând prin ținutul Samariei și ajungând în apropierea cetății Sihar se oprește la o fântână pentru a se odihni, în timp ce ucenicii au mers în cetate să cumpere de mâncare. Este în acest moment că o femeie samariteancă vine la fântână să scoată apă, iar Isus îi cere de băut. *A venit o femeie din Samaria să scoată apă. „Dă-Mi să beau", i-a zis Isus* (Ioan 4;7). Dialogul care are loc între Isus și femeia samariteancă este foarte instructiv și evocator, de modul în care Isus confrunta pe interlocutor cu problema lui, adică cu faptul că cel ce consideră că are ceva, în realitate, el are nevoie de ceea ce crede că are.

Atunci când Isus îi cere de băut, el face referire la apa pe care femeia samariteancă o avea în vasul ei şi la această apă face referire şi femeia când îl întreabă : *„Cum Tu, iudeu, ceri să bei de la mine, femeie samariteană?"* (versetul 7) În acest moment, atât Isus, cât şi femeia samariteancă discută de acelaşi lucru. Isus nu răspunde în mod direct la întrebarea ei, dar o face să înțeleagă că este deasupra sentimentelor de ură și despreț ce separă pe iudei de samariteni şi nu numai că cere să bea, dar el este dispus să dea apă de băut unei samaritence, iar apa de băut pe care el o dă nu este o apă obişnuită ca cea pe care o are femeia în vasul ei, ci este « apă vie », adică apă care dă viață. De astă dată atunci cand Isus vorbeşte de « apă » nu mai face referire la apa din fântână sau cea din vasul femeii, apa capătă valoare de simbol, căci Isus face referire la învățătura lui care poate schimba viața, poate da adevăratul sens existenței şi este dispus să i-o transmită chiar dacă este samariteancă. *Drept răspuns, Isus i-a zis: „Dacă ai fi cunoscut tu darul lui Dumnezeu și Cine este Cel ce-ți zice: „Dă-Mi să beau!", tu singură ai fi cerut să bei, și El ți-ar fi dat apă vie."* (versetul 10).

Femeia nu a înțeles sensul simbolic al apei la care făcea referire Isus, atunci când face remarca faptului că fântâna este adâncă şi Isus nu are cu ce să scoată apă din fântână. Pe de altă parte dacă Iacov, pentru că a avut nevoie de apă, a trebuit să sape fântâna aceea, are Isus mai mare putere decât Iacov pentru a oferi apă fără să sape o fântână ? *„Doamne" I-a zis femeia, „n-ai cu ce să scoți apă, și fântâna este adâncă; de unde ai putea să ai, dar, această apă vie? Eşti Tu oare mai mare decât părintele nostru Iacov, care ne-a dat fântâna aceasta și a băut din ea el însuşi şi feciorii lui şi vitele lui?"* (versetele 11si 12).

Isus se străduieşte să o facă să înțeleagă că El se referă la altceva, nu la apa din fântână, că apa din fântână îți ține de sete un

timp, dar îți va fi iarași sete în timp ce apa la care se referă Isus astâmpără setea pentru totdeauna și în plus, cel ce o primește poate să o distribuie altora pentru a-i conduce la viață veșnică. *Isus i-a răspuns: „Oricui bea din apa aceasta îi va fi iarăși sete. Dar oricui va bea din apa pe care i-o voi da Eu, în veac nu-i va fi sete; ba încă, apa pe care i-o voi da Eu se va preface în el într-un izvor de apă care va țâșni în viața veșnică."* (Versetele 13 si 14).

De această dată pare să fie destul de clar și pentru femeia samariteancă faptul că Isus se referă la învățătura lui, că problema femeii samaritence nu se rezolvă cu apa din fântână, ci cu schimbarea vieții, numai că din răspunsul ei reiese că ea rămâne blocată pe problema apei din fântână. *„Doamne", I-a zis femeia, „dă-mi această apă, ca să nu-mi mai fie sete și să nu mai vin până aici să scot."* (versetul 15). Dialogul exprimă cât de poate de bine și femeia samariteancă nu este decât un exemplu, că oamenii sunt și rămân focalizați pe nevoile vieții fizice chiar când vorbesc cu Isus și este același lucru când citesc cuvintele lui Isus în Evanghelii. Dacă noi avem nevoie de apă fizică, Isus trebuie să ne dea apă fizică, dacă avem nevoie de pâine pentru a ne potoli foamea, el trebuie să ne dea pâinea care să ne umple stomacul.

Isus este nevoit să schimbe discuția pentru ca femeia să înțeleagă că Isus are o învățătură de adus și numai după ce Isus îi revelază că ea are o problemă în relația cu bărbații atunci femeia înțelege ce „apă" are Isus să-i ofere. Problema principală între iudei și samariteni era ***unde*** să se închine oamenii și pentru femeia samariteancă cât și pentru samariteni era elementul esențial în închinarea adresată lui Dumnezeu. *„Doamne", I-a zis femeia, „văd că ești proroc. Părinții noștri s-au închinat pe muntele acesta; și voi ziceți că în Ierusalim este locul unde trebuie să se închine oamenii."* (versetele 19 si 20).

Isus o face să înțeleagă că nu este important ***unde*** te închini, ci ***cum*** te închini şi ***cui*** te închini, şi aceasta este valabil atât pentru iudei, cât şi pentru samariteni şi putem spune că şi pentru creştinii din zilele noastre. . *„Femeie”, i-a zis Isus, „crede-Mă că vine ceasul când nu vă veți închina Tatălui, nici pe muntele acesta, nici în Ierusalim. Dar vine ceasul, şi acum a şi venit, când închinătorii adevărați se vor închina Tatălui în duh şi în adevăr; fiindcă astfel de închinători doreşte şi Tatăl. Dumnezeu este Duh; şi cine se închină Lui trebuie să I se închine în duh şi în adevăr.”* (versetele 21,23 si 24).

Samaritenii ca şi iudeii erau aşteptători ai lui Mesia şi erau convinşi că venirea lui Mesia va produce o schimbare profundă în ceea ce priveşte închinarea şi pentru că femeia era o aşteptătoare a lui Mesia, Isus i se face cunoscut. *„Ştiu”, I-a zis femeia, „că are să vină Mesia (căruia I se zice Hristos); când va veni El, are să ne spună toate lucrurile.” Isus i-a zis: „Eu, Cel care vorbesc cu tine, sunt Acela.”* (versetele 25 si 26). Este în momentul acela că Isus începe să-i vorbească, sau folosind expresia lui Isus, să-i dea din „apa vie”. Ne imaginăm că discuția cu femeia a fost foarte scurtă, numai la ce se rezumă textul biblic dar, dacă ținem seama de faptul că ucenicii au avut timp să se ducă în cetate, să facă cumpărăturile și să se întoarcă, este evident că Isus a avut suficient timp să-i explice Adevarul cu care s-a identificat şi pentru care a venit în lume. *„Eu sunt calea, adevărul şi viața,..”.*

„Apa vie” pe care Isus i-o oferă şi-a făcut efectul aşa cum Isus i-a promis. Nu numai că nu-i mai era sete, dar nici nu mai avea nevoie de apa de la fântână, pentru că și-a lăsat vasul cu apă pentru care venise la fântână, iar apa pe care a băut-o dorește să o ofere și altora, așa că a fugit spre cetate pentru a duce vestea că a întâlnit pe Mesia. Miracolul transformării apei în „apă vie”

s-a produs asupra ei. *Atunci femeia şi-a lăsat găleata, s-a dus în cetate şi a zis oamenilor: „Veniţi de vedeţi un Om care mi-a spus tot ce am făcut; nu cumva este Acesta Hristosul?"* (versetele 28 si 29).

Ucenicii venind dinspre cetate au observat că Isus vorbea cu femeia samariteancă şi fără îndoială că în drumul lor spre fântână s-au întâlnit cu femeia samariteancă ce alerga spre cetate pentru a duce vestea cea bună, şi bineînțeles că ei, ca buni iudei, nu i-au adresat niciun cuvânt şi fără îndoială că s-au uitat în altă parte când au trecut pe lângă ea. Ajunşi la Isus, nu au îndrăznit să-l întrebe despre ce a vorbit cu această femeie, deşi este evident că erau curioşi. Textul lasă să se înțeleagă că ucenicii veneau agale şi foarte probabil că mâncau pe drum, pentru că ajunşi la Isus, când doresc să-i dea cele ce aduseseră şi pentru el, femeia samariteancă, mult mai rapidă şi eficientă stârnise interesul oamenilor care ieşeau deja din cetate şi veneau spre el. *Ei au ieşit din cetate şi veneau spre El. În timpul acesta, ucenicii Îl rugau să mănânce şi ziceau: „Învățătorule, mănâncă!"* (versetele 30 si 31).

În acest moment se reia dialogul pe care Isus l-a avut cu femeia samariteancă, de această dată cu ucenicii, iar obiectul care devine simbol nu mai este apa, ci mâncarea. Ucenicii îl roagă să mănânce, iar Isus, privind spre cetate şi văzând că oamenii ieşeau din cetate şi veneau spre El, le răspunde: *Dar El le-a zis: „Eu am de mâncat o mâncare pe care voi n-o cunoaşteți."* (versetul 32). Ucenicii înțelegeau prin mâncare ceea ce aduseseră ei în traista lor pe când pentru Isus termenul de mâncare avea un alt sens. *Ucenicii au început să-şi zică deci unii altora: „Nu cumva I-a adus cineva să mănânce?". Isus le-a zis: „Mâncarea Mea este să fac voia Celui ce M-a trimis şi să împlinesc lucrarea Lui".* (versetele 33 si 34)

Ceea ce este surprinzător este faptul că dacă este de înțeles că femeia samariteancă este confuză în discuția cu Isus, este surprinzător că ucenicii ce ascultau în permanență discursurile lui, nu înțeleg la ce se referă Isus când face asemenea afirmații. Din nou se exprimă ideea conform căreia, confuzia în care s-au găsit oamenii, inclusiv ucenicii atunci când ascultau discursul lui era pentru că oamenii sunt concentrați asupra aspectelor materiale ale vieții, iar cele spirituale sunt lăsate pe ultimul plan, pe când pentru Isus prioritatea este exact contrarie.

Pentru noi, ce ştim bine să numărăm şi să cântărim, dacă bagi într-un sac ceva şi nu scoți alceva, mai mult şi mai prețios, nu este miracol. Poate fi considerat un miracol faptul că două comunități ce se închinau aceluiaşi Dumnezeu, dar se detestau de sute de ani, că o femeie cu moralitate îndoielnică datorită discuției cu Isus, un iudeu ce în principiu era individul cel mai detestabil într-o comunitate samariteană, a transformat mentalitatea locuitorilor cetății? *Mulți samariteni din cetatea aceea au crezut în Isus din pricina mărturiei femeii, care zicea: „Mi-a spus tot ce am făcut."* (versetul 39).

Le-a dat Isus „apă vie" samaritenilor din moment ce l-au rugat să rămână la ei şi două zile i-a învățat ce fel de închinare doreşte Dumnezeu? *Când au venit samaritenii la El, L-au rugat să rămână la ei. Şi El a rămas acolo două zile. Mult mai mulți au crezut în El din pricina cuvintelor Lui. Şi ziceau femeii: „Acum nu mai credem din pricina spuselor tale, ci din pricină că L-am auzit noi înşine şi ştim că Acesta este în adevăr Hristosul, Mântuitorul lumii."* (versetele 40-42).

Ce este un miracol din punctul de vedere al Bibliei? Conform parabolei cu oaia pierdută, miracolul este înainte de toate pe plan spiritual. Omul bolnav şi vindecat, mort şi înviat, păcă-

tos şi pocăit, este din punctul de vedere al cerului cel mai mare miracol şi produce cea mai mare bucurie în ceruri. *Tot aşa, vă spun că va fi mai multă bucurie în cer pentru un singur păcătos care se pocăieşte, decât pentru nouăzeci şi nouă de oameni neprihăniţi care n-au nevoie de pocăinţă.* (Luca 15 ; 7).

Este misiunea care a fost dată creştinului, aceea de a da de băut tuturor însetaţilor acestei lumi, de a le da o apă care odată băută, nu le va mai fi sete niciodată. Această apă ne-a fost lăsată de evanghelişti pe paginile Bibliei, către care bisericile trebuie să călăuzească pe cei ce caută apă în puţurile lor. *În ziua de pe urmă, care era ziua cea mare a praznicului, Isus a stat în picioare şi a strigat: „Dacă însetează cineva, să vină la Mine şi să bea. Cine crede în Mine, din inima lui vor curge râuri de apă vie, cum zice Scriptura."* (Ioan 7 ;37,38).

Acest mod de viaţă, conform învăţăturii lui Isus şi simbolizat prin apa vie, va da viaţă veşnică în Împărăţia cerurilor, aşa cum o menţionează autorul Apocalipsei, căci ea izvorăşte din tronul lui Dumnezeu : *Şi mi-a arătat un râu cu apa vieţii, limpede ca cristalul, care ieşea din scaunul de domnie al lui Dumnezeu şi al Mielului.* (Apoc.22:1).

Apa vieţii care curge din scaunul de domnie a lui Dumnezeu este moralitatea lui Dumnezeu, aşa cum ne-a fost lăsată pe paginile Bibliei şi exprimată prin exemplul vieţii lui Isus la care oricine are acces în mod gratuit. *Şi Duhul şi Mireasa zic: „Vino!", şi cine aude să zică: „Vino!", şi celui ce îi este sete să vină; cine vrea să ia apa vieţii fără plată!* (Apocalips 22 ;17).

Transformarea apei în vin – la nunta din Cana

Învățătura lui Isus, simbolizată de vinul pe care l-a scos din vasele de curățire, este ceea ce curăță interiorul omului, mintea şi inima lui şi-l pregăteşte pentru viaţa veşnică.

A treia zi s-a făcut o nuntă în Cana din Galileea. Mama lui Isus era acolo. Și la nuntă a fost chemat și Isus cu ucenicii Lui. Când s-a isprăvit vinul, mama lui Isus I-a zis: „Nu mai au vin." Isus i-a răspuns: „Femeie, ce am a face Eu cu tine? Nu Mi-a venit încă ceasul." Mama lui a zis slugilor: „Să faceți orice vă va zice." Și acolo erau șase vase de piatră, puse după obiceiul de curățire al iudeilor; și în fiecare vas încăpeau câte două sau trei vedre. Isus le-a zis: „Umpleți vasele acestea cu apă." Și le-au umplut până sus. „Scoateți acum", le-a zis El, „și aduceți nunului." Și i-au adus. Nunul, după ce a gustat apa făcută vin (el nu știa de unde vine vinul acesta, slugile însă, care scoseseră apa, știau), a chemat pe mire și i-a zis: „Orice om pune la masă întâi vinul cel bun și, după ce oamenii au băut bine, atunci pune pe cel mai puţin bun, dar tu ai ţinut vinul cel bun până acum." Acest început al semnelor Lui l-a făcut Isus în

Cana din Galileea. El Și-a arătat slava Sa, și ucenicii Lui au crezut în El. După aceea, S-a coborât la Capernaum, împreună cu mama, frații și ucenicii Lui; și acolo n-au rămas multe zile. (Jean 2 ;1-11).

Acest miracol a creat frecvent dezbateri privind calitatea vinului făcut de Isus, mai precis, dacă apa a fost transformată în vin fermentat sau nefermentat. Cum textul nu o precizează în mod expres, se deduce din expresia folosită de organizatorul festivității care adresându-se mirelui, îi face observația că vinul bun se pune la începutul festivității și nu după ce oamenii„s-au amețit", pentru a folosi expresia din original, ceea ce lasă impresia că la masă se folosea alcool și Isus ar fi transformat apa într-un alcool de o calitate mai bună decât cel ce fusese servit inițial[1]. Această minune dă satisfacție consumatorilor de băuturi alcoolice și folosesc frecvent acest exemplu ca argument că Biblia nu interzice consumul de băuturi alcoolice din moment ce Isus a făcut el vinul pe care să-l bea invitații și se subînțelege că a băut și El împreună cu ei.

Se interpretează că Isus a transformat efectiv apa în vin prin puterea divină pe care o deținea[2]. De ce Isus a făcut această minune ? Cei ce sunt adepții acestui mod de înțelegere răspund că Isus nu a vrut să o dezamăgească pe mama lui, care i-a cerut să facă această minune și în același timp să dea o dovadă ucenicilor de puterea lui creatoare[3].

Acest mod simplist de înțelegere a textului biblic pune totuși o problemă serioasă. Învățătura Bibliei arată că Dumnezeu este împotriva a tot ce alterează capacitatea omului de a distinge

1. http://w2.vatican.va/content/benedict-xvi/fr/homilies/2006/documents/hf_ben-xvi_hom_20060911_shrine-altotting.html /consultat pe 14.07.2019.

2. Billy Williams, The Miracles of Christ, A Christological Study of the Miracles of Christ. Amridge University Montgomery, AL TH6311- Christology

3. Roy, W. Gaddys. Sermon Outlines on the Miracles of the Bible (Revised Edition). Montgomery, AL: Southern Christian University, 1993

binele de rău, iar beția lui Noe este dată ca exemplu pentru a înțelege efectele alcoolului, cât și consecințele pe termen lung în societate. După calculele făcute privind volumul vaselor folosite pentru curățirea iudeilor, se presupune că Isus ar fi produs o cantitate de aproximativ 700 litri de vin[4]. Dacă luăm în considerație afirmația organizatorului festivității, care permite să deducem că Isus a trasformat apa în alcool, rezultă că a făcut-o atunci când oamenii erau deja « amețiți » de vinul pe care-l terminaseră de băut. Chiar dacă cei prezenți nu erau complet beți, Isus le permite să continue băutul și să termine cu toții într-o beție generalizată, având în vedere cantitatea importantă ce li s-a pus la dispoziție și calitatea superioară ce incită la consumație. Dacă Ioan descrie în acest pasaj evenimentele așa cum ele au avut loc din punct de vedere fizic, care este mesajul pe care trebuie să-l înțeleg ?

Pentru cei ce sunt atașati consumului de băuturi alcoolice acest pasaj este considerat o adevărată „mană cerească" pentru că se consideră că Isus nu numai că nu intezice, dar chiar recomandă consumul băuturilor alcoolice[5]. Tot ce învață Isus este în sprijinul vieții, iar cosumul de băuturi alcoolice este împotriva vieții. Bineînțeles, se aduce ca argument „consumul cu moderație", însă nimeni nu a reușit să definească limitele „moderației" și în ciuda moderației, conform datelor OMS (Organizația Mondială a Sănătății), alcoolul este prima cauză de mortalitate a persoanelor între 15-49 de ani[6], este a doua cauză responsabilă de apariția unui cancer, lăsând la o parte efectele alcoolului

4. https://www.bible-service.net/extranet/current/pages/200075.html consultat pe 03/08/2019

5. http://french.ccg.org/s/p188.html consultat pe 03/08/2019

6. https://www.lemonde.fr/les-decodeurs/article/2018/08/24/quels-alcools-preferent-boire-les_europeens_5345933_4355770.html consultat pe 12/10/2018.

privind violențele, problemele familiale, sinuciderile, accidentele de circulație, efectele negative asupra întregului organism, așa că, este numai normal să ne întrebăm : cum ar fi putut Isus să promoveze așa ceva ?

Conform Bibliei, nu numai alcoolul, dar orice produs care perturbă capacitatea omului de a face diferența între bine și rău este interzisă. *Tu și fiii tăi împreună cu tine* ***să nu beți vin, nici băutură amețitoare****, când veți intra în Cortul întâlnirii, ca să nu muriți: aceasta va fi o lege veșnică printre urmașii voștri,* ***ca să puteți deosebi ce este sfânt de ce nu este sfânt, ce este necurat de ce este curat.*** (Lev.10 ;9-10). Desigur că cititorul crede ce vrea și nimic nu este mai simplu decât să cauți argumente în Biblie că viața ta este exact așa cum Dumnezeu o cere și nu este nimic de schimbat.

Ioan specifică faptul că acest miracol de transformare a apei în vin, este primul „semn" făcut de Isus și nu întâmplător am prezentat mai întâi transformarea apei în apă vie la fântâna lui Iacov. În discuția cu femeia samariteancă autorul textului folosește un singur simbol, acela al apei care este amplu exemplificat, așa încât chiar o citire rapidă a textului permite cititorului să înțeleagă sensul simbolului. Intervine ulterior simbolul mâncării pe care-l folosește Isus față de ucenici, care nu face decât să întărească sensul simbolului precedent. Mi se pare indispensabil ca cititorul să înțeleagă înainte de toate acest miracol al apei pentru a înțelege miracolul de la nunta din Cana, unde autorul folosește o mulțime de simboluri care trebuie descifrate. Dacă ar trebui să compar cele două episoade cu o piesă muzicală, aș zice că miracolul apei este o piesă interpretată de un singur instrument, pe când miracolul vinului este o simfonie, interpretată de multe instrumente care urmăresc fiecare o linie melodică individuală, dar în armonie perfectă cu celelalte.

Evanghelia lui Ioan pune în evidență mai mult decât toate cele trei evanghelii sinoptice reunite, pe Isus identificat cu Adevărul care duce la viață, Adevăr ce este exprimat de la început prin prezentarea lui Isus ca fiind Cuvântul creator și lumina care să lumineze omenirea. *A venit un om trimis de Dumnezeu: numele lui era Ioan. El a venit ca martor, ca să mărturisească despre Lumină, pentru ca toți să creadă prin el. Nu era el Lumina, ci el a venit ca să mărturisească despre Lumină.* ***Lumina aceasta era adevărata Lumină, care luminează pe orice om, venind în lume.*** (Ioan 1 ;6-9). Ioan definește de la început misiunea lui și ce urmărește să transmită prin textul pe care-l scrie. În descrierile pe care le face, Ioan are un plan foarte riguros, Isus este metodic, evenimentele se desfășoară într-o ordine precisă, scopul fiind salvarea tuturor celor ce acceptă Adevărul pe care Isus îl încarnează. Este evident că Ioan are tot planul, cât și detaliile în minte înainte de a începe să scrie, textul fiind o reproducere a ceea ce avea deja în minte autorul.

Ioan prezintă biruința Adevărului care duce la viață asupra păcatului, care este simbolizată prin vindecarea bolii, prin biruința luminii asupra întunericului și prin biruința vieții asupra morții. Acest „Adevăr" este simbolizat, fie prin „apă vie", care astâmpără setea pentru totdeauna, fie prin pâinea care rezolvă problema foamei pentru totdeauna, fie prin vin de o calitate excepțională, care curăță interiorul vasului și dă bucuria vieții, față de vinul pe care omul îl poate avea și care tulbură mintea.

Ca și în povestirea precedentă de la fântâna lui Iacov, omul exprimă o nevoie fizică, ceea ce are el nevoie în acel moment, ca aceea că *„nu mai au vin"*, însă Isus le dă ceea ce le lipsește și le trebuie pentru viața veșnică, adică învățătura Lui. Sunt două simboluri care sunt puse în contrast, apa care curăță exterio-

rul şi care băută te poate îmbolnăvi, ce simbolizează învățătura fariseilor şi vinul care curăță interiorul, dă viață şi care simbolizează învățătura lui Isus. Pentru a înțelege de ce Ioan foloseşte vinul ca simbol al învățăturii lui Isus trebuie să ne punem în contextul obiceiurilor vremii.

Apa a fost întotdeauna vehiculul cel mai important în transmiterea bolilor cu predilecție în țările cu climat cald. În modul de înțelegere al zilelor noastre, vinul nu poate fi folosit decât la băut ca atare şi trebuie recunoscut că se găseşte din abundență şi accesibil chiar şi celor ce nu au venit, adică cerşetorilor. In vremurile antice, vinul era un lux şi numai cei bogați îşi permiteau să consume pentru a se îmbăta. De altfel, anticii erau mult mai preocupați de sănătatea lor decât sunt oamenii în zilele noastre şi nu era dificil de observat chiar în timpurile acelea, că alcoolul era dăunător sănătății. În vechiul Israel, a bea vinul în starea lui naturală era considerat dăunător, căci utilizarea normală a vinului era de a-l pune în apă şi de a se bea în felul acesta, după cum este menționat în a doua carte a Macabeilor, ce exprimă obiceiul vremii.

Că precum a bea numai vin sau numai apă, nepotrivit lucru este, pe când vinul amestecat cu apă este dulce şi desfătează, *tot aşa şi meşteşugul de a orândui istorisirea încântă urechile celor ce citesc. Iar aici să fie sfârşitul.* (2 Macabei 15;40).

În vremurile acelea nu se cunoştea clorul ca tratament pentru purificarea apei, ci se folosea vinul, care era pus în apă pentru tratarea ei acolo unde calitatea apei era îndoielnică. Apa „stătută" era de regulă considerată ca prezentând un risc serios pentru consumație cu atât mai mult când climatul este cald, de aceea atunci când Dumnezeu dă apă – cum este prezentat frecvent în Biblie, ea este scoasă din stâncă, deoarece era apa de cea mai bună calitate.

Conservarea apei în special pe corăbii era o problemă majoră în vremurile antice, iar tratarea ei se făcea cu vin, de aceea pe majoritatea epavelor antice descoperite s-au găsit şi amfore pentru că vinul ce-l transportau nu era destinat consumației ca atare, ci tratamentului apei.

Ideea că apa netratată cu vin producea tulburări digestive era foarte populară, aşa încât chiar Pavel dă sfat lui Timotei să folosească vin ca tratament pentru problemele stomacului lui. *Să nu mai bei numai apă,* ***ci să iei şi câte puţin vin, din pricina stomacului tău*** *şi din pricina deselor tale îmbolnăviri.* (1Timotei 5 ;23).

Nu ştim manifestările exacte ale suferinței lui Timotei, dar frecvent problemele digestive erau considerate ca datorându-se calității apei, iar din afirmația lui Pavel *„să nu mai bei* ***numai*** *apă”* reiese că Timotei nici nu gusta vinul. Pavel nu-l încurajează la consumație, ci la tratament conform obiceiului că vinul poate trata apa. Că Pavel era împotriva consumului de vin ca băutură o exprimă chiar el în modul cel mai direct : *Căci episcopul, ca econom al lui Dumnezeu, trebuie să fie fără prihană; nu încăpăţânat, nici mânios,* ***nici dedat la vin****, nici bătăuş, nici lacom de câştig mârşav.* (Tit 1 ;7)

Nu numai că apa netratată era considerată nepotabilă, ce prezintă risc de îmbolnăvire dar consumarea vinului neamestecat era considerat periculos cu efecte dintre cele mai distructive. Apostolul Ioan foloseşte aceeaşi imagine a „vinului neamestecat” în cartea Apocalipsei pentru a compara efectele mâniei lui Dumnezeu asupra celor ce se vor închina fiarei ce vor fi asemănătoare cu efectul consumului vinului neamestecat. *Apoi a urmat un alt înger, al treilea, şi a zis cu glas tare: „Dacă se închină cineva fiarei şi icoanei ei şi primeşte semnul ei pe frunte sau pe mână,*

va bea și el ***din vinul mâniei lui Dumnezeu, turnat neamestecat*** *în paharul mâniei Lui; și va fi chinuit în foc și în pucioasă, înaintea sfinților îngeri și înaintea Mielului".* (Apoc. 14;9,10)

Dacă ținem cont de acest uzaj al vinului, înțelegem de ce Ioan pune în contrast apa nepotabilă ca simbol al învățăturii fariseilor care avea ca rezultat îmbolnăvirea și moartea, iar vinul pus în apă, este folosit ca simbol al învățăturii lui Isus, care avea ca rol sterilizarea apei, vindecarea și deci ducea la viață.

Sunt trei noțiuni care trebuie înțelese în contextul mentalității vremii și culturii respective, care capătă valoare de simbol, al cărui sens trebuie înțeles pentru a recepționa mesajul textului.

Apa netratată, existentă în vasele de curățire, poate duce la îmbolnăvire și reprezintă mentalitatea conducătorilor religioși ce se preocupă de aparențe, dar nu tratează boala care continuă să evolueze și să se agraveze.

Vinul neamestecat, sau vinul cel rău, care s-a băut la începutul nunții, care amețește, tulbură mintea și care, de asemenea, este comparat cu învățătura fariseilor ce deturnau închinarea lui Dumnezeu în interesul lor.

Vinul amestecat cu apă, sau vinul cel bun, care după expresia din Macabei, este dulce și desfătează, adică adaptat nunții și petrecerii, care îți clarifică mintea, care după expresia nunului, nu te îmbată și trebuia pus pe masă chiar de la începutul petrecerii. Este felul în care Isus a prezentat adevărata închinare pe care Dumnezeu o așteaptă de la noi. Bineînțeles că trebuie să ne punem în mentalitatea vremii pentru a realiza valoarea și superioritatea vinului amestecat cu apă căci, în zilele noastre se consideră că vinul amestecat cu apă este o denaturare și degradare a valorii lui considerată chiar ca o fraudă pedepsită de lege.

Miracolul de la nunta din Cana exprimă ideea că tot ce are novoie omul sau spre ce este atras, Isus oferă, şi ceea ce oferă Isus este de o calitate incomparabil mai bună, iar dacă ceea ce noi căutăm este pentru a trăi câteva zile sau ani în plus, ceea ce oferă Isus este pentru a trăi veşnic. Adevărul lui Isus descoperă o dimensiune a vieții de o profunzime nebănuită ce poate fi comparată cu perceperea luminii de către un orb ce a trăit toată viața lui în întuneric. Începerea activității lui Isus printr-un eveniment de mare bucurie exprimă ideea că Isus nu aduce în viața unui om surferință, constrângeri, aşa cum este percepută sau prezentată viața de creştin, ci bucurie, o minte clară şi biruința asupra păcatului în viața fiecăruia.

Această biruință asupra păcatului este simbolizată prin nuntă, iar evanghelistul începe activitatea lui Isus cu o nuntă pentru a exprima biruința asupra păcatului care va fi celebrată prin Nunta Mielului. Nu ştim cine erau cei ce se căsătoreau, ce relație aveau ei cu mama lui Isus, de ce erau ei invitați inclusiv ucenicii, însă înfăptuirea minunii îl pune pe Isus în centrul atenției transformându-l în adevăratul mire.

Evenimentul nunții din Cana este prezentat între două episoade şi pentru a-l înțelege trebuie neapărat să ținem seama de acest context.

Evenimentul ce precede nunta din Cana, este alegerea ucenicilor, iar întrebarea lui Natanael pe care i-a adresat-o lui Filip : *Natanael i-a zis: „Poate ieşi ceva bun din Nazaret?”* (Ioan 1 ;46) era pe buzele tuturor ucenicilor. Fără îndoială că Isus a perceput scepticismul lui Natanael atunci când l-a întâlnit şi îi face cunoscut un element din intimitatea vieții lui, ceea ce se întâmplase sub smochin, unde credea că este la adăpostul privirilor tuturor. Pentru Natanael aceea a fost proba că Isus este Fiul

lui Dumnezeu. Isus îl face să înțeleagă că nu asta era proba că este Mesia, acea probă Isus i-o va da. *Drept răspuns, Isus i-a zis: „Pentru că ți-am spus că te-am văzut sub smochin, crezi? Lucruri mai mari decât acestea vei vedea."* (Ioan 1 ;50) Primul dintre „lucrurile mai mari" este raportat cu ocazia nunții din Cana.

Este în acest context și ca răspuns la această promisiune că este descris evenimentul nunții din Cana, iar evenimentul nunții se încheie cu împlinirea promisiunii pentru care Ioan a descris evenimentul respectiv. *Acest început al semnelor Lui l-a făcut Isus în Cana din Galileea.* ***El Şi-a arătat slava Sa, şi ucenicii Lui au crezut în El.*** (Ioan 2 ;11).

Pentru a înțelege sensul miracolului trebuie să-l punem atât în contextul misiunii lui Isus, cât și al misiunii pe care Isus a dat-o ucenicilor. *Apoi le-a zis: „Duceți-vă în toată lumea și propovăduiți Evanghelia la orice făptură."* (Marcu.16:15). Orice miracol a avut un singur scop, acela de a-l aduce pe om pe drumul vieții, spre Adevărul cu care Isus s-a identificat.

Ca și în miracolul de la fântâna lui Iacov, unde Isus face pe femeia samariteancă să înțeleagă că ea are o problemă ce trebuie rezolvată și în cadrul nunții din Cana se creează o problemă ce trebuie rezolvată, o lipsă ce exprimă o nevoie a omului ce trebuie rezolvată. Mama[1] lui Isus exemplifică aici nevoia omului și joacă rolul de intermediar între nuntași și Isus atunci când i se adresează și prezintă problema existentă. *Când s-a isprăvit vinul, mama lui Isus I-a zis: „Nu mai au vin." Isus i-a răspuns: „Femeie, ce am a face Eu cu tine? Nu Mi-a venit încă ceasul."* (Ioan 2:3,4).

1. http://french.ccg.org/s/p050.html consultat pe 3/08/2019. După unele interpretăti nu ar fi vorba de Maria, mama lui Isus ci de « Mariam », care ar fi un simbol al unei biserici sau unei națiuni.

Expresia lui Isus *„Femeie, ce am a face Eu cu tine? Nu Mi-a venit încă ceasul”* exprimă ideea că Isus este supus voinței Tatălui, că ceea ce are de oferit nu este întotdeauna ceea ce oamenii așteaptă, El însă poate oferi ceea ce oamenii au nevoie pentru viața veșnică. Maria are încredere în Isus, de aceea se adresează slugilor și le spune: *„Să faceți orice vă va zice.”*

Ceea ce exprimă Maria este nevoia pe care omul o percepe și nevoia cu care omul vine în fața lui Dumnezeu. Este ceea ce așteaptă oamenii de la Dumnezeu: Doamne, mi-e foame, trimite pe cineva să-mi aducă mâncare; Doamne nu am cu ce să-mi plătesc ratele la casă, trimite-mi ajutoare, Doamne, am nevoie să ocup un post mai important, ajută-mă să-l obțin, etc. Răspunsul lui Dumnezeu poate fi complet diferit de ceea ce așteptăm noi ca soluție.

Și acolo erau șase vase de piatră, puse după obiceiul de curățare al iudeilor; și în fiecare vas încăpeau câte două sau trei vedre. (Ioan 2;6). Din punctul meu de vedere, această frază conține elementele cheie pentru înțelegerea mesajului și a minunii în sine. În traducere„mot à mot” a frazei din original, ar suna în felul acesta: ***„vase de piatră sunt acolo, șase, gata pentru curățirea iudeilor;** fiecare conține două sau trei măsuri.”*.

De ce vasele de curățire sunt în sala de nuntă și ce are a face curățirea cu nunta? Curățirea are de-a face cu nunta, pentru că nuntă fără curățire nu se poate. Procesul de curățire are origini vechi, de pe vremea lui Moise și după cum am amintit deja, viza nu numai curățirea spirituală ca urmare a păcatului, dar și curățirea fizică ce este un rezultat al bolii sau contaminării prin atingerea de ceva impur. Diagnosticul de lepră se făcea destul de empiric, bazându-se numai pe aspectul fizic al leziunii și dacă chiar în zilele noastre când avem mijloace considerabile de in-

vestigație și examinare erorile de diagnostic încă există, cu atât mai mult existau în timpul acela, când diagnosticul era făcut de preot și nu de o persoană specializată în patologie. Atunci când se constata că lepra era vindecată, pentru a fi declarat „curat", diagnosticul nu era suficient, ci spălarea era indispensabilă, atât în momentul când vindecarea era constatată, cât și șapte zile mai târziu. ***Cel ce se curăță trebuie să-și spele hainele, să-și radă tot părul și să se scalde în apă; și va fi curat.*** *În urmă va putea să intre în tabără, dar să rămână șapte zile afară din Cort.* ***În ziua a șaptea****, să-și radă tot părul, capul, barba și sprâncenele: tot părul să și-l radă;* ***să-și spele hainele și să-și scalde trupul în apă, și va fi curat.*** (Levetic 14 ;8,9).

Ceea ce a fost folosit inițial ca un simbol spiritual al eliberării și renunțării la păcat și de asemenea un procedeu sanitar pentru evitarea unei epidemii, a devenit în timp un ritual ce a înlocuit tot ceea ce trebuia să simbolizeze și să reprezinte. „Ritul este o regulă de conduită care prescrie cum omul trebuie să se comporte cu lucrurile sacre. (...) Lucrurile sacre sunt cele ce sunt protejate de interdicție, pe când cele profane sunt cele cărora interdicția se aplică pentru a proteja pe cele sacre"[1]. Este așa cum procedează și unele biserici în timpul nostru cu unele simboluri folosite de Isus și care sunt utilizate ca un ritual ce fac ca simbolul să-și piardă valoarea de simbol și să înlocuiască obiectul ce-l simbolizau.

Această practică a ritualului ce a fost folosită de preoți în vechiul Israel și ce era prezentată ca soluție la problema păcatului în realitate a avut un efect contrariu, acela de a înmulți păcatul, iar cei ce o practicau au abandonat complet moralitatea.

1. Emile Durkheim. Les formes élémentaires de la vie religieuse, CNRS EDITION, coll. Biblis, Paris 2007, p. 87.

În exemplul lui Naaman, așa cum am explicat, curățirea a fost asociată cu abandonarea violenței și închinării idolilor și nicidecum un ritual ce rezolva problemele în mod miraculos, este ceea ce a reproșat Isus poporului Israel, care a abandonat moralitatea în schimbul ritualului curățirii.

Şi mulţi leproşi erau în Israel, pe vremea proorocului Elisei; şi totuşi niciunul din ei n-a fost curăţat, afară de Naaman, sirianul." (Luca 4 ;27) - este reproşul pe care Isus îl face în sinagoga din Nazaret şi care i-a înfuriat pe fruntaşii sinagogii, în aşa măsură, încât au încercat să-l ucidă.

Nu păcatul punea problemă în Israel şi nici lipsa de igienă, atâta timp cât ritualul a fost împlinit pentru a se putea declara „curățirea". Apa din vasele de piatră ce se găseau în sala de nuntă, destinate ritualului de curățire nu spălau niciun păcat şi nu îndepărtau nicio boală. Ritualul respctiv nu făcea decât să dea certificatul de„curat" celui ce împlinea ritualul oricât ar fi fost de decăzut spiritual sau bolnav fizic, un ritual ce schimba„eticheta", dar nu schimba nimic în interior.

Această deturnare de către farisei şi cărturari a închinării spre un ritual ce nu făcea decât să justifice răul și să-l„legalizeze" a fost deosebit de aspru criticată de Isus, când i-a tratat de orbi, fățarnici și„morminte văruite", deoarece curățau exteriorul pentru a salva aparențele, iar caracterul omului era plin de răutate, asuprire, necinste și aviditate . *Vai de voi, cărturari și farisei fățarnici! Pentru că voi curățați partea de afară a paharului și a blidului, dar înăuntru sunt pline de răpire și de necumpătare. Fariseu orb! Curăță întâi partea dinăuntru a paharului și a blidului, pentru ca şi partea de afară să fie curată. Vai de voi, cărturari şi farisei fățarnici! Pentru că voi sunteți ca mormintele văruite, care pe din afară se arată frumoase, iar pe dinăuntru sunt pline de oasele morților şi de orice fel de necurățenie.* (Matei 23 ;25-27).

Vasele de curățire nu numai că nu aveau niciun rol în adevăratul proces al curățirii, ci mai degrabă deserveau, căci mascau boala ce nu mai putea fi tratată. Este ca și cum o boală gravă și evolutivă ar fi tratată numai cu antialgice, adică cu medicamente ce înlătură numai durerea, ceea ce dă sentimentul bolnavului că a fost vindecat, dar, în realitate, boala continuă să se agraveze.

Așa cum la fântâna lui Iacov, Isus folosește apa ca pretext și simbol pentru a aduce învățătura lui, tot astfel la nunta din Cana, Isus folosește apa și vasele de curățire pentru a aduce învățătura lui. Este lipsa de vin și este ceea ce așteaptă oamenii să primească atunci când Isus le propune un vin de o calitate superioară, care nu numai că nu tulbură mintea, dar o „limpezește" pentru a înțelege în mod limpede care este voia lui Dumnezeu. Curățirea pe care o făcea apa din vasele de curățire nu avea nicio valoare, ci adevărata curățire este a interiorului ce se obține prin facerea voinței lui Dumnezeu. Apa din vasele de curățire nu era apă de băut, era apă destinată ritualului curățirii exterioare. Faptul că vasele erau inapte curățirii este exemplificat și prin faptul că nu aveau apă în ele, erau goale, de aceea Isus a cerut să se pună apă în ele. Transformarea apei din vasele de curățire, ce avea rolul curățirii exterioare, în vin, destinat băutului și deci curățirii interioare, este sensul miracolului făcut de Isus și este acest vin care permite omului de a avea acces la viața veșnică. Este acest vin, care este învățătura lui simbolizată și prin „apa vie", pe care Isus îl va bea în Împărăția cerurilor, așa cum a promis ucenicilor la ultima cină luată împrenă cu ei.

Cu riscul de a dezamăgi amatorii de miracole în sensul de „hocus pocus", ceea ce Isus a scos din vasele de curățire nu a fost vin, ci învățătura lui, exprimată într-un mod clar și coerent cu tot ce Biblia învață, aceeași pe care a dat-o și femeii samaritence

şi concetăţenilor ei. Şi după cum samaritenii au declarat: *„Acum nu mai credem din pricina spuselor tale, ci din pricină că L-am auzit noi înşine şi ştim că Acesta este în adevăr Hristosul, Mântuitorul lumii"*, tot astfel organizatorul petrecerii a recunoscut că ceea ce le-a dat Isus este de o calitate mult superioară faţă de tot ceea ce fusese consumat până atunci. Este această învăţătură care i-a convins pe ucenici că Isus este Hristosul şi a fost dovada pentru Natanael că nu s-a înşelat când a venit după Isus. *El Şi-a arătat slava Sa, şi ucenicii Lui au crezut în El* pentru că slava sa are rolul de a schimba interiorul omului şi nu exteriorul lui, aşa cum a demonstrat-o pe tot parcursul activităţii Sale. Învăţătura lui Isus, simbolizată de vinul pe care l-a scos din vasele de curăţire, este ceea ce curăţă interiorul omului, mintea şi inima lui şi-l pregăteşte pentru viaţa veşnică. Acest simbol al învăţăturii lui, reprezentată de vin l-a folosit Isus şi în cadrul ceremonialului Sfintei Cine, alături de simbolul pâinii. Prin ceremonialul Sfintei Cine, Isus doreşte ca cele două miracole, al vinului şi al pâinii să se producă în viaţa fiecăruia.

Transformarea apei în vin la nunta din Cana, Isus a făcut-o înainte de toate pentru ucenici, este şi motivul pentru care ucenicii sunt prezenţi la nuntă şi la această nuntă are loc în mod simbolic « curăţirea » ucenicilor şi pregătirea lor pentru activitatea ce Isus le-o va încredinţa.

Cele şase vase de piatră reprezintă de asemenea situaţia omului, a fiecăruia dintre noi. Cifra « şase » simbolizează frecvent omul şi este folosită frecvent în Biblie ca simbol pentru a exprima situaţia omului fără Dumnezeu. Miracolul de la nunta din Cana exprimă şi curăţirea omului care este reprezentat prin vasul de piatră. Suntem toţi « vase de piatră », ce conţin ele, ce scoate fiecare din ele şi ce va scoate Dumnezeu la ziua judecă-

ții, este o întrebare pe care fiecare trebuie să și-o pună. *Pui de năpârci, cum ați putea voi să spuneți lucruri bune, când voi sunteți răi? Căci din prisosul inimii vorbește gura. Omul bun scoate lucruri bune din vistieria bună a inimii lui; dar omul rău scoate lucruri rele din vistieria rea a inimii lui.* (Matei 12 ;34,35)

A doua reprezentare ce pune în contrast două elemente ce au simboluri diferite, apare în momentul când organizatorul ceremoniei gustă apa transformată în vin și constată că este de o calitate cu mult superioară în comparație cu ce se băuse până atunci. *Nunul, după ce a gustat apa făcută vin - el nu știa de unde vine vinul acesta (slugile însă, care scoseseră apa, știau) - a chemat pe mire și i-a zis: « Orice om pune la masă întâi vinul cel bun; și, după ce oamenii au băut bine, atunci pune pe cel mai puțin bun; dar tu ai ținut vinul cel bun până acum. »*

De această dată vinul care fusese consumat și care întunecă mintea și care reprezintă învățătura fariseilor este pus în contrast cu apa transformată în vin de Isus, care reprezintă învățătura lui ce dă bucurie, sănătate și viață. Ceea ce oferă Isus nu numai că nu este simbolizată de vinul care „amețește" și care fusese băut inițial, ci este pusă în contrast cu acesta prin simbolul vinului pus în apă, care purifică apa și care înveselește și pregătește sufletul pentru nuntă.

Oamenii cer și iubesc vinul care ametește, dar Isus le dă oamenilor ceea ce au nevoie pentru a participa la petrecerea Mielului și acest vin este învățătura lui Isus și cel ce bea acest vin nu numai că nu va mai suferi de sete, dar va avea el posibilitatea să-l dea și altora.

După nunta din Cana, spune textul că Isus a mers în templu, unde a făcut curățirea templului. *Paștile iudeilor era aproa-*

pe; şi Isus S-a suit la Ierusalim. În Templu a găsit pe cei ce vindeau boi, oi şi porumbei, şi pe schimbătorii de bani şezând jos. A făcut un bici de ştreanguri ***şi i-a scos pe toţi afară din Templu****, împreună cu oile şi boii; a vărsat banii schimbătorilor şi le-a răsturnat mesele. Şi a zis celor ce vindeau porumbei: „Ridicaţi acestea de aici şi nu faceţi din Casa Tatălui Meu o casă de negustorie."* (Ioan 2,13-16).

Această acțiune a lui Isus ce este prezentată ca făcând apel la violență este de asemenea simbolică. Templul şi serviciul instituit, care avea rolul de a conduce pe om pe calea moralității spre o relație personală cu Dumnezeu, a fost deturnat în interesul personal al celor ce oficiau în templu şi transformat într-o sursă de venit, dar şi folosit ca instrument de dominare a populației, care nu avea alt acces la Dumnezeu decât prin serviciul templului. Orice persoană ce voia să se închine lui Dumnezeu trebuia mai înainte să se închine celor ce slujeau la templu.

Templul şi cei ce slujeau în templu nu puteau fi curățiți nici prin « apă vie », nici prin « vinul » scos din vasele de curățire, căci învățătura lui Isus, care era simbolizată prin aceste simboluri nu era primită de cărturari şi farisei şi singura soluție era darea lor afară. Biciul făcut de Isus şi de care se vorbeşte în text, este biciul cuvintelor usturătoare, de o deosebită asprime cu care Isus li s-a adresat acestor negustori ai Împărăției cerurilor, ce se considerau în slujba lui Dumnezeu, dar serveau pe Diavol.

Pui de năpârci, cum ați putea voi să spuneți lucruri bune, când voi sunteți răi? Căci din prisosul inimii vorbeşte gura. Omul bun scoate lucruri bune din vistieria bună a inimii lui; dar omul rău scoate lucruri rele din vistieria rea a inimii lui. Vă spun că, în ziua judecății, oamenii vor da socoteală de orice cuvânt nefolositor pe care-l vor fi rostit. Căci din cuvintele tale vei fi scos fără vină, şi din cuvintele tale vei fi osândit.» (Matei 12 ;34-37)

Această înlocuire a simbolului cu ritualul este practicată şi astăzi de bisericile tradiționale care comercializează « apă sfințită », ce ar avea puteri miraculoase. Există întotdeauna riscul ca un ceremonial, cum este cel al botezului sau al sfintei cine să fie înțeles şi trăit ca un ritual cu putere în sine şi nu ca un simbol ce să dea un sens vieții de credință.

Deturnarea serviciului din templu de la scopul inițial nu era recentă, ci exista deja pe timpul profetului Ieremia care a condamant instituția politico-religioasă cu aceeaşi asprime şi folosind acelaşi bici al cuvintelor pe care l-a folosit şi Isus : *Este Casa aceasta peste care este chemat Numele Meu o* ***peşteră de tâlhari*** *înaintea voastră? Eu însumi văd lucrul acesta, zice Domnul!* (Ieremia 7 ;11).

Curățirea templului, din moment ce învățătura lui Isus nu era primită, nu putea să fie făcută decât prin înlocuirea lui: *Drept răspuns, Isus le-a zis: „Stricați templul acesta, şi în trei zile îl voi ridica."* (Ioan 2 ;19).

Prin crucificarea lui Isus ei nu făceau decât să distrugă propriul lor templu şi în acelaşi timp să împlinească cuvintele lui Isus în edificarea unui templu eficient, ce urma să-i ducă la mântuire pe toți cei ce vor accepta şi trăi învățătura Sa : *şi ziceau: „Tu, care strici Templul şi-l zideşti la loc în trei zile, mântuieşte-Te pe Tine însuți! Dacă eşti Tu Fiul lui Dumnezeu, coboară-Te de pe cruce!»* (Matei 27 ;40). Ceea ce nu realizau cei ce Il răstigniseră pe Isus pentru apărarea templului era că templul în care ei se închinau era deja distrus de ei înşişi şi nu mai îndeplinea rolul pentru care el a fost instituit.

Aşa cum a fost curățit templul de către Isus, aşa va fi curățit şi pământul ce va fi pregătit pentru Împărăția cerurilor, prin darea afară a celor ce nu acceptă curățirea făcută prin trăirea

Adevărului lui Isus, iar cei ce o acceptă şi o trăiesc, vor fi schimbați pentru viața veşnică. *Drept răspuns, Isus i-a zis: « Adevărat, adevărat îți spun că, dacă un om nu se naşte din nou, nu poate vedea Împărăția lui Dumnezeu. »* (Ioan 3 ;3).

Nu întâmplător activitatea lui Isus începe cu o nuntă, la nunta din Cana şi nu întâmplător El este prezent la masă împreună cu ucenicii Lui. Ultima acțiune a lui Isus este de asemenea la o masă cu ucenicii, unde pâinea şi vinul simbolizează tot învățătura Lui, după care urmează moartea şi învierea. Cu aceasta se încheie ciclul, acțiunea revine acolo de unde a plecat, dar toate vor fi schimbate căci nunta din noul ciclu la care Isus va participa împreună cu ucenicii şi toți cei mântuiți va fi « nunta Mielului » în Împărăția cerurilor. *Apoi mi-a zis: « Scrie: Ferice de cei chemați la* ***ospățul nunții Mielului! »*** *Apoi mi-a zis: « Acestea sunt adevăratele cuvinte ale lui Dumnezeu! »* (Apocalips 19 ;9).

Cine doreşte să fie invitat la această nuntă trebuie să bea nu « vinul care face mărgăritare », ci vinul învățăturii lui Isus şi să trăiască conform acestei învățături.

5

Miracolul pâinii, Isus satură 5000 de oameni

Dacă este foamete în lume, este nu pentru că nu pot fi săturați cei flămânzi, ci pentru că nu pot fi săturați cei bogați.

Apostolii s-au adunat la Isus și I-au spus tot ce făcuseră și tot ce învățaseră pe oameni. Isus le-a zis: „Veniți singuri la o parte, într-un loc pustiu, și odihniți-vă puțin." Căci erau mulți care veneau și se duceau și ei n-aveau vreme nici să mănânce. Au plecat dar cu corabia, ca să se ducă într-un loc pustiu, la o parte. Oamenii i-au văzut plecând și i-au cunoscut; au alergat pe jos din toate cetățile și au venit înaintea lor în locul în care se duceau ei. Când a ieșit din corabie, Isus a văzut mult norod și I s-a făcut milă de ei, pentru că erau ca niște oi care n-aveau păstor, și a început să-i învețe multe lucruri. Fiindcă ziua era pe sfârșite, ucenicii s-au apropiat de El și I-au zis: „Locul acesta este pustiu și ziua este pe sfârșite. Dă-le drumul să se ducă în cătunele și satele de primprejur ca să-și cumpere pâine, fiindcă n-au ce mânca." „Dați-le voi să mănânce", le-a răspuns Isus. Dar ei I-au zis: „Oare să ne ducem să cumpărăm pâini de două sute de lei și să le dăm să mănânce?" Și El i-a întrebat: „Câte pâini aveți? Duceți-vă de vedeți." S-au dus de au văzut câte pâini au și au răspuns: „Cinci și

doi pești." Atunci le-a poruncit să-i așeze pe toți, cete-cete, pe iarba verde. Și au șezut jos în cete de câte o sută și de câte cincizeci. El a luat cele cinci pâini și cei doi pești. Și-a ridicat ochii spre cer și a rostit binecuvântarea. Apoi a frânt pâinile și le-a dat ucenicilor, ca ei să le împartă norodului. Asemenea și cei doi pești, i-a împărțit la toți. Au mâncat toți și s-au săturat; și au ridicat douăsprezece coșuri pline cu firimituri de pâine și cu ce mai rămăsese din pești. Cei ce mâncaseră pâinile erau cinci mii de bărbați. (Marcu 6 ;30-44)

Miracolul pâinii este unul dintre cele mai bogate în semnificații și nu întâmplător este raportat în cele patru evanghelii, iar evangheliștii Matei și Marcu îl raportează în două ocazii. Am ascultat nenumărate predici privind acest pasaj și înțelegerea clasică a acestui miracol ce poartă în evanghelii titlul „Înmulțirea pâinilor" este că Isus, cu puterea supranaturală ce o poseda, a înmulțit cele cinci pâini și doi pești care i-au fost puși la dispoziție și a obținut o cantitate industrială de pâine, încât au mâncat și s-au săturat cei 5000 de bărbați prezenți iar cu firimiturile ce au rămas de la masă s-au umplut 12 coșuri[1]. Dacă ținem seama de faptul că un bărbat are nevoie de 200 de grame de pâine pentru a se sătura, din cele 5 pâini Isus a obținut aproximativ 1000 Kg de pâine pentru a sătura această mulțime, fără să ținem seama de femei și copii. Se consideră că acest miracol de înmulțire a pâinilor este făcut pentru a recompensa mulțimea de oameni care a ascultat o zi întreagă cuvântările lui Isus, ca aceștia să nu se întoarcă flămânzi acasă și de asemenea pentru a-și manifesta puterea divină ca dovadă a dumnezeirii lui.

Pâinea, ca și apa, sunt elemente vitale ale vieții fizice și de aceea ambele sunt frecvent utilizate ca simboluri pentru a exemplifica băutura și hrana spirituală necesare obținerii vieții

1. Jean Chrysostome, Homélie 49 sur Saint Matthieu, chapitre 2.

veşnice. Dacă apa este un element natural la care omul nu are nici o contribuție pentru producerea ei, pâinea nu există în stare naturală, ci este un rezultat exclusiv al muncii omului, al „sudorii frunții", pentru a folosi expresia Bibliei. Atitudinea pe care oamenii o adoptă față de pâine este folosită de autorii Bibliei pentru a explica relația omului cu Dumnezeu, dar și relațiile între oameni.

Nimic nu face pe cineva mai dependent de altcineva sau de altceva, ca hrana. Este suficient să priveşti un animal domestic, căruia i s-a înlăturat posibilitatea de a-şi procura singur hrana, cât de dependent este de om și cât de supus poate fi atunci când omul îi asigură hrana. Am încă în minte vie imaginea tatălui meu care, pe când eram copil, pe vremea dinaintea colectivizării, înjuga boii și cu câtă docilitate boii îl ascultau prin a-şi pune gâtul la jug. Boii fuseseră crescuți de mici de el, și-i îngrijea ca pe copiii lui, dar ceea ce-i făcea ascultători era faptul că sursa lor de hrană era tatăl meu, care era stăpânul lor. Eram impresioant datorită faptului că boii aveau o forță extaordinară și ar fi putut în orice moment să se revolte să rupă lanțul, sau să rupă jugul, să-şi omoare stăpânul și să-şi reia libertatea și totuși nu o făceau. Dependența lor de hrană era mai importantă decât nevoia de libertate, preferau jugul care le asigura mâncarea, față de libertatea de a și-o procura singuri.

Aceste imagini pe care astăzi nu le mai vedem, erau prezente şi acum 2000 de ani când au fost scrise evangheliile, dar şi acum 3500 de ani, când a fost scrisă Geneza, iar scriitorii Bibliei le-au folosit atunci când au descris cum s-a raportat omul la sursa de hrană și în ce măsură libertatea a fost condiționată de aceasta. Autorul Genezei foloseşte hrana ca element pentru a exemplifica mai întâi relația omului cu Dumnezeu şi apoi rela-

ția oamenilor între ei. Înainte de a fi mâncat din pomul cunoștinței binelui și răului, omul se hrănea cu ceea ce Dumnezeu îi pusese la dispoziție, adică cu fructele din Gradina Edenului. Omul era dependent de hrana pe care i-o oferea Dumnezeu, iar relația omului cu Dumnezeu era conditionată de hrană. Atâta timp cât Dumnezeu îi oferea hrana de care avea nevoie, omul era dependent de Dumnezeu din acest punct de vedere. Dumnezeu dorește însă o relație stabilită în mod liber și aceasta nu putea avea loc decât dacă omul avea această libertate.

După ce omul a mâncat din pomul cunoștinței binelui și răului, Dumnezeu îi dă omului posibilitatea de a-și produce singur hrana și implicit libertatea și independența față de Dumnezeu din punct de vedere al hranei. Deoarece omul își poate produce singur hrana, relația cu Dumnezeu nu mai este constrânsă de necesitatea hranei, ci lăsată la liberul arbitru al omului. Omul este liber să accepe sau să refuze relația dintre el și Creator, iar ceea ce urmează prin exemplul jertfelor de mulțumire ale lui Cain și Abel este că, deși cei doi își procură singuri hrana, ei aleg în mod liber relația cu Dumnezeu. Nu numai că nu duc lipsă de hrană dar au un surplus pe care-l oferă în mod simbolic prin ardere, lui Dumnezeu ca semn de recunostință pentru această binecuvântare de a-și procura singuri hrana. Cain este agricultor, iar Abel păstor, au cele necesare existenței și totuși decid ca fiecare să aducă o jerfă de mulțumire lui Dumnezeu din produsele muncii lor, ceeea ce exprimă că deși sunt independeți în ce privește hrana, cei doi doresc să continue relația cu Dumnezeu.

Declarația lui Dumnezeu făcută omului atunci când a fost scos afară din Grădina Edenului: *În sudoarea feței tale să-ți mănânci pâinea, până te vei întoarce în pământ, căci din el ai fost luat;*

căci țărână ești și în țărână te vei întoarce, (Geneza 3 ;19) este divers înțeleasă. Sudoarea frunții este înțeleasă frecvent ca un blestem și că situația normală ar fi ca omul să manânce pâinea în mod gratuit, fără să muncească pentru ea, așa cum hrana în Gradina Edenului era gratuită. Problema este că, așa cum am amintit, pâinea nu crește în copaci, ea este produsul sudorii frunții, iar cei ce doresc să o mănânce gratuit o vor mânca produsă de sudoarea frunții altora, iar Biblia învață că cei ce vor mânca pâinea gratuită, vor deveni sclavii furnizorului de pâine. Nu poți să-ți păstrezi libertatea atâta timp cât nu-ți produci singur pâinea de toate zilele. Este o lege pe care a dat-o Dumnezeu și omul nu poate face nimic contra ei, ci numai de a-i suporta consecințele.

În ce măsură relația omului cu Dumnezeu este condiționată de hrană, aceasta este exemplificată în istoria poporului Israel, începând chiar cu Abraam, ce este chemat de Dumnezeu pentru ca el și descendența lui să transmită popoarelor idolatre ale Canaanului cunoștința de Dumnezeu, făcându-i promisiunea unei descendențe numeroase „ca stelele cerului" și a unei țări bogate și roditoare „unde curge laptele și mierea". Abraam crede promisiunea lui Dumnezeu, atâta timp cât „laptele și mierea" curg, dar când vine o foamete și Abraam consideră că Dumnezeu nu-i mai furnizează pâinea de toate zilele, părăsește promisiunea dată și pleacă să caute un alt furnizor în Egipt.

Este surprinzător, și nu întâmplător că experiența aceasta se repetă într-un mod asemănător în generațiile următoare, a lui Isaac, a lui Iacov, cât și fiilor lui și de fiecare dată atitudinea lor a fost aceea de a abandona promisiunea ce nu le mai da pâine și a o căuta în Egipt la un alt stăpân. Așa cum am amintit, foametea i-a lovit și pe locuitorii Canaanului și faptul ca ei nu au emigrat în Egipt și au supraviețuit, deși nu aveau făgăduința lui Dum-

nezeu, exprimă că „foametea" de cele mai multe ori este atunci când porția din față nu corespunde cu mărimea apetitului.

Consecințele de a conturna legea pâinii câștigată prin sudoarea frunții, sunt suportate la « a treia și a patra generație », exemplificate în generația lui Iacov și a fiilor lui. Cât de mare trebuia să fi fost ura fiilor lui Iacov față de fratele lor Iosif, pentru a fi pe punctul de a-l ucide ? Oricum, prin vânzarea lui ca sclav nu i-au făcut o favoare, ci mai degrabă și-au liniștit conștiința că nu i-au vărsat sângele, căci de multe ori viața unor sclavi era mult mai grea decât a animalelor de muncă. Cum se face că această ură s-a transformat într-o dragoste irezistibilă atunci când Iosif era în măsură să le dea pâine gratuită, fără să fie câștigată prin sudoarea frunții lor, așa încât nici faptul de a se pleca în fața lui nu le mai punea probleme?

Iosif împlinește visele lui faraon de a-și supune poporul și printr-o politică abilă, Iosif reușește să-i transforme pe egipteni în sclavii lui faraon. Trebuie remarcat că grâul luat de la populație era luat gratuit, printr-un impozit ce a fost impus la sugestia lui Iosif. Atunci când grâul a fost redistribuit populației, a fost făcut contra cost: mai întâi cumpărat cu bani, apoi prin schimb cu animalele și cu ogoarele pe care oamenii le dețineau, ca în cele din urmă să se vândă toți ca sclavi. Fraților lui, Iosif a dat grâul gratuit și nu era metodă mai bună decât aceasta ca să-i vadă la picioarele lui. Ceea ce explică Biblia prin această povestire este că fiii lui Iacov erau sclavi înainte de a fi făcuți sclavi de către egipteni, sclavii pâinii gratuite.

Toate dificultățile pe care le întâmpină poporul Israel în pustie, când Dumnezeu încearcă să-i elibereze de sclavie sunt datorite dependenței lor de pâinea pe care le-o furnizau stăpânii de sclavi din Egipt.

Mana pe care Dumnezeu le-o dă în pustie este nu numai o hrană fizică, dar ea este şi hrana spirituală ce întreține relația cu Dumnezeu. Ea este pusă mereu în comparație cu mâncarea pe care poporul Israel o avea în sclavie, iar poporul, când trebuie să aleagă între cele două, alegerea este fără nicio ezitare, mâncarea Egiptului. Aceasta exprimă ataşamentul lor la sclavie, şi în ciuda faptului că Dumnezeu le făcuse demonstrația că avea puterea şi voința să-i elibereze din sclavie, poporul preferă mâncarea Egiptului, chiar cu prețul sclaviei decât mana pe care trebuiau să o culeagă singuri şi libertatea pe care o dădea Dumnezeu. *Ne aducem aminte de peştii pe care-i mâncam în Egipt şi* ***care nu ne costau nimic,*** *de castraveți, de pepeni, de praz, de ceapă şi de usturoi. Acum ni s-a uscat sufletul: nu mai este nimic! Ochii noştri nu văd decât mana aceasta.* (Numeri 11 ;5,6). Sclavul, ca şi animalul de muncă preferă sclavia care îi asigura mâncarea decât libertatea de a-şi procura singur hrana.

Libertatea fiecăruia începe prin a-şi produce propria pâine prin sudoarea frunții. După cum pâinea fizică este necesară pentru întreținerea vieții, tot astfel învățătura pe care o dă Dumnezeu este necesară vieții spirituale pe care numai omul poate să o perceapă şi să o accepte. După cum producerea pâinii fizice îl diferențiază pe om de animal şi-i permite a avea o alimentație cu mult superioară de cea pe care o găseşte în natură, cu atât învățătura dată de Dumnezeu dă omului o dimensiune spirituală a veții ce poate să-l conducă în veşnicie. Ba mai mult, Biblia învață că relația cu Dumnezeu şi învățătura ce vine de la El, este indispensabilă vieții, pe când pâinea fizică este numai un auxiliar al vieții.

Atunci când Isus încheie postul de 40 de zile, perioada în care a întrerupt complet alimentația fizică şi s-a alimentat nu-

mai spritual prin comuniunea cu Tatăl, Diavolul îl ispitește, cerându-i să transforme pietrele în pâine pentru a-și potoli foamea. *Diavolul I-a zis: „Dacă ești Fiul lui Dumnezeu, poruncește pietrei acesteia să se facă pâine." Isus i-a răspuns: „Este scris: 'Omul nu va trăi numai cu pâine, ci cu orice cuvânt care iese din gura lui Dumnezeu.'"* (Luca 4 ;3,4). Când a avut Isus mai mare nevoie de pâine, decât atunci când suportase o foame de 40 de zile fără să mănânce absolut nimic? Și totuși, răspunsul Lui este că chiar atunci ceea ce avea nevoie persoana lui în prioritate, nu era nevoia de pâinea fizică, ci de Cuvântul lui Dumnezeu.

Trebuie de asemenea păstrată vie în minte imaginea de la fântâna lui Iacov, când ucenicii l-au rugat să mănânce mâncarea ce o cumpăraseră din cetatea samaritenilor în momentul când samaritenii veneau deja spre el, iar Isus a refuzat mâncarea lor pe motivul că : *Eu am de mâncat o mâncare pe care voi n-o cunoașteți.* ***Mâncarea Mea este să fac voia Celui ce M-a trimis și să împlinesc lucrarea Lui.*** (Ioan 4; 32, 34). Acesta este contextul « larg » al Bibliei în care trebuie citit și înțeles, în ce a constat miracolul pâinii, cum trebuie înțeles și cum a reușit Isus să sature o asemenea mulțime de oameni cu numai 5 pâini și 2 pești.

Cât privește contextul « restrâns », ni se raportează că Irod, cu ocazia aniversării zilei sale de naștere, ordonă decapitarea lui Ioan Botezătorul ceea ce a produs o mare tristețe în rândul ucenicilor, dar și a lui Isus, care a căutat un loc retras pentru a se reculege. Dispariția lui Ioan a atras și mai mult lumea către Isus, iar atunci când Mântuitorul caută un moment de liniște și reculegere, constată că o mare mulțime îl urmează, așa că lui Isus i s-a făcut milă de ei și până seara le-a vorbit și a vindecat mulți bolnavi. *Isus, când a auzit vestea aceasta, a plecat de acolo într-o corabie, ca să Se ducă singur la o parte, într-un loc pustiu. Noroa-*

dele, când au auzit lucrul acesta, au ieşit din cetăţi şi s-au luat după El pe jos. Când a ieşit din corabie, Isus a văzut o gloată mare, I s-a făcut milă de ea, şi a vindecat pe cei bolnavi. (Matei 14 ;13,14).

Evanghelistul Marcu aduce un detaliu care merită menționat, acela că erau atât de prinşi de activitatea lor încât nu aveau nici timp să mănânce. *Isus le-a zis: « Veniţi singuri la o parte, într-un loc pustiu, şi odihniţi-vă puţin. » Căci erau mulţi care veneau şi se duceau, şi* ***ei n-aveau vreme nici să mănânce.*** (Marcu 6 ;31). Desigur, organismul are şi el limitele lui şi în ciuda oboselii şi a faptului că nici nu mâncaseră, Isus şi-a continuat activitatea « să-i învețe multe lucruri » până seara. Este spre seară că ucenicii i se adresează lui Isus cu sugestia *„dă-le drumul să se ducă în cătunele și satele dimprejur ca să-și cumpere pâine, fiindcă n-au ce manca"* (Marcu 6 ;36). Bineînțeles că oamenii erau liberi să plece, cei ce stăteau o făceau pentru că erau captivați de învățăturile lui Isus şi nu voiau să piardă nicio „firimitură" din ce Isus învăța. Foamea îi chinuia mai degrabă pe ucenici și motivul pentru care fac această cerere este în primul rând pentru nevoile lor.

Trebuie să ne punem din nou în contextul vremii şi obiceiurilor timpului. Majoritatea oamenilor ce ascultau erau oamenii locului care, fie că erau în trecere, fie că se întorceau la casele lor. Viața la țară pe care am trăit-o în copilărie se asemăna foarte mult cu cea din timpul lui Isus. Părinții ne luau cu ei la câmp, când puteam face şi noi ceva, ajutam și noi, când munca ce o făceau părinții nu era pe măsura noastră, ne găseam o ocupație. Întotdeauna părinții luau câte ceva de mâncare cu ei și chiar eu cu fratele meu când mergeam cu vacile la păscut aveam de fiecare dată o trăistuță cu ceva mâncare la noi. In acea perioadă în zonele rurale nu exista nicio posibilitate să cumperi mâncare, ci toți își pregăteau cele necesare acasă. Așa a fost fără îndoială

şi pe timpul lui Isus, oamenii plecau cu mâncare la ei, când lipseau toată ziua de acasă. Dacă oamenii stăteau și ascultau ceea ce Isus învăța, era pentru că ceea ce auzeau răspundea nevoii lor.

Răspunsul lui Isus dat ucenicilor a fost cu totul neaşteptat şi i-a pus în încurcătură şi neînțelegere. Se reia dialogul de la fântana lui Iacov, când ucenicii se gândeau la mâncarea care le umple stomacul, pe când Isus se referă la mâncarea care le satură mintea și inima. *„Dați-le voi să mănânce", le-a răspuns Isus. Dar ei I-au zis: „Oare să ne ducem să cumpărăm pâini de două sute de lei şi să le dăm să mănânce?"* (Marcu 6 ;37). Isus îi face să înțeleagă că nu trebuie să cumpere nimic pentru că ei aveau ce să le dea să mănânce, şi după ce au constatat că aveau numai cinci pâini şi doi peşti, Isus le spune că aceasta trebuie să le dați şi le-a spus să se aşeze pe iarbă. *El a luat cele cinci pâini şi cei doi peşti. Şi-a ridicat ochii spre cer şi* ***a rostit binecuvântarea. Apoi a frânt pâinile şi le-a dat ucenicilor, ca ei să le împartă norodului.*** *Asemenea şi cei doi peşti i-a împărțit la toți.* (Marcu 6 ;41).

Textul ne spune că au mâncat toți, s-au săturat și au ridicat 12 coşuri cu firimituri, care rămăseseră de la masă. Aici imaginația noastră şi capacitatea noastră de calcul începe să între în acțiune: într-o parte cinci pâini şi doi peşti iar în partea cealaltă, 5000 de stomacuri umplute şi 12 coşuri cu firimituri. Cum poate fi pus semnul egal între ele fără să fie și semnul înmulțirii acolo?

Miracolul cel mai prezent în evanghelii este miracolul pâinilor, căci este prezentat de cei patru evanghelişti şi în plus, Matei şi Marcu prezintă acest miracol cu altă ocazie în care Isus a săturat 4000 de oameni cu 7 pâini și câțiva peşti. Evenimentul se petrece similar cu cel precedent, după ce Isus le-a vorbit trei zile, Isus împarte cele 7 pâini în firimituri pentru cei 4000 de

bărbați, dar și pentru femeile și copiii care-i însoțeau, a binecuvântat pâinea și a împărtit-o celor prezenți, așa încât toți s-au săturat și au strâns 7 coșuri de firimituri. De o parte șapte pâini, de cealaltă parte, peste 4000 de stomacuri pline și șapte coșuri cu firimituri și nici în cazul de față evangheliștii nu folosesc termenul de înmulțire. Cum putem pune semnul egal între cele câteva pâini folosite și miile de oameni săturați, plus coșurile de firimituri?

Problema este că trebuie comparat ceea ce este comparabil și dacă citim cu atenție textul biblic constatăm că termenul de „înmulțire" nu există în Biblie în nici una din cele 6 descrieri ale acestui miracol, ci textul biblic vorbește de „binecuvântarea, frângerea pâinilor și împărțirea la norod". Este oare posibil ca evangheliștii să fi omis termenul de „înmulțire" din neglijență, în toate cele șase descrieri ale acestui eveniment, dacă înmulțirea pâinilor ar fi avut loc? Se adaugă de asemenea capcana pe care o realizează titlul acestui pasaj, care este intitulat „înmulțirea pâinilor" și care după cum se știe nu face parte din textul biblic.

Cineva mi-a făcut observația că dacă Isus ar fi împărțit pâinile și nu le-ar fi și înmulțit nu i-ar fi revenit fiecăruia decât o firimitură și cum să te saturi cu o firimitură. I-am atras atenția că textul vorbește chiar de „firimituri", iar săturarea a fost nu a stomacului, ci a mintii și inimii, căci de săturarea minții oamenilor s-a ocupat Isus și este mâncarea necesară minții pe care Isus le-a dat-o. Isus nu a făcut altceva decât ceea ce toate bisericile creștine fac conform învățăturii lui Isus atunci când realizează ceremonialul Euharistiei sau Sfintei Cine. Firimitura de pâine pe care cei prezenți au primit-o, a fost în mod simbolic învățătura lui Isus care satură și pregătește pe om pentru o viață în conformitate cu ceea ce așteaptă Dumnezeu de la noi.

De ce au fost strânse nici mai mult nici mai puțin decât 12 coșuri de firimituri? Este evident că cele 12 coșuri reprezintă învățătura lui Isus ce este preluată de cei 12 ucenici și care va fi distribuită omenirii când Isus nu va mai fi între oameni. Este misiunea care a fost încredințată ucenicilor atunci când ei au vrut să cumpere de mâncare, iar Isus le-a spus că trebuie să le dea ceea ce au, iar ceea ce aveau era un coș cu firimituri ale învățăturii Lui. Cu riscul de a dezamăgi pe amatorii de miracole cu manifestări supranaturale, Isus nu a înmulțit pâinile, ci miracolul a constat în faptul că a săturat 5000 de oameni cu învățătura lui, simbolizată de o firimitură de pâine pe care a dat-o fiecăruia.

Atunci când mințile oamenilor sunt săturate cu învățătura Lui, stomacul nu mai strigă „foame", timpul își pierde noțiunea, nu mai este oră de masă. Această învățătură care este simbolizată de firimiturile de pâine a fost distribuită ucenicilor să o distribuie la rândul lor, iar cei ce au primit-o au distribuit-o și ei până a ajuns la noi. Miracolul pâinilor a făcut ca firimiturile de la masa oamenilor ce au fost așezați pe iarbă să ajungă până la noi și să sature pe toți înfometații de adevăr din toate timpurile până în zilele noastre.

Nu știm ce a vorbit Isus la mulțime în acele momente pentru ca oamenii să uite complet de foame, dar învățătura lui este pe paginile evangheliilor și de ficare dată când Isus se adresa mulțimilor, ceea ce îi învăța era complet diferit de ceea ce învățau fariseii și cărturarii, iar oamenii erau captivați și-l urmau ca să nu piardă nicio firimitură din ceea ce prezenta Isus.

Ce învăța Isus de captiva în așa măsură masele de oameni săraci, asupriți, bolnavi și de cele mai multe ori fără speranțe? Cunoaștem foarte bine controversele cu fariseii și cărturarii și

cuvintele aspre pe care li le-a adresat datorită faptului că ei făceau regulile întotdeauna în avantajul lor şi cu scopul de a înrobi pe cei săraci, cunoaştem şi parabolele care în realitate stabilesc regulile aşa cum le-a pus Dumnezeu, dar întrebarea este, care era mesajul adresat omului de rând ce se confrunta zilnic cu problemele existenței? Evanghelistul Matei ne prezintă un mic pasaj ce este adresat exclusiv acestei categorii de oameni și care erau auditoriu preferat al lui Isus.

Ferice de cei săraci în duh, căci a lor este Împărăția cerurilor! Ferice de cei ce plâng, căci ei vor fi mângâiați! Ferice de cei blânzi, căci ei vor moşteni pământul! Ferice de cei flămânzi şi însetați după neprihănire, căci ei vor fi săturați! Ferice de cei milostivi, căci ei vor avea parte de milă! Ferice de cei cu inima curată, căci ei vor vedea pe Dumnezeu! Ferice de cei împăciuitori, căci ei vor fi chemați fii ai lui Dumnezeu! Ferice de cei prigoniți din pricina neprihănirii, căci a lor este Împărăția cerurilor! Ferice va fi de voi când, din pricina Mea, oamenii vă vor ocărî, vă vor prigoni și vor spune tot felul de lucruri rele și neadevărate împotriva voastră! (Matei 5 ;3-11)

Aceste declarații par un nonsens, căci este normal să te întrebi, cum poți să fii fericit când eşti sărac, când eşti flămând şi când plângi ? Cum poți să fii fericit când în ciuda faptului că munceşti de dimineața până seara ani de zile şi după ce ți se iau toate taxele de către cei puternici, tot ceea ce îți rămâne este numai atât cât să supraviețuieşti ? Cum să fii fericit când cu toate străduințele de a respecta regulile pe care cei de la putere ți le impun eşti nedreptățit şi persecutat ? Cum să fii fericit când după o viață întreagă de lipsuri şi suferință afli că şi Împărăția cerurilor este deschisă celor bogați, celor de la putere, iar pentru tine este închisă ? Cum să fii fericit când nici speranța vieții viitoare pentru tine nu este accesibilă ?

Cu ani în urmă am avut ocazia să vizitez Egiptul, eram curios și nerăbdător să intru în contact direct cu o cultură foarte veche de care Biblia vorbește și pe care societatea de astăzi, o admiră. M-am oprit lângă un obelisc în fața unui templu ce reprezenta în hieroglife voința zeilor pe care ghidul ce-l aveam o descifra, am atins aceste inscripții cu gândul la acei oameni care le-au săpat în piatră de care mă despărțeau aproape 5000 de ani, întrebându-mă, la ce puteau să gândească acei oameni pe când lucrau, cu ce probleme se confruntau și ce speranțe aveau ? Ce este viața unui om de câteva zeci de ani când o așezi în această linie a timpului de sute de generații ? Deși mă despărțeau 5000 mii de ani de cei ce lucraseră acel obelisc, aveam impresia că cei ce lucraseră la acel obiect erau lângă mine, îi puteam auzi și înțelege viața lor și problemele cu care se confruntau.

Munca a zeci de mii de oameni pentru a crea obeliscuri, temple, piramide și morminte săpate în stâncă la mari adâncimi cu mijloacele de care dispuneau atunci și pe care milioane de oameni astăzi le vizitează cu admirație, era colosală, și aceasta pentru ca cei de la putere să poată avea viața veșnică. Am descoperit atunci, din informațiile ghidului, că religia Egiptului nu oferea viața veșnică decât faraonului și aristocraților importanți, în ce privește restul populației, cât și a sclavilor, ca și când condiția lor socială nu ar fi fost suficient de dureroasă, nici cel puțin la speranța în viața de după moarte nu aveau acces.

De aceea faraonul și cei din vârful piramidei sociale, aveau nevoie de sclavi pentru a-și asigura intrarea în viața de apoi cu prețul suferinței a mii de oameni. Admirația pe care o aveam în fața monumentelor colosale pe care le aveam în față s-a transformat aproape instantaneu într-un sentiment de amărăciune și o tristețe profundă pentru că ceea ce era creat, nu era creat cu

sudoarea artistului ce muncește pentru a construi ceva frumos, ci cu suferință și sânge pentru a pereniza asuprirea și nedreptatea chiar și în viața de după moarte a faraonului. Atingând acele inscripții pe obelisc, nu mai auzeam nici sunet de ciocan sau de piatră de șlefuit, ci numai plânsul și suferința celor ce au lucrat fără speranță că ziua de mâine va fi mai bună sau că într-o zi, condamnarea lor se va sfârși. Cum poți să fii fericit când ți se ia nu numai libertatea, dar și dreptul de a spera și a visa la o lume mai bună când accesul la ea îți este închis?

Dar ceea ce mi se pare și mai trist este că un popor, după ce a cunoscut un Dumnezeu ce creează pe om liber și pe care îl dorește liber și-i pune o țintă atât de măreață, aceea de a fi asemenea Lui prin respectarea regulilor de moralitate pe care i le-a dat, este că reprezentanții religioși ce trebuiau să conducă pe popor spre regulile de moralitate i-a condus din ce în ce mai mult spre religia Egiptului. Dumnezeul ce dorea moralitate a fost transformat în Dumnezeul ce dorea supunere și în concluzie, supunere și în fața celor ce erau în slujba Lui. Iar când supunerea se face în fața oamenilor nu se mai poate vorbi nici de egalitate și nici de libertate.

Deși în Israel Împărăția cerurilor, teoretic, era accesibilă tuturor, era aceeași mentalitate, că cei din vârful piramidei, fariseii și cărturarii, erau cei mai bine plasați pentru a avea viața veșnică, iar religia era prezentată în așa fel încât nu numai că ei erau primii care intrau, dar erau și cei ce puteau să ajute sau să împiedice pe alții să intre în Împărăție. Cel sărac, era înainte de toate pus la mila și judecata preotului, înainte de a ajunge la mila și judecata lui Dumnezeu.

Nu este greu de înțeles de ce discursul liberator pe care Isus îl avea în fața mulțimii producea atâta bucurie și speranță aces-

tor nefericiți și marginalizați ai societății și în același timp, furia conducătorilor religioși care-și pierdeau autoritatea și posibilitatea de a manipula mulțimea, iar ca soluție pentru a-și păstra autoritatea și supunerea poporului, aceștia nu vedeau alta, decât moartea lui Isus.

Cu ocazia vindecării orbului din naștere, se amintește că fariseii și cărturarii i-au interogat pe părinții orbului pentru a ști dacă fusese efectiv orb din naștere, cât și cu privire la felul în care și-a recăpătat vederea. La acest ultim aspect al întrebării, părinții au refuzat să se pronunțe. *Părinții lui au zis aceste lucruri pentru că se temeau de iudei; căci iudeii hotărâseră acum că, **dacă va mărturisi cineva că Isus este Hristosul, să fie dat afară din sinagogă.** De aceea au zis părinții lui: „Este în vârstă, întrebați-l pe el."*(Ioan 9 ;22,23)

Darea afară din sinagogă a unui om, era un atuu extraordinar de puternic în mâna conducătorilor religioși, care era echivalent cu închiderea porților Împărăției cerurilor pentru cel exclus. Acest argument a fost folosit în toate timpurile de instituțiile religioase ce se prezintă drept „porțile" Împărăției cerurilor, și se mai folosește și astăzi pentru a face presiuni asupra unora ce nu intră în rândurile stabilite de conducătorii religioși. Isus a fost preocupat să dărâme aceste bariere pe care puternicii acestei lumi le-au pus între om și Dumnezeu, iar una din aceste bariere a fost simbolizată de bogăție.

Evanghelistul Matei, povestește că un tânăr bogat a venit la Isus cu întrebarea *„Învățătorule, ce bine să fac, ca să am viața veșnică"*. În urma dialogului cu acest tânăr, Isus face o declarație care i-a lăsat uimiți pe ucenici : *Isus a zis ucenicilor Săi: „Adevărat vă spun că greu va intra un bogat în Împărăția cerurilor. Vă mai spun iarăși că este mai ușor să treacă o cămilă prin urechea*

acului, decât să intre un bogat în Împărăția lui Dumnezeu. »Ucenicii, când au auzit lucrul acesta, ***au rămas uimiți de tot și au zis: « Cine poate, atunci, să fie mântuit?*** » (Matei 19 ;23-25).

Tânărul respectiv dorește Împărăția cerurilor și se străduiește să ducă o viață morală, ceea ce de fapt, Dumnezeu așteaptă de la noi. De ce în acest dialog, Isus pune bogăția în balanță cu moralitatea, este condiționată moralitatea de starea de bogăție sau sărăcie a omului ?

Biblia prezintă frecvent ideea că Dumnezeu binecuvintează pe cel drept și credincios, iar Iov este un exemplu al acestei idei că bogăția este binecuvântarea lui Dumnezeu. Această afirmație este adevărată într-o societate construită după regulile stabilite de Dumnezeu, unde toți oamenii sunt egali și unde omul se îmbogățește prin munca lui, dar în societățile piramidale cei ce au puterea au și bogăția pentru că o iau de la cel slab, care este la baza piramidei. Așa cum a fost pe timpul lui Iosif când cei ce produceau grâul au fost transformați în muritori de foame și făcuți sclavi, așa a fost și pe timpul lui Isus când omul de rând suporta o dublă sclavie, cea instituită de Imperiul Roman și cea instituită de conducătorii religioși. Impozitele templului pe care le puseseră conducătorii religioși, din care trăiau și cu care se îmbogățeau, erau prezentate ca binecuvântarea lui Dumnezeu, iar cel exploatat, cel ce plătea impozitul era prezentat ca păcătos pentru că era sărac și disprețuit de Dumnezeu, când ei erau sărăciți chiar de responsabilii religioși.

Împotriva acestui raționament pe care din nefericire oamenii l-au adoptat, s-a ridicat Isus și l-a denunțat ca fiind complet greșit. Afirmația lui Isus *„adevărat vă spun că greu va intra un bogat în Împărăția cerurilor”* i-a speriat pe ucenici, pentru că în mentalitatea lor era greu pentru cel sărac să intre în Împără-

ția cerurilor, nu pentru cel bogat. Ceea ce îl califica de „bogat" pe acest tânăr era haina lui, căci era elementul cel mai vizibil al situației sociale, dar ceea ce merită remarcat este că uimirea ucenicilor este datorată faptului că Isus face o afirmație ce era contrară concepției vremii și chiar a ucenicilor, aceea că cel ce poartă haină scumpă, care era considerată haina celui drept, avea foarte mici șanse să fie mântuit. Dacă cel bogat intră greu, înseamnă că cel sărac nu are nicio șansă.

Isus nu s-a ridicat împotriva bogăției obținută prin muncă cinstită, ci împotriva mentalității că bogăția este indicatorul ce exprimă calitatea relației cu Dumnezeu. Isus nu i-a eliberat pe oameni de a mai respecta legea morală așa cum este predicată în multe biserici ca fiind cauza nefericirii lor, ci i-a eliberat de o mentalitate, aceea că suferința, plânsul, sărăcia sau boala ar fi pedeapsa lui Dumnezeu și i-a făcut să înțeleagă că suferința nu vine de la Dumnezeu, ci este produsă cel mai frecvent de oameni, de conducătorii care se declară că le vor binele și-i ajută, dar în realitate nu fac decât să le exploateze suferința și condiția de „sărac" de care chiar ei sunt responsabili.

Atunci Isus Și-a ridicat ochii spre ucenicii Săi și a zis: „Ferice de voi care sunteți săraci, pentru că Împărăția lui Dumnezeu este a voastră! Ferice de voi care sunteți flămânzi acum, pentru că voi veți fi săturați! Ferice de voi care plângeți acum, pentru că voi veți râde!" (Luca 6 ;20-21). Ceea ce le spune Isus este că Dumnezeu vede care este cauza suferinței fiecăruia și Dumnezeu va răsplăti fiecăruia după faptele lui. Cei ce sunt săraci, flămânzi și plâng, chiar dacă societatea îi marginalizează, ei nu sunt uitați de Dumnezeu și la momentul potrivit, Dumnezeu va transforma plânsul lor în lacrimi de bucurie și vor fi așezați la masa bogată din Împarăția cerurilor.

Cât despre cei ce sunt la originea suferinței lor, ei de asemenea își vor primi răsplata. *Ascultați acum voi, bogaților! Plângeți și tânguiți-vă, din pricina nenorocirilor care au să vină peste voi. Bogățiile voastre au putrezit, și hainele voastre sunt roase de molii. Aurul și argintul vostru au ruginit; și rugina lor va fi o dovadă împotriva voastră: ca focul are să vă mănânce carnea! V-ați strâns comori în zilele din urmă!* ***Iată că plata lucrătorilor care v-au secerat câmpiile, și pe care le-ați oprit-o prin înșelăciune, strigă! Și strigătele secerătorilor au ajuns la urechile Domnului oștirilor.*** *Ați trăit pe pământ în plăceri și în desfătări. V-ați săturat inimile chiar într-o zi de măcel.* (Iacov 5 ;1-5) Este exprimat cât se poate de clar că nu bogățiile obținute prin muncă cinstită sunt vizate ci exploatarea și jefuirea celor slabi care nu au posibilitatea să-și revendice drepturile.

Este fără îndoială acest discurs eliberator de prejudecățile create de farisei pe care Isus l-a ținut în fața mulțimii cu măiestria și capacitatea lui infinită de a exprima ideile cu compasiune față de omul suferind, în mod clar, pe înțelesul tuturor și este acest discurs ce i-a făcut pe oameni să uite de foamea fizică și să se sature cu cuvintele lui Isus. Mâncarea pe care o avea fiecare în traista lui a rămas neatinsă pentru că ceea ce Isus i-a învățat, i-a făcut să uite de foame și să se întoarcă sătui acasă.

Așa cum eu mă găsesc în incapacitatea de a reda măreția și frumusețea acestor idei exprimate de Isus, îmi imaginez că și ucenicii își puneau întrebarea : cine va distribui această hrană pe care Isus o prezintă și captivează mulțimile ? Bineînțeles că Isus s-a întors spre ei și le-a zis : voi să le dați să mănânce, este datoria voastră să distribuiți ceea ce vi s-a dat atunci când Eu nu voi mai fi între voi. Chiar dacă ceea ce dați este numai o firimitură, dacă cel ce o primește o distribuie la rândul lui, se va strân-

ge un coş întreg ce poate fi la rândul lui distribuit lumii întregi. Sunt aceste cuvinte ce fac ca o societate să devină funcţională, ca să eradicheze nedreptatea, foamea şi suferinţa ca orice om să se bucure de viaţa pe care Dumnezeu i-a dat-o.

Ce distribuie urmaşii ucenicilor din toate timpurile, inclusiv în zilele noastre, în conformitate cu învăţătura ce Isus a transmis-o prin miracolul pâinilor ?

Ceea ce a urmat, a fost o întorsătură complet neaşteptată a lucrurilor şi fără îndoială că Diavolul a fost de faţă şi la lucru, pentru ca orice acţiune bună să fie deturnată, aşa încât oamenii să fie preocupaţi de pâinea fizică şi nu de pâinea pe care Isus o oferă. Această deturnare a miracolului pâinii pentru ca oamenii să nu înţeleagă mesajul transmis de Isus, a făcut-o Diavolul nu numai faţă de cei prezenţi la acest miracol, dar şi faţă de creştinii din toate timpurile. Punctul sensibil al omului pe care Diavolul îl exploatează pentru a deturna învăţătura lui Isus, este exprimat de evanghelistul Marcu. El recunoaşte că ucenicii, în ciuda faptului că fuseseră în permanenţă cu Isus, asistaseră la toate discursurile lui şi participaseră la toate minunile lui, erau mai receptivi la ceea ce le propunea Diavolul decât la ce le oferea Isus. *Apoi S-a suit la ei în corabie, şi a stat vântul. Ei au rămas uimiţi şi înmărmuriţi,* ***căci nu înţeleseseră minunea cu pâinile, fiindcă le era inima împietrită.*** (Marcu 6 ;51,52).

Dacă minunea ar fi constat în faptul că cele 5 pâini s-ar fi transformat în 5000 de pâini aşa încât să le umple stomacurile tuturor celor prezenţi, de ce evangheliştii menţionează că ucenicii, martori oculari la eveniment nu au înţeles ce s-a întâmplat ? Este evident că evanghelistul face referire mai degrabă la un simbol care trebuia înţeles cu mintea, decât un eveniment care era perceput cu ochii şi cu stomacul, şi deci, incontestabil. Pro-

blema aceasta au avut-o întotdeauna când Isus vorbea în parabole, care de asemenea folosesc simboluri, iar ei nu le înțelegeau pentru că mintea lor era concentrată pe aspectele materiale ale vieții și obiectivul lor de a avea un loc de frunte în Împărăția ce va fi instituită de Isus.

O inimă împietrită este o inimă insensibilă la apelurile lui Dumnezeu, dar care răspunde „prezent" și „de acord" cu ceea ce oferă Diavolul, iar ceea ce oferă Diavolul este exprimat în ispitirea lui Isus la sfârșitul postului de 40 de zile în pustie: pâine gratuită, redată în această ispită ca transformată din piatră, și un loc cât mai sus în piramida socială, redată prin bogățiile acestei lumi.

Diavolul oferă pâine gratuită tuturor celor ce vor fi în vârful piramidei sociale pe când Isus oferă o pâine câștigată prin sudoarea frunții și învățătura că toți oamenii trebuie să fie egali și că dacă cineva vrea să fie sus în piramidă, trebuie să fie slujitorul tuturor. Este oare de mirare că învățătura lui Isus nu are mulți adepți, iar miracolul pâinilor a fost deturnat pentru a servi învățăturii Diavolului?

Bineînțeles că miracolul pâinilor rămâne o apreciere personală, iar nevoile și prioritățile personale au o influență decisivă în înțelegerea acestui miracol. Care minune este mai mare, aceea de a înmulți 5 pâini și 2 pești pentru a umple stomacurile a 5000 de oameni sau de a sătura 5000 de oameni cu învățături reprezentate de câte o firimitură de pâine, iar cele 12 coșuri strânse să sature o lume întreagă timp de 2000 de ani? Să nu uităm însă, că pentru autorii evangheliilor preocuparea principală era transmiterea învățăturii lui Isus, așa că pentru a înțelege miracolul așa cum au vrut evangheliștii să fie înțeles, trebuie să adoptăm modul lor de gândire și prioritățile lor.

În miracolul apei de la fântana lui Iacov, oamenii sunt impresionați de învățătura lui Isus și sunt convinși că *„acesta este în adevăr Hristosul, Mântuitorul lumii"* conform declarației samaritenilor ce participaseră la miracolul apei sau *„Proorocul cel așteptat în lume"* după declarația celor ce participaseră la miracolul pâinii, dar este o diferență importantă pe care Ioan ține să o precizeze : *Oamenii aceia, când au văzut minunea pe care o făcuse Isus, ziceau: „Cu adevărat, Acesta este Prorocul cel așteptat în lume." Isus, fiindcă știa că au de gând să vină* ***să-L ia cu sila ca să-L facă împărat****, S-a dus iarăși la munte, numai El singur.* (Ioan 6 ;14,15)

Cele două miracole au avut același impact asupra oamenilor, dar consecințele sunt diferite. De ce atunci când Isus le-a dat „apă vie", nu le-a venit ideea de a-l pune împărat, iar când le-a dat pâine au fost pe punctul de a-l pune împărat cu forța? Elementul cheie este „sudoarea frunții", pentru că apa o poți avea fără sudoarea frunții, pe când pâinea să o ai fără sudoarea frunții, trebuie ca cineva să ți-o dea. Este indispensabil să aruncăm o privire la„jurnalul de informații" al vremii respective pentru a înțelege de ce oamenii erau așa sensibili la„pâinea gratuită" față de„apa gratuită".

Este cunoscută expresia latină „panem et circenses"[1] sau „pâine și jocuri de circ" a poetului roman Juvenal, născut în primul secol, care stigmatiza imobilismul și indiferența populației Romei pe care conducătorii politici o cumpărau cu pâine și jocuri oferite gratuit. Orice ocazie era bună pentru sărbătoare, fie comemorări ale victoriilor, fie aniversări sau sărbători religioase, încât se ajunsese la 186 de zile de sărbătoare într-un an, mai mult de o zi din două, când conducătorii își arătau generozi-

1. Juvénal (Satires, X, 81)

tatea față de plebe, oferindu-le pâine și jocuri[2]. Era criticată o populație care se satisfăcea numai prin a se hrăni și distra în loc să se preocupe de idealurile mai înalte pe care viața le oferă. Pâinea pe care o distribuia Cezarul era numai la Roma, nu și în Iudea și era distribuită numai cetățenilor romani, nu și barbarilor. Este ceea ce se petrecea la Roma în perioada când în Israel are loc miracolul pâinii.

Vă întrebați probabil de unde venea această pâine ce era distribuită gratuit ? Bineînțeles că armata Romei, cea mai reputată prin cruzimea ei, nu avea rolul să civilizeze lumea, ci să o jefuiască pentru ca plebea Romei care alegea pe conducători, să primească pâinea gratuit și să-și ocupe timpul liber asistând, din lipsă de televizor, la jocurile de circ sau luptele de gladiatori. Este ceea ce fac și unii politicieni în unele țări, ce distribuie alimente oamenilor săraci de la țară înainte de alegeri, pentru a fi votați, iar cei ce-i votează își imaginează că așa vor face și după ce vor fi aleși. Chiar impozitele pe care le plăteau iudeii foloseau la așa ceva. Nu e surprinzător că cetățenia romană era ceva de invidiat așa cum astăzi cetățeniile unor țări bogate sunt de invidiate și de dorit, în special de cei ce visează să trăiască din ajutorul social ?

Această situație explică de ce oamenii voiau să-l pună cu forța împărat pe Isus. Cine nu vrea un împărat care să dea pâine gratuită oamenilor și foarte probabil că ucenicii au fost încântați de acest succes, când își vedeau visurile de a fi demnitari de vază, atât de aproape de realizare. Miracolul pâinii a fost făcut în primul rând pentru ucenici, dar ei nu l-au înțeles pentru că preocupările lor erau de altă natură. Acest miracol chiar dacă

2. Paul Veyne, « Panem et circenses : l'évergétisme devant les sciences humaines », Annales. Économies, Sociétés, Civilisations, vol. 24, no 3, 1969.

este făcut de Isus, nu este descris de el, ci este descris din punctul de vedere al ucenicilor, aşa cum a fost perceput de ei iar descrierea subliniază obstacolele ce le au oamenii pentru a accepta învăţăturile lui Isus.

De ce au recunoscut în Isus pe *„prorocul cel aşteptat în lume"* atunci când li s-a dat pâine gratuită? Bineînţeles că poporul Israel avea încă în memoria sa experienţa din pustie, când Moise s-a rugat lui Dumnezeu şi li s-a dat „mană din cer", care le săturase stomacul timp de 40 de ani; dar aveau şi exemplul prezent, al Cezarului, care împărţea pâinea gratuit la Roma. Un adevărat proroc, aşa cum îl aştepta poporul Israel, era cel ce putea face ceea ce a făcut Moise în pustie şi ceea ce făcea Cezarul la Roma, adică, să le dea pâine gratuită.

În toate timpurile a existat tendinţa ca simbolul să fie luat ca realitate, mai ales când a existat un interes la mijloc. Este ceea ce s-a produs în vechiul Israel, când ceremonialul jertfelor ce iniţial avea rolul să simbolizeze consecinţele păcatului prin moartea animalului, a ajuns să fie considerat că jertfa este rezolvarea problemei păcatului. În loc ca păcatul să dispară şi în felul acesta să dispară şi jertfele prin inutilitatea lor, jertfele nu făceau decât să alimenteze în mod inconştient nevoia de păcat. E ca şi cum ai încerca să stingi focul cu benzină. Este împotriva acestui paradox la care s-a ajuns, că s-a revoltat profetul Isaia când a făcut o critică deosebit de severă împotriva unei practici ce avea rolul să elimine păcatul şi în realitate, nu făcea decât să-l înmulţească.

„Ce-Mi trebuie Mie mulţimea jertfelor voastre, zice Domnul. Sunt sătul de arderile de tot ale berbecilor şi de grăsimea viţeilor; nu-Mi place sângele taurilor, oilor şi ţapilor. Când veniţi să vă înfăţişaţi înaintea Mea, cine vă cere astfel de lucruri, ca să-Mi spurcaţi curţile? Nu mai aduceţi daruri de mâncare nefolositoare, căci

Mi-e scârbă de tămâie! Nu vreau luni noi, Sabate şi adunări de sărbătoare, nu pot să văd nelegiuirea unită cu sărbătoarea! Urăsc lunile voastre cele noi şi praznicele voastre; Mi-au ajuns o povară, nu le mai pot suferi. Când vă întindeţi mâinile, Îmi întorc ochii de la voi; şi oricât de mult v-aţi ruga, n-ascult, căci mâinile vă sunt pline de sânge! Spălaţi-vă deci şi curăţaţi-vă! Luaţi dinaintea ochilor Mei faptele rele pe care le-aţi făcut! Încetaţi să mai faceţi răul! Învăţaţi-vă să faceţi binele, căutaţi dreptatea, ocrotiţi pe cel asuprit, faceţi dreptate orfanului, apăraţi pe văduvă!" (Isaia 1 ;11-17)

Acest mod de a trăi religia prin rituri şi ceremonialuri care îi dau omului accesul la Împărăţia cerurilor şi la viaţa veşnică, fără să schimbe moralitatea omului este contrară învăţăturii Evangheliei şi criticată foarte aspru de Isus. Exact acelaşi lucru l-au făcut şi preoţii în Israel pe timpul Vechiul Testament, când prin tot felul de practici şi ceremonii s-au interpus în relaţia omului cu Dumnezeu şi este această practică pe care Isus a criticat-o adresându-se cărturarilor şi fariseilor. *Vai de voi, cărturari şi farisei făţarnici! Pentru că voi închideţi oamenilor Împărăţia cerurilor: nici voi nu intraţi în ea, şi nici pe cei ce vor să intre nu-i lăsaţi să intre.* (Matei 23 ;13).

Înţelegerea miracolelor în mod literar, duce la o înţelegere greşită a mesajului care este transmis prin aceste evenimente. Înţeles miracolul pâinii în sensul înmulţirii pâinilor, porunca lui Isus „daţi-le voi să mănânce" capătă sensul de „act caritabil", adică creştinul trebuie să distribuie pâine peste tot acolo unde oamenii o reclamă şi cu cât se distribuie mai multă, cu atât sunt mai mulţi cei care o cer. Dintr-o preocupare de aşa-zisă eficienţă, membrii bisericilor sunt liberaţi de asemenea sarcină, aşa încât anumite organizaţii caritative ce au fost create, chiar în sânul bisericilor, se ocupă ele cu distribuirea pâinii, cu condiţia

ca membrii bisericii să le aprovizioneze cu bani şi să-şi achite în felul acesta datoria faţă de Dumnezeu.

Desigur, pentru a avea pâine din belşug să o distribui gratuit, trebuie să o iei de la alţii şi acesta a fost motivul principal al majorităţii războielor din toate timpurile, care se terminau prin jefuirea celor slabi, prin luarea a tot ce posedau şi luarea lor ca sclavi, pentru a produce muncă gratuită. Munca gratuită a unora ce dă pâine gratuită altora, este politica Diavolului de a-i face pe oameni dependenţi de el şi de a-i separa de Dumnezeu. « Panem et circenses » a rămas şi obiectivul societăţilor moderne, în care supermarketul este Grădina Edenului, unde omul se serveşte cu tot ce doreşte, cu condiţia să-i voteze pe cei din vârful piramidei, care le dau salariul sau ajutorul social, în timp ce puterea politică şi mediile de informare, prin competiţiile sportive interminabile, încearcă să distragă atenţia maselor de la problemele de fond cu care societăţile se confruntă.

Isus nu a fost preocupat de umplerea stomacurilor oamenilor, ci preocuparea lui a fost de a hrăni omenirea cu învăţătura lui, iar atunci când Isus a dat fiecărui ucenic un coş cu firimituri, misiunea ucenicilor nu a fost de a se preocupa dacă stomacul oamenilor este plin, ci de a le sătura mintea cu adevărul lui Isus. Din nefericire acest mesaj a fost deturnat în misiuni de ajutor trimise la celălat capăt al lumii, fără alt mesaj decât acela că în altă parte a lumii se trăieşte mult mai bine şi că oamenii nu au nevoie să muncească pentru a avea pâine din belşug, aşa că o pot distribui acolo unde alţii trebuie să muncească pentru a o avea.

A ajuta pe cel în nevoie, pe cel bolnav, bătrân, văduvă şi orfan este un principiu biblic care a fost enunţat în mod clar, atât în Vechiul, cât şi în Noul Testament; dar sfatul dat de Isus era ca fiecare să o facă personal aproapelui lui. Actul de întrajutorare

dă satisfacția celui ce o face de a fi un ajutor real celui în nevoie, dar și ocazia „în aur" de a face cunoscută hrana spirituală cu care Isus a hrănit și săturat pe cei 5000 de oameni, cât și milioanele de oameni de-a lungul istoriei. Este inimaginabil că instituțiile bisericești îi privează pe membri de mijlocul cel mai eficient pentru a face lucrare misionară și în același timp le dă impresia acestora, că și-au achitat datoria față de Dumnezeu, în timp ce această acțiune este contraproductivă chiar pentru instituția bisericească respectivă. Ce exemplu poate fi mai concludent decât faptul că acolo de unde se iau fondurile materiale pentru a se trimite nu știu unde, membrii se împuținează și bisericile se golesc? Biserica își taie singură creanga de sub picioare și Diavolul este satisfăcut că mijlocul cel mai eficient de a combate foamea și a-l aduce pe om la adevărata sursă de hrană este deturnat spre un sac fără fund.

Este regretabil că bisericile se interpun în activitatea de binefacere pentru a recolta fonduri și a le trimite la capătul lumii, înjumătățite de cheltuielile inerente voiajelor, plata hotelurilor, restaurantelor și tuturor cheltuielilor celor ce se duc cu carnetul de cecuri. În plus, aceste ajutoare sunt date fără nici un discernământ, că cei ce le primesc sunt într-adevar în nevoie din cauza problemelor independente de voința lor, sau sunt drogați, bețivi, sau îmbolnăviți de lene sau violență, iar atunci când este afișată o activitate misionară, rezultatul este practic nul.

Isus nu a cerut niciodată bani pentru a-i distribui celor săraci, iar cel ce o făcea a fost foarte aspru criticat de ucenicul Ioan. *Zicea lucrul acesta nu pentru că purta grijă de săraci, ci pentru că era un hoț și, ca unul care ținea punga, lua el ce se punea în ea.* (Ioan 12 ;6). Cine vrea să facă o binefacere să o facă cu mijloacele proprii și nu de a lua de la unii pentru a da la alții, acest principiu nu este biblic.

Am trăit schimbările politice din România și căderea comunismului pe când eram deja în Franța. Evenimentele acelea au făcut ca Occidentul să afle că există o țară în care oamenii trăiau în frig, mizerie și lipsuri inimaginabile. S-au organizat și la biserica pe care o frecventam recoltarea de fonduri pentru a le trimite în România. Am participat și eu cu o persoană ce organizase această acțiune, distribuind lista cu produse alimentare neperisabile la intrarea unui mare magazin alimentar persoanelor ce-și făceau cumpărăturile. Acțiunea a durat mai bine de o săptămână și distribuind lista unui cetățean, acesta a răspuns că el a dat și zilele trecute. Persoana pe care o însoțeam i-a răspuns: „nu e nimic, ei au nevoie să mănânce și astăzi". Acest scurt schimb de cuvinte cu cetățeanul respectiv scotea în evidență, fără să vrea, că ceea ce noi făceam era o acțiune complet ineficientă.

Câteva persoane au plecat cu camionul la Timișoara, „orașul martir" așa cum mediile de informare definiseră locul de unde a plecat revolta. Nu știu în ce măsură a schimbat viața celor ce au primit un carton de câteva kilograme de alimente, era fără îndoială mai mult un suport moral decât material, dar acțiunea respectivă a generat multe povestiri, una mai senzațională decât alta pentru a se da impresia că acțiunea respectivă a schimbat lumea. Au trecut 30 de ani de atunci, însă dialogul scurt al cetățeanului cu persoana ce organizase ajutorul m-au pus serios pe gânduri cu privire la eficacitatea unei astfel de acțiuni. A da de mâncare unui om înfometat este indiscutabil, un lucru bun, dar asta nu rezolva problema foamei, căci câteva ore mai târziu individului respectiv îi va fi din nou foame. Așa cum Isus a explicat fariseilor, cel ce va mânca pâinea fizică, va avea din nou foame și chiar dacă toată viața ar fi hrănit, așa cum poporul

Israel a fost hrănit cu mană, tot va muri. Există o singură pâine care satură pentru veşnicie şi aceea este învăţătura lui Isus, pe care, dacă oamenii o acceptă, nu vor mai avea foame niciodată, căci Dumnezeu a promis că cel credincios nu-şi va cerşi pâinea, aşa cum o afirmă Psalmistul: *Am fost tânăr, şi am îmbătrânit, dar n-am văzut pe cel neprihănit părăsit, nici pe urmaşii lui cerşindu-şi pâinea.* (Psalmi 37 ;25). Prioritatea este a-l face cunoscut pe Dumnezeu şi aşa cum a procedat şi Isus, ajutorul material este numai un accesoriu prin care Dumnezeu poate fi făcut cunoscut.

Cu ceva timp în urmă am reîntâlnit persoana pe care o însoţisem în acţiunea pentru România, făcea apel în biserică pentru a oferi bani pentru o aceeaşi organizaţie umanitară ce prevăzuse o acţiune în Africa. I-am amitit de dialogul ei din faţa magazinului cu cetăţeanul ce refuzase lista şi că această acţiune nu rezolvă nimic, şi i-am propus să cumpăr Biblii care să fie distribuite în acelaşi timp cu ajutoarele alimentare. Mi-a răspuns că organizaţia respectivă nu avea vocaţie să facă lucrare misionară, ci numai ajutor umanitar. Pâinea gratuită, dolarii şi euro nu numai că nu sunt refuzaţi, dar adună masele de oameni peste tot, în timp ce dacă te duci cu „pâinea coborâtă din cer", pe care o propune Isus, nu te primeşte nimeni cu braţele deschise.

Mi-am făcut copilăria într-o perioadă în care comunismul a făcut totul să dezguste pe ţărani de pământul lor pentru a-l abandona gratuit la colectiv. Pământul şi vitele de muncă erau toată averea unui ţăran ce trăia din munca pământului şi singura sursă cu care putea să-şi hrănească familia şi copiii. Religia, care era « oaia neagră » a comuniştilor, a creat o problemă suplimentară pentru părinţii mei, care au fost taxaţi ca « chiaburi », categorie atribuită de comunişti celor indezirabili, aşa că tatăl

meu, deși avea patru copii mici de hrănit, a venit de la treierat « cu sacul pe mână », ca să folosesc expresia mamei mele, ce voia să spună că statul i-a luat tot ce produsese. Îmi amintesc că la batoză, unde se treiera grâul, se instalase un mic chioșc ce vindea bomboane, oamenii dădeau o găleată de grâu pentru câteva bomboane, iar cei ce își permiteau, cumpărau ca să le dea copiilor lor. Copiii ce obținuseră deja bomboane le arătau ostentativ copiilor ce nu aveau. Am cerut și eu tatălui meu să-mi cumpere, nu mâncasem niciodată, și mi-a explicat cu părere de rău că sunt scumpe și nu poate să-și permită. Am cunoscut existența ciocolatei la vârsta de 16 ani, de mâncat nici nu-mi amintesc la ce vârstă am gustat-o. Spun toate acestea nu pentru a mă plânge, ci pentru a spune că dacă aș putea alege o perioadă din viața mea să o retrăiesc numai câteva momente, ar fi fără nici o ezitare această perioadă în care lipsa extremă a nevoilor materiale era compensată de dragostea părinților pentru noi și climatul de pace și bucurie pe care-l aveam în familie. Nu foamea îl face pe copil nefericit, ci insecuritatea, violența, că este a părinților sau a societății, și aceasta nu se rezolvă cu o bucată de pâine, ci cu pâinea pe care Isus a dat-o și pe care ar trebui să o dea bisericile ce au misiunea să distribuie cuvântul lui Dumnezeu, și nu dolari și euro în toate colțurile lumii. Dacă este foamete în lume, este nu pentru că nu pot fi săturați cei flămânzi ci pentru că nu pot fi săturați cei bogați, cei lacomi, cei ce vor să trăiască pe spinarea altora și aici trebuie să intervină biserica cu învățăturile lui Isus care, dacă ar fi respectate, nu ar mai fi nici săraci, nici oprimați, nici războaie și nici închisori.

Pentru a recolta fonduri sunt arătați frecvent copii subnutriți, dar ceea ce creează aceasta situație nu este lipsa de hrană, ci violența, războiul, insecuritatea, ce-i fac pe oameni să-și pără-

sească locuințele și să cadă pradă mizeriei, iar copiii să rămână orfani. În Franța este o expresie care spune ; « decât să dai pește unui sărac, mai bine să-l înveți să pescuiască ». A hrăni oameni gratuit când aceștia au posibilitatea sa-și obțină hrana prin muncă, nu li se face un serviciu, căci cei ce acceptă să fie hrăniți de alții devin dependenți de furnizorul de pâine, iar ideea că vin la Dumnezeu pentru că sunt hrăniți gratuit este un mit, căci așa cum am arătat, Dumnezeu dorește închinători liberi, care apreciază condiția de a fi om pe care Dumnezeu a dat-o, aceea de a-și produce singur hrana. Este și motivul pentru care Isus i-a refuzat pe cei ce veneau la El pentru a-și umple stomacurile.

Pâinea gratuită este o soluție de moment, dar nu rezolvă nicio problemă, căci peste câteva ore omul se va găsi în aceeași situație. Este exact ceea ce a explicat Isus femeii samaritence, că apa din fântână care-i astâmpără setea fizică, o astâmpără numai pentru un moment, după care îi va fi din nou sete, dar apa reprezentată de învățătura Lui îi va astâmpăra setea pentru totdeauna. Dacă oamenii ar accepta învățătura lui Isus, ar dispărea războaiele, violența, insecuritatea și cu acestea și foametea peste tot în lume. De aceea mă întreb, care este datoria creștinului, a împărți pâinea care să umple stomacurile sau cea care să schimbe mentalitățile și viețile oamenilor ?

Cei ce acceptă să se hrănească cu învățătura lui Isus simbolizată de bucata de pâine, vor primi adevărata curățire făcută de apa din vasele de curățire transformată de Isus pentru curățirea morală a celor păcătoși. Curățirea pe care o dorește Dumnezeu, nu este curățirea exterioară, ca să ascundă mizeria din interior, ci curățirea interiorului, care se face prin adevarul lui Isus plătit cu sângele Său. Soluția la problema păcatului nu se obține prin vasele de curățire ce curăță corpul, ci curățirea morală se obține

prin a trăi învățătura lui Isus și iertarea acordată de El tuturor celor ce acceptă condiția Lui exprimată prin fraza : « du-te și nu mai păcătui ». Acest dar pe care Isus l-a făcut omenirii cu prețul vieții lui trebuie trăit, comemorat și transmis până la marginile pământului. *Să faceți lucrul acesta spre pomenirea Mea.* (Luca 22, 19 u.p.)

Există un singur mod de a rezolva problema foametei după învățătura lui Isus și aceasta ar trebuie să fie norma de conduită a tuturor instituțiilor religioase care au răspundere față de membrii lor și în fața lui Dumnezeu. Nicio biserică nu va rezista dacă nu are fundația pe stâncă, adică pe învățătura lui Isus, iar cele ce nu țin cont de acest adevăr se vor pomeni cu sălile goale. *„De aceea, pe oricine aude aceste cuvinte ale Mele, şi le face îl voi asemăna cu un om cu judecată care şi-a zidit casa pe stâncă. A dat ploaia, au venit şuvoaiele, au suflat vânturile şi au bătut în casa aceea, dar ea nu s-a prăbuşit, pentru că avea temelia zidită pe stâncă. Însă oricine aude aceste cuvinte ale Mele, şi nu le face, va fi asemănat cu un om nechibzuit care şi-a zidit casa pe nisip. A dat ploaia, au venit şuvoaiele, au suflat vânturile şi au izbit în casa aceea; ea s-a prăbuşit, şi prăbuşirea i-a fost mare."* (Matei 7 ;24-27).

6

Miracolul dezlegării, vindecarea unei femei gârbove

Adevărata închinare constă în a adopta moralitatea lui Dumnezeu, aceea de a face binele şi numai binele, conform exemplului vieţii lui Isus.

Isus învăţa pe norod într-o sinagogă în ziua Sabatului. Şi acolo era o femeie stăpânită de optsprezece ani de un duh de neputinţă; era gârbovă şi nu putea nicidecum să-şi îndrepte spatele. Când a văzut-o Isus, a chemat-o şi i-a zis: „Femeie, eşti dezlegată de neputinţa ta." Şi-a întins mâinile peste ea: îndată s-a îndreptat şi slăvea pe Dumnezeu. Dar fruntaşul sinagogii, mâniat că Isus săvârşise vindecarea aceasta în ziua Sabatului, a luat cuvântul şi a zis norodului: „Sunt şase zile în care trebuie să lucreze omul; veniţi, dar, în aceste zile să vă vindecaţi, şi nu în ziua Sabatului!" „Făţarnicilor", i-a răspuns Domnul, „oare în ziua Sabatului nu-şi dezleagă fiecare din voi boul sau măgarul de la iesle şi-l duce de-l adapă? Dar femeia aceasta, care este o fiică a lui Avraam şi pe care Satana o ţinea legată de optsprezece ani, nu trebuia oare să fie dezlegată de legătura aceasta în ziua Sabatului?" Pe când vorbea El astfel, toţi potrivnicii Lui au rămas ruşinaţi; şi norodul se bucura de toate lucrurile minunate pe care le făcea El. (Luca. 13 ; 10-17).

Citind acest pasaj, gândul mă duce în copilărie la o bătrânică, vecină cu casa noastră, atât de aplecată încât avea dificultăți de a privi înainte. Munca grea la câmp de o viață întreagă a produs o uzură iremediabilă a coloanei vertebrale, discurile intervertebrale s-au uzat, corpurile vertebrelor s-au tasat, statura a diminuat, corpul aplecat înainte era așa de dezechilibrat încât avea nevoie de un băț în care să se sprijine pentru a se deplasa.

Nu știm dacă era vorba de o astfel de persoană, nu avem detalii privind vârsta femeii, dar gârboveala nu pare să fie cauzată nici de varstă nici de muncă fizică excesivă, deși era suferindă de 18 ani. Cert este că Isus o face sănătoasă, femeia s-a îndreptat și slăvea pe Dumnezeu, ea cât și poporul care asistase la acest miracol, dar este și unul care se supără, acela este fruntașul sinagogii. Un detaliu important, miracolul se petrece în sinagogă și în ziua Sabatului. Ceea ce șochează citind această descriere, este reacția fruntașului sinagogii care nu numai că nu este surprins de acest miracol, dar chiar se revoltă atât împotriva femeii că și-a permis să accepte vindecarea în ziua Sabatului, cât și împotriva lui Isus, ce face această acțiune a vindecării în Sabat. Cum este posibil ca un eveniment atât de extraordinar ce ar lăsa pe oricine fără cuvânt de uimire și admirație, să creeze o reacție exact contrarie fruntașului sinagogii?

Este fără îndoială o situație cu totul particulară, iar reacția fruntașului sinagogii nu este chiar întâmplătoare și dacă evanghelistul Luca a ținut să o specifice este desigur pentru a transmite un mesaj cititorului.

Daniel descrie o situație în care împăratul Nebucadnețar cere tuturor supușilor lui să se „gârbovească" în fața chipului de aur făcut pe câmpia Dura. Gârboveala se face la comandă,

pe câmpie, aşa încât cine nu este gârbovit este remarcat imediat, iar pedeapsa celor negârboviți, este cu moartea, în chinuri cumplite, arşi în cuptorul cu foc. La comanda dată de sunetul trâmbițelor o mare mulțime s-a gârbovit în fața chipului de aur, numai trei tineri evrei au rămas drepți în picioare. De ce nu s-au gârbovit și ei și au preferat să înfrunte cuptorul cu foc?

Dacă ținem seama de faptul că vindecarea are loc în ziua de sabat, în sinagogă, şi de reacția fruntaşului sinagogii, cel mai probabil femeia gârbovă suferea mai degrabă de boala închinării decât de boala vertebrelor. Problema care o ridică vindecarea respectivă este ***cui*** te închini si ***cum*** te închini.

După cum este cunoscut, la intrarea în țara Canaanului, seminția lui Levi a primit ca moştenire instruirea poporului Israel în normele de moralitate conforme voinței lui Dumnezeu, exprimate prin legile date pe muntele Sinai. Altfel spus, funcția levitului era să-l conducă pe om spre Dumnezeu, să-i îndrume paşii, aşa încât, atunci când a greşit să-l facă să înțeleagă gravitatea faptei, consecințele ei și să-şi corecteze viața prin a nu mai repeta greşeala respectivă. Jertfa ce însoțea cererea de iertare către Dumnezeu avea un rol dublu.

În primul rând, exemplifică faptul că păcatul duce la moarte. Păcatul este exprimat ca un act împotriva vieții. Prin jertfă se producea moartea unui animal nevinovat, iar jerfa exprima efectul păcatului asupra celui ce l-a făcut.

În al doilea rând, era o amendă pentru cel ce a păcătuit, ceea ce exprimă faptul că păcat fără consecințe nu există. Amenda avea un rol pedagogic și este și motivul pentru care era modelată în funcție de situația materială a persoanei respective, dar și de poziția socială a celui în cauză ce mergea de la un vițel, pentru cel ce avea o funcție importantă în conducere, până la o

zecime de efă de faină pentru cei săraci. Sistemul funcționează în mod corect atâta timp cât oamenii sunt corecți.

Venitul de bază al leviților era prevăzut prin impozitul pe care fiecare cetățean trebuia să-l achite și care era fixat la a zecea parte din venitul fiecăruia. Presupunând că păcatul ar fi fost complet eradicat și nu ar mai fi fost nevoie de jertfe de ispășire, ceea ce Dumnezeu aștepta de altfel, venitul levițior ar fi rămas echivalent cu al oricărui cetățean din altă seminție datorită zecimii ce nu era condiționată de păcat. Problema este că unii preoți au început să-și facă un venit suplimentar din jertfe, așa că jertfa, a căpătat un al treilea rol, prin a deveni o sursă de profit al preoților. Este edificator exemplul fiilor lui Eli, Hofni și Fineas.

Și iată care era felul de purtate al acestor preoți față de popor: Când aducea cineva o jertfă, venea sluga preotului în clipa când se fierbea carnea, ținând în mână o furculiță cu trei coarne, o vâra în cazan, în căldare, în tigaie sau în oală; și tot ce apuca cu furculița lua preotul pentru el. Așa făceau ei tuturor acelora din Israel care veneau la Silo. Chiar înainte de a arde grăsimea, venea sluga preotului și zicea celui ce aducea jertfa: „Dă pentru preot carnea de fript; el nu va lua de la tine carne fiartă, ci vrea carne crudă." Și dacă omul zicea: „După ce se va arde grăsimea, vei lua ce-ți va plăcea", sluga răspundea: „Nu! Dă-mi acum, căci altfel iau cu sila." (1 Samuel 2 ; 13-16).

Atunci când există un interes personal al preoților în a oficia ispășirea păcatelor, există și riscul de a fi exploatată situația. Este suficient să ne imaginăm, ce ar fi dacă polițiștii și funcționarii din sistemul judiciar, ar fi plătiți în funcție de numărul de arestări ? Cu cât polițiștii și judecătorii ar fi mai lacomi, cu atât numărul de arestări ar crește și legile ar deveni din ce în ce mai restrictive pentru a permite cât mai multe arestări.

Este exact ceea ce s-a întâmplat în Israel, unde preotul cumula nu numai cele două funcții, dar inclusiv acea de a declara pe cineva bolnav sau sănătos, de a decide dacă individul era „curat" sau „necurat" și dacă poate trăi în societate sau trebuie exclus din societate. Este în cele din urmă lăcomia preoților care a dus la interpretări aberante ale legilor existente și adăugarea a numeroase alte legi restrictive care nu aveau nimic de-a face cu moralitatea și care erau catalogate ca păcat și penalizate ca atare. Cine îndrăznea în asemenea condiții să se pună rău cu preotul? Nu existau decât două posibilități de a trăi în societate: fie a te supune tuturor restricțiilor oricât ar fi fost ele de absurde și constrângătoare, adică de a te gârbovi în fața preotului care era factorul de decizie, fie, pentru cine avea posibilități materiale, de a aduce preotului „argumentele" la care acesta era sensibil și receptiv.

Există o expresie în franceză ce exprimă aberația excesului de legi și care spune „trop de loi, tu la loi", adică „prea multe legi, omoară legea". Expresia respectivă denunță de fapt jungla legislativă la care s-a ajuns în Franța, prin adăugarea de noi legi și după cum nici un cetățean nu se poate scuza că nu a cunoscut legea, cum să faci cunoscută legea atunci când în 1990 cuprindea 1300 de pagini, iar în 2006 avea deja 2500 de pagini [1]? De ce se ajunge într-o țară reputată democratică la un număr atât de mare de legi? În cele din urmă, pe cine apără aceste legi multiplicate în nenumărate forme și detalii? Recent a fost o dezbatere în mediile de informare ce prezentau o situație destul de aberantă: cea mai mare întreprindere privată franceză, Total, cu activități în domeniu petrolier și gazier, cu o cifră de afaceri de

1. https://www.lemonde.fr/societe/article/2007/01/23/trop-de-loi-tue-la-loi-la-jungle-legislative_858601_3224.html. Consultat pe 6/11/2018.

171 miliarde de $ în 2017, nu a plătit nici o centimă impozit în Franța. Explicația dată este că întreprinderea angajază o armată de avocați care organizează montaje finaciare în paradisele fiscale, sustrăgându-se astfel impozitului.[1] Bineînțeles că omul de rând nu poate beneficia de aceste legi ce legalizează evaziunea fiscală.

Cu ceva timp în urmă întorcându-mă acasă de la aeroport, unde îmi așteptasem soția, am primit la câteva zile o amendă, penalizat că am trecut pe semafor roșu. Semaforul galben îl respect cu scrupulozitate, ca să nu mai vorbesc de culoarea roșie, căci de aceasta ține înainte de toate securitatea mea, iar soția, ce fusese alături de mine, ar fi observat dacă aş fi trecut din neatenție pe roşu. Problema este că statul nu aduce nicio probă, iar contestația este posibilă numai cu angajarea unui avocat, ceea ce este foarte costisitor şi necesită timp disponibil, aşa că m-am resemnat cu plătirea amenzii şi suprimarea a 4 puncte de pe permisul de conducere.

De ce labirintul de legi permite celor bogați şi puternici să se sustragă impozitului, iar frauda capătă chiar o conotație legală, aceea de « optimizare fiscală », când oamenilor de rând jungla judiciară le îngrădește accesul chiar pentru a-şi revendica drepturile? Până la urmă, cui serveşte labirintul de legi ce a fost creat, omului de rând, sau celor din vârful piramidei conducerii?

Este situația la care se ajunsese pe timpul lui Isus, când oamenii au fost duşi de către preoți şi farisei într-o confuzie inimaginabilă, aşa încât închinarea la Dumnezeu aşa cum era învățată de farisei și cărturari, devenea un adevărat calvar. Cum să faci cunoscute oamenilor legile atunci când numărul legilor devine excesiv? Bineînțeles că la data aceea nimeni nu avea acasă

1. https://fr.wikipedia.org/wiki/Total_(entreprise). Consultat pe 6/11/2018.

textul legilor date pe muntele Sinai, iar fariseii și cărturarii erau experți în interpretarea lor și în adăugarea de noi reguli, așa încât oamenii ascultau în realitate nu de ce zicea Dumnezeu, ci de ce ziceau fariseii şi cărturarii că zicea Dumnezeu. Această practică Isus a criticat-o când a zis: *Ei leagă sarcini grele și cu anevoie de purtat și le pun pe umerii oamenilor, dar ei nici cu degetul nu vor să le miște.* (Matei 23;4).

Pentru a înțelege cum de s-a ajuns la asemenea aberații, trebuie să ne întoarcem în timpurile vechiului Israel. Trebuie ținut cont că Biblia prezintă voința lui Dumnezeu că toți oamenii să fie liberi și egali, iar respectarea moralității cu care au fost înzestrați de Dumnezeu să le permită să trăiască în bună înțelegere și fericiți. Omul nu trebuie să aibă decât un singur stăpân în fața căruia trebuie să se închine și acela este Dumnezeu. Este modelul de societate pe care Isus l-a prezentat şi promovat şi este acest tip de societate care va dăinui veşnic şi pe care Isus a numit-o Împărăția cerurilor. Această binecuvântare de a trăi moralitatea pe care Isus a învățat-o este exprimată în porunca a doua prin cuvintele: *și Mă îndur până la al miilea neam de cei ce Mă iubesc și păzesc poruncile Mele,* (Exod 20 ; 6) în care expresia „al miilea neam" exprimă nu o limită a îndurării, ci lipsa unei limite.

Biblia explică foarte bine modul în care răul se organizează atunci când oamenii răspund la oferta Diavolului. Acest mod este exprimat foarte sugestiv în porunca a 2-a, atunci când Dumnezeu atrage atenția tuturor celor ce se închină unui Dumnezeu fals, că a treia sau a patra generație, răul își cere dreptul, iar cel ce l-a ales plătește prețul alegerii. *Să nu-ți faci chip cioplit, nici vreo înfățișare a lucrurilor care sunt sus în ceruri, sau jos pe pământ, sau în apele mai de jos decât pământul. Să nu te închini*

înaintea lor şi să nu le slujeşti; căci Eu, Domnul Dumnezeul tău, sunt un Dumnezeu gelos, care ***pedepsesc nelegiuirea părinţilor în copii, până la al treilea şi la al patrulea neam al celor ce Mă urăsc,*** *şi Mă îndur până la al miilea neam de cei ce Mă iubesc şi păzesc poruncile Mele.* (Exod 20 ; 4-6).

Aşa a fost în cazul lui Cain când la a treia generație, Lameh, strănepotul lui, l-a ucis în ciuda interdicției date de Dumnezeu. Aşa a fost şi în cazul descendenței lui Abraam, când la a treia generație, fiii lui Iacov au masacrat locuitorii Sihemului, luând în sclavie pe femei şi copii, iar a patra generație răul şi-a cerut dreptul şi au cunoscut la rândul lor sclavia. Aşa a fost şi pe vremea regilor, perioadă care merită puțină atenție, ce a început prin cererea bătrânilor lui Israel către Samuel de a le pune un împărat „cum au toate neamurile".

Toţi bătrânii lui Israel s-au strâns şi au venit la Samuel, la Rama. Ei au zis: „Iată că tu eşti bătrân, şi copiii tăi nu calcă pe urmele tale; acum pune un împărat peste noi să ne judece, ***cum au toate neamurile****. „Samuel n-a văzut cu plăcere faptul că ziceau: „Dă-ne un împărat ca să ne judece. „Şi Samuel s-a rugat Domnului. Domnul a zis lui Samuel: „Ascultă glasul poporului în tot ce-ţi va spune;* ***căci nu pe tine te leapădă, ci pe Mine Mă leapădă, ca să nu mai domnesc peste ei.*** *(1 Samuel 8 ; 4-7)"*

Ceea ce propun bătrânii lui Israel este modelul de piramidă socială în care populația ierarhizată avea un şef în vârful piramidei şi era modelul Turnului Babel, în care închinarea nu mai este adresată lui Dumnezeu, ci celui din vârful piramidei care decide şi dictează care este voia lui Dumnezeu conform propriilor interese. Este modelul care i l-a propus Diavolul lui Isus în a treia ispită la sfârşitul postului de 40 de zile din pustie. *Diavolul L-a suit pe un munte înalt, I-a arătat într-o clipă toate*

împărățiile pământului și I-a zis: „Ție Îți voi da toată stăpânirea și slava acestor împărății; căci mie îmi este dată și o dau oricui voiesc. Dacă, dar, Te vei închina înaintea mea, toată va fi a Ta." (Luca 4 ; 5-7). Acest tip de societate este incompatibilă cu închinarea la Dumnezeu, căci conform expresiei din porunca a doua, alegerea acestui tip de societate este echivalent cu « lepădarea de Dumnezeu ». Alegerea unui împărat nu a adus liniștea și pacea mult dorită, ci un război intern din cele mai distructive între casa lui Saul și cea a lui David. Rezultatul însă, conform textului poruncii a doua, trebuie privit la a treia și a patra generație, adică în timpul domniei lui Solomon și a fiului său Roboam.

Solomon este un personaj cheie în Vechiul Testament și înțelegerea vieții lui este indispensabilă pentru a înțelege cauzele care au dus la distrugerea vechiului Israel, și a oricărei societăți ce înlocuiește închinarea lui Dumnezeu cu închinarea la Diavol.

După spusele lui Natan, David nu era potrivit pentru construirea templului « căci avea mâinile pline de sânge », iar templul trebuia construit de cineva care avea mânile curate. Bătrânii lui Israel au cerut un împărat care să-i judece și se poate spune că sub domnia lui Solomon au fost serviți, pentru că domnia lui începe cu o mulțime de omoruri fără judecată pentru a-și elimina toți supușii presupuși infideli, începând cu Adonia, fratele lui, care în judecata lui înțeleaptă îl condamnă la moarte pentru că a cerut în căsătorie pe Abișag, sunamita. Ioab a înțeles de ce fel de judecată va avea parte așa că, agățându-se de coarnele altarului spera că Solomon nu va îndrăzni să pângărească altarul cu sânge uman. Trebuie precizat că altarul avea reguli precise în ce privește atât construirea, cât și utilizarea lui pentru a nu fi pângărit. *Dacă-Mi vei ridica un altar de piatră, să nu-l zidești din pietre cioplite; căci cum îți vei pune dalta în piatră, o vei pân-*

gări. (Exod 20 ; 25). Întrucât jertfele umane erau o abominație în fața lui Dumnezeu, atingerea altarului cu sânge uman era o profanare, iar un altar pângărit trebuia distrus. Solomon poate avea conștiința împăcată, căci crimele nu le făcea cu mâinile lui, care trebuiau să rămână curate. Chiar Benaia, servitorul ce executa orbește ordinele lui Solomon ezită să-l omoare pe Ioab agățat de coarnele altarului și ține să-l informeze pe Solomon de această situație neașteptată. Solomon ordonă să-l omoare acolo pe altar, ceea ce arată câtă importanță dădea el altarului și închinării lui Dumnezeu.

Solomon construiește piramida puterii prin punerea în funcțiile importante a tuturor celor ce au contribuit la înscăunarea lui. Țadoc și Abiatar au fost numiți preoți, Natan a obținut posturi importante pentru cei doi fii ai lui, Azaria și Zabud, iar pentru fidelitatea lui, Benaia a fost numit căpitanul oștirii. Solomon se înconjoară de o adevarată armată de slujitori care trebuiau cazați și hrăniți, așa că introduce munca gratuită pentru cei de la baza piramidei care trebuiau să hrănească pe cei ce-l slujeau pe împărat. Israeliții, pe lângă impozitul greu pe care trebuiau să-l plătească, erau datori cu o lună de corvoadă la fiecare trei luni, adică patru luni pe an, și aceasta inclusiv în perioada lucrărilor agricole. *Împaratul Solomon a luat din tot Israelul oameni de corvoadă, în număr de treizeci de mii. I-a trimis în Liban, câte zece mii pe lună, cu schimbul; o lună erau în Liban, și două luni erau acasă. Adoniram era mai mare peste oamenii de corvoadă*. (1 Regi 5 ; 13,14). Solomon a luat nu numai fata lui faraon de soție, dar și ideologia Egiptului ce funcționa după principiul, muncă gratuită pentru unii și pâine gratuită pentru alții, ideologie din care Dumnezeu îi scosese pentru a restabili o societate echitabilă. Deși legea în Israel interzicea robia ca

refuz al ideologiei Egiptului, unde poporul Israel a fost în robie, Solomon instituie robia tuturor străinilor din ținuturile Israelului. *Iar pe tot poporul care mai rămăsese din amoriți, hetiți, fereziți, heviți și iebusiți, nefăcând parte din copiii lui Israel, pe urmașii lor, care mai rămăseseră după ei în țară și pe care copiii lui Israel nu-i putuseră nimici cu desăvârșire, Solomon i-a luat ca robi de corvoadă, și așa au fost până în ziua de astăzi.* (1 Regi 9 ; 20,21)

Construirea templului nu a fost nicidecum în scopul de a conduce pe oameni spre Dumnezeu, ci a fost un mijloc prin care Solomon a centralizat puterea și a pus sub controlul lui instituția religioasă. Este în megalomania lui că Solomon a deturnat destinația locașului de închinare de a-l folosi ca un intermediar indispensabil și de neînlocuit pentru a avea o relație cu Dumnezeu. Rolul templului, ce a înlocuit « cortul întâlnirii », a fost în mod progresiv transformat din loc de închinare în obiect de închinare. Templul nu mai este locul unde poporul se roagă lui Dumnezeu, ci locul unde Dumnezeu locuiește și nu în altă parte. Acest mod de înțelegere al locașului de închinare a început cu împăratul Solomon, care a construit temple pentru toți zeii soțiilor lui păgâne și unde închinătorii întâlneau zeitatea respectivă. *Atunci Solomon a zidit pe muntele din fața Ierusalimului un loc înalt pentru Chemoș, urâciunea Moabului, pentru Moloc, urâciunea fiilor lui Amon.* ***Așa a făcut pentru toate nevestele lui străine,*** *care aduceau tămâie și jertfe dumnezeilor lor.* (1Regi 11;7,8). Și trebuie precizat că soțiile lui nu erau puține, mai precis, erau în număr de 300 la care trebuie adăugate și alte 700 de țiitoare. Toate acestea aveau nu numai case și slujitori, dar și preoți pentru oficierea serviciilor religioase, care trebuiau și ei hrăniți. Ideologia lui Solomon reiese de aici: fiecare popor sau individ cu dumnezeul lui și fiecare dumnezeu cu templul

lui. Important era să fie asigurată funcționarea piramidei sau turnului Babel construit de el. Nu știm în ce a constat convertirea lui spre sfârșitul vieții, însă templele zeităților construite de el au funcționat până pe vremea împăratului Iosia, care le-a profanat și dărâmat. *Împăratul a pângărit înălțimile care erau în fața Ierusalimului, pe partea dreaptă a Muntelui Pierzării, și pe care le zidise Solomon, împăratul lui Israel, Astarteii, urâciunea sidonienilor, lui Chemoș, urâciunea Moabului, și lui Milcom, urâciunea fiilor lui Amon. A sfărâmat stâlpii idolești și a dărâmat Astarteile, și locul lor l-a umplut cu oase omenești.* (2 Regi 23 ; 13,14).

Construind Templul, această construcție devine locuința lui Dumnezeu pentru poporul Israel. *Atunci Solomon a zis: „Domnul a zis că vrea să locuiască în întuneric! Și eu am zidit o Casă care-Ți va fi locuința,* ***un loc unde vei locui în veci!***" (2 Cronici 6 ; 1,2). Dumnezeu devine reprezentat de templu, omul nu-l poate întâlni pe Dumnezeu decât în templu, orice rugăciune pentru a fi ascultată trebuia făcută în templu sau în direcția templului. *Când poporul Tău, Israel, va fi bătut de vrăjmaș, pentru că a păcătuit împotriva Ta: dacă se vor întoarce la Tine și vor da slavă Numelui Tău, dacă Îți vor face rugăciuni și cereri* ***în Casa aceasta*** *- ascultă-i din ceruri, iartă păcatul poporului Tău, Israel, și adu-i înapoi în țara pe care ai dat-o lor și părinților lor.* (2 Cronici 6 ; 21-40). Chiar dacă Dumnezeu este reprezentat ca locuind în ceruri, relația omului cu Dumnezeu trecea prin templu, templul era un intermediar inconturnabil între om și Dumnezeu.

Când vor păcătui împotriva Ta - căci nu este om care să nu păcătuiască - și când vei fi mâniat împotriva lor și-i vei da în mâna vrăjmașului, care-i va duce robi într-o țară depărtată sau apropiată: dacă își vor veni în fire în țara unde vor fi robi, dacă se vor întoarce la Tine și Îți vor face cereri în țara robiei lor și vor zice: „Am

păcătuit, am săvârşit fărădelegi, am făcut rău!", dacă se vor întoarce la Tine din toată inima lor şi din tot sufletul lor, în ţara robiei lor, unde au fost duşi robi, dacă-Ţi ***vor face rugăciuni cu privirile întoarse spre ţara lor, pe care ai dat-o părinţilor lor, spre cetatea pe care ai ales-o şi spre Casa pe care am zidit-o Numelui Tău*** *- ascultă din ceruri, din locul locuinţei Tale, rugăciunile şi cererile lor şi fă-le dreptate: iartă poporului Tău păcatele făcute împotriva Ta!* (2 Cronici 6 ; 36-39).

De ce Dumnezeu trebuia să răspundă favorabil de preferinţă rugăciunilor făcute cu privirile îndreptate în direcţia Templului atunci când se recunoaşte că Dumnezeu locuieşte în ceruri? În realitate, Solomon interpune „Casa pe care am zidit-o Numelui Tău" între om şi Dumnezeu ca tip de relaţie a omului cu Dumnezeu. Este modul cel mai eficient de a controla tot ce se întâmplă în ţară. Leviţii care aveau rolul să înveţe pe popor moralitatea şi care trebuiau să fie în slujba poporului devin în acest fel dependenţi şi supuşi în primul rând celui care este în vârful piramidei. Acesta nu a fost decât începutul, căci Templul a ocupat un loc din ce în ce mai important în relaţia omului cu Dumnezeu, aşa încât Templul din „loc al închinării" unde oamenii trebuiau să fie instruiţi în problemele moralităţii pentru a nu mai păcătui, a devenit un „obiect al închinării" deoarece acolo locuia Dumnezeu. Este pentru acest motiv că femeia samariteancă de la fântâna lui Iacov îi pune întrebarea lui Isus, în care templul trebuie să se închine oamenii, în cel din Samaria sau în cel din Ierusalim, pentru că Dumnezeu nu putea să locuiască în cele două temple. Preoţii ce slujesc la Templu devin, într-un anume sens, proprietarii lui Dumnezeu iar Templul devine poarta de acces la Dumnezeu. Când Templul înlocuieşte pe Dumnezeu moralitatea devenea inutilă din moment ce pro-

blema păcatului o rezolvă Templul. Este această aberație pe care o denunță și o condamnă profetul Ieremia. *Așa vorbește Domnul oștirilor, Dumnezeul lui Israel: „Îndreptați-vă căile și faptele, și vă voi lăsa să locuiți în locul acesta.* ***Nu vă hrăniți cu nădejdi înșelătoare zicând: „Acesta este Templul Domnului, Templul Domnului, Templul Domnului!".*** *Căci numai dacă vă veți îndrepta căile și faptele, dacă veți înfăptui dreptatea unii față de alții, dacă nu veți asupri pe străin, pe orfan și pe văduvă, dacă nu veți vărsa sânge nevinovat în locul acesta și dacă nu veți merge după alți dumnezei, spre nenorocirea voastră, numai așa vă voi lăsa să locuiți în locul acesta, în țara pe care am dat-o părinților voștri, din veșnicie în veșnicie.* ***Dar iată că voi vă hrăniți cu nădejdi înșelătoare care nu slujesc la nimic.*** (Ieremia 7 ; 3-8).

Prorocul Ahia din Silo a venit la Ieroboam, care un slujitor al lui Solomon, cu un mesaj din partea lui Dumnezeu, simbolizând împărăția lui Israel printr-o haina nouă pe care a rupt-o în 12 bucăți din care 10 i le-a dat lui Ieroboam. Prorocul exprimă cât se poate de clar motivul pentru care Dumnezeu retrage cea mai mare parte a împărăției lui Israel de sub stăpânirea descendenței lui Solomon și-l desemnează pe el ca singurul responsabil. *Ahia a apucat haina nouă pe care o avea pe el, a rupt-o în douăsprezece bucăți și a zis lui Ieroboam: „Ia-ți zece bucăți! Căci așa vorbește Domnul Dumnezeul lui Israel: ,Iată, voi rupe împărăția din mâna lui Solomon și-ți voi da zece seminții. Și aceasta, pentru că M-au părăsit și s-au închinat înaintea Astarteii, zeița sidonienilor, înaintea lui Chemoș, dumnezeul Moabului, și înaintea lui Milcom, dumnezeul fiilor lui Amon, și pentru că n-au umblat în căile Mele ca să facă ce este drept înaintea Mea și să păzească legile și poruncile Mele, cum a făcut David, tatăl lui Solomon.* (1 Regi 11 ; 30,31,33). Solomon, în înțelepciunea lui pusă în slujba Diavo-

lului, le-a suprimat străinilor din țară libertatea transformându-i în sclavi, israeliților le-a impus corvoada și a introdus în Israel cultul tuturor zeităților popoarelor Canaanului ca fiecare să aleagă în mod liber cărei zeități să i se închine.

E adevărat că Solomon a avut toate bogățiile acestei lumi, cele pe care Diavolul le-a propus lui Isus cu condiția de a i se închina lui, dar Diavolul ridică pe cineva cât mai sus, astfel încât căderea lui să fie cât mai brutală. Așa a fost cu împărăția lui Israel, care a refuzat să fie condusă de Dumnezeu și a ales să fie condusă de un rege ca toate celelalte popoare, care la a patra generație, adică a lui Roboam, fiul lui Solomon, se destramă, urmează un razboi intern în care Roboam este învins și rămâne rege numai pe seminția lui Iuda. Robia celor două regate ce a urmat a fost numai consecința răului la care Solomon s-a închinat.

Istoria arată că Israel nu a învățat lecția închinării dorită de Dumnezeu, căci cele două temple construite – la Ierusalim și în Samaria pe muntele Garizim au avut același rol ca și pe timpul lui Solomon, acela de a supune oamenii instituției religioase. Templul a devenit centrul tuturor atențiilor, dar și al speculațiilor, iar fariseii și cărturarii aveau imaginație foarte fertilă pentru a da interpretări din cele mai fanteziste pentru a justifica nerespectarea angajamentelor făcute, cum ar fi acela al unui jurământ. De exemplu, după interpretarea lor, jurământul nu era considerat valabil dacă se făcea pe Templu, ci numai dacă se făcea pe aurul templului. De asemenea, jurământul nu avea valoare, dacă se făcea pe altar, dar trebuia respectat dacă se făcea pe darul de pe altar. Este evident că aceste reguli fariseii le făceau în funcție de interesul lor pentru a nu-și respecta angajamentele și juruințele făcute. Această interpretare absurdă a

legilor arată cât de arbitrar și irațional era împărțită dreptatea de acești responsabili și de ce Isus a fost atât de sever atunci când i-a criticat. *Vai de voi, povățuitori orbi, care ziceți: „Dacă jură cineva pe Templu, nu este nimic; dar dacă jură pe aurul Templului, este legat de jurământul lui." „Nebuni și orbi! Care este mai mare: aurul sau Templul, care sfințește aurul?" „Dacă jură cineva pe altar, nu este nimic, dar dacă jură pe darul de pe altar, este legat de jurământul lui." „Nebuni și orbi! Care este mai mare: darul sau altarul, care sfințește darul? Deci cine jură pe altar jură pe el și pe tot ce este deasupra lui; cine jură pe Templu jură pe el și pe Cel ce locuiește în el;"* (Matei 23 ; 16-21).

Isus nu face decât să le arate absurditatea raționamentului lor și lipsa de scrupule a fariseilor în privința respectării angajamentelor luate căci jurământul în realitate nu adauga nici o valoare suplimentară unui angajament. Este motivul pentru care Isus a interzis jurămintele, căci un „da" si un „nu", trebuie sa fie interpretat ca atare si orice trece peste aceasta este o minciună deghizată, o încălcare a poruncii a IX-a din decalog. *Dar Eu vă spun: să nu jurați nicidecum; nici pe cer, pentru că este scaunul de domnie al lui Dumnezeu; nici pe pământ, pentru că este așternutul picioarelor Lui; nici pe Ierusalim, pentru că este cetatea marelui Împărat. Să nu juri nici pe capul tău, căci nu poți face un singur păr alb sau negru. Felul vostru de vorbire să fie: „Da, da; nu, nu"; ce trece peste aceste cuvinte vine de la cel rău.* (Matei 5 ; 34-37).

Datorită acestor sarcini care erau puse pe spinarea oamenilor, aceștia se gârboveau în închinare, dar se închinau în realitate în fața cărturarilor și fariseilor și nicidecum în fața lui Dumnezeu. Este ceea ce a criticat Isus când a denunțat atitudinea lor și faptul că urmăreau să atragă spre ei închinarea oamenilor, care se datora numai lui Dumnezeu: *umblă după locurile dintâi la os-*

pețe și după scaunele dintâi în sinagogi; ***le place să le facă oamenii plecăciuni*** *prin piețe și să le zică: „Rabi! Rabi!"* (Matei 23 ; 6,7).

Credința că închinarea la Dumnezeu nu poate fi făcută decât în Templu era atât de înrădăcinată încât a separat complet două comunități care deşi aveau acelaşi Dumnezeu, nu aveau acelaşi Templu de închinare. Faptul că samaritenii se închinau în Templu de pe muntele Garizim iar iudeii în Templul din Ierusalim, a făcut ca cele două comunități să se deteste reciproc şi să se acuze că nu se închină adevăratului Dumnezeu. În concepția lor, două temple nu pot să reprezinte acelaşi Dumnezeu. Unde te poți închina Dumnezeului adevărat? Este preocuparea femeii întâlnite de Isus la fântâna lui Iacob. Unde trebuie să se gârbovească omul, în templul preoților din Ierusalim sau templul preoților din Samaria? *„Femeie", i-a zis Isus, „crede-Mă că vine ceasul când nu vă veți închina Tatălui, nici pe muntele acesta, nici în Ierusalim. Dar vine ceasul, și acum a și venit, când închinătorii adevărați se vor închina Tatălui în duh și în adevăr; fiindcă astfel de închinători dorește și Tatăl. Dumnezeu este Duh; și cine se închină Lui trebuie să I se închine în duh și în adevăr."* (Ioan 4 ; 21,23,24).

Cum adică ? Poate omul să aibă o relație cu Dumnezeu fără să ceară acordul preotului şi ce fel de relație poate avea cu Dumnezeu o femeie care este declarată « necurată » de preot şi deci lepădată de Dumnezeu? Întâlnirea cu Isus a schimbat viața ei, căci femeia fusese « legată » de 18 ani. *„Femeie, ești* ***dezlegată de neputința ta****"*, este acțiunea lui Isus.

De ce Isus alege o femeie şi care era neputința unei femei? Dacă ținem cont de violența societăților antice care nu știau rezolvarea problemelor decât prin razboi şi masacre, bărbații tineri erau primii care mureau în aceste conflicte, lăsând văduve

femeile lor ce trebuiau să-și crească singure copiii. Văduvele și orfanii erau cele mai oropsite persoane și de aceea sunt mereu menționate ca să fie în atenția populației pentru a fi ajutate. Femeile și în special văduvele erau personele cele mai vulnerabile și erau cele mai gârbovite de societate și în fața conducătorilor religioși care le considerau mai degrabă o povară decât o utilitate.

Isus avea un succes deosebit față de „vameși și păcătoși" care veneau spre Isus și-l ascultau cu mare interes. Este pentru acest motiv că fariseii și cărturarii îl acuză pe Isus că mănâncă cu păcătoșii și se adresează lor. *Și fariseii și cărturarii cârteau și ziceau: „Omul acesta primește pe păcătoși și mănâncă cu ei."* (Luca 15 ; 2). Este cu această ocazie că Isus a spus două pilde care explică cum vede Dumnezeu problema omului pe care fariseii și cărturarii îl consideră pierdut. *Care om dintre voi, dacă are o sută de oi, și pierde pe una din ele, nu lasă pe celelalte nouăzeci și nouă pe izlaz și se duce după cea pierdută până când o găsește? După ce a găsit-o, o pune cu bucurie pe umeri; și, când se întoarce acasă, cheamă pe prietenii și vecinii săi și le zice: „Bucurați-vă împreună cu mine, căci mi-am găsit oaia care era pierdută."* (Luca 15 ; 4-6).

Nimic nu explică mai bine nevoia de a trăi în comunitate a omului ca nevoia oii de a trăi în turmă. Oaia este animalul cel mai lipsit de apărare, iar izolarea ei duce la pierzare sigură. Omul „păcătos" era păcătos nu neapărat pentru că păcătuia sau că făcea ce e rău, ci pentru că așa era calificat de cărturari și farisei. În viziunea lor, omul sărac era abandonat de Dumnezeu și dacă era abandonat era pentru că era păcătos, iar de această situație nu se simțeau cu nimic responsabili. Dacă ei erau bogați și îmbrăcați în haine scumpe era pentru că i-a binecuvântat Dumnezeu și nu pentru că erau corupți și exploatau pe văduve

şi pe orfani. Isus le explică faptul că aceşti oameni nefericiți şi sărăciți de impozite puse chiar de cei bogați şi puternici sunt în atenția lui Dumnezeu, iar pentru Dumnezeu atunci când aceştia sunt găsiți, bucuria în cer este mai mare decât pentru cei ce se consideră sfinți. *Tot aşa, vă spun că va fi mai multă bucurie în cer pentru un singur păcătos care se pocăieşte, decât pentru nouăzeci şi nouă de oameni neprihăniți care n-au nevoie de pocăință.* (Luca 15 ; 7).

În parabola drahmei pierdute, personajul ales este o femeie care exprimă mai bine fragilitatea unei persoane într-o societate care o marginalizează şi o tratează ca pe ceva inutil. *Sau care femeie, dacă are zece lei din argint, şi pierde unul dintre ei, nu aprinde o lumină, nu mătură casa şi nu caută cu băgare de seamă până când îl găseşte? După ce l-a găsit, cheamă pe prietenele şi vecinele ei şi zice: „Bucurați-vă împreună cu mine, căci am găsit leul pe care-l pierdusem." Tot aşa, vă spun că este bucurie înaintea îngerilor lui Dumnezeu pentru un singur păcătos care se pocăieşte."* (Luca 15 ; 8-10). Pentru un bogat, fariseu sau cărturar, o piesă de mică valoare pierdută nu merită să fie căutată. O femeie considerată „păcătoasă", chiar gârbovită în fața responsabililor religioşi este fără valoare şi pierderea ei, de multe ori este chiar dorită. Această mentalitate Isus a criticat-o şi a explicat acestor suflete că ei sunt prețioşi înaintea lui Dumnezeu. În acțiunea lui Isus față de femeia gârbovită din sinagogă, evanghelistul Luca menționează că Isus *şi-a **întins mâinile peste ea**: îndată s-a îndreptat şi slăvea pe Dumnezeu.*

Punerea mâinilor peste cineva aşa cum face Isus reprezintă protecția acordată persoanei fragile şi asuprite. Isus se pune în postura apărătorului celor slabi, celor pe care societatea îi marginalizează sau îi exclude ca fiind inutili sau pierduți. Dacă Isus

îi spune femeii că poate cere iertarea păcatelor adresându-se direct lui Dumnezeu, că iertarea o face Dumnezeu şi că fruntaşul sinagogii nu are nici o putere în acest sens, că femeia trebuie să stea dreaptă în fața preotului iar închinarea este numai în fața lui Dumnezeu, nu explică oare de ce preotul se scandalizează când i se ia autoritatea în virtutea careia pretindea că oamenii trebuie să se gârbovească în fața lui ? Ce poate invoca fruntaşul sinagogii decât o vindecare făcută în Sabat şi deci un păcat din punctul lui de vedere? Şi cine putea spune mai bine decât fruntaşul sinagogii ce este şi ce nu este păcat în Sabat ?

Isus îl pune pe funtaşul sinagogii în fața absurdității raționamentului lui, căci Isus nici nu foloseşte termenul de « vindecare », ci ceea ce spune Isus este că nu a făcut decât « să dezlege » o fiică a lui Abraam, ceea ce fruntaşul sinagogii făcea cu boul lui sau măgarul lui în ziua de Sabat pentru a-l adăpa. De ce a dezlega boul sau măgarul nu era păcat şi a dezlega o femeie ar fi fost ? Acest detaliu ne face să înțelegem că femeia respectivă suferea de boala închinării cu care fusese legată de responsabilii religioşi şi nu de boala vertebrelor. Aducerea Sabatului în discuție nu făcea decât să deturneze discuția şi atenția de la problema în cauză, căci ceea ce se discută nu era problema respectării sau nu a Sabatului, ci ***cui*** şi ***cum*** să te închini. *„Fățarnicilor", i-a răspuns Domnul, „oare în ziua Sabatului* ***nu-şi dezleagă*** *fiecare din voi boul sau măgarul de la iesle şi-l duce de-l adapă? Dar femeia aceasta, care este o fiică a lui Avraam şi pe care Satana o ținea legată de optsprezece ani,* ***nu trebuia oare să fie dezlegată*** *de legătura aceasta în ziua Sabatului?"* (Luca 13 ; 15,16).

Dintre toate poruncile date pe muntele Sinai, porunca referitoare la Sabat a fost cel mai mult încărcată cu restrângeri de tot felul încât Sabatul, în loc să fie o zi de bucurie, devenea ziua

cea mai dificilă a săptămânii. Isus nu discută cu această ocazie felul cum trebuie înțeles Sabatul, el numai le demonstrează că şi după modul lor de înțelegere a Sabatului, Isus nu l-a încălcat. Femeia respectivă, fiică a lui Abraam, nu era singura în situația aceasta, ci toți cei prezenți în sinagogă care asistau la discursul lui Isus, dar și a majorității « fiilor și fiicelor lui Abraam », căci sistemul religios construit de farisei și cărturari i-a transformat pe toți în sclavi, gârboviți sub reguli ce nu aveau ca scop decât să-i țină dependenți de instituția religioasă. Nimeni nu avea certitudinea că a respectat toate regulile impuse, căci apăreau mereu altele noi, ceea ce explică de ce tânărul bogat a venit la Isus să afle o nouă regulă pe care nu o cunoscuse. Dezlegarea femeii era de fapt dezlegarea tuturor celor ce erau în sinagogă și care au asistat la cele întamplate, aşa că dezlegarea a fost nu numai a femeii gârbovite, dar și a « norodului » care se bucura de aceeaşi dezlegare, după cum textul o precizează. *Pe când vorbea El astfel, toți potrivnicii Lui au rămas ruşinați; **şi norodul se bucura** de toate lucrurile minunate pe care le făcea El".* (Luca. 13 ; 17).

Dumnezeu dorește închinători liberi, „dezlegați" de toate lanțurile cu care îi leagă instituțiile religioase și care înainte ca omul să se închine lui Dumnezeu, trebuie să se închine preotului și instituției bisericești. Isus a exprimat cât se poate de clar că închinarea omului trebuie să fie în totalitate și în exclusivitate lui Dumnezeu, iar închinarea nu se reduce la gârboveală, ci în a adopta și trăi moralitatea învățată de Isus. În ce măsură instituțiile bisericeşti ce se declară urmaşe ale învățăturii lui Isus respectă acest principiu, ca omul să rămână liber în închinarea lui către Dumnezeu sau îl gârbovesc înainte de toate cu ritualuri și practici ca să i se dea impresia că i se închină lui Dumnezeu când Dumnezeu este absent din ritualul respectiv?

Bisericile tradiționale, catolică și ortodoxă, au transformat Dumnezeul Bibliei care „nu poate fi cunoscut" într-un Dumnezeu care „nu poate fi înțeles", căci au introdus așa-numitele „cele şapte sfinte taine care sunt singurele mijloace de împărtăşire a harului". Aceste biserici au adoptat acest sistem al ritualului prin introducerea așa-numitelor „taine" pentru a rezolva problemele moralității așa cum au făcut și preoții pe timpul lui Isus. O taină, este prin definiția ei un adevăr imposibil de înțeles și cunoscut și în consecință trebuie adoptat așa cum este prezentat. Bineînțeles că și cifra „şapte" nu este aleasă la întâmplare. Conform doctrinei acestor biserici « ele sunt necesare oricărui creştin pentru mântuire ». Voi aduce ca exemplu trei din aceste taine exprimate de reprezentanți ai bisericii ortodoxe.

„Botezul – este Taina prin care omul, prin întreita cufundare în apă și prin rostirea formulei botezului de către săvârşitor, intră în starea harică, curățindu-se de păcatul strămoşesc.

Sfânta Euharistie (Împărtăşania) – este Taina prin care, sub forma pâinii și a vinului, creştinul se împărtăşeşte cu însuși Trupul și Sângele Domnului, prezente în mod real prin prefacerea elementelor la jertfa euharistică de la Sfânta Liturghie.

Taina Sfântului Maslu – este acea Taină în care, prin rugăciunile preoților și prin ungerea cu untdelemn sfințit, se împărtăşeşte creştinilor bolnavi harul vindecării de bolile sufletești și trupești, precum și iertarea de păcate."[1]

În toate cele trei situații, transformările care au loc, se fac la intervenția preotului care are puteri deosebite, aceea de a curăța de păcatul strămoşesc, de a transforma pâinea și vinul euharistiei efectiv în trupul și sângele lui Isus, cât și prin untdelemnul

1. https://doxologia.ro/taine-ierurgii-slujbele-bisericii/cele-7-sfinte-taine-ale-bisericii - consultat pe 20/09/2018.

sfințit, creștinii primesc vindecarea de toate bolile și chiar iertarea păcatelor. Dacă preotul are puterea să facă toate astea, de ce ar mai avea nevoie omul de Dumnezeu și de ce abandonarea moralității ar mai pune probleme din moment ce soluția la păcat o are preotul? Cine se poate lipsi de serviciile preotului când cererea de a ți se ierta păcatele făcute direct lui Dumnezeu, nu primești o confirmare verbală că au fost iertate, pe când în urma gârbovelii în fața preotului pentru spovedanie ai o confirmare pe loc a iertării?

În cea de-a 31 homelie a lui Grégoire le Grand, devenit cel ce-al 64-lea papă în anul 590, explică faptul că „femeia gârbovă este un exemplu al umanului, care este atras spre pământ, interesându-se de valori materiale ca banii și onorurile. Creștinul trebuie să caute mai degrabă bunurile celeste cum ar fi virtutea și lumina ce vine de sus. Trebuie să ceară iertare și să facă penitențe[2] pentru a se redresa”[3]. Altfel spus, trebuie să se gârbovească și să se elibereze de valorile materiale în fața preotului pentru a putea să se redreseze. Nu fac aceste instituții bisericești astăzi ceea ce au făcut preoții templului și sinagogilor pe timpul lui Isus?

Pe 15 aprilie 2019, unul dintre cele mai importante și vizitate monumente istorice ale Franței, Catedrala Notre Dame de Paris era în flăcări, iar imaginile incendiului au fost reluate de toate televiziunile din lume. S-au făcut promisiuni de donări de sume importante, care au scandalizat pe unii ce considerau că sumele respective erau mai potrivite pentru alte cauze.

La două luni după incendiu, din suma de 850 milioane de € promisă, numai 9% a fost recoltată și se pare că evenimentul

2. Penitență = pedeapsă impusă de autoritatea religioasă pentru expierea păcatelor

3. https://fr.wikipedia.org/wiki/La_Femme_courb%C3%A9e. Consultat pe 14/07/2019

cade în uitare şi alte actualităţi reţin atenţia oamenilor. Aşa se face că se decide ca Monseigneur Michel Aupetit să oficieze un serviciu religios în catedrala în parte distrusă de incendiu şi întrucât prezenţa în incinta clădirii reprezenta un risc de securitate pentru cei prezenţi, numai 30 de persoane au fost autorizate să asiste şi toţi, inclusiv cel ce a oficiat mesa respectivă, au purtat pe cap o cască de şantier pentru protecţie. Evenimentul a fost transmis la televiziune şi reluat în lumea întreagă[1]. Lăsând la o parte caracterul publicitar al serviciului religios, ce viza aspectul financiar, întrebarea mea este: de ce nu au oficiat serviciul religios în aer liber, în faţa Catedralei, aşa încât orice televiziune ar fi avut acces liber, iar participanţii nu erau obligaţi să poarte căşti de protecţie? De ce era important ca mesa să aibă loc în catedrală, chiar dacă zidurile erau înnegrite de funingine şi fără electricitate, în condiţii de insecuritate şi nu în afara ei? Este evident că dacă mesa ar fi fost ţinută în afara catedralei era numai normal să te întrebi la ce serveşte catedrala ? Dacă îl poţi întâlni pe Dumnezeu la fel de bine în afara catedralei, bazilicii, bisericii sau templului, ca şi în interiorul lor, la ce servesc toate acestea? În ce măsură credinciosul îl leagă pe Dumnezeu de locul închinării şi în ce măsură se închină locului atunci când se închină lui Dumnezeu?

Această problemă a ridicat-o Isus în faţa fariseilor şi cărturarilor care condiţionaseră închinarea lui Dumnezeu de locul unde se consideră că Dumnezeu poate fi întâlnit, aşa încât închinarea nu era adresată nu numai lui Dumnezeu, dar în egală măsură templului şi preotului. Faptul că Isus a dezlegat pe oamenii de acest mod de închinare ce prezintă un Dumnezeu în

1. https://www.midilibre.fr/2019/06/15/notre-dame-de-paris-seuls-9-des-dons-promis-ont-ete-verses,8257708.php. Consultat pe 16/06/2019

spatele templului şi al reprezentantului religios, a creat o reacţie deosebit de violentă din partea preoţilor, căci închinarea la templu era în parte şi închinare în faţa lor.

Am avut ocazia să vizitez Israelul şi unul din cele mai sacre locuri istorice, singura ramaşiţă a templului, numită azi « zidul plângerii », unde oamenii îşi scriu dorinţele pe un bileţel de hârtie pe care-l înserează între pietrele zidului cu speranţa că acestea vor fi în atenţia lui Dumnezeu şi împlinite. Am plecat în această vizită cu speranţa unei revelaţii sau al unui semn, nu ştiu care, căci îmi imaginam că a merge pe locurile unde Isus a mers şi învăţat, trebuie să persiste încă chiar după 2000 de ani ecoul vocii şi prezenţei lui. Am fost şi eu în faţa acestui zid, mi-am imaginat că acolo ar fi trebuit să fi stat ucenicii cu Isus atunci când i-au atras atenţia la acea construcţie impunătoare care era templu şi când Isus le-a răspuns că nu va rămâne piatră pe piatră, care să nu fie dărâmată. Aveam o oarecare credinţă, hrănită de o dorinţă negrăită, că a te închina acolo unde Isus a mers şi a fost prezent în mod fizic, chiar dacă ne separă două mii de ani, întâlnirea cu el să fie simţită mult mai intens. Recunosc că nu am auzit nimic, nu am simţit nimic, un mit s-a dărâmat, căci templul care trebuie dărâmat este cel din mintea oamenilor, aşa cum s-a dărâmat în mintea mea, astfel încât închinarea să se facă aşa cum Isus a învăţat: în duh şi adevăr. Nicio piatră, niciun zid, nicio clădire, nicio icoană sau statuie şi nimic din toate acestea nu pot să-l reprezinte pe Dumnezeu şi nu trebuie să înlocuiască închinarea la El.

Religia prezentată de Isus este extrem de simplă şi oricine o poate înţelege şi o poate trăi, fără să fie nevoie să treacă printr-o instituţie religioasă: *Isus i-a răspuns: „Să iubeşti pe Domnul Dumnezeul tău cu toată inima ta, cu tot sufletul tău şi cu tot*

cugetul tău." Aceasta este cea dintâi şi cea mai mare poruncă. Iar a doua, asemenea ei, este: „Să iubeşti pe aproapele tău ca pe tine însuţi." (Matei 22 ; 37-39). Cum au putut cei trei tineri, Şadrac, Meşac şi Abed-Nego să înfrunte cuptorul de foc şi Daniel groapa cu lei şi să aibă aprobarea lui Dumnezeu că închinarea lor est conformă voinţei Lui, fără să fie cufundaţi în apă de trei ori, fără să se împărtăşească cu pâinea şi vinul transformate de preot în trupul şi sângele lui Hristos, fără să primeasca ungerea cu untdelemn sfinţit? Nimic nu a fost mai comercializat în lumea noastră decât Dumnezeu şi credinţa în El. Dumnezeu doreşte o închinare nemijlocită a fiecărui credincios, orice persoană sau instituţie care se interpune în această relaţie pentru a deturna închinarea, fie ea şi numai în parte, se face vinovată înaintea lui Dumnezeu. Coloana vertebrală exprimă cel mai bine modul în care are loc închinarea. Fie coloana vertebrală este dreaptă în faţa oamenilor, aşa cum doreşte Dumnezeu să fie, sau poate să fie gârbovită, atunci când Dumnezeu este dat de-o parte, iar locul Lui este luat de oameni. Există milioane de gârboviţi în bisericile creştine din această lume, cum se închină şi cui se închină, este o întrebare pe care fiecare trebuie să şi-o pună, căci Dummnezeu nu doreşte gărboveală, ci închinare. Adevărata închinare constă în a adopta moralitatea lui Dumnezeu, aceea de a face binele şi numai binele, conform exemplului vieţii lui Isus.

7

Miracolul eliberării sau vindecarea demonizatului

Cine alege binele, alege viața și cine alege viața, se închină lui Dumnezeu.

Cum definește Biblia un demonizat, este un aspect care mi se pare indispensabil de a fi clarificat. Am ascultat de mai multe ori încercări de a asimila acest termen cu diagnostice medicale, folosite de medicina modernă și unul dintre cazurile care par să se preteze la asemenea exercițiu este cel al demonizatului, *care este stapânit de un duh mut. Oriunde îl apucă, îl trântește la pământ. Copilul face spumă la gură, scrâșnește din dinți și rămâne țeapăn.* (Marcu 9 ; 17). Această descriere seamănă cu crizele comițiale din epilepsie și se consideră că întrucât în timpul acela cunoștințele medicale nu permiteau un asemenea diagnostic, termenul de demonizat era atribuit tuturor cazurilor neînțelese.

Din punctul meu de vedere, a aborda textul Bibliei în acest fel este o greșeală căci demonizatul nu este un bolnav fizic sau mintal, ci este un bolnav spiritual. Biblia prezintă că Dumnezeu este autorul vieții, iar omul ce este creațiunea Lui, pentru a trăi, are nevoie de a fi în relație permanentă cu Dumnezeu. Din punctul de vedere al Bibliei, omul care se separă de Dumne-

zeu, este bolnav și este pe drumul morții, iar obiectul principal al vindecării este restabilirea relației cu Dumnezeu, repunerea omului pe drumul vieții. Pentru a înțelege cazul demonizatului trebuie să înțelegem care este specificul lui Dumnezeu și care este specificul Diavolului.

Deși Biblia prezintă pe Dumnezeu drept creator a tot ce există, Dumnezeu este prezentat ca nevăzut și imposibil de a fi văzut de ochiul omenesc, exprimând de fapt ideea că pentru om, Deumnezeu este necunoscut și imposibil de a fi cunoscut și orice fel de reprezentare este falsă pentru că realitatea privind Dumnezeirea nu o poate cunoaște nimeni.

Observ frecvent pe internet dezbateri privind noțiunea de „Trinitate", uneori este susținută chiar o ierarhie între cele trei persoane ale Dumnezeirii și încercări de a-l explica pe Dumnezeu ca și cum ar fi un obiect pe masa de studiu a omului. Din punctul meu de vedere, Dumnezeu trebuie acceptat așa cum îl prezintă Biblia, ca un Dumnezeu necunoscut și imposibil de a fi cunoscut de mintea omenească și orice încercare de a-l reprezenta în forme, reprezentări sau formule omenești este echivalentă cu idolatria, aceea de a reprezenta ceea ce nu poate fi reprezentat, conform poruncii a doua din Decalog. Capacitatea de a înțelege binele și răul cât și creativitatea ce ne permite de a ne orienta viața după principiul binelui este asemănarea pe care Dumnezeu a pus-o în noi prin care ne putem asemăna cu El, iar aceasta a fost exprimată în mod desăvârșit în Isus Hristos. Dumnezeu așteaptă să folosim la maxim aceste capacități, să le cultivăm în noi și să le dezvoltăm pentru ca să ne bucurăm cât mai mult de viață. Dumnezeu este prezentat în Biblie ca simbolizând binele absolut, iar binele așa cum este prezentat în Biblie este în sprijinul vieții.

Trebuie precizat că odată cu mâncarea din pomul cunoștinței binelui și răului, omul a achiziționat moralitatea, dar și libertatea de a alege între bine și rău. Dumnezeu respectă această libertate a omului de a alege și nu pune niciodată stăpânire pe mintea omului pentru a-l obliga să facă ce este bine. Chiar mai mult, Dumnezeu nu îngăduie nici Diavolului să pună stăpânire cu forța pe mintea omului pentru a-l obliga să facă răul. Dumnezeu nu așteaptă de la un individ ceva diferit decât așteaptă de la orice om, aceea de a nu se lăsa condus de instincte ca animalele, ci să-și guverneze viața conform raționalității cu care a fost înzestrat și care îi permite să înțeleagă care este binele pe care trebuie să-l facă și care este răul pe care nu trebuie să-l facă. Omul ascultă de Dumnezeu atunci când își folosește propriile capacități date de Dumnezeu ce îi permit să înțeleagă ce este binele și să-l aleagă. Omul însă are și capacitatea de a învăța și a progresa în înțelegerea vieții, folosind simțurile care i-au fost date, văzul, auzul sau vorbirea, care sunt elemente esențiale în cunoaștere și comunicare. Prin colaborare, oamenii pot să se ajute, să creeze și să-și îmbunătățească condițiile de viață.

Ca exemplu, nimeni nu poate construi de unul singur o mașină, căci o mașină înglobează cunoștințe acumulate de mii de ani, începând chiar cu invenția roții. Dacă astăzi rulăm într-o mașină, se datorează capacității creatoare a omului ce are origine în « sudoarea frunții » cu care omul a fost binecuvântat, dar și datorită colaborării oamenilor atunci când eforturile tuturor au fost puse într-un scop comun și constructiv. Închinarea la Dumnezeu se rezumă în cele din urmă la folosirea acestor capacități în mod liber în sprijinul și în scopul vieții. Cine alege binele, alege viața și cine alege viața se închină lui Dumnezeu. Trebuie precizat că Biblia prezintă existența îngerilor fără să

dea vreo explicație privind modul cum au fost creați și cum au achiziționat ei moralitatea. Profetul Isaia prezintă căderea lui Lucifer în dorința lui de a fi egal cu „Cel Prea Înalt", prin abandonarea noțiunii de bine și desființarea barierei între bine și rău, devenind astfel Satana sau Diavolul, care este prezentat ca oponentul lui Dumnezeu și reprezentantul răului. *Cum ai căzut din cer, Luceafăr strălucitor, fiu al zorilor! Cum ai fost doborât la pământ, tu, biruitorul neamurilor! Tu ziceai în inima ta: ‚Mă voi sui în cer, îmi voi ridica scaunul de domnie mai presus de stelele lui Dumnezeu; voi ședea pe muntele adunării dumnezeilor, la capătul miazănoapții; mă voi sui pe vârful norilor,* ***voi fi ca Cel Prea Înalt****.' (Isa. 14 ;12-14)*. Diavolul este prezentat în Biblie ca răul absolut, iar răul este împotriva vieții. Cine alege răul alege moartea, iar obiectivul Diavolului este de a-i duce pe oameni la moarte.

Dacă incapacitatea de a înțelege moralitatea, cum este situația animalelor, nu se însoțește de responsabilitate, abandonarea moralității odată obținută nu se însoțește și de abandonarea responsabilității. Este și motivul pentru care Satana este responsabil și vinovat în fața lui Dumnezeu pentru decizia sa. Această acțiune a Diavolului de a promova Răul, este prezentată ca fiind drumul morții. ***Dar ai fost aruncat în locuința morților, în adâncimile mormântului!*** (Isai 14;15). Este pe acest drum că Diavolul urmărește să ducă pe orice om și această acțiune începe cu separarea de Dumnezeu. Cei ce apucă pe acest drum al Diavolului sunt în egală măsură responsabili în fața lui Dumnezeu și vor da socoteală așa cum și Diavolul va da socoteală în fața lui Dumnezeu de acțiunile lui.

Toată materia vie creată de Dumnezeu se conduce după legile înscrise în genele organismului respectiv. Omul este singura creatură care a achiziționat capacitatea de a înțelege și a face

diferența între bine și rău. Omul are posibilitatea de a depăși instinctele și prin raționalitate și capacitatea de a înțelege binele și răul, are posibilitatea de a alege binele și deci de a alege viața. Moralitatea nu se poate exprima decât în condițiile libertății de a alege binele sau răul și de aceea Dumnezeu garantează oricărui om libertatea de alegere.

Întrucât omul are capacitatea de a înțelege și prevedea consecințele alegerii sale prin raționalitatea cu care a fost înzestrat, omul devine responsabil în fața lui Dumnezeu de alegerea pe care o face. Alegerea răului înseamnă a fi împotriva vieții și deci împotriva lui Dumnezeu și aceasta va trebui să fie justificată în fața lui Dumnezeu. Biblia este foarte clară asupra faptului că va fi o judecată când fiecare va trebui să dea socoteală de faptele sale.

Răul este distrugător și autodistrugător. O lume guvernată de rău merge spre autodistrugere, este ceea ce sugerează experiența potopului. Dacă Dumnezeu intervine așa cum este prezentat în povestirea potopului, este pentru a salva ceea ce se poate salva și nicidecum pentru a distruge, așa cum este greșit înțeles și prezentat în numeroasele predici pe care le-am auzit cu acest subiect. Acțiunile de distrugere sunt ale Diavolului, așa cum este prezentat în experiența lui Iov. Acțiunea lui Dumnezeu este pentru a prezerva viața și nicidecum pentru a o distruge, este o mare eroare de a confunda acțiunea lui Dumnezeu cu cea a Diavolului.

În concepția Bibliei numai binele poate dăinui veșnic și aceasta este exprimată prin nenumărate ilustrații. Toate împărățiile pământului guvernate de asuprire și supunerea omului de către om sunt sortite pieirii și numai o singură împărăție va dăinui veșnic, aceea care este guvernată de bine și care este numită Împărăția cerurilor așa cum este ilustrat în visul lui Nebu-

cadnețar din cartea lui Daniel. Modul de a acționa al Diavolului este prezentat foarte sugestiv în întâlnirea cu Isus la terminarea postului de 40 de zile din pustie. Diavolul îi oferă lui Isus toate bogățiile acestei lumi cu condiția de a se închina înaintea lui. Închinarea este în cele din urmă o chestiune de alegere; cine alege binele se închină lui Dumnezeu, iar cine alege răul se închină Diavolului. Ceea ce-i propune Diavolul lui Isus prin închinare este de a renunța la moralitatea lui Dumnezeu și de a adopta ideologia Diavolului. Împărățiile acestei lumi pe care Diavolul le are în stăpânirea lui sunt pentru că cei ce le conduc au adoptat ideologia Diavolului, aceea de a domina pe semenii lor, de a le impune propria lor voință și gândire și de a-i împiedica pe cei supuși de a-și folosi propria lor raționalitate, vederea proprie, auzul propriu și a exprima propriile lor idei și cuvinte. Dacă relația omului cu Dumnezeu este bazată pe ***alegere***, relația cu Diavolul are la bază ***ascultarea***. Dacă Dumnezeu cere omului ***să aleagă*** ce este bine, Diavolul cere omului ***să asculte*** și să se supună superiorului lui, care este deja supus Diavolului, că este putere politică, religioasă sau orice putere ce are posibilitatea de a crea presiune asupra individului. Binele nu trebuie ales în funcție de moralitatea lui Dumnezeu, ci este altcineva care-l decide, iar individul trebuie să se conformeze. Acest concept al ascultării, este frecvent folosit de instituțiile religioase când individul ce refuză să-și folosească propriile capacităti și să adopte orbește modul de înțelegere impus de instituția religioasă este foarte apreciat. Omul are ochi să vadă, urechi să audă și minte să înțeleagă, dar nu este important ce vede, ce aude și ce înțelege, ci trebuie să adopte ce vede, aude și înțelege cel ce conduce.

Demonizarea are rolul să priveze pe om de mijloacele de înțelegere și să-l aducă în situația de a nu-și folosi propriile ca-

pacități pentru a asculta de cel ce îl conduce. Oamenii însușesc mentalitatea lui Satana şi o folosesc în numele lui Dumnezeu ca şi cum ar fi mentalitatea lui Dumnezeu. Omul separat de Dumnezeu este un om bolnav spiritual şi fie că este conştient sau nu de boala lui, bolnavul spiritual doreşte să trăiască.

În parabola fiului risipitor, fiul cel mic se separă de Tatăl, care îl reprezintă pe Dumnezeu, şi apucă în felul acesta calea morții. Această plecare a fiului cel mic este percepută de Tatăl ca o moarte. Hotărârea fiului de a se întoarce la Tatăl exprimă dorința lui de a trăi şi a reveni la sursa vieții, care este Dumnezeu. Întorcerea lui este percepută de Tatăl ca o înviere a fiului Său, după cum declară: „căci era mort și a înviat". Din punctul de vedere al Bibliei, această boală care este simbolizată prin boală fizică, se poate trata şi ca principiu, dacă bolnavul acceptă tratamentul propus de Isus, el poate fi vindecat. Vindecarea acestor bolnavi va fi abordată ulterior.

Cazul demonizatului este particular, căci bolnavul respectiv este angajat pe calea morții, şi chiar dacă demonizatul doreşte vindecarea, el nu o poate exprima, căci demonul se exprimă în locul lui, iar demonul doreşte să-l ducă la moarte. Demonizatul este stăpânit de Diavol, adoptă ideologia lui şi se pune în slujba Diavolului, adică în slujba morții. Demonizatul este ucigaş şi sinucigaş. Din punctul de vedere al hainei, Diavolul nu are moralitate, deci, din punct de vedere moral, Diavolul este gol. Biblia nu aminteşte nici unde că îngerii căzuți ar purta haină, dar asociază în cazul demonizatului goliciunea morală cu goliciunea fizică, cum este cazul demonizatului din Gadara. *Când a ieşit Isus la țărm, L-a întâmpinat un om din cetate, stăpânit de mai mulți draci.* ***De multă vreme nu se îmbrăca în haină****, și nu-și avea locuința într-o casă, ci în morminte.* (Luca 8 ;27).

Există situații în care omul, de bunăvoie sau lăsându-se influențat de alte persoane, se pune în slujba răului și devine slujitorul Diavolului. Noțiunea de bine este amestecată cu noțiunea de rău, așa că nu mai este omul care decide acțiunile în viața lui, ci demonul ce a pus stăpânire pe mintea lui care decide în locul lui. Demonul, care a pus stăpânire pe deciziile cuiva nu-l va duce niciodată spre viață, ci spre moarte.

Pe 13 noiembrie 2015 a avut loc la Paris cel mai ucigaş atac terorist, când trei grupe de terorişti au declanşat un atac în mai multe locuri ale capitatei. Un grup a mitraliat terasa unor restaurante şi cafenele, alt grup a încercat să intre în stadionul în care avea loc meciul de fotbal Franța – Germania la care asista şi preşedintele statului şi pentru că nu li s-a permis intrarea şi-au declanşat centurile cu explozivi în fața stadionului; însă atacul cel mai important a fost în sala de spectacol „Bataclan", unde 1500 de persoane asistau la un concert al grupului de rock american „Eagles of Death Metal" şi unde au fost cele mai multe victime. Mesagerii morții, care au intrat în sala de spectacol, omorând gardienii de la intrare, au făcut în total 150 de morți şi 413 răniți spitalizați, dintre care 99 în urgență absolută. Demonii au revendicat atentatul, iar demonizații, așa cum fuseseră programați, și-au declanşat centurile cu explozivi. Obiectivul demonilor, era moartea a cât mai multor persoane, inclusiv a persoanelor pe mintea cărora puseseră stăpânire. Diavolul nu poate pune stăpânire pe mintea nimănui fără acordul persoanei respective, așa cum nici Dumnezeu nu pune stăpânire pe mintea nimănui. În ispitirea lui Isus, după terminarea postului din pustie, Diavolul îi promite lui Isus toate bogățiile acestei lumi, cu condiția să se închine înaintea lui. Aceasta explică faptul că Diavolul cere permisiunea de a pune stăpânire pe mintea

oamenilor, iar cei ce acceptă promisiunile Diavolului se pun în slujba lui. Biblia îi mai numeşte pe demonizaţi şi „posedaţi", exprimând ideea că nu sunt bolnavi fizic sau mintal, ci faptul că Diavolul pune posesie pe mintea lor.

Atunci când Diavolul promite viaţa, el promite în realitate ceea ce nu are, căci viaţa vine numai de la Dumnezeu. Tinerii care şi-au explodat centurile cu explozivi au primit promisiunea unei vieţi veşnice în care vor avea fiecare 60 de femei virgine cu condiţia să facă cât mai multe victime şi să facă şi ei parte dintre victime. Cum poţi să speri a obţine viaţa când ţi se cere să lupţi împotriva ei şi chiar împotriva propriei vieţi, este paradoxul gândirii Diavolului şi a celor ce acceptă să se închine lui. Este interesul Diavolului ca omul să renunţe la raţionalitatea lui, la capacitatea lui de a face diferenţa între bine şi rău şi de a se lăsa condus într-o spirală de ură, lăcomie, invidie şi violenţă care are ca finalitate moartea. Nimeni nu a explicat mai bine ca Isus, modul în care omul să nu se lase „aspirat" de această spirală a Diavolului, să nu accepte promisiunile lui, căci Diavolul nu are nimic bun să dea, iar ceea ce dă, duce la moarte.

Vindecarea (eliberarea) demonizatului din Gadara

Diavolul lucrează întotdeauna prin oameni, iar cei ce devin demonizați, acceptă în realitate propunearea Diavolului făcută prin intermediul oamnenilor ce s-au pus deja în slujba lui.

Au ajuns pe celălalt țărm al mării, în ținutul gadarenilor. Când a ieşit Isus din corabie, L-a întâmpinat îndată un om care ieşea din morminte, stăpânit de un duh necurat. Omul acesta îşi avea locuința în morminte, şi nimeni nu mai putea să-l țină legat, nici chiar cu un lanț. Căci de multe ori fusese legat cu picioarele în obezi şi cu cătuşe la mâini, dar rupsese cătuşele şi sfărâmase obezile, şi nimeni nu-l putea domoli. Totdeauna, zi şi noapte, stătea în morminte şi pe munți, țipând şi tăindu-se cu pietre. Când a văzut pe Isus de departe, a alergat, I s-a închinat şi a strigat cu glas tare: „Ce am eu a face cu Tine, Isuse, Fiul Dumnezeului celui Preaînalt? Te jur în Numele lui Dumnezeu, să nu mă chinuieşti!" Căci Isus îi zicea: „Duh necurat, ieşi afară din omul acesta!"

„Care-ți este numele?", l-a întrebat Isus. „Numele meu este „legiune", a răspuns el, „pentru că suntem mulți." Şi Îl ruga stăruitor

să nu-i trimită afară din ținutul acela. Acolo, lângă munte, era o turmă mare de porci care păşteau. Şi dracii L-au rugat şi au zis: „Trimite-ne în porcii aceia, ca să intrăm în ei." Isus le-a dat voie. Şi duhurile necurate au ieşit şi au intrat în porci; şi turma s-a repezit de pe râpă în mare: erau aproape două mii, şi s-au înecat în mare. Porcarii au fugit şi au dat de ştire în cetate şi prin satele vecine. Oamenii au ieşit să vadă ce s-a întâmplat. Au venit la Isus, şi iată pe cel ce fusese îndrăcit şi avusese legiunea de draci, şezând jos îmbrăcat şi întreg la minte; şi s-au înspăimântat. Cei ce văzuseră cele întâmplate le-au povestit tot ce se petrecuse cu cel îndrăcit şi cu porcii. Atunci au început să roage pe Isus să plece din ținutul lor. Pe când Se suia El în corabie, omul care fusese îndrăcit Îl ruga să-l lase să rămână cu El. Isus nu i-a dat voie, ci i-a zis: „Du-te acasă la ai tăi şi povesteşte-le tot ce ți-a făcut Domnul şi cum a avut milă de tine." El a plecat şi a început să vestească prin Decapole tot ce-i făcuse Isus. Şi toți se minunau. (Marcu 5 ;1-20).

Această vindecare este prezentată în cele trei evanghelii sinoptice şi fiecare descriere dă câteva detalii suplimentare ce merită atenție. Condiția demonizatului este foarte clar exprimată în cazul demonizatului din Gadara, unde este specificat că demonizatul locuia în morminte, era stăpânit de o forță pe care nimeni nu o putea controla, căci rupea lanțurile sau cătuşele care i se puneau, se tăia cu pietre, țipa şi teroriza populația, iar demonul îl ducea în locuri pustii. Comportamentul descris, exprimă foarte clar că orice acțiune a demonului era distructivă atât pentru demonizat, cât şi pentru cei din jurul lui.

Aşa cum am precizat deja, evanghelistul Luca menționează că demonizatul nu purta haină, ceea ce exprimă lipsa moralității la care renunțase atunci când s-a pus în slujba Diavolului. Evanghelistul Matei este ceva mai succint şi menționează existența a

doi demonizați cu același comportament și locuind în morminte. Este evident că nu faptul istoric este prioritar, ci mesajul care în toate cele trei evanghelii este identic. De fiecare dată când făcea o vindecare, Isus întreba pe cel în cauză dacă dorea să fie vindecat, vindecarea nu se făcea împotriva voinței bolnavului. În cazul demonizatului, Isus nu-l întreabă pe demonizat dacă vrea să fie vindecat, căci este demonul care controlează mintea lui și răspunde în locul individului și de fiecare dată demonul, cum este de așteptat, se opune vindecării. Termenul de „legiune" cu care demonul se identifică exprimă starea de degradare extremă a celui posedat.

Nu întâmplător demonii cer să intre în turma de porci, căci porcul exprimă cel mai bine starea de dezumanizare la care este adus cel posedat. În parabola fiului risipitor, fiul cel mic ce-şi părăseşte tatăl ajunge în compania porcilor, aşa că cei ce se pun în slujba Diavolului sau părăsesc pe Dumnezeu și abandonează binele ce exprimă voința lui Dumnezeu, sunt văzuți din punct de vedere spiritual ca ajunși în compania porcilor. Demonizații sunt duși de Diavol la moarte, după cum ceata de porci în care au intrat demonii s-au prăvălit de pe râpă în mare şi s-au înecat.

Cel vindecat a fost scos de sub stăpânirea Diavolului şi este prezentat ca fiind liniştit, în toate mințile și îmbrăcat. Nu înseamnă că cel vindecat nu mai are posibilitatea de a păcătui, ci că individul devine din nou stăpân pe propriile decizii. *Oamenii au ieşit să vadă cele întâmplate. Au venit la Isus, şi-au găsit pe omul din care ieşiseră dracii, şezând la picioarele lui Isus,* ***îmbrăcat,*** *şi în toate mințile;* ***şi i-a apucat frica.*** (Luca 8 ;35). După cum am amintit, haina este expresia moralității, că omul a devenit stăpân pe gândirea lui și capabil să facă diferența între bine și rău. Ceea ce este surprinzător este reacția celor din jur, care în loc să se bucure, au o reacție contrară.

Aici se ivește o situație paradoxală care bineînțeles invită la reflexie. Demonizatul, prin acțiunile lui, teroriza populația și după expresia folosită de evanghelistul Matei, *erau așa de cumpliți, că* ***nimeni nu putea trece pe drumul acela***. (Matei 8;28). Cum se face că unul sau doi demonizați – este puțin important, care teroriza populația, după ce a fost vindecat, în loc ca gadareenilor să le dispară frica, de abia atunci în mod cu totul paradoxal, li s-a făcut frică? Cum se face că în loc să sară în sus de bucurie și să-i mulțumească lui Isus că i-a scăpat de această teroare, îl roagă să plece de la ei? ***Tot norodul*** *din ținutul gherghesenilor a rugat pe Isus să plece de la ei, pentru că îi apucase o mare frică. Isus S-a suit într-o corabie și S-a întors.* (Luca 8;37).

Bineînțeles că Diavolul nu se prezintă niciodată în fața omului, așa cum este uneori reprezentat în desene sau picturi, pentru a cere ca omul să i se supună lui. Diavolul lucrează întotdeauna prin oameni, iar cei ce devin demonizați, acceptă în realitate propunerea Diavolului făcută prin intermediul oamenilor ce s-au pus deja în slujba lui. Cum se face că cei ce propun tinerilor să se explodeze în mijlocul mulțimii, ei înșiși nu o fac? De ce nu acceptă și ei viața veșnică cu cele 60 de femei virgine și o promit numai altora, este o întrebare pe care candidații la centura cu explozivi nu și-o pun.

Fără îndoială că locuitorii din Gadara nu erau nevinovați față de situația demonizatului și acesta slujea crescătorilor de porci și celor ce comercializau toate mizeriile din lume pentru a obține „bogățiile acestei lumi", pe care Diavolul le promite. Vindecarea demonizatului și alungarea demonilor aducea prejudiciu crescătorilor de porci și celor ce comercializau tot ce Diavolul vinde. Este semnificativ că demonizatul vindecat cere să rămână cu Isus, pe când cei ce se considerau sănătoși, cer ca Isus

să plece de la ei. *Omul din care ieşiseră dracii Îl ruga să-i dea voie să rămână cu El. Dar Isus l-a trimis acasă şi i-a zis: „Întoarce-te acasă şi povesteşte tot ce ţi-a făcut Dumnezeu." El a plecat şi a vestit prin toată cetatea tot ce-i făcuse Isus.* (Luca 8;38-39). Aceasta lasă să se înţeleagă că locuitorii din Gadara erau cei prin care Diavolul lucra şi care nu erau interesaţi de vindecarea demonizatului şi cu atât mai puţin de vindecarea lor. Demonizatul nu mai avea controlul acţiunilor lui, de aceea Isus îl vindecă fără a-i cere acordul, însă locuitorii gadareenii erau conştienţi de starea lor, iar prin cererea lor ca Isus să plece, ei exprimă refuzul lor de a fi vindecaţi.

Vindecarea (eliberarea) unui demonizat la Capernaum

Sinagogile era locul privilegiat unde se manifestau demonii pentru că acolo era locul unde se formau.

S-au dus la Capernaum. Şi, în ziua Sabatului, Isus a intrat îndată în sinagogă şi a început să înveţe pe norod. Oamenii erau uimiţi de învăţătura Lui; căci îi învăţa ca unul care are putere, nu cum îi învăţau cărturarii. În sinagoga lor era un om care avea un duh necurat. El a început să strige: „Ce avem noi a face cu Tine, Isuse din Nazaret? Ai venit să ne pierzi? Te ştiu cine eşti: eşti Sfântul lui Dumnezeu!" Isus l-a certat şi i-a zis: „Taci şi ieşi afară din omul acesta!" Şi duhul necurat a ieşit din el, scuturându-l cu putere şi scoţând un strigăt mare. Toţi au rămas înmărmuriţi, aşa că se întrebau unii pe alţii: „Ce este aceasta? O învăţătură nouă! El porunceşte ca un stăpân chiar şi duhurilor necurate, şi ele Îl ascultă!" (Marcu 1 ;21-27)

Ceea ce este particular în cazul de faţă este că acţiunea se petrece în sinagogă, în ziua Sabatului, în timp ce Isus învaţă pe oameni. Sinagoga era locul unde oamenii se adunau pentru a se ruga şi a studia Tora. Se consideră că originea lor este situată

în perioada exilului babilonian[1] şi numărul lor s-a extins după întoarcerea din exil, aşa încât în timpul lui Isus, fiecare localitate avea o sinagogă sau chiar mai multe în funcție de mărimea localității. Sinagoga era construcția şi instituția cea mai importantă a localității, era construită pe punctul cel mai înalt al localității, de formă rectangulară, avea în interior o tribună cu un pupitru, unde se citea şi se interpreta Tora şi profeții. Sinagoga era dirijată de un colegiu de bătrâni care avea un „şef al sinagogii", iar aceştia aveau împuternicirea de a exclude pe cei „indezirabili", aşa cum descrie evanghelistul Ioan temerea părinților orbului din naştere, vindecat de Isus, care se temeau să nu fie excluşi din sinagogă. *Părinții lui au zis aceste lucruri pentru că se temeau de iudei; căci iudeii hotărâseră acum că, dacă va mărturisi cineva că Isus este Hristosul, să fie dat afară din sinagogă.* (Ioan 9,22).

În afară de consiliul bătrânilor, sinagoga avea şi angajați cu misiunea de a asigura ordinea serviciilor religioase. Organizarea generală şi supravegherea era în sarcina „şefului sinagogii" care desemna cine să citească, să comenteze sau să se roage, aşa cum este exemplul lui Pavel şi Barnaba care au fost invitați să ia cuvântul în sinagoga din Antiohia. *După citirea Legii şi a Prorocilor, fruntaşii sinagogii au trimis să le zică: „Fraților, dacă aveți un cuvânt de îndemn pentru norod, vorbiți."* (Fapte 13 ;15).

În general construcția sinagogii era în sarcina comunității, dar erau şi situații când un om bogat o construia pe cheltuiala lui, aşa cum a fost cazul cu sinagoga din Capernaum. Este chiar sutaşul care a venit cu rugămintea la Isus pentru a vindeca pe robul lui care era pe moarte. *Aceştia au venit la Isus, L-au rugat cu tot dinadinsul şi au zis: „Face să-i faci acest bine; căci iubeşte*

1. Dominique Iogna-Prat et Gilles Veinstein, « Lieux de culte, lieux saints dans le judaÎsme, le christianisme et l'islam : Présentation », Revue de l'histoire des religions, n° 4 | 2005.

neamul nostru şi el ne-a zidit sinagoga." (Luca 7 ;4-5). Este în această sinagogă că Isus face vindecarea acestui demonizat.

Cu ani în urmă, am vizitat Israelul cu speranța de a merge pe urmele Mântuitorului. Îmi amintesc de ruinele sinagogii din Capernaum, care actualmente se numeşte şi „sinagoga albă" datorită zidurilor albe făcute din piatră de calcar. Ghidul pe care l-am avut a atras atenția asupra fundației, care era din piatră neagră de bazalt, materialul de construcție local din care se făceau construcțiile. Este numai temelia din piatră de bazalt, care este a sinagogii originale, deoarece mai târziu a fost distrusă şi construit un templu roman pe temeliile vechii sinagogi şi cum construcțiile romane trebuiau să fie albe, au adus piatră de calcar din altă parte pentru a construi templul respectiv. Mi-am zis că pietrele negre de la temelie probabil au fost martorele miracolului făcut de Isus în acea zi de Sabat. În orice caz, din punctul meu de vedere, urmele adevărate ale lui Isus le găsim doar pe paginile Bibliei, în Israel sunt numai urmele bisericilor ce vând iluzii oamenilor.

Aceste „urme" ne spun că Isus predica în sinagoga din Capernaum, iar discursul lui era complet diferit de cel al cărturarilor şi de o forță extraordinară, încât a captivat mulțimea din sinagogă. Nu avem cuvintele lui Isus, atât Marcu cât şi Luca nu descriu decât faptele. Ținând cont de diferența de opinie a lui Isus față de farisei şi cărturari, putem presupune că Isus le-a explicat că toate regulile de morală ale Bibliei au fost date pentru fericirea celui ce le respectă şi nu pentru a le îngrădi libertatea, că sutele de restricții impuse de cărturari conforme tradiției nu făceau decât ca închinarea ce se datora lui Dumnezeu să fie deturnată spre templu şi spre cei ce oficiază slujbele în templu, că adevărata închinare se rezumă într-o singură frază: *„Să iubeşti*

pe Domnul Dumnezeul tău cu toată inima ta, cu tot sufletul tău, cu toată puterea ta şi cu tot cugetul tău; şi pe aproapele tău ca pe tine însuţi?" (Luca 10 ;27).

Şi pe timpul lui Isus, aşa cum este şi astăzi, în biserici se predică mereu ceea ce s-a predicat, se spun mereu aceleaşi lucruri, iar cei ce sunt puşi să o facă, nu fac decât să repete ceea ce este „corect politic", aşa încât după ani de zile, cei ce ascultă încep să adoarmă în timpul predicării, aşa a fost şi pe timpul Domnului Hristos în sinagogi. Şeful sinagogii, invitându-l pe Isus să vorbească se aştepta fără indoială ca El să repete ceea ce se spunea deja, numai că Isus nu era preocupat de ce este „corect politic", ci El prezintă adevărul de care oamenii aveau nevoie, adevărul ce să-i conducă la Dumnezeu. În orice caz, este evident că discursul lui Isus era din ce în ce mai convingător şi apreciat de mulţime şi în acelaşi timp deranja din ce în ce mai mult pe responsabilii sinagogii care îşi dădeau seama că autoritatea lor va fi diminuată, aşa încât, unul dintre ei a decis să întrerupă discursul lui Isus. Bineînţeles că nu el vorbea, ci demonul în slujba căruia s-a pus şi căruia i se închina, căci mintea lui era refractară la tot ce spunea Isus, dar ceea ce spunea avea un scop precis: *Ce avem noi a face cu Tine, Isuse din Nazaret? Ai venit să ne pierzi?* Era evident că Isus avea un mod de înţelegere complet diferit al textului biblic faţă de farisei şi cărturari şi prin aceasta toţi cei ce făceau parte din instituţia religioasă se simţeau ameninţaţi. Sunt mai multe aspecte care reies din descrierea vindecării demonizaţilor şi care merită să fie menţionate.

Demonii se supun poruncii lui Isus. Confruntarea nu este niciodată fizică, ci ideologică, agresiunile fizice pe care le-a suferit Isus au fost produse de oameni care s-au pus în slujba Diavolului. Demonii se simt ameninţaţi de prezenţa şi acţiunile

lui Isus, exprimată prin cuvintele „ai venit să ne pierzi", iar supunerea demonilor la cuvântul lui Isus exprimă superioritatea adevărului lui Isus față de ieologia Diavolului.

Demonii recunosc în fața oamenilor că mesajul lui Isus vine direct de la Dumnezeu și Isus le poruncește să tacă. În cazul demonizatului din Gadara, demonul îl recunoaște pe Isus ca fiind *„Fiul Dumnezeului celui Preainalt"*, iar în cazul demonizatului din Capernaum *„Sfantul lui Dumnezeu"*. Pot fi considerate aceste declarații că aveau scopul să dezvăluie divinitatea lui Isus așa cum se interpretează de obicei? Dimpotrivă, ele erau făcute pentru a aduce prejudiciu, căci venite din gura demonului, dacă Isus ar fi confirmat că demonul spune adevărul ar fi aprobat acțiunea demonului și ar fi dat impresia oamenilor că se asociază cu demonul. Este motivul pentru care Isus le poruncește să tacă și să iasă din omul respectiv.

Isus nu cere permisiunea vindecării pentru că demonul se manifesta deja impotriva ei: *ce avem noi a face cu Tine*, este expresia folosită de demoni, atât în cazul demonizatului din Gadara, cât și în cazul demonizatului din Capernaum. Nu există nimic în comun între lumea lui Isus și cea a demonilor, nu există nicio punte. Isus se luptă cu demonii pentru fiecare persoană aflată sub influența lor. Individul ce s-a revoltat împotriva învățăturii lui Isus ajunge să cedeze în fața argumentelor pe care Isus le aduce, demonul îl părăsește în mod violent, după care se face liniște. *Și duhul necurat a ieșit din el, scuturându-l cu putere și scoțând un strigăt mare.* Învățătura lui Isus are putere în fața oamenilor, este o „învățătură nouă", ce eliberează pe oameni de sub stăpânirea demonilor.

Și S-a dus să propovăduiască în sinagogi, prin toata Galileea; și scotea dracii. (Marcu 1 ;39). Este cât se poate de grăitor

că sinagogile era locul privilegiat unde se manifestau demonii pentru că acolo era locul unde se formau, unde oamenii erau îndoctrinați și condiționați să nu-și mai folosească raționalitatea şi să creadă orbeşte în responsabilii sinagogilor. În sinagogi Isus îi combătea şi-i vindeca pe cei ce acceptau să iasă de sub puterea demonilor.

Vindecarea (eliberarea) fiicei unei femei cananeene

Ce poate fi mai handicapant decât prejudecățile oamenilor ce primează asupra rațiunii și evidenței?

Isus, după ce a plecat de acolo, S-a dus în părțile Tirului și ale Sidonului. Și iată că o femeie canaanită a venit din ținuturile acelea și a început să strige către El: „Ai milă de mine, Doamne, Fiul lui David! Fiica mea este muncită rău de un drac." El nu i-a răspuns niciun cuvânt. Și ucenicii Lui s-au apropiat și L-au rugat stăruitor: „Dă-i drumul, căci strigă după noi." Drept răspuns, El a zis: „Eu nu sunt trimis decât la oile pierdute ale casei lui Israel." Dar ea a venit și I s-a închinat, zicând: „Doamne, ajută-mi!" Drept răspuns, El i-a zis: „Nu este bine să iei pâinea copiilor și s-o arunci la cățeî!" „Da, Doamne, a zis ea, dar și cățeii mănâncă firimiturile care cad de la masa stăpânilor lor." Atunci Isus i-a zis: „O, femeie, mare este credința Ta; facă-ți-se cum voiești." Și fiica ei s-a tămăduit chiar în ceasul acela. (Matei 15 ;21-28). Isus a avut o preocupare deosebită în instruirea ucenicilor și multe acțiuni sunt făcute în așa fel încât să le atragă atenția asupra unor detalii pe care ei trebuie să le înțeleagă. Această vindecare scoate în evidență trei aspecte ale vindecării:

Nici o vindecare morală nu se poate face fără ca persoana respectivă să simtă nevoia vindecării.

Facerea unei fapte bune trebuie făcută pe baza unei motivații bune.

Este necesară o colaborare între cel bolnav și cel ce aduce vindecarea.

Am menționat deja că demonizatul este singura situație unde acordul bolnavului nu poate fi luat, deoarece este demonul care-și manifestă refuzul. În cazul femeii cananeene se subînțelege că fiica era sub responsabilitatea mamei și deci aparținea mamei să-și manifeste dorința vindecării, ceea ce și face, cu o insistență și o dorință demnă de admirat. Este evident că Isus a auzit strigătele acestei femei așa cum le auzeau și ucenicii, dar aștepta fără îndoială reacția lor, care s-a și manifestat, exprimând motivul pentru care trebuia rezolvată problema ei: *„căci strigă după noi”* și chiar dacă nu merită, cel puțin să nu ne degradeze imaginea în fața oamenilor. Expresia folosită de Isus *„nu este bine să iei pâinea copiilor și s-o arunci la cățe*i” era expresia folosită în popor, care exprima mentalitatea și felul de manifestare a poporului față de cei ce nu erau de neamul lor.

Cu acest mod de a raționa Isus a vrut să-i confrunte pe ucenici, căci mentalitatea ucenicilor era mentalitatea generală a poporului. Cu ocazia cererii sutașului roman pentru vindecarea robului lui, fruntașii sinagogii din Capernaum îi aduc lui Isus argumentul pentru care merită să fie ascultată cererea lui „pentru că ne-a zidit sinagoga”. Și dacă nu le-ar fi zidit sinagoga, mai merita să fie ascultată cerea lui? Motivația pe care Isus o scoate în evidență este că trebuie să vezi în cel suferind credința lui de a fi vindecat și până unde poate merge această credință. Cu această mentalitate fondată pe prejudecăți, Isus este confruntat

cu ocazia întoarcerii sale în cetatea Nazaretului, patria Sa, acolo unde locuiau părinții, frații și surorile sale și le-o reproșează locuitorilor Nazaretului care nu au învățat nimic din erorile părinților lor.

Miracolul nu este un fenomen supranatural sau un fenomen independent de voința și credința omului, ci este o interacțiune între învățătura lui Isus, credința și voința celui ce o acceptă. Evangheliile menționează situații în care Isus a vrut să facă miracole și nu a reușit din cauza necredinței oamenilor. Unde nu este credință, nu este miracol.

Isus s-a întors în patria lui, la Nazaret și ca de obicei, în ziua de Sabat a mers la sinagogă să-i învețe pe oameni. Învățătura lui a avut același efect asupra audienței. *Când a venit ziua Sabatului, a început să învețe pe norod în sinagogă. Mulți, când Îl auzeau, se mirau și ziceau: „De unde are El aceste lucruri? Ce fel de înțelepciune este aceasta care I-a fost dată? Și cum se fac astfel de minuni prin mâinile Lui?* (Marcu 6 ;2). Era evident pentru toți că Isus avea o înțelepciune cu totul ieșită din comun, ce surprindea pe toată lumea și care era în contrast cu cea a fariseilor și cărturarilor. Ceea ce vedeau și auzeau era o realitate incontestabilă și totuși era o mentalitate ce făcea obstacol în acceptarea realității. Pentru farisei, Isus nu putea fi altfel decât ce erau părinții lui și ceea ce erau frații lui și surorile lui. Această mentalitate că omul nu poate fi decât ce au fost și sunt părinții lui, iar copiii nu pot fi diferiți între ei dacă au aceiași părinți, era atât de înrădăcinată în mintea lor încât erau mai dispuși să conteste ceea ce vedeau și auzeau, în loc să-și revizuiască mentalitatea. *„Nu este Acesta tâmplarul, feciorul Mariei, fratele lui Iacov, al lui Iosef, al lui Iuda și al lui Simon? Și nu sunt surorile Lui aici între noi?" Și găseau o pricină de poticnire în El.* (Marcu 6 ;3).

Isus a fost foarte decepționat de atitudinea locuitorilor Nazaretului și condamnă această mentalitate că prorocul, cu cât este mai aproape de locul nașterii lui, cu atât este mai disprețuit în mod cu totul nejustificat. Această atitudine este pusă în contrast cu atitudinea și credința celor ce nu erau din neamul lui, așa cum a fost cazul femeii cananeence, care acceptă chiar statutul de „cățel sub masa stăpânului" pentru ca miracolul să se producă, sau a sutașului roman, care consideră că este suficient ca Isus să spună un cuvânt pentru ca miracolul să aibă loc, credință ce este comparată cu cea din neamul și localitatea lui, unde miracolele nu au putut avea loc din cauza lipsei de credință. *Dar Isus le-a zis: „Un proroc nu este disprețuit decât în patria Lui, între rudele Lui și în casa Lui."* ***N-a putut să facă nicio minune acolo****, ci doar Și-a pus mâinile peste câțiva bolnavi și i-a vindecat. Și Se mira de necredința lor. Isus străbătea satele dimprejur și învăța pe norod.* (Marcu 6 ;4-6). Necredința lor l-a surprins până și pe Isus, care fusese deja confruntat cu necredința fariseilor și cărturarilor și cu toată bunăvoința, în aceste condiții nici Isus nu poate face minuni.

Această mentalitate ce se cramponează în fața unei realități evidente și incontestabile, îi face să treacă pe alături de tot ce Dumnezeu este dispus să le ofere, așa cum au făcut și părinții lor. Mentalitatea locuitorilor Nazaretului, care a fost întotdeauna în detrimentul lor, Isus ține să le-o pună în față și le dă exemple concrete din scrierile Vechiului Testament. În ciuda faptului că erau numeroase văduve în Israel pe timpul lui Ilie, când Dumnezeu nu a mai dat ploaie, Ilie nu a fost trimis la nici una dintre ele, ci a fost trimis la văduva din Sarepta Sidonului și după cum erau numeroși leproși în Israel pe vremea lui Elisei, nici unul nu a fost vindecat de lepra lui în afară de Naaman si-

rianul. La aceste cuvinte, reacția celor din sinagogă din Nazaret a fost de o violență pe măsura necredinței și prejudecăților lor. *Toți cei din sinagogă, când au auzit aceste lucruri, s-au umplut de mânie. Şi s-au sculat, L-au scos afară din cetate şi L-au dus până în sprânceana muntelui pe care era zidită cetatea lor, ca să-L arunce jos în prăpastie. Dar Isus a trecut prin mijlocul lor şi a plecat de acolo.* (Luca 4 ;28-30)

În cetatea Sihar din Samaria nu este spus că ar fi făcut vreo vindecare și totuși locuitorii au trecut peste orice prejudecăți și l-au ținut la ei două zile și nu l-ar mai fi lăsat să plece, iar în cetatea din Nazaret, unde crescuse și unde era familia lui, nu numai că nu acceptă vindecările, dar sunt gata să-l omoare. Ce poate fi mai handicapant decât prejudecățile oamenilor ce primează asupra rațiunii și evidenței?

Vindecarea (eliberarea) demonizaţilor orbi şi muţi

Situaţia de a confunda pe Dumnezeu cu Diavolul şi pe Diavol cu Dumnezeu, Isus o numeste „păcat împotriva Duhului Sfant", care nu poate fi iertat în veci.

Această categorie de demonizați este prezentată în cele trei evanghelii sinoptice, ceea ce denotă că evangheliștii au dat o importanță deosebită acestui tip de situație reprezentată de acești demonizați. Trebuie recunoscut că un eveniment ce este descris în una dintre evanghelii, uneori nu este atât de evident de regăsit în celelalte, căci ficare evanghelist are maniera lui personală de a alege detaliile, care sugerează mesajul pe care dorește să-l prezinte. Diferențele existente privind descrirea evenimentelor între cele trei evanghelii nu reprezintă o lipsă de precizie sau o denaturare a realității, ci dimpotrivă, o bogăție care ne permite prin detaliile particulare să percepem mai bine realitatea morală pe care evangheliștii doresc să o transmită prin intermediul acestor evenimente.

După cum și în cazul miracolul pâinilor faptul că este prezentat în două ocazii atât de Matei cât și de Marcu exprimă importanța lui, tot astfel și acest miracol este prezentat în două

ocazii de Matei care aduce un element nou și care este unic în evanghelii, acela al păcatului împotriva Duhului Sfânt.

În primul episod, Matei descrie mai întâi vindecarea a doi orbi, cărora Isus le-a recomandat să nu facă cunoscut miracolul respectiv, ceea ce lasă impresia că vindecarea s-a făcut fără martori exteriori grupului ucenicilor și cum orbii au răspândit vestea, i-au adus un demonizat mut, care de asemenea a fost vindecat. De această dată poporul a fost de față și se minunează în fața acestei vindecări. Dacă în cazul celorlalte vindecări, reacția fariseilor și cărturarilor era mai degrabă moderată, critică, uneori ironică sau chiar disprețuitoare, în cazurile de față violența, cât și acuzația este extremă: *„Cu ajutorul domnului dracilor scoate El dracii!"*. Această declarație a fariseilor și cărturarilor arată faptul că acțiunile lui Isus i-au adus în pragul disperării și singurul argument pe care-l mai puteau încerca, era acela de a-l acuza că lucrează cu „domnul dracilor".

Când a plecat de acolo, s-au luat după Isus ***doi orbi*** *care strigau și ziceau: „Ai milă de noi, Fiul lui David!" După ce a intrat în casă, orbii au venit la El. Și Isus le-a zis: „Credeți că pot face lucrul acesta?" „Da, Doamne, I-au răspuns ei. Atunci S-a atins de ochii lor și a zis: „Facă-vi-se după credința voastră!" Și li s-au deschis ochii. Isus le-a poruncit cu tot dinadinsul și le-a zis: „Vedeți să nu știe nimeni." Dar ei, cum au ieșit afară, au răspândit vestea despre El în tot ținutul acela.* ***Pe când plecau orbii*** *aceștia, iată că au adus la Isus* ***un mut îndrăcit.*** *După ce a fost scos dracul din el, mutul a vorbit. Și noroadele, mirate, ziceau: „Niciodată nu s-a văzut așa ceva în Israel!" Dar fariseii ziceau: „Cu ajutorul domnului dracilor scoate El dracii!"* (Mat.9 ;27-34).

Evanghelistul Luca prezintă același eveniment (Luca 11 ;4-26), al vindecării unui demonizat mut care este vindecat și care

a început să vorbească, iar acuzația fariseilor a fost aceeași: *Dar unii ziceau: „El scoate dracii cu Beelzebul, domnul dracilor."* (Luca 11 ;15).

Evanghelistul Marcu (Marcu 3 ;14-35) prezintă faptul că Isus a dat puterea ucenicilor să vindece și să scoată demonii și nu puteau nici să prânzească din cauza norodului, care se strânsese acolo. Deși Marcu nu menționează scoaterea demonilor, lasă să se înțeleagă că este ceea ce făcea Isus și pentru aceasta este acuzat de asemenea că o face cu ajutorul domnului dracilor.

În al doilea episod evanghelistul Matei descrie un îndrăcit care reunește cele două handicapuri de mai sus, adică și orbirea și muțenia: *„Atunci I-au* ***adus un îndrăcit orb și mut;*** *și Isus l-a tămăduit, așa că mutul vorbea și vedea. Toate noroadele, mirate, ziceau: „Nu cumva este acesta Fiul lui David?" Când au auzit fariseii lucrul acesta, au zis: „Omul acesta nu scoate dracii decât cu Beelzebut, domnul dracilor!" Isus, care le cunoștea gândurile, le-a zis: „Orice împărăție dezbinată împotriva ei însăși este pustiită; și orice cetate sau casa dezbinată împotriva ei însăși nu poate dăinui. Dacă Satana scoate afară pe Satana, este dezbinat; deci cum poate dăinui împărăția lui? Și dacă Eu scot afară dracii cu ajutorul lui Beelzebut, fiii voștri cu cine-i scot? De aceea ei vor fi judecătorii voștri. Dar, dacă Eu scot afară dracii cu Duhul lui Dumnezeu, atunci Împărăția lui Dumnezeu a venit peste voi. Sau, cum poate cineva să intre în casa celui tare și să-i jefuiască gospodaria, dacă n-a legat mai întâi pe cel tare? Numai atunci îi va jefui casa. Cine nu este cu Mine este împotriva Mea, îi cine nu strânge cu Mine risipește. De aceea vă spun: orice păcat și orice hulă vor fi iertate oamenilor; dar hula împotriva Duhului Sfânt nu le va fi iertată. Oricine va vorbi împotriva Fiului omului va fi iertat; dar oricine va vorbi împotriva Duhului Sfânt nu va fi iertat nici în veacul acesta, nici în cel viitor".* (Mat.12 ;22-32).

Este important de observat că handicapul în cazurile de față se referă nu numai la vedere ci și la vorbire și ceea ce produce reacția fariseilor ce îl acuză pe Isus că scoate dracii cu Beelzebut, domnul dracilor este vindecarea acestor handicapuri. Dintre toate infirmitățile, pierderea vederii este handicapul cel mai infirmizant, căci 90% din informații le primim pe cale vizuală. Orbul nu poate trăi singur, căci nu poate să-și procure singur hrana și cele necesare vieții, așa încât este complet dependent de anturaj, de o altă persoană. Orbul are nevoie să ceară ajutor pentru a trăi. Pe de altă parte, omul este o ființă socială, iar vorbirea este elementul esențial al comunicării cu semenii. Omul mut din textul evangheliilor simbolizează această situație în care individul este în imposibilitate de a-și exprima ce gândește și ce dorește. Mutul este în imposibilitatea de a-și exprima nevoia și de a cere ajutor. Un demonizat orb și mut, așa cum este prezentat de evanghelistul Marcu, nu poate să supraviețuiască, deoarece ca orb are nevoie de ajutor, iar ca mut este în imposibilitatea de a-l exprima. Această asociere a handicapului orbirii cu al muțeniei este fără îndoială pentru a atrage atenția cititorului că autorul se referă la aspectele simbolice ale bolii, adică la boala spirituală de care sufereau acești demonizați. Se instituise un sistem piramidal în care puterea politică era reunită cu puterea religioasă, iar închinarea pe care orice om o datora lui Dumnezeu a fost deturnată în interesul celor de la putere. În sistemul religios ce se organizase, Dumnezeu nu era decât o fațadă, numărul impresionant de legi și restricții ce erau puse în sarcina oamenilor avea scopul de a-i supune sistemului, iar cei ce se supuneau unor astfel de reguli, se închinau în realitate celor ce le-au dat și nu lui Dumnezeu.

De ce erau atât de revoltați fariseii împotriva acestor minuni de eliberare a demonizaților și nu se bucurau ca ceilalți

oameni din popor, când vedeau aceste vindecări? Este evident că demonizații erau un produs al acestor revoltați și serveau interesele lor. Acești închinători ce susțineau piramida puterii erau de neprețuit pentru farisei și cărturari. Acești oameni pierduseră complet controlul asupra minții lor, cei din vârful piramidei gândeau în locul lor și ei dictau acțiunile pe care aceștia trebuiau să le înfăptuiască. Acești demonizați, pentru că nu și-au folosit raționalitatea lor să analizeze ce este bine și ce este rău și au ales fără discernământ ceea ce le cereau fariseii, nu au făcut decât să se pună în slujba răului. De aceea sunt descriși ca „orbi", pentru că refuzau să vadă realitatea, care era complet opusă de cea cu care fuseseră îndoctrinați, și sunt descriși ca „muți" pentru că o conversație cu ei era imposibilă. Gândirea cu care Dumnezeu a înzestrat orice om ce îi permite să facă diferența între bine și rău, în cazul aceestor indivizi, a fost abandonată, iar ei funcționau după gândirea fariseilor și cărturarilor care-i manipulau în interesul lor. Acești oameni considerau că făceau voia lui Dumnezeu, când erau de fapt în slujba răului. Este felul în care evangheliștii definesc pe acești demonizați ce renunțaseră la toate mijloacele pe care Dumnezeu le pune fiecarui om la dispoziție pentru a face diferența între bine și rău.

Răul are o putere de organizare extraordinară, încât orice regulă bună poate fi deturnată pentru a servi Diavolul. Regula stabilită de Isus: „cine vrea să fie mare, să fie slujitorul fraților lui", funcționează corect atâta timp cât oamenii sunt corecți. Ce te faci atunci când cel ce ocupă o funcție importantă pentru a servi, prinde gustul în a fi servit? Este problema tuturor instituțiilor din toate timpurile, care degenerează spre despotism și asuprire, inclusiv a instituțiilor bisericești care ajung în felul acesta a se pune în slujba răului. Scopul lui Isus era să le redea

acestor demonizați libertatea de gândire și de exprimare, să le deschidă ochii să vadă realitatea așa cum este și să o poată exprima în cuvintele lor. Dumnezeu dorește ca închinarea să fie liberă și conștientă, căci numai Diavolul pune stăpânire pe mintea omului atunci când omul acceptă să se închine lui. Fariseii nu neagă vindecările pe care le face Isus, dar pentru că avantajele funcției și poziția lor erau amenințate, nu ezită să-l acuze pe Isus că face aceste vindecări cu puterea Diavolului.

Nu este menționat în nici una dintre evanghelii unde au avut loc aceste vindecări, dar după evanghelia lui Marcu, știm sigur că nu au avut loc la Ierusalim și este foarte probabil să fi fost nu departe de Nazaret, deoarece cărturarii au venit de la Ierusalim și au atras de partea lor familia lui Isus, mama și frații lui, care au venit să-l lege pentru că îl considerau că și-a pierdut mințile. Fără îndoială că împotriva familiei lui Isus, cărturarii au folosit același argument foarte disuasiv pe care l-au folosit și în cazul părinților orbului din naștere, acela al excluderii din sinagogă, ce pentru oameni era echivalent cu excluderea din cer. *Au venit în casă și s-a adunat din nou norodul, așa că nu puteau nici măcar să prânzească. Rudele lui Isus, când au auzit cele ce se petreceau, au venit să pună mâna pe El.* ***Căci ziceau: „Și-a ieșit din minți."*** *Și cărturarii care se coborâseră din Ierusalim ziceau: „Este stăpânit de Beelzebul; scoate dracii cu ajutorul domnului dracilor."* (Marcu 3 ;20-22).

Isus le demonstrează absurditatea raționamentului și acuzațiilor lor, că Diavolul nu poate lupta împotriva lui însuși, dar dacă Isus scoate demonii cu ajutorul Duhului lui Dumnezeu, înseamnă că toți cei cel acuză de a face minuni cu ajutorul Diavolului se găsesc de partea Diavolului și Împărăția lui Dumnezeu trece pe alături de ei: *Dar, dacă Eu scot afară dracii cu Duhul*

lui Dumnezeu, atunci Împărăția lui Dumnezeu a venit peste voi. (Mat.12;28).

Fariseii și cărturarii afișau în fața oamenilor că reprezentau poziția lui Dumnezeu și că vindecările lui Isus sunt făcute cu puterea Diavolului. Ceea ce era cel mai grav, era că fariseii și cărturarii erau conștienți că vindecările lui Isus nu puteau fi făcute decât cu puterea lui Dumnezeu, dar dorința de a-și păstra autoritatea asupra poporului era atât de puternică încât nu ezitau să pună acțiunile lui Dumnezeu pe seama Diavolului și invers. Binele nu poate fi confundat cu răul, nu există cale de mijloc în problema moralității, de aceea Isus afirmă că: *Cine nu este cu Mine este împotriva Mea; și cine nu adună cu Mine, risipește.* (Luca 11;23).

Această situație de a confunda pe Dumnezeu cu Diavolul și pe Diavol cu Dumnezeu, Isus o numește „păcat împotriva Duhului Sfant", care nu poate fi iertat în veci. *Adevărat vă spun că toate păcatele și toate hulele pe care le vor rosti oamenii li se vor ierta; dar oricine va huli împotriva Duhului Sfânt, nu va căpăta iertare în veac: ci este vinovat de un păcat veșnic."* (Marcu 3 ;28,29). Iertarea presupune înainte de toate recunoașterea greșelii. Cum poate cineva să-și recunoască greșeala, când binele este confundat cu răul, iar cel în cauză a abandonat raționalitatea care-i permite să facă diferența între bine și rău?

Este regretabil că familia lui Isus s-a lăsat influențată de cărturari pentru a se alătura lor în acțiunea de denigrare a activității lui Isus. Este evident că pentru Isus a fost o mare dezamăgire, căci este și motivul pentru care a refuzat să-i întâlnească și să-i recunoască drept „mamă și frații lui". *Mulțimea ședea în jurul Lui, când I-au spus: „Iată că mama Ta și frații Tăi sunt afară și Te caută." El a răspuns: „Cine este mama Mea și frații Mei?" Apoi,*

aruncându-Şi privirile peste cei ce şedeau împrejurul Lui: „Iată", a zis El, „mama Mea şi fraţii Mei! Căci oricine face voia lui Dumnezeu, acela Îmi este frate, soră şi mamă." (Marcu 3;32-35).

Este fără îndoială că pentru familia Sa, Isus a făcut afirmaţia că păcatul de „a vorbi împotriva Fiului omului" va fi iertat, este un reproş, dar şi un gest de afecţiune şi invitaţie la reflexie. *Oricine va vorbi împotriva Fiului omului va fi iertat; dar oricine va vorbi împotriva Duhului Sfânt nu va fi iertat nici în veacul acesta, nici in cel viitor".* (Mat.12 ;32). Atitudinea familiei lui Isus este regretabilă şi datorită faptului că a avut o influenţă decisivă asupra oamenilor de rând, care erau în cumpănă şi nu ştiau ce să creadă cu privire la ceea ce vedeau. Dacă familia lui, mama, fraţii şi surorile nu cred în el şi consideră „că şi-a pierdut minţile", ce puteau să creadă oamenii din jur? De aceea, în Nazaret Isus nu numai că nu a avut succes, dar a fost şi cel mai rău primit, căci responsabilii sinagogii au încercat chiar să-l ucidă. Dar înainte de toate, acest avertisment este adresat fiecaruia dintre noi şi în special celor ce au misiunea să facă cunoscută voinţa lui Dumnezeu şi care deturnează această acţiune în interesul personal. Există o tendinţă a fiecăruia să apere înainte de toate doctrina bisericii din care face parte, cu care a crescut şi s-a hrănit şi care consideră că-i va da mântuirea: spovedania, împărtăşania, pelerinajele, penitenţele, harul nelimitat sau jertfa ispăşitoare ca detergent universal pentru păcate, sau toate teoriile inventate de instituţiile bisericeşti pentru a-i atrage pe oameni, dar trebuie avut mereu viu în minte că Dumnezeu nu va judeca pe nimeni după doctrina care i-a fost propusă, ci după felul în care fiecare reflectă în el chipul lui Dumnezeu, care a fost descoperit în Isus Hristos.

Vindecarea (eliberarea) unui copil sinucigaş

În ce măsură ţinta pe care ne-o punem în viaţă corespunde cu ţinta unde Dumnezeu ne aşteaptă pentru a intra în Împărăţia Sa ?

Şi un om din norod I-a răspuns: „Învăţătorule, am adus la Tine pe fiul meu, care este stăpânit de un duh mut. Oriunde îl apucă, îl trânteşte la pământ. Copilul face spumă la gură, scrâşneşte din dinţi şi rămâne ţeapăn. M-am rugat de ucenicii Tăi să scoată duhul, şi n-au putut." „O, neam necredincios!", le-a zis Isus. „Până când voi fi cu voi? Până când vă voi suferi? Aduceţi-l la Mine." L-au adus la El. Şi, cum a văzut copilul pe Isus, duhul l-a scuturat cu putere; copilul a căzut la pământ şi se zvârcolea, făcând spumă la gură. Isus a întrebat pe tatăl lui: „Câtă vreme este de când îi vine aşa?" „Din copilărie", a răspuns el. „Şi de multe ori duhul l-a aruncat când în foc, când în apă, ca să-l omoare. Dar dacă poţi face ceva, fie-Ţi milă de noi şi ajută-ne." Isus a răspuns: „Tu zici: „Dacă poţi!"… Toate lucrurile sunt cu putinţă celui ce crede!" Îndată tatăl copilului a strigat cu lacrimi: „Cred, Doamne! Ajută necredinţei mele!" Când a văzut Isus că norodul vine în fuga mare spre El, a

mustrat duhul necurat şi i-a zis: „Duh mut şi surd, îţi poruncesc să ieşi afară din copilul acesta şi să nu mai intri în el." Şi duhul a ieşit, ţipând şi scuturându-l cu mare putere. Copilul a rămas ca mort, aşa că mulţi ziceau: „A murit!" Dar Isus l-a apucat de mână şi l-a ridicat. Şi el s-a sculat în picioare. (Marcu 9 ;17-27)

Această vindecare este prezentă în cele trei evanghelii sinoptice, descrierea este practic identică, dar cu mai multe detalii în evanghelia după Marcu. În cazul de faţă este descrierea manifestării bolii care duce la interpretarea că bolnavul respectiv suferea de epilepsie şi necunoştinţa bolii la data aceea îi făcea pe evanghelişti să considere copilul respectiv ca fiind demonizat.[1] De aici şi tendinţa de a asocia boli fizice de fiecare dată când evangheliştii vorbesc de demonizaţi. De altfel, acest caz a creat chiar dezbateri privind felul cum ar trebui considerată această acţiune a lui Isus: este vindecarea unei boli, în cazul de faţă a epilepsiei sau o exorcizare, adică scoaterea unui demon?[2]

Îmi permit câteva date privind epilepsia fără să cad în exces de informaţii, care oricum, nu-şi au locul aici.

Epilepsia este provocată de o activitate electrică anormală a neuronilor, ce se manifestă prin crize de convulsie, care pot afecta toate funcţiile coordonate de creier. Crizele variază în funcţie de zona din creier care este afectată, cât şi în funcţie de importanţa zonei afectate, iar importanţa manifestărilor poate merge până la aşa-numitele „crize tonico-clonice", cu pierdere a cunoştinţei, când bolnavul prin cădere se poate răni. Criza are o fază de contractură musculară intensă (faza tonică) urmată de

1. C. Runacher, *Croyants incrédules : la guérison de l'épileptique, Marc 9, 14-29*, Paris, Éd. du Cerf, 1994.

2. Gregory E. Sterling, « Jesus as exorcist: an analysis of Matthew 17: 14-20; Mark 9: 14-29; Luke 9: 37-43a », *The Catholic Biblical Quarterly*, 55, 3, 1993, p. 467-493.

convulsii (faza clonică), ce durează în medie mai puțin de două minute după care bolnavul își recapătă cunoștința, însă este confuz, dezorientat, obosit și somnolent. Între crize, bolnavul de epilepsie este absolut normal. Însănătoșirea este atunci când crizele dispar și nu se mai repetă. De altfel, epilepsia era cunoscută în Antichitate, chiar dacă anticii nu aveau cunoștințele de care dispunem noi în zilele de astăzi. Grecii considerau că este o pedeapsă a zeilor și declanșarea bolii era influențată de fazele lunii, de unde termenul de „lunatic".

Dacă boala ar fi fost epilepsie, tatăl copilului ar fi observat că boala se manifesta prin crize și între aceste crize copilul este complet normal. Existența crizei confirmă boala. Din descrierea vindecării se subînțelege că intervenția ucenicilor nu a declanșat nici o criză la copil, ceea ce s-ar fi putut considera ca a fost vindecat, pe când intervenția lui Isus se termină printr-o criză de epilepsie, concluzia fiind că nu era nici o dovadă că vindecarea a avut loc, ci dimpotrivă, că acțiunea lui Isus a fost ineficientă. Este motivul pentru care consider că evangheliștii fac referire la cu totul altceva.

Se consideră, în general, că și în această situație, ca și în cazul femeii cu scurgerea de sânge, este vorba de un caz pur medical și că vindecarea a constat în vindecarea bolii respective. Ceea ce a făcut Isus prin puterea Sa venită de sus, noi facem astăzi cu mijloacele ce medicina modernă ni le pune la dispoziție, chiar dacă vindecarea nu este deloc spectaculoasă. Care ar fi mesajul Bibliei în cazul acesta? Că putem renunța la serviciile medicului și trebuie să ne tratăm bolile cu rugăciuni sau undelemn sfințit? Și dacă nu sunt bolnav, nu am nici scurgere de sânge și nici epilepsie, ce importanță au pentru mine aceste relatări?

Constat, de asemenea, că Isus a fost întotdeauna preocupat în primul rând de sănătatea spirituală a omului și prioritatea lui

a fost aceea de a „repara" relația omului cu Dumnezeu a tuturor acelora ce erau îndepărtați de El. Asta mă face să cred că și în cazul de față Isus se ocupă de o problemă spirituală pe care copilul sau tânărul respectiv o avea.

Ne imaginăm că vindecările aveau loc prin pronunțarea unei formule magice și vindecarea avea loc miraculos și instantaneu, însă descrierea prezintă într-un mod foarte succint un dialog cu omul bolnav, ce începea întotdeauna prin „vrei să te faci sănătos" sau „crezi că poți fi făcut sănătos"? În cazul copilului demoniac, dialogul are loc cu tatăl, căci copilul era sub autoritatea tatălui, iar demonul care-l stăpânea era „mut și surd". Această indicație este prețioasă, căci explică de ce tatăl copilului afirmă că „ucenicii n-au putut să scoată duhul".

Vindecările făcute de Isus nu aveau nimic de-a face cu aceea de a da numai impresia unui om că este vindecat, ci vindecarea producea o transformare profundă în ființa omului, așa încât omul vindecat simțea și trăia ca și cum ar fi fost un alt om și aceasta nu putea avea loc decât dacă schimbarea se făcea în ceea ce este cel mai specific ființei umane, adică în spiritualitatea ei. Mai mult, schimbarea produsă în ființa celui vindecat era vizibilă chiar de cei din jur, care erau impresionați și „slăveau pe Dumnezeu".

Vindecarea, în cazul de față vizează nu criza de epilepsie, ci criza de comunicare între părinte și copil, este situația în care copiii scapă în mod complet de sub controlul părinților. Omul este o ființă rațională ce poate învăța din propria-i experiență, dar și din experiența altora, așa încât greșelile făcute să nu se mai repete. Este de datoria părinților să se ocupe de educarea copiilor și să transmită propria lor experiență copiilor lor, pentru ca aceștia să poată să se bucure pe deplin de viață, iar

greşelile să fie eliminate înainte de a fi făcute. De aceea, în majoritatea societăţilor şi în toate timpurile părinţii erau responsabili de faptele copiilor, căci erau responsabili de educaţia lor. După cum părintele avea obligaţia de a se ocupa de pregătirea copilului pentru viaţă, tot astfel, copilul avea obligaţia de a-şi respecta părinţii şi de a asculta sfaturile lor. Această transmisie a învăţăturilor şi experienţei câştigate de o viaţă de la părinţi la copii, asigura dezvoltarea şi bunăstarea întregii societăţi. Un părinte ce nu-şi făcea datoria de educator şi un copil neascultător de sfaturile părinţilor făcea să se piardă ceea ce s-a acumulat de generaţii şi ducea la un regres al întregii societăţi.

Biblia ne dă un exemplu cât se poate de explicit, privind ce înseamnă să dispreţuieşti sfatul bătrânilor. Este cazul lui Roboam, fiul lui Solomon, ce a succedat la tronul lui Israel după moartea tatălui său. Întrucât traiul fastuos şi cheltuitor al lui Solomon era finanţat de taxele exorbitante pe care le pusese poporului, ce deveniseră greu de suportat, poporul îi cere lui Roboam de a uşura aceste taxe.

Roboam cere mai întâi sfatul bătrânilor, care fuseseră în preajma lui Solomon şi care erau la curent cu toate abuzurile de putere făcute de Solomon, dar şi de faptul că poporul ajunsese la limita răbdării şi aceştia îl sfătuiesc să asculte cererea poporului. *Şi iată ce i-au zis ei: „Dacă vei îndatora astăzi pe poporul acesta, dacă le faci ce cer şi dacă le vei răspunde cu vorbe binevoitoare, îţi vor sluji pe vecie."* (1Regi 12,7). Roboam a cerut însă şi sfatul tinerilor ce crescuseră cu el, care i-au dat un sfat opus celui primit de la bătrâni : *Şi iată ce i-au zis tinerii care crescuseră cu el: Să spui aşa poporului acestuia care ţi-a vorbit astfel: „Tatăl tău ne-a îngreunat jugul, tu uşurează-ni-l!" Să le vorbeşti aşa: „Degetul meu cel mic va fi mai gros decât coapsele tatălui meu. Acum,*

tatăl meu a pus peste voi un jug greu, dar eu vi-l voi face şi mai greu; tatăl meu v-a bătut cu bice, dar eu vă voi bate cu scorpioni." (1Regi 12;10,11).

Consecinţa a fost că împărăţia lui Israel a fost separată în două, doar seminţia lui Iuda şi Beniamin i-au rămas credincioase lui Roboam, celelalte 10 seminţii au făcut un alt regat sub conducerea lui Ieroboam. Această separare nu numai că a fost definitivă, dar a dus la numeroase războaie interne, iar această diviziune a uşurat sarcina popoarelor vecine pentru a-i cuceri şi lua în robie. Sfatul bătrânilor dispreţuit a dus la distrugerea unui popor.

Ideea pe care Biblia o transmite este că sfatul celui în vârstă trebuie apreciat şi respectat. Ascultarea de părinţi era o regulă ce făcea bunul mers al societăţii şi chiar când copilul devenea adult şi responsabil de propriile acte, avea obligaţia de a-şi cinsti părinţii, aşa cum este menţionat în porunca a 5-a a Decalogului. *Cinsteşte pe tatăl tău şi pe mama ta, pentru ca să ţi se lungească zilele în ţara pe care ţi-o dă Domnul Dumnezeul tău.* (Exod 20;12).

Există multe situaţii când această relaţie între tată şi fiu poate să fie ruptă şi între ei să se instaleze o tăcere dureroasă, exprimată prin faptul că tânărul era posedat de un duh mut şi surd, încât copilul nu răspunde nimic la ceea ce este întrebat şi nu aude nimic din ceea ce i se spune. Copilul consideră că înţelege mai bine viaţa decât tatăl său, că ştie mai bine decât tatăl său ce are nevoie în viaţă, că sfaturile tatălui nu fac decât să-l împiedice a se bucura de viaţă, iar această revoltă împotriva tatălui se poate manifesta sub formă de crize, ce exprimă revolta faţă de părinte. Părintele nu mai are nicio autoritate asupra lui, copilul îşi face viaţa lui, iar părintele nu poate decât să privească neputincios la copilul care a apucat drumul morţii.

Într-o noapte de gardă la spital a fost adus în stare de ebrietate, aproape de comă, un tânăr ce nu părea să aibă nici 16 ani. Urgența respectivă nu era în domeniul specialității mele, însă colegul care s-a ocupat de cazul lui l-a întrebat ce a băut, iar răspunsul tânărului a fost că a băut un TGV. TGV-ul este abrevierea în limba franceză a termenilor „Train de Grand Vitesse" (tren de mare viteză), echivalentul trenurilor rapide din România. Spre surprinderea mea, colegul ce avea obișnuința acestor cazuri a explicat că era un amestec de Tequila, Gin și Votcă, amestec ce era folosit la petreceri de către tineri ce făceau competiția „cine reușește să bea mai mult din acest amestec". Tânărul respectiv fusese încurajat de anturaj, „hai, încă un pahar, poți să câștigi întrecerea", până când demonul alcoolului l-a dus într-o stare aproape de comă alcoolică și a fost adus la urgență de pompieri. A fost salvat, dar nu toate cazurile au un sfârșit fericit. Este numai un exemplu banal al modului în care unii tineri se lasă stăpâniți de demonii acestei lumi, ce îi duc pe calea morții, iar uneori părinții află atunci când este prea târziu.

Aceeași situație în care copilul pleacă de acasă „să-și facă de cap", este exprimată de Isus în parabola fiului risipitor, în care fiul cel mic plecând de acasă, prin distanța ce o pune între el și tatăl său, devine mut în fața întrebărilor tatălui său și surd la sfaturile lui. Fiul cel mic din parabolă a apucat calea morții, iar tatăl când l-a primit acasă, l-a considerat ca înviat din morți. Și în cazul vindecării copilului demonizat, acesta este prezentat ca fiind pe calea morții, căci demonul îl aruncă fie în foc, fie în apă pentru a-l omorî. Faptul că ucenicii nu au putut face nimic și că în urma intervenției lor, copilul a rămas tot mut și surd, a făcut ca credința tatălui într-o posibilă vindecare să înceapă să se clatine. Este motivul pentru care se adresează lui Isus cu

„dacă poți", iar când Isus îi atrage atenția că fără credință nu este posibilă vindecarea, părintele izbucnește în lacrimi, reînnoindu-și credința în Isus.

Discuția cu Isus l-a făcut pe tânăr să rupă muțenia și să spună tot ce avea pe suflet și sfaturile lui Isus i-au reorientat viața. Criza ce a urmat prin care „duhul l-a scuturat cu putere", iar copilul a căzut ca mort, exprimă locul în care l-a dus demonul, așa cum pe tânărul risipitor l-a dus în compania porcilor și în pragul morții. Gestul lui Isus, de a-l lua de mâna și a-l ridica însemna readucerea lui la viață, ca înviat din morți, asemenea gestului tatălui din parabolă, care l-a primit în brațe și l-a considerat că „a fost mort și a înviat". Cu această ocazie Isus le face o mustrare aspră ucenicilor prin cuvintele *„O, neam necredincios"*, iar ceea ce urmează explică de ce ei n-au putut face vindecarea respectivă. *Când a intrat Isus în casă, ucenicii Lui L-au întrebat deoparte: „Noi de ce n-am putut să scoatem duhul acesta?"* (Marcu 9 ;28). Gândul ucenicilor era în altă parte, căci preocuparea lor era cine să fie mai mare în împărăția pe care Isus o va instaura. *„Despre ce vorbeați unul cu altul pe drum?" Dar ei tăceau, pentru că pe drum se certaseră între ei, ca să știe cine este cel mai mare.* (Marcu 9;33,34). În ce măsură ținta pe care ne-o punem în viață corespunde cu ținta unde Dumnezeu ne așteaptă pentru a intra în Împărăția Sa ? Întotdeauna a existat o mare responsabilitate în fața lui Dumnezeu, a părinților în ceea ce privește educația copilului sau copiilor lor, iar această sarcină devine din ce în ce mai dificilă în timpul nostru, căci în societățile de astăzi problema educației copiilor este din ce în ce mai mult lăsată în seama societății, copilul fiind o bună parte a timpului la școală, iar părinții la serviciu. În lipsa părinților, se ocupă de educație demonul străzii, al maidanului, al televizorului, al internetului, al drogurilor, o legiune întreagă ce așteaptă să ocupe casa

curățată de credința în Dumnezeu, pe care părinții și societatea au abandonat-o.

Véronique Roy, în cartea sa «Quentin, qu'ont-ils fait de toi ? »[1] („Quentin, ce au făcut din tine ?") își exprimă durerea privind pierderea fiului ei Quentin, în vârstă de 22 de ani, care convertindu-se la Islam, a devenit Ali și a plecat în Siria pentru a se înrola în rândurile combatanților pentru Daesh. A fost crescut catolic nepracticant (recunosc că nu știu ce înseamnă a fi catolic nepracticant) și nu putea să-și explice cum de a devenit musulman. Ca francez, s-a înrolat pentru a lupta în Siria de partea Statului Islamic, împotriva propriei țări, unde a fost ucis în bombardamentele localității Raqqa. Cazul lui Quentin nu este decât unul dintre sutele de tineri, băieți și fete, care au plecat în Siria ca și combatanți. În cartea sa, această mamă descrie durerea ei, dar și neînțelegerea ei cu privire la cum a fost posibilă convertirea fiului ei fără ca ea să-și dea seama de riscul care-l pândea și fanatismul islamic căruia i-a căzut victimă; și bineînțeles că singurii responsabili, conform înțelegerii ei, au fost cei ce l-au convertit. Cu câțiva ani înainte, când fiul lor le-a mărturisit că s-a convertit la Islam, această veste nu i-a produs nicio îngrijorare și a acceptat-o în numele toleranței. În fond, catolic sau musulman, atunci când ești nepracticant, tot religie este și nu este nicio diferență. Nu și-a pus însă întrebarea, ce te faci în cazul când devine musulman praticant, dar și radicalizat ? Băiatul și-a părăsit serviciul pentru că nu-i permitea să se roage la orele pretinse de religia islamică, mărturisea mamei sale că era de acord cu atentatele împotriva sediului jurnalului satiric „Charlie Hebdo", dar și cu atentatul din sala de spectacol Bataclan și nici aceste mărturisiri nu au surprins-o.

1. Véronique Roy, Ouentin, qu'ont-ils fait de toi ? – edition Robert Laffont, Paris, 2017

Fiul lor le-a făcut, de asemenea, o confidență pe care mama o menționează în carte. Atunci când bunica lui pe care o adora, devenise din ce în ce mai slăbită, părinții lui au internat-o într-un azil de bătrâni. Quentin le-a zis : « mamă, visez la o lume mai bună; în Islam, părinții nu sunt trimiși în azil de bătrâni». De ce părinții pot să-și crească copiii, iar copiii nu pot să-și întrețină părinții, atunci când sunt slăbiți de vârstă și îi internează într-un azil de bătrâni ? Ce sens mai are porunca a 5-a a Decalogului pentru societatea modernă, civilizată sau pentru creștinii « nepracticanți » ? Asemenea cazului vindecat de Isus, unde nu există niciun dialog între fiu și părinte simbolizat prin demonul surd și mut, tot astfel și în cazul acestei nefericite femei ce și-a pierdut fiul, un duh mut și surd a pus stăpânire pe ei așa încât pentru Quentin, părinții lui au fost surzi la mesajele lui, iar pentru părinți, fiul lor a fost mut pentru urechile lor. Atunci când Isus este scos din familie, din educație și din practică, atunci când oamenii se mulțumesc cu un creștinism « nepracticant », Diavolul ocupă casa lăsată goală și măturată. Din moment ce societățile de tradiție creștină au abandonat valorile creștinismului, acele valori care au adus progresul și au făcut măreția lor, este oare de mirare că tinerii părăsesc bisericile, iar atunci când caută o spiritualitate se îndreaptă spre ceea ce le oferă Diavolul ?

Tinerii nu se nasc djihadiști, ci devin, cine sunt responsabilii, este o întrebare pe care trebuie să și-o pună în primul rând, responsabilii religioși ai creștinismului, ce pretind că propovăduiesc ceea ce Isus a învățat și trăit. Am întâlnit frecvent creștini, și chiar români, convertiți la Islam, dar nu-mi amintesc până acum să fi întâlnit un singur musulman convertit la creștinism. Nu vreau să spun că nu ar exista, dar este numai normal

să mă întreb, cum este posibil ca o religie ce învață egalitatea între oameni, respectul și dragostea în sprijnul vieții, să fie atât de puțin atractivă în fața ideologiilor ce învață ura și violența ?

În Franța, țară dezvoltată economic de tradiție catolică, dar reputată ca laică, sunt 12.000 de sinucideri în fiecare an și 160.000 de tentative. În fiecare zi, în Franța sunt 29 de sinucideri și 550 de tentative de sinucidere.[1] Sunt conflicte în multe părți ale lumii, care nu creează atâtea victime în fiecare an, ca numărul de sinucideri într-o țară dezvoltată, unde nivelul de trai este printre cele mai ridicate din lume. Sinuciderile în lume fac mai multe victime decât războaiele și catastrofele naturale. Ce lipsește acestor oameni ce consideră că viața nu merită trăită ? Există fără îndoială un demon surd și mut, din ce în ce mai activ, care a ocupat terenul și face să nu se audă strigătele de ajutor al celor în suferință și urechi surde ale celor ce trebuie să le audă. Dacă creștinismul nu poate să facă nimic nu este pentru că nu ar exista soluție. Isus a dat soluția la această problemă, numai că așa cum le-a reproșat ucenicilor care nu au putut scoate demonul, ar reproșa-o și creștinismului de azi, care în mare măsură a acceptat oferta Diavolului refuzată de Isus. *„O, neam necredincios!", le-a zis Isus. „Până când voi fi cu voi? Până când vă voi suferi?"*

Creștinismul de azi nu mai seamănă aproape în nimic cu cel învățat de Isus, căci a devenit din ce în ce mai îmbrăcat în sloganuri și soluții dintre cele mai fanteziste la problema păcatului, încât a devenit o cochilie curată și frumos îmbrăcată, însă goală.

Isus a dat un răspuns care în timpurile noastre cade în urechi surde. *Duhul necurat, când a ieșit dintr-un om, umblă prin locuri*

1. https://www.planetoscope.com/mortalite/1371-nombre-de-suicides-en-france.html. Consulté le 14.11.2108

fără apă, căutând odihnă, şi n-o găseşte. Atunci zice: „Mă voi întoarce în casa mea, de unde am ieşit. Şi, când vine în ea, o găseşte goală, măturată şi împodobită. Atunci se duce şi ia cu el alte şapte duhuri mai rele decât el: intră în casă, locuiesc acolo, şi starea din urmă a omului acestuia ajunge mai rea decât cea dintâi. Tocmai aşa se va întâmpla şi cu acest neam viclean." (Matei 12;43-45).

8

Miracolul vindecării paraliziei Sabatului

Sabatul permite eliberarea sclavului și vindecarea paralizatului.

Dintre toate poruncile, nici una nu a fost atât de încărcată cu restricții abuzive, fără sens și deturnată de la scopul ei inițial, ca porunca a 4-a din Decalog, porunca referitoare la păzirea Sabatului. Felul cum trebuie înțeleasă „păzirea" acestei porunci a fost elementul principal de conflict dintre Isus și preoți, alături de problema iertării. Sunt aceste două elemente pentru care fariseii au hotărât să apere porunca a 4-a prin încălcarea poruncii a 6-a, adică să apere Sabatul prin crimă.

Cum trebuie să fie înțeleasă o poruncă și care sunt limitele ei, este o întrebare pe care orice om ce dorește o relație cu Dumnezeu trebuie să și-o pună, pentru a înțelege ce așteaptă Dumnezeu de la om, așa cum și-a pus-o și tânărul bogat atunci când a venit la Isus cu întrebarea ce trebuie să facă pentru a moșteni Impărăția cerurilor. Isus l-a trimis la cele zece porunci: ***să nu*** ucizi, ***să nu*** furi, ***să nu*** faci mărturie mincinoasă, adică la felul lui de înțelegere a ceea ce așteapta Dumnezeu de la el. În dialogul ce a urmat, Isus îl face să înțeleagă că « să nu » sunt limitele unde începe libertatea altuia sau cadrul în care să se desfășoare libertatea lui. Ce pui

însă în acest cadru, Isus a dat ca exemplu viața lui prin expresia *„Îți lipsește un lucru; du-te de vinde tot ce ai, dă la săraci, și vei avea o comoară în cer. Apoi vino, ia-ți crucea și urmează-Mă."* (Marcu 10;21). Ceea ce-i propune Isus, este o viață care trebuie trăită asemenea lui Isus. Este evident că crucea a devenit un simbol după moartea lui Isus și că evanghelistul a sintetizat discuția lui Isus cu tânărul bogat, folosind acest simbol al crucii cu referire la viața lui Isus. Preocuparea principală nu este de a nu încălca limitele stabilite de moralitate așa cum o dorește Dumnezeu, deși acest principiu este un imperativ, ci esențialul este ce pui între aceste limite, care este viața ta în aceste limite, căci Biblia nu are ca obiectiv nu numai să ne învețe ***„ce să nu facem", ci „cum să facem ceea ce trebuie să facem".***

Adu-ți aminte de ziua de odihnă, ca s-o sfințești. Să lucrezi șase zile și să-ți faci lucrul tău. Dar ziua a șaptea este ziua de odihnă închinată Domnului Dumnezeului tău: ***să nu*** *faci nicio lucrare în ea, nici tu, nici fiul tău, nici fiica ta, nici robul tău, nici roaba ta, nici vita ta, nici străinul care este în casa ta. Căci în șase zile a făcut Domnul cerurile, pământul și marea, și tot ce este în ele, iar în ziua a șaptea S-a odihnit: de aceea a binecuvântat Domnul ziua de odihnă și a sfințit-o.* (Exod 20;8-11).

Porunca a 4-a are și ea interdicția ***„să nu"***, ce are rolul să creeze cadrul în care să se desfășoare libertatea omului. Ca și în cazul celorlalte porunci, porunca a 4-a invită pe cititor să răspundă la întrebarea: de ce „să nu"? Atunci când i se prezintă o interdicție, omul, care este o ființă rațională și liberă, trebuie să-i înțeleagă sensul, căci respectarea unei interdicții trebuie să se facă prin alegere și nu prin a asculta în mod orbește, fără a-i înțelege scopul. De alfel, dacă s-a ajuns la o listă interminabilă de lucruri pe care „să nu", este pentru că oamenii consideră că

trebuie să asculte orbește fără să fie nevoie să înțeleagă „de ce să nu", iar responsabilii religioși care predică religia ascultării nu au decât să aducă lista cu interdicțiile. Din nefericire, majoritatea discuțiilor pe care le aud privind această poruncă se referă la întrebări de felul: este Sabatul adevărata zi de odihnă, mai trebuie ținut Sabatul de către creștini? Iar în bisericile care au adoptat Sabatul ca zi de odihnă, discuțiile privitoare la Sabat se limitează cel mai frecvent la ce ai voie să faci și ce nu ai voie, adică la care este cadru și nu care este scopul acestui cadru.

Pentru cei ce au renunțat la Sabat, și trebuie recunoscut că este marea majoritate a creștinătății, se consideră că Sabatul a fost dat pentru izraeliți și dacă ținem cont și de afirmația lui Isus, cum că « Sabatul a fost făcut pentru om și nu omul pentru Sabat », este normal că din moment ce Sabatul aparține omului, omul nu are decât să facă ce vrea cu el. Dacă vrea să se ducă la muncă, se duce la muncă, dacă vrea să-l abandoneze, nu are decât s-o facă. Dacă tatăl meu mi-a făcut drept cadou un telefon, ultimul model, eu fac ce vreau cu el din moment ce este al meu, îl vând, îl arunc la gunoi sau îl pun în pod. Nu sunt eu liber să fac ce vreau cu cadoul meu și cine mă poate trage la răspundere de ce fac cu ce este al meu ? Obiceiul de a face cadouri de sfârșit de an a devenit o adevărată modă și este unul dintre mijlocele folosite de cei ce dirijează societatea de a-i împinge pe oameni pe panta consumației fără niciun discernământ și de a-i face cât mai dependenți de sistemul în care trăiesc. Odată sărbătorile trecute, cadourile ce în cea mai mare măsură nu au răspuns nici unei nevoi sau utilități, apar oferite pe internet la prețuri reduse. Dacă Sabatul, cadoul făcut de Dumnezeu omului, s-ar putea comercializa și i s-ar putea pune un preț material, ar fi unul dintre cele mai oferite pe internet spre vânzare. Poate nu în-

tâmplător, dintre obiectele cele mai frecvent vândute pe internet este chiar telefonul. Trebuie oare să mă întreb de ce tatăl meu mi-a oferit drept cadou un telefon şi nu altceva ? Aş putea oare considera că tatăl meu mi-a oferit un telefon drept cadou în speranța că voi rămane în contact cu el ?

Ca să înțelegem sensul zilei de odihnă este absolut necesar să-l analizăm în cadrul în care a fost stabilit de Dumnezeu, căci după cum spune şi Isus, Sabatul este o necesitate pentru om şi dacă Dumnezeu l-a creat pentru om a fost pentru fericirea lui şi nicidecum pentru a-l înrobi. În tot ce a dat Dumnezeu omului, scopul a fost fericirea omului, să se poată bucura de viață în mod liber şi responsabil, în armonie cu semenii săi, aşa încât fericirea lui să fie permanentă. Porunca a 4-a din Decalog ne trimite prin « *Adu-ți aminte* » la Creațiune, la faptul că, după ce Dumnezeu a terminat Creațiunea, *« în ziua a şaptea S-a odihnit: de aceea a binecuvântat Domnul ziua de odihnă şi a sfințit-o »*. Sunt mai multe elemente care trebuie remarcate pentru a înțelege mesajul « odihnei » ce urmează creării lumii. Mi se pare indispensabil să ne debarasăm de înțelegerea conform căreia, textul Genezei descrie evenimentele aşa cum ele au avut loc, ca şi cum un ochi raportor ar fi fost prezent pentru a face descrierea cu exactitate a evenimentelor. Acest mod de înțelegere nu face decât să alimenteze dezbateri sterile privind discordanța Genezei cu unele observații ştiințifice sau « incoerențe » în textul biblic, cum ar fi crearea pământului, dar şi existența apusului şi răsăritului în prima zi a săptămânii, iar a soarelui şi a stelelor în ziua a 4-a. Cu riscul de a mă repeta, să nu uităm că Biblia este o carte de morală, care propune o societate funcțională şi regulile ce permit ca toți oamenii să trăiască liberi, egali şi fericiți, iar descrierile pe care cartea Genezei le face, urmează acelaşi scop.

Prima observație ce merită menționată, este că Dumnezeu creează conform unui plan făcut anterior, acela exprimat prin expresia *« să facem om după chipul Nostru, după asemănarea Noastră; »* (Gen.1;26). Tot ceea ce se creează este făcut într-o ordine bine stabilită, o logică a utilității, încât ceea ce Dumnezeu face este util și necesar să poată funcționa și dura în timp: lumina, apa, căldura soarelui, sunt necesare vieții, de aceea ele sunt create pentru a pregăti crearea și perpetuarea vieții, urmate mai întâi de vegetale, apoi de animale. Plantele, ca să supraviețuiască aveau nevoie de lumină, apă și căldura soarelui, iar animalele ca să supraviețuiască aveau nevoie de verdeață. Descrierea Creațiunii se face nu cu respectarea datelor istorice, ci după regulile necesității și utilității întreținerii vieții. Tot ce a fost creat și reprezentat în primele 5 zile ale Creațiunii, a fost creat drept cadru necesar existenței omului și pentru ca omul să se bucure de ele: *„el să stăpânească peste peştii mării, peste păsările cerului, peste vite, peste tot pământul și peste toate târâtoarele care se mișcă pe pământ."* (Gen.1;26).

Trebuie reținut că actul creator al lui Dumnezeu este înainte de toate un act al gândirii responsabile, ca tot ceea ce este creat să funcționeze în armonie în scopul menținerii vieții. Biblia nu ne dă detalii privind ***„cum"*** Dumnezeu a creat, iar expresia *„a zis să fie... și așa a fost"* exprimă faptul că pentru Dumnezeu actul creator făcut după regula menținerii vieții, nu produce niciun efort obositor, ci produce satisfacție, exprimată prin cuvintele *„Dumnezeu a văzut că lucrul acesta era bun"*, ce este repetată după fiecare act creator. Crearea omului este realizată, de asemenea, după un plan, acela al chipului lui Dumnezeu. Care a fost planul și când a avut omul chipul lui Dumnezeu, este o întrebare esențială pentru a înțelege mesajul textului.

În creştinism se consideră că omul după chipul lui Dumnezeu era omul din Grădina Edenului, ce mânca din toți pomii din grădină, cu excepția pomului cunoştinței binelui şi răului. Adică omul, după chipul lui Dumnezeu, era incapabil să facă diferența între bine şi rău şi singura hrană accesibilă era din ceea ce oferea natura, adică fuctele pomilor din Grădina Edenului. Textul Biblic spune însă că Dumnezeu îl recunoaşte pe om asemenea Lui, după ce omul a mâncat din pomul cunoştinței binelui şi răului: *Domnul Dumnezeu a zis: „Iată că omul a ajuns ca unul din Noi, cunoscând binele şi răul. »* (Geneza 3;22) adică, după ce omul a achiziționat moralitatea şi pentru că a achiziționat moralitatea, Dumnezeu îi face cadou creativitatea: *în sudoarea feței tale să-ți mănânci pâinea.* Omul nu mai era dependent de ce-i oferea natura, ci putea să-şi producă singur hrana, să-şi amelioreze condițiile de viață prin capacitatea de creație pe care Dumnezeu i-a dat-o. A pregăti terenul pentru a pune o sămânță de plantă sau pom fructifer în pământ, a-i crea condițiile necesare dezvoltării ei, a urmări creşterea plantei până la rodul ei, este un act ce numai omul este capabil să-l facă şi poate fi asimiliat cu actul creator al lui Dumnezeu atunci când a zis: *„Să dea pământul verdeață, iarbă cu sămânță, pomi roditori, care să facă rod după soiul lor şi care să aibă în ei sămânța lor pe pământ."* (Geneza 1;11). A domestici un animal, a te preocupa de hrana şi sănătatea lui, a-i crea condițiile necesare pentru reproducerea lui poate fi comparat cu un act creator similar cu cel al lui Dumnezeu atunci când a zis: *„Să dea pământul vietuitoare după soiul lor, vite, târâtoare şi fiare pământeşti, după soiul lor."* (Geneza 1;24). Nu întâmplător, primii doi oameni născuți, Cain şi Abel sunt prezentați ca folosind această capacitate creatoare cu care Dumnezeu i-a înzestrat: *„Abel era cioban, iar Cain*

era plugar" (Geneza 4;2), iar jertfele de mulțumire pe care le-au oferit au fost expresia recunoştinţei lor față de Dumnezeu pentru această binecuvântarea, care este « sudoarea frunții ». Dacă omul a ajuns să păşească pe Lună, să exploreze infinitul universului, dacă reuşeşte să manipuleze maşini la distanță care să-i uşureze munca, este datorită « sudorii frunții » cu care Dumnezeu l-a înzestrat.

Este foarte semnificativ faptul că această creativitate exprimată prin expresia « sudoarea frunții », omului nu i-a fost dată decât după ce a achziționat moralitatea. Sunt aceste două trăsături, capacitatea creatoare și moralitatea, care ne dau asemănarea cu Dumnezeu. *Dumnezeu i-a binecuvântat și Dumnezeu le-a zis: „Creşteţi, înmulțiți-vă, **umpleți pământul şi supuneți-l; şi stăpâniţi** peste peştii mării, peste păsările cerului şi peste orice vietuitoare care se mişcă pe pământ."*(Geneza1;28) Omul este singura creatură capabilă să supună pământul şi să-l stăpânească. Însă, aceste două caracteristici – creativitatea, dar și libertatea pe care Dumnezeu a acordat-o omului - implică de la sine că omul este responsabil în fața lui Dumnezeu de actele lui, de cum foloseşte creativitatea şi libertatea cu care a fost înzestrat şi că Dumnezeu aşteaptă ca aceste două calități să fie folosite în sprijinul vieții, aşa cum le-a folosit Dumnezeu.

Creativitatea necesită moralitate, iar libertatea necesită responsabilitate. Alegerea moralității prin actul mâncării din pomul cunoştinţei binelui şi răului, a avut drept consecință înzestrarea noastră cu capacitatea creatoare exprimată prin « sudoarea frunții », iar libertatea de a crea, exprimată prin scoaterea din Grădina Edenului, a avut drept consecință responsabilitatea în fața actelor noastre, aşa cum a fost exemplificată de Dumnezeu atunci când l-a prevenit pe Cain de consecințele unei acțiuni împotriva

vieții. Omul este liber de a face bine, chiar liber de a face răul, dar atunci când va face răul, Dumnezeu îl va trage la răspundere pentru a justifica actul lui. Dumnezeu ne-a înzestrat cu aceste două caracteristici specifice lui Dumnezeu, atât capacitatea de a crea, cât şi cu moralitatea şi a considera că prin jertfa ispăşitoare a lui Isus ne-a eliberat de moralitate și responsabilitate, înseamnă a nega actul creator al lui Dumnezeu. O creativitate în afara moralității este periculoasă, căci folosită fără discernământ, are un rol distructiv şi trebuie recunoscut că preocuparea principală a omului mai în toate timpurile şi cu atât mai mult în zilele noastre a fost orientată spre distrugere. Orice invenție în orice țară este înainte de toate examinată pentru a se stabili dacă poate fi folosită în scop militar și numai dacă nu prezintă interes pentru a fi folosită distructiv este aprobată pentru a fi utilizată în societatea civilă. Din nefericire, această capacitate creatoare cu care a fost înzestrat, omul a pus-o în slujbă Diavolului pentru distrugerea vieții și nicidecum pentru întreținerea ei.

Este evident că nu putem vorbi de oboseală în cazul lui Dumnezeu şi este normal să ne întrebăm, de ce Dumnezeu s-a odihnit în ziua a 7-a şi a sfințit-o, când Dumnezeu nu avea nevoie de odihnă? Dacă autorul textului vorbeşte de odihna lui Dumnezeu în ziua a 7-a, nu este pentru că Dumnezeu avea nevoie, ci pentru că omul are nevoie de odihnă, iar odihna lui Dumnezeu este dată omului, ca exemplu de urmat. Munca este o binecuvântare, dar poate deveni un blestem atunci când omul cade în cele două extreme, iar Biblia prezintă ambele situații şi pe care le consideră ca robii. Munca fără odihnă este exprimată prin situația sclavului care este la dispoziția stăpânului și este folosit ca un animal de muncă, iar odihna fără muncă este exprimată prin paralizie, care în cele din urmă este tot robie.

Omul care nu găseşte adevăratul echilibru între muncă şi odihnă şi care este reprezentat prin odihna Sabatului, după înțelegerea Bibliei, este sclav. Libertatea nu este decât în calea de mijloc, aceea de a descoperi şi trăi Sabatul, în a găsi echilibrul corect între muncă şi odihnă.

Robia poporului Israel, chiar dacă este un fapt real, este descrisă înainte de toate în scop instructiv, pentru a înțelege ce aşteaptă Dumnezeu de la noi. Robul nu poate să-şi facă program de muncă, nu poate alege ce să muncească, nu i se cere să fie creativ, căci programul de lucru i-l face stăpânul, ce să facă, cum şi cât, iar el are obligația să execute. Odihna nu este prevăzută în statutul sclavului, cum nu este prevăzută nici odihna animalului, iar munca este un formidabil mijloc de înrobire şi separare a omului de Dumnezeu. Robul este adus la statul animalului de muncă. Atunci când Moise a fost trimis de Dumnezeu la Faraon pentru a lăsa poporul să meargă în pustie să aducă jertfe lui Dumnezeu, Faraon s-a opus, căci nu voia să dea libertate sclavilor să se închine cui vor ei şi când vor ei şi drept reacție pentru a le scoate din cap această idee a fost chiar aceea de a le îngreuna munca, adică de a le întări robia prin muncă fără odihnă. *Faraon a zis: „Iată că poporul acesta s-a înmulțit acum în țară, şi voi mai voiți să-l faceți să-şi înceteze lucrările?" Şi chiar în ziua aceea, faraon a dat următoarea poruncă isprăvniceilor norodului şi logofeților: „Să nu mai dați poporului paie, ca mai înainte, pentru facerea cărămizilor; ci să se ducă singuri să strângă paie. Totuşi să le cereți acelaşi număr de cărămizi, pe care le făceau mai înainte; să nu le scădeți nimic din ele, căci sunt nişte leneşi; de aceea strigă mereu: „Haidem să aducem jertfe Dumnezeului nostru." Să se dea mult de lucru oamenilor acestora, ca să aibă de lucru şi să nu mai umble după năluci."* (Exod 5;5-9)

Odihna este asociată aici cu închinarea ce omul o datorează lui Dumnezeu. Biblia prezintă munca drept o binecuvântare atunci când aceasta are un raport corect cu odihna stabilită prin ziua a 7-a. Nu numai că ambele, atât munca, cât şi odihna sunt necesare, dar ele nu se pot exclude una pe alta. După cum toate elementele creaţiunii au fost făcute într-o anumită ordine, care era necesară, urmată de odihnă, tot astfel, munca trebuie să fie urmată de odihnă şi odihna să fie urmată de muncă. Este legea pe care Dumnezeu a dat-o de la creaţiune şi orice abatere de la aceasta, muncă fără odihnă sau odihnă fără muncă, omul nu are decât să suporte consecinţele pe care Biblia le defineşte drept « robie ». Dar nu numai sclavul este robul muncii, ci şi omul care se consideră liber poate deveni sclavul muncii, atunci când dorinţa de a avea mai mult, în mod cinstit, prin sudoarea frunţii, primează asupra odihnei de care organismul are neapărată nevoie pentru refacerea forţelor, dar şi pentru o preocupare spirituală la care numai omul are acces, dacă prevede timpul cuvenit. Omul liber care decide să muncească fără să se odihnească devine sclavul muncii, iar munca excesivă este împotriva vieţii.

Am crescut într-o biserică ce avea scris cu roşu porunca a 4-a din Decalog. Dacă păzirea celorlalte porunci era o normă generală a tuturor creştinilor, porunca privind păzirea Sabatului te identifică drept un creştin autentic, adevărat. Dacă încălcarea celorlalte porunci producea păcat, încălcarea poruncii a 4-a producea nu numai păcat, dar şi pierderea identităţii de creştin adevărat.

Pe când eram mic, în familia noastră Sabatul se pregătea cu minuţiozitate, iar vinerea după-amiază toţi membrii familiei se activau pentru a termina ceea ce era de făcut înainte de apusul soarelui. Mergeam desculţ mai tot timpul, nu era asfalt, eram în egală măsură bronzat de praful de pe uliţi şi mersul desculţ, ca şi

de soare, iar baia de vineri după-amiază îmi permitea să iau haine curate pentru Sabat și să merg încălțat la biserică. Nu aveam frigider pentru că nu era curent electric, așa că mama și bunica pregăteau mâncarea în vatră, în ultimul timp ca să țină pe ziua de Sabat. Chiar dacă eu nu am înțeles la data aceea de ce este nevoie să respecți Sabatul, pentru părinții mei era una dintre cele mai mari binecuvântări și l-am auzit de nenumărate ori pe tatăl meu afirmând-o cu recunoștință la adresa lui Dumnezeu. Bineînțeles că trebuie să ne punem în situația lor, care la data aceea, când munca câmpului se făcea în exclusivitate manual și nu era foarte diferită de cea a oamenilor din perioada lui Isus sau de pe timpul lui Moise. La data aceea oamenii nu priveau ceasul, căci majoritatea nici nu aveau, oamenii plecau la muncă pe întuneric pentru a începe atunci când se lumina de ziuă și munca nu se încheia decât atunci când se înnopta. Cel mai frecvent, tăiatul cocenilor de porumb se făcea noaptea dacă era lună, pentru că frunzele uscate erau umezite de rouă și mai puțin iritante. Munca se făcea non-stop, nu înceta decât timpul cât oamenii puteau să doarmă. Nu exista practic viață de familie, toți participau cu ceea ce puteau, adevărata viața de familie pentru noi ca creștini păzitori ai Sabatului, începea vineri seara, după apusul soarelui când toate preocupările din cursul săptămânii dispăreau și toată familia era reunită acasă. Sâmbăta dimineața mergeam la biserică, tatăl meu cu Biblia și cartea de cântări sub braț, în timp ce vecinii plecau cu carele cu boi la muncă. L-am auzit de multe ori mulțumind lui Dumnezeu că l-a eliberat de sclavia pământului și pentru el odihna și binecuvântarea zilei de Sabat în care se întâlnea cu Dumnezeu își căpăta adevăratul sens. Ne-a părăsit prea devreme ca să pot discuta cu el cum înțelegea el odihna Sabatului, însă acum consider că binecuvântarea Sabatului a fost un fapt real în

familia noastră, căci în ciuda greutăților și persecuțiilor impuse de regimul comunist, visul părinților ca toți cei patru copii să facă studii superioare, s-a realizat.

Odihna Sabatului nu numai că nu a adus nicio pagubă, dar viața în familie din Sabat și întâlnirea cu Dumnezeu a făcut să avem o familie unită și a făcut ca munca celor șase zile de lucru să aducă un rod mai îmbelșugat, nu numai pe plan material, dar și pe plan spiritual și intelectual, decât dacă s-ar fi lucrat șapte zile din șapte. Chiar dacă părinții nu au intrat în detalii să înțeleagă odihna Sabatului ca o împlinire a caracteristicilor ce ne aseamănă cu Creatorul și de multe ori au fost concentrați pe aspectul « să nu », așa cum cel mai frecvent era prezentat în biserică, ei au beneficiat din plin de odihna unei zile binecuvântate, sau mai bine zis, de binecuvântarea unei zile de odihnă. Cred că este nu numai o necesitate, dar și o datorie a fiecărui om să se întrebe cum să trăiască relația lui cu Dumnezeu și nu neapărat să aștepte ca responsabilii religioși să i-o definească. Ținând cont de faptul că în toate timpurile a existat această tendință a responsabililor religioși de a se interpune în relația cu Dumnezeu și a canaliza închinarea ce-i revine numai lui Dumnezeu spre o închinare în fața unei instituții sau organizații religioase, este normal să consider că sunt susceptibil de a fi victima unei interpretări omenești ce se prezintă ca dorindu-mi binele pentru a mă conduce la mântuire. Dar în realitate nu face decât să-mi închidă porțile mântuirii după cum reproșa Isus responsabililor religioși din timpul său: « *nici voi nu intrați în Împărăția cerurilor, dar nici pe alții nu-i lăsați să intre* ». Din moment ce Isus s-a adresat oamenilor simpli ca mine, care nu au studii teologice și a declarat că am acces liber la El, nu este normal să dau înainte de toate credit învățăturilor Lui, atunci

când cele ale oamenilor sunt în contradicție cu acestea? « *Veniți la mine, toți cei trudiți și împovărați* ***și eu vă voi da odihnă*** », este exact ceea ce trebuie să ne dea Sabatul.

Al doilea aspect este cel al odihnei fără muncă. Desigur omul nu poate mânca iarba de pe câmp sau să mănânce numai fructele din pomi, așa cum era în Grădina Edenului, așa că cel ce vrea să mănânce pâine fără muncă, trebuie ca cineva să muncească pentru el sau să o ia de la altul. Biblia critică foarte aspru pe cei ce uită necesitatea muncii și prin exploatare, legală sau nu, trăiesc pe spinarea celor ce muncesc. *Ascultați acum voi, bogaților! Plângeți și tânguiți-vă, din pricina nenorocirilor care au să vină peste voi. Iată că plata lucrătorilor care v-au secerat câmpiile, și pe care le-ați oprit-o prin înșelăciune, strigă! Și strigătele secerătorilor au ajuns la urechile Domnului oștirilor.* (Iacob 5;1,4). Bogații la care se referă textul, sunt cei ce s-au îmbogățit prin reținerea plății celor ce au lucrat și care au fost înșelați. Societățile moderne prin utilizarea mașinilor au devenit din ce în ce mai performante în ceea ce privește producerea hranei și după cum am arătat la capitolul « miracolul pâinilor », pâinea gratuită devine un formidabil mijloc de ai face pe oameni dependenți de instituția care-i hrănește. Concepția Bibliei este împotriva « pâinii gratuite », căci singurul mod în care omul poate fi cu adevărat liber, este atunci când își câștigă pâinea prin sudoarea frunții și când se odihnește de munca lui. Această necesitate Dumnezeu a exprimat-o într-o poruncă din Decalog, în care Dumnezeu se dă pe El Insuși ca exemplu de urmat, ceea ce sugerează că această poruncă face referire la elementele cu care omul trebuie să se asemene Creatorului său. *Căci în șase zile a făcut Domnul cerurile, pământul și marea, și tot ce este în ele, iar în ziua a șaptea S-a odihnit: de aceea a binecuvântat Domnul ziua de odihnă și a sfințit-o.* (Exod 20;11).

Vindecarea omului cu mâna paralizată

A da prioritate aşa-numitei odihne în faţa vieţii înseamnă de fapt paralizie, iar omul paralizat nu împlineşte legea, ci o calcă.

Ce înseamnă « odihna de Sabat », cum trebuie ea înțeleasă, cum trebuie respectată și cum trebuie trăită, este controversa pe care a avut-o Isus cu fariseii şi a fost unul dintre motivele principale pentru care aceştia au decis să-L omoare. *Isus a intrat din nou în sinagogă. Acolo se afla un om cu mâna uscată. Ei pândeau pe Isus să vadă dacă-l va vindeca în ziua Sabatului, ca să-L poată învinui. Şi Isus a zis omului care avea mâna uscată: „Scoală-te şi stai la mijloc!" Apoi le-a zis: „Este îngăduit în ziua Sabatului să faci bine sau să faci rău? Să scapi viața cuiva sau s-o pierzi?" Dar ei tăceau. Atunci, rotindu-Şi privirile cu mânie peste ei şi mâhnit de împietrirea inimii lor, a zis omului: „Întinde-ţi mâna!" El a întins-o, şi mâna i s-a făcut sănătoasă. Fariseii au ieşit afară şi s-au sfătuit îndată cu irodienii cum să-L piardă.* (Marc 3;1-6) Această vindecare este prezentată în cele trei evanghelii sinoptice şi

scoate în evidență unele aberații privind înțelegerea odihnei Sabatului. Mâna, care este un membru specific uman, este unul dintre simbolurile foarte des folosite în Biblie pentru a exprima o atitudine sau o acțiune. Mâna uscată reprezintă paralizia, inacțiunea și imposibilitatea acțiunii. O mână uscată reprezintă cel mai fidel model în care fariseii și cărturarii au înțeles rolul Sabatului: odihna în sens de paralizie.

Porunca a 4-a conține și ea interdicția ***„să nu"***, dar fariseii și cărturarii nu-și pun întrebarea, care este sensul interdicției, după cum și creștinii nu-și pun întrebarea care este sensul interdicției de a nu mânca din pomul cunoștinței binelui și răului. Preocuparea în cazul de față este ***„ce să nu"*** și din acest punct de vedere fariseii au fost foarte inventivi în a crea o listă a tuturor acțiunilor care sunt interzise în ziua Sabatului. Criteriul folosit pentru a desemna lucrările interzise a fost Templul, care era de fapt obiectul închinării la evrei, adică toate lucrările care au fost folosite la construirea templului, astfel au fost identificate un număr de 39 de lucrări, printre care aș aminti: recoltarea, treierarea, vânturarea, a face snopi, a măcina, a cerne, a face un nod, a desface un nod, a răsuci un fir, a tăia, a zgâria, a scrie, a șterge, a aprinde un foc, a stinge un foc,…etc.[1] Aceste lucrări sunt numite „lucrări tată" sau „de rădăcină", pentru că în plus de cele 39 sunt și toate lucrările care derivă din acestea. Cu lucrările derivate, lucrurile se complică pentru că lasă un loc foarte larg interpretării.

Cu mai mulți ani în urmă, un prieten evreu ce a devenit adventist, lucra ca optician într-un centru de optică ce aparținea unui evreu. Îi trimiteam frecvent pacienți care îmi cereau

1. http://www.chiourim.org/halakhot-de-chabbat/les-39-travaux-interdits-de-chabbat.php/ consulté le 17/11/2018.

o adresă a unui optician de încredere. La un moment dat m-a prevenit că nu mai lucrează pentru că a fost dat afară de patronul lui, care era evreu şi ţinea Sabatul, pe motivul că nu vrea să lucreze în ziua de Sabat. Trebuie precizat că într-un centru de optică cifra de afaceri în ziua de Sâmbătă este dublă faţă de o alta zi din săptămână.

Era problema pe care am avut-o şi eu, ca şi alţii, pe timpul comunismului când se lucrau şase zile pe săptămână. Dacă din partea comuniştilor nu te puteai aştepta să fii înţeles în această privinţă, cum se face că un evreu care ţine el însuşi Sabatul, ajunge să oblige pe un alt evreu să-l calce? A fost întrebarea pe care i-am pus-o prietenului meu căruia i se desfăcuse contractul de muncă şi fusese dat afară. În realitate, patronul i-a reproşat că oricum el nu ţine Sabatul pentru că merge cu maşina la biserică, deci aprinde foc, ceea ce este interzis în ziua de Sabat. Nu am înţeles ce are de-a face maşina cu focul, dar el mi-a explicat că în momentul când porneşte motorul, bujiile fac scânteie şi deci fac foc şi în consecinţă, calcă Sabatul.

Interpretarea unei interdicţii poate merge foarte departe şi cu astfel de aspecte oamenii erau confruntaţi şi în timpul lui Isus. Trebuie precizat, de asemenea, că preoţii aveau dreptul să lucreze în templu tot ce era nevoie pentru serviciul templului fără să fie considerat călcare de Sabat, ceea ce chiar Isus a remarcat. Dacă preoţii în ziua de Sabat duceau o viaţă practic normală, pentru cei săraci care-şi petreceau ziua în familie, odihna Sabatului aşa cum era impusă de preoţi devenea o povară mai mare decât o zi normală de lucru. Singura persoană care putea spune cu certitudine că a respectat Sabatul conform tuturor instrucţiunilor preoţilor era persoana paralizată care nu mişca un deget toată ziua.

Mâna este un simbol folosit foarte des în Biblie şi chiar în viața noastră de toate zilele şi nici un element al corpului nu exprimă mai bine acțiunea decât mâna. Mâna ridicată, sau pumnul reprezintă puterea sau violența. Când Iacov a fugit de la socrul său, Laban, care-l exploatase numeroşi ani, acesta l-a urmărit cu intenția de a-i lua tot ce poseda, iar puterea lui şi-o exprimă prin expresia « mâna mea este destul de tare». ***Mâna mea*** *este destul de tare ca să vă fac rău; dar Dumnezeul tatălui vostru mi-a zis în noaptea trecută: „Fereşte-te să spui o vorbă rea lui Iacov!"* (Geneza 31;29). Arătarea pumnului este şi gestul pe care-l fac şi jucătorii de tenis când marchează un punct în fața adversarului, în ciuda unei atitudini în aparență prietenească. De asemenea, când se vorbeşte de „mâna dreaptă", această precizare face referire la mâna puternică sau la mâna care ar trebui să fie puternică. Cu ocazia înfierii şi binecuvântării fiilor lui Iosif de către Iacov se menționează că Iacov îşi încrucişază mâinile pentru a pune mâna dreaptă pe capul lui Efraim, care era cel mai mic şi mâna stângă pe capul lui Manase, deşi Iosif i-a prezentat aşa încât Iacov să pună mâna dreaptă pe capul celui mai mare. *Israel şi-a întins* ***mâna dreaptă şi a pus-o pe capul lui Efraim****, care era cel mai tânăr, iar* ***mâna stângă a pus-o pe capul lui Manase****; înadins şi-a încrucişat mâinile astfel, căci Manase era cel dintâi născut.* (Gen. 48;14). Gestul acesta exprimă faptul că Efraim, cel ce a fost binecuvântat cu mâna dreeaptă va ajunge un neam mare, „o ceată de neamuri", aşa cum a exprimat-o Iacov. Aceeaşi idee a puterii exprimată prin mâna dreaptă este descrisă şi atunci când Dumnezeu a închis marea Roşie peste armata egipteană cu ocazia exodului poporului Israel. *Tu Ți-ai întins* ***mâna dreaptă****: şi i-a înghițit pământul.* (Exod 15;12) Merită menționat că evanghelistul Luca precizează că mâna uscată

a celui vindecat de Isus era mâna dreaptă, care exprimă şi mai bine gradul de paralizie. *În altă zi de Sabat, s-a întâmplat că Isus a intrat în sinagogă şi învăța pe norod. Acolo era un om care avea* ***mâna dreaptă uscată.*** (Luca 6; 6).

În cazul vindecării omului cu mâna paralizată, nu întâmplător vindecarea se petrece în sinagogă, căci discuția este nu cum trebuie să respecte preoții odihna sabatului, ci cum trebuie să respecte oamenii de rând această odihnă. Pentru preoți, ziua de Sabat era o zi normală de lucru, căci făceau tot ce trebuia făcut şi pentru ce erau plătiți să facă în ziua de Sabat. Legea celor 10 porunci defineşte reguli ale moralității, deci Isus aduce problema odihnei Sabatului pe terenul moralității şi întreabă pe preoți: *„Este îngăduit în ziua Sabatului să faci bine sau să faci rău? Să scapi viața cuiva sau s-o pierzi?”.* Cum poți demonstra că a face un nod este imoral? Trebuie să stai cu şireturile la pantofi neîncheiate pentru a nu păcătui? Şi dacă un chirurg rezolvă o urgență medicală, unde bolnavul are o plagă ce trebuie suturată, trebuie să aştepte apusul soarelui pentru a face un nod ca să finalizeze operația?

Pentru farisei, desemnarea lucrărilor interzise în ziua de Sabat nu avea ca obiectiv să definească odihna, ci inacțiunea sau paralizia. Cu cât omul era mai paralizat, cu atât Sabatul era mai respectat. Prin întrebarea pe care o pune fariseilor, Isus doreşte să-i facă să înțeleagă că odihna este în sprijinul vieții şi nu împotriva ei, că a scăpa viața cuiva este prioritară atunci când este pusă în cumpănă cu odihna şi în nici un caz nu trebuie considerat că viața cuiva trebuie sacrificată pentru a respecta odihna. A da prioritate aşa-numitei odihne în fața vieții înseamnă de fapt paralizie, iar omul paralizat nu împlineşte legea, ci o calcă. A împlini legea înseamnă a acționa în sprijinul vieții, iar odihna

de care omul are nevoie a fost dată pentru a sprijini viața și nu pentru a o pierde. Faptul că fariseii nu au răspuns la această întrebare pe care Isus o pune, este evident că pentru ei paralizia Sabatului era mai importantă decât viața, iar refuzul de a răspunde întrebării lui Isus arată că refuzau orice dialog, refuzau chiar să-și justifice modul lor de înțelegere a împlinirii legii. Sabatul a fost porunca cel mai des folosită de farisei pentru a culpabiliza populația și a face-o supusă intereselor lor. Trebuie recunoscut că în creştinism Sabatul a fost în mare măsură abandonat, considerându-se că asta a făcut Isus, iar cei ce l-au adoptat, au adoptat mai mult modul de înțelegere al fariseilor decât pe cel explicat Isus. Această paralizie a Sabatului, care este exprimată prin vindecare celui ce avea mâna dreaptă paralizată, este reprezentată și în cazul vindecării paralizatului în ziua de Sabat la scăldătoarea din Betesda.

Vindecarea paraliticului de la Betesda

Cine nu face un bine atunci când poate să-l facă, rămânând paralizat în Sabat, în ideea că Dumnezeu îi cere aceasta, săvârşeşte un păcat.

După aceea era un praznic al iudeilor; şi Isus S-a suit la Ierusalim. În Ierusalim, lângă poarta oilor, este o scăldătoare, numită în evreieşte Betesda, care are cinci pridvoare. În pridvoarele acestea zăceau o mulţime de bolnavi, orbi, şchiopi, uscaţi, care aşteptau mişcarea apei. Căci un înger al Domnului se cobora, din când în când, în scăldătoare şi tulbura apa. Şi cel dintâi care se cobora în ea, după tulburarea apei, se făcea sănătos, orice boală ar fi avut. Acolo se afla un om bolnav de treizeci şi opt de ani. Isus, când l-a văzut zăcând, şi fiindcă ştia că este bolnav de multă vreme, i-a zis: „Vrei să te faci sănătos?" „Doamne", I-a răspuns bolnavul, „n-am pe nimeni să mă bage în scăldătoare când se tulbură apa; şi, până să mă duc eu, se coboară altul înaintea mea." „Scoală-te", i-a zis Isus, „ridică-ţi patul şi umblă." Îndată omul acela s-a făcut sănătos, şi-a luat patul şi umbla. Ziua aceea era o zi de Sabat. Iudeii ziceau deci celui ce fusese vindecat: „Este ziua Sabatului; nu-ţi este îngăduit

să-ți ridici patul." El le-a răspuns: „Cel ce m-a făcut sănătos mi-a zis: „Ridică-ți patul și umblă." Ei l-au întrebat: „Cine este Omul acela care ți-a zis: „Ridică-ți patul și umblă"?" Dar cel vindecat nu știa cine este: căci Isus Se făcuse nevăzut din norodul care era în locul acela. După aceea Isus l-a găsit în Templu și i-a zis: „Iată că te-ai făcut sănătos; de acum să nu mai păcătuiești, ca să nu ți se întâmple ceva mai rău." Omul acela s-a dus și a spus iudeilor că Isus este Acela care-l făcuse sănătos. Din pricina aceasta, iudeii au început să urmărească pe Isus și căutau să-L omoare, fiindcă făcea aceste lucruri în ziua Sabatului. Dar Isus le-a răspuns: „Tatăl Meu lucrează până acum; și Eu, de asemenea, lucrez." Tocmai de aceea căutau și mai mult iudeii să-L omoare, nu numai fiindcă dezlega ziua Sabatului, dar și pentru că zicea că Dumnezeu este Tatăl Său și Se făcea astfel deopotrivă cu Dumnezeu. (Jean 5;1-18).

Paralizia populației în ziua de Sabat era provocată de preoți, care în loc să se preocupe de a înțelege sensul odihnei Sabatului, erau preocupați în a pune interdicții pentru a-i face pe oameni dependenți de instituția religioasă. Omul nu putea să aibă acces la Dumnezeu decât prin interdicțiile puse de farisei și cărturari care trăiau din munca din cursul săptămânii a celor pe care îi paralizau în ziua de Sabat. Ca în toate vindecările lui Isus prezentate în evanghelii, și în cazul de față, noi suntem foarte atașați aspectului istoric, al faptului în sine. Cum s-au petrecut lucrurile în momentul acela? Suntem foarte atașați aspectului miraculos al vindecării, al aspectului supranatural și avem nevoie de acest aspect, căci reprezintă « roata noastră de rezervă » atunci când boala ne lovește și pe noi. Bineînțeles că Dumnezeu intervine în viața fiecăruia și cred că fiecare poate da exemple de intervenții ale lui Dumnezeu în viața lui, însă nu de acest lucru vorbește textul respectiv. Ceea ce este însă important de înțeles,

este însă mesajul pe care autorul textului dorește să-l transmită cititorului. În ce măsură întâmplarea respectivă mă vizează și în ce măsură mă ajută în viață și relația mea cu Dumnezeu? Paraliticul de la scăldatoarea Betesda era păzitorul fidel al Sabatului, conform înțelegerii fariseilor, dar această paralizie îl facea să sufere de 38 de ani. Soluția la problema lui nu era scăldătoarea, acolo unde-l trimiteau fariseii și responsabilii religioși, ci era în înțelegerea rolului Sabatului în viața lui. Baia rituală, așa cum am explicat deja, devenise soluție atât a păcatului, cât și a bolii fizice.

Este discuția cu Isus, care după toate evidențele, i-a explicat ce înseamnă odihna Sabatului și care este scopul ei și aceasta l-a eliberat de paralizie, i-a deschis un nou orizont, un nou mod de a respecta odihna Sabatului ce i-a redat sens vieții. Paraliticul era fără îndoială așezat pe o pătură și l-a invitația lui Isus *„ridică-ți patul și umblă”,* bolnavul și-a luat pătura sub braț și a plecat acasă. A duce o pătură sub braț, era păcat, ceea ce i-au reproșat iudeii, și dacă pătura ar fi pus-o pe umeri pentru a se înveli cu ea, nu era considerat păcat, căci ar fi fost considerată drept haină. Discuția privind felul în care trebuie respectat Sabatul este reluată în templu, unde Isus îi confruntă pe iudei cu paralizia Sabatului cu care ei îi legau pe oameni și ceea ce îi reproșează iudeii lui Isus este că dezleagă pe oameni de ceea ce-i legaseră chiar ei: *„tocmai de aceea căutau și mai mult iudeii să-L omoare, nu numai* ***fiindcă dezlega ziua Sabatului****…”.*

Imaginea îngerului ce se coboară din cer pentru a tulbura apa și a oferi vindecare exemplifică într-un mod simbolic acțiunea lui Isus, care vindecă pe paralitic de paralizia Sabatului și în același timp tulbură apele fariseilor. Evanghelistul Ioan este cel ce afirmă cel mai intens divinitatea lui Isus, iar îngerul ce se

coboară din cer îl simbolizează pe Isus, care « dezleagă » ziua Sabatului.

Trebuie recunoscut că în biserica în care am crescut, pastorii prezentau Sabatul aşa cum îl înţeleseseră iudeii şi nu cum îl prezenta Isus, iar noi ne conformasem acestui mod de înţelegere. Într-o zi de Sabat a venit la noi la biserică un pastor tânăr, care a făcut predica. La vremea aceea eram prea mic să înţeleg ceva din predici, dar era o bucurie că vedeam persoane necunoscute, aşa că am tras-o pe mama de mânecă şi i-am zis să-l invite la noi la masă. De obicei, pastorii veneau la noi, dar de astă dată a fost iniţiativa mea, căci prezenţa unui pastor diversifica oarecum cotidianul. Era vară, mama făcea sarmale deosebit de bune şi-i făcea plăcere că pastorii le apreciau. S-a pus masa, însă am văzut pe mama îngrijorată şi blocată în bucătărie şi m-am dus şi eu să văd de ce mama era « paralizată » în bucătărie. Catastrofă, pastorul era vegetarian şi nu vrea să mănânce sarmale pentru că erau cu carne, iar mama nu avea altceva ce să-i dea să mănânce. Eram la ţară pe vremea când oamenii mâncau ce produceau şi nu puteam păstra nimic preparat de pe o zi pe alta. Aveam roşii în grădină, le mâncam în cursul săptămânii, însă cine s-a gândit să culeagă roşii, când aveam sarmale ? Înţeleg şi am înţeles şi atunci, situaţia delicată în care s-a găsit mama, invitând pe cineva la masă şi să te găseşti în situaţia că nu ai ce să-i dai să mănânce, mai ales într-o zi de Sabat, care se pregăteşte de vinerea. Sarmalele se încălzeau în vatră, căci nu aveam aragaz pe vremea aceea, încălzirea sarmalelor era mult mai laborioasă decât facerea unei omlete. Problema este că încălzirea mâncării era permisă în ziua de Sabat, pe când facerea unei omlete era asimilată cu „prepararea mâncării", ceea ce era interzis. Bunica a fost o femeie de o bunătate de nedescris, nu am auzit-o niciodată să ridice

vocea sau să critice pe cineva, era analfabetă și am considerat că era o mare tristețe să nu poți citi, dar avea un suflet cu mult mai bogat decât bunicul care citea zilnic Biblia și ne „lovea" mereu cu citate de fiecare dată când ceva nu corespundea viziunii lui de a înțelege credința.

În cele din urmă, bunica „s-a sacrificat" și a cules câteva roșii din grădină pentru pastor, așa că invitația pe care o făcusem cu entuziasm nu numai că și-a pierdut tot farmecul, dar mi-a creat o stare de vinovăție. M-am culpabilizat mult de această întâmplare, pentru că eu am avut inițiativa invitației care a dus la păcătuirea bunicii mele. Pe vremea acea, nu foarte departe de război, țăranii au fost spoliați de comuniști, pentru că se avea în vedere colectivizarea, așa că preocuparea principală a familiilor de țărani era înainte de toate supraviețuirea, nicidecum aceea de a fi vegetarian sau nu. Deși bunica nu a citit niciodată Biblia, pentru că nu știa să citească și ce a cunoscut a fost numai din predici, acum îmi dau seama că ea a înțeles mai bine Biblia decât pastorii care ne explicau cum trebuie respectată odihna Sabatului. Era o femeie pentru care religia se rezuma în a sluji pe alții cu devotament, modestie și căldură și cred că aș fi avut mai mult de învățat religia din viața ei decât din ce se predica în biserică.

Desigur, poate fi considerat un fapt cu totul banal, dar în mentalitatea noastră de atunci, nu am fi rupt un fruct în ziua de Sabat pentru nimic în lume. Aveam pe vremea aceea opt varietăți de peri în grădină, deoarece tatăl meu era pasionat de altoit pomii iar varietățile de pere pe care le aveam erau foarte suculente și nu rezistau culese de pe o zi pe alta, așa că magazinele nu le-ar putea comercializa. În Sabat, așteptam apusul soarelui pentru a rupe o pară din pom. Îmi amintesc că într-o după-amiază de Sabat, eram cu fratele meu în grădină și priveam

la pere cu dorința de a le mânca, dar și atenți la soarele care era încă sus pe cer. Fratele meu a zis că este păcat să le culegi, dar nu este păcat să le mănânci, așa că a luat o creangă, a apropiat-o de gură și a început să mănânce o pară, lăsând cotorul agățat de creangă. Gestul lui m-a pus în încurcătură și cum nu știam dacă a mânca direct din pom fără să culegi fructul este păcat sau nu, eu am preferat să « rămân paralizat » până la apusul soarelui. Acum asimilez atitudinea mea cu o paralizie în fața unei situații în care imobilismul, a rămâne inert, a nu face nimic, este considerată ca singura soluție de a respecta interdicția, iar gestul fratelui meu, ca o încercare de a înțelege interdicția și a rezolva paralizia în care cădeam.

Pare anecdotic, dar este un fapt real și deseori mi-a venit în minte acest fapt care arată unde duce o interdicție, fără să-i înțelegi sensul. Bineînțeles, noi eram copii și ascultam de sfatul părinților, dar nu este normal ca un adult și mai ales un responsabil religios să-și pună întrebarea, care este sensul unei interdicții, spre ce trebuie să te ducă ea ? Așa a fost și pe vremea lui Isus, când ni se spune că ucenicii în ziua de Sabat culegeau spice să le mănânce. Nu era păcat să le mănânci, era păcat să le smulgă, căci smulsul era echivalentul recoltării, ceea ce era interzis și dacă ucenicii ar fi putut să le manânce fără să le culeagă, adică soluția fratelui meu, probabil că fariseii nu-i puteau învinovăți pe ucenici că au călcat Sabatul. *În vremea aceea, Isus trecea prin lanurile de grâu într-o zi de Sabat. Ucenicii Lui, care erau flămânzi, au început să smulgă spice de grâu și să le mănânce. Fariseii, când au văzut lucrul acesta, I-au zis: „Uite că ucenicii Tăi fac ce nu este îngăduit să facă în ziua Sabatului." Dar Isus le-a răspuns: „Oare n-ați citit ce a făcut David, când a flămânzit el și cei ce erau împreună cu el? Cum a intrat în Casa lui Dumnezeu și*

a mâncat pâinile pentru punerea înaintea Domnului, pe care nu-i era îngăduit să le mănânce nici lui, nici celor ce erau cu el, ci numai preoţilor? Sau n-aţi citit în Lege că, în zilele de Sabat, preoţii calcă Sabatul în Templu, şi totuşi sunt nevinovaţi? Dar Eu vă spun că aici este Unul mai mare decât Templul. Dacă aţi fi ştiut ce înseamnă: „Milă voiesc, iar nu jertfe!", n-aţi fi osândit pe nişte nevinovaţi. Căci Fiul omului este Domn şi al Sabatului." (Matei 12;1-8).

Dacă în trecut, chiar pe timpul părinţilor mei, cu 60 de ani în urmă, a nu mai înjuga boii era o condiţie indispensabilă pentru odihna Sabatului, cum poate fi înţeleasă această odihnă în zilele noastre când pentru o bună parte a populaţiei lucrul înseamnă a sta pe scaun într-un birou, iar odihna Sabatului este a sta pe scaun într-o biserică ? Este o întrebare mai mult retorică pentru a atrage atenţia asupra adevăratului sens al Sabatului, acela pe care Isus a încercat să-l explice fariseilor şi cărturarilor, a căror odihnă se limita la interdicţia de a face anumite lucrări. Că ziua de odihnă este o necesitate mi se pare indiscutabil, cum trebuie însă înţeleasă, este o altă problemă care necesită o analiză mult mai aprofundată, decât ceea ce-şi propune această carte.

Trebuie Sabatul să te paralizeze sau să te elibereze? *Apoi le-a zis: „Sabatul a fost făcut pentru om, iar nu omul pentru Sabat; aşa că Fiul omului este Domn chiar şi al Sabatului."* (Marcu 2;27,28). Dintre toate poruncile nici una nu a fost atât de exploatată şi folosită în a face dependenţi pe oameni de instituţia religioasă ca porunca privitoare la Sabat şi dacă conflictul dintre Isus şi farisei asupra acestei porunci a luat asemenea proporţii, încât fariseii au hotărât să-l rezolve prin crimă este pentru că au simţit că dacă oamenii înţeleg adevăratul sens al odihnei, vor descoperi un Dumnezeu al iubirii, care doreşte ca oamenii să se bucure de viaţă şi nu să fie supuşii responsabililor religioşi.

În marea majoritate a creştinătăţii se consideră că termenul „dezlegare" face referire la o anulare a poruncii privitoare la Sabat, că ceea ce a instituit Dumnezeu, Isus, declarându-se „Domn chiar şi al Sabatului", avea toată autoritatea să-l desfiinţeze şi să dea libertate oamenilor în faţa legilor. Poporul Israel a trăit sub lege în perioada Vechiului Testament, iar prin jertfa ispăşitoare a lui Isus creştinii sunt eliberaţi de lege şi trăiesc sub har. Întrucât legea făcea să definească păcatul, cea mai bună şi eficientă soluţie a păcatului era desfiinţarea legii şi înlocuirea ei cu harul. Fără lege nu mai este păcat. Ce argument mai bun şi mai atrăgător, decât acesta pentru a-ţi trăi viaţa după bunul plac? Nu mai este păcat, nu mai este nici vină şi nici condamnare. Condiţia este simplă, fără constrângeri şi accesibilă tuturor: să crezi în jertfa mântuitoare a lui Isus.

Numindu-se „Domn chiar şi al Sabatului", Isus nu a afirmat desfiinţarea lui, ci faptul că El este cel mai în măsura să înţeleagă şi să definească rolul Sabatului, iar cei ce doresc să beneficieze de binecuvântarea Sabatului trebuie să adopte modul de înţelegere exprimat de Isus. Trebuie recunoscut că societatea a devenit mult mai complexă şi nu mai seamănă în nici un fel cu cea de pe timpul vechiului Israel şi nici chiar cu cea de acum 50 de ani, iar schimbările continuă într-un ritm ameţitor. Dacă odihna se referă la imobilitate, odihna în sensul paraliziei, cum trebuie să se odihnească un medic când în cursul săptămânii lucrează într-un cabinet, cea mai mare parte a timpului stând pe scaun, iar Sâmbata să se odihnească de statul pe scaun prin stând pe scaun de această dată în biserică? Este o întrebare pe care o pun înainte de toate pentru mine.

Problema „ce are voie cineva să facă şi ce nu are voie să facă în ziua de Sabat" cred că nici nu trebuie pusă, căci este datoria

fiecăruia să-şi definească „odihna" în funcţie de „oboseala" celor şase zile de lucru ştiind că este o responsabilitate a fiecăruia în faţa lui Dumnezeu. Există o tendinţă, aş numi-o „maladivă" a responsabililor religioşi de a intra în intimitatea vieţii oamenilor de a le crea doctrine şi pune limite trăirii, dar şi mai grav, gândirii, că cel credincios trebuie să se conformeze deciziilor responsabililor religioşi. Cel ce trebuie să-şi definească „odihna Sabatului", trebuie să înţeleagă, care este rolul acestei odihne şi ce aşteaptă Dumnezeu de la fiecare dintre noi.

Problema pe care a ridicat-o Isus nu a fost inutilitatea Sabatului sau necesitatea desfiinţării lui, ci faptul că Sabatul şi-a pierdut adevăratul sens, şi că a fost folosit pentru a-i paraliza pe oameni, fie pentru a-i înrobi. Preocuparea lui Isus în discuţiile cu fariseii şi cu oamenii era să-i facă să înţeleagă că odihnă Sabatului trebuie să răspundă unei nevoi ce este specifică omului, nevoia de a trăi moralitatea în felul în care Dumnezeu doreşte să o trăim.

Deşi omul are instincte de supravieţuire ca orice animal şi care sunt necesare, viaţa lui nu este decisă de instincte, ci de moralitate, de capacitatea de a înţelege binele şi răul, ceea ce-l face asemenea Creatorului. Omul are nevoie să se alimenteze şi să-şi producă cele necesare prin muncă dar tot ce întreprinde trebuie să fie în sprijinul vieţii lui, dar şi al semenilor lui. Este această noţiune de moralitate pe care omul a achiziţionat-o mâncând din pomul cunoştinţei binelui şi răului ce-l face să înţeleagă că hrana lui trebuie să fie obţinută prin sudoarea frunţii lui şi că a o fura de la semenul lui este ceva rău şi neproductiv, pentru că semenul lui poate face acelaşi lucru în detrimentul lui.

Aceste idei ale moralităţii, omul trebuie să şi le însuşească, să le dezvolte, dar şi să le transmită semenilor lui. Omul nu funcţionează ca o maşină care este programată să se hrănească

şi să se reproducă conform instinctelor, ci este o ființă rațională care-şi proiectează acțiunile în viitor şi înțelege consecința lor. Odihna Sabatului este momentul când omul trebuie să-şi analizeze viața, să-şi evalueze acțiunile, în ce măsură ele au corespuns principiului moralității, ce trebuie corijat şi schimbat în viața lui. Viața este un dar de la Dumnezeu şi trebuie orientată pentru a corespunde aşteptărilor lui Dumnezeu. Acesta este şi scopul mersului la biserică.

Este şi motivul pentru care cele mai multe acțiuni ale lui Isus au loc în Sabat, nicidecum pentru că Isus nu ar fi respectat Sabatul, aşa cum este frecvent interpretat în creştinătate, ci pentru că Isus l-a folosit aşa cum trebuia folosit Sabatul, pentru educarea moralității omului. Moralitatea omului este perfectibilă cu condiția ca omul să şi-o dorească, iar odihna Sabatului trebuie să-i permită omului, liberat de grija existenței fizice, o analiză a ceea ce a fost făcut în cursul săptămânii şi să-şi folosească creativitatea cu care a fost înzestrat în scopul de a ameliora ceea ce a fost făcut.

Practic în toate timpurile, şi acum mai mult decât oricând, omul a fost capabil să producă mai mult decât poate consuma. Viața nu ne-a fost dată pentru a fi consumată, ci pentru a fi orientată şi trăita aşa cum Dumnezeu aşteaptă să o facem, iar pentru aceasta omul are nevoie să fie liber pentru a da un sens şi scop vieții lui. Diavolul întotdeauna a deturnat tot ce a fost util şi benefic pentru om în ceva distructiv şi aceasta a facut-o şi cu odihna Sabatului. Pentru cei ce au adoptat Sabatul ca odihnă, cel mai frecvent a fost transformat în paralizie, care este o formă de privare a libertății şi în acelaşi timp, o formă de robie.

Cei ce au abandonat Sabatul consideră că s-au „liberat", dar în realitate au schimbat o robie cu alta, pentru că de fiecare dată

când omul încearcă să evite o extremă, Diavolul îl trimite în extrema opusă. Astăzi societatea modernă produce mult mai mult decât are nevoie așa că ziua de odihnă a Sabatului s-a transformat în două zile de odihnă, adică în „weekend". Sabatul presupune mersul la biserică pentru studiu, meditație și educație, pe când weekendul este pentru „entertainment" sau destinat divertismentului, așa că oamenii în weekend își blochează mințile cu ocupații inutile care nu fac decât să irosească viața: alcool, petreceri, spectacole, competiții sportive, adică exact opusul la ceea ce a prevăzut Dumnezeu.

După studiile făcut s-a constatat că ziua cea mai neproductivă a săptămânii este lunea, iar cea mai productivă este miercurea[1]. Această constatare este foarte grăitoare privind efectele „odihnei" weekendului, căci în general oamneii au nevoie de două zile de lucru pentru a recupera așa numita odihna a weekendului. Un pastor mărturisea că în zilele când erau competiții sportive importante, biserica era practic goală pentru că oamenii preferau distracția în schimbul odihnei Sabatului.

Societatea seculară face tot ce poate pentru a ocupa „wee-k-endul" cu distracții de tot felul pentru a bloca mintea oamenilor și a-i face să-și consume viața inutil. Dacă am face un bilanț în fiecare zi cu timpul petrecut cu inutilități, am constata că viața trăită inutil este mult mai lungă decât cea trăită în mod util. Deși nevoile existenței fizice sunt mai satisfăcute în zilele noastre mai mult decât oricând, niciodată nu au existat atâtea boli psihice, depresii și anxietăți, deoarece oamenii se ocupă din ce în ce mai puțin de îngrijirea propriei lor minți și a da un sens existenței lor.

1. https://sobusygirls.fr/2018/06/19/jour-de-la-semaine-ou-on-est-le-plus-productif-productivite-au-bureau/ Consultat pe 4/08/2019.

Cum se explică refugiul în droguri sau sinucidere a vedetelor de cinema, muzică sau sportivilor, decât acela că nu văd un sens vieții lor ? Cum se explică faptul că drogurile sunt produse în țările sărace și consumate în țările bogate, acolo unde oamenii au cele necesare vieții și au timp liber care nu este folosit ca „odihnă de Sabat"? Este oare necesar să ne întrebăm dacă odihna Sabatului mai trebuie respectată și pentru ce Dumnezeu a binecuvântat această zi?

Să nu uităm că Dumnezeu a creat pe om liber, liber de a trăi și de a gândi, dar și responsabil, conștient că într-o bună zi fiecare va da socoteală de tot ce a făcut, bun sau rău. Trăim cu incertitudini și întrebări la care trebuie să găsim singuri răspuns. Desigur, uneori ne întrebăm, de ce Dumnezeu nu se manifestă într-un mod vizibil sau miraculos să ne răspundă acestor întrebări ? Nu ar fi mai simplu să trăim fără incertitudini și întrebări ?

Sunt întrebări pe care mi le pun și eu cum și le pun și alții, dar consider că dacă Dumnezeu mi-ar răspunde într-un mod miraculos și incontestabil la întrebările pe care mi le pun, mi-ar lua libertatea de a gândi și de a decide și este evident că libertatea gândirii, Dumnezeu o respectă cel mai mult. Cu atât mai mult ar trebui să o facă omul și Dumnezeu nu va lăsa nepedepsit pe cel ce se face conștiință și gândire pentru altul și-i impune dogme de trăit și gândit. Sabatul a fost binecuvântat pentru că este ziua care a fost destinată ca omul să-și analizeze viața pentru a-și construi în el chipul lui Dumnezeu exprimat în Isus Hristos. Binele trebuie făcut în Sabat mai mult decât în oricare altă zi. *El le-a răspuns: „Cine este omul acela dintre voi care, dacă are o oaie, și-i cade într-o groapă, în ziua Sabatului, să n-o apuce și s-o scoată afară? Cu cât mai de preț este deci un om*

decât o oaie? De aceea este îngăduit a face bine în zilele de Sabat." (Matei 12 ;11-12).

Cine nu face un bine atunci când poate să-l facă, rămânând paralizat, în ideea că Dumnezeu îi cere asta, săvârşeşte un păcat ca şi cel ce face răul, că este zi de Sabat sau nu. Ca fiinţe raţionale cu capacitatea de a înţelege binele şi răul, Dumnezeu aşteaptă să ne folosim capacităţile noastre, dar şi odihna Sabatului în scopul vieţii. *Ferice de omul care face lucrul acesta şi de fiul omului care rămâne statornic în el păzind Sabatul, ca să nu-l pângărească, şi stăpânindu-şi mâna ca să nu facă niciun rău!* (Isaia 56,2).

9

Miracolul iertării – vindecarea paraliziei culpabilităţii păcatului

Iertarea nu are rolul de a ne permite să trăim în păcat, ci de a nu mai păcătui.

După învățătura Bibliei, păcatul îl separă pe om de Dumnezeu, sau folosind expresia profetului Isaia,„pune un zid de despățire între noi şi Dumnezeu". *Nu, mâna Domnului nu este prea scurtă ca să mântuiască, nici urechea Lui prea tare ca să audă, ci nelegiuirile voastre pun un zid de despărțire între voi și Dumnezeul vostru; păcatele voastre vă ascund fața Lui şi-L împiedică să v-asculte!* (Isaia 59 ; 1.2). Pentru cel ce crede în existența lui Dumnezeu şi doreşte să se conformeze voinței Lui, păcatul devine o preocupare majoră a vieții lui. Care este voia lui Dumnezeu și ce aşteaptă Dumnezeu de la om ? ***Ce este păcatul şi cum trebuie tratat atunci când a fost înfăptuit*** ? Sunt întrebări esențiale care trebuie definite și înțelese pentru a orienta viața noastră în direcția aşteptată de Dumnezeu.

Ce este păcatul?
Care este soluția la păcat?

Voi prezenta patru moduri ce au fost sau sunt considerate ca o soluție la problema păcatului:

1. Paralizia sau insensibilitatea la păcat.
2. Eliminarea păcatului prin pedeapsă, sau prin moartea celui ce păcătuieşte.
3. Anularea păcatului prin har, sau starea de grație permanentă.
4. Iertarea păcatului şi abandonarea lui.

Ce este păcatul?

Dumnezeu are standarde foarte înalte, răul sau păcatul nu este prezentat nici cel puțin ca opțiune.

Definirea păcatului și soluția la problema lui este esența creștinismului, toate celelalte aspecte secundare sunt condiționate de felul cum sunt definite și tratate aceste două aspecte. Cel mai frecvent păcatul este definit ca și încălcarea unei reguli sau legi și cum situațiile particulare pot fi foarte variate, numărul de legi sau amendamente crește așa încât de la 10 porunci date pe muntele Sinai s-a ajuns la peste 400 pe timpul Domnului Isus. Generalizând o situație particulară, se ajunge uneori la anumite aberații, așa cum s-a ajuns în situația poruncii privind respectarea Sabatului. Porunci și reguli diferă mai mult sau mai puțin de la o biserică la alta, dar întrebarea este: care este principiul care a stat la baza definirii acestor reguli?

Păcatul în catolicism este definit ca un act, un gând sau o omisiune contrară Legii divine veșnice. Conform doctrinei bisericii catolice, păcatele sunt de trei tipuri: păcatul originar, care face referire specifică la actul prin care omul s-a rupt de Dumnezeu și prin care păcatul a intrat în lume; păcatul mortal, ce face referire la o abatere gravă de la Legea divină și păcatul „ve-

nal", cel ce poate fi iertat, (de la cuvântul latin „venia" = iertare)[1]. După înțelegerea tradițională în creștinism, primul păcat a fost făcut de Adam și Eva, prin faptul că nu au ținut cont de avertismentul lui Dumnezeu, care i-a pus în gardă că dacă vor mânca din pomul cunoștinței binelui și răului, vor muri negreșit chiar în ziua aceea. *Domnul Dumnezeu a dat omului porunca aceasta: „Poți să mănânci după plăcere din orice pom din grădină; dar din pomul cunoștinței binelui și răului să nu mănânci, căci în ziua în care vei mânca din el vei muri negreșit."* (Geneza 2 ;16.17).

Conform înțelegerii în creștinism, pomul cunoștinței binelui și răului a fost pus de Dumnezeu în mijlocul grădinii pentru a pune la încercare ascultarea omului față de Dumnezeu. Omul a mâncat din pomul cunoștinței binelui și răului pentru a se face egalul lui Dumnezeu, iar pentru această încumetare, Dumnezeu l-a pedepsit cu sudoarea frunții, durerile nașterii și cu moartea, chiar dacă moartea nu a fost în ziua respectivă așa cum fusese porunca.

Acest păcat poartă numele și de „păcat originar" și a făcut ca natura umană să fie coruptă prin acest păcat, datorită căruia orice ființă umană cunoaște tendința de a face răul[2]. Doctrina „păcatului originar" a fost instituită în creștinism în secolul V de Sfântul Augustin și a dat naștere la nenumărate controverse. Acest mod de înțelegere a fost instituit ca dogmă în două etape :

O primă etapă[3], la al 16-lea conciliul de la Cartagina din anul 418, prin care se condamnă pelagenismul (doctrina lui

1. Saint Thomas d'Aquin, Somme théologique, deuxième partie, I, Question 93: La loi éternelle

2. Encyclique Fides et Ratio de saint jean-Paul II

3. Vittorino Grossi, Luis-F. Ladaria, Philippe Lécrivain, et Bernard Sesboüe, L'homme et son salut, Desclée, 1995, p. 163 la 185

Pelage, un călugăr breton). Pelage considera că orice creștin poate atinge starea de sfințenie prin propriile decizii și liberul arbitru și minimizează rolul harului divin, considerând că nu este indispensabil, în opoziție cu pesimismul fundamental din maniheism[4]. Sfântul Augustin a dezvoltat un sistem antipelagian radical, în care rezervă mântuirea unei comunități aleasă prin harul divin încă din veșnicie.

A doua etapă, la conciliul de la Trente, pe 17 iunie 1546, când în opoziție cu Reforma protestantă se reiau numai o parte din ideile lui Augustin, abandonând concepția strictă a unei predestinări ce este respinsă de Reformă. Printre reformatorii protestanți care au adoptat viziunea augustiniană a predestinării, au fost atât Luther, cât și Jean Calvin, acesta din urmă a formulat chiar doctrina dublei predestinări în care sunt aleși mai dinainte nu numai cei ce vor fi salvați, dar și cei ce vor fi condamnați. Această viziune a lui Calvin a creat diviziuni chiar în sânul calvinismului[5]. Trebuie precizat că noțiunea de predestinație este fondată pe afirmații din scrierile lui Pavel: Romani 9:15-16, 9:22-24, 1 Tesaloniceni 1:4-5, Efeseni 1:4-5, 2 Tesaloniceni 2:13, 2 Timotei 1:9. În afirmațiile lui Isus (vezi parabola fiului risipitor, parabola vierilor netrebnici, parabola talanților, parabola semănătorului, parabola celor 10 fecioare) omul își creează și este responsabil de propriul destin prin deciziile pe care le ia în viață și prin acțiunile sale.

Catehismul catolic[6] descrie astfel „păcatul originar”:

4. Théo, Droguet et Ardant, 1989, p. 235.

5. Claude Lepelley, Saint Augustin et le rayonnement de sa pensée, in Histoire du Christianisme, Alain Corbin dir., 2013.

6. http://www.intratext.com/IXT/FRA0013/_INDEX.HTM (consultat pe 3/02/2019)

CEC[1] 397 – „Omul, tentat de Diavol, a lăsat să moară în inima sa încrederea în Creatorul său și a abuzat de libertatea sa, neascultânt de porunca lui Dumnezeu".

CEC 416-417 – „Prin păcatul său, Adam, fiind primul om, a pierdut sfințenia și dreptatea originară pe care a primit-o de la Dumnezeu, nu numai pentru el, dar și pentru toți oamenii. Descendenților lor, Adam și Eva au transmis natura umană, rănită de primul păcat, deci lipsită de sfințenie și dreptate originară. Această lipsă se numește „păcat originar".

Deci „păcatul originar" este o „lipsă" ce se moștenește din tată în fiu chiar de la prima pereche, dar cum această lipsă determină modul nostru de comportament și atitudine față de ce este bine și rău, Dumnezeu ne va trage la răspundere pe fiecare în parte nu numai de ce am făcut, dar și de ce am moștenit, din moment ce această moștenire condiționează comportamentul nostru.

Îmi permit un exemplu. Am primit de mai multe ori în consultație câte o mămică venită să-și refacă ochelarii, pentru că bebelușul ei, pe când îl ținea în brațe, s-a agățat de ochelari și i-a spart. Presupunem că o astfel de mămică îi explică unui copilaș de 8 luni, ce nu vorbește și nu înțelege ce i se spune (adică nu cunoaște binele și răul) că a-i doborî ochelarii este un lucru rău, totuși copilul o face. Mai tâziu, când copilul ajunge adult și înțelege ce este binele și răul, mama vine la el și-i cere să plătească ochelarii pe care i-a spart când era mic. Dar nu numai lui, ci și copiilor lui și copiilor copiilor lui, și tuturor generațiilor viitoare. Pare absurd, dar nu înțeleg de ce asemenea absurdități le punem în seama lui Dumnezeu?

Această interpretare este în contradicție cu textul Genezei care nu vorbește de „fruct oprit" sau „păcat" în cazul mâncării

1. CEC = **Le Catéchisme de l'Église Catholique**

din pomul cunoştinţei binelui şi răului, ci mai degrabă de desprinderea omului de regnul animal prin achiziţionarea moralităţii. Teoria „păcatului originar", dezvoltată de Sfântul Augustin se bazează nu pe textul Genezei, ci pe o afirmaţie a lui Pavel în scrisoarea către Romani, care răspundea la întrebarea: de ce este răul în lume, de ce este moarte şi care este soluţia la acestea ? *De aceea, după cum printr-un singur om a intrat păcatul în lume, şi prin păcat a intrat moartea, şi astfel moartea a trecut asupra tuturor oamenilor, din pricină că toţi au păcătuit...* (Romani 5 ;12). Această afirmaţie este ambiguă: este moartea consecinţa păcatului lui Adam sau este moartea consecinţa păcatului fiecăruia pentru că Pavel face ambele afirmaţii în acest text, moartea este atât consecinţa păcatului lui Adam, cât şi datorită faptului că „toţi au păcătuit"?

Dogma „păcatului originar" a generat nenumărate controverse şi a luat nuanţe diferite în bisericile creştine, fie în cele tradiţionale sau protestante, cât şi neoprotestante, dar adoptarea acestei dogme este în interesul instituţiilor religioase din cel puţin două motive :

1. Un om care se naşte în păcat, pentru că-l moşteneşte de la începutul lumii, se naşte deja cu un „zid de despărţire" între el şi Dumnezeu aşa că, are nevoie de o soluţie la această problemă de care nu este responsabil, iar instituţia religioasă este acolo pentru a răspunde nevoii lui. La această problemă, fiecare biserică are soluţia ei, aşa că relaţia omului cu Dumnezeu nu poate trece decât prin intermediul instituţiei religioase.

2. Păcatul este definit ca o neascultare şi un act împotriva voinţei lui Dumnezeu. Cum Dumnezeu nu ni se adresează în mod direct, ci prin intermediari (fie că este textul

Bibliei care este scris de oameni ce se prezintă ca portavocea lui Dumnezeu sau inspirați de Dumnezeu, fie că este prin responsabilul religios care-l interpretează), omul ascultă în realitate nu de Dumnezeu, ci de cel ce se prezintă în numele lui Dumnezeu. Ce soluție am atunci când doi autori inspirați prezintă voința lui Dumnezeu prin afirmații contrare, poate fi Dumnezeu contradictoriu în ceea ce așteaptă El de la om ?

Afirmă Pavel în Romani 5 ;12 că Adam a păcătuit mâncând din pomul cunoştinței binelui și răului atunci când scrie comunității din Roma că *...după cum printr-un singur om a intrat păcatul în lume, și prin păcat a intrat moartea,..* ? Cred că această afirmație trebuie evaluată prin prisma modului, dar în special a scopului în care Pavel obişnuieşte să-şi argumenteze afirmațiile.

Căci, dacă atunci când eram vrăjmaşi, am fost împăcați cu Dumnezeu, prin moartea Fiului Său, cu mult mai mult acum, când suntem împăcați cu El, vom fi mântuiți prin viața Lui. Şi nu numai atât, dar ne şi bucurăm în Dumnezeu, prin Domnul nostru Isus Hristos, prin care am căpătat împăcarea. De aceea, după cum printr-un singur om a intrat păcatul în lume, și prin păcat a intrat moartea, şi astfel moartea a trecut asupra tuturor oamenilor, din pricină că toți au păcătuit... (Căci înainte de Lege păcatul era în lume. Dar păcatul nu este ținut în seamă câtă vreme nu este o lege). (Romani 5 ;10-13)

Cred că trebuie să facem diferență între ce spun cuvintele şi care este mesajul pe care-l transmite textul respectiv. Ceea ce afirmă Pavel este că moartea ca și păcatul există chiar de la început dar ceea ce este important este soluția la această problemă. Problema pe care o pune Pavel aici nu este cea a păcatului şi a morții, deşi acestea sunt o realitate, nu cum a

intrat păcatul şi moartea în lume este important, căci noi nu putem întoarce timpul înapoi pentru a o lua de la început; ci ceea ce este important este soluția Evangheliei la această problemă existentă, şi această soluție care se găseşte în „Domnul nostru Isus Hristos" este la dispoziția tuturor. Pentru Pavel, orice argument este bun dacă justifică răstignirea lui Isus şi duce la nevoia de „Hristos răstignit şi înviat" prin care suntem împăcați cu Dumnezeu.

Noțiunea de „păcat originar", „cădere" sau „fructul oprit" nu apare în Geneza, ci în interpretarea care este dată afirmațiilor lui Pavel în scrisoarea către Romani. Trebuie menționat că ideea de păcat, săvârşit prin mâncarea din pomul cunoştinței binelui şi răului de către Eva, exista deja în tradiția iudaică, aşa cum este menționată în cartea apocrifă Ben Sira[1], ce face parte din scrierile sapiențiale ebraice alături de *Proverbe* şi *Eclesiastul lui Solomon*. *„Printr-o femeie păcatul a început şi din cauza ei noi toți murim."* (Ben Sira 25;24) Este o afirmație ce face parte dintr-un capitol ce enumeră „relele făcute de femeie".

Textele apocrife au fost scrise înaintea erei creştine şi fac parte din Biblie în bisericile creştine tradiționale (catolică, ortodoxă, coptă, maronită), considerându-le ca „secundare" după conciliu de la Trente din 1546, dar au fost excluse din canonul Bibliei de către Luther, care s-a fondat pe textul masoretic al Bibliei ebraice. Nu ştim ce valoare a dat Pavel acestor texte considerate azi „apocrife", dar viziunea lui față de femeie este

1. Autorul Yeshua Bena Sira, a scris această carte la Ierusalim la scurt timp după ce seleucizii și-au extins dominația în Iudeea, în jurul anului 180 î.Hr. Cartea a fost scrisă în ebraică, deși la acea vreme era folosită de obicei aramaica. Textul a fost tradus în greacă la scurt timp după aceea de nepotul său, iar o parte, aproximativ două treimi din originalul ebraic a fost găsit la sfârșitul secolului trecut într-o sinagogă din Cairo și mai recent, printre așa-numitele manuscrise de la Marea Moartă. - André Chouraqui, *La Bible*, Desclée de Brouwer, 2003. pag 1880.

destul de rigidă şi nu este exclus să fi avut un punct de vedere similar cu cel prezentat în cartea apocrifă Ben Sira. Este evident că atitudinea lui Pavel față de femeie este complet diferită de atitudinea lui Isus, care a tratat femeile cu aceeaşi îngăduința şi considerație în comparație cu bărbații.

Se consideră că neascultarea Evei de porunca lui Dumnezeu a fost ceva rău, şi deci păcat. Păcatul are o conotație morală, actul Evei de a mânca din pomul cunoştinței binelui şi răului nu poate fi considerat ca fiind „rău" sau „păcat", deoarece cunoşterea răului era condiționată de mâncarea din pomul cunoştinței. Dacă Pavel spune că Eva a păcătuit mâncând din pomul cunoştinței binelui şi răului, înseamnă că se contrazice singur, căci, după spusele lui, un păcat nu poate avea loc dacă nu este definit şi dacă omul nu are cunoştință de această definiție.

Căci înainte de Lege păcatul era în lume. ***Dar păcatul nu este ținut în seamă câtă vreme nu este o lege.****(Rom.5 :13).* Dacă păcatul nu există atunci când nu există legea care îl defineşte sau să-l identifice, cum poate fi considerat păcat în momentul când omul era în incapacitate să înțelagă această definiție, căci numai mâncarea din pomul cunoştinței îi dădea această capacitate ? Actul mâncării din pomul cunoştinței binelui şi răului poate fi catalogat ca „neascultare", dar în nici un caz ca „păcat", căci păcatul are conotație morală, iar omul nu avea această noțiune a moralității înainte de a mânca din fructul respectiv. În majoritatea bisericilor, păcatul este definit prin „încălcarea voinței lui Dumnezeu", dar această definiție, ne duce la o altă întrebare: care este voința lui Dumnezeu ?

Trebuie spus că Dumnezeu nu ne vorbeşte în mod direct şi cel mai frecvent, atunci când ne întrebăm care este voia lui Dumnezeu, se face apel la revelație, şi anume, la cuvântul

Scripturii, căci chiar dacă Biblia este inspirată de Dumnezeu, ea este scrisă de oameni ce exprimă modul lor de înțelegere a ceea ce au primit ca inspirație. În plus, această sursă care este Biblia, trebuie interpretată și atunci când adopt interpretarea unei alte persone, ce garanție am că aceast mod de înțelegere corespunde cu voința lui Dumnezeu ? În cele din urmă fac eu voia lui Dumnezeu, sau fac voia celui ce spune că vorbește în numele lui Dumnezeu? Că aceste interpretări sunt discutabile, mărturisesc nenumăratele biserici ce și-au format doctrina pe baza aceluiași „text inspirat", care este Biblia, iar doctrinele bisericilor fondate pe aceeași Biblie sunt foarte diferite între ele.

Pe de altă parte, dacă Dumnezeu ne-ar vorbi în mod direct și ar da fiecăruia instrucțiuni în orice situație cu ce așteaptă El din partea mea, cum aș mai putea avea eu libertatea de a crede în existența Lui, de a alege și decide de actele mele, dacă ele mi-ar fi indicate și eu ar trebui să le urmez ca un robot ? Unde ar mai fi liberul arbitru în situația respectivă ?

Cred că Dumnezeu a pus în noi nu numai raționalitatea dar și capacitatea etică sau morală care dacă o folosim în mod coerent și consecvent ne face să înțelegem voia lui Dumnezeu fără să avem nevoie să citim Biblia și cred că acesta este modul prin care Dumnezeu ne vorbește și după care ne va judeca. Cei care au scris Biblia cred că au fost acești oameni „coerenți și consecvenți" și care au prezentat-o în numele lui Dumnezeu pe care-L intuiesc fără să-l cunoască și de aceea îl prezintă ca pe un Dumnezeu necunoscut, în sensul că omul nu poate avea relație directă cu Dumnezeu.

Trebuie avut în vedere că cei care au scris Biblia au inclus în relatări și acte contrare voinței și caracterului lui Dumnezeu,

dar le-au justificat ca fiind cerute de Dumnezeu. Sunt nenumărate crime, masacre, inclusiv de femei şi copii, care au fost justificate ca fiind dictate de Dumnezeu. Aparţine responsabilităţii noastre ca atunci când citim Biblia, să discernem ceea ce este incompatibil cu Dumnezeu, căci Dumnezeu nu este incoerent şi nu poate cere unui om să facă exact contrariul a ceea ce a cerut să nu facă.

Cele 10 porunci scrise pe cele două table de piatră reprezintă o concluzie la care orice om ar ajunge, dacă ar căuta bazele unei societăţi funcţionale şi durabile. Este după această capacitate care este pusă în noi de Dumnezeu de a înţelege şi trăi binele, că Dumnezeu ne va judeca şi nicidecum după zecime, botez, har, sfânta cină, purtarea baticului pe cap în biserică, pantofii cu toc, pomeni, pelerinaje, penitenţe, etc.

E adevărat că de multe ori ne simţim abandonaţi şi considerăm că, deşi Dumnezeu există, nu se preocupă de lumea pe care a creat-o. Iubim faptul că ne-a creat liberi şi ne-a lăsat libertatea de a alege, însă ceea ce deranjează este responsabilitatea ce decurge, aceea că Dumnezeu ne va trage la răspundere de actele noastre. Nu era mai bine să ne fi creat Dumnezeu fără moralitate, să fim conduşi de instincte şi în felul acesta să fim fără responsabilitate ? Omul care este incapabil să facă diferenţa între bine şi rău, nu poate păcătui şi deci, nu poate fi făcut responsabil de actele lui. Felul de a răspunde la această problemă defineşte modul în care noi înţelegem păcatul şi în cele din urmă stabileşte tipul de relaţie pe care o stabilim cu divinitatea.

Această raţionalitate sau capacitate etică ce îi permite omului să facă diferenţa între bine şi rău şi pe care numai omul o are, este un atribut al Dumnezeirii şi este prezentată în Geneza, ca fiind fructul unui pom pe care Dumnezeu l-a pus în mijocul

grădinii Edenului, numit pomul cunoştinţei binelui şi răului, lăsând ca mâncarea din acest fruct să fie la alegerea omului. Să nu uităm că scopul creării omului a fost pentru a avea chipul şi asemănarea lui Dumnezeu: *Apoi Dumnezeu a zis: „Să facem om după chipul Nostru, după asemănarea Noastră;...”* (Gen. 1,26). Planul lui Dumnezeu este ca omul să poarte chipul şi asemănarea lui Dumnezeu, acela de a avea moralitate şi a face numai ce este bine.

Întrebarea care se pune este: a păcătuit omul mâncând din pomul cunoştinţei binelui şi răului ? A făcut omul un „rău moral”, mâncând din pomul cunoştinţei binelui şi răului atunci când omul era în incapacitate de a face diferenţa între bine şi rău? Conform textului bibilic, la data aceea omul trebuia să mănânce „după plăcere”, adică se conducea după instinctele de conservare. *Domnul Dumnezeu a dat omului porunca aceasta: „Poţi să mănânci **după plăcere** din orice pom din grădină;”* (Gen. 2,16). Este modul de funcţionare al animalului, acela de a se conduce numai după instincte şi plăcere: are nevoie de a mânca, mănâncă acolo unde găseşte mâncarea. Este problema populaţiei care locuişte în preajma rezervaţiilor naturale şi unde animalele sălbatice ce ar trebui să rămână în spaţiul rezervaţiei, depăşesc acest spaţiu şi distrug culturile ţăranilor sau prădează animalele domestice ale păstorilor. Dacă animalului îi este foame, el mănâncă de acolo de unde găseşte hrana căci după textul genezei, animalului nu i s-a dat această oportunitate de a mânca din pomul cunoştinţei binelui şi răului şi a înţelege moralitatea.

Textul spune că *„Femeia a văzut că pomul era **bun de mâncat şi plăcut de privit** şi că pomul era de dorit ca să deschidă cuiva mintea”* (Gen. 3,6), adică corespundea criteriilor după care funcţiona omul la data aceea, adică *„să mănânci dupa plăcere”*,

așa că omul nu a făcut decât să urmeze modul lui de funcționare la data aceea.

Bineînțeles că o ființă rațională, când primește o interdicție, ce este contrară modului ei de funcționare este normal să se întrebe: care este rațiunea aceste interdicții? Textul exprimă faptul că femeia primește două informații pe care le pune în cumpană: mâncarea din pomul cunoștinței binelui și răului îi poate aduce asemănarea cu Dumnezeu (ceea ce o informează șarpele), dar și faptul că îi poate aduce moartea (ceea ce o informase Dumnezeu). A cunoaște binele și răul îl face pe om asemenea lui Dumnezeu și de a avea chipul Său, cu condiția să facă numai binele, însă dacă omul face răul, chipul lui va fi ca al Diavolului și aceasta îl va duce la moarte.

În fața acestei dileme s-a găsit Eva. Acceptă omul să trăiască la nivelul animalului, fără moralitate și fără responsabilitate și să nu aibă niciodată acces la asemănarea cu Dumnezeu, sau acceptă să înfrunte moartea pentru a avea chipul lui Dumnezeu? Moartea la care se referă Dumnezeu că o vor înfrunta în ziua respectivă era ieșirea din gradină și separarea de sursa de hrană existentă. Acceptă omul să rămână în confortul Grădinii Edenului, fără moralitate și fără capacitatea de a achiziționa chipul lui Dumnezeu sau alege să înfrunte moartea ieșind din gradină pentru a avea posibilitatea asemănării cu Dumnezeu ? În fața acestei alegeri s-a găsit Eva când a decis să mănânce din fructul pomului cunoștinței binelui și răului.

Omul care nu înțelege, sau nu vrea să înțeleagă ce așteaptă Dumnezeu de la el, este prezentat în Biblie ca fiind orb. Deschiderea ochilor și a minții la care face aluzie textul biblic privind starea Evei după mâncarea din pomul cunoștinței, exprimă faptul că a fost planul lui Dumnezeu. Interdicția este menționată

pentru a exprima responsabilitatea omului prin faptul că Dumnezeu nu a încurajat și influențat în niciun fel decizia omului, ci a fost o alegere liberă. De aceea, orice om este responsabil în fața lui Dumnezeu de răul care-l face.

A fost alegerea Evei de a mânca din pomul cunoștinței binelui și răului înțeleaptă sau a fost regretabilă ?

Conform interpretării Sfântului Augustin, interpretare ce a fost introdusă în creștinism, această alegere a fost regretabilă și era mai bine ca omul să fi rămas întotdeauna în Grădina Edenului, cu hrana asigurată, fără muncă și în consecință, fără a avea posibilitatea asemănării cu Dumnezeu prin cunoșterea binelui și răului. Trebuie ținut cont că Sfântul Augustin, a fost crescut și educat în cultura latină, a fost convertit mai întâi la filozofie, adept al mitologiei grecești și numai la 32 de ani s-a convertit la creștinism.

Povestea Evei din Geneza este considerată ca fiind similară cu povestea Pandorei din mitologia greacă, iar actul mâncării din fructul cunoștinței binelui și răului este interpretat prin prisma actului deschiderii cutiei Pandorei.

Pandora este un personaj al mitologiei grecești al cărui nume semnifică „toate darurile" și care a fost creată de Zeus în scopul de a pedepsi pe oameni, din cauza lui Prometeu, care a furat focul și l-a dat oamenilor. Ea a fost creată cu participarea tuturor zeilor: Hefaistos a făcut-o din argilă, Atena i-a dat viață și a învățat-o arta țesutului, Afrodita i-a dat frumusețea, Apolo i-a dat muzica, Hermes a învățat-o arta de a minți și convinge, iar Zeus i-a dat curiozitatea.

Zeus a trimis-o pe Pandora la Prometeu, dându-i o cutie complet închisă ca și cadou de nuntă, spunându-i să nu o deschidă niciodată. Prometeu, știind că Zeus voia să se răzbune, a

refuzat să primească cadoul din partea zeilor în persoana Pandorei şi l-a prevenit chiar pe fratele lui, Epimeteu, să procedeze la fel în cazul în care Pandora i se adresează lui.

Epimeteu însă se îndrăgosteşte de Pandora, se căsătoreşte cu ea şi îi cere să promită că nu va deschide niciodată cutia oferită de Zeus. Epimeteu, simţea ca şi fratele său că acea cutie era o capcană a lui Zeus.

Pandora şi-a respectat promisiunea ani de zile, dar într-o zi, când soţul ei nu era acasă, ea a cedat curiozităţii şi a deschis cutia. Fără să îşi dea seama, ea a eliberat toate relele umanităţii, ca bătrâneţea, boala, foametea, războiul, nebunia, viciul, pasiunea punând capăt perioadei când oamenii trăiau în pace. Terorizată, ea a închis cutia dar, din păcate, toate relele ieşiseră din cutie şi se răspândiseră în lume.

Când soţul ei Epimeteu a venit acasă, a găsit-o pe Pandora tristă şi a înţeles ceea ce s-a întâmplat. Privind în cutie, observă o mică luminiţă, era speranţa, singurul lucru acordat oamenilor de Zeus pentru a face faţă relelor cu care vor fi de acum înainte loviţi[1].

Este evident că povestea Evei şi interpretarea actului mâncării din pomul cunoştinţei binelui şi răului în creştinism, este interpretată prin prisma poveştii Pandorei: femeia, mai puţin inteligentă decât soţul ei şi datorită curiozităţii, profită de faptul că soţul nu este cu ea şi se duce la pomul „oprit". Mâncarea Evei din „fructul oprit" este echivalentă cu deschiderea „cutiei interzise" a Pandorei. În ambele situaţii, femeia nu este cu soţul ei, căci dacă ar fi fost alături de soţul ei nu ar fi făcut o asemenea greşeală. În ambele situaţii, atât în cazul Evei cât şi în cazul Pandorei, răul a intrat în lume, omul nu mai poate face nimic

1. Hésiode, Théogonie.

împotriva răului (de unde doctrina predestinării adoptată de Augustin şi care în parte, persistă în creştinism şi astăzi). Chiar dacă omul are capacitatea să înțeleagă ce este bine şi rău şi ar putea să aleagă să facă ce este bine, soluția răului nu mai este la om, ea trebuie să vină din afară. Aşa a intrat răul în lume şi a lovit pe toți oamenii, de aceea toți cei ce se nasc după Adam sunt loviți de răul declanşat de păcatul de a fi mâncat din pomul cunoştinței binelui şi răului (vezi doctrina păcatului originar). Pomul cunoştinței binelui şi răului pus în mijlocul grădinii, a fost capcana (cutia Pandorei) pe care Dumnezeu a întins-o omului, iar pedeapsa ce a urmat a fost din cauza faptului că omul a vrut să fie ca Dumnezeu.

Chiar dacă sunt nişte similitudini între cele două povestiri trebuie ținut cont de faptul că Biblia prezintă un Dumnezeu care nu are nimic de-a face cu zeii mitologiei greceşti, aşa că mesajul povestirii este cu totul diferit în cele două situații.

În mitologia greacă, atunci când oamenii excelează în ce este bine şi se aseamănă cu zeii, oamenii sunt pedepsiți, deoarece asemănarea cu zeul era privită ca o insultă. Zeul cerea închinare şi supunere, dar nu era un model pentru om. Situațiile prezentate în mitologie sunt numeroase, în care zeii au pedepsit pe cei ce puteau fi ca exemple de urmat.

Ca exemplu, se spune că în Lidia, era un vopsitor de lână în purpură, Idmon, ce avea o fată numită Arahneea, deosebit de iscusită în țesut şi brodat, aşa încât la ea veneau nu numai regii, dar şi nimfele şi zeii pentru că pânza țesută de ea era din fir subțire şi moale ca norii văzduhului.

Zeița Atena, deghizată în femeie bătrână, vine să vadă iscusința ei, iar Arahneea, fără să o recunoască pe zeiță, afirmă că este cea mai pricepută țesătoare din lume, mai pricepută chiar

decât zeița Atena însăși. Aceasta a stârnit gelozia zeiței Atena, renumită în iscusința țesutului, căci ea a făcut haina de nuntă a zeiței Hera cu ocazia căsătoriei ei cu Zeus.

O competiție are loc între zeița Atena și Arahneea, cine va crea cea mai frumoasă pânza și cea mai frumoasă broderie?

În țesătura ei, Atena îi prezintă pe Hemus și Rodope, odinioară oameni, care luându-se la întrecere cu zeii, au fost transformați în munți, pe Antigona căreia pletele i s-au prefăcut în şerpi pentru că a îndrăznit să spună că părul ei este mai frumos decât al zeiței Hera, soția lui Zeus, pe Cinira, o mamă urgisită pentru că a îndrăznit să critice zeii, iar frumoasele ei fete au fost transformate în treptele templului Herei, etc. Este evident că țesătura zeiței Atena, transmite un mesaj și în același timp un avertisment.

În țesătura ei, Arahneea țese cu o deosebită măiestrie nedreptăți săvârșite de zei, pe Zeus, transformat în taur furând pe prințesa feniciană, Europa, transformat în satir, furând-o pe Antiopa, fiica zeului fluviu Asepos, în flacără, furând-o pe sora ei Egina, în păstor, înșelând-o pe Mnemosina, în vultur sau şarpe, furând nenumărate fecioare. Apoi pe Poseidon transformat în taur, berbece, cal, şoim, înşelând numeroase fecioare, pe Dionisos (Bachus – la romani) transformat în struguri ispititori sau coarde de viță-nșelătoare, pe Apolo transformat în păsări sau ființe zburătoare prin văzduh, înșelând sărmanele fecioare.

Așa minunăție de țesătură nu mai văzuse nimeni, nici chiar zeița Atena, care cu toată iscusința ei i-a fost imposibil să-i găsească cusur, și-a uitat înțelepciunea ce o caracteriza, a insultat-o cu vorbe grele pe biata fată și a lovit-o, după care i-a

rupt țesătura. Îndurerată, biata fată a vrut să se spânzure de o grindă, însă zeița a considerat că pedeapsa este prea ușoară, așa că a împorșcat-o cu venin, transformând-o pe Arahneea în păianjen (Arahne = păianjen, în grecește) cu blestemul: „așa vei sta, în veacuri, pe grindă spânzurată, țesându-ți fără preget, afurisita pânză, iar oamenii vor rupe această țesătură, copila-a lui Idmon!"[1]

De asemenea, se povestește că regina Tebei, Niobeea era nespus de fericită pentru că avea un soț iubitor și 14 copii, 7 fete și 7 băieți, deosebit de frumoși și dragi, considerându-se cea mai fericită femeie din lume și a refuzat să se închine și să aducă daruri zeiței Leto.

Zeița Leto era una dintre numeroasele amante ale lui Zeus, ce născuse o singura dată, căci avea doi copii gemeni, pe Artemis, zeița vânătorii și pe Apolo, zeul muzicii, poeziei, oracolelor[2] și al săgeților de aur. Niobeea a considerat că este mai fericită decât zeița Leto pentru că ea are un soț care nu are ochi decât pentru ea, pe când Zeus era cunoscut pentru infidelitățile lui, iar ea, regina, avea mai mulți copii decât zeița Leto, căci ea născuse de 14 ori. Aceasta a stârnit gelozia zeiței Leto, care și-a chemat copiii să pedepsească pe această femeie muritoare. Apolo a promis să ucidă pe toți cei șapte băieți. În zadar, ultimul băiat a implorat îndurare, săgețile lui au ucis pe toți băieții până la ultimul. Regina plângând cu lacrimi amare și-a rupt veșmintele regale, iar soțul ei Amfion s-a sinucis. Pe când erau la înmormântare, zeița

1. Al. Mitru –Legendele Oliplului, Zeii, Editura Ioni Creanga, Bucuresti, 1983.

2. Apollo avea templul din Delphi, unde profețea faimoasa profeteasa Pitia.

Artemis[1] şi-a întins arcul şi a început să ucidă fetele, una câte una. În zadar s-a rugat regina să-i lase ultima copilă, în zadar a acoperit-o cu trupul şi cu hainele ei cernite. Zeiţa pune săgeata şi ţinteşte şi inima fetei se opreşte sub vârful ascuţit ce vine şi se înfige nemilos, scurtându-i zilele puţine.

Ridicând pumnii spre cer regina a rostit: *„Iată zeii... Priviţi-i cum ne asupresc, când nu ne umilesc destul. Asta-i dreptate olimpiană!"*

Niobeea a fost aruncată pe un munte şi din ochii ei împietriţi ţâşnesc lacrimi care se scurg într-un izvor. Aşa s-a isprăvit osânda dată de zei reginei Niobeea pentru că a fost prea fericită.[2]

În mitologia greacă, moralitatea nu o aveau zeii, ci oamenii. Oamenii denunţau imoralitatea zeilor şi faptul că îşi exercitau în mod arbitrar puterea, pedepsind oamenii pe nedrept. Zeii Olimpului nu cereau moralitate sau dreptate, cereau închinare şi supunere şi ce putea face un om împotriva zeului? În mitologie, răul nu ducea neapărat la moarte, aşa cum este învăţătura Bibliei, căci zeii chiar dacă erau imorali şi făceau rău, erau nemuritori. Doctrina păcatului originar îl transformă pe Dumnezeu într-un zeu ce cere nu moralitate, ci ascultare. Omul, chiar dacă are dimensiunea morală nu mai are capacitatea de a o exercita, aşa că soluţia la problema răului nu mai constă în a nu-l

1. Se presupune că pentru astfel de fapte de cruzime zeiţa Artemis era sărbătorită în Sparta în fiecare an printr-un ceremonial al flagelării. Băieţii spartani, chiar de la o vârstă fragedă erau aduşi într-un templu al zeiţei, o preoteasă lua în braţe statuia de lemn a zeiţei Artemis, iar slujitorii templului începeau să-i biciuiască pe băieţi până la sânge. Băieţii nu trebuiau să-şi manifeste durerea, unii chiar mureau sub flagelare. Când preoteasa se plângea că statuia i s-a îngreunat în braţe, flagelarea trebuia înteţită, iar slujitorii loveau şi mai tare. Cei ce suportau flagelarea erau glorificaţi, căci se considera că aceştia nu ar fi fugit din luptă, chiar dacă ar fi fost răniţi de moarte. Mai târziu această practică a fost introdusă şi în creştinism, ca pedeapsă pentru ispăşirea păcatelor.- Al. Mitru –Legendele Olimpului, Zeii, Editura Ion Creangă, Bucureşti, 1983.

2. Idem 26.

face, ci vine din exterior, iar instituțiile bisericești au întotdeauna mijloace pe care le pun la dispoziția celor ce aderă la doctrina bisericii respective, pentru ca omul să-și poată continua viața ca mai înainte.

M-am aflat cu o anumită ocazie într-o mănăstire ortodoxă, iar la sfârșitul slujbei religioase, preotul a ridicat mâinile și a declarat: „prin puterile care mi-au fost conferite vă iert tuturor păcatele". Am fost surprins să constat că am fost iertat fără să-mi fi regretat păcatele și fără să-mi cer iertare. Mai târziu am avut ocazia să am o întrevedere cu preotul respectiv și am abordat și problema iertării. I-am sugerat ideea că aș fi putut să mă fac vinovat de blasfemie, un păcat între mine și Dumnezeu. Puteam avea eu iertarea acordată de preot fără să regret păcatul respectiv și fără să-i cer iertare lui Dumnezeu? Pot eu să continui să păcătuiesc împotriva lui Dumnezeu și în fiecare duminică să obțin iertarea prin participarea la slujbele de duminică?

A recunoscut că trebuie să cer eu însumi iertare, să regret păcatul și să renunț la a-l mai face, dar de ce aș mai cere iertare dacă păcatul a fost deja iertat de el? A fost destul de încurcat, însă iertarea lui rămâne valabilă, căci el a fost învestit cu puterea de a ierta păcatele, putere ce a fost dată de Isus ucenicilor și care a fost transmisă de-a lungul timpului preoților conform textului din Evanghelia lui Ioan: *După aceste vorbe, a suflat peste ei și le-a zis: „Luați Duh Sfânt! Celor ce le veți ierta păcatele, vor fi iertate; și celor ce le veți ține, vor fi ținute."* (Ioan 20;22,23). Din dorința de a păstra o relație cordială, nu l-am întrebat dacă această putere s-ar fi transmis și în cazul când un preot ar fi fost sensibil la argumentul lui Simon Magul, referitor la episodul descris în Faptele Apostolilor. *Când a văzut Simon că Duhul Sfânt era dat prin punerea mâinilor apostolilor, le-a dat bani și a zis: „Dați-mi și*

mie puterea aceasta, pentru ca peste oricine-mi voi pune mâinile să primească Duhul Sfânt." (Fapte 8 ;18,19)

Este o diferență, diametral opusă între zeii Olimpului şi YAHVE, Dumnezeul Bibliei. Biblia prezintă un Dumnezeu Sfânt, iar această sfințenie este exprimată prin iubire, înțelepciune şi dreptate. Omul este creat după chipul lui Dumnezeu, Dumnezeu îi propune moralitatea Lui şi prin această moralitate omul se poate asemăna cu Creatorul său. Dumnezeul Bibliei este moral şi cere omului să se asemene cu El prin moralitate : *Ci, după cum Cel ce v-a chemat este sfânt, fiți şi voi sfinți în toată purtarea voastră. Căci este scris: „Fiți sfinți, căci Eu sunt sfânt".* (1 Petru 1 ; 15,16)

Dumnezeu nu intră în competiție cu oamenii căci Dumnezeu este modelul care trebuie urmat de fiecare om. Dumnezeu nu este gelos pe omul drept şi iubitor, ci dimpotrivă, cu cât omul se aseamănă mai mult cu Creatorul său, cu atât este mai apreciat.

Putem oare face o paralelă între zeii Pandorei și Dumnezeul Evei, sau asimila mesajul transmis de povestea Pandorei cu cel transmis de povestea Evei? Poate fi asimilat fructul pomului cunoştinței binelui şi răului cu cutia Pandorei? Această asemănare este atât de grefată în mintea creştinilor, încât se foloseşte mereu termenul de „pomul oprit" sau „fructul interzis", deşi acest termen Biblia nu îl foloseşte. Pomul cunoştinței binelui şi răului este asimilat cu răul, deşi în textul Genezei el este în egală măsură ***al cunoaşterii, atât a binelui, cât şi a răului.*** Nu există cunoaşterea binelui fără cunoaşterea răului, aşa cum nimeni nu poate înțelege lumina fără înțelegerea întunericului. Omului i se cere să facă ceea ce este bine, dar omul nu poate face binele, dacă este incapabil de a face diferența între bine şi rău, căci facerea binelui presupune înțelegerea lui şi decizia de a-l face.

De ce această ideologie a faptului că mâncarea din pomul cunoştinţei binelui şi răului este un păcat când textul Genezei spune cât se poate de explicit că după ce a mâncat din pomul cunoştinţei binelui şi răului, Dumnezeu îl declară pe om asemenea Lui: *Domnul Dumnezeu a zis: „Iată că omul a ajuns ca unul din Noi, cunoscând binele şi răul."* (Geneza 4,22) şi că acesta era de fapt planul iniţial al lui Dumnezeu?

Ne imaginăm că descrierea creaţiunii, cât şi a Grădinii Edenului sunt făcute de un „martor ocular" ce face o descriere a evenimentelor, aşa cum ele s-au întâmplat, dar descrierea nu face decât să explice problemele existente ale omenirii din toate timpurile. Biblia nu explică ***„cum"*** a fost creată lumea, ci ***„cine"*** a creat-o şi ***„de ce"*** şi dă un răspuns unor întrebări pe care oamenii şi le-au pus din toate timpurile: care este originea răului, cine este responsabil de răul existent în lume şi care este soluţia?

În mitologia greacă, răul a fost creat de zei, ei sunt responsabili şi cum omul nu are nicio putere în faţa zeului, practic nu există soluţie la om; omul trebuie să suporte consecinţele răului, ei nu sunt decât victime ale răului generat de zei.

Într-o oarecare măsură, acest mod de înţelegere a fost chiar transferat în creştinism prin faptul că în cele din urmă Dumnezeu este responsabil de rău şi până la urmă El trebuie să plătească consecinţele. Logica este următoarea: dacă Dumnezeu este atotcunoscător, prin preştiinţa lui a ştiut că omul va mânca din pomul cunoştinţei binelui şi răului. Din moment ce l-a pus pomul în mijlocul grădinii, ştiind că omul va încălca porunca de a nu mânca, nu este responsabil Dumnezeu de păcatul lui Adam şi Eva? În cele din urmă, nu Dumnezeu plăteşte preţul păcatului, atât al păcatului originar, cât şi a tuturor păcatelor care au urmat, prin moartea lui Isus pe cruce?

Dacă Eva a păcătuit mâncând din pomul cunoştinţei binelui şi răului, înseamnă că păcatul este nerespectarea unei interdicţii chiar fără să-i înţelegi sensul şi cum Dumnezeu nu ne vorbeşte în mod direct să ne spună interdicţiile, au existat întotdeauna specialişti ai interdicţiilor în toate instituţiile religioase şi pe aceşti „specialişti" care înrobeau populaţia şi o transformaseră în adevăraţi sclavi, Isus i-a criticat cu toată asprimea. Este şi motivul pentru care această interpretare convine foarte bine instituţiilor religioase, care prin interdicţiile şi obligaţiile constituite în doctrine leagă pe credincios de instituţia la care acesta a aderat. Omul nu se mai închină liber lui Dumnezeu, ci legat de instituţia bisericească. De aici şi derivă ideologia fariseilor şi cărturarilor, care au transformat credinţa în Dumnezeu într-un munte de interdicţii ce nu înceta să crească şi să înrobească pe oameni, aşa încât oamenii ajungeau frecvent la contradicţii în viaţa lor pe care preoţii le rezolvau după propriul lor interes aşa cum Isus le-a dat exemplul jurământului făcut pe altar sau pe darul de pe altar. *„Dacă jură cineva pe altar, nu este nimic, dar dacă jură pe darul de pe altar, este legat de jurământul lui." Nebuni şi orbi! Care este mai mare: darul sau altarul, care sfinţeşte darul?* (Matei 23 ;18,19)

Dacă omul nu a păcătuit, mâncând din pomul cunoştinţei binelui şi răului şi numai a achiziţionat moralitatea, şi prin aceasta, responsabilitatea în faţa lui Dumnezeu de actele sale, cum defineşte Biblia păcatul ?

Pentru prima dată termenul de păcat este folosit în Biblie atunci când Dumnezeu se adresează lui Cain, deoarece Cain se supără, căci Dumnezeu nu i-a primit jertfa. *Nu-i aşa? Dacă faci bine, vei fi bine primit; dar dacă faci rău,* ***păcatul pândeşte la uşă;*** *dorinţa lui se ţine după tine, dar tu să-l stăpâneşti."* (Geneza

4 ;7). S-au făcut numeroase ipoteze privind motivul pentru care Dumnezeu nu a acceptat jertfa lui Cain, însă textul prezintă în continuare motivul. Dumnezeu cunoaşte gândurile oamenilor, iar lui Cain îi atrage atenția că ceea ce el are în mintea şi inima lui îl vor duce la „păcat". Textul lasă să se înțeleagă că în ciuda avertismentului lui Dumnezeu, Cain nu ține cont şi-şi continuă planul inițial.

***Însă** Cain a zis fratelui său Abel: „Haidem să ieşim la câmp" Dar pe când erau la câmp, Cain s-a ridicat împotriva fratelui său Abel şi l-a omorât.* (Geneza 4 ;8). Este sugerat de text că Dumnezeu ştia intenția lui Cain şi că acesta nu a ținut seama de avertismentul lui Dumnezeu, săvârşind păcatul asupra căruia Dumnezeu îi atrăsese atenția. Prin acest exemplu, Biblia defineşte păcatul ca un act împotriva vieții acordate omului. Dumnezeu este autorul vieții, nimeni nu poate da viața şi nimeni nu are voie să facă nimic împotriva ei. Crima lui Cain, numită „păcat" exprimă în modul cel mai explicit o situație extremă ce nu lasă ambiguități că păcatul este un act împotriva vieții semenului, un act ce în cele din urmă, duce la moarte.

Dacă păcatul este definit în acest fel, expresia lui Isus, „ceea ce voiți să vă facă vouă oamenii, faceți-le şi voi la fel", capătă adevărata ei valoare pentru că oricine poate înțelege nevoile sale din punctul lui de vedere, aşa că orice act împotriva propriei vieți este un păcat şi împotriva vieții semenului său. Omul este o ființă socială, trăieşte în comunitate, iar societatea nu poate fi viabilă decât dacă se elimină toate sursele de tensiune şi neînțelegere între indivizi.

Bineînțeles că omul are ca orice animal, instinctele de conservare, când îi este foame, trebuie să mănânce, când îi este sete trebuie să bea, când îi este frig, are nevoie să se îmbrace, dar cum

își rezolvă el aceste probleme? Instinctele de conservare cu care sunt dotate organismele vii sunt în scopul prezervării propriei vieți. Dacă un ghepard fuge după o gazelă, nu o face pentru că o urăște, ci pentru că gazela este farfuria lui cu mâncare care are niște picioare ce fug, de asemenea, foarte repede. Foamea este cea care face parte din instinctele de conservare, care îl face pe ghepard să alerge după gazelă și dacă gazela fuge este pentru a-și conserva propria-i viață. Dacă ghepardului nu îi este foame, gazela poate paște liniștită alături. Ghepardul nu va ataca niciodată un leu sau un tigru, oricât de foame i-ar fi pentru că înțelege că nu are nicio șansă să-și astâmpere foamea, ci nu face decât să-și pună viața în pericol. Noi numim aceast mod de funcționare „legea junglei", dar este modul de funcționare al lumii animale care nu are moralitate.

Aceasta este marea diferență între om și animal că deși omul își păstrează instinctele de conservare, după care funcționează orice organism, omul capătă un al doilea sistem de guvernare a vieții cu mult superior, care este moralitatea, noțiunea de bine și rău, care aplicate, permit ca societatea umană să fie funcțională, să poată să se dezvolte, iar prin efortul colectiv și conjugat, cunoștințele să crească și să contribuie la bunăstarea fiecăruia.

Omul își poate guverna viața folosind numai aceste instincte de conservare cu care sunt dotate toate animalele, fără moralitate, după principiul, iei cele necesare existenței acolo unde le găsești, fără să-ți pui problema, dacă aceasta produce un prejudiciu semenului. Oricine poate gândi că a-și însuși ceea ce aparține altuia este mai ușor decât de a munci pentru a-l produce, dar omul este o ființă rațională, dotată cu moralitate, iar atunci când altcineva gândește același lucru cu referire la ceea ce-i aparține lui însuși, realizează că aceasta nu este o soluție

profitabilă pentru nimeni, căci duce la conflicte. Trebuie recunoscut însă că nu întotdeauna omul se bazează pe principiul moralității, atunci când interesele personale primează.

Este în acest fel că omul ajunge singur la concluzia că principiul lui Isus, „ceea ce voiți să vă facă vouă oamenii, faceți-le și voi la fel" este soluția la aceste probleme. De altfel, chiar înțelepciunea populară a ajuns la această concluzie care este exprimată negativ sub forma: „ceea ce ție nu-ți place, altuia nu-i face". Principiile celor 10 porunci le găsim în aproape toate societățile la care oamenii au ajuns prin rațiune, chiar dacă Dumnezeu nu le-a dat legile, așa cum le-a dat pe Muntele Sinai poporului Israel. Răul îl poate înțelege oricine și nu este nicio scuză pentru cei ce aleg să facă răul.

Păcatul aduce întotdeauna prejudicii vieții, fie a semenului, fie asupra propriei persoane. Aspectul moral se referă la prejudiciile aduse altora, însă conform Bibliei, păcat este și atunci când prejudiciul este împotriva propriei persoane.

Legile reglementează răul care este făcut împotriva semenului nu au nicio aplicabilitate față de răul pe care cineva și-l face lui însuși. O tentativă de omor, este întotdeauna pedepsită de lege, dar tentativa de sinucidere nu este niciodată pedepsită. Societatea consideră că omul este liber să facă ce vrea cu viața lui, dar nu este și punctul de vedere al lui Dumnezeu, căci este un dar al lui Dumnezeu, iar omul este răspunzător în fața celui ce l-a creat de ce face cu viața lui.

Societatea nu pedepsește pe cineva pentru consumul de droguri, este însă pedepsit pentru comercializarea lor. Fumatul, consumul de alcool sau droguri, chiar dacă societatea nu le pedepsește, Dumnezeu ne ține responsabili de cum ne administram propria noastră viață iar Împărăția Cerurilor de care

vorbeşte Isus este a celor ce apreciază viața aşa cum Dumnezeu aşteapta de la noi să o trăim.

Dumnezeu are standarde foarte înalte, răul sau păcatul nu este prezentat nici cel puțin ca opțiune. Singura soluție din punctul de vedere al lui Dumnezeu în fața răului, est acela de a nu-l face. Dumnezeu a dat libertatea omului de a alege şi puterea de a face binele.

Porunca aceasta, pe care ți-o dau eu azi, nu este mai presus de puterile tale, nici departe de tine. Nu este în cer, ca să zici: „Cine se va sui pentru noi în cer şi să ne-o aducă, pentru ca s-o auzim şi s-o împlinim?" Nu este nici dincolo de mare, ca să zici: „Cine va trece pentru noi dincolo de mare şi să ne-o aducă, pentru ca s-o auzim şi s-o împlinim?" ***Dimpotrivă, este foarte aproape de tine, în gura ta şi în inima ta, ca s-o împlineşti.*** *Iată, îți pun azi înainte viața şi binele, moartea şi răul.* (Deut. 30;11-15)

Păcatul pune un zid de despărțire între om şi Dumnezu dar, în ciuda faptului că omul are la dispoziția lui toate mijloacele de a face numai ce este bine, iubirea lui Dumnezeu îi permite omului, ca în cazul că a făcut răul, să poată să-şi corecteze viața şi să-şi refacă relația cu Dumnezeu. Răul produce o perturbare în bunul mers al unei societăți, iar consecințele le suportă nu numai cel împotriva căruia răul a fost făcut, dar se întoarce şi împotriva celui ce l-a înfăptuit.

Din punctul de vedere al Bibliei, răul are un efect „domino", în sensul că răul generează răul asemenea unei spirale ce antrenează în turbionul ei din ce în ce mai multe persoane. Cum trebuie tratat cel ce a înfăptuit un păcat pentru a fi integrat în societate şi ca spirala răului să fie oprită înainte de a lua proporții? Care este soluția la păcat?

Eliminarea păcatului prin paralizie, sau insensibilitate

Păcatul nu poate fi spălat printr-un alt păcat.

Păcatul rămâne o problemă în viața omului și existența lui poate duce fie la o „paralizie" a păcatului, fie la abandonarea unei vieți fără păcat și căutarea unei soluții miraculoase ce să vină din exterior.

Ni se povestește în a doua carte a lui Samuel un eveniment ce azi este considerat drept crimă și pedepsit ca atare.

David a avut mulți copii, căci a avut nenumărate neveste și țiitoare, Biblia menționează 17 fii, fiecare făcut cu o altă nevastă, primul născut fiind Amnon, ce avea ca mamă pe Ahinoam, iar al treilea, Absalom, ce avea ca mamă pe Maacha, fiica împăratului Gheșurului cu care a avut și o fată, pe nume Tamar. Amnon o place foarte de mult pe sora lui vitregă, Tamar, iar textul lasă să se înțeleagă că nu îndrăznea să o violeze, deoarece Tamar era fecioară. *Amnon era atât de chinuit din această pricină, încât a căzut bolnav după sora sa, Tamar; căci era fecioară și-i venea greu lui Amnon să-i facă ceva* (2 Samuel 13 ;2). Este evident că nu căsătoria îl interesa pe Amnon, ci de a petrece un

moment agreabil aşa cum şi-l dorea el, cu sora lui, Tamar. Cu complicitatea unui văr de-al lui, Ionadab, pun la cale un plan în care Amnon se preface bolnav şi-i cere lui David să o trimită pe Tamar să-i pregătească de mâncare în faţa lui, deoarece acesta ar fi leacul pentru vindecarea lui. David a trimis-o pe Tamar să-i pregătească de mâncare, iar fata, ascultătoare, a executat ceea ce David i-a ordonat.

Amnon nu de pâine avea nevoie, aşa că după ce Tamar i-a făcut pâine în faţa lui, a scos afară pe toată lumea ce era în jurul lui şi-l compătimea, a închis uşa şi i-a cerut lui Tamar să se culce cu el. Bineînţeles că Tamar i-a explicat că soluţia la problema lui nu era violul, ci era dispusă să-l accepte ca soţ, iar pentru aceasta nu avea decât să-i ceară acordul lui David şi-i dă chiar asigurarea că ea nu se va împotrivi. Amnon însă nu ţine cont de refuzul ei şi chiar după viol, Tamar lasă să se înţeleagă că era dispusă să-l ierte, dacă o acceptă ca soţie. *Ea i-a răspuns: „Nu mai mări răul pe care l-ai făcut, izgonindu-mă."* (2 Samuel 13 ;16). Amnon însă a dat-o afară şi a poruncit servitorului să închidă uşa în urma ei.

Este evident că acest viol a fost cunoscut de toată lumea, Tamar şi-a sfâşiat hainele şi şi-a presărat cenuşă pe cap, exprimând faptul că viaţa ei nu mai are niciun sens. Ce viitor mai putea să mai aibă o fată în Israel ce a fost victima unui viol? Singura mângâiere i-a adus-o fratele ei Absalom, care a primit-o la el în casă şi este uşor de imaginat că era martor în fiecare zi la suferinţa ei. Este cunoscut că suferinţa unei femei violate este amplificată de faptul că violul nu este recunoscut şi nu este pedepsit.

Este probabil că, aşa cum se întâmplă cel mai frecvent în astfel de situaţii, Amnon şi-a justificat actul prin a o acuza pe Tamar că l-ar fi incitat la un asemenea act. Aceasta reiese din sfatul pe care i l-a dat Absalom surorii sale: *Fratele ei Absalom*

i-a zis: „A stat fratele tău Amnon cu tine? Acum, soro, taci, căci este fratele tău; nu te prea trece cu firea din pricina aceasta." Şi Tamar, nemângâiată, a locuit în casa fratelui ei, Absalom. (2 Samuel 13 ;20). Este un fel de a spune: este cuvântul tău împotriva cuvântului lui, aşa că nu poţi face nimic.

Ceea ce surprinde este însă faptul că David, care era în parte responsabil de cele întâmplate, căci el a fost cel care o trimisese pe Tamar în braţele acestui nemernic, în afară de o criză de furie, nu ia nicio măsură să pedepsească incestul respectiv. De ce David nu ia nici o măsură împotriva lui Amnon, de ce nu-i impune să o ia de nevastă, aşa cum era regula în Israel, chiar dacă aceasta nu ar fi scuzat păcatul lui ? De ce David este „paralizat" în faţa acestui eveniment ? Explicaţia o dă chiar David în celebrul Psalm 51. *(Către mai marele cântăreţilor. Un psalm al lui David.* ***Făcut când a venit la el prorocul Natan, după ce intrase David la Bat-Şeba.****) Ai milă de mine, Dumnezeule, în bunătatea Ta! După îndurarea Ta cea mare, şterge fărădelegile mele! Spală-mă cu desăvârşire de nelegiuirea mea şi curăţă-mă de păcatul meu! Căci îmi cunosc bine fărădelegile, şi* ***păcatul meu stă necurmat înaintea mea****.* (Psalm 51 ;1-3)

David avea şi el trecutul lui în care fusese acuzat nu numai de viol faţă de Bat-Şeba, dar s-a făcut vinovat şi de crimă faţă de Urie, soţul Bat-Şebei. Chiar dacă păcatul este iertat, consecinţele lui te urmează toată viaţa, aşa cum l-a urmat şi pe David. Este de presupus că David i-a cerut socoteală lui Amnon de ce a făcut, însă a fost foarte probabil că Amnon i-a reamintit tatălui său că nu a făcut decât să urmeze exemplul tatălui fără să meargă până la crimă. Aşa că David a rămas neputincios în faţa lui Amnon. Doi ani mai târziu, Absalom, fratele lui Tamar a organizat o petrecere la care a fost invitat şi Amnon, pe care

l-a ucis cu această ocazie, pedepsind astfel păcatul de care David a refuzat să se ocupe şi pe care l-a tratat cu indiferenţă.

Aceeaşi atitudine o are David şi în faţa lui Ioab, atunci când acesta l-a omorât pe Abner, căpetenia oştirii lui Saul, care a venit şi făcut act de supunere lui David. De ce a fost David paralizat în faţa lui Ioab şi nu a putut lua nicio măsură pentru a pedepsi crima făcută ? În urma relaţiei lui amoroase cu Bat-Şeba, David dăduse ordin lui Ioab, comandantul armatei sale să-l ucidă pe Urie, soţul Bat-Şebei, considerând că un păcat poate spăla un altul. Aceasta învaţă Diavolul pe toţi cei ce doresc să trăiască în păcat, că păcatul poate fi acoperit printr-un alt păcat. Aşa învaţă, de altfel, şi faptul că păcatul omului poate fi spălat cu păcatul de a-l ucide pe Isus sub pretextul că este jertfă ispăşitoare.

Biblia învaţă că omul care se lasă paralizat de păcat, nu face decât să lase frâu liber păcatului. Păcatul lui David împotriva Bat-Şebei, duce la păcatul fiului său Amnon împotriva surorii lui, Tamar, iar „paralizia" lui David faţă de păcat, duce la crima lui Absalom faţă de fratele lui, Amnon. Tot astfel păcatul lui David împotriva lui Urie duce la „paralizia" lui David în faţa lui Ioab şi la crima acestuia faţă de Abner.

Păcatul, în special atunci când prejudiciul făcut nu poate fi reparat, produce o „paralizie" a celui ce l-a înfăptuit şi ca reacţie, este urmat, fie de o atitudine de indiferenţă faţă de păcat, fie de o stare de culpabilitate permanentă şi de neputinţă în faţa păcatului. Cum putem noi ca oameni păcătoşi să ne apropiem de Dumnezeu, care este Sfânt atunci când păcatul creează un zid de despărţire între noi şi El? Această stare de „paralizie" duce pe om la căutarea unei soluţii exterioare, atunci când omul nu acceptă că soluţia la problema păcatului este să trăiască prin a nu-l mai face.

Eliminarea păcatului prin pedeapsă

Omul se pune frecvent în imposibilitatea de a fi iertat prin imposibilitatea de a ierta.

Dumnezeu nu consideră că omul creat de El, după chipul Său, care are capacitatea să facă diferența între bine și rău, este în imposibilitate de a face binele. Din moment ce Dumnezeu așteaptă de la noi să fim sfinți, să ducem o viață fără păcat, înseamnă că aveam această posibilitate, alfel, Dumnezeu nu ne-ar cere-o. *Căci este scris: „Fiți sfinți, căci Eu sunt sfânt”.* (1 Petru 1 ;16)

Păcatul nu trebuie tratat cu indiferență. În vechiul Israel, așa cum am arătat deja, această soluție„exterioară”, pentru că nu aparține individului, a fost pedeapsa, căci păcatul era considerat că avea două aspecte: unul juridic și altul moral și în consecință, a fost tratat ca atare. Atunci când cineva se făcea vinovat de blasfemie, păcatul lui avea numai un aspect moral, căci nimeni nu poate face rău lui Dumnezeu, de aceea problema reparării materiale a unui blasfem nici nu se pune. Jertfa, chiar dacă reprezenta o valoare materială, era în realitate o amendă asociată

cererii de iertare. Dumnezeu este un simbol al moralităţii şi al binelui, aşa că păcatul făcut împotriva lui Dumnezeu este în cele din urmă, un păcat făcut împotriva moralităţii.

Păcatul împotriva semenului avea şi aspectul juridic pentru că răul făcut trebuia reparat şi cel mai frecvent, cel ce a făcut răul trebuia să-l plătească cu dobândă foarte ridicată. *Dacă un om fură un bou sau o oaie, şi-l taie sau îl vinde, să dea cinci boi pentru boul furat şi patru oi pentru oaia furată.* (Exod 22 ;1) Această pedeapsă avea rolul să descurajeze pe amatorii de furt pentru a nu mai reîncepe, căci constatau pe pielea lor că răul făcut nu este productiv, ci dimpotrivă.

Aceeaşi exigenţă chiar mai penalizantă se aplică şi în cazul când răul era premeditat şi nu mai putea sau risca să nu poată fi reparat aşa cum ar fi fost cazul unui martor mincinos. *Judecătorii să facă cercetări amănunţite. Dacă se va afla că martorul acela este un martor mincinos şi că a făcut o mărturisire mincinoasă împotriva fratelui său, atunci să-i faceţi cum avea el de gând să facă fratelui său.* ***Să scoţi astfel răul din mijlocul tău.*** *În felul acesta, ceilalţi vor auzi şi se vor teme şi nu se va mai face o faptă aşa de nelegiuită în mijlocul tău.* ***Să n-ai nicio milă, ci să ceri: viaţă pentru viaţă, ochi pentru ochi, dinte pentru dinte, mână pentru mână, picior pentru picior.*** (Deut. 19 ; 18-21)

Scopul acestor pedepse deosebit de severe şi care în zilele noastre sunt considerate barbare, aşa cum este şi menţionat în text, era să descurajeze pe orice răufăcător potenţial de a trece la acţiune şi a face răul. Individul ce avea o infirmitate, era în văzul tuturor un rezultat al păcatului, fie făcut de cineva împotriva sa, fie făcut de el împotriva altcuiva.

Eficienţa pedepsei este totuşi limitată, căci ea este disuazivă, atunci când păcatul este „descoperit", dar ce te faci atunci când

cel ce-l înfăptuieşte face totul ca să rămână „acoperit"? Sau ce te faci atunci când cel ce păcătuieşte este cel ce are atât sarcina, cât şi puterea de a pedepsi păcatul? Câte pedepse nu au putut fi aplicate în toate timpurile şi în toate societăţile fie din lipsă de probe, fie din lipsă de dreptate, iar răufăcătorul a rămas nepedepsit?

Ineficienţa pedepsei o constată şi societăţile moderne, care folosesc detenţia ca pedeapsă şi mijloc disuaziv şi constată că în realitate societatea este pedepsită de două ori prin fapta unui răufăcător: odată prin răul făcut şi încă odată prin faptul că trei persoane trebuie să muncească cu normă întreagă pentru întreţinerea unui deţinut în închisoare[1]. Cu toată indulgenţa judecătorilor şi a pedepselor cu suspendare, numărul deţinuţilor creşte, închisorile sunt suprapopulate, iar frecvent pedeapsa se rezumă la o brăţară electronică ce permite să supravegheze arestul la domiciliu.

În vechiul Israel era o soluţie pentru cazurile de ineficienţă a pedepsei în ce priveşte „păcatul acoperit", căci niciun păcat nu putea fi acoperit înaintea lui Dumnezeu. Chiar dacă răufăcătorul scăpa de justiţia omenească, nu putea scăpa de justiţia lui Dumnezeu, căci orice om va da socoteală în faţa lui Dumnezeu de faptele sale.

Rezolvarea culpabilităţii în faţa lui Dumnezeu se făcea prin jertfă. Jertfa avea şi ea un dublu rol, căci era înainte de toate o penalitate materială, echivalentul amenzii din zilele noastre. Pe de altă parte, era şi o lecţie morală, căci prin moartea animalului se exemplifica de fapt consecinţa păcatului, aceea că păcatul duce la moarte. Prin jertfă, cel în cauză trebuia să realizeze consecin-

1. http://www.lefigaro.fr/actualite-france/2014/12/05/01016-20141205ARTFIG00181-combien-coute-un-detenu-en-france.php consultat pe 24/09/2019.

țele răului făcut, să ceară iertare lui Dumnezeu și bineînțeles decizia de a abandona răul. Trebuie reținut că cele două aspecte ale păcatului trebuia rezolvate și într-o ordine bine stabilită, așa cum o prezintă Isus atunci când le explică ucenicilor în ce constă iertarea și care este rolul ei. *Așa că, dacă îți aduci darul la altar, și acolo îți aduci aminte că fratele tău are ceva împotriva ta, lasă-ți darul acolo înaintea altarului și du-te întâi de împacă-te cu fratele tău; apoi vino de adu-ți darul.* (Matei 5 ;23,24)

Atunci când răul pune stăpânire pe om, omul găsește întotdeauna o soluție pentru a continua să-l facă, chiar dacă se înșeală pe el însuși. Așa a fost și în Israel când jertfa a devenit ***soluție*** a păcatului. Jerfta a fost soluția preferată a preoților și mai târziu a fariseilor, căci cu cât se păcătuia mai mult cu atât se câștiga mai mult. Ideea că jertfa plătește prețul păcatului în vechiul Israel devenise atât de evidentă, încât păcatul nu mai punea nicio problemă, era suficient ca odată pe an să-ți aduci jerfa la altar și tot ce ai făcut a fost șters. Cu ce schimba jertfa viața omului? Păcatul punea problemă numai atunci când omul nu putea aduce jertfa, dar și din punctul acesta de vedere sistemul preoțesc a avut soluție chiar și pentru cei săraci, căci aceștia puteau veni la templu cu numai un pumn de făină sau o pereche de porumbei așa că toată lumea avea acces la „ștergerea tăbliței" de toate păcatele făcute și la posibilitatea de a reîncepe totul ca mai înainte. În cele din urmă, era mai profitabil pentru toată lumea ca un sărac să aducă un pumn de făină decât să nu mai aducă nimic din lipsă de mijloace materiale. Întrebarea de „bun simț" este: jertfa rezolva problema păcatului sau viza numai sentimentul culpabilității lui ?

Din moment ce jertfa nu putea să repare prejudiciul păcatului, adică să-l învie pe cel asasinat sau să-i redea virginitatea

celei violate, elimina jertfa păcatul sau avea ca scop numai înlăturarea culpabilității lui și trăirea unui nou început, așa încât păcatul să fie eliminat din viața celui în cauză? Este de presupus că David a adus multe jertfe pentru iertarea păcatului lui contra lui Urie, dar de ce „păcatul lui rămânea necurmat înaintea ochilor lui", dacă jertfa ștergea păcatul? În ciuda elogiilor ce i se aduc lui David, din cele povestite în Biblie, reiese că David s-a manifestat ca un om neputincios în fața păcatului și chiar dacă dorea cu insistență iertarea în cazul lui, el era în incapacitate să o acorde.

Cum se explică faptul că la sfârșitul vieții, pe patul de moarte, dă ordin lui Solomon, succesorul său, să pedepsească pe toți cei ce au păcătuit față de el și pe care el nu a putut să-i pedepsească ? Aceeași atitudine a avut-o chiar față de Șimei, cel care l-a insultat atunci când Absalom a luat puterea, pentru scurtă vreme și care l-a tratat de „om rău, om al sângelui". Șimei era un om important din casa lui Saul, iar când David a reluat puterea a fost printre primii care a venit cu 1000 de oameni să-i facă jurământ de credință lui David și să-și ceară iertare pentru insulta lui. *Și împăratul a zis lui Șimei: „Nu vei muri!" Împăratul i-a jurat că nu-l va omorî. (2Samuel 19 ;23)*

David chiar i-a jurat pe Domnul că i-a acordat iertarea. Era insulta lui Șimei, care l-a tratat de „om al sângelui" așa de deplasată, când David recunoaște el însuși că este calificativul pe care i-l dă chiar Dumnezeu? *Dar Dumnezeu mi-a zis: „Să nu zidești o Casă Numelui Meu, căci ești un om de război și ai vărsat sânge."* (2 Cronici 28 ;3)

Lui Solomon i s-a acordat dreptul de a construi „Casa Domnului" pentru că nu avea mâinile pline de sânge, ca David. De ce David, pe patul morții, dă ordin lui Solomon, să-l omoare pe

Şimei şi să-şi înceapă domnia şi construirea Casei Domnului cu mâinile pline de sânge, când îi jurase lui Şimei iertarea?

Iată că ai lângă tine pe Şimei, fiul lui Ghera, beniamitul, din Bahurim. El a rostit împotriva mea mari blesteme în ziua când mă duceam la Mahanaim. Dar s-a coborât înaintea mea la Iordan, şi i-am jurat pe Domnul, zicând: „Nu te voi omorî cu sabia." Acum, tu să nu-l laşi nepedepsit; căci eşti un om înțelept şi ştii cum trebuie să te porți cu el. Să-i cobori perii albi însângerați în Locuința morților."(1 Regi 2 ;8,9)

Solomon a rezolvat cazul lui Şimei cu înțelepciunea ce îl caracteriza. L-a condamnat la domiciliu forțat la Ierusalim şi după 3 ani, se subînțelege că răbdarea lui Solomon a ajuns la limită aşa că doi slujtori ai lui Simei au fugit de acasă la Gat, ce se găsea la 55 km distanță de Ierusalim[1], în teritoriu filistean. Deşi era o cetate filisteană, era o cetate prietenă lui David căci acolo a găsit David refugiu când a fost urmărit de Saul şi tot acolo s-a refugiat şi când Absalom a luat puterea. David era de fapt, în drumul spre Gat când Şimei l-a insultat.

Nu întâmplator au fost şi oameni amabili şi bine informați să-l anunțe pe Şimei unde sunt slujitorii lui şi aceşti binevoitori, au dat de ştire şi lui Solomon că Şimei a părăsit domiciliul forțat. Cum era şi de aşteptat, Solomon a pus crima lui ca fiind judecata lui Dumnezeu. Cu ajutorul lui Solomon, Domnul a întors răutatea lui Şimei împotriva capului lui.

Şi împăratul a zis lui Şimei: „Ştii înăuntrul inimii tale tot răul pe care l-ai făcut tatălui meu, David; Domnul a întors răutatea ta asupra capului tău. Dar împăratul Solomon va fi binecuvântat, şi scaunul de domnie al lui David va fi întărit pe vecie înaintea Dom-

1. https://www.distancesfrom.com/distance-from-Jerusalem-to-Gath-Israel/DistanceHistory/37187281.aspx consultat pe 5/08/2019.

nului." (1 Regi 2 ;44,45). Tot ce s-a întâmplat a fost voia Domnului, împăratul Solomon merita binecuvântarea pentru că nu a făcut decât voia Domnului. În realitate, toți descendenții lui Saul au fost omorâți, Șimei era ultimul om important din casa lui Saul, exceptând Mefiboșet, fiul lui Ionatan, care a fost cruțat pentru că era paralizat de ambele picioare și nu prezenta nici o amenințare pentru tron.

De ce David, care a fost chinuit toată viața de remușcări datorită crimei făcute față de Urie, la sfârșitul vieții sale mai adaugă încă o crimă, aceea față de Șimei căruia i-a jurat pe Domnul că l-a iertat? Incapacitatea lui de a ierta pe alții la dus la incapacitatea de a se considera iertat și a începe o viață fără păcat. În această situație, păcatul devine o fatalitate care nu poate fi nici iertat nici acoperit, devine asemenea unei bile legate de picior, așa cum se făcea deținuților periculoși pentru a nu putea să evadeze.

Așa cum afirmă și David, este bine să ai păcatul iertat mai ales atunci când păcatul respectiv este o crimă odioasă cum a fost în cazul lui, dar de ce o astfel de crimă poate fi iertată în dreptul lui și o insultă care i s-a făcut nu putea fi iertată?

Ferice de cel cu fărădelegea iertată și de cel cu păcatul acoperit! Ferice de omul căruia nu-i ține în seamă Domnul nelegiuirea și în duhul căruia nu este viclenie! Câtă vreme am tăcut, mi se topeau oasele de gemetele mele necurmate. Căci zi și noapte mâna Ta apăsa asupra mea; mi se usca vlaga cum se usucă pământul de seceta verii. (Psalm 32 ; 1-4).

După David, păcatul făcut de el împotriva altora trebuia iertat, dar cel făcut de alții împotriva lui trebuia pedepsit chiar cu moartea.

Imposibilitatea iertării îl face pe om sclavul păcatului, iar omul se pune frecvent în imposibilitatea de a fi iertat prin imposibilitatea de a ierta.

Pedeapsa cu moartea de către instanțele religioase atunci când aveau și puterea politică a celor considerați eretici, fie prin a fi sfâșiați de animale în arenele de circ, fie arși pe rug, era o formă de a pedepsi păcatele sub pretextul că le salvează sufletele. Indulgențele, spovedania, purgatoriul, pelerinajele, autoflagelarea, sunt numai unele dintre procedeele pe care instituțiile religioase le-au imaginat pentru ca oamenii să-și „plătească" păcatele, dar cea mai atractivă soluție la problema păcatului a devenit cea mai odioasă crimă a istoriei, împotriva celui mai nevinovat Om care a existat în lumea noastră, Isus Hristos.

Eliminarea păcatului prin har, sau starea de graţie permanentă

Dumnezeu nu poate cere omului să păcătuiască omorând pe Fiul Său, pentru a putea să ne ierte de păcate.

Căci păcatul nu va mai stăpâni asupra voastră, pentru că nu sunteți sub Lege, ci sub har. (Romani 6 ;14). Această credință în creştinătate că moartea lui Isus pe Golgota a fost o jertfă ispăşitoare pentru toate păcatele lumii, cele trecute, prezente şi viitoare, a celor ce cred în jertfa Sa, este fondată pe scrierile lui Pavel. *Căci printr-o singură jertfă El a făcut desăvârşiți pentru totdeauna pe cei ce sunt sfinţiţi.* (Evrei 10 ;14).

Altfel spus, este suficient să credem în jertfa mântuitoare a lui Isus că „tăblița" cu păcatele noastre este ştearsă pentru totdeauna şi rămâne pentru totdeauna curată.

Trebuie remarcat că Pavel nu a fost un evanghelist, care să prezinte învățătura lui Isus, ci un misionar care a avut rolul să îndrume pe oameni spre Isus. Dacă o mare parte din populația globului este creştinată astăzi, făcând din creştinism cea mai răspîndită religie a umanității, aceasta se datorează în primul

rând lui Pavel, dar şi dacă crestinişmul este cea mai divizată religie la ora actuală, aceasta se datorează de asemenea tot scrierilor lui Pavel.

Este Pavel responsabil de diviziunea existentă în creştinism, sau înțelegerea şi utilizarea greşită, în interese partizane, a scrierilor lui care sunt puse în opoziție cu învățătura lui Isus prezentată în evanghelii şi utilizate după bunul plac al instituțiilor religioanse în scopul de a ține legați pe credincioşi de instituția respectivă? Cum se explică faptul că majoritatea diferențelor doctrinale între bisericile creştine sunt fundamentate pe scrierile lui Pavel? Doctrina „harului ieftin"[1], vorbirea în limbi[2], moartea lui Isus ca jertfa ispăşitoare[3], abandonarea legii morale[4], abandonarea regulilor de alimentație, consumul de băuturi alcoolice[5], predestinația[6], abandonarea Sabatului, noțiunea de

1. Această noțiune de « har ieftin» se bazează pe afirmația lui Pavel către biserica din Efes, când lasă să se înțeleagă că faptele nu-şi au locul în procesul mântuirii şi că ceea ce contează este numai credința în jertfa mântuitoare a lui Isus. *„Căci prin har ați fost mântuiți, prin credință; şi aceasta nu vine de la voi, ci este darul lui Dumnezeu; nu prin fapte, ca să nu se laude nimeni."* (Efeseni 2:8-9). Conform acestui text, se consideră că omul nu are numai şansa de a fi mântuit, ci şi ***certitudinea*** mântuirii pe baza jertfei Domnului Isus.

2. Vorbirea în limbi sau glosolalia este fenomenul supranatural, harismatic, al vorbirii cuiva într-o limbă necunoscută de acesta mai înainte.

3. Pe El, Dumnezeu L-a rânduit mai dinainte să fie, prin credința în sângele Lui, o jertfă de ispăşire, ca să-Şi arate neprihănirea Lui; căci trecuse cu vederea păcatele dinainte, în vremea îndelungii răbdări a lui Dumnezeu; (Romani 3;23)

4. Căci păcatul nu va mai stăpâni asupra voastră, pentru că nu sunteți sub Lege, ci sub har. (Romani 6;23) ; Voi, care voiți să fiți socotiți neprihăniți prin Lege, v-ați despărțit de Hristos; ați căzut din har. (Galateni 5 ;4)

5. Deci fie că mâncați, fie că beți, fie că faceți altceva: să faceți totul pentru slava lui Dumnezeu. Să nu fiți pricină de păcătuire nici pentru iudei, nici pentru greci, nici pentru Biserica lui Dumnezeu. (1Cor. 10 ;31,32). Acest text este pentru mulți argumentul cum creştinii sunt dezlegați de regulile alimentare şi de interzicerea băuturilor alcoolice.

6. În El, Dumnezeu ne-a ales înainte de întemeierea lumii, ca să fim sfinți şi fără prihană înaintea Lui, după ce, în dragostea Lui, ne-a rânduit mai dinainte să fim înfiați prin Isus Hristos, după buna plăcere a voii Sale, Efeseni 1:4-5,

„purgatoriu"[7] sunt numai o parte din dogmele justificate, în parte sau în totalitate, cu scrierile lui Pavel.

Scrierile lui Pavel nu prezintă un adevăr cu caracter universal, așa cum este specificul Evangheliilor ce se adresează tuturor oamenilor, ci sunt scrieri care se adresează unor comunități, ce vin din păgânism, impregnați cu idei idolatre şi practici ce nu au nimic de-a face cu creştinismul învățat de Isus. Epistolele lui Pavel au un destinatar care este menționat chiar de la început, căci Pavel răspunde unor întrebări sau controverse ce existau în comunitățile respective. Epistolele fac parte dintr-un dialog din care nu avem decât răspunsurile fără să cunoaştem întrebările pe care numai ni le imaginăm şi presupunem că întrebările lor erau şi întrebările noastre. Uneori este mai dificil de găsit o întrebare la un răspuns, decât a găsi un răspuns la întrebare. Este cazul, analizând scrierile lui Pavel şi nu numai că nu pretind că voi reface dialogul inițial, dar nici nu-mi propun, căci ar necesita un studiu extrem de laborios şi care, oricum, ar depăşi cadrul acestei lucrări.

Pentru un cititor obişnuit, ca mine, ce caută să înțeleagă care este voința lui Dumnezeu şi ce aşteaptă Dumnezeu de la om, este extrem de important şi în acelaşi timp dificil de a înțelege această voință din ideologia lui Pavel. Niciuna dintre scrierile sale nu se adresează unui necunoscut oarecare, îndepărtat în spațiu şi timp cu care să mă pot identifica aşa cum ar fi cazul

7. Purgatoriul, este locul de purificare a sufletelor morților, unde trebuie să-şi plătească păcatele în vederea mântuirii veşnice. Este o dogmă a bisericii catolice instituită de Sfântul Augustin, fondată pe cartea Macabeilor dar şi pe interpretarea textelor din 1 Cor. 3 ; 12-15, „ Iar dacă clădeşte cineva pe această temelie aur, argint, pietre scumpe, lemn, fân, trestie, lucrarea fiecăruia va fi dată pe față: ziua Domnului o va face cunoscut, căci se va descoperi în foc. Şi focul va dovedi cum este lucrarea fiecăruia. Dacă lucrarea zidită de cineva pe temelia aceea rămâne în picioare, el va primi o răsplată. Dacă lucrarea lui va fi arsă, își va pierde răsplata. Cât despre el, va fi mântuit, dar ca prin foc, unde „focul" la care face aluzie Pavel este interpretat ca fiind focul Purgatoriului.

evangheliilor. Scrierile lui Pavel trebuie analizate şi afirmaţiile lui evaluate în contextul Bibliei şi în special al învăţăturii lui Isus, aşa cum reiese ea din evanghelii, căci în scrierile lui Pavel, nenumărate afirmaţii intră în contradicţie nu numai cu învăţătura lui Isus, dar şi între ele.

De asemenea, trebuie să ţinem cont, pe de-o parte de experienţa lui religioasă, iar pe de altă parte, de destinatarul căruia i-au fost adresate, vremii în care au fost scrise şi scopului pentru care au fost adresate, pentru a înţelege mesajul transmis de text. Şi în final, afirmaţiile lui Pavel trebuie înţelese în conformitate cu ceea ce a învăţat Isus, atunci când aceasta este posibil, iar când afirmaţiile lui Pavel contrazic ceea ce Isus a învăţat prin parabolele sale, eu personal, dau prioritate învăţăturii lui Isus.

Căci toţi au păcătuit şi sunt lipsiţi de slava lui Dumnezeu. Şi sunt socotiţi neprihăniţi, fără plată, prin harul Său, prin răscumpărarea care este în Hristos Isus. ***Pe El, Dumnezeu L-a rânduit mai dinainte să fie, prin credinţa în sângele Lui, o jertfă de ispăşire,*** *ca să-Şi arate neprihănirea Lui; căci trecuse cu vederea păcatele dinainte, în vremea îndelungii răbdări a lui Dumnezeu; pentru ca, în vremea de acum, să-Şi arate neprihănirea Lui în aşa fel, încât să fie neprihănit,* ***şi totuşi să socotească neprihănit pe cel ce crede în Isus.*** *Unde este, dar, pricina de laudă? S-a dus. Prin ce fel de lege? A faptelor? Nu; ci prin legea credinţei.* ***Pentru că noi credem că omul este socotit neprihănit prin credinţă, fără faptele Legii.*** (Romani 3 ;23-28).

De ce Pavel se declară uneori împotriva „Legii" şi uneori prezintă Legea ca o necesitate? *Pentru că nu cei ce aud Legea sunt neprihăniţi înaintea lui Dumnezeu,* ***ci cei ce împlinesc Legea aceasta vor fi socotiţi neprihăniţi.*** (Romani 2 ;13).

Ce înţelegea el prin „Lege" şi ce înţelegem noi? Ce înţelegea el prin „credinţă" şi ce înţelegem noi ?

Consider că ideologia lui Pavel trebuie privită prin prisma experienței lui religioase și a convertirii lui. Pavel nu a fost un ucenic al lui Isus, nu a umblat cu Isus și nu a fost martor ocular la tot ce Isus a făcut și învățat. În epistola trimisă filipenilor, el se identifică la origine ca fiind un fariseu și încă dintre cei mai ortodocși: *eu, care sunt tăiat împrejur a opta zi, din neamul lui Israel, din seminția lui Beniamin, evreu din evrei; în ce privește Legea, fariseu;* ***în ce privește râvna, prigonitor al Bisericii; cu privire la neprihănirea pe care o dă Legea, fără prihană.*** (Filipeni 3 ;5,6) Este foarte probabil că în tinerețea lui, dacă ar fi fost în contact cu Isus ar fi avut aceeași apreciere și atitudine ca și majoritatea fariseilor, aceea de a-l condamna pe Isus și a unelti moartea Lui.

Ce „Lege" îl obligă pe cineva să devină prigonitor și în cele din urmă, criminal? Făcea Pavel diferență între legea moralității pe care Dumnezeu a dat-o pe muntele Sinai și pe care Isus a sintetizat-o într-o singură frază: *„Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău cu toată inima ta, cu tot sufletul tău și cu tot cugetul tău." Iar a doua, asemenea ei, este: „Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuți,"* (Mat.22 ;37.39) și legea fariseilor la care făcea Isus referire atunci când a spus: *Ați auzit că s-a zis: „Să iubești pe aproapele tău și* ***să urăști pe vrăjmașul tău."*** (Matei 5;43) cu care și-au justificat crima făcută față de Isus și cu care și-a justificat și Pavel crimele făcute împotriva creștinilor?

Isus a fost acuzat și condamnat la moarte pentru blasfemie, dar și pentru ca a vorbit împotriva templului și a Legii pe care fariseii o încărcaseră cu tot felul de resticții sau reguli contrare legii moralității pe care o dăduse Dumnezeu pe muntele Sinai, reguli ce făceau pe oameni să se închine instituției religioase și nicidecum lui Dumnezeu. Isus a criticat și s-a ridicat împotriva

acestor reguli omenești care erau contrare moralității și cu care fariseii își justificau crimele. *Ați auzit că s-a zis: „Să iubești pe aproapele tău și să urăști pe vrăjmașul tău." Dar Eu vă spun: iubiți pe vrăjmașii voștri, binecuvântați pe cei ce vă blestemă, faceți bine celor ce vă urăsc și rugați-vă pentru cei ce vă asupresc și vă prigonesc,* (Matei 5 ;43,44).

Aceste reguli pe care Isus le enunță ca fiind voia lui Dumnezeu, erau deja în vechiul Israel chiar de pe vremea lui Moise. ***Să nu urăști pe fratele tău** în inima ta; să mustri pe aproapele tău, dar să nu te încarci cu un păcat din pricina lui. **Să nu te răzbuni** și să nu ții necaz pe copiii poporului tău. **Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuți.** Eu sunt Domnul. (Levetic 19 ;17,18) **Să nu urăști pe edomit**, căci este fratele tău; **să nu urăști pe egiptean**, căci ai fost străin în țara lui.* (Deut. 23 ;7).

Legile juridice de pedeapsă a păcatului, care au fost introduse ulterior nu aveau rolul să rezolve problema păcatului, ci să descurajeze pe cel inclinat spre păcat de a mai păcătui și nu aveau menirea să existe, dacă legile moralității ar fi fost respectate, dar ele au permis mai târziu justificarea păcatului, legalizându-l așa cum a fost crima împotriva lui Isus și cea împotriva lui Ștefan.

Pavel s-a născut între anii 5 – 10 ai erei creștine[1], s-a instruit ca învățător al Torei la Ierusalim de către Gamaliel, făcând parte din secta fariseilor, deci era cu aproximativ 10 ani mai tânăr decât Isus, adică la data când Isus a fost răstignit, Pavel avea aproximativ 23 de ani. Chiar dacă nu l-a întâlnit în mod personal pe Isus, este evident că nu numai că nu împărtășea ideile lui, dar era un fervent opozant, și ca toți fariseii a fost de acord că Isus merita moartea. Ceea ce învăța Isus, chiar dacă nu

1. André Chouraqui, La Bible, Desclée de Brouwer, 2003.

era acceptat de farisei, era foarte bine cunoscut de aceştia, căci Isus predica în locuri publice, frecvent chiar în sinagogi.

Pavel, ca fariseu, trebuia să fie şi el la curent cu ce predica Isus, chiar dacă nu era de acord, dar ce mă surprinde este că după convertirea sa, Pavel nu menţionează nimic din învăţăturile lui Isus, căci pentru Pavel, Isus este mielul de jertfă ce ispăşeşte păcatele tuturor celor ce cred în jertfa lui, deci, cum să trăieşti fără păcat, nu mai este o preocupare, deoarece preocuparea este să nu trăieşti fără credinţa în jertfa mântuitoare.

Pavel este prezentat în cartea Faptele Apostolilor, mai întâi ca persecutor şi participant la crima împotriva lui Ştefan.

Se povesteşte în Faptele Apostolilor că Ştefan este acuzat de farisei ce au pus nişte martori mincinosi că *nu încetează să spună* ***cuvinte de hulă împotriva acestui Locaş Sfânt şi împotriva Legii.*** (Fapte 6 ;13).

Acuzaţiile acestea erau suficiente pentru a-l duce pe cineva în faţa plutonului de execuţie, iar executia pe vremea aceea era omorârea cu pietre. După cum este menţionat în text, în plutonul de execuţie era şi Pavel, numit la data aceea Saul: *Saul se învoise la uciderea lui Ştefan,* (Fapte 8;1).

Legile prevedeau că un martor mincinos să fie pedepsit cu pedeapsa cu care ar fi fost pedepsit cel acuzat pe nedrept. Atât în cazul lui Isus, cât şi în cazul lui Ştefan, pedeapsa a fost capitală, deci aceşti martori mincinoşi meritau moartea. Ceea ce este surprinzător şi revoltător este că cei care au creat martorii mincinoşi au fost fariseii, adică cei ce făceau judecata şi dădeau sentinţa. Fariseii ce au incitat pe martorii mincinoşi la minciună, printre care era şi Pavel, erau în realitate cei ce meritau moartea.

Legea care condamna la moarte a fost folosită de cei ce meritau moartea, pentru a condamna la moarte oameni nevino-

vați, este experiența pe care a făcut-o Pavel ca fariseu, chiar dacă la moartea lui Ştefan, Pavel nu a făcut decât să păzească hainele celor ce aruncau cu pietre.

Pedeapsa cu moartea în Israel era prin omorârea cu pietre şi executată în colectiv, aşa încât nimeni nu putea fi ținut responsabil de moartea celui condamnat, dar şi conştiința fiecăruia putea fi liniştită, căci fiecare nu a făcut decât să arunce o piatră. În plus, cei ce o făceau aveau grijă să se dezbrace de hainele lor. Aşa cum am prezentat în capitolul respectiv, haina reprezintă caracterul, iar o crimă făcută, înseamnă o haină murdară, dar şi la aceasta fariseii găsiseră soluție. Era suficient să-ți dezbraci haina atunci când făceai crima respectivă şi să o îmbraci după aceea şi pentru ei haina rămânea curată. Haina curată, însemnă caracter curat. Aşa gândea şi Pavel la data aceea şi el a avut grijă ca în ciuda crimei făcute, toți cei ce au aruncat cu pietre să-şi poată păstra haina curată.

Trebuie menționat că sub regimul procurorilor romani în Israel, autoritatea locală era Sanhedrinul[1] ce dispunea de o poliție proprie şi avea puteri foarte largi, căci avea drepul de a pedepsi pe cei ce se făceau vinovați de încălcarea codului civil sau a Torei şi aveau chiar autoritatea să pronunțe condamnarea la moarte, dar în acest caz, sentința trebuia să fie ratificată de procurorul roman (Ioan 18;31). Este pentru acest motiv că Isus a ajuns în fața lui Pilat.

Dacă Isus ar fi fost executat de evrei, el ar fi fost omorât cu pietre, dar întrucât a fost condamnat de romani, execuția a avut loc conform procedeului lor, mult mai „rafinat". Trebuie remar-

1. Wilfrid Harrington, *Nouvelle introduction à la Biblie*, Editions du Seuil, Paris, 1970, p 596-597 ; În epoca procurorilor romani, Sanhedrinul era un senat format din 72 de persoane, plus marele preot care prezida Sanhedrinul. Acesta era compus din şefi ai marilor familii sacerdotale, bătrâni reprezentand aristocrația laică cu orientare saducheana, cât şi cărturari şi farisei.

cat că şi la procesul lui Isus în fața marelui preot, ca şi la procesul lui Ştefan, au fost aduşi martori mincinoşi.

Din descrierea evenimentului, se lasă să se înțeleagă că Pavel era la curent cu existența martorilor mincinoşi în procesul intentat lui Ştefan şi acesta nu a fost singurul martir pe care Pavel l-a avut pe conştiință, căci Pavel şi-a continuat activitatea criminală cu multă râvnă, în numele lui Dumnezeu pentru a apăra Legea, ce făcea să funcționeze serviciul de la templu. *Dar Saul sufla încă amenințarea* ***şi uciderea*** *împotriva ucenicilor Domnului.* (Fapte 9 ;1).

Presupun că Pavel era sincer în acțiunile lui, dar sinceritatea nu scuză răul, căci Pavel combătea răul prin rău, Pavel s-a pus în slujba răului pentru a combate răul cu mijloacele răului. Dacă Dumnezeu a poruncit „să nu ucizi" cum ar putea să-ți ceară să faci contrariul? Îți cere Dumnezeu să faci răul, pentru a fi desăvârşit? Trebuie să devii criminal pentru a nu fi considerat criminal?

Este sigur că Pavel ca fariseu, nu făcea nici o diferență între legile moralității date de Dumnezeu şi legile fariseilor, chiar dacă legile fariseilor erau contrare legii lui Dumnezeu, ele însă permiteau justificarea crimelor ca fiind cerute de Dumnezeu. Acesta a fost argumentul incontestabil de a justifica o crimă, ca fiind cerută de Dumnezeu, căci cine poate să se opună voinței lui Dumnezeu? Pavel a justificat crima față de Ştefan aşa cum au justificat şi fariseii crima față de Isus, ca fiind făcută în numele lui Dumnezeu. Aşa au fost justificate şi toate persecuțiile religioase făcute față de „eretici" şi arderile pe rug de către inchiziție a celor ce nu recunoşteau autoritatea bisericii ca fiind voia lui Dumnezeu.

De moartea lui Ştefan şi nici de toți cei ce au fost ucişi în numele lui Dumnezeu, nu se mai vorbeşte, dacă aceste crime

sunt regretabile, cât despre moartea lui Isus, nu este nevoie să fie regretată, pentru două motive: primul este prin faptul că răul a fost reparat, deoarece Isus a inviat, iar al doilea este că a fost voia lui Dumnezeu ca Isus să fie răstignit căci altfel, Dumnezeu nu ar fi putut ierta păcatele oamenilor.

Este surprinzător că Pavel, la data aceea nu făcea diferență, dar ceea ce mă surprinde cel mai mult este cum creştinii nu au făcut și nu fac diferență între legea moralității și legile împotriva cărora s-a ridicat Isus, și pe care responsabilii religioşi le-au folosit de-a lungul timpului pentru a-şi justifica persecuțiile religioase.

Pavel este un persecutor al ucenicilor lui Isus până în momentul când are o întâlnire mistică cu Hristos ce are loc între anii 32 – 36[1] pe drumul Damascului.

Începutul creştinismului a fost destul de agitat, căci puncte de vedere diferite s-au dezvoltat în rândul urmașilor lui Isus ce îi va opune mai bine de un deceniu, Pavel reprezentând creştinii de origine greacă ce ies din pagânism, iar Petru şi Iacob, reprezentând creştinii de origine iudaică[2].

Pavel raportează acest conflict care are loc la Ierusalim, în scrisoarea către Galateni, bineînțeles din punctul lui de vedere, şi este această descriere ce a servit ca bază pentru a descrie incidentul în Faptele Apostolilor 30 de ani mai târziu de către evanghelistul Luca[3] ce povesteşte şi convertirea lui Pavel.

Trebuie să ținem cont că atunci când a fost răstignit Isus, fariseii au invocat motive ce meritau moartea chiar dacă Pilat

1. Rainer Riesner, Paul's Early Period: Chronology, Mission Strategy, Theology, Eerdmans Publishing, 1998, p. 27

2. Simon Claude Mimouni et Pierre Maraval, Le Christianisme des origines à Constantin, Paris, Presses universitaires de France, coll. « Nouvelle Clio », 2007, pag.204.

3. Simon Claude Mimouni, Les Chrétiens d'origine juive dans l'Antiquité, Paris, Albin Michel, 2004, pag. 134-136.

a recunoscut că nu găseşte nici o vină în el. Răstignirea lui şi punerea lui în rândul criminalilor avea ca scop să-i distrugă reputația şi să rămână în memoria oamenilor ca un criminal. A-l prezenta pe Isus ca un model de urmat atunci când el fusese pus în rândul criminalilor de către farisei, nu era lucru simplu, este misiunea la care s-a angajat şi Pavel.

Isus Hristos şi mai precis, Isus Hristos răstignit, este obiectivul lui Pavel în tot ce scrie şi învață după, cum o afirmă chiar el. *Căci n-am avut de gând să ştiu între voi altceva decât pe Isus Hristos,* ***şi pe El răstignit***. (1 Cor. 2 ;2). Aş zice că argumentele şi modul lui de a proceda au fost adaptate vremii şi situației şi de aceea uneori sunt greu de înțeles.

Moartea lui Isus, dar şi persecuțiile din partea fariseilor au creat o adevarătă prăpastie între creştini şi evreii fideli instituției religioase reprezentată de Templu[4], Noul Testament conține numeroase judecăți negative la adresa evreilor. *Măcar că n-au găsit în El nici o vină de moarte, totuşi ei au cerut lui Pilat să-L omoare.* (Fapte 13 ;28). *Iudeii aceştia au omorât pe Domnul Isus şi pe proroci, pe noi ne-au prigonit, nu plac lui Dumnezeu* ***şi sunt vrăjmaşi tuturor oamenilor.*** (1Tes. 2 ;15). Iudeii au în creştinism rolul celor răi, aşa că o punte între cele două comunități, era indispensabilă.

Este în acest scop că autorul epistolei adresată evreilor, îl pune pe Iefta şi Samson în lista eroilor credinței, listă ce începe cu Adam şi se termină cu Isus, deşi viața lui Iefta şi Samson este opusul a ceea ce ar fi trebuit să fie viața unui om al credinței în Dumnezeu şi nu are nimic de-a face cu viața lui Isus. Se pare că autorul epistolei nu este preocupat dacă argumentul lui este

4. Christopher Tuckett, « Les Pharisiens avant 70 », dans Daniel Marguerat (éd.), Le déchirement : Juifs et chrétiens au premier siècle, Labor et Fides, 1996.

valid sau nu, ci valoarea argumentului este dată de ce credeau cei cărora li se adresa. Același mod de argumentare îl folosește și Pavel în cazul „păcatului originar", nu este preocupat în situația de față să rezolve cazul lui Adam și al Evei, dacă au păcătuit sau nu, sau cazul lui Iefta și Samson, dacă sunt oameni ai credinței, important este faptul că aceasta era opinia în rândul evreilor, preocuparea lui este ca să fie acceptat Isus ca soluție la problema păcatului și să fie pus în rândul eroilor credinței, ca cel ce încheie această listă a eroilor.

Este important de precizat că Epistola către Evrei a fost scrisă între anii 60 – 90 d.H. și a fost atribuită inițial lui Pavel din Tars, dar această atribuție a fost contestată chiar de la început de către Origen[1] și mai târziu de către Luther[2] și este recunoscut actualmente că autorul ei, un evreu necunoscut, format în cele mai tradiționale exegeze rabinice, făcea parte din a doua generație de creștini ce împărtășea teologia lui Pavel. Epistola către evrei are multe elemente comune teologiei lui Pavel, dar stilul și gândirea sunt diferite[3].

Trebuie ținut cont de asemenea că această afirmație cu privire la Iefta și Samson este scrisă evreilor, care erau acuzați și învinuiți de creștini că l-au ucis pe Isus. Faptul că Isus fusese ucis ca un criminal de rând făcea puțin probabil ca să fie acceptat de evrei în rândul eroilor credinței, mai ales că a-l accepta însemna a recunoaște păcatul de a-l fi ucis. Pentru autorul epistolei către evrei orice argument este bun dacă poate fi folosit pentru a argumenta că crima făcută împotriva lui Isus a fost o jertfă

1. Raymond E. Brown, 101 questions sur la Bible et leurs réponses, Lexio/Cerf, 1993.

2. Albert Vanhoye et al., « Introduction à l'Épître aux Hébreux », Traduction œcuménique de la Bible, 1973.

3. André Chouraqui, La Bible, Desclée de Brouwer, 2003, p. 2468

ispăşitoare, aşa încât Isus devine şi Templu, adică locul une se aduce jertfa, şi Mare preot, adică, cel ce aduce jertfa, cât şi miel de jertfă, adică cel ce este sacrificat. Ba mai mult, chiar moartea lui Abel este prezentată ca o jertfă ispăşitoare pentru a prezenta moartea lui Isus ca o jertfă superioară jertfei lui Abel.

Ci v-aţi apropiat de muntele Sionului, de cetatea Dumnezeului celui Viu, Ierusalimul ceresc, de zecile de mii, de adunarea în sărbătoare a îngerilor, de Biserica celor întâi născuţi, care sunt scrişi în ceruri, de Dumnezeu, Judecătorul tuturor, de duhurile celor neprihăniţi, făcuţi desăvârşiţi, de Isus, Mijlocitorul legământului celui nou, şi de sângele stropirii, ***care vorbeşte mai bine decât sângele lui Abel.*** (Evrei 12 ;22-24)

Aş zice că Pavel şi ucenicii lui fac tot posibilul pentru a împăca„şi capra şi varza", adică şi pe creştinii care-i acuzau pe evrei că au ucis pe Isus pe nedrept, şi pe evreii care se desvinovăţeau că l-au ucis pentru că merita.

Bineînţeles că timpul nu mai poate fi dat înapoi, ce a fost făcut nu poate fi desfăcut, Isus nu poate fi înviat şi nu are nevoie să fie înviat, căci el este deja înviat. Soluţia lui Pavel este de a prezenta moartea lui Isus ca o necesitate şi este motivul pentru care o asociază cu jertfele practicate în vechiul Israel, aşa că scopul lui Pavel este să facă înainte de toate evanghelia acceptabilă şi acceptată de către neamuri, care erau impregnate de idolatrie, filozofie şi obiceiuri specifice culturii în care trăiau. Acest obiectiv îl enunţă chiar el, ca fiind prioritar în viaţa şi activitatea sa şi anume, să-l facă cunoscut pe Isus ca Mântuitor: *Cu iudeii m-am făcut ca un iudeu, ca să câştig pe iudei; cu cei ce sunt sub Lege m-am făcut ca şi când aş fi fost sub Lege (măcar că nu sunt sub Lege), ca să câştig pe cei ce sunt sub Lege; cu cei ce sunt fără Lege m-am făcut ca şi cum aş fi fost fără Lege (măcar că nu sunt fără o*

Lege a lui Dumnezeu, ci sunt sub Legea lui Hristos), ca să câştig pe cei fără lege. Am fost slab cu cei slabi, ca să câştig pe cei slabi. M-am făcut tuturor totul, ca, oricum, să mântuiesc pe unii din ei. (1 Corinteni 9:20-22).

Această declarație este contradictorie, căci Pavel se declară cu iudeii că este sub Lege, deşi în realitate nu este sub Lege, pe când cu corintenii, care sunt fără Lege, se declară ca şi cum ar fi fără Lege, deşi în realitate el este sub Lege, scopul fiind înlăturarea unei bariere şi creerea unui dialog prin care să-i aducă pe calea mântuirii. Se pare că în realitate Pavel funcționează după legea „scopul scuză mijloacele".

Pavel explică foarte bine modul lui de evanghelizare, căci el încearcă să se apropie cât mai mult de ideologia şi credința celor pe care-i evanghelizează, lăsând impresia că diferența dintre el şi interlocutori, care trebuie nivelată este foarte mică, urmând ca mai târziu cei evanghelizați să progreseze în cunoaşterea şi trăirea unei vieți conforme cu învățătura lui Isus. *Să nu fiți pricină de păcătuire nici pentru iudei, nici pentru greci, nici pentru Biserica lui Dumnezeu.* ***După cum mă silesc şi eu în toate lucrurile să plac tuturor,*** *căutând nu folosul meu, ci al celor mai mulți, ca să fie mântuiți.* (1 Corinteni 10:32,33).

Este evident că după învățătura Bibliei, noi trebuie să căutăm să fim plăcuți lui Dumnezeu şi nicidecum oamenilor, nu ştie Pavel acest lucru? Dacă nu ar fi ştiut, nu ar fi afirmat exact contrariul comunității din Tesalonic. *Încolo, fraților, fiindcă ați învățat de la noi cum să vă purtați* ***şi să fiţi plăcuţi lui Dumnezeu, şi aşa şi faceţi,*** *vă rugăm şi vă îndemnăm, în Numele Domnului Isus, să sporiți tot mai mult în privința aceasta.* (1Tesaloniceni 4 ;1).

Aceast mod de evanghelizare se practică şi astăzi, când se recomandă celor ce vor să-l facă cunoscut pe Isus să nu înceapă

cu restricțiile impuse de viața de credință, cum ar fi consumul de băuturi alcoolice, mâncărurile curate, Sabatul, zecimea, restricțiile în îmbrăcăminte sau alimentare, ci să prezinte mai întâi viața veșnică, Împărăția Cerurilor și intervenții miraculoase pe care Dumnezeu le aduce în viața celui ce adoptă credința în El.

Aceste afirmații contradictorii sunt numeroase, dacă nu ținem seama de contextul și de scopul în care au fost făcute, căci ele nu sunt norme de credință și viață, ci sunt argumente propagandiste în scopul ca *„cei mai mulți, să fie mântuiți"*.

Pentru că noi credem că omul este socotit neprihănit prin credință, fără faptele Legii (Romani 3:28). *Căci prin credința din inimă se capătă neprihănirea, și prin mărturisirea cu gura se ajunge la mântuire* (Romani 10:10). Această afirmație este în opoziție cu afirmațiile lui Isus privind judecata, unde omul este confruntat cu faptele sale bune sau rele (vezi pilda talanților, pilda semănătorului, pilda celor 10 fecioare, pilda nunții fiului de împărat). Este și motivul pentru care Iacov, în epistola sa, contrazice în modul cel mai energic această afirmație a lui Pavel și-i tratează drept „nesocotiți" pe cei ce adoptă o astfel de înțelegere: *Frații mei, ce-i folosește cuiva să spună* (să mărturisească cu gura - n.a.) *că are credință, dacă n-are fapte? Poate oare credința aceasta să-l mântuiască? Tot așa și credința: dacă n-are fapte, este moartă în ea însăși. Dar va zice cineva: „Tu ai credința, și eu am faptele. Arată-mi credința ta fără fapte, și eu îți voi arăta credința mea din faptele mele." Vrei dar să înțelegi, om nesocotit, că credința fără fapte este zadarnică?* (Iacov 2:14,17,18,20).

Trebuie observat că bisericile erau departe de ceea ce aștepta Pavel de la ele și probabil că oricare dintre noi i-am fi

abandonat în lupta de evanghelizare spre calea mântuirii ca o misiune imposibilă. Este şi motivul pentru care Pavel îl prezintă pe Dumnezeu ca fiind foarte îngăduitor cu păcatul. *Ba încă şi Legea a venit pentru ca să se înmulţească greşeala;* ***dar unde s-a înmulţit păcatul, acolo harul s-a înmulţit şi mai mult****; pentru ca, după cum păcatul a stăpânit dând moartea, tot aşa şi harul să stăpânească dând neprihănirea, ca să dea viaţa veşnică, prin Isus Hristos, Domnul nostru.* (Romani 5 ; 20,21).

Cum poate un Dumnezeu, care este sfânt, să coboare standardele în aşa măsură încât să numească neprihănit pe cel ce trăieşte în păcat, ba chiar să inverseze regula, cu cât trăieşte mai mult în păcat, cu atât este mai neprihănit, când învăţătura Bibliei este că păcatul pune un zid de despărţire între om şi Dumnezeu? *Căci Tu nu eşti un Dumnezeu căruia să-I placă răul; cel rău nu poate locui lângă Tine.* (Ps. 5 ;4).

Deşi spune ceva, Pavel afirmă că trebuie să se înţeleagă cu totul altceva, aşa cum afirmă în capitolul următor: *Ce vom zice, dar? Să păcătuim mereu, ca să se înmulţească harul? Nicidecum! Noi, care am murit faţă de păcat, cum să mai trăim în păcat?* (Romani 6 ;1,2)

Dacă harul dă neprihanirea şi dacă harul se înmulţeşte proporţional cu păcatul, de ce păcatul ar mai fi o problemă în viaţa omului? Trebuie să recunosc că declaraţia lui Petru care consideră unele afirmaţii ale lui Pavel sunt greu de înţeles şi sunt folosite de unii pentru a fi răstălmăcite pentru pierzarea lor, este un semnal de alarmă care ne atrage atenţia că unele afirmaţii ale lui Pavel trebuie privite prin prisma experienţei lui, a scopului urmărit şi „după înţelepciunea dată lui".

Să credeţi că îndelunga răbdare a Domnului nostru este mântuire, cum v-a scris şi preaiubitul nostru frate Pavel, după înţelep-

ciunea dată lui, ca şi în toate epistolele lui, când vorbeşte despre lucrurile acestea. ***În ele sunt unele lucruri grele de înțeles*** *pe care cei neştiutori şi nestatornici le răstălmăcesc ca şi pe celelalte Scripturi, spre pierzarea lor.* (2 Petru 3 ; 15,16).

Afirmația lui Pavel din Romani 7; 18-20: *Ştiu, în adevăr, că nimic bun nu locuieşte în mine, adică în firea mea pământească, pentru că, ce-i drept, am voința să fac binele, dar n-am puterea să-l fac. Căci binele pe care vreau să-l fac, nu-l fac, ci răul pe care nu vreau să-l fac, iată ce fac! Şi dacă fac ce nu vreau să fac, nu mai sunt eu cel ce face lucrul acesta, ci păcatul care locuieşte în mine,* consider că a făcut deosebit de mult rău în creştinism, căci a dat imaginea că moralitatea este o țintă imposibilă şi că singura soluție este amnistia generalizată prin jertfa ispăşitoare a lui Isus. Dacă Pavel a declarat că este în incapacitate de a face binele, pot eu să mă declar mai capabil decât Pavel în a face ceea ce este bine? Acest text este adus chiar ca argument de cei ce au abandonat legile moralității că Dumnezeu nu mai aşteaptă moralitate din partea noastră.

Într-o predică privitoare la miracolul vindecării femeii gârbove Francine Maillette, „agente pastorale" din diocesa catolică Nicolet, Franța, făcea următoare afirmație: *„Isus denunță tendința umană care consideră că ar fi păzirea legii și a riturilor* ***sau morala care ne salvează****"*[1]. Chiar era Isus împotriva moralei ? Şi dacă morala nu ne salvează, atunci ce ne salvează? Biserica are întotdeauna la dispoziție bilete de intrare în Împărăția cerurilor cu condiția de a te arăta cooperant și receptiv la riturile pe care ți le propune ea: pelerinaje, spovedanii, penitențe, euharistie, donații și în cele din urmă chiar purgatoriu. Nimeni nu este lăsat afară cu condiția să adere la biserică.

1. http://femmes-ministeres.org/?p=2980. Consultat pe 14/07/2019.

De ce mulți atei trăiesc moralitatea chiar dacă nu consideră că vor ajunge la judecată în fața lui Dumnezeu iar creştinii au găsit o soluție pentru a abandona? Ce propune creştinismul societății moderne pentru a îmbunătăți lumea în care trăim? Sau creştinismul consideră că nu trebuie să ne preocupăm de lumea în care trăim pentru că oricum ea va fi abandonată şi creştinii vor fi luați într-o altă lume în care răul va dispărea ca prin miracol? De ce cei „din lume" s-ar mai interesa de creştinism, dacă creştinii nu se mai interesează de cei „din lume"?

Pavel nu a fost în prezența lui Isus, nu ştim în ce măsură a prezentat „Evanghelia Domnului Isus", cea predicată de ucenicii lui Isus, dar citind epistolele lui Pavel, ni se dă impresia că în biserica primară, nu învățăturile lui Isus erau preocuparea principală, ci Isus răstignit, mort şi înviat, adică Isus transformat în miel ispăşitor al păcatelor celor ce cred în jertfa Sa.

Această nouă ideologie pe care Pavel o aduce în creştinism prin care moartea lui Isus este în realitate o jertfă ispăşitoare pentru toate păcatele celor ce cred în jertfa Sa a creat multe controverse în creştinismul primar, căci iudeii nu puteau accepta ideea unei jertfe umane cerută de Dumnezeu. Este cât se poate de concludentă disputa dintre Pavel şi Iacov, fratele lui Isus, cu privire la modul de a înțelege credința şi viața ce trebuie să se conformeze sau nu, credinței respective.

Pavel consideră că neprihănirea se obține numai prin „a crede" şi cel ce se preocupă de fapte zădărniceşte harul şi face imposibilă neprihănirea. Ca exemplu, este luat Abraam care este socotit neprihănit prin faptul că a crezut pe Dumnezeu. *Căci ce zice Scriptura? „Avraam a crezut pe Dumnezeu, şi aceasta i s-a socotit ca neprihănire." Însă, celui ce lucrează, plata cuvenită lui i se socoteşte nu ca un har, ci ca ceva datorat;* ***pe când, celui ce***

nu lucrează, ci crede în Cel ce socoteşte pe păcătos neprihănit, *credința pe care o are el îi este socotită ca neprihănire* (Romani 4 3-5). Aceste afirmații sunt reluate şi transmise şi galatenilor (Galateni 2,16 si 3,6).

În epistola sa, Iacov răspunde lui Pavel într-un mod foarte categoric şi-l califică de „nesocotit", demonstrând că exemplul lui Abraam, Pavel îl interpretează greşit, că ceea ce a făcut ca Dumnezeu să-l considere neprihănit au fost faptele care au avut loc datorită credinței lui, că jertfa lui Isaac a fost „o faptă" a credinței, şi fără acestă faptă, credința lui Abraam n-ar fi avut nicio valoare.

Tu crezi că Dumnezeu este unul şi bine faci; dar şi dracii cred… şi se înfioară! Vrei, dar, să înțelegi, om nesocotit, că credința fără fapte este zadarnică? Avraam, părintele nostru, n-a fost el socotit neprihănit prin fapte, când a adus pe fiul său Isaac jertfă pe altar? Vezi că credința lucra împreună cu faptele lui, şi, prin fapte, credința a ajuns desăvârşită. Astfel s-a împlinit Scriptura care zice: „Avraam a crezut pe Dumnezeu, şi i s-a socotit ca neprihănire"; şi el a fost numit „prietenul lui Dumnezeu." Vedeți, dar, că omul este socotit neprihănit prin fapte, şi nu numai prin credință. Tot aşa, curva Rahav: n-a fost socotită şi ea neprihănită prin fapte, când a găzduit pe soli şi i-a scos afară pe altă cale? După cum trupul fără duh este mort, tot aşa şi credința fără fapte este moartă. (Iacov 2, 19-26).

Iacov scoate în evidență necesitatea unei credințe urmată de fapte, căci ceea ce aduce Dumnezeu la judecată, nu este declararea unui crez, ci sunt faptele omului, căci în funcție de acestea este evaluată credința omului şi cu aceeaşi ocazie ține să amintească faptul că nu trebuie să se grăbească fiecare să învețe pe alții, iar cei ce o fac au o mare responsabilitate în fața lui Dum-

nezeu. *Frații mei, să nu fiți mulți învățători, căci știți că vom primi o judecată mai aspră.* (Iacov 3,1).

Sunt afirmații cum nu se poate mai clar, contradictorii, și a susține contrariul înseamnă a nega evidența. Preocupările lui Pavel se concentrează asupra crucii și referințele cu privire la Isus se rezumă la ultima masă luată de Isus cu ucenicii (1 Cor. 11 ;23-26). Din scrierile lui Pavel, nu aflăm nimic din ce a învățat Isus sau cum a trăit, ce parabole a povestit sau ce miracole a făcut, căci Pavel se ocupă în exclusivitate de semnificația morții lui Isus și cum noi o putem face profitabilă pentru mântuirea noastră.

În discursul lui Petru în fața marelui preot, cărturarilor și fariseilor, Petru nu aduce nici un elogiu celor ce l-au omorât pe Isus, ci dimpotrivă, îi acuză de crimă: ... *s-o știți toți și s-o știe tot norodul lui Israel! Omul acesta se înfățișează înaintea voastră pe deplin sănătos în Numele lui Isus Hristos din Nazaret, pe care voi L-ați răstignit, dar pe care Dumnezeu L-a înviat din morți.* (Fapte 4.10).

Același discurs îl are și Ștefan în fața marelui preot, când moartea lui Isus este prezentată ca o crimă și nu face nicio aluzie că aceasta ar avea un rol salvator. *Pe care din proroci nu i-au prigonit părinții voștri? Au omorât pe cei ce vesteau mai dinainte venirea Celui Neprihănit, pe care L-ați vândut acum și L-ați omorât.* (Fapte 7.52).

Același reproș îl face și Iacov în epistola sa celor ce l-au omorât pe Isus: *Ați trăit pe pământ în plăceri și în desfătări. V-ați săturat inimile chiar într-o zi de măcel. Ați osândit, ați omorât pe cel neprihănit care nu vi se împotrivea!* (Iacov 5,5.6).

Cei ce l-au omorât pe Isus, au făcut voia lui Dumnezeu sau au făcut voia Diavolului? Este evident că evangheliștii au adap-

tat şi în parte adoptat limbajul conform doctrinelor existente în scrisorile lui Pavel şi care fasonaseră deja credința la data aceea.

Isus nu a venit în lume să moară pentru păcatele noastre aşa cum este predicat de Pavel căci moartea, chiar dacă este un sfârşit, nu poate fi un scop al vieții pentru nimeni şi cu atât mai puțin pentru Isus. De ce Dumnezeu avea nevoie de moartea lui pentru a ne ierta, când Isus prezintă în modul cel mai clar că avem acces liber la Dumnezeu pentru a cere iertarea?

„Puntea" pe care Pavel o crează între evrei şi neamuri, este moartea lui Isus ca jerfă înlocuitoare a jerfei ispăşitoare din vechiul Israel. Răstignirea lui Isus, cea mai odioasă crimă a istoriei, devine o necesitate atât pentru neamuri, cât şi pentru evrei, căci este o împlinire a ceea ce Dumnezeu a programat mai dinainte. Altfel spus, cei ce l-au ucis pe Isus, nu au făcut nicio crimă făcând voia Diavolului, ci au făcut în realitate voia lui Dumnezeu. Isus trebuia să moară pentru a plăti păcatele noastre, a tuturor oamenilor, din toate timpurilor, a tuturor celor ce vor considera că Isus trebuia să fie ucis.

Cui trebuia Isus, ca prin moartea lui să plătească păcatele noastre şi ce beneficiu avea cel ce primea acest preț? Recunosc că-mi este imposibil să găsesc sau să-mi imaginez un răspuns la această întrebare şi nicio biserică nu se grăbeşte să răspundă la ea. De ce Dumnezeu nu ne putea ierta fără să facă apel la jertfă sau să facă apel la un păcat? Şi în cele din urmă, ar putea Dumnezeu să facă apel la un păcat pentru a ierta păcatele?

Cred că asocierea morții lui Isus cu jertfele din vechime, nu numai că nu a realizat o punte între cele două comunități, dar a creat mai multe probleme decât a sperat să rezolve.

Atâta timp cât Dumnezeu aşteaptă o jertfă omenească pentru a fi îmbunat, Dumnezeu este pus în aceeaşi categorie cu zeii

Olimpului și cu toți zeii popoarelor păgâne care erau în permanență vrăjmași ai oamenilor. Așa îl prezintă și Pavel pe Dumnezeu, ca să justifice necesitatea jertfei. *Deci cu atât mai mult acum, când suntem socotiți neprihăniți, prin sângele Lui, vom fi mântuiți prin El* ***de mânia lui Dumnezeu****. Căci, dacă* ***atunci când eram vrăjmași, am fost împăcați cu Dumnezeu, prin moartea Fiului Său,*** *cu mult mai mult acum, când suntem împăcați cu El, vom fi mântuiți prin viața Lui. (Romani 5 ;9,10)*

Este o imagine a lui Dumnezeu diametral opusă de imaginea pe care o dă Isus lui Dumnezeu, care este al unui Tată iubitor. ***Căci Tatăl însuşi vă iubeşte****, pentru că M-ați iubit și ați crezut că am ieșit de la Dumnezeu* (Ioan 16 ;27) și nicidecum pentru că m-ați omorât.

În parabola vierilor, Isus ilustrează misiunea care a fost dată de Dumnezeu poporului Israel printr-o vie ce a fost arendată unor vieri. Atunci când robii stăpânului (ce-i reprezentau pe profeți) au fost trimiși pentru a reclama rodul, aceştia au fost uciși; iar când stăpânul viei a trimis pe fiul său (ce îl reprezenta pe Isus) în speranța că atitudinea lor va fi diferită, parabola spune că vierii au omorât și pe fiul stăpânului.

Isus pune întrebarea pe care auditoriul și implicit cititorul trebuie să și-o pună: *Acum, când va veni stăpânul viei, ce va face el vierilor acelora?* (Matei 21 ;40). Vă așteptați ca stăpânul să-i felicite pentru că vierii atunci când l-au omorât pe fiul său au făcut exact ceea ce Stăpânul aștepta de la ei ? Că Stăpânul avea nevoie de moartea fiului său ca să-i poată ierta pe ei și pe toți cei ce trăiesc în păcat ?

Ei I-au răspuns: „Pe ticăloşii aceia ticălos îi va pierde, și via o va da altor vieri, care-i vor da roadele la vremea lor.” (Matei 21 ;41). Isus nu a pretins niciodată că moartea Sa ar plăti păcatele ome-

nirii, ba mai mult, a afirmat că cei ce vor contribui la moartea lui, de departe sau de aproape, ar fi fost mai bine pentru ei să nu se fi născut. Dumnezeu nu poate cere omului să păcătuiască omorând pe Fiul Său, pentru a putea să ne ierte de păcat, este un nonsens cu tot ce Biblia ne învață despre Dumnezeu.

Jertfele din vechime ce foloseau animalele ca sacrificiu, așa cum am arătat, aveau un rol pedagogic, să arate că păcatul duce la moarte și de aceea trebuie evitat. Jertfele omenești erau interzise tocmai pentru că moartea unei persoane genera păcat și era inimaginabil ca prin păcat cineva să poată spera iertarea păcatelor. Evangheliile menționează în modul cel mai clar că cei ce l-au ucis pe Isus, fariseii, Iuda, Pilat, au comis un păcat și nicidecum oficiul unui sacrificiu de expiere a păcatelor.

Fiul omului, negreșit, Se duce după cum este scris despre El. Dar vai de omul acela prin care este vândut Fiul omului! Mai bine ar fi fost pentru el să nu se fi născut. (Matei 26;24, Marcu 14;21). Dacă Isus a făcut o asemenea afirmație, se poate spune că omul care l-a vândut pe Isus a făcut voia lui Dumnezeu ?

Isus a acceptat să plătească cu viața, pentru că nu a putut abandona adevărul cu care s-a identificat și a făcut scopul existenței lui ca oamenii să trăiască asemenea vieții lui, dar nicidecum nu s-a sacrificat pentru a șterge păcatele omenirii și să permită oamenilor să trăiască în păcat.

Ideologia „jertfei ispășitoare" care acoperă toate păcatele, a dat frâu liber tuturor relelor, așa încât bisericile deveniseră un focar al răului, iar nelegiuirile din biserică depășeau pe cele din societatea păgână după cum o afirmă chiar Pavel atunci când se adresează corintenilor. *Din toate părțile se spune că între voi este curvie; și încă o curvie de aceea care nici chiar la păgâni nu se pomenește; până acolo că unul din voi trăiește cu nevasta tatălui său. Și voi v-ați fălit! Și*

nu v-ați mâhnit mai degrabă, pentru ca cel ce a săvârșit fapta aceasta să fi fost dat afară din mijlocul vostru! (1 Cor. 5 ;1,2).

Idolatria era o practică curentă: *De aceea, preaiubiții mei, fugiți de închinarea la idoli.* (1 Cor. 10 ;14); iar Sfânta Cină fusese transformată în ocazie de petrecere și beție, opusă scopului instituit de Isus.

Fiindcă atunci când stați la masă, fiecare se grăbește să-și ia cina adusă de el, înaintea altuia; așa că unul este flămând, iar altul este beat. Ce? N-aveți case pentru ca să mâncați și să beți acolo? Sau disprețuiți Biserica lui Dumnezeu și vreți să faceți de rușine pe cei ce n-au nimic? Ce să vă zic? Să vă laud? În privința aceasta nu vă laud. (1 Cor. 11;21,22). În realitate Pavel nu avea niciun motiv să-i laude, căci pare să fie exasperat de situația existentă, de faptul că biserica din Corint rămâne la promisiunile făcute cu ocazia evanghelizării și nu trece la o viață de credință autentică.

V-am hrănit cu lapte, nu cu bucate tari, căci nu le puteați suferi; și nici acum chiar nu le puteți suferi, pentru că tot lumești sunteți. În adevăr, când între voi sunt zavistii, certuri și dezbinări, nu sunteți voi lumești și nu trăiți voi în felul celorlalți oameni? (1Corinteni 3 ;2,3).

Experiența jertfei ispășitoare, prin care moartea lui Isus ar plăti prețul păcatelor, a avut și atunci, ca și astăzi, aceleași efecte dezastruoase pe care le-a avut și în vechiul Israel, când oamenii considerau că jertfele animalelor plăteau prețul păcatului, căci a direcționat credința oamenilor spre dogme și rituri religioase în detrimentul moralității încât a decredibilizat complet morala lui Dumnezeu așa cum a fost prezentată și trăită de Isus ca singura soluție la problema răului.

În ce măsură este Pavel consecvent cu ideea că jertfa ispășitoare plătește toate păcatele lumii? În scrisoarea trimisă comunității

din Roma, Pavel le face o confidență care este în opoziție completă fața de mesajul pe care-l transmite comunității din Corint.

Ştiu, în adevăr, că nimic bun nu locuieşte în mine, adică în firea mea pământească, pentru că, ce-i drept, am voința să fac binele, dar n-am puterea să-l fac. Căci binele pe care vreau să-l fac, nu-l fac, ci răul pe care nu vreau să-l fac, iată ce fac! Și dacă fac ce nu vreau să fac, nu mai sunt eu cel ce face lucrul acesta, ci păcatul care locuieşte în mine. Găsesc, dar, în mine legea aceasta: când vreau să fac binele, răul este lipit de mine. Fiindcă, după omul dinăuntru, îmi place Legea lui Dumnezeu; dar văd în mădularele mele o altă lege care se luptă împotriva legii primite de mintea mea şi mă ține rob legii păcatului care este în mădularele mele. O, nenorocitul de mine! Cine mă va izbăvi de acest trup de moarte…? Mulțumiri fie aduse lui Dumnezeu, prin Isus Hristos, Domnul nostru!… Astfel, dar, cu mintea, eu slujesc Legii lui Dumnezeu; dar cu firea pământească slujesc legii păcatului. (Romani 7,14-25)

Acest pasaj al lui Pavel este adus frecvent ca o probă că este inutil să-ți complici viața cu legile ce definesc moralitatea Bibliei, deoarece oricum nimeni nu reuşeşte să le păzească fără să greşească, iar pe de altă parte mântuirea este un dar al lui Dumnezeu, aşa că este suficient să crezi în jertfa mântuitoare a lui Isus pentru a avea viața veşnică.

De ce Pavel face o asemenea confidență comunității din Roma, când comunității din Corint, Pavel se dă pe el însuşi ca exemplu de urmat: *Călcați pe urmele mele, întrucât şi eu calc pe urmele lui Hristos.* (1 Cor. 11 ;1) ? Putea Pavel să declare că face răul în ciuda faptului că vrea să facă binele și în același timp să afirme că merge pe urmele lui Isus? Isus nu avea „fire pământească"? Nu„firii pământeşti" i s-a adresat Diavolul lui Isus când i-a prezentat ispitele la terminarea postului de 40 de zile?

Dacă Pavel ar fi prevăzut ca scrisoarea adresată romanilor să fie transmisă celor din Corint, ar fi avut o adevărată problemă, căci romanilor le prezintă în realitate imposibilitatea de a face binele, pe când celor din Corint necesitatea de a face ce este bine şi a abandona imoralitatea, incestul, idolatria şi toate relele ce puseseră stăpânire pe biserica ce abandonase moralitatea cerută de Lege.

De ce romanilor le prezintă moralitatea ca fiind o imposibilitate, când corintenilor le prezintă moralitatea ca o necesitate?

Se pare că această ideologie a „jertfei ispăşitoare" a creat multă confuzie în biserici şi Pavel se luptă să-i convingă că cel ce acceptă jertfa trebuie să ducă o viață fără de păcat. Pare că această ideologie a jertfei a fost doar o etapă pentru a-i aduce pe oameni la Isus, ca cei convertiți să-l accepte pe Isus ca model de viață fără păcat. Adevărul prezentat de el nu mai era exprimat prin cuvintele Legii, ci prin exemplul lui Isus Hristos. *Tot aşa şi voi înşivă, socotiți-vă morți față de păcat, şi vii pentru Dumnezeu, în Isus Hristos, Domnul nostru. Deci păcatul să nu mai domnească în trupul vostru muritor şi să nu mai ascultați de poftele lui. Să nu mai dați în stăpânirea păcatului mădularele voastre, ca nişte unelte ale nelegiuirii; ci dați-vă pe voi înşivă lui Dumnezeu, ca vii, din morți cum erați; şi dați lui Dumnezeu mădularele voastre, ca pe nişte unelte ale neprihănirii.* (Romani 6 ;11-13)

Cum poți să te socoteşti mort față de păcat şi să nu mai păcătuieşti, dacă nu mai ai o lege ce să definească păcatul? Cum putea Isus să fie un model de urmat când în scrierile lui Pavel, Isus este mort şi înviat şi nu apare niciunde ceea ce Isus a învățat, parabolele lui sau minunile pe care le-a făcut?

Există două tendințe în fața problemei pe care păcatul o pune în viața omului, iar rezultatul este identic în ambele situa-

ţii: aceea în care omul este terorizat de culpabilitatea păcatului din viaţa sa, iar sentimentul culpabilităţii îl paralizează pur şi simplu încât omul nu-şi mai poate trăi viaţa datorită numeroaselor restricţii impuse de farisei şi extrema opusă acesteia, aceea de a-i da o soluţie exterioară care te imunizează împotriva efectelor păcatului aşa încât păcatul devine inofensiv.

Se învaţă din ce în ce mai insistent în biserici că omul este o fiinţă decăzută şi întrucât este imposibil să duci o viaţă fără de păcat, este inutil să te străduieşti să o faci. Ba este chiar o încumetare pentru cei ce se străduiesc să ducă o viaţă morală şi se pot aduce nenumărate argumente biblice, în special din scrierile lui Pavel că cei ce se străduiesc să respecte legile morale instituite de Dumnezeu nu fac decât să zădărnicească harul. *Nu vreau să fac zadarnic harul lui Dumnezeu; căci, dacă neprihănirea se capătă prin Lege, degeaba a murit Hristos.* (Gal. 2 ;21). *Voi, care voiţi să fiţi socotiţi neprihăniţi prin Lege, v-aţi despărţit de Hristos; aţi căzut din har.* (Gal. 5 ;4).

Sunt afirmaţii cât se poate de clare că Pavel era împotriva Legii şi după cum „toată scriptura este insuflată de Dumnezeu, aceste texte sunt argumente puternice pentru cei ce doresc să-şi continue viaţa în păcat şi în acelaşi timp să beneficieze de mântuire. De ce le spune Pavel Galatenilor că Legea este inutilă, chair prejudiciabilă, şi lui Timotei îi spune contrariul ?

Noi ştim că Legea este bună dacă cineva o întrebuinţează bine, căci ştim că Legea nu este făcută pentru cel neprihănit, ci pentru cei fărădelege şi nesupuşi, pentru cei nelegiuiţi şi păcătoşi, pentru cei fără evlavie, necuraţi, pentru ucigătorii de tată şi ucigătorii de mamă, pentru ucigătorii de oameni, pentru curvari, pentru sodomiţi, pentru vânzătorii de oameni, pentru cei mincinoşi, pentru cei ce jură strâmb şi pentru orice este împotriva învăţăturii sănătoase:

- potrivit cu Evanghelia slavei fericitului Dumnezeu, care mi-a fost încredinţată mie. (Timotei 1 ; 8-11).

Este suficient să aruncăm o privire la începutul scrisorii pe care el o trimite Galatenilor şi să observăm că această comunitate era atrasă de o evanghelie care, după cele scrise de Pavel, îl excludea pe Hristos, deşi nu este precizat dacă această excludere viza viaţa şi învăţătura lui Isus sau moartea lui Isus ca jertfă ispăşitoare. *Mă mir că treceţi aşa de repede de la Cel ce v-a chemat prin harul lui Hristos la o altă Evanghelie. Nu doar că este o altă Evanghelie; dar sunt unii oameni care vă tulbură şi voiesc să răstoarne Evanghelia lui Hristos.* (Gal 1 ;6,7). Nu ştim care era problema Galatenilor, dar se pare că mântuirea prin jertfa ispăşitoare le punea o problemă, căci Pavel opune aici „Legea" cu Hristos răstignit, iar argumentul lui este cât se poate de surprinzător. *Căci toţi cei ce se bizuie pe faptele Legii sunt sub blestem; pentru că este scris: „Blestemat este oricine **nu stăruie** în toate lucrurile scrise în cartea Legii, ca să le facă."* (Galateni 3 ;10)

Textul la care face referire Pavel (Deut. 27;26 - *„Blestemat să fie cine nu va împlini cuvintele Legii acesteia şi cine nu le va face!" - Şi tot poporul să răspundă: „Amin!"*) şi pe care îl citează în mod corect, spune contrariul decât argumentul pe care el îl aduce. Textul spune că blestemat este cel ce ***nu stăruie*** să împlinească lucrurile scrise în Lege şi trebuie remarcat că legile care sunt menţionate în Deutoronom cap. 27 fac toate referire la aspecte morale, ca închinarea la idoli (porunca 2-a), necinstirea părinţilor (porunca 5-a), crima (porunca 6-a), incestul (porunca 7-a), mutarea hotarelor (porunca 8-a), a duce pe un orb în rătăcire (porunca 9-a), etc.

Necesitatea de a păstra Legea este chiar o condiţie ca rugăciunile să fie ascultate de Dumnezeu. *Dacă cineva îşi întoarce*

urechea ca să n-asculte Legea, chiar și rugăciunea lui este o scârbă. (Proverbe 28 ;9).

Mă întreb dacă nu cumva Pavel, în urma experienței lui ca fariseu, când Legea, așa cum o înțelegea el să o împlinească la data aceea, l-a dus la crimă, nu l-a făcut ca mai târziu „să arunce apa din scăldătoare cu copil cu tot"?

Întâmplarea face să scriu aceste cuvinte în mometul când creștinătatea sărbătorește răstignirea lui Isus. Mă întreb dacă acest eveniment este trăit cu un sentiment de bucurie sau tristețe de către cei ce se declară creștini? Vecinii ascund ouă de cicolată prin curte după care copiii le caută conform tradiției catolice din Franța. Obiceiurile diferă nu numai de la o credință la alta, dar chiar de la o țară la alta. Originea ouălor de Paști este mai veche decât creștinismul căci vine din păgânism: ouă colorate, binecuvântate în Italia, ornamentate ca adevărate opere de artă în Rusia și Ucraina, iepure de ciocolată în Germania și SUA, cuc în Elveția, vulpe sau barză în alte parți, etc[1]. Alți creștini sărbătoresc Paștele prin mese bogate, petreceri, muzică și tot felul de distracții.

Ce reprezintă moartea lui Isus pentru mine?

Citind epistolele lui Pavel ar trebui să mă stăpânească un sentiment de satisfacție căci această moarte a rezolvat problema păcatului în viața mea și prin credința în jertfa lui a adus o soluție definitivă prin care eu pot avea mântuirea. Citind în Evanghelii răstignirea, o viață curmată mult prea devreme în mod nedrept, atunci când omenirea avea atât de mult de învățat de la Isus, nu numai că nu am nici cel mai mic sentiment de sa-

1. https://eglise.catholique.fr/approfondir-sa-foi/la-celebration-de-la-foi/les-grandes-fetes-chretiennes/careme-et-paques/semaine-sainte-paques/371454-dou-vient-coutume-oeufs-paques/ consultat pe 20/04/2019

tisfacție, dar mă cuprinde un sentiment de tristețe și revoltă împotriva celor ce au uneltit în modul cel mai josnic punându-se în slujba Diavolului pentru a obține condamnarea și executarea lui Isus.

Dacă jertfele din vechime aveau rolul să plăteasca păcatul și simbolizau moartea lui Isus ce avea să vină, ar fi scris Isaia că sunt o scârbă în fața lui Dumnezeu, căci lui Dumnezeu nu-i place sângele jertfelor? *„Ce-Mi trebuie Mie mulțimea jertfelor voastre, zice Domnul. Sunt sătul de arderile de tot ale berbecilor și de grăsimea viteilor; nu-Mi place sângele taurilor, oilor și țapilor. Când veniți să vă înfățișați înaintea Mea, cine vă cere astfel de lucruri, ca să-Mi spurcați curțile? Spălați-vă deci și curățați-vă! Luați dinaintea ochilor Mei faptele rele pe care le-ați făcut!* ***Încetați să mai faceți răul!*** *(Isaia 1 ;11.12.16).* Dacă lui Dumnezeu nu-i place sângele jertfelor, de ce i-ar place sângele jertfei Fiului Său?

Isus este elementul-cheie în mântuirea omului, dar ce ne mântuiește: moartea Lui sau o viață conformă învățăturii lui Isus, așa cum așteaptă Dumnezeu de la noi să o trăim? Cred că această noțiune de moarte care plătește păcatul nu a făcut decât să banalizeze gravitatea păcatului și ne face să uităm importanța vieții Lui ca model de urmat în viața noastră. Sunt tentat să cred că aceasta a fost ținta la care Pavel a dorit să-i ducă pe creștini, dar care au preferat să se oprească la„biberonul cu lapte", soluția simplă a unei plăți cu anticipare a tuturor păcatelor lumii, sau grație permanentă față de păcat. *Vă îndemn, dar, fraților, pentru îndurarea lui Dumnezeu,* ***să aduceți trupurile voastre ca o jertfă vie,*** *sfântă, plăcută lui Dumnezeu: aceasta va fi din partea voastră o slujbă duhovnicească.* (Romani 12 ;1) De ce jertfa „noastră ***vie***" este plăcută înaintea lui Dumnezeu, iar jertfa lui Isus trebuia să fie moartă ca să placă lui Dumnezeu?

Dacă Diavolul a dorit moartea lui Isus și a instigat pe toți cei ce s-au pus în slujba lui să-l condamne la moarte și să-l ucidă, putem considera că Dumnezeu s-a pus de acord cu Diavolul să dorească același lucru?

Pe de altă parte acest mod de rezolvare a problemei păcatului îl pune pe Dumnezeu pe aceeași treaptă cu zeii păgâni, care cereau sacrificii pentru a-și manifesta generozitatea sau îndurarea. Este o imagine complet greșită și degradantă despre Dumnezeu, când Isus l-a prezentat pe Dumnezeu ca un părinte iubitor.

Este evident că Pavel începe evanghelizarea cu elementele de bază, cele atractive vieții de credință, în speranța motivării pentru o viață corespunzătoare, că mai târziu omul va înțelege că viața de credință necesită anumite obligații pe care credinciosul le va accepta ulterior, dar ce te faci când oamenii sunt foarte receptivi la avantajele contractului, iar obligațiile le lasă necitite? Aceeași observație o face și evreilor cărora le reproșează că au rămas tot la biberonul cu lapte. *În adevăr, voi, care de mult trebuia să fiți învățători, aveți iarăși trebuință de cineva să vă învețe cele dintâi adevăruri ale cuvintelor lui Dumnezeu și ați ajuns să aveți nevoie de lapte, nu de hrană tare.* (Evrei 5 ;12).

Trebuie să luăm afirmațiile misionare ale lui Pavel cu rol propagandistic adresate unor comunități idolatre, unde fapte ca incestul și bețiile erau mai prezente în biserică decât în societate, pe care chiar Pavel le consideră o „hrană moale" sau „lapte" pentru prunci, ca elemente de referință și standarde ale credinței noastre în Dumnezeu? Și ce vom face cu cele care intră în contradicție cu ceea ce a învățat Isus, unde judecata se face după viața trăită, faptele bune făcute semenului pe care Dumnezeu le contabilizeaza și le enumeră la judecată și nu după profesiunea

de credință? Să nu uităm că Biblia a fost scrisă de oameni, şi chiar dacă au fost inspirați, avem nevoie de o doză minimă de discernământ pentru a evalua mesajul transmis de textul ei.

Pavel nu prezintă viața lui Isus pe care nu a cunoscut-o aşa cum au cunoscut-o ucenicii, şi nici învățătura lui Isus, ci propria-i experiență, în care Isus a fost răstignit şi înviat. Este evident că inițial, Pavel s-a asociat cu fariseii care l-au condamnat pe Isus la moarte şi asta explică zelul lui în a-i persecuta pe cei ce propagau învățăturile lui Isus. Păcatul are nevoie să fie iertat, dar nimic, nici chiar iertarea, nu ne scuteşte de consecințele păcatului, căci acesta ne urmează în orice situație, afară de faptul că păcatul era o necesitate fără de care nu puteam fi iertați. Aşa se face că de la păcatul de a-l fi omorât pe Isus s-a ajuns la necesitatea de a-l ucide pentru a fi iertați de toate păcatele.

Ne putea oare ierta Dumnezeu dacă fariseii nu-l ucideau pe Isus? Mă poate ierta pe mine Dumnezeu dacă nu mă asociez cu fariseii prin a fi de acord că Isus trebuia răstignit? După scrierile lui Pavel, cei ce nu au fost de acord cu moartea lui Isus nu pot beneficia de iertare, deoarece jertfa lui Isus plăteşte numai păcatele celor ce cred în necesitatea ei.

Sunt păcatele celor ce vor fi mântuiți iertate sau plătite? Cred că este nevoie să facem diferență între „iertare" şi „plată" a păcatului.

Cu ceva timp în urmă, eram în circulație spre cabinetul medical în care lucrez, când o maşină de poliție ce s-a poziționat în spatele maşinii mele, aprinde girofarul şi-mi face semn să trag pe dreapta. Am fost surprins, pentru că nu făcusem nicio neregulă și fusese evident că din mulțimea de mașini mă aleseseră pe mine pentru a mă opri. Mi-au verificat actele și foarte politicos, polițisul mă întreabă dacă maşina este a mea? Bineînțeles,

am răspuns, nu puteam să am dubii în privința aceasta. Mi-a spus că depășisem data când trebuia să-mi fac controlul tehnic al mașinii. Am fost surprins, pentru că mașina pentru mine era încă nouă, căci era încă în garanție și nu mă gâdisem la controlul tehnic, dar am recunoscut că față de lege eram vinovat.

Era normal să plătesc o amendă prevăzută pentru acest tip de infracțiune, însă polițistul se uită spre colegul lui și-i cere părerea: ce facem, îi punem o amendă sau facem un „rappel à la loi", adică un avertisment prin care să-i reamintim legea? Colegul lui a răspuns: sunt de acord pentru un „rappel à la loi", deoarece termenul depășit nu este foarte mare așa că m-a sfătuit să fac controlul tehnic cât mai repede, ceea ce am promis și am și făcut.

Orice infracțiune sau încălcare a legii, prevede o pedeapsă, era normal să plătesc o amendă pentru infracțiunea respectivă. Polițistul a recurs la această variantă a iertării (rappel à la loi) prin care m-a scutit de pedeapsă (amenda), dar nici una din ele nu rezolvă problema controlului tehnic al mașinii. Amenda era însă mult mai dureroasă față de iertare, dar ambele mă trimiteau să rezolv problema respectivă.

„Plata păcatului este moartea" (Romani 6;23), o afirma și Pavel, dar care este soluția la această problemă a omului?

Dacă Isus a plătit prin moartea sa toate păcatele (amenzile) și cele trecute și cele viitoare, așa cum se susține în creștinism, mai are vreun sens să-i cerem iertare lui Dumnezeu pentru păcatele noastre? De ce atunci când Isus i-a învățat pe ucenici cum să se roage lui Dumnezeu, a adăugat și cererea de iertare „și ne iartă nouă păcatele noastre..."? De ce creștinii care consideră că moartea lui Isus este o jertfă ispășitoare pentru păcatele celor ce cred în El, se mai roagă lui Dumnezeu pentru iertare?

Nici plata păcatului şi nici iertarea nu sunt o soluţie a păcatului, ci o invitaţie pentru o viaţă fără de păcat. În discuţia cu tânărul bogat Isus a prezentat ca o necesitate păzirea poruncilor date de Dumnezeu pe muntele Sinai.

Pentru Isus, moralitatea trebuie să fie în orice situaţie normă de conduită a fiecăruia chiar dacă viaţa îi este ameninţată. *Vă spun vouă, prietenii Mei: să nu vă temeţi de cei ce ucid trupul, şi după aceea nu mai pot face nimic. Am să vă arăt de cine să vă temeţi. Temeţi-vă de Acela care, după ce a ucis, are puterea să arunce în gheenă; da, vă spun, de El să vă temeţi.* (Luca 12 ; 4,5). Acceptarea morţii pe cruce în Gheţemani este o împlinire a acestui mod de a-ţi conduce viaţa exclusiv conform moralităţii şi a nu face niciun compromis pentru a accepta păcatul.

Dacă creştinismul nu rămâne la învăţătura lui Isus ce cere moralitate, trebuie oare aşteptat ca societatea ateistă să descopere independent de creştini moralitatea ca fiind cea mai bună normă de vieţuire? Trebuie oare ca acei creştini care au adoptat jertfa ispăşitoare ca o soluţie a răului să fie convinşi de atei că moralitatea este o necesitate pentru a trăi într-o societate funcţională? Nu cumva creştinii ce trăiesc cu iluzia conform căreia credinţa în dogme şi ritualurile religioase le vor aduce viaţa veşnică, trec pe alături de adevărata viaţă?

Doctrina jertfei ispăşitoare este foarte atractivă, căci cel ce o adoptă nu are mare lucru de schimbat în viaţa lui şi este motivul pentru care a devenit foarte populară. Este regretabil că bisericile ce şi-a început existenţa prin revenirea la moralitate, astăzi sunt mai preocupate de ispăşirea păcatelor prin jertfă decât prin a nu le mai face.

În ciuda tuturor incoerenţelor şi contradicţiilor care alimentează toate doctrinele bisericilor fondate pe epistolele lui

Pavel ce propun modele de urmat după gusturile fiecăruia, Pavel recunoaşte, că viața de credință a omului trebuie să fie urmată de roade şi că în ciuda credinței în jertfa ispăşitoare, roadele necorespunzătoare te duc la moarte. *Şi ce roade aduceați atunci? Roade de care acum vă este ruşine: pentru că sfârşitul acestor lucruri este moartea.* (Romani 6 ;21). Nu ar face el creştinilor de astăzi aceeaşi remarcă?

Eliminarea păcatului prin iertare şi abandonarea lui

Iertarea nu are rolul de a ne permite să trăim în păcat, ci de a a nu mai păcătui. Cine nu înțelege scopul iertării, acela nu o merită.

Pentru a înțelege punctul de vedere al lui Isus privind soluția la păcat, trebuie să-l căutăm în evanghelii, căci sunt singurele surse care citează cuvintele lui Isus. Din nefericire, lui Isus nu i s-a permis să prezinte el însuşi, în scris tot ceea ce a învățat, căci conducătorii religioşi au fost foarte grăbiți să-l aducă la tăcere. Nu pot să nu-mi exprim regretul față de această pierdere şi acesta este şi unul dintre motive pentru care consider că moartea lui Isus a fost o pierdere imensă şi nicidecum o binecuvântare.

Am auzit de nenumărate ori afirmându-se că evangheliile sunt foarte clare şi că nu s-a pierdut nimic prin faptul că nu avem evanghelia scrisă de Isus, că cei ce le-au scris au fost inspirați și deci textul vine de la Dumnezeu ca și când ar fi scris de El, afirmații făcute de cei ce le interpretează prin prisma doctrinei bisericilor din care fac parte. Doctrina bisericii, oricare ar fi

ea, este întotdeauna clară, chiar atunci când este în opoziție cu tot ce a învățat Isus.

Ce soluție oferă Isus la problema păcatului? Aş fi preferat să am o evanghelie scrisă de Isus sau în lipsa acesteia, scrisă de ucenicii lui sau de martori oculari la ceea ce a învățat şi făcut El, dar ceea ce s-a păstrat au fost mai multe evanghelii ce au fost scrise, pentru cea mai apropiată de Isus, la 40 de ani după moartea Sa, sau la 70 de ani pentru cea mai îndepărtată.

Din numeroasele evanghelii ce au fost scrise, numai patru au fost acceptate în canonul Bibliei ca exprimând ideile lui Isus: evanghelia lui Matei, Marcu, Luca si Ioan, primele trei fiind considerate sinoptice prin faptul că prezintă cuvinte și fraze asemănătoare. Există similitudini importante, dar și diferențe care au fost explicate prin faptul că, chiar dacă ar fi fost scrise de presupuşi martori oculari, prin faptul că au fost scrise mult mai târziu, memoria umană şi-a manifestat slăbiciunile ei. La prima vedere este o explicație valabilă, însă atât asemănările, cât şi deosebirile dintre evanghelii pun totuşi probleme serioase.

S-a considerat inițial că evanghelia după Matei este anterioară celorlalte prin faptul că s-a presupus că Matei, cel care a scris evanghelia, a fost acelaşi cu Matei, ucenicul lui Isus şi este motivul pentru care Evanghelia după Matei este prima în Noul Testament; dar actualmente, cercetătorii sunt de acord că Evanghelia după Marcu este anterioară celorlalte şi a fost scrisă în anii 65-70, pe când evangheliile după Matei și Luca în jurul anilor 85, iar evanghelia lui Ioan între anii 90-100[1].

În realitate, nu există nicio certitudine cu privire la care dintre cele trei evanghelii sinoptice este cea mai veche, dar ceea ce

1. Jacques Giri, Les Nouvelles Hypothèses sur les origines du christianisme: Enquête sur les recherches récentes, Paris, Karthala, 2010.

este sigur, este existența unei evanghelii anterioare evangheliilor sinoptice şi care la ora actuală, nu se mai păstrează.

Cei 40 de ani care despart moartea lui Isus de scrierea celei mai vechi evanghelii, Marcu, constituie epoca cea mai obscură a creştinismului primar. Cum s-a transmis, dezvoltat şi în ce direcție s-a cristalizat învățătura lui Isus în această perioadă care începe din anii 30 până în anii 70? Dispunem de o dublă documentație: pe de-o parte de epistolele lui Pavel, care au fost scrise între anii 50-60[1], deci, anterior cele mai vechi evanghelii de care dispunem, pe de altă parte, de cartea „faptele apostolilor"care au fost scrise în jurul anilor 80-90[2] şi care este ulterioară evangheliilor sinoptice.

Ca să înțelegem cum trebuie citite evangheliile, trebuie ca mai înainte, să înțelegem cum au fost scrise pentru a descoperi ce a învățat Isus, care este soluția lui Isus la problema păcatului şi cum trebuie înțelese „semnele sau miracolele lui Isus".

Sunt patru etape de care trebuie ținut cont pentru a înțelege cum au fost scrise şi care este adevărul transmis de evanghelii: Isus, ucenicii lui Isus, Pavel şi evangheliştii.

Nu avem nimic scris de la Isus pentru că el s-a adresat în primul rând oamenilor simpli care, în cea mai mare majoritate nu ştiau carte, iar în timpul acela a difuza un material scris era practic imposibil. Pe de altă parte, cu cei ce ştiau carte, adică fariseii şi cărturarii, Isus nu a putut avea un dialog constructiv, iar scrierilor lui Isus, nu numai că nu s-ar fi păstrat, dar ar fi fost folosite ca probe pentru a-l condamna la moarte mult mai devreme decât au făcut-o.

1. Wilfrid Harrington, Nouvelle introduction à la Bible, Edition du Seuil, Paris, 1970.

2. Daniel Marguerat, Les Actes des apôtres (1-12), p. 20.

Isus ştia foarte bine că a se opune sistemului religios institu-it, se făcea cu riscul vieții şi după cum majoritatea profeților în vechiul Israel au plătit cu viața atunci când au denunțat abuzu-rile sistemului, timpul de care dispunea Isus era limitat, aşa că nu a avut altă alternativă decât să instruiască oameni simpli care să transmită mesajul lui ulterior, lumii întregi.

Nu avem nimic scris nici de ucenicii lui Isus sau de martorii oculari ai evenimentelor şi învățăturii lui Isus, dar ceea ce este aproape sigur, este că a existat un document scris fie de uceni-cii lui Isus, fie de martori oculari cu privire la ceea ce a învățat Isus şi pe care evangheliştii mult mai târziu, l-au folosit în mod parțial sau cu unele adăugiri sau modificări, corespunzătoare doctrinei existente la data când au fost scrise.

Evangheliile nu au scopul de a descrie evenimentele din punct de vedere istoric şi nu respectă nici cel puțin cronologia evenimentelor, iar aceasta pune mari probleme cercetătorilor, căci aceştia sunt preocupați înainte de toate de a identifica eve-nimentele respective în istorie şi nu atât de a înțelege un mesaj moral. De altfel, evangheliştii nici nu puteau face o descriere cronologică pentru că ei nu au participat la evenimentele respe-cive şi fără îndoială că Isus a folosit aceleaşi predici şi parabole în mai multe situații.

Pe de altă parte, evangheliile au rolul de a transmite un crez, iar evanghelistul nu a putut detaşa ceea ce a scris de ceea ce a crezut, iar crezul lui a fost format de doctrina existentă în bise-rică la data când evangheliile au fost scrise.

Ca şi când lucrurile nu ar fi fost suficient de complicate, tre-buie spus că nu avem nici cel puțin textul original al evanghe-liilor, ci avem numai copii ale acestora, şi diferențe există chiar între copii, deoarece copiştii au avut şi ei crezul lor, format de

comunitatea în care au trăit, pe care nu au putut să nu-l manifeste în copiile pe care le-au realizat. Diferențele doctrinale între comunități sunt clar exprimate în epistolele lui Pavel.

Există o obscuritate a primei perioade creştine care nu este surprinzătoare, căci inițial memoria lui Isus a fost transmisă oral, deoarece numai un mic procentaj al populației ştia să scrie şi să citească. Ucenicii, ce au fost în prezența lui Isus doi ani şi jumătate[1] ştiau foarte bine ce a învățat Isus şi se poate considera că într-un prim stadiu au transmis aceste învățături în mod oral celor cu care erau în contact atâta timp cât numărul celor convertiți a fost relativ mic.

Preocupare mea este cum putem găsi ideile lui Isus în evanghelii, ce au fost scrise la 40 de ani după moartea lui Isus, atunci când se crease o doctrină influențată de scrierile lui Pavel, în care moartea lui Isus nu numai că nu era regretabilă, dar a fost chiar de dorit, deoarece este considerată ca soluție la problema păcatului. Acest studiu este extrem de complex şi laborios şi ar depăşi oricum cadrul acestei lucrări, dar voi menționa câteva elemente de care trebuie totuşi ținut seamă în înțelegerea evangheliilor.

Reconstituirea acestui parcurs al scrierii evangheliilor a dus la mai multe modele explicative, dar toți cercetătorii sunt de acord cu existența unei surse comune numită protoevanghelie sau „sursă Q"[2] (din germană Quelle = sursă) din care s-au inspirat şi au copiat evangheliştii, document care s-ar fi pierdut. Este foarte probabil că la aceasta face mențiune cartea *Faptele*

1. Singurul indiciu ce face să se presupună că activitatea lui Isus a fost de aproximativ doi ani şi jumatate este în Evanghelia lui Ioan, care menționează trei Paşti, de unde rezultă că Isus a predicat mai mult de doi ani./ Wilfrid Harrington, Nouvelle introduction à la Bible, Edition du Seuil, Paris, 1970.

2. Daniel Marguerat (dir.), Introduction au Nouveau Testament : Son histoire, son écriture, sa théologie, Labor et Fides, 2008.

Apostolilor, când foloseşte termenul de „Evanghelia Domnului Isus" (Fapte 11.20).

Există asemănări importante între evanghelii, ca de exemplu, succesiunea unor evenimente şi existenţa unor fraze identice în două sau chiar cele trei evanghelii. Paragraful de mai jos, îl găsim identic în evangheliile lui Matei şi Luca, dar nu şi în evanghelia lui Marcu, de unde concluzia că el a fost copiat dintr-o altă sursă pe care nu o mai avem. Am subliniat cuvintele aceluiaşi paragraf care sunt comune în cele două evanghelii.

Dar când a văzut pe mulţi din farisei şi din saduchei că vin să primească botezul lui, le-a zis: ***„Pui de năpârci, cine v-a învăţat să fugiţi de mânia viitoare? Faceţi, dar, roade vrednice de pocăinţa voastră. Şi să nu credeţi că puteţi zice în voi înşivă: „Avem ca tată pe Avraam!" Căci vă spun că Dumnezeu din pietrele acestea poate să ridice fiii lui Avraam. Iată că securea a şi fost înfiptă la rădăcina pomilor: deci orice pom, care nu face rod bun, va fi tăiat şi aruncat în foc.*** (Matei 3 ;7-10)

Ioan zicea, dar, noroadelor care veneau să fie botezate de el: ***„Pui de năpârci, cine v-a învăţat să fugiţi de mânia viitoare? Faceţi, dar, roade vrednice de pocăinţa voastră şi nu vă apucaţi să ziceţi în voi înşivă: „Avem pe Avraam ca tată!" Căci vă spun că Dumnezeu din pietrele acestea poate să ridice fiii lui Avraam. Securea a şi fost înfiptă la rădăcina pomilor: deci, orice pom care nu face rod bun este tăiat şi aruncat în foc."*** Luca 3 ;7-9)

Textul în cele două evanghelii este practic identic, aşa încât nu putea fi formulat independent de cei doi evanghelişti cu aceleaşi cuvinte decât dacă l-au copiat dintr-un alt text, şi cum acest text nu există în evanghelia după Marcu, se presupune existenţa unui text anterior pe care nu-l mai avem. Este incontestabil că în biserica primară au circulat texte scrise înaintea

evangheliilor şi care au fost scrise foarte probabil de ucenici sau de martori oculari.

Dar există şi diferenţe între evanghelii: pasajele privind copilăria lui Isus sunt absente în evanghelia lui Marcu şi nu se suprapun în evangheliile lui Matei şi Luca, predica de pe muntele fericirilor nu este în evanghelia lui Marcu, iar numeroase parabole nu le găsim în evanghelia lui Luca, apariţia lui Isus înviat este absentă în Marcu şi este diferită în Luca şi Matei. Scene identice comportă uneori divergenţe cum ar fi crucificarea, sau ultimile cuvinte ale lui Isus nu este concordantă[1].

Trebuie ținut cont că între documentul original scris de ucenicii lui Isus şi/sau de martori oculari şi scrierea evangheliilor se interpun scrierile lui Pavel, ce sunt primele documente existente, după moartea lui Isus, care se păstrează.

Aşa cum am spus, atât asemănările, cât şi deferențele dintre evanghelii ridică întrebări importante:

1. Dacă evangheliştii au avut în mâna lor textul unei evanghelii anterioare, de ce nu l-au copiat integral și au folosit numai anumite pasaje? Ceea ce nu au folosit, este pentru că au considerat că nu corespunde doctrinei prezente la care ei aderaseră?

2. Cum trebuie abordate aceste evanghelii pentru a regăsi cuvinele și învățătura lui Isus?

3. Cum trebuie înțelese diferențele dintre evanghelii, în ce măsură exprimă credința autorului ce este formată și influențată de doctrina bisericii de la data respectivă?

1. Daniel Marguerat (dir.), Introduction au Nouveau Testament : Son histoire, son écriture, sa théologie, Labor et Fides, 2008.

Atât în evanghelia lui Marcu, cât şi în a lui Luca este prezentată discuţia cu un tânăr bogat, „fruntaş" al societăţii sau al sinagogii. Textul este practic identic în cele două evanghelii, ceea ce se deduce că cei doi evanghelişti l-au copiat dintr-o sursă comună. La întrebarea tânărului bogat: *„Bunule Învăţător, ce trebuie să fac ca să moştenesc viaţa veşnică?"* (Luca 18.22; Marcu 10.17) Isus îi răspunde: *„Îţi mai lipseşte un lucru: vinde tot ce ai, împarte la săraci, şi vei avea o comoară în ceruri. Apoi, vino şi urmează-Mă."* (Luca 18.22) .

În evanghelia lui Marcu se folosesc aceleaşi cuvinte în răspunsul lui Isus, dar este introdus şi simbolul crucii ca mijloc de salvare. *„Îţi lipseşte un lucru; du-te de vinde tot ce ai, dă la săraci, şi vei avea o comoară în cer. Apoi vino, **ia-ţi crucea** şi urmează-Mă."* (Marcu 10.21). Dacă Luca ar fi copiat acest text după evanghelia lui Marcu, care se presupune că este mai veche, ar fi copiat fără îndoială şi expresia „ia-ţi crucea". Este evident că această expresie nu a putut fi în textul original după care a copiat evanghelistul Marcu şi că a fost introdusă fie de el, fie de unul dintre nenumăraţii copişti, ce a introdus în text credinţa lui în jertfa ispăşitoare. Este cunoscut că nu avem exemplarul original al evangheliilor, ci numai copii ale acestora.

Este evident că, atunci când evangheliştii au copiat un text deja existent, au introdus elemente conforme crezului ce se dezvoltase în biserică datorită teologiei lui Pavel şi au armonizat textul vechi cu doctrina bisericii.

Romanii erau cunoscuţi prin cruzimea lor şi în timpul acela crucea era nu numai elementul de tortură cel mai de temut, dar şi elementul prin care se executa pedeapsa cu mortea, căci nimeni nu a fost coborât viu de pe cruce. Ce ar fi înţeles acest om dacă Isus ar fi folosit aceste cuvinte? Este ca şi cum Isus i-ar fi

spus unui om în zilele noastre, „ia-ți ștreangul sau ia-ți fiola cu cianură și urmează-mă". Este evident că evangheliștii au adaptat dialogul la simbolurile folosite de ei după crucificarea lui Isus, când crucificarea lui Isus era deja considerată o necesitate și nicidecum o crimă odioasă.

Aș menționa un ultim exemplu: *A doua zi, Ioan stătea iarăși cu doi din ucenicii lui. Și, pe când privea pe Isus umblând, a zis:* ***„Iată Mielul lui Dumnezeu!"*** *Cei doi ucenici l-au auzit rostind aceste vorbe și au mers după Isus.* (Ioan 1 ;35-37). Ce ar fi înțeles acești doi ucenici dacă Ioan le-ar fi adus ca argument că un om trebuie adus ca miel de jertfă lui Dumnezeu și care ar fi fost reacția lor când era cât se poate de clar în Vechiul Testament că o jertfă umană era o urâciune în fața lui Dumnezeu și era de neconceput ?

Atunci când vorbim de felul cum a fost scrisă Biblia în general și de evanghelii în special, în biserici se face apel la inspirație, înțelegându-se prin aceasta că Biblia a fost dictată de Dumnezeu, iar scriitorii ei au scris cuvintele așa cum Dumnezeu le-a dictat.

Acest mod de a considera textul biblic, cum că autorul ar fi Dumnezeu, care s-a folosit de mâna oamenilor pentru a scrie textul, presupune că existența erorilor este imposibilă, deoarece Dumnezeu nu poate face erori, iar când cineva ridică problema în biserică, este privit cu suspiciune, sfătuit să se roage pentru a-l înțelege, iar persoana respectivă este calificată că și-a pierdut credința. În aceste condiții este imposibil a se clarifica unele aspecte contradictorii, iar biserica aduce întotdeauna argumentul doctrinei în care s-a baricadat.

Dacă prin inspirație se consideră că scriitorul își păstrează libertatea de gândire și opinie, așa cum reiese din text, că înțelegerea mesajului poate fi parțială și trece prin filtrul înțelegerii

personale, în situația respectivă erorile pot fi înțelese ca aparținând autorului textului și ne putem întreba în ce măsură mesajele diferiților autori sunt coerente? Nu este pe acest criteriu că biserica a departajat textul Bibliei de textele apocrife?

Trebuie specificat că se consideră că evangheliile nu sunt opere literare în adevăratul sens al cuvântului și nici istorice, căci ele reprezintă înainte de toate o profesiune de credință.

Este foarte evident că ceea ce preocupă pe exegeți sunt datele istorice, care lipsesc din textul evangheliilor, iar evenimentele trebuie identificate cu exactitate în timp și spațiu, căci pentru aceştia, adevărul este istoric, iar lipsa datelor istorice pune la îndoială existența evenimentelor descrise, sau compromite interpretarea lor. Sunt întrebările pe care şi le pune şi Albert Schweitzer. « Este foarte dificil, când citiți poveștirile Evangheliilor sinoptice, să obțineți o imagine exactă a evenimentelor ce au urmat trimiterii ucenicilor în misiune. Când s-au întors? Unde a trăit Isus în timpul absenței lor? Care a fost succesul ucenicilor? Ce evenimente au avut loc între întoarcerea lor și plecarea lor către norod? Oferă aceste evenimente motivul pentru care Isus s-a retras cu ei în singurătate? Relatările Evangheliei nu răspund la aceste întrebări. »[1]. Evangheliştii şi nici primii creştini nu au avut intenția să producă o biografie a lui Isus, așa cum noi o concepem astăzi, căci obiectivul a fost să cunoaștem ceea ce ne schimbă viața.

1. Albert Schweitzer – Le secret historique de la vie de Jésus, Édition Albert Michel, Paris, 1961, p.117.
După Schweitzer, doctrinele ecleziastice denaturează istoria autentică a lui Isus, fiecare biserică şi-a construit propriul Isus, dar investigațiile istorice îl fac să fie predicatorul unei împărăţii etice pământești care nu mai are autenticitate, singura cale, potrivit lui Schweitzer, de a ajunge la o concepție dreaptă despre Hristos este să credem în posibilitatea de a participa spiritual la esența mesajului său. Pentru Schweitzer, se pare că nu este nici tradiție, nici ierarhie, nici citirea literală, nici critica istorică care contează cu adevărat, ci participarea vie la credința care rezultă din toate acestea.

Dacă în cultura noastră ce are la bază cultura greco-romană, autorul textului își revendică opera, iar plagiatul este pedepsit de lege, în cultura ebraică veche, autorul nu are nicio preocupare pentru a se identifica, iar uneori, in special când este prezentat un crez, autorul chiar preferă să folosească autoritatea unei alte persoane pentru a da greutate textului lui, așa cum este cazul unor texte apocrife ca „Evanghelia lui Toma" sau „Evanghelia lui Nicodem", ce sunt scrise mult mai târziu. Pe de altă parte, obiectivul acestor scrieri este de a transmite un crez, la care autorul a aderat și are convingerea fermă că trebuie transmis semenilor, așa că orice mijloc este bun dacă servește acestui scop, chiar folosirea unei identități false.

Exegeza istorico-critică se preocupă în principal de istoricitatea lui Isus: în ce măsură textul evangheliilor revelează biografia lui Isus și în ce masură evenimentele descrise pot fi identificate în istorie. Aceste interpretări au creat nenumărate controverse și opinii dintre cele mai diverse și disputate.

Las disputele pe seama specialiștilor, căci preocuparea mea nu este ce s-a întâmplat acum două milenii, care este „istoria" acestor evenimente, ci care este învățătura lui Isus pe care o putem extrage din evanghelii, care este soluția la răul care este în lume și la răul care este în ființa mea, plecând de la premisa că Isus a fost rațional și coerent în tot ce a spus și a făcut, căci în aceasta a constat forța discursului lui.

Pentru a concluziona acest aspect al unor incoerențe în evanghelii, mi se pare evident că evangheliștii au încercat o oarecare armonizare a opiniilor existente în timpul lor, dar cea mai mare parte a textului evangheliilor exprimă cuvintele, ideile și acțiunile lui Isus.

Isus a folosit mai multe moduri de a se adresa auditoriului: predici și parabole care exprimă atât cuvintele lui, cât și acți-

unile lui, dar evangheliile ne vorbesc şi de miracole care sunt acţiuni ale lui Isus, dar povestite de ucenici sau evanghelişti.

Aşadar, revenind la soluţia pe care o dă Isus problemei păcatului, o voi căuta în ceea ce Isus a predicat şi întreprins, adică, în cuvântările, parabolele şi miracolele sale şi aşa cum am precizat deja, din moment ce Isus a fost coerent şi consecvent în tot ce a spus şi a făcut, aceeaşi soluţie mi se pare normal să fie exprimată în toate cele trei forme literare.

Predica de pe munte descrisă în evanghelia lui Matei (Matei 5;3-12), prezintă 8 fericiri ce sunt promise celor ce suferă din cauza nedreptăţii, iar evanghelia lui Luca (Luca 6;20-26), menţionează 4 fericiri cu un text identic cu cel al evangheliei lui Matei, dar şi 4 nenorociri („vai de voi") ce desemnează pe cei ce sunt la originea nedreptăţilor celor ce suferă. Fără îndoială că Isus a prezentat de mai multe ori această predică ce prezintă importanţa faptelor bune care vor fi răsplătite, faţă de cei ce le nesocotesc şi vor suporta consecinţa faptelor lor. Nu există niciun dubiu că aceste idei care sunt în concordanţă cu parabolele sale, exprimă cuvintele lui Isus.

Isus cere ascultătorilor o viaţă exemplară şi o atitudine responsabilă în faţa actelor lor, căci fiecare va da socoteală de felul cum şi-a trăit viaţa. Soluţie la problema răului, conform predicii lui Isus, este aceea de a nu-l face.

În predica de pe munte Isus scoate în evidenţă că una dintre caracteristicile celor ce vor fi numiţi „fii ai lui Dumnezeu" este iertarea. *Ferice de cei împăciuitori, căci ei vor fi chemaţi fii ai lui Dumnezeu! (Matei 5 ;9)*

A fi împăciuitor înseamnă a căuta şi a fi binevoitor în a rezolva problemele pe care fiecare le are cu semenii săi pentru a trăi într-un climat de pace şi bună înţelegere. Omul trebuie să

fie dispus să acorde iertarea atunci când i se cere, dar iertarea cere ca răul să fie conștientizat și regretat în speranța că va fi abandonat. Iertarea nu este un har permanent, o poartă deschisă a răului în care cei „împăciuitori" trebuie să ierte toate relele societății fără niciun discernământ.

Isus a fost foarte îngăduitor cu cei neștiutori, chiar cu demonizații, dar a criticat foarte aspru pe farisei și cărturari, căci erau conștienți de răul pe care-l făceau și nu-l recunoșteau. A ierta un rău nerecunoscut înseamnă a-l aproba. Să nu uităm că Isus s-a rugat pentru iertarea „celor ce nu știau ce făceau". Un soldat roman care răstignea un condamnat considera că nu-și face decât datoria și că pedepsește un răufăcător. Nu există nicio dovadă că cei ce au participat la condamnarea la moarte și răstignirea lui Isus, cum ar fi fost Iuda, ar fi fost iertați, ba chiar dimpotrivă, textul menționează: *„Dar vai de omul acela prin care este vândut El!"* (Luca 22 ;22). Isus nu a pronunțat niciodată iertarea pentru farisei și cărturari, căci ei știau ce făceau și acest păcat nu se iartă pentru că cine-l iartă nu face decât să-l aprobe.

La întrebarea pe care Petru o adresează lui Isus, de câte ori să iert pe fratele meu care va păcătui împotriva mea, Petru chiar dă un răspuns care i se pare foarte generos din punctul lui de vedere. Este suficient să merg până la 7 ori? *Isus i-a zis: „Eu nu-ti zic până la șapte ori, ci până la șaptezeci de ori câte șapte".* (Matei 18 ;22).

Această afirmație a lui Isus este interpretată în sensul că omul trebuie să ierte necondiționat și la infinit, și frecvent în biserici se fac presiuni asupra celui lezat, că trebuie să ierte chiar și pe cel ce nu-și cere iertare și nu-și recunoaște greșeala, însă acest mod de înțelegere nu numai că nu rezolvă problemele, dar chiar le agravează, căci confortează pe cel ce face răul în atitudinea lui.

Aş zice chiar că întrebarea lui Petru este greşită pentru că în răspunsul lui, Isus îl face să înțeleagă că important nu este „de câte ori" trebuie să aibă loc iertarea, ci care este scopul ei, pentru ca viața să continue fără să mai fie nevoie de iertare. Pentru a-i face pe ucenici să înțeleagă acest scop al iertării, Isus, aşa cum avea obiceiul, le prezintă o parabolă.

Isus a folosit frecvent parabole pentru a explica o realitate a societății umane, iar parabolele din evanghelii sunt produse de Isus însuşi. *Ucenicii s-au apropiat de El şi I-au zis: „De ce le vorbeşti în pilde?"* (Matei 13 ;10). Când oamenii puneau o întrebare, Isus răspundea frecvent printr-o povestire. Cei ce aşteptau răspunsul la întrebarea lui aveau în realitate o poveste şi era rolul lor să găsească răspunsul la întrebarea lor în povestirea respectivă (vezi parabola samariteanului milos). Fiecare trebuie să găsească singur răspunsul la întrebarea lui, căci în felul acesta, răspunsul va fi mai uşor de integrat în modul de a gândi şi decide în problemele vieții. Bineînțeles că erau mulți care ascultau povestirea, dar nu mergeau mai departe să înțeleagă sensul ei, nu pentru că nu ar fi putut, ci pentru că nu erau interesați să găsească un răspuns la întrebări pe care nu şi le puneau.

Parabola care este prezentată ucenicilor pentru a înțelege scopul iertării ilustrează că iertarea este acordată condiționat şi poate fi chiar retrasă.

De aceea, Împărăția cerurilor se aseamănă cu un împărat care a vrut să se socotească cu robii săi. A început să facă socoteala şi i-au adus pe unul care îi datora zece mii de galbeni. Fiindcă el n-avea cu ce plăti, stăpânul lui a poruncit să-l vândă pe el, pe nevasta lui, pe copiii lui şi tot ce avea, şi să se plătească datoria. Robul s-a aruncat la pământ, i s-a închinat şi a zis: „Doamne, mai îngăduie-mă, şi-ți

voi plăti tot." Stăpânul robului aceluia, făcându-i-se milă de el, i-a dat drumul şi i-a iertat datoria. Robul acela, când a ieşit afară, a întâlnit pe unul din tovarăşii lui de slujbă care-i era dator o sută de lei. A pus mâna pe el şi-l strângea de gât, zicând: „Plăteşte-mi ce-mi eşti dator." Tovarăşul lui s-a aruncat la pământ, îl ruga şi zicea: „Mai îngăduie-mă, şi-ţi voi plăti." Dar el n-a vrut, ci s-a dus şi l-a aruncat în temniţă, până va plăti datoria. Când au văzut tovarăşii lui cele întâmplate, s-au întristat foarte mult şi s-au dus de au spus stăpânului lor toate cele petrecute. Atunci stăpânul a chemat la el pe robul acesta şi i-a zis: „Rob viclean! Eu ţi-am iertat toată datoria, fiindcă m-ai rugat. Oare nu se cădea să ai şi tu milă de tovarăşul tău cum am avut eu milă de tine?" Şi stăpânul s-a mâniat şi l-a dat pe mâna chinuitorilor, până va plăti tot ce datora. Tot aşa vă va face şi Tatăl Meu cel ceresc, dacă fiecare din voi nu iartă din toată inima pe fratele său. (Matei 18 ; 23-35)

Trebuie remarcat că robii nu cer iertarea datoriei, ci numai amânarea ei. Iertarea este un cadou pe care Împăratul îl face şi are rolul să-l elibereze pe rob de povara datoriei sau a păcatului pentru a începe o viaţă nouă, fără de păcat.

Faptul că robul căruia i s-a iertat datoria nu a fost îngăduitor cu datornicul lui, exprimă faptul că iertarea care i s-a făcut nu i-a schimbat viaţa în niciun fel şi este pentru acest motiv că Împăratul ***şi-a retras iertarea iniţială***. Cine nu înţelege scopul iertării, acela nu o merită. În Împărăţia cerurilor nu vor intra decât cei ce ştiu să-şi ceară iertare, să ierte, după care fac tot posibilul să ducă o viaţă care nu mai necesită iertare.

Parabola se memorează foarte uşor şi prin simbolurile folosite, a fost un mijloc formidabil de transmitere a ideilor şi acest lucru este foarte bine exprimat de Paul Ricoeur, considerat ca cel mai mare filozof francez al secolului XX.

„Care sunt implicațiile acestei descoperiri îngrijorătoare, aceea că parabolele nu permit nicio traducere într-un limbaj conceptual? La o prima privire, această situație trădează o slăbiciune al acestui mod de discurs. Dar privind mai în profunzime, acest mod de exprimare revelează o forță unică. (...) Pentru că în parabole este mult mai mult decât în orice sistem conceptual despre Dumnezeu și despre acțiunea Lui printre noi. Invită mult mai mult la reflexie bogăția imaginilor decât coerența unui simplu concept”[1].

Parabola a fost pentru Isus principalul mijloc de a transmite un mesaj, iar Isus s-a inspirat din viața cotidiană a oamenilor pentru a formula parabolele sale: munca câmpului, păstoritul, nunta, activitățile casnice, moștenirea bunurilor, etc. Prin intermediul acestor activități în care toți erau implicați, Isus îi interpela pe ascultătorii lui pentru a-i confrunta cu probleme existențiale.

Pe de altă parte parabolele exprimă și dificultățile particulare în care Isus a trebuit să activeze datorită sistemului religios reprezentat de Templu, deosebit de represiv. Parabola semănătorului explică măsurile de precauție pe care Isus a trebuit să și le ia pentru a denunța abuzurile existente.

El le-a vorbit despre multe lucruri în pilde și le-a zis: „Iată, semănătorul a ieșit să semene. Pe când semăna el, o parte din sămânță a căzut lângă drum, și au venit păsările și au mâncat-o. O altă parte a căzut pe locuri stâncoase, unde n-avea pământ mult: a răsărit îndată, pentru că n-a găsit un pământ adânc. Dar, când a răsărit soarele, s-a pălit; și, pentru că n-avea rădăcini, s-a uscat. O altă parte a căzut între spini: spinii au crescut și au înecat-o. O altă parte a căzut în pământ bun și a dat rod: un grăunte a dat o sută,

1. Paul Ricoeur, L'herméneutique biblique, Paris, Cerf, 2001, p. 261.

altul, şaizeci, şi altul, treizeci. Cine are urechi de auzit să audă." (Matei 13,2-9)

Este de remarcat că dialogul care a urmat cu ucenicii prin care Isus a afirmat că lor le-a fost dat să cunoască tainele împărăției, iar altora nu, a creat multă confuzie în mințile unora, ce argumentează concepția predestinației, conform căreia omul este predestinat chiar dinaintea naşterii de a fi salvat sau nu, indiferent de viața pe care o duce. Pe de altă parte, acest pasaj a dat ocazia exegeților la comentarii şi explicații din cele mai sofisticate ce le permit umplerea a sute de pagini şi nu avansează cu nimic în înțelegerea acestui pasaj.

Ucenicii s-au apropiat de El şi I-au zis: „De ce le vorbeşti în pilde?" Isus le-a răspuns: „Pentru că vouă v-a fost dat să cunoaşteți tainele Împărăției cerurilor, iar lor nu le-a fost dat. Căci celui ce are, i se va da, şi va avea de prisos; iar de la cel ce n-are, se va lua chiar şi ce are. De aceea le vorbesc în pilde, pentru că ei, măcar că văd, nu văd, şi măcar că aud, nu aud, nici nu înțeleg." (Matei 13 ;10-13)

Voia Isus ca ascultătorii chiar să nu înțeleagă mesajul lui? Avea Isus un interes să vorbească în mod cu totul inutil şi de ce oamenii l-ar fi ascultat, dacă nu înțelegeau ceea ce le vorbea ? Frumusețea şi paradoxul erau că ascultătorii erau captivați de povestirile lui şi ceea ce îi captiva era chiar faptul că le deschidea ochii, căci mesajul lui era înțeles. Cine erau cei ce „nu vedeau şi nu auzeau", în ciuda faptului că erau prezenți şi ascultau parabolele lui ?

Cei ce au trăit în timpul dictaturii comuniste înțeleg mai uşor ce înseamnă să fii supravegheat în tot ce zici şi tot ce faci. În Împărăția răului de pe timpul lui Isus, situația era chiar mai dificilă, căci erau două dictaturi ce-şi supravegheau şi apărau interesele: cea politică şi militară reprezentată de Cezar, dar

şi instituţia religioasă reprezentată de marele preot susţinut de poliţia templului şi de toţi cei ce trăiau din acest sistem religios.

Este uşor de imaginat ce probleme punea să critici în mod public Împărăţia răului în aceste condiţii. Fiecare din aceste instituţii de putere îşi avea spionii şi informatorii ei, căci în Palestina ocupaţia romană era greu acceptată, iar revoltele numeroase, după cum este menţionat în textul biblic, iar la aceasta se adăugau şi abuzurile preoţilor asupra populaţiei ce era astfel dublu înrobită.

Informatorii înţelegeau şi ei semnificaţia celor spuse în parabole, dar ei aveau rolul să raporteze superiorilor cele spuse şi nu ceea ce înţelegeau ei din cele spuse, însă autorităţile nu puteau folosi parabola ca să-l condamne pe Isus pentru modul în care oamenii o înţelegeau. La o curte de judecată se aduc „faptele", iar în cazul de faţă sunt cuvintele rostite, nu sensul pe care îl dă unul şi altul. Or parabolele realizau lucrul acesta, erau povestiri nevinovate pentru care nimeni nu putea fi condamnat, iar oamenii puteau să vadă în ele „sensul" pe care îl dorea Isus, dar el nu putea fi condamnat pentru felul cum ele erau înţelese. Aşa că autorităţile, chiar dacă aveau „urechi", urechile lor prin definiţie trebuia să audă doar povestirile şi nu ce înţeleageau oamenii, şi în felul acesta urechile erau surde tocmai la ce era important şi interesa pe autorităţi.

În ce măsură acestea puneau în pericol piramida puterii, era judecat după cuvintele spuse, dar parabola nu putea fi folosită pentru a-l acuza, căci parabola necesita o interpretare personală a simbolurilor.

Isus a avut frecvent confruntări cu responsabilii religioşi, dar niciodată cu responsabilii imperiului roman, ba chiar se pare

că aceştia îl apreciau, (vezi vindecarea robului sutaşului roman: Matei 8 ;5-13 , Luca 7 ;2-10). Pentru că fariseii nu reuşeau să-l combată cu scriptura, au încercat chiar să-i creeze un conflict cu puterea romană prin întrebarea„dacă trebuie să plătească bir Cezarului?" De remarcat că întrebarea este formulată în aşa fel încât răspunzând prin da sau nu, oricare ar fi fost răspunsul, îl punea în conflict fie cu Cezarul, fie cu marele preot. Instituția religioasă avea aceleaşi interese cu instituția romană şi acelaşi mod de a-şi apăra interesele.

În Israel, acuzația se baza pe mărturia a doi martori, iar aceştia aveau rolul să redea cuvintele care au fost spuse. Parabolele lui Isus erau foarte simple şi uşor de interpretat şi era metoda cea mai bună pentru a-i pune la tăcere pe farisei şi cărturari, căci nu puteau să-l acuze că a vorbit împotriva templului sau sistemului religios. Isus nu interpreta parabolele în public, iar fariseii nu puteau să-l acuze pe Isus pentru o interpretare care le aparținea.

La procesul lui Isus au fost aduse ca martori aceste „urechi care nu auzeau şi nu înțelegeau", dar nici mărturisirile lor nu se potriveau. *Pentru că mulți făceau mărturisiri mincinoase împotriva Lui, dar mărturisirile lor nu se potriveau. Unii s-au sculat şi au făcut o mărturisire mincinoasă împotriva Lui şi au zis: „Noi L-am auzit zicând: „Eu voi strica Templul acesta, făcut de mâini omeneşti, şi în trei zile voi ridica un altul, care nu va fi făcut de mâini omeneşti."" Nici chiar în privința aceasta nu se potrivea mărturisirea lor.* (Marcu 14 ;56-59)

Aceasta arată cât de eficientă a fost vorbirea în parabole şi că parabolele nu au putut fi folosite pentru a-l acuza. Parabolele exprimă cel mai bine cuvintele şi modul de gândire ale lui Isus şi pot fi folosite ca elemente de referință pentru a înțelege ce so-

luție oferă Isus la problema păcatului. Voi reveni ulterior asupra semnificației pildei semănătorului.

Dacă acele cuvinte ale formulării predicilor și a parabolelor aparțin lui Isus, cuvintele din formularea miracolelor aparțin ucenicilor, ce descriu activitatea lui Isus și rezultatul pe care acțiunile lui l-au avut asupra oamenilor.

Pentru majoritatea creștinilor, un miracol nu este decât o manifestare supranaturală, căci așa sunt prezentate cel mai frecvent în biserici, însă pentru ucenici, adevăratul miracol era atunci când omul ieșea de sub stăpânirea răului și găsea adevăratul sens al vieții și al închinării.

De ce evangheliștii au ales aceste forme de exprimare care se apropie de parabole și nu au preferat o descriere „istorică" a ceea ce s-a întâmplat așa cum era dorința exegeților istorico-critici?

Unul dintre argumente este exemplul parabolelor care și-au dovedit eficacitatea în activitatea lui Isus. Țin să reamintesc că termenul de miracol apare foarte rar în evanghelii, căci evangheliștii foloseau termenul de „semn", exprimând o acțiune ce avea un rezultat cu totul excepțional și neașteptat.

Al doilea argument este adus de evanghelistul Ioan, căci el exprimă dificultatea evangheliștilor de a sintetiza lucrarea lui Isus extrem de bogată ce trebuia descrisă într-un spațiu foarte restrâns. *Mai sunt multe alte lucruri pe care le-a făcut Isus, care, dacă s-ar fi scris cu de-amănuntul, cred că nici chiar în lumea aceasta n-ar fi putut încăpea cărțile care s-ar fi scris. Amin.* (Ioan 21.25).

Scrisul „cu de-amănuntul" era practic imposibil la data aceea, iar modul lor de a sintetiza informațiile pe care voiau să le transmită, folosind modelul lui Isus, acela al parabolelor, sunt o sursă inepuizabilă de studiu și meditație.

Miracolul este forma de exprimare pe care au învățat-o de la Isus, ce folosește niște simboluri pentru a exprima o acțiune excepțională și contra așteptărilor.

Miracolul exprimă ideea că schimbarea vieții, ceea ce nouă ni se pare imposibil, este posibilă; și așa cum toate schimbările pe care Isus le-a făcut în viețile oamenilor, ele sunt posibile și în viața noastră. Cu acest sens am folosit cuvântul „miracol" în această lucrare.

Este greu de presupus că aceste „unități literare" să fi fost formulate de evangheliști, deoarece în evangheliile sinoptice formularea lor este aproape identică, ceea ce ne face să presupunem că evangheliștii au folosit o sursă scrisă. Faptul că primii creștini nu au considerat aceste miracole ca fenomene supranaturale apare foarte clar, studiind contextul lor în evanghelii, căci evangheliștii au fost foarte grijulii în a aduce suficiente detalii în scopul unei interpretări corecte.

Trebuie însă făcută diferența între o parabolă și un miracol căci, o parabolă, chiar dacă nu este scrisă de Isus, ea reproduce nu numai ideile lui Isus, dar și cuvintele lui.

Miracolul este o descriere a ucenicilor privind activitatea lui Isus, dar făcută după moartea lui Isus și, chiar dacă descrierea are la bază un eveniment care a avut loc în mod real, descrierea urmărește nu realitatea faptelor, ci efectele avute asupra oamenilor ale învățăturii lui Isus.

Un miracol nu reproduce nici gesturile lui Isus și nici în mod obligatoriu cuvintele lui, ci un miracol exprimă ideile lui Isus și rezultatul lor asupra celor ce le acceptă. Miracolul este o percepție a ucenicilor ce au fost martori oculari ai activității lui Isus și care scot în evidență o schimbare extraordinară în viața oamenilor echivalentă cu redarea vederii unui orb, al

redării auzului unui surd sau redarea motilității fizice a unui paralizat.

O schimbare a mentalității nu este văzută din punct de vedere fizic, dar rezultatul ei este vizibil în viața omului chiar de cei din jur, iar miracolul face vizibilă această schimbare.

Oamenii erau înrobiți de responsabilii religioși care foloseau toate mijloacele ca aceştia să nu-şi folosească gândirea pentru a nu vedea adevărata realitate şi pentru a nu asculta decât ceea ce le era recomandat să audă. Sinagogile nu erau un loc de educație, ci de îndoctrinare, unde oamenii erau îndoctrinați cu tot ce trebuiau să audă, să vadă şi să gândească, iar ceea ce era în afara doctrinei, era erezie, blasfemie, lucrare a diavolului. Cu alte cuvinte, acolo se creau surzii, orbii, muții și demonizații, de aceea cea mai mare parte din vindecări au loc în sinagogă căci Isus demola doctrina fariseilor şi cărturarilor, deschidea ochii orbilor şi urechile surzilor, libera gândirea oamenilor pentru a face diferență între voința lui Dumnezeu și voința responsabililor religioși.

Chiar dacă miracolul descrie o acțiune asupra unei singure persoane, acțiunea viza pe toți cei prezenți. Această situație explică de ce ***toți oamenii*** se bucurau de vindecare şi numai responsabilul religios, şeful sinagogii era revoltat, pe diferite motive, cel mai frecvent că vindecarea era făcută în ziua de Sabat. Isus a adus un argument cât se poate de rațional și pe înțelesul tuturor: de ce oamenii puteau fi „legați" în ziua de Sabat în sinagogi de către responsabilii religioși, și nu puteau fi „dezlegați" în zi de Sabat de Isus?

Este regretabil că aceste acțiuni sunt interpretate astăzi în biserici ca un fenomen supranatural care, pentru că a avut loc în zi de Sabat, trebuie înțeles că Isus a desființat Sabatul. Și cum ar putea fi interpretate altfel, când în biserici se face cel mai frec-

vent exact ceea ce se făcea în sinagogi pe timpul lui Isus? Dacă miracolul respectiv ar fi interpretat ca o scoatere a oamenilor de sub influența responsabililor religioși, a le dirija închinarea în mod exclusiv către Dumnezeu, nu și-ar tăia bisericile creanga de sub picioare?

Ucenicii ne povestesc de asemenea un miracol al lui Isus care tratează acest subiect al iertării și de unde putem înțelege punctul de vedere a lui Isus privind acest subiect.

Într-una din zile, Isus învăța pe noroade. Niște farisei și învățători ai Legii, care veniseră din toate satele Galileii și Iudeii și din Ierusalim, stăteau acolo; iar puterea Domnului era cu El, ca să vindece. Și iată că niște oameni purtau într-un pat pe un slăbănog și căutau să-l ducă înăuntru, ca să-l pună înaintea Lui. Fiindcă n-aveau pe unde să-l ducă înăuntru, din pricina norodului, s-au suit pe acoperișul casei și l-au coborât cu patul printre cărămizi, în mijlocul adunării, înaintea lui Isus. Când le-a văzut credința, Isus a zis: „Omule, păcatele îți sunt iertate!" Cărturarii și fariseii au început să cârtească și să zică în ei înșiși: „Cine este Acesta, de rostește hule? Cine poate să ierte păcatele decât singur Dumnezeu?" Isus, care le-a cunoscut gândurile, a luat cuvântul și le-a zis: „Pentru ce cârtiți în inimile voastre? Ce este mai lesne, a zice: „Păcatele îți sunt iertate" sau a zice: „Scoală-te și umblă"? Dar, ca să știți că Fiul omului are putere pe pământ să ierte păcatele: „Ție îți poruncesc", a zis El slăbănogului, „scoală-te, ridică-ți patul și du-te acasă". Și, numaidecât, slăbănogul s-a sculat, în fața lor, a ridicat patul pe care zăcea și s-a dus acasă, slăvind pe Dumnezeu. Toți au rămas uimiți și slăveau pe Dumnezeu; plini de frică, ziceau: „Azi am văzut lucruri nemaipomenite." (Luca 5. 17-26)

Acest miracol este prezentat în cele trei evanghelii sinoptice, iar prezentarea din evangheliile lui Marcu (Marcu 2. 1-12)

şi Luca sunt aproape identice, față de cea a lui Matei (Matei 9. 1-8) care este mai succintă cu privire la detaliile cum a ajuns paraliticul la Isus. Ceea ce surprinde în cazul de față nu este atât vindecarea acestui paralizat, cât iertarea care a dus la vindecare şi ceea ce-i deranjează pe farisei şi cărturari nu este vindecarea, ci iertarea. De asemenea, se menționează că poporul, toți cei ce asistaseră la acest eveniment, spre deosebire de farisei şi cărturari, sunt de partea lui Isus, căci sunt uimiți şi slăveau pe Dumnezeu.

Ceea ce se reține şi se prezintă în comentariile privind acest miracol este vindecarea în sine, căci vindecarea rezolvă problema reală a omului şi din acest punct de vedere bisericile sunt foarte interesate de evenimente, care pot fi catalogate ca vindecări miraculoase şi ce argument mai credibil poate fi decât un miracol, că Dumnezeu acreditează biserica în care a avut loc acel miracol ?

În noiembrie 2016, Biserica Catolică recunoaşte cea de-a 70-a vindecare miraculoasă, când Monsenior Jacques Benoît-Gonnin a declarat caracterul „miraculos" și valoarea de „semn divin" prin vindecarea sorei Bernadette Moriau, obținută prin intervenția Maicii Domnului în urma unui pelerinaj la grota de la Lourdes (Hautes-Pyrénées – Franța), unde a primit împărtăşirea pentru bolnavi.[1]

Sora Bernadette a intrat într-o mănăstire franciscană la vârsta de 19 ani, a devenit infirmieră la 25 de ani, iar la vârsta de 26 de ani a fost cuprinsă de dureri lombo-sciatice şi în ciuda a patru intervenții chirurgicale, durerile o împiedicau să meargă normal şi să-şi exercite meseria. În 2008, în urma pelerinajului făcut la

1. https://www.lemonde.fr/religions/article/2018/02/11/l-eglise-reconnait-un-nouveau-miracle-survenu-a-lourdes_5255213_1653130.html consultat pe 4/08/2019

Lourdes, la vârsta de 69 de ani o voce interioară îi spune să înlăture toate atelele şi corsetele şi să întrerupă orice tratament, durerile au părăsit-o şi a început să ducă o viaţă normală. Comitetul medical internaţional de la Lourdes, în urma examinării a declarat-o drept cea de-a 70 vindecare miraculoasă de la Lourdes. Trebuie menţionat că la Lourdes sunt raportate 7200 de vindecări şi 70 de vindecări miraculoase[1]. Este un argument important pentru biserică de a spune oamenilor că Dumnezeu este „la dispoziţia" bisericii respective pentru cei ce au nevoie de El.

Sunt organizate frecvent conferinţe la care Sora Bernadette explică participanţilor experienţa şi vindecarea ei miraculoasă, unde numeroşi bolnavi paralizaţi, în fotolii rulante aşteapă o soluţie miraculoasă la problema lor. Într-un reportaj, la sfâşitul unei astfel de conferinţe era prezentată o bolnavă paralizată în cărucior, care declară că era revoltată împotriva lui Dumnezeu pentru că, după spusele ei, nu a făcut nimic rău care să merite o asemenea pedeapsă şi pentru faptul că Dumnezeu, deşi putea să o vindece, în mod nejustificat, nu voia să o facă.

Fără să neg intervenţia lui Dumnezeu în viaţa oamenilor, cum de altfel nici în acest caz, ceea ce mi se pare anormal este popularizarea acestor cazuri care, fie îi atrag pe oameni într-o relaţie greşită cu Dumnezeu, asemenea unui contract în care fiecare parte are drepturile şi obligaţiile ei, fie spre un refuz al existenţei lui Dumnezeu atunci când nenumăraţi bolnavi apelează la Dumnezeu şi nu au nici un răspuns miraculos la problema lor. Dorinţa şi necesitatea miracolui în viaţa credinciosului crează o relaţie anormală cu Dumnezeu căci îl poziţionează pe Dumnezeu în slujba omului şi nicidecum pe om

1. https://www.cremedelourdes.com/miracle-de-lourdes-entre-quietude-guerisons-et-miracles.html consultat pe 4/08/2019

în slujba lui Dumnezeu, sau altfel spus, binele să se adapteze nevoii omului şi nicidecum omul să se adapteze la ceea ce este bine, aşa cum Biblia prezintă o situaţie normală. Cred însă că vindecarea miraculoasă a paralizatului din pasajul Bibliei menţionat mai sus, trebuie abordat diferit pentru a înţelelge mesajul evanghelistului adresat cititorului, căci elementul esenţial menţionat în acest pasaj care este la originea paraliziei este păcatul, iar după cum afirmă Isus, vindecarea este făcută prin iertarea păcatelor.

Ceea ce surprinde în vindecarea paraliticului din Evanghelia lui Luca, este faptul că cei ce-l purtau pe paralizat sunt nevoiţi să desfacă acoperişul casei pentru a ajunge în prezenţa lui Isus. Nu se cunoştea oare expresia,„faceţi loc, vă rog, este o urgenţă»? Erau cei ce blocau intrarea„bătuţi în cuie" de nu puteau face un pas în lături pentru a permite accesul înăuntru şi cine erau cei ce blocau intrarea ? Povestirea începe chiar cu această precizare că *„Nişte* ***farisei şi învăţători ai Legii,*** *care veniseră din toate satele Galileii şi Iudeii şi din Ierusalim,* ***stăteau acolo."*** Bineînţeles că aceştia nu veniseră să asculte ceva, ci să împiedice oamenii să asculte ceea ce Isus îi învăţa. Imaginea pe care o foloseşte evanghelistul de desfacere a acoperişului pentru a avea acces la Isus exprimă rezistenţa pe care o opuneau fariseii şi învăţătorii Legii, şi faptul că nu se dădeau în lături de la nimic pentru a împiedica oamenii să aibă acces la ceea ce Isus învăţa. Fără îndoială că vorbeau în acelaşi timp cu Isus şi-l contraziceau, pentru a-l împiedica să fie ascultat, sau îl insultau profitând de autoritatea lor de învăţători ai legii „cu diplomă".

Nu ştim problema reală a celui în cauză, dar merită remarcat că în original, în toate cele trei evanghelii sinoptice, se foloseşte acelaşi termen ce este tradus în româneşte prin *„scoală-te"*,

şi care are un dublu sens, acela de „a se trezi din somn" şi de „a se ridica din pat".

În limba franceză sunt peste 20 de traduceri ale Bibliei, însă este interesantă traducerea lui André Chouraqui[1], căci acest autor a făcut o traducere literală, folosind expresiile şi termenii originali, citirea textului este relativ dificilă, căci textul nu are cursivitate, dar păstrează expresiile şi termenii originali pentru a reda cât mai fidel ideea textului de origine.

André Chouraqui traduce cuvintele lui Isus prin expresia: *„Réveille-toi, prends ton grabat[2] et va dans ta maison"* adică *„Trezeşte-te, i-aţi patul suferinţei tale şi du-te acasă"*, ceea ce lasă să se înţeleagă că Isus se adresează minţii lui, care era „adormită", iar suferinţa lui era dată de patul pe care era imobilizat şi nu de o boală fizică. Altfel spus, bolnavul în cauză avea mintea paralizată de învăţătura fariseilor şi cărturarilor, iar Isus îl face să-şi folosească propria-i judecată pentru a înţelege că pentru a avea iertare, are acces direct la Dumnezeu.

Este evident că paralizia lui era în interesul fariseilor, iar păcatul sau păcatele lui îl ţineau prizonierul fariseilor şi cărturarilor. Era mai simplu să plăteşti o amendă care era adaptată posibilităţii materiale a celui în cauză decât să te supui regulilor moralităţii şi acest sistem convenea foarte bine fariseilor, căci justifica atât funcţia, cât şi venitul lor. Aceasta explică de ce accesul la Isus era blocat de farisei şi singurul acces posibil este prin acoperişul casei.

Paralizatul este purtat de alţii pentru că omul paralizat de păcat, nu se ocupă el de problema lui, ci alţii trebuia să se preo-

1. Nathan André Chouraqui (1917 – 2007), scriitor şi om politic israelian, traducător al Bibliei, folosind textul masoretic/ André Chouraqui. (2020, février 14). *Wikipédia, l'encyclopédie libre*. Page consultée le 21:45, février 14, 2020 à partir de http://fr.wikipedia.org/w/index.php?title=Andr%C3%A9_Chouraqui&oldid=167430641.

2. Grabat = pat inconfortabil, pe care suferi (definiţie Larousse)

cupe de problema lui și să-l poarte. Pentru mulți, paralizia este un confort și o stare în care se complac. Fumatul, alcoolismul, drogurile sunt vicii care încep frecvent din curiozitate și sfârșesc prin paralizie căci, pentru cel în cauză, devine imposibil să se mai debaraseze de viciu.

Prin expresia „păcatele îți sunt iertate" și „ia-ți patul și umblă", Isus explică celui în cauză că atât soluția la problema lui cât și mijloacele de a o rezolva, sunt la dispoziția lui, le are el însuși. Așa cum ai început să fumezi, să bei sau să te droghezi, tot așa poți să și renunți. Da, cere efort, cere voință, dar asta nu ți-o poate da nimeni și nimeni nu o poate face în locul tău. A căuta soluții în biserică sau la alții, nu face decât să agraveze paralizia sau să o prelungească. A cere să se roage toată biserica pentru tine, nu folosește decât să te conforteze în paralizia ta, căci soluția pe care o dă Isus este la tine și nu ai decât să o pui în funcție: ia-ți patul și umblă! Așa cum ai hrănit nevoia de a folosi ceva dăunător sănătății tale, tot așa poți renunța la ea și a începe o viață nouă, liberată de trecut.

În paralizia produsă de păcat, omul nu mai este conșitent că-și poate folosi propriile capacități, iar atunci se face apel la cei din jur. De altfel, responsabilii religioși sunt acolo pentru a-și manifesta utilitatea și necesitatea lor. Dacă am nevoie să renunț la un viciu, cer bisericii să se roage pentru mine, sau să creeze un „lanț de rugăciuni" continuu pentru o perioadă determinată în care la orice oră, chiar în cursul nopții să fie cineva care să se roage pentru problema respectivă. Este o metodă prin care presupun că se consideră că Dumnezeu poate fi ținut treaz și în cursul nopții, iar șansele de a răspunde la rugăciune cresc. Mă întreb ce imagine și-au format de Dumnezeu și de felul cum tratează El oamenii, cei ce intră în astfel de practici?

Vindecarea pe care Isus i-o acordă este făcută prin iertarea păcatelor şi prin aceasta, Isus îl scoate pe acest paralizat de sub puterea fariseilor şi învăţătorilor Legii. Slăbănogul nu mai trebuia să se ducă la templu cu darul pentru a obţine iertarea, era suficient să se roage lui Dumnezeu. Nu este de mirare că fariseii îl acuză pe Isus de hulă, căci învaţă pe oameni că au acces liber la Dumnezeu pentru a obţine iertarea, fără intervenţia fariseului şi fără ca acesta să-şi primească darul lui. Nu sunt şi astăzi, multe biserici care condiţionează iertarea prin darul pe care cel păcătos trebuie să-l facă preotului sau bisericii?

De ce fariseii aveau dreptul să declare un păcat iertat în urma aducerii jertfei şi această declaraţie în dreptul lor nu era hulă, iar iertarea acordată de Isus era hulă? Este evident că diferenţa o făcea darul care mergea la preot şi justifica necesitatea funcţiei de preot.

Această veste a fost primită cu mare bucurie nu numai de cel în cauză, dar de toţi cei ce au asistat la acest eveniment. *„Şi, numaidecât, slăbănogul s-a sculat, în faţa lor, a ridicat patul pe care zăcea şi s-a dus acasă, slăvind pe Dumnezeu.* ***Toţi au rămas uimiţi şi slăveau pe Dumnezeu;*** *plini de frică, ziceau: „Azi am văzut lucruri nemaipomenite."*"

Efectele iertării se văd prin rezultatul vindecării, că paralizatul începe să meargă, omul nu mai are nevoie să fie ajutat. Isus, când iartă, păcatul nu mai are efect paralizant, paralizatul devine conştient că poate să-şi folosească propriile capacităţi pentru a înţelege care este voia lui Dumnezeu şi ce aşteaptă Dumnezeu de la el.

Avem garanţia că Dumnezeu acordă iertarea celor ce regretă păcatul lor şi fac tot posibilul să nu-l mai repete. Este şi cazul paralizatului de la Betesda, căruia îi aminteşte după ce a fost

vindecat, că păcatul trebuie eliminat din viața lui: *După aceea Isus l-a găsit în Templu și i-a zis: „Iată că te-ai făcut sănătos; de acum să nu mai păcătuiești, ca să nu ți se întâmple ceva mai rău."* (Ioan 5 ;14). Iertarea pe care o acordă Isus este pentru a permite celui în cauză un nou început, ca liberat de povara păcatului, să poată trăi moralitatea pe care Dumnezeu o așteaptă de la noi.

Isus nu a desființat legea moralității, Dumnezeu nu a făcut un alt legământ cu omul după moartea lui Isus prin care ar fi legalizat păcatul prin faptul că ar fi fost „plătit", această ideologie este împrumutată din păgânsim, unde zeii cereau sacrificii, deseori umane, pentru a fi binevoitori față de oameni. Iertarea nu are rolul de a ne permite să trăim în păcat, ci de a nu mai păcătui.

Omul trebuie să aducă rod în viața lui, iar păcatul este obstacolul principal în aducerea rodului. Pentru a aduce rod, omul are nevoie de iertarea a tot ce a fost rău în trecutul său și de un nou început ce să corespundă așteptări lui Dumnezeu. Conform evanghelistului Marcu, Isus termină discursul asupra pomului neroditor, printr-un sfat dat fiecaruia pentru a obține iertarea.*„Și, când stați în picioare de vă rugați, să iertați orice aveți împotriva cuiva, pentru ca și Tatăl vostru care este în ceruri să vă ierte greșelile voastre. Dar, dacă nu iertați, nici Tatăl vostru care este în ceruri nu vă va ierta greșelile voastre."* (Marcu 11. 25,26).

Obținerea iertării este indispensabilă și este în egală masură acordată de cei cărora le-am greșit, dar și de Dumnezeu. Iertarea permite crearea unui climat de încredere și înțelegere între oameni, dar ea nu are valoare decât dacă roadele urmează.

Faceți, dar roade vrednice de pocăința voastră și nu vă apucați să ziceți în voi înșivă: „Avem pe Avraam ca tată!" Căci vă spun că Dumnezeu din pietrele acestea poate să ridice fiii lui Avraam.

Securea a şi fost înfiptă la rădăcina pomilor: ***deci, orice pom care nu face rod bun este tăiat şi aruncat în foc."*** (Luc.3:9). Este şi sfatul care este dat creştinilor, ce se bazează pe faptul că păcatele trecute, prezente şi viitoare au fost plătite prin moartea lui Isus şi roadele nu mai sunt necesare.

10

Miracolul rodului – blestemul smochinului neroditor

Scopul venirii lui Isus a fost de a deschide ochii orbilor și a dezlega pe cei închiși în întuneric pentru a-i aduce la lumină.

Iertarea obligă pe cel ce a beneficiat de ea nu numai la o viață fără de păcat, ci la o viață trăită în slujba binelui, asemenea unui pom care aduce rodul la vreme potrivită. Imaginea pomului fructifer, a smochinului și a măslinului, dar și a viței de vie, a fost folosită frecvent în Biblie și în special de Isus, pentru a explica ce așteaptă Dumnezeu de la om.

Dimineața, pe când Se întorcea în cetate, I-a fost foame. A văzut un smochin lângă drum și S-a apropiat de el; dar n-a găsit decât frunze, și i-a zis: „De acum încolo, în veac să nu mai dea rod din tine!" Și îndată smochinul s-a uscat. Ucenicii, când au văzut acest lucru, s-au mirat și au zis: „Cum de s-a uscat smochinul acesta într-o clipă?" (Matei 21; 18-20).

Miracolele lui Isus au fost clasificate în patru categorii :

1. Vindecări miraculoase, așa cum a fost cazul orbilor, paraliticilor, vindecarea femeii cu scurgere de sânge, a femeii gârbove, a leproșilor, vindecare urechii servitorului marelui preot, etc.

2. Exorcizări miraculoase sau scoaterea de demoni, aşa cum a fost cazul demonizatului din Gadara, demonizatului din Capernaum, demonizatului surd şi mut, vindecarea copilului sinucigaş, etc.

3. Învieri miraculoase, cum a fost învierea lui Lazăr, învierea tânărului din cetatea Nain, învierea fiicei lui Iair.

4. Miracole împotriva elementelor naturii, cum ar fi : potolirea furtunii, pescuirea miraculoasă, înmulțirea pâinilor, transformarea apei în vin la nunta din Cana, mersul pe apă, perscuirea unui peşte ce avea un ban în gură şi blestemul smochinului neroditor urmat de uscarea lui imediată.

Cei ce consideră că Biblia nu face decât să descrie evenimentele aşa cum s-au întâmplat ele, înțeleg acest miracol al blestemului smochinului neroditor, ca şi toate miracolele contra naturii, că au fost o demonstrație în fața ucenicilor de faptul că Isus avea puterea creatoare, chiar dacă în cazul de față ea s-a manifestat în scop distructiv. Dacă problema lui Isus a fost foamea şi faptul că smochinul nu a putut satisface această foame, de ce Isus a folosit puterea creatoare în mod distructiv, prin a usca smochinul şi nu a folosit-o pentru a-l face să aducă roade? Este întrebarea pe care am pus-o celor ce susțineau că Biblia face o descriere literară a evenimentelor. A confunda simbolul cu realitatea este echivalentă cu a confunda un mărgăritar cu ambalajul lui.

De ce evangheliştii au descris astfel de miracole, ce trebuie să înțeleg din ele şi în ce fel trebuie să-mi schimbe viața mea, citindu-le? Ce a stat la baza descrierii acestor miracole? Au avut evangheliştii intenția să descrie evenimentele aşa cum ele au avut loc, pentru a ne informa cu privire la ce a fost, sau textul

are menirea să transmită un mesaj cititorului care să răspundă la problemele care le ridică existența și să ne dea răspuns la aceste întrebări?

A nu avea întrebări în viață este foarte confortabil, această stare de confort le-o dădea oamenilor fariseii care aveau răspunsurile pregătite, omul care își punea întrebări, nu avea decât să se prezinte la preot. Este și situația actuală în care fiecare biserică și-a pregătit răspunsurile sub formă de dogme, iar întrebările care pun în discuție dogma sunt privite cu suspiciune de responsabilii religioși. De ce să cauți un răspuns la o întrebare care te frământă, când biserica are toate răspunsurile gata pregătite ?

Erau fără îndoială și pe vremea, când Isus povestea parabole, oameni care aveau timp liber și nu aveau ce face cu el, așa că veneau și ascultau povești la cei ce le povesteau, așa cum și astăzi telenovelele și serialele la televiziune, fac o audiență record cu cei ce nu au ce face din timpul lor, chiar dacă aceste seriale sunt fără sfârșit și cu o morală îndoielnică, nu-ți aduc nimic folositor vieții tale, căci au rolul numai de a-ți fura timpul și viața.

Dacă nimeni nu consideră că parabolele reprezintă fapte „istorice" și nimeni nu se întreabă privind „parabola fiului risipitor", cum îl chema pe tânărul respectiv, unde locuia, ce vârstă avea, în ce an s-a născut, cine era tatăl lui, etc., pentru a-l identifica din punct de vedere istoric, este cu totul altceva atunci când sunt menționate evenimente ce sunt considerate ca fiind miraculoase, deoarece descrierea unui eveniment miraculos este considerată ca „istorică", o descriere precisă a evenimentului așa cum el s-a întâmplat.

Evanghelistul Marcu menționează un alt eveniment în care Isus a săturat 4000 de oameni cu șapte pâini și câțiva

peştişori, după care fariseii au avut o ceartă cu Isus şi i-au cerut „un semn din cer", căci era argumentul lor că Isus nu ar fi fost acreditat pentru lucrarea pe care o făcea. În urma acestei controverse, Isus le atrage atenția ucenicilor să nu se lase influențați de argumentele fariseilor, care asemenea aluatului, dădeau impresia volumului, dar nu aveau nimic consistent şi nu săturau. *Isus le dădea în grijă şi le zicea: „Luați seama, să vă păziți bine de aluatul fariseilor şi de aluatul lui Irod!" Ucenicii se gândeau şi ziceau între ei: „Fiindcă n-avem pâini." Isus a înțeles lucrul acesta şi le-a zis: „Pentru ce vă gândiți că n-aveți pâini? Tot nu pricepeți şi tot nu înțelegeți? Aveți inima împietrită?* ***Aveți ochi, şi nu vedeți? Aveți urechi, şi nu auziți?*** *Şi nu vă aduceți aminte deloc?* (Marcu 8 ;15-18)

Cel ce nu reuşeşte să facă diferența între simbol şi realitate, Isus (prin intermediul evanghelistului) îl numeşte orb şi surd. *Şi El le-a zis: „Tot nu înțelegeți?"*(Marcu 8 ;19)

În continuare, pentru ca cititorul să înțeleagă în ce consta o vindecare miraculoasă, evanghelistul prezintă cazul unui astfel de om care avea ochi, dar nu vedeau, avea urechi şi nu auzeau. Şi pentru că nu pricepea ceea ce Isus predica, se subînțelege că Isus i-a spus o povestire, adică o parabolă, în care era vorba de copaci.

Este vorba de un locuitor din Betsaida pe care Biblia îl declară „orb" şi pe care l-au adus la Isus să-i răspundă la întrebările lui, iar Isus se subînțelege că i-a spus o povestire, ca aceea cu povestea smochinului.

Au venit la Betsaida; au adus la Isus un orb şi L-au rugat să Se atingă de el. Isus a luat pe orb de mână şi l-a scos afară din sat; apoi i-a pus scuipat pe ochi, Şi-a pus mâinile peste el şi l-a întrebat: „Vezi ceva?" El s-a uitat şi a zis: „Văd nişte oameni umblând, dar

mi se par ca nişte copaci." (Marcu 8 ;22-24). Textul lasă să se înțeleagă că vindecarea nu a reușit întru totul la prima intervenție, iar vederea i-a revenit, doar parțial, căci „orbul" nu poate face diferența între oameni şi copaci. Povestea cu copacii o înțeleg, dar nu văd oamenii în povestirea asta? Povestirea vorbeşte de copaci, dar nu de oameni, oamenii de care tu vorbești eu îi văd nişte copaci. Textul lasă să se înțeleagă că individul are nevoie de încă o întervenție a lui Isus, de explicații suplimentare, după care înțelegerea omului s-a clarificat. *Isus i-a pus din nou mâinile pe ochi; i-a spus să se uite țintă; şi, când s-a uitat, a fost tămăduit şi a văzut toate lucrurile desluşit.* (Marcu 8 ;25).

Cel mai frecvent, în biserici se interpretează aceast text ca o descriere „istorică" a unei acțiuni a lui Isus, iar gestul lui Isus este asimilat cu gestul lui Harry Potter cu bagheta magică ce transformă lucrurile după placul autorului şi aceasta nu se poate face decât cu o putere supranaturală. De ce parabola ar transmite un mesaj, iar evenimentul categorisit ca „miraculos" ar transmite cu totul altceva?

Cred că înainte de toate, trebuie identificată problema celui în cauză, în ce a constat orbirea lui.

Este clar că nu vederea fizică avea nevoie să fie vindecată, ci modul cum el își administra viața, că Dumnezeu ne-a dat viața cu un scop și după cum cel ce plantează un pom aşteaptă fructe de la pomul respectiv, tot astfel şi Dumnezeu aşteaptă „fructe" în viața noastră. Orbul din Betsaida înțelegea foarte bine că oamenii aşteaptă fructe de la pomii pe care îi plantează, dar avea dificultăți a înțelelge sau a accepta că Dumnezeu aşteaptă acelaşi lucru de la fiecare dintre noi. Acest aspect a fost clarificat de Isus şi l-a făcut să înțeleagă că el are o responsabilitate în fața lui Dumnezeu.

Există o responsabilitate individuală în fața lui Dumnezeu, căci Dumnezeu va trage la răspundere pe fiecare de felul cum și-a trăit viața, dar și una colectivă, căci omul este o ființă socială ce trăiește într-o colectivitate și fiecare are o anumită responsabilitate în comunitatea din care face parte. Cu cât funcția pe care cineva o deține în societate și influența pe care o are este mai importantă, cu atât responsabilitatea în fața lui Dumnezeu este mai mare. De aceea Isus a criticat fără menajamente pe conducătorii religioși, pentru că răul pe care ei îl făceau și îl învățau, nu viza numai propria lor viață, ci influența viața întregii comunități.

Care este realitatea istorică a miracolului, noi nu o știm și nici nu avem acces la ea, căci evangheliștii nu acest obiectiv l-au avut, ci ceea ce ei au transmis a fost o reprezentare a unei realități, ce avea ca scop să transmită un adevăr moral.

Ce aștepta Dumnezeu de la poporul Israel este cât se poate de clar exprimat de Isaia. *Așa vorbește Domnul Dumnezeu care a făcut cerurile și le-a întins, care a întins pământul și cele de pe el, care a dat suflare celor ce-l locuiesc, și suflet, celor ce merg pe el. „Eu, Domnul, Te-am chemat ca să dai mântuire și Te voi lua de mână, Te voi păzi și Te voi pune ca legământ al poporului,* ***ca să fii Lumina neamurilor, să deschizi ochii orbilor, să scoți din temniță pe cei legați și din prinsoare pe cei ce locuiesc în întuneric".*** (Isaia 42 ;5-7).

Cum se face că niciun popor nu a adoptat cultul lui YAHVE, dar cultul zeilor păgâni, Astartea, Baal, Moloc, a fost prezent nu numai în toate popoarele Canaanului, dar chiar și în Israel? Dumnezeu a ales un popor pentru a fi în slujba Sa, iar poporul Israel a preferat ca Dumnezeu să fie în slujba lui. Nu poporul Israel a aparținut lui Dumnezeu, ci Dumnezeu a apar-

ținut lui Israel și poporul Israel nu a vrut și nu a avut interes să-l facă cunoscut niciunui popor.

Isus nu a venit să moară pentru a plăti păcatele omenirii, ci să împlinească voința lui Dumnezeu, aceea de a deschide ochii orbilor şi a dezlega pe cei închişi în întuneric pentru a-i aduce la lumină. Există un paralelism evident în ceea ce priveşte mesajul, între parabole şi ceea ce noi considerăm o intervenție miraculoasă şi propun ca acest paralelism să-l analizăm în cadrul metaforei smochinului.

În Noul Testament există atât o parabolă, cât şi un miracol în care Isus foloseşte smochinul ca simbol al parabolei şi obiect al miracolului şi ambele forme literare transmit acelaş mesaj şi avertisment: evanghelistul Luca îl transmite prin intermediul unei parabole pe când Marcu şi Matei aleg varianta miracolului. Acest miracol este categorisit drept miracol contra elementelor naturii.

Parabola smochinului neroditor a fost fără îndoială folosită de Isus ca avertisment adresat în primul rând instituției religioase reprezentată de Templu cât şi celor ce se puseseră în slujba acestui sistem religios. Această parabolă reproduce cu siguranță cuvintele lui Isus exprimate de el în timpul activității lui.

Miracolul însă, este o construcție literară folosită de evangheliştii Marcu şi Matei ce exprimă că avertismentul lui Isus transmis prin parabolă nu a fost luat în serios, smochinul nu a adus rod şi în consecință, smochinul din vie a fost tăiat.

Smochinul este folosit ca simbol pentru om, deoarece smochinul era în Israel cel mai comun şi apreciat pom fructifer, alături de măslin. Nu numai că fructele lui pot fi conservate și consumate toată perioada anului, dar rodul lui este progresiv, eşalonat pe o durată relativ lungă de timp, față de majoritatea

pomilor fructiferi unde toate fructele ajung la maturitate în același timp.

Ceea ce reprezintă anotimpurile pentru un smochin, reprezintă perioadele vieții pentru un om. După cum primăvara este pentru smochin perioada în care îi apar mugurii și înverzește, tot astfel pentru om, perioada copilăriei este pentru instruire și maturizare în scopul de a se face util pentru el și pentru cei din jur. Perioada mugurilor și frunzelor nu este veșnică și omul trebuie să știe că odată venită perioada maturității, aceasta se însoțește de perioada responsabilității și fiecare om, ieșit din copilărie, trebuie să țină cont că cineva așteaptă un rod de la el, după cum stăpânul unui smochin așteaptă un rod pe perioada verii de la smochinul din proprietatea lui. Chiar dacă ne place copilăria și-am vrea să trăim sau să ne întoarcem întotdeauna în ea, maturitatea este inevitabilă și că vrem sau nu, responsabilitatea o însoțește, iar omul va trebui să dea socoteală în fața stăpânului care așteaptă un rod de la el.

Frunzișul din perioada primăverii anunță rodul care ar trebui să fie în timpul verii și după cum frunzișul anunță vara, tot astfel rodul anunță Împărăția Cerurilor. Așa cum smochinul nu trebuie să-și imagineze că stăpânul nu va veni să caute rod în el și se mulțumește numai cu frunzișul, tot astfel creștinul nu trebuie să se amăgească cu gândul că Dumnezeu va accepta în Împărăția Sa pe cei ce nu vor avea fapte vrednice de credința pe care o afișează.

În „parabola smochinului neroditor", ce este prezentată numai de evanghelistul Luca, Isus explică situația în care omul ajuns la perioada maturității, vrea să trăiască într-o primăvară veșnică și nu se preocupă de ce așteaptă stăpânul de la el.

Lui Isus i se aduce la cunoștință că au avut loc niște nenorociri, aceea când Pilat a amestecat sângele unor galileeni cu cel al

jertfelor lor, cât şi căderea turnului Siloamului ce a omorât 18 persoane şi fără îndoială întrebarea a fost dacă aceste nenorociri au fost pedeapsa lui Dumnezeu, pentru că cei în cauză erau păcătoşi.

Este şi întrebarea care revine foarte frecvent în biserici, cine este la originea suferinței în lume? De fiecare dată când este un cutremur de pământ, o inundație, o catastrofă, sau mai recent, o pandemie, acestea sunt puse pe seama lui Dumnezeu, ca o pedeapsă pentru răutatea oamenilor. Aşa este înțeleasă şi povestirea Potopului, a Turnului Babel, a Sodomei şi Gomorei, însă aceste povestiri au rolul să explice că ceea ce distruge este răul pe care oamenii aleg să-l facă, iar intervenția lui Dumnezeu este o intervenție a salvării. Noi nu vedem salvarea în aceste povestiri pentru că noi nu vedem răul care este la originea acestor nenorociri.

Există o singură soluție la problema răului, este aceea de a nu-l face, sau de a „se pocăi", folosind expresia lui Isus. *Eu vă spun: nu; ci, dacă nu vă pocăiți, toți veți pieri la fel."* (Lc. 13;5). Şi pentru a-i face să înțeleagă „pocăința", Isus le spune o parabolă.

Toate bisericile fac apel la „pocăinţă" şi mai ales atunci când pui o întrebare ce pune în discuție una dintre doctrinele bisericii şi cel mai frecvent pocăința trebuie înțeleasă ca „gârboveală" în fața responsabililor religioşi. Ce este de fapt pocăința? Poate să pară suprinzător, dar această parabolă explică chiar ce trebuie să înțeleagă omul prin pocăință.

El a spus şi pilda aceasta: „Un om avea un smochin sădit în via sa. A venit să caute rod în el, şi n-a găsit. Atunci a zis vierului: „Iată că sunt trei ani de când vin şi caut rod în smochinul acesta, şi nu găsesc. Taie-l. La ce să mai cuprindă şi pământul degeaba?" „Doamne", i-a răspuns vierul, „mai lasă-l şi anul acesta; am să-l sap de jur împrejur şi am să-i pun gunoi la rădăcină. Poate că de acum

înainte va face rod; dacă nu, îl vei tăia." (Luca 13 ;6-9).

Este semnificativ faptul că smochinul este sădit în vie, acolo unde locul era destinat viei, iar umbra lui era în detrimentul viei. Stăpânul îl reprezintă pe Dumnezeu, vierii îl reprezintă pe Isus, iar smochinul îl reprezintă în egală măsură atât pe fiecare ascultător ca individ în parte ce are o responsabilitate în fața lui Dumnezeu, cât și pe Israel ca popor ce avea ca misiune de a trasmite cunoștința de Dumnezeu popoarelor idolatre, împreună cu serviciul preoțesc de la Templu, care avea rolul să îndrume pe oameni spre Dumnezeu. Este perioada verii, în care stăpânul așteaptă rodul, așa cum așteaptă de la vie, însă smochinul nu aduce nimic decât promisiunea frunzelor. Este motivul pentru care stăpânul consideră că smochinul trebuie tăiat și eliberat locul.

Vierii cer stăpânului încă un an în care îi vor acorda o îngrijire particulară smochinului în speranța că va aduce rod anul viitor. Este avertismentul care îl face lui Israel și fiecărui om, căruia Dumnezeu i-a acordat viață și după cum vierii aduc îngrășământ smochinului pentru a-l ajuta să aducă rod, tot astfel și Isus prin învățătura sa, ajută pe fiecare să aducă rodul pe care Dumnezeu îl așteaptă de la fiecare dintre noi.

Chiar și pomii au nevoie de o perioadă de maturizare, iar uneori rodul vine mai târziu, însă „îngrășământul" pe care Isus îl aduce, nu mai lasă nicio scuză pomului, ca anul viitor să nu aducă roade. E adevărat că parabola nu merge mai departe să ne spună ce s-a întâmplat anul viitor, dacă smochinul a adus rod, căci în parabolă smochinul reprezintă nu numai Templul, ci și pe fiecare cititor în parte.

Pentru cititor, parabola este o invitație la o alegere responsabilă, se adresează minții prin intermediul urechii: *cine are*

urechi de auzit, să audă! Ce s-a întâmplat cu smochinul referitor la Templu, evanghelistul Luca ne prezintă de asemenea prin intermediul unui miracol ce urmează parabolei în cauză. Miracolul este o somație, alegerea devine acută și imperativă, se adresează direct minții: *cine are minte să priceapă, să ia amine!*

Pocăința înseamnă a aduce rod și ce înseamnă a aduce rod este ceea ce este menționat chiar în versetele următoare, când parabola este legată de un miracol, ca o împlinire a învățăturii parabolei. Darea afară a celor ce vindeau și cumpărau în Templu ce este menționată de evangheliștii Marcu și Matei, este reprezentată de evanghelistul Luca, prin vindecarea miraculoasă a unei femei gârbove, cât și a tuturor celor prezenți, ce sunt cu toții scoși de sub infleiența responsabililor religioși.

Isus învăța pe norod într-o sinagogă în ziua Sabatului. Și acolo era o femeie stăpânită de optsprezece ani de un duh de neputință; era gârbovă și nu putea nicidecum să-și îndrepte spatele. Când a văzut-o Isus, a chemat-o și i-a zis: „Femeie, ești dezlegată de neputința ta." (Luca 13 ;10-12). După cum am explicat deja, această femeie era împiedicată să aducă „rod" chiar de preoții care o aduseseră în stare de „neputință", pentru că închinarea ei era deturnată spre omul ce servea o instituție și nicidecum spre Dumnezeu. Face aici evanghelistul o descriere a vindecării unei cifoze fizice sau o vindecare a bolii închinării?

Aș pune în paralel acest eveniment al vindecării femeii gârbove cu al vindecării sorei Bernadette Moriau, cea de-a 70-a vindecare miraculoasă de la Lourdes. În cazul din urmă, sora Bernadette participă la conferințe organizate de biserica din care face parte, la care asistă paralizați în speranța că vor avea o intervenție miraculoasă, care însă îi decepționează pe bolnavii prezenți, de unde reacția unei bolnave paralizate pe un fotoliu cu

rotile, ce era revoltată față de Dumnezeu că poate face miracole și rămane insensibil la suferința ei. În cazul femeii gârbove din descrierea evanghelistului Luca, *„și norodul se bucura de toate lucrurile minunate pe care le făcea El.”* (Luca 13 ;17) rezultatul asupra asistenței este contrariul, pentru că vindecarea îi viza pe toți cei ce asistaseră, căci toți erau mai mult sau mai puțin gârboviți.

Când Isus face o vindecare, aceasta nu mai este nevoie să fie repetată, căci rezolva definitiv problema omului.

Fără să minimalizez cazul sorei Bernadette și fără să neg că Dumnezeu face astfel de miracole, pun totuși o întrebare: ce minune este mai mare din punctul de vedere al lui Isus, aceea de a îndepărta un corset sau de a orienta pe un om pe drumul vieții veșnice ? Ca și în cazul femeii de la fântâna lui Iacov și al miilor de oameni ce au primit o firimitură de pâine, setea și foamea fizică revine la puțin timp după, însă ceea ce dă Dumnezeu ca apă și pâine, aceea satură pentru totdeauna. Așa a fost și vindecarea femeii gârbove și celor prezenți ce slăveau pe Dumnezeu pentru eliberarea lor.

Miracolul este o formă literară diferită de cea a parabolei, căci miracolul nu reproduce cuvintele lui Isus, ci numai ideile și acțiunile lui Isus, dar formularea aparține evangheliștilor, sau a celor de la care evangheliștii au copiat-o. Acțiunile lui Isus sunt povestite de evangheliști, iar miracolul constă în rezultatul acțiunii lui Isus asupra celor din jur.

Miracolul care vizează un smochin neroditor este menționat atât de Marcu, cât și de Matei cu unele diferențe în ceea ce privește prezentarea, dar rezultatul acțiunii este identic în ambele povestiri. Voi prezenta mai întâi varianta lui Marcu, contextul este important și aici, căci ne ajută să înțelegem în ce constă miracolul respectiv.

Evanghelistul Marcu prezintă aceast miracol între două vizite ale lui Isus la Templu. Înaintea miracolului, Isus a mers la Templu unde a făcut o analiză a vieții și activității de la Templu. *Isus a intrat în Ierusalim şi S-a dus în Templu.* ***După ce S-a uitat la toate lucrurile de jur împrejur****, fiindcă era pe înserate, a plecat la Betania cu cei doisprezece.* (Marcu 11; 11). Evanghelistul Marcu lasă să se înțeleagă că în această ocazie Isus a constatat că activitatea la Templu era un ritual ce servea exclusiv interesele unei clase sociale şi nu ameliora în niciun fel viața spirituală a oamenilor, ba dimpotrivă, avea rolul de a înrobi pe oameni și a deturna închinarea spre cei ce erau în slujba templului. Isus a petrecut numai noaptea în Betania, căci a doua zi, revenind spre Ierusalim (distanță de 7 km)[1] pentru a merge la Templu şi fiindu-i foame, a văzut în depărtare un smochin.

A doua zi, după ce au ieşit din Betania, Isus a flămânzit. A zărit de departe un smochin care avea frunze şi a venit să vadă poate va găsi ceva în el. S-a apropiat de smochin, dar n-a găsit decât frunze, căci nu era încă vremea smochinelor. Atunci a luat cuvântul şi a zis smochinului: „În veac să nu mai mănânce nimeni rod din tine!" Şi ucenicii au auzit aceste vorbe. (Marcu 11; 12-14).

În varianta lui Marcu nu se spune imediat ce s-a întâmplat cu smochinul, pentru că există un „după".

Este interpretat frecvent că Isus şi-a exercitat puterea lui supranaturală asupra unui pom pentru a-i impresiona pe ucenici şi a le da dovada divinității sale. Ceea ce surprinde este faptul că Isus condamnă smochinul pentru că nu avea fructe, deşi este menționat că nu era încă vremea smochinelor. În plus, expresia în româneşte din versetul 14„atunci a luat cuvântul şi a zis smo-

1. https://www.rome2rio.com/fr/s/Jérusalem/Béthanie

chinului" în original este *„Isus i-a răspuns şi i-a zis"*, sugerând un dialog cu smochinul, ceea ce ne face să înțelegem că smochinul din parabolă nu este un pom fructifer, ci un om, sau o categorie de oameni cu care Isus avea discuții sau controverse. Este dovada că aici nu este vorba de pomi, care aduc rod doar în anumite perioade ale anului, ci este vorba de oameni care trebuie să aducă roade tot timpul. Smochinul din povestire avea frunze din belşug, dar nu avea nici un fruct. Pomul are nevoie de frunze, ele sunt bune şi necesare pentru pom, dar fructele, pomul le produce pentru alții, iar el nu beneficiază cu nimic de pe urma fructelor. Deşi pomii sunt altruişti prin natura lor, prin faptul că fructele le produc pentru cei din jur, ceea ce se vede de la distanță sunt mai întâi frunzele. Omul nu se preocupă de calitatea frunzelor la un pom fructifer decât în măsura în care ele promit rodul şi îndeosebi un rod bogat. Este o ilustrație ce este folosită pentru a exemplifica şi sintetiza învățătura lui Isus şi a explica ce aşteaptă Dumnezeu de la om.

Ceea ce s-a întâmplat cu smochinul blestemat este prezentat în versetul următor, care explică şi cine era smochinului neroditor. *Au ajuns în Ierusalim; şi Isus a intrat în Templu. A început să scoată afară pe cei ce vindeau şi cumpărau în Templu; a răsturnat mesele schimbătorilor de bani şi scaunele celor ce vindeau porumbei.* (Marcu 11 ;15).

Nu trebuie luată această descriere ca un fapt istoric, căci este evident că Isus nu a folosit niciodată violența. Răsturnarea meselor şi scoaterea preoților din templu nu reproduce un eveniment istoric, ceva ce Isus a făcut, adică a pus mâna pe bici şi a început să bată oamenii, ci descrie implicațiile religiei promovate de el comparată cu cea practicată în timpul lui, dar şi cea practicată de creştini astăzi, în care preoții sunt nişte mercenari,

iar adoptarea ideilor lui Isus ar duce la aruncarea clerului corupt afară din biserică.

În mod simbolic Isus a desfiinţat serviciul templului prin darea afara a celor ce oficiau acolo, căci aceştia făcuseră un comerţ din ceea ce trebuia să fie o educaţie morală a poporului. Evanghelistul revine câteva versete mai târziu pentru a confirma că Templul cu serviciul ce se oficia în el reprezenta smochinul blestemat care s-a uscat. *Dimineaţa, când treceau pe lângă smochin, ucenicii l-au văzut uscat din rădăcini. Petru şi-a adus aminte de cele petrecute şi a zis lui Isus: „Învăţătorule, uite că smochinul pe care l-ai blestemat s-a uscat."* (Marcu 11;20,21).

Faptele bune, pe care Biblia le asociază cu rodul pomilor, sunt benefice celor din jur, pe când faptele rele, chiar dacă aduc un beneficiu personal asemenea frunzelor, ele aduc întotdeauna prejudiciu celor din jur, cum era cazul frunzelor de smochin, care aduceau prejudiciu viei.

Evanghelistul Matei urmează o structură puţin diferită, deşi foloseşte aceleaşi elemente. Înaintea blestemului smochinului neroditor prezintă curăţirea templului şi cu aceeaşi ocazie face mai multe vindecări. Evanghelistul pune în contrast ceea ce se făcea la templu şi ceea ce trebuia să se facă. *Isus a intrat în Templul lui Dumnezeu. A dat afară pe toţi cei ce vindeau şi cumpărau în Templu, a răsturnat mesele schimbătorilor de bani şi scaunele celor ce vindeau porumbei şi le-a zis: „Este scris: „Casa Mea se va chema o casă de rugăciune." Dar voi aţi făcut din ea o peşteră de tâlhari." Nişte orbi şi şchiopi au venit la El în Templu, şi El i-a vindecat.* (Matei 21;12-14).

Această acţiune este prezentată în continuare sub forma unui miracol în care serviciul de la Templu este desfiinţat prin acţiunea lui Isus şi este simbolizat de smochinul blestemat ce s-a uscat.

Dimineața, pe când Se întorcea în cetate, I-a fost foame. A văzut un smochin lângă drum și S-a apropiat de el; dar n-a găsit decât frunze, și i-a zis: „De acum încolo, în veac să nu mai dea rod din tine!" Și îndată smochinul s-a uscat. Ucenicii, când au văzut acest lucru, s-au mirat și au zis: „Cum de s-a uscat smochinul acesta într-o clipă?" (Matei. 21;18-20).

Descrierea se continuă cu un mesaj care se adresează ucenicilor prin a-i încuraja, că acțiunea lui Isus trebuie continuată de ei și le garantează același succes. *Drept răspuns, Isus le-a zis: „Adevărat vă spun că, dacă veți avea credință și nu vă veți îndoi, veți face nu numai ce s-a făcut smochinului acestuia; ci chiar dacă ați zice muntelui acestuia: „Ridică-te de aici și aruncă-te în mare", se va face. Tot ce veți cere cu credință, prin rugăciune, veți primi."* (Matei 21;21,22).

Orice acțiune prezentată ca miraculoasă este urmată de un mesaj adresat nu numai ucenicilor, dar și cititorului așa cum este în cazul de față, de a continua lucrarea lui Isus.

Expresia *„în veac să nu mai dea rod din tine"*, face referire la faptul că viața are o durată limitată și vine vremea când rodul nu mai este posibil. Trebuie reținut că povestirea sugerează că rodul trebuie adus în viața aceasta și cine crede că poate să trăiască fără rod acum și speră să-l aducă în Împărăția cerurilor, se înșeală.

Lui Isus „îi era foame", și ca să înțelegem care era foamea lui, este suficient să ne amintim ce a răspuns Isus ucenicilor la fântâna lui Iacov, atunci când ucenicii fuseseră în cetate să cumpere de mâncare și l-au invitat să mănânce. *Mâncarea Mea este să fac voia Celui ce M-a trimis și să împlinesc lucrarea Lui.* (Ioan 4;34). Este evident că nu smochine căuta Isus și că smochinul ce l-a văzut în depărtare era o construcție impunătoare ce promitea

viața veșnică, dar nu făcea decât să ocupe locul degeaba și din care astăzi nu a rămas decât un „zid al plângerii".

Aceasta libera pe oameni de un sistem ce-i înrobea fără să dea vreo soluție păcatului și explică de ce „norodul era uimit de învățătura Lui", dar în același timp îi priva pe preoți și pe cărturari de toate beneficiile materiale și sociale, de care beneficiau și explică de ce aceștia căutau să-l omoare. *Preoții cei mai de seamă și cărturarii, când au auzit cuvintele acestea, căutau cum să-L omoare; căci se temeau de El, pentru că tot norodul era uimit de învățătura Lui.* (Marcu 11;18).

Trebuie remarcat că Noul Testament are legături foarte strânse cu Vechiul Testament, iar evangheliștii fac frecvent aluzii la evenimente sau simboluri luate din Vechiul Testament. Termenii „vechi" și „nou", cât și termenii de „vechi legământ" și „nou legământ" nu au făcut decât să creeze o ruptură între cele două părți ale Bibliei, așa încât, unele biserici au abandonat complet Vechiul Testament pe motivul că nu mai este relevant pentru noi.

Chiar imaginea smochinului neroditor care va fi sancționat este folosită și în Vechiul Testament în care profetul Ieremia se adresează preoților Templului din Ierusalim. *Vreau să isprăvesc cu ei, zice Domnul. Nu vor mai fi struguri în vie, nici smochine în smochin, și frunzele se vor veșteji. Le voi da celor ce vor trece peste ele.* (Ieremia 8 ;13). În acest context, smochinul distrus este de asemenea Templul din Ierusalim ce va fi distrus de Babilonieni. Nu putem avea o interpretare corectă a evangheliilor, dacă ele sunt rupte de Vechiul Testament.

Meritul evangheliștilor este acela de a prezenta miracolele într-un context care permite interpretarea lor. Din acest punct de vedere observăm diferențe în constituirea contextului, dar toate evangheliile ne conduc spre aceeași interpretare a aceluiași

miracol. Aş remarca chiar particularitatea evangheliei lui Ioan, care acordă un spaţiu mult mai larg descrierii elementelor ce permit interpretarea miracolului, decât descrierea miracolului în sine, cum este cazul miracolului pâinilor sau al vindecării orbului din naştere.

Revenind asupra „pildei semănătorului", pe care am menţionat-o într-un capitol precedent, ce este descrisă în cele trei evanghelii sinoptice, Isus abordează această problemă a roadei în care sământa folosită reprezintă cuvântul său şi care era ascultat cu un interes foarte divers.

Erau printre cei ce ascultau, cei ce veniseră pentru confruntare şi pentru a găsi motive de acuzare cum era cazul fariseilor, care stăteau alături asemenea păsărilor oportuniste ce făceau ca tot ce spunea Isus să nu ajungă la mintea oamenilor şi încercau să convingă pe cei dispuşi să-i asculte că Isus îi duce în rătăcire şi că mântuirea, omul o găseşte numai la templu prin intermediul preotului.

Erau, de asemenea, cei ce se opriseră să asculte din curiozitate, găseau interesant ceea ce auzeau, însă rutina vieţii era mai confortabilă decât schimbarea ei, aşa că sământa căzută în locuri stâncoase sau între spini a răsărit, dar s-a uscat înainte de a da rod.

Erau bineînţeles printre ascultători şi cei ce găseau răspuns la preocupările lor şi aceasta le schimba viaţa, reprezentată de sământa care creşte şi aduce rod.

Sământa a fost aceeaşi în toate cazurile, Dumnezeu îi dă fiecăruia libertatea să facă ce vrea cu viaţa lui, dar ceea ce aşteaptă Dumnezeu, este rodul, mult sau puţin, important este că fiecare să aducă rodul după capacitatea lui, adică, printr-un angajament total.

Punctul de vedere al lui Isus cu privire la mântuire este foarte clar exprimat în evanghelia după Matei: după cum pomul este evaluat după rod, tot astfel şi omul este evaluat după faptele bune pe care le face. *Tot aşa, orice pom bun face roade bune, dar pomul rău face roade rele. Pomul bun nu poate face roade rele, nici pomul rău nu poate face roade bune. Orice pom care nu face roade bune este tăiat şi aruncat în foc.* (Matei 7;17-19).

În pilda talanților, fiecăruia i s-a dat după puterea lui, şi i s-a cerut după cât i s-a dat. Această pildă, deşi prezintă aceeaşi idee ca şi în cazul precedent, merge mai departe pentru a face să înțeleagă pe ascultător care este rolul rodului, şi că numai rodul îl face pe om părtaş bucuriei stăpânului, adică Împărăției cerurilor, pe când cel ce nu a adus niciun rod, are parte de „plânsul şi scrâşnirea dinților".

Nimeni nu poate avea perfecțiunea lui Dumnezeu şi chiar dacă perfecțiunea lui Dumnezeu ne este dată ca model şi țintă, ceea ce Dumnezeu aşteaptă de la noi, este perfecțiunea de care fiecare dintre noi este capabil. Atât în parabola semănătorului, cât şi în pilda talanților, răsplata este aceeaşi pentru mult sau puțin, dar nu există răsplată pentru nimic.

Rolul unei semințe este să aducă rod, iar rodul pe care-l aşteaptă Dumnezeu este simbolizat în mai multe parabole fie prin talanți, fie prin haină de nuntă, fie prin candele aprinse. Este în funcție de rod că oamenii vor fi judecați şi în funcție de rodul pe care fiecare-l aduce că va fi recompensat, fie cu Împărăția cerurilor, fie cu întunericul de afară.

11

Împărăţia Cerurilor şi judecata lui Dumnezeu

Vom fi judecaţi nu numai după ce am făcut şi nu trebuia să facem, ci şi după ce nu am făcut şi trebuia să facem.

Nu putem să nu ne întrebăm, dacă Dumnezeu există pentru că credem că există sau credem că există pentru că El există. Simțim uneori nevoia unei intervenții miraculoase din partea Sa în viața noastră pentru a ne asigura că credința noastră are o bază solidă că ceea ce credem este o certitudine și nu o presupunere. De ce răul existent în lume, războie, foamete, crime, jafuri, violuri și suferință o suportă și cei ce se străduiesc să facă numai ce este bine, iar când se roagă la Dumnezeu pentru ajutor, în multe situații, trăiesc cu sentimentul că nu primesc răspuns? De ce avem impresia că lumea este lăsată la abandon, că dacă Dumnezeu ar exista nu ar putea, sta indiferent la ceea ce se întâmplă în Creațiunea Sa?

Cine guvernează în cele din urmă lumea în care trăim: Dumnezeu, Diavolul sau nimeni? Nu putem avea un răspuns incontestabil, căci intrăm în domeniul în care acționează credința însă conform parabolelor lui Isus, Dumnezeu lasă liberta-

tea fiecăruia să-şi guverneze viaţa în mod responsabil, căci deşi „Stăpânul este plecat într-o altă ţară" şi pare inexistent pentru omenire, se va întoarce şi va cere socoteală fiecăruia de ce a făcut cu viaţa care i-a fost încredinţată.

Trăim, că e mult sau puţin, dar până la urmă chiar viaţa lui Metusalah ajunge la sfârşit şi ne întrebăm: va mai fi ceva după? Isus exprimă foarte clar ideea judecăţii, că la un moment dat, fiecare va trebui să dea socoteală de ce a făcut cu viaţa care i-a fost acordată. Există mai multe parabole care explică ce aşteaptă Dumnezeu de la fiecare dintre noi şi pe ce criterii se va face judecata, cele mai semnificative, sunt parabola talanţilor, parabola celor 10 fecioare şi parabola nunţii fiului de împărat.

Atunci ***Împărăţia cerurilor se va asemăna cu un om care****, când era să plece într-o altă ţară,* ***a chemat pe robii săi şi le-a încredinţat avuţia sa****. Unuia i-a dat cinci talanţi, altuia doi, şi altuia unul: fiecăruia după puterea lui; şi a plecat. Îndată, cel ce primise cei cinci talanţi s-a dus, i-a pus în negoţ şi a câştigat cu ei alţi cinci talanţi. Tot aşa, cel ce primise cei doi talanţi a câştigat şi el alţi doi cu ei. Cel ce nu primise decât un talant s-a dus de a făcut o groapă în pământ şi a ascuns acolo banii stăpânului său. După multă vreme, stăpânul robilor acelora s-a întors şi le-a cerut socoteala. Cel ce primise cei cinci talanţi a venit, a adus alţi cinci talanţi şi a zis: „Doamne, mi-ai încredinţat cinci talanţi; iată că am câştigat cu ei alţi cinci talanţi." Stăpânul său i-a zis: „Bine, rob bun şi credincios; ai fost credincios în puţine lucruri, te voi pune peste multe lucruri; intră în bucuria stăpânului tău!" Cel ce primise cei doi talanţi a venit şi el şi a zis: „Doamne, mi-ai încredinţat doi talanţi; iată că am câştigat cu ei alţi doi talanţi." Stăpânul său i-a zis: „Bine, rob bun şi credincios; ai fost credincios în puţine lucruri, te voi pune peste multe lucruri; intră în bucuria stăpânului tău!"*

Cel ce nu primise decât un talant a venit şi el şi a zis: „Doamne, am ştiut că eşti om aspru, care seceri de unde n-ai semănat şi strângi de unde n-ai vânturat: mi-a fost teamă şi m-am dus de ţi-am ascuns talantul în pământ; iată-ţi ce este al tău!" Stăpânul său i-a răspuns: „Rob viclean şi leneş! Ai ştiut că secer de unde n-am semănat şi că strâng de unde n-am vânturat; prin urmare se cădea ca tu să-mi fi dat banii la zarafi şi, la venirea mea, eu mi-aş fi luat înapoi cu dobândă ce este al meu! Luaţi-i, dar, talantul şi daţi-l celui ce are zece talanţi. Pentru că celui ce are i se va da, şi va avea de prisos; dar de la cel ce n-are se va lua şi ce are! Iar pe robul acela netrebnic, aruncaţi-l în întunericul de afară: acolo va fi plânsul şi scrâşnirea dinţilor." (Mat.25:14-30).

Atunci ***Împărăţia cerurilor se va asemăna cu zece fecioare care şi-au luat candelele şi au ieşit în întâmpinarea mirelui****. Cinci din ele erau nechibzuite, şi cinci înţelepte. Cele nechibzuite, când şi-au luat candelele, n-au luat cu ele untdelemn; dar cele înţelepte, împreună cu candelele, au luat cu ele şi untdelemn în vase. Fiindcă mirele zăbovea, au aţipit toate şi au adormit. La miezul nopţii, s-a auzit o strigare: „Iată mirele, ieşiţi-i în întâmpinare!" Atunci toate fecioarele acelea s-au sculat şi şi-au pregătit candelele. Cele nechibzuite au zis celor înţelepte: „Daţi-ne din untdelemnul vostru, căci ni se sting candelele." Cele înţelepte le-au răspuns: „Nu; ca nu cumva să nu ne ajungă nici nouă nici vouă; ci mai bine duceţi-vă la cei ce vând untdelemn şi cumpăraţi-vă." Pe când se duceau ele să cumpere untdelemn, a venit mirele: cele ce erau gata au intrat cu el în odaia de nuntă şi s-a încuiat uşa. Mai pe urmă, au venit şi celelalte fecioare şi au zis: „Doamne, Doamne, deschide-ne!" Dar el, drept răspuns, le-a zis: „Adevărat vă spun că nu vă cunosc!" Vegheaţi, dar, căci nu ştiţi ziua, nici ceasul în care va veni Fiul omului.* (Mat.25:1-12).

„Împărăţia cerurilor se aseamănă cu un împărat care a făcut nuntă fiului său. *A trimis pe robii săi să cheme pe cei poftiţi la nuntă; dar ei n-au vrut să vină. A trimis iarăşi alţi robi şi le-a zis: „Spuneţi celor poftiţi: „Iată că am gătit ospăţul meu; juncii şi vitele mele cele îngrăşate au fost tăiate; toate sunt gata, veniţi la nuntă." Dar ei, fără să le pese de poftirea lui, au plecat: unul la holda lui, şi altul la negustoria lui. Ceilalţi au pus mâna pe robi, şi-au bătut joc de ei şi i-au omorât. Când a auzit împăratul, s-a mâniat; a trimis oştile sale, a nimicit pe ucigaşii aceia şi le-a ars cetatea. Atunci a zis robilor săi: „Nunta este gata; dar cei poftiţi n-au fost vrednici de ea. Duceţi-vă, dar, la răspântiile drumurilor şi chemaţi la nuntă pe toţi aceia pe care-i veţi găsi." Robii au ieşit la răspântii, au strâns pe toţi pe care i-au găsit, şi buni şi răi, şi odaia ospăţului de nuntă s-a umplut de oaspeţi. Împăratul a intrat să-şi vadă oaspeţii; şi a zărit acolo pe un om care nu era îmbrăcat în haina de nuntă. „Prietene", i-a zis el, „cum ai intrat aici fără să ai haină de nuntă?" Omul acela a amuţit. Atunci împăratul a zis slujitorilor săi: „Legaţi-i mâinile şi picioarele şi luaţi-l şi aruncaţi-l în întunericul de afară; acolo va fi plânsul şi scrâşnirea dinţilor. Căci mulţi sunt chemaţi, dar puţini sunt aleşi."* (Matei 22 ;2-14).

Viaţa ne-a fost dată să ne bucurăm de ea, dar după învăţătura Bibliei aşa cum a fost exprimată de Isus, bucuria nu trebuie să fie nici în detrimentul propriei vieţi, nici în detrimentul vieţii semenilor noştri, căci fiecare om ce a primit viaţa de la Dumnezeu are dreptul să se bucure de viaţa lui. Dar aşa cum a explicat Isus tânărului bogat obiectivul vieţii nu este numai cel de a nu aduce prejudicii semenilor, ci de a contribui în acelaşi timp la fericirea lor. Acest mod de a trăi promovând viaţa, Isus o defineşte ca o viaţă care aduce rod.

Dumnezeu ne lasă libertatea să facem ce vrem cu viața noastră, iar această libertate pe care Dumnezeu ne-o acordă este exprimată prin expresia „Stăpânul a plecat într-o altă țară" sau „mirele întârzie să vină", perioadă în care Dumnezeu nu limitează libertatea omului, așa că omul face ce vrea cu viața lui.

Va veni ziua în care, cel ce ne-a dat viața ne va convoca pentru a dovedi în ce măsura am apreciat-o și dacă este justificat ca Dumnezeu să ne-o redea, iar acest moment este numit „ziua judecății" în care fiecare va fi singur în fața lui Dumnezeu, moment când totul este adus la lumină, când justificările, scuzele sau minciuna nu-și mai au locul, căci fiecare este confruntat cu ce a crezut și în cine a crezut, cu ce a făcut și nu trebuia făcut, cât și cu ce nu a făcut și trebuia făcut.

În parabola talanților, viața este simbolizată prin talanții primiți de la Stăpân, iar în parabola celor 10 fecioare prin faptul că fiecare a primit o candelă. În parabola nunții fiului de împărat, haina exprimă moralitatea ce trebuie să guverneze viața fiecarui om. Există unele reguli care chiar dacă nu sunt menționate în mod expres, ele se subînțeleg.

Talanții trebuie fructificați, puși la schimbător, viața nu trebuie îngropată, nu trebuie consumată, ci trebuie valorizată. Rodul în cazul celor ce au primit talanții este reprezentat de talanții caștigați. Nimeni nu vine la judecată cu talantul dat și îngropat sau cu viața consumată inutil sau prejudiciabil, ci cu talanții câștigați sau cu viața fructificată.

O candelă are utilitate numai dacă produce lumină, căci este menirea ei, iar pentru a produce lumină, are nevoie de ulei. Rodul în viața omului în acest caz este reprezentat de ulei, este datoria fiecăruia să și-l procure. Uleiul nu se poate împrumuta așa cum faptele bune, sau o viața trăită fără păcat nu poate fi

transferată în dreptul celui păcătos. A purta o candelă ce nu produce lumină atunci când ești în întuneric este un nonsens, așa cum ai pune o lumină „sub obroc". Isus se identifică cu lumina, iar Împărăția cerurilor este în mod simbolic împărăția luminii. Este o evidență că numai fecioarele, care au deja lumină pot intra în împărăția luminii, adică numai cei ce trăiesc deja principiile Împărăției lui Dumnezeu vor avea parte de ea.

Fecioarele ce nu au lumina, se înțelege că trăiesc după principiile întunericului chiar dacă sperau să intre în Împărăția cerurilor, iar expresia „nu vă cunosc" exprimă faptul că vor fi lăsate în întunericul de afară. *Căci oricine face răul urăște lumina și nu vine la lumină, ca să nu i se vădească faptele. Dar cine lucrează după adevăr vine la lumină, pentru ca să i se arate faptele, fiindcă sunt făcute în Dumnezeu.* (Ioan 3 ;20,21). Nimeni nu vine la întâlnirea cu Mirele cu candela stinsă.

În parabola nunții fiului de împărat nu este menționat dacă individul în cauză purta haină sau era gol, însă oricum ar fi fost, singura haină ce permite accesul la nuntă este haina albă a neprihănirii, numită aici „haina de nuntă". Dumnezeu nu face confuzie între cel drept și cel nedrept, nimeni nu poate să-și ascundă adevărata viață pentru că ea este vizibilă asemenea unei haine. Amuțirea celui în cauză exprimă faptul că nimeni nu va putea justifica în fața lui Dumnezeu că nu a știut cum trebuie trăită moralitatea.

Ceea ce este de asemenea comun în toate aceste parabole este faptul că omului nu i se va mai da o a doua șansă, decizia este definitivă. Vor exista numai două categorii: o categorie a celor ce vor primi aprobarea lui Dumnezeu și a doua categorie a celor ce vor fi respinși. Ce va fi după aceea, nu știm decât ceea ce presupunem din ceea ce sugerează parabolele.

Cei ce vor veni cu talanții câștigați, cu ulei pentru candele sau îmbrăcați cu haină de nuntă, vor primi aprobarea lui Dumnezeu și vor avea parte de un eveniment fericit, care este simbolizat fie prin „a participa la bucuria Stăpânului", fie a participa la „nunta fiului de împărat". Nunta trebuie să fie momentul cel mai fericit din viața omului, de aceea este luat ca exemplu pentru a simboliza ceea ce va urma.

Cei ce vor veni numai cu talantul dat, cu candele stinse sau fără haină de nuntă, vor fi respinși și vor avea parte de întunericul sau necazul de afară exprimat prin „plânsul și scrâșnirea dinților". Nu știm ce înseamnă exact „plânsul și scrâșnirea dinților", cum nu știm ce înseamnă „bucuria stăpânului", dar putem presupune că reprezintă regretul de a fi trecut alături de adevărata viață și ocazia de a o retrăi în adevărata ei plinătate.

În parabola semănătorului (Matei 13 ;24-30) separarea celor buni și răi este simbolizată prin grâu, care este păstrat în grânarul stăpânului ce presupune resemănarea lui într-o altă viață și neghina, care este strânsă pentru a fi arsă.

Focul veșnic sau iazul cu foc, mi se par mai degrabă simboluri, care exprimă mistuirea răului prin dispariția celor ce îl generează, așa cum neghina este separată de grâu și distrusă în foc. *Deci, cum se smulge neghina și se arde în foc, așa va fi și la sfârșitul veacului. Fiul omului va trimite pe îngerii Săi, și ei vor smulge din Împărăția Lui toate* ***lucrurile care sunt pricină de păcătuire și pe cei ce săvârșesc fărădelegea*** *și-i vor arunca în cuptorul aprins; acolo va fi plânsul și scrâșnirea dinților.* (Matei 13 ;40-42).

Standardul după care se face judecata însă este mult mai înalt decât noi ne imaginăm, căci așa cum este reprezentat în mai multe parabole, nu este suficient să nu faci răul. Nu este suficient să accepți invitația, sau să invoci activități utile pentru

a o refuza, nu este suficient să fii „fecioară" sau „slujitor al împăratului".

Cel ce a îngropat talantul nu a făcut rău nimănui prin actul lui, dar ceea ce aşteaptă Dumnezeu de la noi este în ce măsură noi am făcut binele atunci când am avut ocazia să-l facem.

Trebuie remarcat că cei ce au refuzat invitația împăratului au invocat activități care nu sunt rele, sunt chiar acțiuni necesare în viața de toate zilele. Bineînțeles, acest detaliu ne atrage atenția că viața noastră va fi examinată cu mai multă exigență decât ne imaginăm, că aşa cum spune şi Eclesiastul, chiar şi lucrurile bune vor fi examinate la judecată. *Căci Dumnezeu va aduce orice faptă la judecată, și judecata aceasta se va face cu privire la tot ce este ascuns, fie bine, fie rău.* (Eclesiastul 12 ;14).

În ilustrația păstorului care desparte oile de capre, ce simbolizează judecata lui Dumnezeu, sunt explicate „roadele" pe care Dumnezeu le aşteaptă de la noi.

Când va veni Fiul omului în slava Sa cu toți sfinții îngeri, va şedea pe scaunul de domnie al slavei Sale. Toate neamurile vor fi adunate înaintea Lui. El îi va despărți pe unii de alții cum desparte păstorul oile de capre; şi va pune oile la dreapta, iar caprele la stânga Lui. Atunci Împăratul va zice celor de la dreapta Lui: „Veniți, binecuvântații Tatălui Meu, de moşteniți Împărăția care v-a fost pregătită de la întemeierea lumii. Căci am fost flămând, şi Mi-ați dat de mâncat; Mi-a fost sete, şi Mi-ați dat de băut; am fost străin, şi M-ați primit; am fost gol, şi M-ați îmbrăcat; am fost bolnav, şi ați venit să Mă vedeți; am fost în temniță, şi ați venit pe la Mine. Atunci cei neprihăniți Îi vor răspunde: „Doamne, când Te-am văzut noi flămând și Ți-am dat să mănânci? Sau fiindu-Ți sete și Ți-am dat de ai băut? Când Te-am văzut noi străin și Te-am primit? Sau gol și Te-am îmbrăcat? Când Te-am văzut noi bolnav

sau în temniță și am venit pe la Tine?" Drept răspuns, Împăratul le va zice: „Adevărat vă spun că, ori de câte ori ați făcut aceste lucruri unuia din acești foarte neînsemnați frați ai Mei, Mie Mi le-ați făcut." (Matei 25 ; 31-40).

Trebuie remarcat că suferința oamenilor, fie că este accidentală, cum ar fi boala, fie că este produsă de societate, ca aceea de a fi discriminat și tratat ca străin, sau pus în situația de a suferi de foame, de sete sau de frig, nu trebuie să lase indiferent pe cel ce speră a fi acceptat în Împărăția cerurilor, căci Isus se identifică cu toți acești nefericiți. Iubirea de Dumnezeu este lipsită de sens, dacă nu trece prin iubirea de oameni. Noi nu putem face nici bine și nici rău lui Dumnezeu, căci Dumnezeu este în afara sferei de acțiune a omului, iubirea de Dumnezeu se identifică cu cei ce au nevoie de ajutorul nostru. In ce măsură sunt eu sensibil și receptiv la suferința semenilor, a celor pe care societatea-i exclude ca fiind indezirabili și preferă să rămână pierduți ?

Trebuie de asemenea remarcat că cei ce au răspuns favorabil acestor nevoi, au făcut-o nu pentru că au primit o poruncă, ci pentru că au adoptat regulile Împărăției cerurilor și trăiesc conform acestor reguli. Împărăția Cerurilor va fi formată numai de cei ce vor trăi după regulile ei în viața aceasta.

Bineînțeles că vor fi și cei ce consideră că au făcut tot ceea ce biserica le-a cerut pentru a fi acceptați de Dumnezeu, că au împlinit toate ritualurile cerute de insituția religioasă. Dumnezeu însă nu va judeca pe nimeni după doctrina bisericii din care face parte, ci după normele pe care le cere Dumnezeu, așa că și aceștia vor avea o surpriză.

Apoi va zice celor de la stânga Lui: „Duceți-vă de la Mine, blestemaților, în focul cel veșnic care a fost pregătit diavolului și îngerilor lui! Căci am fost flămând, și nu Mi-ați dat să mănânc; Mi-a

fost sete, şi nu Mi-aţi dat să beau; am fost străin, şi nu M-aţi primit; am fost gol, şi nu M-aţi îmbrăcat; am fost bolnav şi în temniţă, şi n-aţi venit pe la Mine." Atunci Îi vor răspunde şi ei: „Doamne, când Te-am văzut noi flămând, sau fiindu-Ţi sete, sau străin, sau gol, sau bolnav, sau în temniţă, şi nu Ţi-am slujit?" Şi El, drept răspuns, le va zice: „Adevărat vă spun că, ori de câte ori n-aţi făcut aceste lucruri unuia dintre aceşti foarte neînsemnaţi fraţi ai Mei, Mie nu Mi le-aţi făcut." Şi aceştia vor merge în pedeapsa veşnică, iar cei neprihăniţi vor merge în viaţa veşnică." (Matei 25 ; 41-46).

Seminţe bune, teren bun, talanţi câştigaţi, haine albe, ulei ce produce lumină, smochin roditor, sunt roade indispensabile ce apar în toate parabolele lui Isus pentru cei ce doresc să aibă parte de Împărăţia cerurilor. Conform acestor parabole, fiecăruia Dumnezeu îi cere rezultate sau roade. Dacă Isus a pironit pe cruce poruncile ce definesc moralitatea, aşa cum susţin unii învăţători religioşi, a pironit oare pe cruce şi parabolele lui? Ar avea vreun sens ca Dumnezeu să ceară socoteală robilor săi de cum au administrat talanţii, dacă Isus a plătit tot ce trebuia să aducă robii stăpânului ?

Vegheaţi, dar, pentru că nu ştiţi în ce zi va veni Domnul vostru. Să ştiţi că, dacă ar şti stăpânul casei la ce strajă din noapte va veni hoţul, ar veghea şi n-ar lăsa să-i spargă casa. De aceea, şi voi fiţi gata; căci Fiul omului va veni în ceasul în care nu vă gândiţi. Care este deci robul credincios şi înţelept pe care l-a pus stăpânul său peste ceata slugilor sale, ca să le dea hrana la vremea hotărâtă? Ferice de robul acela pe care stăpânul său, la venirea lui, îl va găsi făcând aşa! Adevărat vă spun că îl va pune peste toate averile sale. (Mat. 24 : 42-47).

Lumea este plină de vânzători de seminţe, unele mai atractive decât altele, cele care-ţi promit bogăţie, putere, reputaţie.

Deşi unii consideră că este acest fel de roade că Dumnezeu aşteaptă de la om, pe toate acestea, Isus le identifică drept neghină, iar soarta celor ce vând astfel de seminţe şi produc rodul lor este foarte clar exprimată de evanghelistul Matei: *Nu oricine-Mi zice: „Doamne, Doamne!" va intra în Împărăţia cerurilor, ci cel ce face voia Tatălui Meu care este în ceruri. Mulţi Îmi vor zice în ziua aceea: „Doamne, Doamne! N-am prorocit noi în Numele Tău? N-am scos noi draci în Numele Tău? Şi n-am făcut noi multe minuni în Numele Tău?" Atunci le voi spune curat: „Niciodată nu v-am cunoscut; depărtaţi-vă de la Mine, voi toţi care lucraţi fărădelege."* (Mat. 7 :21-23).

12

Miracolul Împărăţiei Cerurilor

De ce ne naştem, de ce trăim şi de ce dorim să trăim veşnic? Există un scop al vieții sau viața este un scop în sine? Ce aşteaptă Dumnezeu de la noi şi ce aşteptăm noi de la Dumnezeu? Suntem noi în concordanță cu Dumnezeu sau aşteptăm ca Dumnezeu să fie în concordanță cu noi? De ce dorim noi Împărăția cerurilor şi în cele din urmă ştim ce dorim?

Împărăția cerurilor sau Împărăția lui Dumnezeu[1] este o noțiune centrală nu numai a Evangheliilor, dar și a întregii Biblii, ce reprezintă o societate ce funcționează după principiul binelui instituit de Dumnezeu, în care toți oamenii să fie egali, supuși numai lui Dumnezeu. Deși nu este menționată în mod expres în Vechiul Testament, ea este sugerată prin expresia *„răspândiți pe pământ”*, ce exprimă o societate „plană”, în care relațiile dintre oameni sunt fără ierarhie, stabilite de legi pe principiul binelui, respectate de toți, căci numai Dumnezeu trebuie să fie deasupra omului.

Acest tip de societate a fost obiectivul lui Dumnezeu chiar la început, atunci când Dumnezeu a creat omul, cu condiția ca acesta să facă numai ce este bine.

1. Voi folosi termenul de « Împărăția cerurilor » și « Împărăția lui Dumnezeu » în mod interschimbabil, căci nu există loc în care cele două să poată fi diferențiate (pentru detalii, de văzut ; Schreiner, NT Theology,

Alegerea lui Cain de a face răul, a dus la creare unei societăți disfuncționale, în care relațiile între oameni erau stabilite prin violență și asuprire, dând naștere unei societăți piramidale așa încât omul era supus mai întâi celui puternic ce era în vârful pramidei sociale, înainte de a fi supus lui Dumnezeu. Legile era formulate nu după principiul binelui, ci în interesul structurii piramidale ce asigura locul și puterea celui din vârful piramidei. Acest tip de societate este reprezentată de prima cetate ce a fost construită de Cain, căreia i-a pus numele fiului său.

Toate împărățiile pământului funcționează după aceleași legi ca societatea instituită de Cain, iar acest tip de societate este numit de autorii Bibliei „împărăția răului".

Biblia prezintă chiar de la început că a existat și un alt tip de societate guvernată de legea binelui, instituită de Set, fiul ce a înlocuit pe Abel, care a existat în paralel cu societatea instituită de Cain și textul biblic lasă să se înțeleagă că Eva, a privit cu încredere și speranță acest tip de societate creată de Set, ca o alternativă a celei create de Cain, căci în această societate, oamenii au început să se îndrepte spre Dumnezeu.

*Adam s-a împreunat iarăși cu nevasta sa; ea a născut un fiu și i-a pus numele Set; „căci", a zis ea, „Dumnezeu mi-a dat **o altă sămânță în locul lui Abel**, pe care l-a ucis Cain." Lui Set i s-a născut și lui un fiu și i-a pus numele Enos. Atunci au început oamenii să cheme Numele Domnului.* (Geneza 4 ;25, 26).

Cele două societăți coexistă, după principii diferite, și sunt rezultatele care demonstrează valoarea legilor după care funcționau cele două societăți.

În societatea instituită de Cain se menționează crime și nu se cunoaște durata vieții descendenților. Se construiesc cetăți, apar oameni viteji, de renume. *Uriașii erau pe pământ în vremu-*

rile acelea, și chiar și după ce s-au împreunat fiii lui Dumnezeu cu fetele oamenilor, și le-au născut ele copii: aceștia erau vitejii care au fost în vechime, oameni cu nume. (Gen. 6;4). Oamenii viteji nu și-au căpătat renumele prin muncă, ci prin violență, iar un om violent și viteaz nu putea fi descris decât ca un uriaș.

În societatea instituită după regulile lui Dumnezeu, nu este menționat nici un rău, iar cei ce constituie această societate au vieți foarte lungi, în jur de 900 de ani fiecare, ceea ce sugerează că principiul binelui este în sprijinul vieții.

În societățile violente, ca cea instituită de Cain, rămân foarte multe femei văduve, așa că, *„Fiii lui Dumnezeu au văzut că fetele oamenilor erau frumoase; și din toate și-au luat de neveste pe acelea pe care și le-au ales".* (Gen. 6 ;2). În toate timpurile, mamele au avut un rol important în educația copiilor și formarea societăților. Binele nu face niciodată casă bună cu răul, prin urmare, căsătoria între bine și rău a dus la o societate plină de violență, răutate și suferință.

Răul este distructiv și autodistructiv și în toate timpurile, cel mai mare dușman al omului, a fost omul care s-a pus în slujba răului. Dumnezeu nu rămâne insensibil la o societate ajunsă pe marginea prăpastiei, potopul ce a urmat a reprezentat salvarea lumii și nicidecum distrugerea ei, așa cum este cel mai frecvent înțeles și prezentat.

Biblia prezintă cel puțin trei „tentative" sau reluare de la capăt a societății umane, pentru a reconstrui societatea ce să funcționeze pe pricipiul binelui.

Prima tentativă este reprezentată de Noe, care este găsit neprihănit în fața lui Dumnezeu, așa că el și familia lui sunt salvați pentru a începe noua societate, dar Noe în ciuda experienței avute cu Dumnezeu, se îmbată și sub influența alcoo-

lului, pune bazele unei societăți identice celei din care a ieșit și pe care trebuia să o înlocuiască. *„Iar voi, creșteți și înmulțiți-vă;* ***răspândiți-vă pe pământ*** *și înmulțiți-vă pe el!”* (Geneza 9 ;7). Este binecuvântarea și sfatul dat de Dumnezeu pentru a crea o societate în care oamenii să fie egali, iar supunerea să fie numai lui Dumnezeu.

Blestemul nepotului său, Canaan, de a fi sclavul fraților lui, dă punctul de plecare unei relații anormale între oameni, în care semenul este un adversar care trebuie supus pentru a nu fi supus tu însuți lui. *Noe s-a trezit din amețeala vinului, și a aflat ce-i făcuse fiul său cel mai tânăr. Si a zis:* ***„Blestemat să fie Canaan! Să fie robul robilor fraților lui!”.*** (Gen. 9:24,25).

Atunci când ești blestemat să fii sclav, faci totul ca aceasta să nu se întâmple, așa că sunt descendenții lui Ham care urmează modelul instituit de Cain, cel mai renumit fiind Nimrod cel ce a construit numeroase cetăți printre care și cetatea Babel. Reprezentanții acestei societăți au început prelucrarea metalelor, materialul de bază al armelor, cât și al idolilor, ce erau în slujba și interesul celor de la putere.

Rezultatul nu putea fi altul decât cel simbolizat de ziguratul Turnului Babel, ce reprezintă înainte de toate o construcție socială pe modelul templelor idolatre în care închinarea era adresată omului, și nu lui Dumnezeu.

Din nou Dumnezeu intervine pentru a salva omenirea prin „aplatizarea” acestei structuri ce funcționa pe principiul răului. *Și Domnul i-a* ***împrăștiat de acolo pe toată fața pământului;*** *așa că au încetat să zidească cetatea.* (Gen. 11 :8).

A doua tentativă este reprezentată prin chemarea lui Abraam pentru a merge în țara descendenților lui Canaan, de a institui el acea societate dorită de Dumnezeu. Promisiunea de

„țara unde curge lapte și miere" făcută lui Abraam și descendenților lui ia forma Împărăției cerurilor în Noul Testament, o promisiune făcută tuturor, indiferent de naționalitate, origine, rasă, sex sau condiție socială cu condiția de a fi credincioși lui Dumnezeu. În Vechiul Testament, existența ei este reafirmată în vedenia lui Daniel cu privire la chipul lui Nebucadnețar prin piatra care lovește și sfărâmă acest chip, după care s-a făcut un munte mare care a umplut tot pământul.

Dar în vremea acestor împărați, Dumnezeul cerurilor va ridica o împărăție care nu va fi nimicită niciodată și care nu va trece sub stăpânirea unui alt popor. Ea va sfărâma și va nimici toate acele împărății, și ea însăși va dăinui veșnic. Aceasta înseamnă piatra pe care ai văzut-o dezlipindu-se din munte fără ajutorul vreunei mâini și care a sfărâmat fierul, arama, lutul, argintul și aurul. Dumnezeul cel mare a făcut deci cunoscut împăratului ce are să se întâmple după aceasta. Visul este adevărat, și tâlcuirea lui este temeinică. (Daniel 2 ;44,45).

Mesajul care este transmis prin această vedenie și profeție, este că singura cale de supraviețuire a omului este aceea de a trăi în „Împărăția cerurilor", aceasta se va face în mod inevitabil și nimic nu o poate opri, dar ea va fi formată numai de cei ce vor accepta regulile ei.

Din nefericire, poporul Israel a fost preocupat de „laptele și mierea" țării promise și nicidecum de sursa ce produce laptele și mierea, așa că împărăția pe care poporul Israel a realizat-o, nu a fost piatra ce a lovit chipul ,ci a făcut parte din chipul ce a fost lovit de piatră.

Așa cum în perioada Vechiului Testament oamenii au reținut ceea ce-ți oferă împărăția, dar nu s-au preocupat de condițiile de a intra în posesia promisiunii, tot astfel și creștinii

au reținut că Împărăția cerurilor, îți oferă viața veșnică dar, ***ce este*** această împărăție şi ***cum*** se ajunge în ea, este foarte divers înțeles, dovadă sunt numeroasele biserici creştine ce o promit fiecare în felul ei.

A treia tentativa de a reconstrui societatea ce să funcționeze pe pricipiul binelui, este reprezentată de venirea lui Isus şi activitatea lui de a institui Împărăția cerurilor, asupra căreia, voi reveni.

Ce nu este Împărăţia cerurilor?

Nu lipsurile fac pe oameni nefericiți, ci aviditatea ce creează lipsuri ce nu pot fi umplute niciodată.

Trebuie spus că Împărăția cerurilor este „fondul de comerț" al bisericilor, este elementul principal de apel pentru a atrage pe oameni spre instituția religioasă şi fiecare biserică o prezintă în modul ei.

Ascensiunea bisericii la statutul de religie oficială a Imperiului Roman în secolul IV şi sub influența preponderentă a Sfântului Augustin asupra creştinătății occidentale, au favorizat succesul „exegezei spiritualizante[1]", privind Împărăția cerurilor, conform cărei biserica este Împărăția lui Hristos şi Împărăția cerurilor[2]. Conform acestei dogme, intrarea în biserică este echivalentă cu intrarea în Împărăția cerurilor.

---

1. Prin « *exegeză spritualizantă* » se înțelege o interpretare care se îndepărtează de sensul evident al textului biblic, atunci când acesta nu poate fi înțeles în sens literal. Este o practică lăudabilă atunci, când Biblia atribuie acțiuni umane unor obiecte inerte ca de ex: « *să bată din palme râurile, să strige de bucurie toți munții » (Ps. 98 ;8)*. Procedeul este însă criticabil atunci când, sub pretextul de a accesa la un sens mai profund, fiind conştient că textul are un sens literal evident, se fac contorsiuni literare pentru a se justifica anumite teze teologice, diferite de intenția autorului inspirat.

2. « L'Église, dès maintenant, est le royaume du Christ et le royaume du ciel » : cf. S. Augustin, Cité de Dieu, 20, 9.

Frecvent în bisericile ce nu se consideră Împărăția cerurilor sau se consideră numai poarta de intrare, pentru a înțelege în ce constă Împărăția cerurilor, este luat ca referință, Grădina Edenului, căci situația omului înainte de mâncarea din pomul cunoștinței binelui și răului este considerată ca fiind idealul pe care Dumnezeu l-a dorit și prevăzut pentru om, așa că Împărăția cerurilor nu ar fi decât o restabilire a situației anterioare blestemului pământului. La aceasta se mai adaugă tot ceea ce dorim în această viață și nu avem, iar aici fantezia poate merge foarte departe, până la străzi de aur, porți de mărgăritare și alte comori pe care nu le mai fură nimeni. Această viziune este foarte atractivă și este menită să umple bisericile și se aseamănă mai degrabă cu oferta Diavolului făcută lui Isus, presupusă a fi realizată de Dumnezeu pe noul pământ. Am auzit de mai multe ori în predici, că această Grădină a Edenului a fost ridicată la cer după păcătuire, și că pe noul pământ o vom putea vizita, ca pe o piesă de muzeu.

Cred că înțelegerea conceptului de „Grădina Edenului" din Geneza necesită o a doua lectură, după ce am terminat citirea cărții Exodului. Geneza și Exodul nu sunt decât o singură povestire și citind pentru prima dată povestirea Grădinii Edenului, descoperi că este locul unde ți-ai dori să trăiești, o împlinire a visului pe care ți l-ai construit în viață, aceea de a te scula atunci când vrei, a-ți umple ziua și stomacul cu ce îți dorește inima, căci Grădina Edenului ți le pune pe toate la dispoziție în mod gratuit. Este visul lumii în care trăim și idealul pe care ne străduim să-l realizăm. Cine nu ar vrea o Grădină a Edenului de unde să te servești cu ce îți dorește inima și să nu se termine niciodată?

După ce ai citit însă povestirea exodului, afli că toate Grădinile Edenului, fie că sunt cetățile Sodomei și Gomorii, țara filis-

tenilor sau țara Egiptului, deşi sunt atractive pentru că afişează belşugul, îți iau în schimb tot ce ai mai de preț, soția, cum a fost în cazul lui Abraam şi Isaac, familia, libertatea şi închinarea la Dumnezeu, aşa cum a fost în cazul lui Lot şi Iacov.

Lot şi-a ridicat ochii şi a văzut că toată câmpia Iordanului era bine udată în întregime. Înainte de a nimici Domnul Sodoma şi Gomora, până la Țoar, ***era ca o grădină a Domnului, ca țara Egiptului.*** (Geneza 13 ;10).

De ce Grădina Edenului are de toate şi este aşa de atractivă, afli numai după ce ai citit Exodul şi aflând cum sunt umplute hambarele Grădinii Edenului înțelegi că este mai bine să nu intri în ea, sau dacă ai intrat să ieşi cât mai repede, dacă mai poți ieşi. Aceste grădini funcționează nu după moralitatea lui Dumnezeu, ci după ideologia Şarpelui, care suprimă libertatea omului şi-l transformă în sclav. De la visul de „mâncare gratuită" se ajunge la realitatea de „muncă gratuită", este experiența pe care a făcut-o poporul Israel.

Sclavia, deşi dureroasă, devine ca un drog care creează dependență şi prin experiența ei se simbolizează efectul răului asupra omului şi mentalității lui. Un popor ce la intervenția lui Dumnezeu a ieşit dintr-o sclavie de 400 de ani, găseşte libertatea şi la numai câteva zile după ieşirea din Egipt, când li se face sete[1] şi foame[2] regretă liberatea şi cer să se întorcă din nou în sclavie.

Episodul se repetă la Muntele Sinai, atunci când prin intermediul lui Moise, Dumnezeu îi face să înțeleagă că omul este o

1. „Au ajuns la Mara; dar n-au putut să bea apă din Mara, pentru că era amară. De aceea locul acela a fost numit Mara (Amărăciune). Poporul a cârtit împotriva lui Moise, zicând: „Ce avem să bem?" (Exod. 15:23-24)

2. „Copiii lui Israel le-au zis: „Cum de n-am murit loviți de mâna Domnului în țara Egiptului, când şedeam lângă oalele noastre cu carne, când mâncam pâine de ne săturam? Căci ne-ați adus în pustia aceasta ca să faceți să moară de foame toată mulțimea aceasta." (Exod 16:3)

ființă morală care trebuie să se conducă după legile moralității, respectând în egală măsură drepturile semenului așa cum își revendică propriile drepturi și că fiecare este responsabil în fața lui Dumnezeu de faptele sale. Cele 10 porunci care au fost date pe muntele Sinai lui Moise reprezintă principiile Împărăției cerurilor pe care le vom reîntâlni în evanghelii în discursul lui Isus, atunci când explică ce trebuie să stea la baza acestei împărății.

Această veste le cade foarte greu la stomac, deoarece își construiesc un idol ce reprezenta un vițel și sunt deciși să se întoarcă în Egipt. Sclavia este rea, este greu de suportat și nedreaptă atunci când te vizează pe tine, dar în ochii israeliților era de preferat sclavia, deoarece le asigură hrana, față de libertatea de a trăi moralitatea în mod responsabil în fața lui Dumnezeu prin a-ți procura singur hrana.

A accepta moralitatea așa cum o cere Dumnezeu îți dă impresia în unele situații că pierzi, că ești dezavantajat, că trebuie să muncești mai mult, că ești mai avantajat când bunurile materiale le ei de la alții decât să muncești pentru ele, dar este prețul pentru a avea fericirea promisă de Dumnezeu. Această reprezentare a idolului sub forma unui vițel, nu este întâmplătoare căci are o semnificație foarte profundă, aceea că poporul Israel nu vrea să intre în țara promisă cu tablele legii ce să garanteze drepturi egale tuturor, inclusiv locuitorilor Canaanului, ci cu forța taurului care distruge totul în cale, ceea ce se va adeveri mai târziu. Ideologia Egiptului arată că poți să traiești fără să muncești cu condiția să fii în poziția de vârf a piramidei puterii, să ai sclavi care să muncească pentru tine.

Pentru Israel, Dumnezeu nu este un Dumnezeu al tuturor oamenilor, nu este un Dumnezeu al iubirii și dreptății, ci rolul

lui este de a-i ajuta pentru a-şi crea propriul Egipt, propria lor Grădină a Edenului în detrimentul popoarelor Canaanului.

Este acestor oameni, care preferă aberația sclaviei şi ideologia violenței, că autorul Genezei încearcă să le explice că lumea nu a fost creată aşa, că Dumnezeu nu este responsabil de răul existent în lume, că responsabil este omul, iar soluția pentru a o schimba, este la om. Autorul Genezei o face în modul specific culturii semitice, printr-o povestire, pe care o rezum la numai câteva fraze. Nu povestea este adevărul, ci adevărul este în poveste, aşa cum este şi cu parabolele lui Isus.

Era o familie căruia Dumnezeu îi promisese toate binecuvântările şi care trăia fericit în țara ei până în momentul când au auzit că există o țară ca o „grădină a Domnului" unde toate cele necesare vieții le ai din belşug fără să munceşti; aşa că a părăsit casa lor şi au plecat spre acea țară îmbelşugată. Ajunşi la fața locului au constatat că într-adevăr, erau grânare imense în care erau stocate cantități foarte mari de cereale şi pe care numai cei din vârful piramidei le aveau gratuit, fără muncă. În toate societățile, a fost visul oamenilor să aibă de toate fără să muncească. Sclavia a fost instituită în acest scop, numeroase războaie au fost făcute pentru a lua în robie pe cei slabi ca să muncească pentru cei puternici.

Aşa s-a făcut că familia noastră de la mâncare gratuită s-a pomenit că a trecut la muncă gratuită. Libertatea nu poate exista nici prin mâncare gratuită, nici prin muncă gratuită. În societatea bazată pe consum, cel ce aşteaptă mâncarea gratuită, aşa cum am aratat la miracolul pâinii devine sclavul furnizorului de pâine, iar furnizorul de pâine trebuie s-o ia de la cei ce o produc, care de asemenea devin sclavii furnizorului de pâine.

Ce căuta șarpele în Grădina Edenului? În ispitirea lui Isus după postul de 40 de zile, Diavolul îi oferă lui Isus bogațiile lumii pe care nu le produsese el, ci cei ce s-au pus în slujba lui și dacă Isus ar fi acceptat ar fi trăit probabil până la adânci bătrâneți, dar supus Diavolului.

În Grădina Edenului, mâncarea gratuită este furnizată de pomii din grădină. Omul nu poate trăi numai cu fructe, dar pomul este folosit ca și furnizorul hranei pentru că nu are nevoie de îngrijire pentru a produce fructele. Grădina Edenului descrie un tip de societate în care poți să consumi fără să produci nimic și care a fost visul societăților în toate timpurile. În aceste societăți moralitatea nu este posibilă, căci pâinea nu crește în pomi, ci trebuie luată de la cel ce o produce. Această mentalitate o întâlnim frecvent în societate și este considerată chiar normală.

Cu puțin timp în urmă am primit la consultație un cuplu ce s-a declarat ca fiind „gens du voyage[1]". Este o categorie a populației în Franța ce au obținut dreptul de a-și păstra obiceiurile ancestrale de nomazi, fără domiciliu fix, categorie definită destul de vag, pentru a evita orice formă de stigmatizare sau formă de desconsiderare a persoanei respective. Localitățile cu mai mult de 5000 de locuitori au obligația de a le oferi teren unde să-și instaleze caravanele și să le furnizeze apă curentă și electricitate. Bineînțeles că toate acestea sunt plătite de impozitele celor ce muncesc. Se prezintă frecvent la informații că în localitățile unde se instalează, crește numărul furturilor de mașini și al spargerilor de case. Rezultatul este că sunt din ce în ce mai marginalizați, iar intoleranțele creează întotdeauna tensiuni în societate. Aflând că sunt originar din România, au făcut

1. https://www.liberation.fr/societe/2013/07/23/cinq-cliches-tenaces-sur-les-gens-du-voyage_920259/ consultat pe 12/05/2019.

o asociere cu o anumită categorie a populației din România, de care s-a vorbit frecvent la știri, sugerând niște legături comune. Beneficiau de ajutor social pentru cele necesare vieții și de asistență medicală gratuită, iar după spusele soțului, se ocupau cu evanghelizarea, așa că a început să-mi vorbească de Dumnezeu. În discuție l-am întrebat cum înțelege el porunca a VIII-a, ce spune „să nu furi"?

- Eu nu țin cont, dacă trebuie să dau mâncare copilului, în cazul acesta nu este păcat, a zis el.

- Dar dacă furi mâncarea unui alt copil ca să ți-l hrănești pe al tău, nu crezi că este păcat? Și dacă cineva ți-ar fura ceea ce ai să-și hrănească propriul copil, crezi că nu ar face un păcat? Nu crezi că soluția ar fi ca fiecare să muncească și să-și hrănescă copilul fără să ia mâncarea altui copil pentru a-l hrăni pe al său?

A fost puțin încurcat, dar a rămas la soluția lui cu care a concluzionat: nu este păcat să furi pentru a-ți hrăni copilul. Nu a părut foarte satisfăcut de rezultatul evanghelizării, dar ne-am despărțit în termeni cordiali. Nu întotdeauna moralitatea devine normă de conduită, nici chiar pentru cei ce predică Evanghelia, căci fiecare înțelege moralitatea așa cum vrea și cum îl aranjează, cu atât mai mult atunci când trăiești în Grădina Edenului.

Ca o societate să fie funcțională, oamenii trebuie să cunoască noțiunea de bine și rău, iar cei ce acceptă moralitatea trebuie să iasă din Grădina Edenului pentru a trăi după normele moralității prin a-și produce hrana prin sudoarea frunții.

Alegerea moralității în Grădina Edenului trebuie exercitate, căci binele și răul moral nu pot fi făcute din instinct, ci prin alegere. În lumea răului, răul este cultivat, iar atunci când alegi

binele și decizi să denunți răul, trebuie să fii pregătit să plătești prețul așa cum l-a plătit și Isus.

De ce Dumnezeu a dat poruncă lui Adam și Evei să nu mănânce din pomul cunoştinţei binelui şi răului? Dorea Dumnezeu ca omul să nu aibă moralitate, când Dumnezeu declară El însuşi că omul a căpătat asemănarea cu Dumnezeu, după ce a mâncat din pomul cunoştinţei binelui şi răului?

Din moment ce Dumnezeu este atotştiutor şi cunoaşte viitorul, nu cunoştea El că Adam si Eva vor mânca din pomul cunoştinţei binelui şi răului, în ciuda poruncii de a nu mânca? Dacă Dumnezeu ştia că vor mânca înseamnă că scopul pomului cunoştinţei binelui şi răului nu a fost ca ei sa obţină moralitatea, ci numai un pretext pentru ca Dumnezeu să reproşeze omului un „păcat originar" şi să facă toţi oamenii să fie vinovaţi înaintea Sa chiar de la naştere. Putem oare atribui o astfel de acţiune unui Dumnezeu pe care Isus îl prezintă ca pe un părinte iubitor?

Această poruncă a interdicției exprimă ideea că lui Dumnezeu nu i se poate reproșa că a impus omului moralitatea și că omul este responsabil de actele sale prin faptul că moralitatea a ales-o singur.

La întrebarea omului: care este originea răului, cine este responsabil de răul existent în lume și care este soluția, autorul Genezei răspunde că alegerea omului de a cunoaște binele și răul a fost o alegere liberă și neinfluențată de Dumnezeu, că dacă există răul în lume, omul este în totalitate singurul responsabil și că soluția la problema răului este la dispoziția omului, aceea de a nu-l mai face. *Ți s-a arătat, omule, ce este bine, și ce alta cere Domnul de la tine decât să faci dreptate, să iubești mila și să umbli smerit cu Dumnezeul tău?* (Mica 6 ;8).

A înțeles poporul Israel că „țara unde curge lapte și miere" este țara unde omul își câștigă pâinea prin sudoarea frunții și nu unde mănâncă pâine gratuită? Dacă ar fi înțeles, ar fi cucerit Canaanul cu tablele legii pe care Dumnezeu le-a dat pe muntele Sinai și nu cu sabia, măcelărind populația Canaanului pentru a le lua ceea ce produseseră prin muncă. Țara Canaanului era bogată, strugurele adus pe o prăjină de Iosua și Caleb atestă acest lucru, dar rodul se datora sudorii frunții unor oameni harnici, căci numai cine nu a plantat o viță de vie nu știe că vița de vie nu produce dacă nu este îngrijită.

Am vizitat cu ani în urmă, atât Israelul, cât și Egiptul și obișnuit cu fertilitatea terenului din valea Dunării, unde am crescut, am fost surprins să constat că „țara unde curge lapte și miere" este foarte aridă și sărăcăcioasă și nu are nimic de-a face nici cu valea Dunării și nici cu delta Nilului. Laptele și mierea nu curg la robinet, ci se obțin numai prin muncă și sudoare.

Poporul Israel nu a învățat nimic din experiența robiei în Egipt, căci în Canaan au construit propria lor grădină a Edenului după modelul Egiptului, ce a ajuns la apogeul ei în timpul domniei lui Solomon, dar ca toate grădinile Edenului, acestea sunt sortite eșecului, așa cum a fost cea a Sodomeni și Gomorei, a faraonilor, tot așa a fost și a lui Solomon.

Visul Grădinii Edenului se păstrează și azi chiar în societățile moderne, deși oamenii nu se mai preocupă cu ce învață Biblia. Progresul tehnologic a făcut ca sudoarea frunții să fie înlocuită cu gazele de eșapament ale mașinilor, productivitatea a crescut, dar și exigențele celor ce trăiesc în grădină. Orice om în zilele noastre are un nivel de trai superior Faraonului din timpul vechiului Egipt, numai dacă ținem cont de beneficiile și confortul pe care-l aduce electricitatea, apa curentă și asistența

medicală, lăsând la o parte tehnologia, şi totuşi nemulţumirea socială este mai mare decât oricând, pentru că omul îşi evaluează nivelul de trai nu după propriile nevoi, ci în funcţie de posibilităţile pe care le oferă Grădina Edenului în care trăieşte.

Popoarele din ţările sărace au trăit foarte bine la lumina lumânării sau lămpii cu petrol până când au aflat că alte grădini au televizoare, maşini şi telefoane portabile şi au considerat că sudoare frunţii în grădina lor nu le aduce un venit suficient de mare. Nu sunt împotriva tehnologiei, ba dimpotrivă, este datorită tehnologiei că putem preveni sau vindeca nenumărate boli, iar speranţa de viaţă a crescut considerabil în ultimul timp datorită progresului tehnologic.

Problema este că oamenii îşi evaluează viaţa în funcţie de ce nu au şi nu în funcţie de ce au, iar progresul tehnologic pe lângă beneficiul care l-a adus, este direcţionat şi pentru a crea noi nevoi, fără de care oamenii ar trăi mult mai bine. Crearea de noi nevoi care ar trebui să amelioreze calitatea vieţii nu face decât să angajeze oamenii într-o cursă a satisfacerii acestor nevoi ce au ca rezultat irosirea vieţii în inutilităţi şi o stare de nemulţumire permanentă.

A face sport şi mişcare este o necesitate, mai ales pentru cei ce au o activitate intelectuală şi sedentară. Nu am nimic cu cei ce plimbă o minge pe teren, chiar dacă sunt plătiţi pentru aceasta, dar că sute de milioane de oameni îşi folosesc timpul şi o bună parte din viaţă privind la câţiva oameni care aleargă după o minge pe teren, sau la nenumăratele competiţii sportive, mi se pare de o inutilitate de neînţeles, mai ales că majoritatea oamenilor se plâng că viaţa este scurtă. De ce am avea nevoie de o viaţă mai lungă când ne comportăm ca şi când avem timp excedentar şi nu avem ce face cu el?

Primesc frecvent la consultații copii pentru care părinții sunt îngrijorați că își petrec cea mai mare parte a timpului pe jocuri video sau pe telefon şi se plâng de dureri de cap, oboseală şi cer ochelari ca să le rezolve problema respectivă. S-a dus vremea când copiii își foloseau mintea să-şi inventeze singuri jocuri, când găseau plăcere în citirea unei cărți, totul este prefabricat şi făcut în aşa fel încât copilul să nu fie decât un „consumator". Că de la jocul video în care omoară toți „inamicii", își ia o armă adevărată şi trece la şcoala unde învață, unde inamicii sunt profesorii şi colegii şi face un masacru, nu mai surprinde pe nimeni. Se creează „celule de susținere psihologică" pentru familiile victimelor, dar nicidecum să se ia măsuri împotriva cauzelor care duc la asemenea tragedii.

Societatea creează întotdeauna nevoi şi propune mereu modalități de a-ți folosi timpul în mod cu totul inutil, dar nimeni nu este obligat să se conformeze acestor nevoi. Jean Jacques Rousseau spunea: un sclav care nu doreşte să fie rege este mai fericit decât un rege care doreşte să fie zeu. Este de datoria fiecăruia să-şi stabilească ce este necesar şi realizabil şi să nu-şi irosească viața în inutilități sau absurdități.

Nu lipsurile fac pe oameni nefericiți ci aviditatea ce crează lipsuri ce nu pot fi umplute niciodată, iar aviditatea creşte cu atât mai mult cu cât poziția în piramida socială este mai importantă şi permite abuzurile.

Pentru cei din conducere, că sunt în politică sau conducerea unei mari întreprinderi pâinea gratuită este reprezentată de salarii foarte mari şi avantaje fabuloase care nu cresc în pomi, ci sunt luate de la cei ce le produc prin sudoarea frunții lor.

În ce măsură omul a realizat visul Grădinii Edenului, în Franța este exprimată prin expresia „pouvoir d'achat", adică „pu-

terea de cumpărare[1]”. Grădina Edenului este reprezentată de un supermarket imens din care fiecare se servește după plăcere, din toți pomii, de pe toate etajerele, dar după „puterea lui de cumpărare”. Am fost surprins să văd în România morcovi importați din Turcia și cartofi din Egipt, când nu există niciunde în lume teren mai fertil decât cel din România. A devenit în România munca atât de disprețuită, încât oamenii nu-și mai cultivă nici grădinile și preferă să se aprovizioneze din supermarket? Este de mirare că salariile nu ajung, când preocuparea nu este de a produce, ci de a consuma? În ce măsură „puterea de cumpărare” corespunde „sudorii frunții”, fiecare o poate evalua singur în societatea în care trăiește, abuzurile pe care și le permit cei ce au puterea și cheile de la hambarele Grădinii Edenului fac frecvent obiectul jurnalelor de informații.

Presa dezvăluie mereu cazuri de abuzuri făcute de cei ce ocupă „posturi de răspundere”, a celor ce în realitate nu sunt trași decât rareori la răspundere de ceea ce fac, cum a fost recent în Franța cel al lui Agnès Saal, directoare a Institutului Național Audiovisual ce a cheltuit 48.000 € pe taxi, numai în două luni în timp ce avea deja o mașină de funcție cu șofer. Acest fapt nu a deranjat pe nimeni din conducere, dar s-a aflat pentru că niște jurnaliști au făcut public acest abuz. A fost condamnată la 3 luni de închisoare cu suspendare. A fost nevoită să demisioneze din postul respectiv și a fost numită „înalt funcționar la egalitate, diversitate și prevenirea discriminărilor pe lângă secretarul general al culturii”. Putea fi cineva mai bine calificat pentru a promova egalitatea și preveni discriminarea între cei ce muncesc în arșița soarelui sau frigul iernii, plătiți cu un salariu

1. „Puterea de cumpărare” a unei familii măsoară capacitatea sa de a consuma corespunzătoare venitului de care dispune ce este evaluat în moneda țării respective.

minim şi cei din conducere? „Cum poţi să ceri eforturi cetăţenilor pentru a diminua deficitul economic al ţării, când cei ce abuzează de sistem sunt recompensaţi?". Este întrebarea unui cetăţean anonim[2]. Nu ştim salariul unui funcţionar din conducerea statului, nici cât cheltuie în exerciţiul funcţiei lui, dar un muncitor ce lucrează în construcţii ce este plătit cu salariul minim de 1202€ pe lună, ce suportă frigul iernii şi arşiţa verii, trebuie să muncească 3,3 ani, numai pentru a asigura cheltuielile de taxi pentru două luni, în cazul de faţă, al unui înalt funcţionar de stat, lăsând la o parte maşina de funcţie cu şofer, alte cheltuieli ale funcţiei şi un salariu deloc neglijabil. În realitate hambarele nu sunt aşa de pline cum lasă impresia ţările ce promovează ideologia Grădinii Edenului, căci datoriile sunt colosale, iar ceea ce se produce acoperă doar dobânzile la datorii.

Povestirea Genezei cu privire la Grădina Edenului nu se ocupă de explicarea unui păcat originar, ci de achiziţionarea moralităţii pe care omul a ales-o în mod liber, ce-l face responsabil înaintea lui Dumnezeu şi în acelaşi timp denunţă un tip de societate contrară voinţei lui Dumnezeu, căci este sursă de probleme, duce la suferinţă, inegalitate şi sclavie, fizică, şi socială, dar ce este mai grav, este că omul acceptă sclavia ideologică şi morală. Pentru omul ce doreşte să trăiască binele are nevoie să iasă din acest tip de societate şi pentru acest motiv Dumnezeu îi izgoneşte pe Adam şi Eva din Grădina Edenului.

Imigraţia, este în parte un rezultat al mentalităţii Grădinii Edenului şi se poate spune că sunt două feluri de imigraţii şi de imigranţi: sunt imigranţi care pleacă pentru că nu mai suportă persecuţia, violenţa şi opresiunea, deoarece conducerea societă-

2. http://www.francesoir.fr/politique-france/condamnee-pour-des-frais-de-taxi-agnes-saal-recasee-au-ministere-de-la-culture/ consultat pe 12/05/2019.

ții îi împiedică să-și trăiască moralitatea, iar aceştia se duc unde ştiu că găsesc un loc liber, chiar dacă trăiesc o viață mai grea, aşa cum au făcut primii imigranți care au populat America, Australia şi alte zone nepopulate, şi imigranți care se duc în alte țări unde consideră că pot câştiga mai bine chiar dacă sunt tratați mai rău decât erau sclavii în vechime, iar aceştia fac exact ce a făcut şi Avraam când a mers în Egipt, Lot, când a ales să meargă în Sodoma, Isaac în țara filistenilor şi Iacov şi fiii lui când au ales să se mute în Egipt.

Pentru acest motiv a fost şi Abraam scos din grădina Egiptului şi Isaac[1] din grădina filistenilor[2]. Anacronismul biblic existent[3], privilegiază ideea că autorul textului nu a fost preocupat de datele istorice, ci de semnificația actului în sine. În ce priveşte pe Iacov şi fiii lui ce s-au întors în grădina Egiptului, în ciuda experienței părinților lor, după cum spune şi textul biblic, la a treia şi a patra generație, Dumnezeu le respectă alegerea pentru că numai experiența dureroasă a sclaviei Grădinii Edenului îl poate convinge pe om că fericirea și-o găsește numai prin libertatea de a-ți produce hrana prin sudoarea frunții.

Tipul de societate pe care oamenii o visează şi care este grădina Edenului, este opusul Împărăției cerurilor pe care Isus a prezentat-o în parabolele sale.

---

1. Dr. Floyd Nolen Jones, *Chronology of the Old Testament*, New Leaf Publishing Group, 2005 p. 295. Existența lui Abraam şi Isaac este datată în jurul anului 1800 în.H.

2. Jürgen Osing, « Peuples de la Mer », dans Jean Leclant (dir.), Dictionnaire de l'Antiquité, éditions PUF, 2005, p. 1712 . Existența filistenilor este datată în secolul XII în.H.

3. Prezentarea lui Abraam şi lui Isaac în țara filistenilor este unul dintre anacronismele Bibliei, deoarece prezența filistenilor în zona respectivă este menționată din surse egiptene pentru prima dată în secolul XII în.H. Filistenii, numiți de egipteni « popoare ale mării », s-au stabilit pe malul mării Mediterane în regiunea care poartă numele azi de « banda Gaza », au fost cuceriți de asirieni şi se consideră că s-au integrat în populația locală. Ultima mențiune are loc în sec.II în.H. în prima carte a Macabeilor cap.3, vers. 24 : *« Și i-au urmărit pe povârnişul Bethoronului până la câmp şi au căzut dintre ei ca vreo opt sute de bărbați, iar ceilalți au fugit la Filisteni. »*

Atunci când vorbim de „împărăție" ne imaginăm deja un teritoriu care este guvernat de un împărat ce are autoritate supremă asupra tuturor locuitorilor din acest teritoriu. Așa au existat numeroase împărății de-a lungul timpului, fiecare având o existență limitată la o perioadă de timp. Așa au fost reprezentate și împărățiile prin chipul visat de Nebucadnețar, ce s-au construit fiecare pe ruinele celei precedente. Împărăția cerurilor sau Împărăția lui Dumnezeu le spulberă pe toate, ea nu se construiește pe ruinele lor, căci nu păstrează nimic din specificul lor, ci le înlocuiește.

Pentru că se numește „a cerurilor" presupunem că trebuie să fie undeva în univers, ceea ce noi numim „ceruri", acolo unde în acest moment Isus mijlocește pentru noi înaintea Tatălui, iar cel ce va avea parte de această împărăție va fi luat de pe acest pământ și dus, undeva în ceruri. De ce trebuie să-l localizăm pe Dumnezeu „undeva" în univers, are nevoie Dumnezeu de „un loc" pentru a exista ? Unde „locuia" Dumnezeu înainte de a crea universul ?

Eșecul poporului Israel de a construi această împărăție dorită de Dumnezeu, a determinat pe Dumnezeu să pună la dispoziție omului cel mai important mijloc de care dispunea, aceea de a trimite pe Fiul Său pentru a explica oamenilor modelul societății dorite de Dumnezeu.

Ce este Împărăţia cerurilor?

A treia tentativă a lui Dumnezeu de a crea „Împărăția cerurilor" este reprezentată de venirea lui Isus și de aceea Împărăția cerurilor este esența mesajului lui.

În discuția cu fariseii, Isus le atrage atenția că Împărăția lui Dumnezeu nu este definită nici de un timp anume, nici de un spațiu anume. *Fariseii au întrebat pe Isus când va veni Împărăția lui Dumnezeu. Drept răspuns, El le-a zis: „Împărăția lui Dumnezeu nu vine în așa fel ca să izbească privirile. Nu se va zice: „Uite-o aici!" sau: „Uite-o acolo!"* ***Căci iată că Împărăția lui Dumnezeu este înăuntrul vostru.**"* (Luca 17 ;20,21).

A trăi în Împărăția cerurilor nu înseamnă a trăi într-un loc anume, ci a trăi într-un fel anume, indiferent de locul unde te găsești, a trăi conform adevărului care guvernează această împărăție, căci Împărăția lui Dumnezeu nu are un teritoriu geografic, iar cel interesat trebuie înainte de toate să o înțeleagă și să trăiască principiile ei chiar în împărăția răului.

Întrucât Împărăția cerurilor trebuie s-o construiești în tine însuți, „a intra" în împărăție, înseamnă a trăi propria-ți viață conform criteriilor Împărăției cerurilor, care trebuie să fie în tine însuți asemenea unei seminţe bune care trebuie să aducă

rod bogat. Înseamnă că principiile ce guvernează această împărăție nu trebuie să fie dictate de cineva din exterior, ci trebuie să fie adoptate în mod integral de persoana respectivă ca singurul mod de existență.

1. Împărăţia cerurilor este în interiorul omului

Căutaţi mai întâi Împărăţia lui Dumnezeu şi neprihănirea Lui, şi toate aceste lucruri vi se vor da pe deasupra. (Matei 6 ;33)

Isus a prezentat în mai multe parabole, explicând ce ar trebui să fie Împărăția cerurilor pentru noi, ce efect trebuie să producă în viața noastră și care sunt criteriile pentru care cineva trebuie să intre în ea. Realitatea trebuie să o descopere fiecare în aceste exemple pe care Isus le-a dat şi pentru a o înțelege trebuie să o abordezi fără prejudecăți şi fără rezerve, aşa cum ar face-o un copil. *„Adevărat vă spun că oricine nu va primi Împărăţia lui Dumnezeu ca un copilaş, cu niciun chip nu va intra în ea."* (Luca 18 ;17).

Dacă Isus prezintă mentalitatea unui copil ca fiind exemplul de a primi împărăția, nu înseamnă că se referă la naivitatea copilului, nici la lipsa lui de inteligență, ci la lipsa instrucției și pervertirii pe care societatea și instituțiile de învățământ o fac asupra minții omului care a trecut prin şcoala împărăției răului. Nu întâmplător, Isus a ales oameni simpli pentru a-i face ucenici şi să-i instruiască în tainele împărției, iar cu cei învățați a fost practic imposibil să lege un dialog constructiv. Credința în Dumnezeu, este în realitate credința în doctrina bisericii la care persoana respectivă a aderat şi a se interoga cu privire la punctele de doctrină este privită ca o erezie sau pierdere a credinței în Dumnezeu. Există persoane care au chiar teamă de a-şi pune întrebări pentru a nu-l supăra pe Dumnezeu pentru că ceea ce este învățat frecvent în biserci este că a te interoga este a pune la îndoială credința în Dumnezeu.

Este această remarcă pe care Isus i-a făcut-o lui Nicodim, un fruntaş al iudeilor, ce a venit la Isus pentru a avea un dialog cu el. *Drept răspuns, Isus i-a zis: „Adevărat, adevărat îţi spun că, dacă un om nu se naşte din nou, nu poate vedea Împărăţia lui Dumnezeu."* (Ioan 3 ;3)

A te „naşte din nou" pentru a te angaja pe drumul Împărăţiei cerurilor înseamnă înainte de toate a renunţa la teoriile teologice ce justifică trăirea în păcat, adică a abandona regulile care guvernează împărăţia răului, pentru a descoperi ce este promis, adică a accepta regulile care-ţi permit să trăieşti într-un climat de pace, siguranţă, bună înţelegere, egalitate şi libertate, o societate în care oamenii să se ajute între ei fără să-şi facă concurenţă şi pentru aceasta, trebuie să consideri că ceea ce este promis este mai valoros decât ceea ce ai. A trăi principiile lui Dumnezeu în lumea răului pare o absurditate, dar ele trebuie adoptate cu credinţa unui copil şi numai după aceea cel ce le adoptă constată că ele sunt o adevarată comoară aşa cum Isus a ilustrat-o în parabola comorii ascunse şi a mărgăritarului de mare preţ.

Cum funcţionează Împărăţia lui Dumnezeu faţă de împărăţia răului şi care este adevărul care trebuie să guverneze Împărăţia cerurilor ?

Când Isus a fost dat în mâinile lui Pilat pentru a fi răstignit, a fost acuzat de a se fi proclamat împărat şi este asupra acestei acuzaţii că Pilat îl interoghează. Se declară Isus un înlocuitor al Cezarului sau un împărat al poporului Israel? Pentru Pilat nu pot exista două împărăţii în acelaşi loc. În împărăţia Cezarului nu poate exista un alt împărat.

Împărăţia Cezarului era o împărăţie a violenţei, asupririi, inegalităţii, ceea ce producea tensiuni sociale şi suferinţă, iar Pilat era slujitorul acestei împărăţii care, era contrariul împărăţiei

adevărului al cărui împărat Isus se revendică. Împărăția Cezarului este constituită pe principiile instituite de Cain și reprezentate de generația potopului și a Turnului Babel. Da, Isus este împărat, dar împărăția lui nu are nimic în comun cu împărăția Cezarului. Această incompatibilitate între cele două împărății Isus o anunță în fața lui Pilat când îi spune : *„Împărăția Mea nu este din lumea aceasta", a răspuns Isus. „Dacă ar fi Împărăția Mea din lumea aceasta, slujitorii Mei s-ar fi luptat ca să nu fiu dat în mâinile iudeilor; dar acum, Împărăția Mea nu este de aici."* (Ioan 18;36).

Isus explică aici unul dintre principiile fundamentale pe care se bazează funcționarea împărăției răului, acela prin care oamenii se pun în slujba celui din vârful piramidei și luptă chiar cu riscul vieții pentru ca acesta să-și păstreze poziția, căci prin susținerea șefului, slujitorii își păstrează propiile privilegii. Puterea celui care este în vârful piramidei este dată de puterea celor ce se pun în slujba lui, această putere o folosește și Diavolul, căci răul pe care-l suportăm, este răul pe care-l facem când ne punem în slujba Diavolului sau răul pe care ni-l fac alții care s-au pus în slujba lui.

După aceleași principii funcționa și instituția religioasă reprezentată de templu și dacă fariseii și cărturarii erau atât de împotriviți învățăturii lui Isus, este pentru că erau în slujba unui sistem religios ce funcționa după principiul împărăției răului. Nu este de mirare că instituția religioasă a colaborat cu împărăția Cezarului, pentru că funcționau după aceleași principii și apărau aceleași interese. De altfel, preoții și fariseii s-au poziționat în apărători ai Cezarului atunci când au prezentat acuzația lor lui Pilat: *Și au început să-L pârască și să zică: „Pe Omul acesta L-am găsit ațâțând neamul nostru la răscoală, oprind a plăti bir*

cezarului şi zicând că El este Hristosul, Împăratul." (Luca 23 ;2) Chiar cei ce au strigat „răstigneşte-l » în dreptul lui Isus, au fost cei ce s-au pus în slujba celui ce era în vârful piramidei instituției religioase şi care apărau interesele preoților.

„Atunci un Împărat tot eşti!", I-a zis Pilat. „Da", a răspuns Isus. „Eu sunt Împărat. Eu pentru aceasta M-am născut şi am venit în lume, ca să mărturisesc despre adevăr. Oricine este din adevăr ascultă glasul Meu." (Ioan 18 ;37).

Pilat aşteaptă o afirmație pentru care să-l poată acuza şi condamna. A te declara împărat într-o împărăție care avea deja un împărăt era suficient pentru a te duce în fața plutonului de execuție, care la vremea aceea era crucea. Răspunsul lui Isus îl pune în încurcătură pe Pilat. Împărăția lui Isus nu este din lumea aceasta, deci nu are nimic de-a face cu împărăția Cezarului. Isus este un împărat care „mărturiseşte despre adevăr". Poate fi condamnat cineva că spune adevărul? Nu toată lumea pretinde că spune adevărul şi nu asta se aşteaptă de la fiecare?

Pilat I-a zis: „Ce este adevărul?" (Ioan 18 ;38). Citind acest pasaj, ne spunem frecvent: ce păcat că Isus nu a răspuns la această întrebare, dar în cele din urmă, chiar suntem noi preocupați ca cititorii ai Biblie să aflăm adevărul lui Isus, sau suntem mai preocupați să găsim argumente care să ne justifice doctrina pe care am adoptat-o şi viața pe care o ducem? Dacă adevărul te obligă să-ți schimbi complet modul de gândire şi de viață, nu ar fi mai bine să nu-l cunoşti ? Era interesat Pilat de adevărul care duce la Împărăția Cerurilor ?

Scurtul dialog care a avut loc între Pilat şi Isus exprimă ideea că nu oricine recunoaşte comoara ascunsă şi nici mărgăritarul de mare preț, aşa că nu este dispus să vândă nimic pentru a o avea. *„Eşti Tu Împăratul iudeilor?" Isus i-a răspuns: „De la tine*

însuți zici lucrul acesta sau ți l-au spus alții despre Mine?" Pilat a răspuns: „Eu sunt iudeu? Neamul Tău și preoții cei mai de seamă Te-au dat în mâna mea: ce ai făcut?" (Ioan 18 ;33-35). La întrebarea lui Isus, Pilat, răspunde printr-o altă întrebare care spune de fapt, „eu sunt roman, iar adevărul vostru nu mă interesează."

Pilat nu era interesat de adevărul pe care îl prezenta Isus și care trebuia să fie o preocupare a iudeilor, iar adevărul cu privire la culpabilitatea lui Isus, Pilat îl știa deja. Adevărul pe care Isus îl reprezintă trebuie să răspundă unei nevoi interioare pentru a fi înțeles și însușit și această nevoie este aceea de a avea chipul lui Dumnezeu, acela care a fost manifestat în Isus Hristos, iar Pilat nu avea o asemenea preocupare.

Isus, deși se declară împărat al unei împărății care nu este din lumea aceasta, adevărul lui Isus reprezenta un pericol atât pentru puterea romană, cât și pentru cea religioasă ca de altfel, pentru toate împărățiile acestei lumi care se sprijină pe puterea celor ce se pun în slujba lor. Cei ce aceptă adevărul lui Isus, ies de sub influența instituțiilor de putere, iar un împărat ce nu mai este sprijinit, nu mai are nicio putere și prin urmare, împărăția lui se prăbușește. Așa se prăbușesc de fapt toate împărățiile și toate dictaturile acestei lumi și care fac loc altor împărății construite pe același principiu.

Adevărul reprezentat de Isus este piatra din viziunea descrisă de Daniel, care lovește chipul visat de Nebucadnețar la picioare, adică la baza acestor împărății care au fundația pe principiul răului, iar acest adevăr va crea o împărăție care va înlocui toate împărățiile și se va transforma într-un munte mare ce va umple tot pământul. Dacă oamenii ar adopta principiile împărăției cerurilor, toate dictaturile și împărățiile acestei lumi ar dispărea. În împărăția lui Isus fiecare om are puterea lui care este dată de

„adevăr". Isus nu este un împărat abandonat de supușii săi, ci este un împărat ce are toată puterea pentru că are tot adevărul. În Împărăția adevărului oamenii nu luptă pentru putere, nu folosesc violența, iar atunci când Petru a scos sabia pentru a-l apăra pe Isus, Isus i-a atras atenția că folosește metoda împărăției răului, care este incompatibilă cu împărăția adevărului.

Pentru a elimina răul în societate trebuie început prin eliminarea lui din viața omului. Răul este contagios, atinge atât pe cel vinovat cât și pe cel nevinovat, de aceea el nu poate fi acceptat în Împărăția Cerurilor, căci aceasta este compusă în exclusivitate din oameni ce au eliminat răul din viața lor. Cele două împărății sunt incompatibile și este pentru acest motiv că Isus a fost omorât. De aceea în împărăția cerurilor nu vor intra cei ce acceptă păcatul în viața lor.

Chiar dacă nu a răspuns lui Pilat, Isus a prezentat mereu acest adevăr care duce la împărăție și nu a refuzat pe nimeni care a vrut să cunoască acest adevăr, așa cum a fost cazul unui om de vază ce era interesat de viața veșnică. Acestă întâlnire este prezentată în cele trei evanghelii sinoptice aproape în mod identic. *Un fruntaş a întrebat pe Isus: „Bunule Învățător, ce trebuie să fac ca să moştenesc viața veşnică?" „Pentru ce Mă numeşti bun?", i-a răspuns Isus. „Nimeni nu este bun decât Unul singur: Dumnezeu. Ştii poruncile: „Să nu preacurveşti; să nu ucizi; să nu furi; să nu faci o mărturisire mincinoasă; să cinsteşti pe tatăl tău şi pe mama ta." „Toate aceste lucruri", I-a zis el, „le-am păzit din tinerețea mea." Când a auzit Isus aceste vorbe, i-a zis: „Îți mai lipseşte un lucru: vinde tot ce ai, împarte la săraci, şi vei avea o comoară în ceruri. Apoi, vino și urmează-Mă."* (Luca 18 ;18-22)

Interlocutorul lui Isus este prezentat în evangheliile lui Luca şi Matei ca fiind un fruntaş, pe când evanghelistul Marcu,

îl prezintă ca fiind un „tânăr bogat", fără îndoială că era și una și alta.

Trebuie remarcat faptul că Isus nu-i cere să aducă jertfe sau să împlinească ritualuri religioase, ci îi amintește principiile moralității ce au fost date pe muntele Sinai, care definesc moralitatea din punctul de vedere al lui Dumnezeu. *„Nimeni nu este bun decât Unul singur: Dumnezeu"*, exprimă ideea că omul trebuie să aibă ca model pe Dumnezeu, adică aceea de a construi în el chipul lui Dumnezeu, care a fost pus în om la creațiune, prin a trăi după principiile binelui.

Legi în Israel erau foarte multe, căci la cele pe care le dăduse Dumnezeu, oamenii au adăugat foarte multe, însă Isus i le citează pe cele care definesc moralitate și pe care le găsim, mai mult sau mai puțin în toate societățile, căci acestea respectate, garantează bunul mers al oricărei societăți. Problema este că în societățile piramidale, aceste principii nu sunt respectate de cei ce au puterea, fiecare individ este preocupat de a ocupa un loc cât mai confortabil în ierarhia piramidei, ceea ce creează nemulțumiri și tensiuni în societate, care cel mai frecvent se manifestă prin greve, manifestații, revolte sau chiar acțiuni violente.

Pe când eram student, un coleg de cameră ce se făcuse membru de partid (este vorba de partidul comunist, singurul existent pe vremea aceea) ce știa orientarea mea religioasă, mi-a reproșat că religia limitează libertatea omului, deoarece poruncile, prin expresia „să nu" au un rol restrictiv.

E adevărat că această expresie „să nu" ce este prezentă în formularea majorității poruncilor pune o barieră ce nu trebuie depășită, căci din punctul de vedere al Bibliei, nu există libertate fără limite. Ele nu trebuie privite însă ca o barieră, ci ca jaloane care indică domeniul în care omul să-și trăiască viața, căci ele

definesc limitele libertății omului, acolo unde, încălcate, afectează libertatea semenului.

Exprimate în forma lor negativă, așa cum au fost date pe muntele Sinai, a fost o necesitate, căci se adresau unui popor de sclavi. Sclavul este folosit ca un animal de muncă, nu trebuie să-și pună întrebarea dacă ceea ce face este bine sau rău, căci lui nu i se cere moralitate, ci i se cere ascultare de stăpân. Acest mod de exprimare a poruncilor este necesară pentru oricine este sclav al păcatului, atunci când răul devine normalitate și omul și-a pierdut reperele moralității. Chiar dacă libertatea este visul omului, trebuie știut că libertate fără limite nu există.

Au devenit celebre manifestările studențești din Franța, din Mai 1968, ce au avut ca slogan expresia „il est interdit d'interdire"[1] (este interzis să interzici) ce au apărut într-o perioadă de prosperitate inegalabilă, când se instalează mentalitatea societății de consum. A fost o reacție de refuz al ordinii stabilite prin instituțiile statului la data aceea. Acest tip de libertate, de a nu avea nicio limită, a rămas visul multora și a devenit visul și al multor creștini care consideră că legile date pe muntele Sinai au fost date pentru evrei, că Isus le-a pironit pe cruce, și prin faptul că a plătit păcatele noastre pe cruce noi am devenit liberi și ne-a oferit mântuirea indiferent de viața pe care o ducem, cu condiția să credem în jertfa ispășitoare.

Dacă acceptăm că Isus știa mai bine decât oricine cum se poate ajunge în Împărăția cerurilor, prima condiție pe care Isus o citează este respectarea poruncilor privind moralitatea. Ele exprimă cadrul în care creștinul trebuie să-și trăiască viața.

A respecta o poruncă înseamnă a nu face răul, dar nu în mod necesar și faptul că ai făcut binele. Există un principiu în

1. « *Les murs parlent* », Le Monde, 3 mai 1973

medicină ce exprimă o idee similară, „primum non nocere[1]", „în primul rând să nu faci rău", principiu ce i se atribuie lui Hipocrate, considerat părintele medicinei. Este una dintre primele reguli pe care studenții în medicină și farmacie trebuie să o adopte. Exprimat altfel, dacă nu poți să vindeci, cel puțin să nu faci rău, sau să nu agravezi boala.

Această normă de moralitate care începe prin a nu face rău semenului este explicată de Isus fruntașului ce dorește să moștenească viața veșnică, numai că moralitatea trebuie să meargă mai departe decât a nu face rău, căci a nu face rău este necesar, dar nu și suficient.

Sunt mulți atei care pot declara că nu au făcut niciun rău nimănui, dar Dumnezeu așteaptă mai mult de la noi. A nu face rău, nu înseamnă că ai dat sens vieții tale. Nu faci rău nimănui, dar în ce măsură ești sensibil și te implici, când un semen este în suferință ?

Este ceea ce îi explică Isus acestui păzitor al poruncilor, când îi spune că îi mai lipsește un singur lucru: „vinde tot ce ai". Vânzarea la care face referire Isus nu vizează bunurile materiale, ci schimbarea vieții. Acești „fruntași ai sinagogilor" trăiau pe spinarea celor săraci, chiar dacă pretindeau că păzeau poruncile. Isus îl confruntă cu întrebarea: ești dispus să păzești aceste porunci dacă nu ai mai avea avantajele pe care le ai și nici venitul pe care îl ai din funcția ta? Ești dispus să iei locul celui ce servește pe alții și să renunți la situația ta în care ești servit de alții? Este întrebarea pe care Isus ar pune-o fiecărui angajat al instituțiilor religioase, că este preot, pastor, sau oricare responsabil religios ce primește un salariu din faptul că împlinește voia lui Dumnezeu: ai fi dispus să faci același lucru și fără să fii plătit?

1. G. R. Burgio, John D. Lantos, *Primum Non Nocere Today*, Elsevier, 1998, p. 1

De altfel, Isus chiar dă instrucțiuni ca cei ce-i indreaptă pe alții pe calea Împărăției cerurilor să nu o facă contra cost.„Fără plată ați primit, fără plată să dați...". Împărăția Cerurilor nu se comercializează, căci nu este de vânzare, deoarece Dumnezeu o oferă gratuit tuturor celor ce acceptă condițiile ei.

„Apoi, vino și urmează-Mă." Vrei să înveți cum trebuie trăite aceste porunci? Vino cu mine și vei învăța, dar pentru aceasta trebuie să renunți la viața ta anterioară, așa cum au facut și ucenicii. Principiile Împărăției cerurilor nu-ți vor aduce nici haine scumpe, nici bogăție și nici privilegiile pe care le ai acum, dar vei descoperi o altă bogație incomparabil mai mare care te va face fericit. Ești dispus să faci acest schimb?

În discuția cu unul dintre cărturari, care vrea să știe care este cea mai mare poruncă, Isus îi citează toate cele 10 porunci, dar exprimate în mod pozitiv. *Unul din cărturari, care-i auzise vorbind, fiindcă știa că Isus răspunsese bine saducheilor, a venit la El și L-a întrebat: „Care este cea dintâi dintre toate poruncile?" Isus i-a răspuns: „Cea dintâi este aceasta: „Ascultă Israele! Domnul Dumnezeul nostru este un singur Domn"; și:* ***„Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău cu toată inima ta, cu tot sufletul tău, cu tot cugetul tău și cu toată puterea ta"****; iată porunca dintâi. Iar a doua este următoarea:* ***„Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuți."*** *Nu este altă poruncă mai mare decât acestea." Cărturarul I-a zis: „Bine, Învățătorule. Adevărat ai zis că Dumnezeu este unul singur, că nu este altul afară de El și că a-L iubi cu toată inima, cu tot cugetul, cu tot sufletul și cu toată puterea și a iubi pe aproapele ca pe sine este mai mult* ***decât toate arderile de tot și decât toate jertfele."*** *Isus a văzut că a răspuns cu pricepere și i-a zis: „Tu nu ești departe de Împărăția lui Dumnezeu." Și nimeni nu îndrăznea să-I mai pună întrebări.* (Marcu 12 ;28-34).

Este de remarcat că Isus îi confirmă acestui cărturar că nu trebuie să se bazeze pe jertfe, oricare ar fi acestea, ci pe trăirea principiilor de moralitate pentru a intra în Împărăția cerurilor. Dacă Isus ar fi considerat că moartea sa constituie jertfă ispășitoare, nu ar fi sugerat el cărturarului să se încreadă în jertfe? Putea Isus să desconsidere jertfele, dacă ele reprezentau jertfa sa care plătește toate păcatele lumii ? Este moartea Sa pe cruce o jertfă sau este o jertfă pentru că noi am vrea ca ea să fie o jertfă ispășitoare?

Pentru că acest cărturar a înțeles că trebuia să se bazeze pe împlinirea legilor moralității, Isus îi confirmă că nu este departe de Împărăția lui Dumnezeu, ceea ce-i lipsea era trăirea lor.

Isus nu a desființat legile moralității, căci nu există ordine și dreptate fără legi. Poate exista iubire în afara moralității așa cum a fost ea definită de Dumnezeu pe muntele Sinai? Chiar dragostea necondiționată care este proclamată în bisericile ce consideră că poruncile au fost pironite pe cruce este nevoie să se manifeste în cadrul acestor legi.

Putem spune că Amnon, fiul lui David a împlinit voia lui Dumnezeu atunci când a violat-o pe Tamar, sora lui, pentru că a făcut-o din dragoste ? Putem încălca moralitatea și să pretindem că am împlinit voia lui Dumnezeu ?

Isus nu a adus nimic nou, formulând poruncile în mod pozitiv, căci ele fuseseră definite în această formă chiar în vechiul Israel, iar El nu a făcut decât să reamintească poporului Israel legile date de Dumnezeu de la care poporul s-a îndepărtat și că Împărăția cerurilor, care trebuia să fie realizată de Israel s-a transformat în împărăția răului.

Să nu furați și să nu mințiți, nici să nu vă înșelați unii pe alții. Să nu jurați strâmb pe Numele Meu, căci ai necinsti astfel Numele

Dumnezeului tău. Eu sunt Domnul. Să nu asupreşti pe aproapele tău şi să nu storci nimic de la el prin silă. Să nu opreşti până a doua zi plata celui tocmit cu ziua. Să nu vorbeşti de rău pe un surd şi să nu pui înaintea unui orb nimic care să-l poată face să cadă; ci să te temi de Dumnezeul tău. Eu sunt Domnul. Să nu faceţi nedreptate la judecată: să nu cauţi la faţa săracului şi să nu părtineşti pe nimeni din cei mari, ci să judeci pe aproapele tău după dreptate. Să nu umbli cu bârfe în poporul tău. Să nu te ridici împotriva vieţii aproapelui tău. Eu sunt Domnul. Să nu urăşti pe fratele tău în inima ta; să mustri pe aproapele tău, dar să nu te încarci cu un păcat din pricina lui. Să nu te răzbuni şi să nu ţii necaz pe copiii poporului tău. ***Să iubeşti pe aproapele tău ca pe tine însuţi. Eu sunt Domnul.*** (Levetic 19 ;11-18).

Trebuie remarcat că în cartea Leveticul, aceste legi sunt prezentate chiar mult mai explicit, căci este condamnată asuprirea, speculația sau profitul de pe urma celui în necaz, bârfa, discriminarea, ura și răzbunarea. Legile moralității au rolul de a proteja drepturile și viața semenului și implicit propria viață, ca societatea să funcționeze în mod echitabil pentru toți, pentru ca fiecare să poată să se bucure de ceea ce oferă viața. Avantajele celor privilegiați se fac întotdeauna în detrimentul celor slabi.

Era prevăzut chiar ajutorul celor săraci, a văduvelor și orfanilor, așa încât, cei ce treceau prin perioade dificile ale vieții, să nu fie nevoiți nici să fure și nici să cerşească, ci să-și recolteze singuri cele necesare vieții prezervând astfel demnitatea lor.

Când veţi secera holdele ţării, să laşi nesecerat un colţ din câmpul tău şi să nu strângi spicele rămase pe urma secerătorilor. Nici să nu culegi strugurii rămaşi după cules în via ta şi să nu strângi boabele care vor cădea din ei. Să le laşi săracului şi străinului. Eu sunt Domnul Dumnezeul vostru. (Levetic 19 ;9-10). A lăsa pe

câmp o părticică din recoltă nu sărăceşte pe nimeni şi nici nu îmbogăţeşte pe cel ce nu respectă această regulă, dar este graţie acestei legi că au supravieţuit Ruth şi soacra ei, Naomi, ce s-au întors în Israel după ce au rămas văduve şi fără îndoială a fost situaţia multor săraci, atunci când această lege a fost respectată. Stăinului i se acorda nu numai drepturi egale cu ale israelitului, dar chiar şi cele necesare supravieţuirii fără a fi umilit.

Am auzit mereu remarci făcute de cunoscători ai Bibliei, privind Dumnezeul prezentat în Vechiul Testament ca fiind un Dumnezeu al violenţei şi nedreptăţii, un Dumnezeu tribal, preocupat numai de soarta poporului Israel, care nu are nimic de-a face cu Dumnezeul din Noul Testament, căci a sortit toate popoarele Canaanului la exterminare, inclusiv copiii şi femeile şi este dat ca exemplu comportamentul poporului Israel în timpul cuceririi Canaanului.

Cred că expresia „Biblia este cuvântul lui Dumnezeu" a căpătat rolul „ochelarilor de cal", care ne împiedică să facem diferenţa între ***ce a zis Dumnezeu*** şi ***ce zice omul*** că a zis Dumnezeu. Dacă Biblia ar fi scrisă de Dumnezeu nu am avea nevoie de acest exerciţiu de „bun simţ" în citirea ei.[1]

Dacă Dumnezeu a spus, *Să vă purtaţi cu străinul care locuieşte între voi ca şi cu un băştinaş din mijlocul vostru;* ***să-l iubiţi ca pe voi înşivă,*** *căci şi voi aţi fost străini în ţara Egiptului. Eu sunt Domnul Dumnezeul vostru,* (Levetic 19 ;34) putea Dumnezeu să fie atât de contradictoriu şi schimbător încât să dea porunci complet opuse acesteia şi să ordone masacrarea populaţiei Canaanului? În toate timpurile oamenii şi-au justificat acţiunile prin a le prezenta ca ordonate de Dumnezeu sau făcute în numele lui Dumnezeu.

1. V. Ionică – Samson, secretul unei enigme.

Poate fi pus pe seama lui Dumnezeu faptul că legile date nu numai că nu au fost respectate, dar israeliții au făcut exact contrariul acestor legi? A respectat Iosua poruncile date de Dumnezeu atunci când a masacrat populația Canaanului fără nici un discernământ? *„Poporul a scos strigăte, şi preoții au sunat din trâmbițe. Când a auzit poporul sunetul trâmbiței, a strigat tare, şi zidul s-a prăbuşit; poporul s-a suit în cetate, fiecare drept înainte. Au pus mâna pe cetate, şi au nimicit-o cu desăvârşire, trecând prin ascuțişul sabiei tot ce era în cetate, bărbați şi femei, copii şi bătrâni, până la boi, oi şi măgari". (Iosua 6:20-21).*

A suspendat oare Dumnezeu legile care erau în chivot şi nu mai trebuiau respectate? De ce le mai purtau cu ei dacă nu mai erau valabile? Porunca „sa nu ucizi" avea scopul să protejeze idolii sau pe oameni? Dumnezeu dăduse instrucțiuni stricte că străinul trebuia iubit ca pe sine însuşi şi că trebuiau distruşi numai idolii acestor popoare. *Chipurile cioplite ale dumnezeilor lor să le ardeți în foc. Să nu pofteşti şi să nu iei pentru tine argintul şi aurul de pe ele, ca nu cumva aceste lucruri să ajungă pentru tine o cursă; căci ele sunt o urâciune înaintea Domnului Dumnezeului tău.* (Deut. 7 ;25) Porunca lui Iosua arată în ce măsură a fost ea inspirată de Dumnezeu: *„Tot argintul şi tot aurul, toate lucrurile de aramă şi de fier, să fie închinate Domnului, şi să intre în vistieria Domnului."* (Iosua 6:19). La ce foloseau aceste „lucruri din aur, argint, aramă şi fier" de trebuiau închinate Domnului?

Ansamblul învățăturilor lui Isus sunt inspirate din Vechiul Testament, dar Isus a făcut o distincție clară între legile date de Dumnezeu şi legile date de oameni în numele lui Dumnezeu care nu au făcut decât să discrediteze pe Dumnezeu. Legile date de Dumnezeu sunt legile ce trebuie să guverneze orice societate şi sunt singurele compatibile cu Împărăția cerurilor. Acest ade-

văr care guvernează Împărăția cerurilor Isus l-a asemănat cu o sământă bună ce este semănată într-un pământ bun.

Parabola semănătorului este explicată chiar de Isus ucenicilor, așa încât să evite interpretări fanteziste sau în interese partizane. Omul a fost luat din țărâna pământului pentru a fi creat, iar pământul în care este semănată sămânța, reprezintă inima omului în care este semănat Cuvântul lui Dumnezeu.

De remarcat faptul că sămânța bună este oferită tuturor, rezultatul depinde de pământul în care cade. Sămânța bună, este *„Cuvântul privitor la Împărăție”* pe care îl ascultă toți cei prezenți așa cum cuvintele din evanghelii sunt aceleași pentru toată lumea. Ce face omul cu această sământă, cum o cultivă și ce roade dă, nu mai depinde de sământă, ci de terenul pe care fiecare și-l pregătește în mintea și inima lui.

Așa cum am menționat deja, mulțimea care asculta parabolele lui Isus, era foarte diversă, iar printre aceștia erau și informatori ce căutau expresii și cuvinte cu care să-l poată acuza pe Isus, însă aceștia nu puteau raporta superiorilor lor decât faptul că Isus spunea povești oamenilor. Acești informatori erau „urechi care nu auzeau, ochi care nu vedeau și nu înțelegeau”, căci ei nu mergeau mai departe în semnificația simbolurilor folosite în parabole, așa că ei auzeau cu totul altceva decât ce spunea Isus. Altfel spus, lor nu le era dat să înțeleagă, pentru că pe ei îi interesa numai ce spuneau cei ce le asigurau pâinea de toate zilele. Aceștia erau reprezentați de sămânța care a căzut între spini și *„înșelăciunea bogățiilor îneacă acest Cuvânt, și ajunge neroditor”*.

Toate parabolele se termină prin identificarea a două categorii, cei ce împlinesc voia lui Dumnezeu, făcând ceea ce este bine, și cei ce aleg răul în viața lor.

Şi în parabola semănătorului, auditoriul se poate împărţi în două categorii:

1. Erau printre cei ce ascultau, cei ce căutau să înţeleagă şi să pună în aplicare acest Cuvânt, reprezentaţi de sămânţă care cade în pământ bun, iar mintea care-l primeşte, îl trăieşte şi aduce rod: *„un grăunte dă o sută, altul şaizeci, altul treizeci"*. Este o idee ce se repetă mereu, aceea că Dumnezeu nu aşteaptă un standard ce trebuie cifrat, ci un rezultat ce poate fi echivalat cu „rod", mult sau puţin, fiecare după capacitatea lui, dar împărăţia este rezervată numai celor ce aduc rod.

2. Erau în mulţime şi „păsările" fidele fariseilor care apărau doctrina bisercii şi tot ce nu corespundea cu ceea ce au fost învăţaţi, era considerată erezie şi trebuia combătută, aşa că unii se lăsau influenţaţi de ideologia fariseilor. *„Când un om aude Cuvântul privitor la Împărăţie, şi nu-l înţelege, vine cel rău şi răpeşte ce a fost semănat în inima lui. Acesta este sămânţa căzută lângă drum"*.

Făcând din sămânţă un simbol al cuvântului lui Dumnezeu, se sugerează că totul se sprijină pe capacitatea omului de a auzi, asculta şi înţelege, adică necesită din partea auditoriului o căutare, o preocupare în a-şi orienta viaţa. Deşi rodul seminţei este numai în viaţa unora, apelul solemn cu care se încheie parabola, în a asculta Cuvântul, sugerează că toţi au auzit Cuvântul şi se subînţelege responsabilitatea fiecăruia în faţa lui Dumnezeu.

Parabola semănătorului care nu se referă în mod particular la Împărăţie, ci numai la Cuvântul care duce la Împărăţie, este urmată de alte două mici parabole care sunt desemnate în mod clar ca metafore ale Împărăţiei cerurilor. Sămânţa care aduce

rod din parabola semnătorului, este reprezentată de sămânța de muștar, iar samânța care nu aduce rod este reprezentată de neghina din „parabola grâului și neghinei".

*Isus le-a pus înainte o altă pildă și le-a zis: „**Împărăția cerurilor se aseamănă cu un grăunte de muștar** pe care l-a luat un om și l-a semănat în țarina sa. Grăuntele acesta, în adevăr, este cea mai mică dintre toate semințele; dar, după ce a crescut, este mai mare decât zarzavaturile și se face un copac, așa că păsările cerului vin și își fac cuiburi în ramurile lui."*(Matei 13 ;31,32). Ceea ce este surprinzător este faptul că sământa adevărului este una din cele mai mici semințe. Nu trebuie considerat importanța și valoarea rodului după talia seminței. Nu mărimea seminței dă valoarea ei, ci natura ei și terenul în care este cultivată vor condiționa rezultatul.

Există concepții filozofice exprimate pe mii de pagini ce fascinează pe mulți, dar ceea ce a învățat Isus, deși nu este pus în rândul marilor curente filozofice, nimic nu poate schimba mai mult viața unui om decât ideile lui exprimate în mod simplu și pe înțelesul tuturor. Învățăturile sterile, Isus le-a numit „aluat" care nu face decât să dea impresia volumului, dar sunt lipsiste de consistență. O sământă mică, dar un rezultat impresionant, este ceea ce aduce și o sământă de muștar ce este folosită drept comparație privind rezultatul în viața celui ce va trăi adevărul prezentat de Isus.

Isus le-a pus înainte o altă pildă și le-a zis: „Împărăția cerurilor se aseamănă cu un om care a semănat o sământă bună în țarina lui. Dar, pe când dormeau oamenii, a venit vrăjmașul lui, a semănat neghină între grâu și a plecat. Când au răsărit firele de grâu și au făcut rod, a ieșit la iveală și neghina. Robii stăpânului casei au venit și i-au zis: „Doamne, n-ai semănat sământă bună în țarina ta? De

unde are, dar, neghină?" El le-a răspuns: „Un vrăjmaş a făcut lucrul acesta." Şi robii i-au zis: „Vrei, dar, să mergem s-o smulgem?" „Nu", le-a zis el, „ca nu cumva, smulgând neghina, să smulgeţi şi grâul împreună cu ea. Lăsaţi-le să crească amândouă împreună până la seceriş; şi, la vremea secerişului, voi spune secerătorilor: „Smulgeţi întâi neghina şi legaţi-o în snopi, ca s-o ardem, iar grâul strângeţi-l în grânarul meu." (Matei 13 ;24-30).

Evanghelistul Matei prezintă aici o altă variantă a parabolei seminţei în care apare şi sământa răului exemplificată prin neghină. Această parabolă ridică problema originii răului pe care o pun lucrătorii: *„De unde are, dar, neghină ?"*, problemă ce a fost şi va fi mereu comentată şi interpretată. Stăpânul confirmă existenţa unui „vrăjmaş", un opozant al lui Dumnezeu, un semănător al nopţii, al întunericului, atunci când oamenii dorm sau când minţile lor sunt adormite.

Dacă seminţele (grâul şi neghina), cât şi semănătorii (Stăpânul şi vrăjmaşul) sunt bine identificaţi în parabolă, situaţia lucrătorilor rămâne deschisă, căci este locul în care trebuie să se poziţioneze cititorul şi să se întrebe „unde sunt eu" sau „cine sunt eu?", responsabilitatea este lăsată în întregime cititorului sau auditoriului: *„cine are urechi de auzit să audă"*.

Atât grâul, cât şi neghina cresc împreună, dar nu se confundă. Stăpânul nu este de acord ca neghina să fie smulsă înainte de seceriş, pentru că omul ar confunda grâul cu neghina şi aceasta nu este treaba omului, deşi istoria este plină de cazuri în care cei ce se consideră că au adevărul, au încercat eliminarea celor ce nu împărtăşesc punctul lor de vedere. Judecata este lucrarea lui Dumnezeu reprezentată în parabolă de îngeri.

Cele două împărăţii convieţuiesc până la vremea secerişului, dar nu pentru că aşa trebuie să fie, ci pentru că Stăpânul aşteap-

tă rodul seminței Lui la vremea secerișului. Împărăția răului nu este legitimă, așa că neghina va fi aruncată în foc pentru a fi distrusă și va fi păstrat în grânare numai grâul care va fi resemănat și va avea o a doua viață.

De ce evangheliile sunt înțelese așa de diferit de la o biserică la alta și de ce oamenii rămân adepții doctrinei care le-a fost băgată în cap, este sugerat în această parabolă, prin aceea că doctrinele bisericilor conțin și neghină, în afară de sămânța bună. Există tot felul de semințe în lumea aceasta care sunt cultivate în mințile oamenilor, adesea fără ca oamenii să realizeze că există interese ce să subjuge mințile oamenilor, este de datoria ficăruia să-și desțelenească terenul minții pentru a face să crească numai sămânța cea bună semănată de Isus.

2. Împărăţia cerurilor - o comoară ascunsă

În mentalitatea societăţii, prioritatea o are ziua de mâine şi nu ziua de azi, iar oamenii se subordonează acestui principiu, aşa încât, oamenii nu-şi trăiesc viaţa pentru că nu-şi trăiesc ziua de azi.

Împărăția cerurilor se mai aseamănă cu o comoară ascunsă într-o țarină. Omul care o găsește o ascunde; și, de bucuria ei, se duce și vinde tot ce are și cumpără țarina aceea. (Matei 13 ;44).

Isus foloseşte multe prabole pentru a ilustra Împărăția cerurilor: un mărgăritar de mare preț, un grăunte de muştar, un năvod care prinde tot felul de peşti, aluatul unei femei care este pus în trei măsuri, dar cea mai surprinzătoare parabolă este comoara ascunsă într-o țarină. Parabola comorii ascunse pare neterminată, căci lasă loc la foarte multe întrebări, presupuneri şi interpretări: cine sunt cei ce îngroapă o comoară, de ce o îngroapă, de ce atunci când este găsită, este îngropată din nou şi rămâne îngropată şi în cele din urmă, ce este o comoară?

Bineînțeles că trebuie să ne punem în contextul timpului şi al învățăturii Bibliei pentru a înțelege mesajul parabolei. În timpul acela nu existau bănci unde cei bogați puteau să-şi depună avuția, ci frecvent o îngropau pentru a o proteja împotriva furtului. O comoară îngropată, pare pusă la un loc sigur, dar este o comoară nefolosită. O comoară găsită este proba că cel ce a avut-o a îngropat-o la rândul lui fără a o folosi. În contextul Bibliei, a îngropa o comoară are o conotație negativă, aşa cum este prezentat cazul celui ce a îngropat talantul din pilda talanților. Cel ce a descoperit-o este bucuros că a găsit-o, vinde tot ce

are pentru a o poseda, dar trebuie remarcat că şi el a îngropat-o, iar parabola se termină cu o comoară îngropată.

Înțelegem noi valoarea Bibliei şi mesajul lui Isus transmis în evanghelii? Împărăția cerurilor aşa cum o prezintă Isus are rolul să ne împiedice să ne trăim viața, sau ne ajută să descoperim adevărata viață?

Pentru Isus, Împărăția cerurilor nu era o împărăție într-o lume viitoare sau într-o viață viitoare, căci Împărăția cerurilor venise în lume odată cu El şi ceea ce Isus învăța era de fapt deschiderea porților împărăției pentru cei ce acceptau regulile ei. *Dar, dacă Eu scot afară dracii cu Duhul lui Dumnezeu, atunci Împărăția lui Dumnezeu* ***a venit*** *peste voi.* (Mat. 12 :28).

Pământul țarinei din parabolă reprezintă mintea omului în care Dumnezeu a plantat sământa cunoştinței binelui şi răului şi care trebuie să aducă rod în timpul vieții. Numele de Adam, din punct de vedere literar înseamnă „pământ", „lut", iar textul Genezei identifică omul cu țărâna pământului, *„căci țărână eşti şi în țărână te vei întoarce"* (Gen. 3 :19). Omul se naşte cu principiile învățăturii lui Isus şi oricine poate să le dezvolte în viața sa, chiar dacă nu citeşte Biblia. Pavel chiar afirmă că principiile legii sunt înscrise în firea omului şi aceste principii au fost aplicate mai mult sau mai puțin în toate timpurile şi în toate societățile.

Când Neamurile, măcar că n-au lege, fac din fire lucrurile Legii, prin aceasta ei, care n-au o lege, îşi sunt singuri lege; şi ei dovedesc că lucrarea Legii este scrisă în inimile lor; fiindcă despre lucrarea aceasta mărturiseşte cugetul lor şi gândurile lor, care sau se învinovățesc sau se dezvinovățesc între ele (Romani 2 :14,15). De aceea orice om este responsabil în fața lui Dumnezeu de felul cum aplică principiul binelui în viața sa.

Bineînțeles că societățile sunt cel mai frecvent structurate pentru a privilegia pe cei din vârful piramidei, căci sunt cei care au puterea și autoritatea ce decid ce este bine și cel mai frecvent „ce este bine" este „ceea ce este bine pentru cei de la putere". Ei sunt cei care pervertesc noțiunea de bine, care este înscrisă în mintea omului, așa că în societate este aplicat principiul binelui propriu în detrimentul semenului. De aceea, Isus a dat exemplul mentalității copiilor, nu pentru că ar fi mai capabili copiii decât adulții să înțeleagă principiul binelui, ci pentru că mintea copilului nu a fost pervertită de societate. *Și le-a zis: „Adevărat vă spun că, dacă nu vă veți întoarce la Dumnezeu și nu vă veți face ca niște copilași, cu niciun chip nu veți intra în Împărăția cerurilor"* (Mat. 18 :3).

Dacă oamenii practică altceva decât principiile învățate de Isus, este pentru că sunt stricați de societate, de aceea copiii sunt mai aproape de Împărăție decât adulții. Așa cum Isus i-a recomandat lui Nicodem de a se întoarce în copilărie pentru a-și revizui principiile, așa o recomandă tuturor prin expresia de „a vinde tot ce ai" pentru a cumpăra țarina, mărgăritarul de mare preț sau Împărăția. Principiile lui Isus sunt îngropate de cei de la putere, inclusiv de preoți care au fost și sunt ostili principiilor lui Isus pentru că vor ca oamenii să fie controlați de ei.

A vinde tot ce ai este o condiție indispensabilă pentru ca Împărăția cerurilor să devină accesibilă, căci ceea ce ai sunt principiile celor de la putere, că este putere politică, economică sau religioasă și după aceste pricipii funcționează împărăția răului. Din nefericire, oamenii își construiesc fericirea pe valorile materiale pe care le îngroapă și de care nu se pot folosi. Această comoară de fapt te instrăinează de adevărata fericire, așa cum a fost ilustrată de Isus în parabola bogatului căruia i-a rodit țarina.

Şi le-a spus pilda aceasta: Ţarina unui om bogat rodise mult. Şi el se gândea în sine şi zicea: „Ce voi face? Fiindcă nu mai am loc unde să-mi strâng roadele." „Iată", a zis el, „ce voi face: îmi voi strica grânarele şi voi zidi altele mai mari; acolo voi strânge toate roadele şi toate bunătăţile mele; şi voi zice sufletului meu: „Suflete, ai multe bunătăţi strânse pentru mulţi ani; odihneşte-te, mănâncă, bea şi înveseleşte-te!" Dar Dumnezeu i-a zis: „Nebunule! Chiar în noaptea aceasta ţi se va cere înapoi sufletul; şi lucrurile pe care le-ai pregătit ale cui vor fi?" (Luca 12 :16-20).

Îngroparea comorii pentru acest om este reprezentată de distrugerea grânarelor pentru a construi altele mai mari în ideea că acestea îi vor permite „să mănânce, să bea şi să se veselească". Cum se explică faptul că oamenii agonisesc avuţii ce nu le pot consuma, chiar dacă ar trăi două vieţi ? Toate aceste avuţii Biblia le numeşte „îngropate", căci această dorinţă de a acumula cât mai mult te impiedică să te bucuri de viaţă.

Sfatul lui Isus este în cele din urmă un principiu de bun simţ. *De aceea vă spun: nu vă îngrijoraţi de viaţa voastră, gândindu-vă ce veţi mânca sau ce veţi bea; nici de trupul vostru, gândindu-vă cu ce vă veţi îmbrăca. Oare nu este viaţa mai mult decât hrana, şi trupul mai mult decât îmbrăcămintea?* (Matei 6 :25). Nu este rău să munceşti pentru cele necesare vieţii, este chiar indispensabil, dar nu acesta este scopul vieţii. Omul ca fiinţă raţională, nu trebuie să-şi facă scop al vieţii din satisfacerea nevoilor existenţei fizice, căci raţionalitatea cu care a fost înzestrat îi dă acces la o fericire mult superioară pe care Isus a reprezentat-o prin „Împărăţia cerurilor". *Căutaţi mai întâi Împărăţia lui Dumnezeu şi neprihănirea Lui, şi toate aceste lucruri vi se vor da pe deasupra* (Mat. 6 :33).

Nici un animal nu are posibilitatea să trăiască principiile Împărăţiei cerurilor, căci animalul trăieşte pentru satisfacerea

nevoilor fizice. Numai omul a fost înzestrat cu capacitatea de a trăi principiile Împărăției cerurilor prin capacitatea de a alege binele şi a subordona nevoile fizice principiului binelui.

Este societatea în care trăim care ne împinge spre consumație, spre nevoia de a avea cât mai mult şi care ne face să subordonăm principiul binelui nevoii fizice şi prin aceasta noi devenim robii acestei societăți. Omul nu trăieşte pentru a mânca şi se îmbrăca, ci munceşte şi se îmbracă pentru a exprima „binele" în viața sa, adică a construi în el chipul lui Dumnezeu exprimat în Isus Hristos.

Nu vă îngrijorați, dar, zicând: „Ce vom mânca?" sau: „Ce vom bea?" sau: „Cu ce ne vom îmbrăca?" Fiindcă toate aceste lucruri Neamurile le caută. Tatăl vostru cel ceresc ştie că aveți trebuință de ele. Căutați mai întâi Împărăția lui Dumnezeu şi neprihănirea Lui, şi toate aceste lucruri vi se vor da pe deasupra (Mat. 6 :31-33).

Împărăția cerurilor nu trebuie aşteptată într-o viață viitoare, într-o altă lume, pe un alt pământ, căci ea este aici și acum. Cel ce a construit în el chipul lui Dumnezeu, acela trăieşte deja în Împărăția cerurilor. *Fariseii au întrebat pe Isus când va veni Împărăția lui Dumnezeu. Drept răspuns, El le-a zis: „Împărăția lui Dumnezeu nu vine în aşa fel ca să izbească privirile. Nu se va zice: „Uite-o aici!" sau: „Uite-o acolo!" Căci iată că Împărăția lui Dumnezeu este înăuntrul vostru."* (Luca 17 :20,21).

Împărăția cerurilor este în fiecare dintre noi, însă este îngropată, iar dezgroparea ei necesită curaj şi riscul de a da tot ce ai pentru a avea ceea ce este promis. Cum să renunți la bogăția care-ți asigură fericirea zilei de mâine pentru a fi fericit astăzi? În mentalitatea societății prioritatea o are ziua de mâine și nu ziua de azi, iar oamenii se subordonează acestui principiu, aşa

încât oamenii nu-și trăiesc viața pentru că nu-și trăiesc ziua de azi. *Nu vă îngrijorați, dar, de ziua de mâine; căci ziua de mâine se va îngrijora de ea însăși. Ajunge zilei necazul ei* (Mat. 6 :34). Este pentru acest motiv că oamenii își acumulează avuții și nu au nici o limită pentru că, în această mentalitate, trebuie sa fie asigurată în permanență ziua de mâine, chiar dacă aceasta ar fi peste o mie de ani.

Specificul Împărăției cerurilor este acela de a te bucura de ziua de azi, făcând ceea ce este bine și în felul acesta îți asiguri bucuria zilei de mâine.

A trăi în Împărăție înseamnă să trăiești după învățăturile lui Isus și numai cei ce acceptă aceste reguli și le vor trăi, vor descopri adevăratul sens al vieții și bucuria de a trăi în Împărăție. *Nu oricine-Mi zice: „Doamne, Doamne!" va intra în Împărăția cerurilor, ci cel ce face voia Tatălui Meu care este în ceruri.* (Mat. 7 :21).

Cel mai frecvent bisericile prezintă Împărăția cerurilor ca accesibilă numai după revenirea lui Isus în slavă, adică după ce cei mai mulți dintre noi vom muri și ne va fi oferită într-o viața viitoare și pentru aceasta aduc ca argument al credinței în Dumnezeu „Pariul lui Pascal", chiar dacă nu este denumit, dar argumentele sunt prezentate în aceleași fel. Pariul lui Pascal este un argument filosofic dezvoltat de Blaise Pascal, matematician, filozof și fizician francez din secolul al XVII-lea, care a încercat să dovedească că o persoană rațională are tot interesul și este chiar profitabil de a crede în Dumnezeu, mai degrabă decât să nu creadă în el.

Pentru Pascal, există doar două posibilități: fie Dumnezeu există, fie Dumnezeu nu există. Cu toate acestea, rațiunea noastră nu este în măsură să stabilească care dintre aceste două propoziții este adevărată. Pascal consideră, totuși, că nimeni

nu trebuie să-și suspende judecata și să devină agnostic. După analiza lui, a crede în Dumnezeu este mai avantajos decât a nu crede în el.

Prin urmare, întrebarea este să știi ce ai de câștigat și ce ai de pierdut în acest pariu privind credința în existența lui Dumnezeu. Pentru Pascal, răspunsul este destul de simplu. Mai întâi să presupunem că pariezi pe existența lui Dumnezeu. Există două posibilități: fie ai făcut o greșeală și Dumnezeu nu există, fie există cu adevărat. Dacă nu există, nu ai pierdut aproape nimic. Pe de altă parte, dacă există și ai crezut în el, vei primi o recompensă spectaculoasă, deoarece vei fi răsplătit cu fericire pentru eternitate în paradis.

Acum să luăm celălalt caz: pariezi că Dumnezeu nu există. Sunt din nou două posibilități: fie ai dreptate și nu există, fie există cu adevărat. Cu toate acestea, rezultatul jocului este cu mult diferit. Într-adevăr, dacă nu există ai pierdut posibilitatea de a te bucura de viață mai liber, deoarece nu trebuia să respecți regulile religioase. Pe de altă parte, dacă există, rezultatul este dramatic. Vei fi într-adevăr condamnat să rămâi închis în iad pentru totdeauna și să suferi acolo suferințe nesfârșite.

În consecință, potrivit lui Pascal, nu avem niciun motiv să credem că Dumnezeu există cu adevărat, dar este în interesul nostru să credem în el[1].

Este evident că argumentele lui Pascal sunt fondate pe argumentele bisericii care oferă fie viața veşnică şi fericirea într-o viață viitoare celor ce se supun normelor bisericii, fie celor ce nu se supun, le sunt rezervate chinurile veșnice în iad şi trebuie remarcat că restricțiile şi „a nu te bucura liber de viața aceasta" sunt întotdeauna în avantajul responsabililor religioşi. Altfel

1. https://fr.wikipedia.org/wiki/Pari_de_Pascal#cite_ref-3. consultat pe 14.11.19

spus, bisericile vând ceea ce nu au și sperie cu ceea ce nu pot dovedi, dar ceea ce este sigur este ceea ce omul pierde în viața aceasta.

Ceea ce propune Pascal, și cele mai multe biserici nu știu sau nu vor să o spună, este că acest raționament și acest tip de relație cu Dumnezeu te fac să le pierzi pe amândouă, atât viață asta cât și viața veșnică.

Aceast târg este oferit de majoritatea bisericilor și există o adevărată concurență între biserici pentru a face cea mai avantajoasă ofertă, pentru a restrânge libertatea omului cât mai puțin posibil: între indulgențe, pomeni, spovedanie și sângele lui Isus ca detergent universal pentru păcatele omului, nu există ofertă care să nu se potrivească nevoilor tale personale. Cine refuză un astfel de acord atunci când cerul este atât de ieftin, iar biserica ți-l pune pe tavă? Cursa pentru reducerea obligațiilor nu este nici nouă, nici originală, pentru că este potrivită mentalității umane.

Împărăția cerurilor este simbolizată prin această comoară îngropată, iar ogorul reprezintă Biblia, ceea ce Dumnezeu a descoperit oamenilor şi felul în care Isus a explicat aceste descoperiri. Dacă pentru majoritatea creştinilor Împărăția cerurilor este principalul punct de interes în relația lor cu Dumnezeu, de ce este prezentată ca o comoară îngropată? Nu cumva cei ce ne prezintă Împărăția cerurilor ne prezintă false comori, iar adevărata comoară o țin îngropată?

Nicio carte nu a fost mai criticată şi nu a fost arsă în aşa măsură cum a fost Biblia şi nimic nu a fost mai denaturat şi comercializat ca învățăturile ei: ouă colorate și mese bogate de Paşti şi Crăciun, pelerinaje în locuri sfinte, apă sfințită, pomeni, parastase, cruciulițe, icoane, calendare, binecuvântări, botezuri, căsătorii şi înmormântări, ofrande făcute preotului sau bisericii,

preotul este prezent și se face indispensabil în permanență în viața omului. Dacă cel ce dorește o relație cu Dumnezeu descoperă că Isus a învățat că omul are acces liber la Dumnezeu și nu are nevoie de nimic din cele citate mai sus, nu explică de ce această comoară este mai bine să rămană îngropată?

Care este adevărata comoară, toate aceste accesorii care pretind că-ți rezolvă problema ta cu Dumnezeu sau Dumnezeu însuși ca model pentru fiecare om? Parabola fiului risipitor explică foarte bine ce înseamnă să nu vezi adevărata comoară, aș numi această parabolă, parabola fiilor ce și-au îngropat comoara.

Această parabolă, explică modul greșit de a înțelege viața, că adevarata comoară nu este ceea ce ai, ci regulile după care trăiești, căci tot ce ai este condiționat de aceste reguli întrucât sunt ele care-ți procură fericirea.

Tatăl din parabolă îl reprezintă pe Dumnzeu și în egală măsură pe Isus, care a prezentat aceste reguli ale moralității după care trebuie să-și conducă viața fiecare. Cei doi fii nu sunt de acord cu regulile casei, așa că fiul cel mic cere partea lui de moștenire, pleacă într-o țară îndepărtată unde trăiește după propriile reguli, care-l duc în compania porcilor. Chinuit de foame își zice că regulile tatălui chiar dacă nu erau bune, cel puțin te făceau să ai un trai decent și o masă bogată, așa că se întoarce pentru a cere să lucreze ca angajat în casa tatălui.

Fiul cel mare, nu este nici el de acord cu regulile tatălui, după cum o afirmă chiar el când spune *„Iată, eu îți slujesc ca un rob de atâția ani,"* dar el preferă să aștepte ca tatăl să moară pentru a-și face și el reguli, care vor fi foarte asemănătoare de cele ale fratelui său pentru „a se distra cu prietenii".

Această parabolă este în realitate parabola fiilor care nu înțeleg care este adevărata comoară, căci moștenirea lor nu era

ceea ce ***poseda*** tatăl, ci ceea ce ***era*** tatăl. Atitudinea fiilor este o surpriză pentru tatăl, căci constată că fiii îl iubesc nu pentru ce ***este,*** ci pentru ce ***are***. Acest mod de a înțelege viața, să iubești pe tata nu pentru ce este, ci pentru ce are, nu numai că nu aduce viața veșnică, dar te face să pierzi și viața aceasta, căci după cum explică parabola, te duce în compania porcilor.

Așa prezintă și bisericile, că credința în Dumnezeu, este importantă pentru ceea ce oferă Dumnezeu, adică viața veșnică și Împărăția cerurilor în viața viitoare și nu pentru ceea ce este Dumnezeu, pentru regulile de moralitate care ne permit să trăim Împărăția cerurilor în viața noastră.

Aceeași idee este prezentată și în conversația lui Isus cu tânărul bogat ce vine cu întrebarea „ce să fac să am viața veșnică?". Relația lui cu Dumnezeu este foarte bine ilustrată de pariul lui Pascal, un contract pe care l-a făcut cu Dumnezeu în care fiecare parte are obligațiile și drepturile sale. Prin expresia „vinde tot ce ai, dă la săraci, apoi vino și urmează-mă" Isus îl invită să renunțe la târgul pe care instituția religioasă i l-a propus și să descopere adevărata viață în compania lui Isus. Cine dorește să aibă viața veșnică trebuie să trăiască în viața aceasta după regulile vieții veșnice și nu numai că nu va pierde această viață, dar va descoperi adevăratul sens al vieții.

Evanghelistul Ioan, identifică viața cu cunoașterea de Dumnezeu. *Și viața veșnică este aceasta: să Te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat, și pe Isus Hristos pe care L-ai trimis Tu.* (Ioan 17 :3)

Chiar dacă pare surprinzător, există oameni ce îngroapă adevărata comoară, sunt cei cărora le-a fost încredințată pentru a ajuta pe cei din jur să beneficieze de ea. Isus a făcut o critică foarte aspră acestor „gropari" de comori. *Vai de voi, cărturari și*

farisei fățarnici! Pentru că voi închideți oamenilor Împărăția cerurilor: nici voi nu intrați în ea, și nici pe cei ce vor să intre nu-i lăsați să intre. (Mat.23:13) Nu sfătuiesc pe nimeni să-şi părăsească biserica, dar fiecare trebuie să ştie că biserica nu te duce în Împărăția cerurilor, dar te poate împiedica să intri în ea. Aşa a fost şi pe timpul lui Isus.

În ce măsură bisericile din zilele noastre urmează calea fariseilor şi cărturarilor de pe timpul lui Isus rămâne ca fiecare să răspundă la această întrebare în dreptul lui, dar este evident că cel ce vrea să găsească comoara ascunsă trebuie să facă un demers personal, nimeni nu o poate găsi în locul lui, căci valoarea ei este dată de demersul în înțelegerea ei.

Pentru că zici: „Sunt bogat, m-am îmbogățit, şi nu duc lipsă de nimic", şi nu ştii că eşti ticălos, nenorocit, sărac, orb şi gol, te sfătuiesc să cumperi de la Mine aur curățat prin foc, ca să te îmbogățeşti; şi haine albe, ca să te îmbraci cu ele şi să nu ți se vadă ruşinea goliciunii tale; şi doctorie pentru ochi, ca să-ți ungi ochii şi să vezi. (Apoc.3 ;17,18)

Acest text prezintă foarte bine situația bisericilor din timpul din urmă, care au „îngropat" Împărăția cerurilor şi ceea ce prezintă în locul ei sunt valorile acestei lumi pe care bisericile le promit în viața viitoare: cetate cu ziduri din pietre prețioase, străzi de aur şi viață îmbelşugată. În realitate străzile de aur reprezintă călcarea lor în picioare ca valori false ce duc pe oameni în rătăcire.

Instituțiile religioase sunt instituții de putere ce sunt incompatibile cu Împărăția cerurilor, iar principiile împărăției nu plac, deoarece prevăd o egalitate perfectă între toți locuitorii ei, iar egalitatea în societate pune probleme, căci existența celui slab este necesară pentru a asigura existența celui puternic, existența celui sărac pentru a asigura pe cea a celui bogat.

Nu vă strângeți comori pe pământ, unde le mănâncă moliile și rugina și unde le sapă și le fură hoții; ci strângeți-vă comori în cer, unde nu le mănâncă moliile și rugina și unde hoții nu le sapă, nici nu le fură. Pentru că unde este comoara voastră, acolo va fi și inima voastră. (Mat. 6 :19-21) Este sfatul lui Isus pentru cei ce doresc Împărăția cerurilor.

Mark Twain spunea: „cele mai importante două zile ale vieții sunt ziua în care te-ai născut și ziua în care ai înțeles pentru ce". Dacă ar trebui să-l parafrazez în contextul studiului respectiv aș zice că: cele mai importante două zile ale vieții sunt ziua în care te-ai născut și ziua în care ai descoperit Împărăția cerurilor în viața ta. *Căutați mai întâi Împărăția lui Dumnezeu și neprihănirea Lui, și toate aceste lucruri vi se vor da pe deasupra.* (Mat. 6,33).

Și dacă Împărăția cerurilor nu este ținta, ci drumul care duce spre țintă? *„Adevărat vă spun, că sunt unii din cei ce stau aici, care nu vor gusta moartea, până nu vor vedea Împărăția lui Dumnezeu." (Luca 9 :27).* Nu este aceasta o invitație a o descoperi acum, în viața aceasta ?

Dacă aș fi întrebat „de ce am scris aceasta carte?", aș răspunde prin mesajul parabolei drahmei pierdute: „bucurați-vă împreună cu mine!" Nu mă aștept să se bucure cei bogați și puternici, cei pentru care o drahmă, o piesă considerată fără valoare, nu este importantă și poate rămâne pierdută. Celor săraci și opresați, celor marginalizați și excluși ai societății, atunci când o vor găsi, chiar dacă este o mică valoare, le va schimba viața și le va aduce bucuria de a trăi.

Bibliografie

Agamben Giorgio, *Nudités*, Paris, Édition Rivages, 2012.
Angelier François et Poulat Emile, *« Sur l'exégèse sprituelle de la Biblie »* in Question de L'approbation sacrée. Paul Claudel et la Bible, n° 94, 1993.
Augustin, *La Cité de Dieux*, 14, 17, G. Édition Combes, *Bibliothèque Augustinienne*, 35, Paris, Desclée De Brouwer, 1959-1960.
Benoit Pierre, *Reflexion sur la „Formgeschichtliche Methode"* dans, Exégése et Théologie, Paris, 1961.
Boutry Philippe, Fabre Pierre-Antoine, Julia Dominique, *Reliques modernes : cultes et usages chrétiens des corps saints des Réformes aux révolutions*, Éditions de l'École des hautes études en sciences sociales, 2009.
Bronner Gérald, *Les miracles au risque des probabilités*, Revue des Sciences Sociales, 2013, n° 49, «Penser le religieux ».
Brown Raymond E., *101 questions sur la Bible et leurs réponses*, Lexio/Cerf, 1993.
Bultmann Rudolf, *L'Histoire de la tradition synoptique* (1921), Seuil, 1973.
Burgio G. R., Lantos John D., *Primum Non Nocere Today*, Elsevier, 1998.
Calvin Jean, *Traité de reliques*, Édition Max Chaleil, Paris. 2008
Chouraqui André, *La Bible*, Desclée de Brouwer, Paris, 2003.
Chrysostome Jean, *Commentaire sur la Genèse*, 16, Perpignan, Édition Artège, 2013.
Chrysostome Jean, *Homélie 49 sur saint Matthieu, chapitre 2.*
Corbin Alain (dir.), *Histoire du Christianisme*, in Claude Lepelley, Saint Augustin et le rayonnement de sa pensée, 2013.
D'Alexandrie Philon, *Questions et solutions sur la Genèse*, 1, 53, *Oeuvre*, 34, I, Paris, Édition du Cerf, 1979.
D'Aquin Saint Thomas, *Somme théologique, deuxième partie, I, Question 93: La loi éternelle,*
Encyclique Fides et Ratio de saint jean-Paul II
De Nazianze Gregoire, *Discours 38,12,* Paris, Édition du Cerf, 1990.

Delehaye Hippolyte, *Sanctus : essai sur le culte des saints dans l'antiquité,* Jules de Meester et Fils, 1927.

Dibelius Martin, *Die Formgeschichte des Evangeliums,* Tübingen (1919), 1971.

Droguet et Ardant, *Théo,* 1989.

Dulaey M., *« Les miracles de guérison du Christ dans l'exégèse latine », in* Annuaire EPHE, Section des Sciences Religieuses 114, 2005-2006.

Dunkerley Roderic, *Le Christ*, Robert Lafont, 1975.

Durand Jannic, *Le trésor de la Sainte-Chapelle,* Édition de la Réunion des Musées Nationaux, 2001.

Durkheim Emile, *Les formes élémentaires de la vie religieuse,* CNRS Edition, coll. Biblis, Paris 2007.

Flavius Josèphe, *Antiquites Judaiques, Livre VIII.*

Flavius Josèphe, *Antiquites Judaiques, Livre XVIII,*

Gaddys Roy, W., *Sermon Outlines on the Miracles of the Bible (Revised Edition)*. Montgomery, AL: Southern Christian University, 1993.

Geary Patrick J., *Le Vol des reliques au Moyen Âge : furta sacra,* Editions Aubier, 1993.

Giri Jacques, *Les Nouvelles Hypothèses sur les origines du christianisme: Enquête sur les recherches récentes,* Karthala, Paris, 2010.

Grossi Vittorino, Ladaria Luis-F., Lécrivain Philippe, et Sesboüe Bernard, *L'homme et son salut,* Desclée, 1995.

Harrington Wilfrid, *Nouvelle introduction à la Biblie,* Éditions du Seuil, Paris, 1970.

Hésiode, *Théogonie*.

Horvilleur Delphine, *En tenu d'Eve,* Paris, Grasset, 2013.

Iogna-Prat Dominique et Veinstein Billes, *« Lieux de culte, lieux saints dans le judaÎsme, le christianisme et l'islam : Présentation »,* Revue de l'histoire des religions, n°4, 2005.

Ionică Virgil, *Samson, secretul unei enigme* /2018/ ISBN 978-973-0-28189-7 / disponibilă la adresa: https://.academia.edu/VIONICA

Juvénal (*Satires, X, 81*)

Lécu Anne. *Tu as couvert ma honte*. Paris. Édition du Cerf. 2016.

Levack, Brian P. *The witch hunt in early modern Europe*, Third Edition. London and New York: Longman, 2006.

Marguerat Daniel, *Le Dieu des premiers chrétiens*, Genève, Labor et Fides, 1990.

Marguerat Daniel, *Les Actes des apôtres* (1-12), Genève, Labor et Fides, 2015.

Marguerat Daniel (dir.), *Introduction au Nouveau Testament : Son histoire, son écriture, sa théologie*, Genève, Labor et Fides, 2008.

Mimouni Simon Claude et Marval Pierre, *Le Christianisme des origines à Constantin*, Paris, PUF, 2006.

Mimouni Simon Claude, *Les Chrétiens d'origine juive dans l'Antiquité*, Paris, Albin Michel, 2004.

Mitru Alexandru , *Legendele Oliplului, Zeii*, Editura Ion Creangă, București, 1983.

Muilenburg James, *"Form Criticism and Beyond,"* Journal of Biblical Literature, vol. 88, no. 1, March 1969.

Murcia Thierry, *Jésus, les miracles élucidés par la médecine*, Carnot, Paris (Chatou), 2003.

Murcia Thierry, *Jésus, les miracles en question*, Osmondes, Paris, 1998.

Murcia Thierry, *Jésus contre Jésus : Droit de réponse en 101 points*, Osmondes, Paris, 2000.

Nolen Floyd Jones, *Chronology of the Old Testament*, New Leaf Publishing Group, 2005.

O'Regan B. & Hirschberg C., *Spontaneous Remission. An Annotated Bibliography*, Sausalito CA, Institute of Noetic Sciences, 1993.

Osing Jürgen, *« Peuples de la Mer »*, dans Jean Leclant (dir.), Dictionnaire de l'Antiquité, Éditions PUF, 2005.

Pline L'Ancien, *Histoire. Naturelle, Livre. XXVIII*. Paris, Les belles lettres, 2003.

Portier-Kaltenbach Clémentine, *Histoires d'os et autres illustres abattis*, Lattès, 2007.

Renan Ernest, *La Vie de Jésus*, Michel-Lévy frères, 1863.

Ricoeur Paul, *L'herméneutique biblique*, Édition du Cerf, Paris, 2001.

Riesner Rainer, Paul's, *Early Period: Chronology, Mission Strategy, Theology*, Eerdmans Publishing, 1998.

Rochedieu Edmond, *De l'Antiquité au Moyen Age*, Edito-Service S.A., Genève, 1966.

Rounacher C., *Croyants incrédules : la guérison de l'épileptique, Marc 9, 14-29*, Édition du Cerf, Paris,1994.

Schweizer Albert, *Le secret historique de la vie de Jésus*, Édition Albert Michel, Paris, 1961.

Smith Morton, *Jesus the Magician*, San Francisco: Harper & Row, 1978.

Sterling Gregory E., « *Jesus as exorcist: an analysis of Matthew 17: 14-20; Mark 9: 14-29; Luke 9: 37-43a* », The Catholic Biblical Quarterly, 55, 3, 1993.

Taylor Vincent, *The formation of the Gospel Tradition*, New York, 1933.

Tuckett Christopher, « *Les Pharisiens avant 70* », dans Daniel Marguerat (éd.), Le déchirement : Juifs et chrétiens au premier siècle, Labor et Fides, 1996.

Vanhoye Albert et al., « *Introduction à l'Épître aux Hébreux* », Traduction œcuménique de la Bible, 1973.

Veyne Paul, *« Panem et circenses : l'évergétisme devant les sciences humaines »*, Annales. Économies, Sociétés, Civilisations, vol. 24, no 3, 1969.

Voltaire, *Dictionnaire philosophique*, Cosse et Gaultier-Laguionie, 1838.

Williams Billy, *The Miracles of Christ,* A Christological Study of the Miracles of Christ. Amridge University Montgomery, AL TH6311- Christology.

Site-uri internet

http://thierry-murcia-recherches-historico-bibliques.over-blog.com/2017/12/rennes-le-chateau-conference-jesus-les-miracles-elucides-par-la-medecine-3/6.html

https://www.larousse.fr/dictionnaires/francais/magie/48531

https://topbible.topchretien.com/dictionnaire/miracle/

https://doxologia.ro/viata-bisericii/liturgica/ce-este-taina-sfantului-maslu

https://www.unaids.org/fr/resources/fact-sheet

https://www.larousse.fr/dictionnaires/francais/miracle/51703

https://en.oxforddictionaries.com/definition/miracle.

https://biblehub.com/greek/5185.htm

https://www.seton.fr/infographie-handicap-france.html

http://www.assemblee-nationale.fr/14/propositions/pion2847.asp

http://w2.vatican.va/content/benedict-xvi/fr/homilies/2006/documents/hf_ben-xvi_hom_20060911_shrine-altotting.html

https://www.bible-service.net/extranet/current/pages/200075.html

http://french.ccg.org/s/p188.html

https://www.lemonde.fr/les-decodeurs/article/2018/08/24/quels-alco-ols-preferent-boire-les_europeens_5345933_4355770.html

http://french.ccg.org/s/p050.html

https://www.lemonde.fr/societe/article/2007/01/23/trop-de-loi-tue-la-loi-la-jungle-legislative_858601_3224.html.

https://fr.wikipedia.org/wiki/Total_(entreprise)

https://doxologia.ro/taine-ierurgii-slujbele-bisericii/cele-7-sfinte-tai-ne-ale-bisericii

https://fr.wikipedia.org/wiki/La_Femme_courb%C3%A9e.

https://www.midilibre.fr/2019/06/15/notre-dame-de-paris-seuls-9-des-dons-promis-ont-ete-verses,8257708.php.

https://www.planetoscope.com/mortalite/1371-nombre-de-suici-des-en-france.html.

http://www.chiourim.org/halakhot-de-chabbat/les-39-travaux-interdits-de-chabbat.php

https://sobusygirls.fr/2018/06/19/jour-de-la-semaine-ou-on-est-le-plus-productif-productivite-au-bureau/

http://www.intratext.com/IXT/FRA0013/_INDEX.HTM

http://www.lefigaro.fr/actualite-france/2014/12/05/01016-20141205ARTFIG00181-combien-coute-un-detenu-en-france.php

https://www.distancesfrom.com/distance-from-Jerusalem-to-Gath-Israel/DistanceHistory/37187281.aspx

http://femmes-ministeres.org/?p=2980.

https://eglise.catholique.fr/approfondir-sa-foi/la-celebration-de-la-foi/les-grandes-fetes-chretiennes/careme-et-paques/semaine-sainte-paques/371454-dou-vient-coutume-oeufs-paques/

https://www.lemonde.fr/religions/article/2018/02/11/l-eglise-reconnait-un-nouveau-miracle-survenu-a-lourdes_5255213_1653130.html

https://www.cremedelourdes.com/miracle-de-lourdes-entre-quietude-guerisons-et-miracles.html

https://www.rome2rio.com/fr/s/Jérusalem/Béthanie

http://www.francesoir.fr/politique-france/condamnee-pour-des-frais-de-taxi-agnes-saal-recasee-au-ministere-de-la-culture/

https://fr.wikipedia.org/wiki/Pari_de_Pascal#cite_ref-3.